

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ט

ספר

חלב חטים

נוט' חכם יצחק חי טייב בסילוקו לא' מת

(כ"ב במלכת הרב המהר"ר זצ"ל ע"פ מעשה נורה כנודע)

חלב חמ"ט חלזו סוכה הולך על ים התלמוד אשר פעל ועשה חרב הגדול. מעוז ומגדול, כחב חוש רבי אשקלדיו המאורה. הרי שבחבורה. חכמה מפארה. גליות לררועה ונצל נהורא. ה'ן השכינה שורה. גנח וסוקרה. דבריו כגמלי אש באתר זקוקין דטורא. זרע קודש מלכתו. שפיר גזרת'ו. שמו נודע בשערים. המאיר לארץ ולדרים. זה טעם מן חים אשר נשאר ל' **יצחק** ליום אחרון. רון ירון. יעומד חי' לצני שלים חיים מאיר וכל. מרגניתא טבא. **טייב** טבא הוא וטבא. **לא** מת כי חי' נקרא. זו חורה וזו שברה. זלוק' לויע"א כי ה'ן בעוננו רבו מלערות. אשכולות מרורות. כי רשפי אש בוערות. כבי"ק חיקרות. ואת יתר השלטה חסורי מחסרא ויחזו בחסד'ת. וכל ימיו של אותו לדיק מלטרע וחולך חלע'ר הגדול על אכירה שאינה חוזרת. בלש בוערת. וזה כמה שנים אשר חאי ספרא מונח בקתדרא. והנה העי'ר ה' את דוח הח' ה"ה ר' **מרדכי פלוס** חיו' לחיותו משתדל בכל עוז למלא חיש לחדשים חאי ספרא יקרא. זכות הרב המהר"ר יהי עליו סתרה. כיר"א. מגלגליו זכות ע"י זכאי ה"ה רל"ו אהביו התורה ולומדיו ראשון בקודש ה"ה חמו"ן ה"ר **מרדכי'ן אריהו פלוס** ואשר ע"י חשנ'ו ה"ה כמהר"ר **דוד** חיו' **אברהם אלהאיך** כ"ע אשר חיליו זכב

מכיסם להדפוס חאי ספרא את ספר התורה. זכותיו דמקן מלכא. חרי חס טעונים כדכה. רחבא פריכא. הון ועושר כביתם. זרעם נכון לצניסם ולאליהם אתם. חיים ובריאי אולם. חיים עד העולם. כיר"א. אחאן לסיפ'א אנה ה' בחו"ס תעמוד רעוננו לראות מלכנו. עננו אבינו עננו. וקול כן לוי תש'כ על שיר'ה. ובא לליון גואל ואסף נדחי ישראל שה פזורה. שם נזכרה זכאי לרק תמידין כסדרן לא פזיק סידר"א. ושם נעשה ריקני מלות משומים בשמן סלת **חטים** כיר"א.

הכ"ר חמו' פה **תונם** יע"א יושב כסד'ר ומשנתני'ו זאת כהעלותך את **הנרו"ת** לש"ק חלי ואנחו. ע"ה **אברהם דיר' ה'** ושמרתו ונחיתהו כיר"א.

ע"ה

חי בן יעקב הכהן

סי"ט

1132

פה תונם יע"א

שנת ישיש"ן ושמחה ימצא בה

כדפוס ה"ר ציון וזאן יצ"ו

מרפ"כ ומוכר ספרים

ע"ה יעקב הכהן
א"ל ע"ה יעקב הכהן
ע"ה יעקב הכהן

ברוך ה' אלהי ישראל אשר עזרנו להחזיק ולגמור העסקת והגהת כתבי הקדש מהרב הגדול מצו ומגדול סני בקדש עוקר הרים וטומן זה כזה בקי בחדרי חתורה כמוהו"ר יצחק חי טייב

זל"ה א"ה אשר כל העם מספרים עוזרו ונצלותו ורעם גבורתו אשר נקיים בו ממש מקרא שכתוב ותגור אומר ויקם לך וכו' וכמה מעשיות מבהילות הרעיון והכל יע רון ויגידון כי איש אלמים קדוש הוא ואפילו הרבנים הגדולים אשר היו בזמנו מקריאים ומנשאים אותו מפני רוב חסידותו וגדול חכמתו ונפילתו ובקיאותו אשר כל הש"ס והפוסקים במאן דמנחי כיוסתי. ומנעוריו אור גבר חליו ואחז בקצת הסופר וכתב כמה חידושים נפלאים בגמ"ת ופוסקי'. והן בעין בקיים חיותו נשרפו רוב כתיבותיו וחידושי ויחיו למאכלות אש ולא נשאר כי אם מעט מזהר ואפי' הנשאר העלום חלום שרוף באש. ויהי כראותו כי נשרפו רוב כתיבותיו ויועק זעקא גדולה ומרה. על כי כל אשר טרח ויגע בעשר אלבעותיו היה לבחלה. ומן היום ההוא שאנה לו כלביא יגון וימו ואנחה לילו יען כל אשר טעם ורבה היה לאש עד שנתבקש בישיבה של מעלה זל"ה ואז קם החו"ט כמח"ר **יוסף אלגז** ז"ל ואחות מרעהו לעשות נחת רוח למחבר זל"ל ולזכות את הרבים ואשר כל בתי הקדש הנשארים והעתקים אותם להשאיר אחריה ברכה ויחי שמו לעולם. אך אמנם העתיקים בנחילה גדולה קודם שיכלו באורך הזמן והעלים השירים העתיקים כמות שהם והניחו מקים השיר. לכן כלומר זה חסד ונשרף וסדרו על סדר הש"ס וסדרו כשאר א' (ושמעהו שקראו שם חסד **חל"ב חט"ם** כי חט"ם ר"ת מהרב יצחק חי טייב) ונתנים ביד יורשי המחבר זיע"ה עד שיעזרם ה' להדפיסם ונשארו עמונים זה כמו ש' שנה.

והן עתה נהעוררו ימיו סגולה המהדרים בעם לעשות נח"ר למחבר זיע"ה ולזכות את הרבים להדפיס יתר שליטה הנשארת ויראו והנה רובו ככלו חסד והעלה חליו כתוב וחליו לכן וכמה עלים חסדים מכאן ומכאן הדרך מרובה על העומד אשר לא יוכל איש להכין שום דבר מהם וגם הרבה טעיות בהעתקה מלות שונות בלתי הכנה וגם בלכול גדול דברים הנאמרים למעלה למטה ולמטה למעלה כי נעתקו בזירות גדול בלתי הכנה כלל. על כן נקראתי אני חלעיר לשום עיני עליו ולחזקונו בדבריו ולמלאות חסדונו כפי כח האפשר ולחגיגה ולחשיד הטעיות. ובמקום שדרך ביאור בארתי דבריו כפענ"ד. וכן אם יש הדגשה והעבורות בדברי המחבר זיע"ה כתבתי ושמתי. וכן כמה לשונות אשר החלפתם חסד והניחום במקום שגר' להם לשום ריהטא וכשהתבוננתי בהם ראיתי דלא שייכי שם והנחתם במקום הראוי להם לפענ"ד. וכן בכמה מקומות באמצע הדבריו יש חסרון הרבה ויגעתי להכין מדבריו החסרון וקשר הדבריו. ות"ל בהרבה מקומות מלאתי החסרון עד שנתקשרו הדברים והיו לאחדים. ובלשונות אשר נטלתי תפארתם ולא נשאר בהם דבר ולא יכולתי ללקט מהם כלום אחר חגיגה הנחתי מלהעתיקם כי אין בהם תועלת וכאשר אבדו אבדו ומכל על ראברין. והדברים אשר מלאתי במקום החסר ליינתם בחלי לבנה כזה [] ואשר הוסיפו המעתיקי' הראשונים מוקף ומלויין בשני חללי עיגול כזה (). ובפרט מה שהוסיף החו"ט סדר"מ כמח"ר **דוד וואן** ז"ל בימי חורפו. שם נמלא עמם בהיותם מעתיקים וכת' בלדו איזה הערות וחידושים בשם ח"ה ולבסוף חותם דוב"ר יוש"ר והם ר"ת **דוד וואן בן רבי יהודה וואן ש"מ** רחמו"ל קמנא. וזה כלל בידך מה שהוסיפתי אני מהדירי קידושי' או ביאורים מלוינים בשני חללי לבנה ומתחילים ח"מ ר"ל **אמר ב"ה** ולבסוף כתוב עב"ה. אבל מה שהוסיפו הם מוקף בשני חללי עיגול. ולעצמים נמלאו הדברים מחפכים עליונים למטה והחזונים למעלה וגם הענין בעלמנו החייב פטור והפטור חייב וכיוצא וכן שמה החכמים החולקים זע"ז מהופכים וכמה פעמי' הדברים כפולים ומכופלים ומכופלים הכל תקנתי וסידרתי כפענ"ד אחר העיון והיגיעה וא"ש את"מ ובפרט שהכל עשיתי בזירות גדול ובנחילה רבה והמרפאים חלים כלה מעשיך דבר וים כיומו ומה שהעתיקתי נתתי להם להדפיס תכף ומיד על כן אם המלא המלא איזה שגיאה או טעות בדבריו אל נא תשת עליו חטאת וכן אם ימלא איזה חידוש או קו' אשר כבר הוכחו בשפרים שקראו אל יאשמני הקורא כזה כי לא היה לי אז פנאי לראות בשפרים גם כמה שפרים הלזכים לא נמלאו אתי. ואח"כ כי לא עשיתי כי אם לעשות נח"ר למחבר זיע"ה. והי"ת יעזורני ע"ד כבוד שמו ולא תלא הקלה מתחת ידי וילגני משגיאות ויראני מתורתו נפלאות ולא ימושו דברי תורה מפניו ומפי זרעו וזרעו זרעו עד עולם.

הטיבה ה' לטובים המשתדלים להדפיס ס' חתורה הזה ראשון בקדש המו"ץ אהב תורה ולומדיה מירא דביא רנ"ו כח"ר **מרדכי פלוס** חי"ו ואשר על ידו ח"שני ה"ר **דוד אלהאיך** חי"ו אשר השתדלו בגרסם ובממונם לחוליא כלי למעשהו זכות השמ' זל"ה תעמוד לימינם בכל אשר יעשו ויליחו ובכל אשר יענו ויכולו בעושר וגדולה וכבוד ושם טוב עולה על גביהם בנשים ובני נשים רשנים ורעננים ויחיו עוד רבות בשנים עד ביאת הגואל. הן משיח לישראל לקבו נפולים מארבע כנפות הארץ. ושבו נעים לגבולם כחנים על דוכנם וישראל על מעמדם על חתורה ועל העבודה אביר. כה דברי המגיה כו"ח זה העירה תונס יע"ה במדש זיו באן שכ"ח ששון ושמחה לז"ק וחוא חלעיר

ע"ה מישה יצתרוג ש"ט

י. ה. פ. מ. ל. י. י.

שלשה דברים מקלרין ימיו ש"א מי שנותני לו ס"ת לקרות ואינו קור' דכתי' כי הוא חייך וכו' ועיין בקידוש' ד' מ' ע"א לו דברים שאוכל פירותיהם בעוה"ז וכו' ת"ת דכתי' כי הוא חייך וכו' ובמחרש"א כח"א שם] ובמ"ש נוח' [טעם] דאורף ימין י"ל על עולם שכולו ארוך אבל וחייך חיינו חיים של עוה"ז ועלם קאי לשבת על האדמה [מש"ה חק' שפיר] ומיחו כ"ל [לתרץ קושיות] דיש חילוק בין לשון כי הוא ובין לשון דלמען דמשמע דהא כהא תליא [ובחא הוא דאמר] גברי כפי חיי וכו' :

וראית' למחרש"א שחק' שם דלפי תי' חא' אף דאיכ' מיעוט' השכר' [דגברי] כפי חיי וכו'] מכרע' לחייב נשים א"כ ל"ל תיראוי חא' כתי' למען יאריכון ימך וגברי וכו' דאין לחלק בין כיבוד למור' מרקאמ' חתם איש ספק בידו לעשות דחאוי ככיבוד שייך וכו' ע"ש ול"ק דהא למען יאריכון ימך ככיבוד ואיש גבי מורא מיחו השתא דכתי' תיראוי [א"כ ע"כ מאי דכתי' איש] אם אינו ענין למורא תנאו ענין לכיבוד [וכמ"ש הרא"ש] ועוד כ"ל דמש"ה [אמר] גברי כפי חיי דכניבס לאו מיעוט' הוא משו' דאורחיה דקרא למכתב כניבס לא מכת ויתור' דרשי' [למעוטי כתי' דכבר כתי' וחודעתם לבניך ולבני בניך כראית' שם ד' ל' ומש"ה אמר] גברי כפי חיי וכו' ויתור' לדרש' אחרונא אבל חבא דכתי' כהדיוא איש למעוטי' אשה לא אחריון ס' גברי כפי חיי וכו' ואפי' תי' חא' מורה בזה] ועוד כמ"ש הרא"ש כפי' אמור [כפי' בני אחרן עיין שם] הן אמת דהרא"ש אשתמעתי' כריית' דקידושין ועיין לה' שאריות יעקב : **וררך אגב ראיתי למרן חכ"מ כפי' חא' מה' ת"ת שכת' ולא הוה מלי למכתב וחודעתם לזרעך דהו"א בנות ככלל ע"ש ונ"ל שכוונתו לכתוב וחודעתם לבניך ולזרעך דהו"א בני בנות ככלל ושון והפסוק רחל לאחריעני רבני בניס קודעין לבני בנות ועיין להפסוק כפי' מים חיים בליקוטיו להרמב"ם שדבריו תמומים :**

מהדור' ב' גמ' אמרו ליה לר"י וכו' ותימה אפאי לא הכיחא קרא רב' יתרו למען יאריכון ימך וי"ל דחאוי קרא קאי על עוה"ז שכולו ארוך כראית' בחולין ואפי' דכתי' על האדמה קאי על עוה"ז אבל למען ירבו ימיכם קאי על עוה"ז דשייך ביה רבוי חכמים ומיעוט חכמים גם כתיב ביה אשר נשבע ה' לאבותיכם וכו' וקראי קאי על א"י [ועתה כיבוד אור"א שזוכה ל] אריכות ימים כי זה מאכילו ומשקמו ומחשך מחוץ הקב"ה משפיע לו חיים [מרה כנגד מרה] . ובזה נתוישב קו' מהרש"א כהידוש' ד' ל"ד ע"א בתוס' ד"ה גברי כפי חיי וכו' ע"ש דהשתא דלתי' א' של התוס' א"ש דלפי דבריו האיקרא דלמען יאריכון ימך הוא בעוה"ז א"כ דוק' לאנשים שיודעו' בטיב העוה"ז . גם אי לאו תיראוי הוה מוקמי' ליה במור' [ולמען יאריכון ימי קאוי ככיבוד ויש לחלק ביניהם] אלא מרכתי' תיראוי [לרבות אשה] ומחלקי' בין נהגשה לתחת בעלה מוקמי' ליה [כיבוד בא"ע] כמ"ש הרא"ש ופ"א כפי' חא' למען יאריכון ימך קאי עליהם :

מהדור' ג' גמ' א"ל לר"י איכא סבי ככלל וכו' ויש לדרק בנאמר זה דהרי

במה

דף ה' ע"א גמ' כל העוסק בתורה יסורין בדילין ממנו ופריך ליה ר"י

וחא' תינוקות של בית רבן יודעין אותה ויאמר אם שמוע וכו' כל המחלה אשר שמתי במלרי' וכו' לא כל שאשאר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק חקב"ה מביא עליו יסורין מכוערין ע"כ ולכאורה קשה דהא נמי מפורש בתורה הוא דהא אין לך יסורין מכוערין כמו של מלרים וכתיב כל המחלה אשר שמתי במלרים לא אשים עליך הא מי שאינו עוסק חקב"ה מביא עליו יסורים ולפי דברי מהר"ם ע"ש אפי' שפיר [עיין במהר"ם כר"פ וילא שכתב ליושיב הקו' חידועה כיון שאמר לא אשים לא שייך לומר רופאין ותי' בדרקוק הכתוב שאמר לא אשים עליך וחול"ל לא אשים כן כדרך שאמר' אשר שמתי במלרים ולא אמר על מלרים אבל שכוונה לומר לא אשים עליך שיהא חולי גובר עליך כי אינו ה' רופאין ואתה תמשול בו ע"ש] דלפי דברי מהר"ם חייתי אומר [דאם אינו עוסק איתו] כלל אשים ולא יביא והכתוב שאמר לא אשים פירושו אחר שישים בדילין הימנו דהכי הבין מתחלה חמק' שחקשה לו [א"כ] אפשר דמי שאינו עוסק אינו כלל אשים ולא מביא . ומוק' מדברי מהר"ם נא אפשר דיסורין מכוער' הם חוק ממנהג העולם ולא דמי ליסורי מלרים . [א"מ מלאתי אה"ז ודרך אגב ראיתי להרמב"ם כפי' כ"ו מה' סנהדרין וכו' והרואה יתמה שאין עניינו שייך לכאן ונראה שהמקור זוע"א אחר שתירץ דאם אינו עוסק אינו כלל אשים ולא אכילא עליו יסורין והוא ע"ד מאי דאמר' בקידושין ד' ס"א גבי מחלוקת דר' מורחב"ג בענין מכלל לאו אתה שומע הן ע"ש ושכיל וטרי בענין זה ובמאי דאמר' כשכופות ד' ל"ד דר"מ גבי איסורא אית ליה מכלל לאו אתה שומע הן וע"ז כת' ודרך אגב וכו' וכ"ז נחמד מדברי המחב' ולפיכך ראיתי להעתיקו בשבועו' כד' חנו' למלאות חסריו שם וכמ"ש שם :

דף ה' גמ' אמרו ליה לר"י איכ' סבי ככלל תמה ואמר למען ירבו ימיכם על

האדמה כתי' כיון דאמר ל' דקא מקדמי ומחשכי בני כנישת' אמר חיינו דאחני להו ע"כ יש לדרקא למח לא סביא פ' דפרש' יתרו למען יאריכון ימך על האדמה אשר ה' אלהינו נתן לך וי"ל דלמען יאריכון ימך אוקמא בקידושין לעולם שכולו טוב ולעולם שכולו ארוך מיהו חבא כתי' למען ירבו ולא שייך לא בעו"ז הו' ריש בו הלכות שנים ועוד דכתיב אשר נשבע ה' לאבותיכם ולא שייך אלא בא"י :

וראית' להחוס' בקידוש' ד' ל"ד ע"א חא' דאמר' גברי כפי חיי וכו' שחקשו

[מדכתיב כי הוא חייך ותחא' אשה חייבת בת"ת מה"ט ע"ש ולכאורה מאי קושיא נימא כי הוא חייך ואורד ימך לעולם שכולו ארוך ואפשר שסמכו ע"מ] אפאי דאגרי בשבת כתוב בתורה כי תתן חייך לחיך ימך בעלי שקרא חרבה למח מת בחלי ימיו [דמש' בעוה"ז] א"כ למח נשים פטורות בת"ת [א"מ וק"ק לפ"ז מאי משנו חתום כתי' א' ולא קאי את"ת לא אקיום מלות דמגמר' דשבת לא משמ' כן ולריך לרמוק דה"ק כיון שקר' חרבה א"כ ודאי קיים מלות חרבה שחם חיים כדכתי' כי הוא חייך וא"כ למח מת בחלי ימיו . וכן ל"ל כההיא דפ' הרואה כדכתי' ד' נ"ה ע"א

פרק

מסכת ברכות

ראשון

כמי מוסר אכיל ופין אמו לא כמי שנאמר ואל תטוש תורת אמת כי היא חגרים' ב' ע"י ו' ח"א דקדק דמ"ש באמו נקט פין אמו ובאכיל לא נקט כך ותי' דבאכיל פין ראיה כ"כ שהוא חקב"ח דאפשר באכיל ממז שמיסר את בנו ושפיר כתי' מוסר אכיל מיחו באמו כתי' תורת אמת ואמו לית' בתורה ע"כ ולפ"ז האי ופין אמו קאי אפסוה שני שהביא. ומקדס חיייתי מפ' ע"פ מ"ש המקובלי' שמי שאוכל בלא ברכה גוזל אכיל דאפשר שאכיל מתגלגל באותו פרי והיה מתקנו מיחו באמו ליתא הכי דפין איהא בלא בגלגול כמ"ש הן כל לא יפעל אל פעמים שלש עם גבר. ועתה נ"ל פי' אחר דאשה לא שייך בה גזל רמה שקנתה אשה קנה בעלה כמו שהק' הש"ס בפ' בן סור"מ גבי הא דקתני מתני' בן סור"מ אינו חייב עד שיגנוב משל אכיל ומשל אמו ואף לפי מאי דמשני כנותן לה אחר מתנה ע"מ שאין לבעלה רשות בה הא איכא פלוגת' ועוד דקרא כתי' גזל אכיל ואמו דמשמ' של שניהם יחד בחדא מחתא אכל חתם אפשר שגנב ב' פעמים פעם משל אכיל ופעם משל אמו אכל הכא משמ' בחד' זמנ' לכך קאמ' ופין אמו לא כמי' ודוק :

דף מ' ע"ב תוס' ד"ה נאמר רב הונא כר"י וא"ל חייב

מני סובר ר"ה כר"י והא' ר"ה מורה בשאר דברים וכו' עכ"ל ונ"ל לתרץ דבפת ויין מאחר שקבעו להם ברכה לעצמם היו בכלל כל המטבח ממטבח וכו' אבל בשאר דברים לא תיקנו להם ברכה לעצמם והיו כמו ברכה בורא פרי העץ ובפס"א אכל דברי ו"מ המזהים ראם בן מאי קאמ' ור"ה כר"י הא' ר"ה נמי אתי דלא כר"י דהא מורה בשבכל דילא ול"ע [ודברי מהרש"ל דקוקים ע"ש] :

מס' שבת

ד' כ' ע"ב תוס' ד"ה אן שירא וכו' דלא הוה אחר חרבן וכו'

עיון מ"ש מהרש"א ימה שהק' על מהרש"ל שחגים ואכע"א פרושי וכו' [דלא שייך פרושי כיון דשיריים ידוע וכלך לא ידוע] כ"ל רכונת הבריות' לפרושי כלך [וה"ק דשיריים חידוע חיינו כלך דלא ידוע] ואע"ג דהקדוים שיריים אין קאש'. [גם מ"ש וא"ס דקאו ליטנא] דאכע"א [בתר תיובתא] וחק' עליו חרי מלינו סוגי' כוז [בפ' חנוקין לא ידעתי מה] חבין דא"כ מא' חקון [מהרש"ל כשהוסיף אכע"א אחרינא] לא דק"ל דאין דרך לומר אכע"א לא אי איכא [ב' תירושים אז שייך לומר אכע"א חבין] ואכע"א חבין [אכל כאן דליכ' דק תי' א' ל"ש לומר] אכע"א לך הגיה [ואכע"א אחרינא ול"ד] לפ' חנוקין דאח"כ [שייך לומר' בתנאי אחר תיובת' כמ"ש חתום' שם] לא דאין לומר' [אחר תיובת'] ואכע"א ואיזה תלמיד טועה כתבו [זה הדבור מוגל מאש] :

דף כ"ב ע"ב ד"ה מאי הוי עלה וכו' ודוק' מנר לנר שרי שמואל אכל בקינא' אפי' שמואל מורה דאסור וכו' עכ"ל

כמה זקנים ראה ר"י דהרי אמרו דהוה קאים אפי' מפני שבא ארמאה אחר כמה הרפתקי ערו עליו ועוד דמ"ש דלא הביא לא האי קרא ולא קרא דלמען יאריכון ימך וקרא דלמען תחיון וטוב לכם והארכתם ועוד כמה ניח' ליה כשאזכרו לו דהוה מקדמי ומתשכי ונ"ל בהקדים מ"ש בכתובו' בפ' איש ואיש יולד בה א' הולד בה וא' המלפח לראותה דהו"ל בלא נולד בה א"כ שאר זרנים שבעולם כיון דמלפח לראותה דאפשר' להם ללכת לה זוכין לאריכות ימים אבל בני ככל דכתיב בכלה יובאו והחולך מכלל לא"י עובר בעשה וכדאמרי' בכתובות ר' ק"י יע"ש לכך תמה ר"י ע"ז. והא' דלא הביא קרא דלמען יאריכון ימך דבכבוד אור"א דרשו דז"ל על עולם שכולו טוב וז"ש על הארמה דעל פי' סמוך וחיינו סמוך למיתתו אבל למען ירכו ימיכם קאי על פוח"ז וכן בדברי תורה כי הוא חייך ואורך ימך לשבת על הארמה קאי על פוח"ז. ומ"ש כיון דא"ל דמקדמי ומתשכי לבי כנישת' וכו' דהש"ס במגלה ר' בט אמ' כי כנישת' דש' ופרש"י ז"ל שיכניה נטל אכנים ועצים ועפר מא"י וכנה בהם בית הכנסת ורוב הבבליים כך היו עושי' וז"ש כבי כנישת' ודוק כי קרתני (ריבזר זה מלל מאש) :

דף יו"ד ע"ב גמ' והטוב בעיניך עשיתי שםמכתי גאולה לתפלה

נ"ל שהוא ממז על ביטול פ"ו וידוע דחזונו הוא לתיקון זר"ן לזה אפי' והטוב ר"ל היסוד שנקר' טוב כידוע בס' האר"י זיע"א והמלכות נקראת אישון בת עין ור"ל חברתי יסוד ומלכות וזהו עשיתי ר"ל תיקון כמו שפרש"י בפסוק ויעש להם את הרקיע תיקנו והעמידו על עומדו ר"ל תיקון זר"ן ור"ל אינו צריך לפ"ו וק"ל :

דף כ"ה ע"א גמ' לא מהא ליכא למשמע מינה וקשה דאמאי לא

אמרינן נעשה ולפשוט דמותרין ובמ"ש מורנו ב' זרע ולקח במליצ' פ' ואלו מליצות דרבר שהוא בכלל [חריש'] לא אמרי' בים נעשה ניח' כמי הכא דכיון דקתני כ"ז שמתפסין א"כ פשיט' חייב דאין מטפסין ודאי מותר א"כ חסיפ' יתיר וק"ל :

ע"ב גמ' חכא בטופה ע"מ להטפין פרש"י ור"י מחמיר לא ידעתי מי חכריו לרש"י לשנות סברת המתירן והמקשה בכך דלדעת המקשה ר"י לקולא ולדעת המתירן ר"י לתומר' אדרב' לדעת המתירן הסבר' נותנת דר"י לקולא דת"ק תלי בלא גבלעו משמ' אפי' אינו ע"מ להטפין ור"י קאמ' כ"ז שמתפסין פועל יולא שורה כזה חלשון דע"מ להטפין ולא שייך כזה תנא בתר' לטפויי אתא ול"ע וכן דעת הש"ע סי' פ"ב שלא הזכיר טופח ע"מ להטפין לא כת' כל זמן שהם מרטיבין סתם שפסך כת"ק דיוחיד ורבים הלכה כרבים אבל ראיתי לבה"ט שפי' דברי הש"ע בטופח ע"מ להטפין ואזיל לשיטת רש"י ולא ידעתי איך יתפרש זה בלשונו דהא סתמא קאמר שר"ר שחכ"מ נכנס בכ"ז ע"ש :

דף ל"ה ע"ב גמ' גזל אכיל ואמו אכיל זה חקב"ח שנאמר שמוע

פרק

מסכת ברכות

ראשון ב

עכ"ל [עיון מה שהק' מהרש"א] ולא ידענא מאי ק"ל [דוראי אף לשמואל קמבע"ל אי הנחה עושה מניה מיהו אע"ג דהנחה עושה] מלוא שמואל לא חייס [לכזוי מלוא אי מדליק נר מנר] לא דמבע"ל אי [הנחה עושה] מלוא ושמואל דוק' [מנר לנר ל"ח לכזוי מלוא משו' דאותו נר בעלמא מניחו למלוא ולא שייך כ"כ בזויי מלוא אבל בקינס' אפי' שמואל מורה דאסור כיון שאין הקינס' בענמ' מניח' למלוא לא מדליק בה ואח"כ זורקת] בזה [יש לחוש לכזוי מלוא] אבל אי [הדלקה עושה מלוא] ע"כ דפליגי בקינס' ושמואל שרי בקינס' [ואז ע"כ לומ' דאף בקינס' ל"ח לכזוי מלוא] ובתי' א' מבע"ל אליב' דרב אי הנח' מלוא [ונר מנר נמי] דמי לקינס' דאסור או לא אבל [אח"כ] אליב' דשמואל [יש לחלוק] בין נר לקינס' ופשוט [ג"ז מולל מאש] : **ד' ב"ג גמ'** תניא לא ימנע עמוד הענן יומם מלמד שעמוד ענן משלים לעמוד האש וכו' כ"ל דהוקש' לחס דהיה לו לכתוב לא ימנע עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה מלפני העס אלא דר"ל לא ימנע הענן יומם ועמוד האש של לילה לפני העס ועמוד הענן משלימו ודוק' : **דף ר' ע"א רש"י ד"ה דא"י קרא קריש** וכו' עכ"ל כונת

רש"י בזה דהוקש' לו דמה בא ר"י להשמיענו דמלת' דפשיט' היא דכיון שמת לא שייך במלות לזה כת' דר"י נחית לפרושי לקרא וחקר' לא אחא להכי אלא לומ' במתים שהם חפשים מן המלות דומיא כמו חללים שוכבי חבר אשר לא זכרתם עור. ולולי דברי רש"י כ"ל לפרש כיון שמת אדם אפי' אחר התקיים ור"י לטעמיה דאמ' מלות בטלות לעת"ל וזהו דקאמר רבנן אני את המת' ר"ל אף אחר התקיימה וזהו שכבר מתו והכי מוכח במס' נדה ר' ס"א אף הש"ס דהבא מפרשה על המתים ממנע לכד כת' רש"י קרא קריש :

דף נ"ד ע"ב גמ' למימנ' דקרא פרה הויא ליה וכו' מקשים ודרי רש"י בפ' וישלח בפ' ויהי לי שור וחמור כתב דרך ארז לומ' על שורים הרבה שור א"כ מאי ק"ל להש"ס וכ"ל דדוקא הוא בשמזכיר את שלו אינו רונה לומ' שיש לי שורים הרבה אבל אחר בשמזכיר של אחרים אינו אומר כלשון יחיד וק"ל :

דף קי"ח ע"ב תוס' ד"ה אלו היו אומרי ק ב ו ר י עלה לדוכן לא ידע ר"י מה איסור יש בדבר בור העולה לדוכן אם לא משום ברכה לבטלה עכ"ל הקושי' מפורסמת דהא איכא איסור עשה כראית' [בכתובות ד' כ"ד ועיון מה שפי'] מהרש"א וראיתי לבעל שארית יעקב שתי' דהש"ס שם אליבא דר' יסוד' מיהו אליב' דר' יוסי דס"ל דנשים סומכו' רשות חומ' נמי לכהנים [מלוא אבל לישראל רשות] והתוס' דהכ' לוי' דר"י ע"ש ולית' דא"כ בטלת כל לאו הבא מכלל עשה [דנתי' נמי הכי] ועוד דהתם בכתובות פשיט מר"י ומאי פשיט [א"ו] דדוק' בנשי' [ולא] עיכב תורה [בפי'] דהא אורחיה דקרא למכתב בני ישראל אבל חיב' ראי' חכר

[בגון הכת' מלוא כחי' כה יברכו כיון שזה לבני אהרן שיברכו ישראל [ומדכתי' תברכו משמ' אתם דוק' וכפרש"י שם] . [ובעיקר הקו'] כ"ל דכוונת התוס' על התורה עלמה מה יש איסור בור [וע"כ דאין כונת הכתוב לאסור לזר לא לומ' דאינו מלוא] ולא משמ' רכונת הכתוב משו' שמואל יעלר [אותו ליוחסין] דמעלין מנשיאות כפים ליוחסין [דזה הוי מדיכנן] . אם לא משום [ברכה לבטלה ואין] כונתם על ברכת אשר קדשנו בחדשותיו של אהרן [דאינה אלא מדיכנן] ועוד דהא ר' יוסי קאמ' חייתי עולה ובוראי [דר"י היה עונה הפסוק] של ברכת כהנים [לבר דרבי יוסי וראי לא היה מברך אלא על עיקר ברכת [כהנים] עלמה ומשום הכי חקשה] דמה ברכה לבטלה שייך בזה דהא חשיב כהורא בתורה ויש לחסכים בזה פי' הש"ס התם על נשיאות כפים בברכה [והיינו אחר דתקנו רז"ל חבירות] ואיסור עשה חיינו את ח' אלקין תירא דרשינן בתמורה אזרחא למוליא שם שמים לבטלה ולא דמי לנשים שנחלקו בחן רש"י ור"ת דהתם גבי נשים איתנהו בני חיוב לענן אשר קדשנו מאשר שישראל מלווין באותה מלוא אבל הכא זרים לא נכנסו בכלל המלוא כלל ודוק היטיב .

דף קדר ע"ב מרחילין וכו' כולד מזלפין וכו' וראב"ע מרחילין ממנע קאמר ועלוג בתרתי וכו' וכ"כ מדברי חרמ"ם בחלכות מילה ורבא דאיתלש לא ידע שחלכה כראב"ע ולא תקשי שחיה לו לומר אף כיון דקאמר ת"ק מרחילין ואע"ג דהאי מרחילין ממנע קאמר מיהו לרבא דלא נחית אלא יוס'ג' וראי תקשה שחיה לו לומר אף וכ"ה בגמ' ודלא כמחר"ש :

גמ' משום דגדול וכו' דע דחר"ם פ' וירא דבריו תמוהים שאחר שהביא דברי הגמ' שחילק בין קטן לגדול הק' על רש"י שכתב יום שלישי למילתו [משונין ע"ש] ומאי קושיא דילמא כיום שלישי לגדול תקיף יותר שרבו המכאובים כמ"ש חרמ"ם בפ"ה דתרגום אגלה' כר תקיפו לחון כיביוהו ו"ע :

מסכת עירובין

דף צ"ו ע"ב גמ' לא ש"מ ס"ל כר"י גכו' דתנן אין מעבדין את חתינות הא נשים מעבדין וסתם משנה ר"מ ע"כ יש מקשים מכאן לרעת ר"י מטרדנו שכתב במסכ' ר"ה גבי הא דקאמר שם לא קשיא הא ר"י והא ר"י דמתני' אינו מוכרח דסבר כר"י והו' דאיכא למימר דנקט תינוקות משום סיפא אבל מתעסקין עמהן עד שילמדו אבל נשים וראי אין מתעסקין עמהן ע"כ וא"כ הכי מוכח מהבא דלא ר"מ ס"ל כר' יוסי וי"ל דהא דקאמרין לא ר"מ ס"ל כר"י הוא לרוח' דמלתא דכלאו הכי מ"ריהו מוכח דלא סבי' ליה כר"י ולא פליג באחר האיש ואחר האשה ואם כן מר"י והו' מוכח שפיר . אבל כ"ל עור ע"פ מ"ש הר' שארית יעקב בפ' חוקת גבי הא דכת' רש"י בפ' לולב הגזול

מסכת עירובין

לחו ללא יבא ממזר [אע"ג דע"י פשיעה הם ולצמ"ט י"ל דהתם] לר"א דלית ליה חאי תירולא דע"י פשיעה [פריך] מיחו ק"ל רגה מקשים התום' דחא אמרי' כוזבים שם דאין עשה רוחה ל"ת שבמקדש ועור ק"ל דאם קו' הש"ס לר"א כדכתי' חא ר"א קאמ' חכא דאחי עשה ודמי ל"ת אף רבמקדש הוא וי"ל דחכא לא חשיב ל"ת שבמקדש דשייך בכל המלות ועי"ל דע"כ לא כתבו התום' לא חכא משום דיכול להחזיקים כלל דחיות הללו דקו"ל הניתנין ארבע שניותו כמתן א' כפר ואע"ג דלא [עשה מלוא כתקנה] חשיב כמו דיעבר דכפר מיחו בדעלמ' אפי' ע"י פשיעה דחיון . ולקושי' שחקשו דחא אין עשה רוחה לא תעשה שבמקדש אפשר דקו' התום' אליב' דהמק' [שם דפריך וליתי עשה ולא ס"ל חאי כללא] גם רבא [דמיתתי התם ראוה מבריות' דאחד עלם וכו'] אמאי לא מיתתי ראוה ממתני' לזו כתבו דאויב' למדמי משום דע"י פשיעה אכל לשום קושטא דמלת' מטע' דאין עשה רוח' ל"ת שבמקדש ואף רב אשי התם אפשר דמורה לחאי כללא אלא דקאמ' חכא לא לריך לחאי טעמ' מיחו דרין דין אמת דאל"כ מה יענה בבריות' דעלם שיש בו מוח וכו' וק"ל :

וראיתי לה' שער"ה בש"ג מה' נדרי' ה' ו' שחביא משם התו' שכתבו ועי"ל דאין עשה רוחה ל"ת שבמקדש וכו' וע"כ השתא ע"כ דכונתם להקשות לרב אשי דלית ליה חאי כללא מה יענה למשנה זו ואחא תיור דאף רב אשי מורה [באחי כללא אלא דאין לריך קאמר] דחא חגמ' מיתתי [ראיית] מבריותה דאחד עלם וכו' [דלפי טעם זו] אין שייך לפרש [כוונת תתום] על השתא [כדפי' לעיל] דחא למקש' ל"ל חאי כללא ואם כן [מא' תי' ועי"ל דאין עשה וכו' אלא ע"כ דכוונתו לרב אשי אכל לחמק' י"ל כתי' א'] וקו' הש"ס שם לר"א דלית ליה חאי חילוק וס"ל דאפי' ע"י פשיעה דחי שפיר [ובחא נתייטבו כל הקו' שהן' השע"ה] ותירוק השע"ה לא יתכן בחאי דכתבות גבי אונס דהתם הללו חל קודם שיבא עליה ואין ידמה וישא ממורת ומיחו יש לומר דהתם העשה אי אפשיזר להחזיקים כי אם על ידי פשיעה ודמי שפיר וכן תי' ה' מ"ק בליקוטיו ע"ש (א"ח דבריו עצוקים מאד ולריכוס תקון לשון) [וכבר תיקנתי אותם על נכון בע"ה] :

מסכת פסחים

דף ב' ע"א ד"ה אור לי"ד וכו' וכו' נתי אשוריה שרי לאחרינו וכו' כ"ל דכוונתם למאי דפריך לקמן בגמ' ד' כ"כ וארינויר וכו' ותן מערבין לכויר וכו' למא חולדך לחביא ראיה מחמשה דמערבין לכויר דאיבא למדמי כדכתי' התום' שם וסיה לו לחק' מדלא אשכחן דהלריכו בדיק' באיסורי נזיר . א"כ דמקשו לרי"ח דאית ליה דחמץ מותר בהנאה ואפ"ה לריך בריקה דלא אשכחן דפליג בהכי ובתחילה חק' מאיסורי הנאה עריפ' מיון לכ"ע ודר"ק :

חגול כיון דראוי לנטילת אנשים תורת כלי עליו דלכאורה קשה ל"ל חא דכתב זה דת"ל דקיימ"ל כר"י וכמו שחקקה בהנהגות אשירי וכת' משום דלר"י דוקא דלא מיחו אכל אורווי לא מורינן וא"כ אי מתני' דסוכה מטעמ' דר"י א"כ ודאי דמורינן כיון דתני לה בסתמ' א"כ ש"מ דמורינן ולכך פיר' דמי מטעמ' דראוי לנטילת אנשים ותורת כלי עליו ע"כ וא"כ לפי מאי דקאמ' נמי המקש' דטעמ' דבריות' אחר אנשי' וא' נשי' משום דס"ל כר"י דנשים סומכות רשות ותני לה בבריות' סתמ' א"כ ודאי דמורינן א"כ לפ"ז שפיר מתעסקין עמחן עד שילמדו כיון דמורינן לחו ודאי דמתעס' עמחן דלא כ"כ הכי אלא לשום דס"ל דלא מיחו דוק' מיחו אי מורינן מתעסקין אם כן לא ר"מ ס"ל כר"י מיחו אחר המסקנא אה"נ דלא מוכח ממתני' . וכוה י"ל קו' מהרש"א שחק' בתום' בסו"ד שכת' דע"כ מתני' דברכות לא ס"ל כר"י וכו' וחק' ה' ז"ל דא"כ מתני' דלא כמאן לא כ"מ ולא כר"י ע"ש דהשת' א"ש דלפי שיטת המקש' ע"כ דמורינן [וא"כ לא איתא מתני' דברכות כר"י] אכל לפי המסקנא ודאי לא מורינן גם מחיון דתפלין קלת מטעם גוף נקי [א"כ איתא מתני' שפיר כר"י] וחיינו דפריך התם בברכות פשיט' דלכאור' ק' מאי פריך דילמא לאשמעי' חאי חידוש' דמחיון בידיוהו אלא דהשת' א"ש משום דפשיט' דתתפלין דלריכין גוף נקי דלא מורינן וגם מחיון קלת ודר"ק חטיב :

תום' ד"ה לא ס"ד וכו' וי"ל דלמאן דחשיב תפלין זמן גרמ' הוי פשיט' וכו' :

עכ"ל וכוונתם כמ"ש הרשב"א בברכות דעריפ' מינה קמטני דאי תריך לו הכי א"כ להחוא חנא הוי פשיט' ובעי לשנויי תי' דשום לכ"ע :

וראיתי מק' ע"ז ממ"ש רש"י בר"פ כל שעה ר"ה עבר זמנו וכו' דרש"י ודחוס' :

שם ל"ג פשיט' משו' דחא אויב' ר"י חגלילי דשרי בהנאה כל שבעה וי"ל דאין כוונת רש"י דחא אויב' חנא דס"ל הכי אלא משום דחא דאסור בהנאה אינו אלא חידוש דהתורה לא הזכירה לא אכילה וא"כ מהיבא תיתי דפריך פשיטא דחא אויב' חנא דס"ל דמותר בהנאה כפשיטא דקר' ואין כוונת רש"י אלא לומר דאינו פשוט כ"כ משא"כ החיא [דנשי' פטורות מתפלין כיון] דתפלין אינו נוסגו' בליה ובשבת זה פשוט ומוסכם דאי נחתא לחכי היה לו לקבוע זה דרין בשבת וי"ט ולומר דשבת וי"ט לאו זמן תפלין וממילא שמעי' דנשים פטורות מן התפלין . וראיתי להרא"ש בה' תפלין שכת' ובירושלמי דמכילתין משמ' דאפי' למ"ד דאית ליה תפלין זמן גרמא נשים (ח"ח) :

דף ק' ד"ה מהן ארבע כמתן אחת וכו' וא"ת וליתי עשה ולרחי לאו דכל תוסיק

וכו' עכ"ל ודאי דקושייתם היא לרבי יחושע מיחו לר"א ודאי מטע' דאחי עשה ודמי ל"ת דכל תוסיק וכת"ש רש"י ובחכי מתיושב מה שמקשי' העולם לתירולם מחאיא דזכאים ד' ל"ז דפריך גבי יקדש וניתי עשה ולרחי ל"ת וכן בכתובות ד' מ' דפריך גבי אונס וליתי עשה דולו תהיה לאשה ולרחי

לרבנן דהעיקר נאמרה בשביל פסח ב' וא"כ פסח ב' הוא מאחור אבל לרשב"ג דהעיקר הוא ארבעה בני ישראל את הפסח שמעם למד ב' שבתות ולא למד ל' יום משום דפסח שני נאמר אנב שאלו אותו א"כ הי"ל לחקדים המוקדם . ומיהו קי"ל דהא תנן בספרי והכיואו רש"י בחומש ולמה לא פתח בזה מפני שהוא גנותו של ישראל שלא עשו אלא פסח בלבד וכתבו חתום בקידושין ר' ל"ז ע"כ דלמ"ד לא נתקייבו ישראל במדבר אעפ"כ זהו גנותן שנשתחו מ' שנה במדבר ולא כה' פ"י ע"ש א"כ מאי מק' הש"ס ונ"ל ספק מרב' הפ"י דאדרבא אם לא נתקייבו איבא גנות ומחאי מוכחי דלא נתקייבו א"כ כונת הכתיב לגנותן דכונת משה רבינו ע"ה למיעוט עשו פסח זה כדי שיתעשר ברוחה כדי שבזכות זה תכנסו לארץ אבל למ"ד שנתקייבו לא מוכח מקרא שלא עשו אלא פסח זה אלא שאמר להם כדון שאר פסחים ומדיליף שתי שאלות א"כ מוכח שנתקייבו דאי לאו היכי יליף מהכא דאל"כ מהיכא יליף וכן לרבנן דקאמ' ל' יום וס"ל דהא דקאמ' ויעשו בני ישראל בשביל שלא נתקייבו א"ל שיעשו פסח זה מיהו דין פסח ב' לא היה אומר להם אם לא שלריך שלוש יום ופסח ב' הוא חוב להם אחר ששאלו לעשות פסח וחיו טמאים מוכרח לומר להם דיני פסח ולזה הק' ונכתוב רחמנא בחדש הראשון דהא לא מוכחי מחאי קרא גנותן של ישראל ודוק חטוב (א"ה מ"כ מ"מ ק' דמחשום קידושין שחק' מחן להפ"י ז"ל תק"ל לדיריה דמשמע שם רב"ז למ"ד שנתקייבו דא"ש בריית' דספרי דקתני מציני גנותן ע"ש רוב"ר יר"ש .

ודע שכתב הכ"י ריש ה' פסח דרוקא בפסח ולא בשאר ימים טובים ומקשי' עליו מרבירי רש"י בסוכה ד"ט וכן מהחיא דבכורות עיין בשפר מ"ק ועיין במהרש"א בסוכה ונר"ל דלעולם מורה מרן לתי' הר"ן דבשאר יו"ט מיקרי שולל כענין מיהו משום דק"ל בסנהדרין דף י"ב דקא' מצוריא לפסח' כמה חוי וכו' משמ' דדרשה ממש ע"ש ועוד דהא יליף מפסח שני דחיה לו לומר לאותן ששאלו אל תעשו פסח ונ"ל לומר להם חרין א"ו דרשנין בעירקא ממש לכך אמר דרוק' פסח: **דף ז' ע"א גמ'** ומי אזלינן בתר בתי' והתניא וכו' יש לרקוק דמאי קושיא דרוקא חתם שעשוין להתכבד אבל הכא מהיכא תיתי שיכבדו וא"ת שאין דרך לחניט מעות קולין ומעות מעשר ביקור הא ודאי לית' דהרי הרמב"ם כה' מעשר פריש לה שנתמסו בה הרבה ומחיכו יורע בחבירו שזה המעות שהניח חבירו קולין הן ועוד דאין דרך לכבד של חבירו ואפשר שהמקש' חיה סבור דקאי אהרם א' ומאי דגרסי' בתום' אם רוב חנימו גרסי' חנימו [בחול"ס ולא] בשו"ר דק"ו ר"ל הנחתו וחדש לו הכ"ע כגון שנתמסו בה הרבה ואין יורע מה חיה בסוף וז"ש הש"ס הכ"ע כגון שנתמסו דהו"ל כגון דאין יורע אלא דהדש לו דאיידי באנשי' הרבה כדפי' לה הרמב"ם וה"ה דהו"ל להרמב"ם לפ' הני תירולי אחריני אלא דחד מנייהו נקט כל שאין יורע אזלי' בתר רובא ונתיישב' קו' מרן :

ד"ה והא קי"ל וכו' אור"י דפשיט"ל וכו' עיין מה שהקשה מהר"ש ונ"ל דהמק' דחתם בל"ה מקש' שפיר דאיתומ' דלמחשיך קראו לילה א"כ מחלות היום ולהלן קראו לילה ותנן כל היום כשר למילה ולמנילה אלא דהמסדר הש"ס סדר לפום קושטא דמלתא דער ל"ה יממא הוא ונ"כ חתם סמך אמת' דמנילה שלפניו אבל הכא לא הזכיר מהני' דמנילה ולכך כתבו דפשיטא ליה וכו' ודוק: **דף ג' ע"ב גמ'** והא רוכבת ויושבת דכי הדדי נינהו וכו' [וק"ל מאין] פריך והא כבר [פריך לעיל והכתיב רוכבת ומשני חתם משום כיעפות' אורק' הוא] ועוד [מאי משני] רכבת כתיב [אכתי תקשי מדכתיב ותרכבנא דה"ל למימר וישבו] ואדרבא האריך בתוספת ב' אותיות ונ"ל דמשום כיעפות' ונ"ע ולמאור יש לו שיטה אחרת דר"י בל בא לחדש לשון נקיים ולא המנונה אלא כלשון נקיים ולהכי פריך מטמא דאינו לשון מנונה ולא לשון נקי ומשני כי הדדי וכו' ולהכי פה"ק מוכבבת דכי הדדי ואשתעי כלשון שאינו נקי ותי' לו רכבת כתיב אבל כלשון מנונה כמו אזחרת דור המבול ואריך ולא יתפוס כלשון מנונה , ובשניא דגמ' עיין במהרש"ל ונ"ל שכונת מהרש"ל דלכאור' כלשון מנונה מאי נ"מ באריכות או בקיצור הכל הוא מנונה ללמדך דא"ת יתפוס כלשון [קלרה] ורבירי מהרש"א לא יתכן בדבריו במ"ש דאפי' כלשון מנונה אדרבא הרבות' הוא בנקי ונ"ע: **תום' ד"ה** מאליה מי קספו לך וכו' וריב"ז שלא עלה לרגל ו"ל שלא חיה לו קרקע או זקן חיה שאינו יכול להלך ברגליו דפטור מפסח כמו מראייה א"כ נליכין ח"ל היא וכו' עכ"ל פשט דברייהם נ"ל דוראי משחיטת הפסח לק"מ רמי שחוק מירושלים טו מילין חסוב דרך רחוקה ופטור משחיט' הפסח' [ואה"נ דחייב לעשות פסח ב' ועיין במהרש"ל ריש ה' ק"פ] אבל מעליית הרגל קשיא לחו דממשעור' המעשה ששלחו לו אשריך וכו' נראה שלא עלה לרגל ולכך הק' דלמה לא עלה לרגל ולכך תי' שאין לו קרקע או זקן ואח"ז כת' שאינו יכול להלך ברגליו והרגישו דלמה תאמר שאינו יכול להלך כיון שתאמ' שהיה זקן סני לוח כתבו שכזה יוכלל גם הפסח ולתי' תי' כולל עדיף ואי לא דמסתמינא יש להגיה דפטור מראייה כמו מפסח ולא מבח היקשא לא ר"ל [דבזה דין פסח] כ"כ שום ובפסח גרסי' בפ' מי שהיה טמא דפטור ובדאיייה [כריש חגיגה] איתא חכי ולא נחתי התום' אלא על הדאיייה ומ"ש א"כ [נליכין ח"ל ור"ל] דק"ל פטור' מראייה והכי מוכח מפסקי התום' שלא כת' אלא [דפטור] מראייה ועיין לה' שער יוסף נר"ו בחי' [לחוריות ד' ו"א מהספד] שתמה על ה' מרכבת המענה ולא דקוק

דכרייהם ועיין לה' מש"ל בה' ק"פ ודו"ק : **דף ו' ע"ב גמ'** ונכתוב בריש' דהרש"א וכו' כתב רש"י לא אשמעתין קפריך וכו' ונ"ל לקשר דבשלמ' אי לאו בר"ה נאמרה ו"ל דהו"א דטעי עדיף ליה לאקדומי דר"ה אפי' שהוא מאחור אבל השתא שהוא שום הו"ל לחקדים המוקדם ועי"ל דחקו' לרשב"ג דבשלמא

מסכת פסחים

תוס' ד"ה בחר הכית וכו' מקשה ר"י וכו' עכ"ל תמוהא לי איך נעלם מחס רבנו הירושלמי רקאמר התם קזקה ראין חכהן מוליא מעות מן הלשכה עד שיחללם על חכמה וא"כ המעות חולין . ואם קושייתו היא דהיה לו לחוליא קודם שיתחללו משו' הא דלא יכנס הא ודאי לק"מ חדא דלא יכנס תנן אבל אם המעות בלשכה לא תנן שאסור לחללם ועוד דתירונו אינו מספיק דהא ודאי אינו בלגנא אלא בפחדסיו וז"ע (א"ה מ"כ לא ירענא אמאי פסיק"ל רבפחדסיו חרי כתבו התוס' רבפחדסיו הוא לרורים בסרינו ונרא' משו' דיוורעי' בו חכיריו הכחנים אע"ג שאינו בסרינו חשיב פחדסי' . רוב"ר יוש"ד) :

ע"ב וחילכתא על ביעור חמץ כת' הרש"ש הטע' דמברכותיו של אדם ניכר אם ת"חוכו' כראמרי' גבי המוליא מיהו הרש"ש בברכות כת' הטעם שלא לערב האותיות וה"ט דלא אמרי' הבורא פ"חג דרוק' חייב' דאיכ' עירוב אותיות ע"ש וק' מחכ' שכת' ראמרי' על ביעור חמץ משום דלרין לחדש בברכותיו ונ"ל ליישב דודאי אין זה חידוש בהמוליא רפשיט' דחילכת' כחכמים אלא החידוש הוא מטעם עירוב האותיות וחסו רקאמ' התם אשמעי' טעמ' ואשמעי' דחילכת' כרבנן ולכן גבי חבורא פ"חג דליכ' עירוב אותיות אמרי' בור' שחרי לוי' חידוש בחבור' רפשיט' דחילכת' כרבנן אבל גבי על ביעור ודאי איכ' חידוש לכן אמרי' על ביעור . ובחכיו י"ל קו' הט"ז סי' קס"ז מהא דאמרי' גבי ברכו את ה' פתיא אורכמ' גבי פלוגת' למ"ל וע"ש וחשת' ניח' דהתם פשיט' דחילכת' כר"ע מיהו בלא"ה רש"י תי' זה במתק לשונו שכת' דאף ר"ע מור' אם אמר שמבורך דעדיף טפי ע"ש דרוק' גבי על ביעור דלא יש מעלויות' בזה טפי מבזה דתירונו שכולים דלחכ' משמ' אבל גבי המבורך יש עריופות (מ"כ לשיטת הט"ז ק' אמאי מברכי' בפ"ה ג' חול"ל חבור' דאיכ' חידוש דחילכת' כרבנן אע"ג דמסתבר טעמי' דר"ן . רוב"ר יוש"ד) .

ועוד כ"ל דרוק' אם יש שינוי בגוף המלה בגון על ביעור חמץ אבל חסרון מלה לא יש חכיר' דיאמר שבה ואין זה חידוש ואין לחק' מהא דבור' מאורי האש רקאמ' בגמ' ד' כ"ב בבר' כ"ע ל"פ כי פליגי בביר' ואין מברכי' בור' ובחרי פלוגת' למ"ל כיון דליכ' חידוש כשעשו ככ"ה דו"ל רב"ש במקו' כ"ה אינה משנה ולא חשיב פלוגת' שו"ר להתוס' שם שחק' כן ותי' דלשון קרא עדיף ע"ש ועל ענין עירוב האותיות שמעתי מהמקו"ש חסיר וענינו כה"ר שיהו שפירא דמה"ט אנו מברכי' על כשילת לולב ולא על לקיחת לולב כלשון התורה שלא לערב הלמדוי' של על לקיחת ובלא"ה ל"ק דהעיקר מברכים על ההגבהה דמראגביה נפק ביה ודו"ק :

ורענין פסקא דשמעת' פסק הרמב"ם כפי"א מה' ברכות על ביעור ובמילה פסק [ראכי חכן מברך] למול והקשו עליו דזה דוקא למ"ד לבער אבל למ"ד על ביעור בכלחו על ועיין מ"ש חכ"י [כה' מילה] ובי' תמוה דא

עוד ראיתי לחכ"מ כה' ברכות שכתב על השנה הראב"ד שם ר' ט"ו ובמ"ע חפליג רעת הראב"ד לברכים אחרים וברפעה רבי' אין הכרע ע"כ ולא ירענא מאי קאמר דחרי רבי' שם כת' להדיא לבש טלית ולא בירך כשיזכור יכרך להחפוטק ויש לתמוה איך נעלם ממנו זה חלשון וזה חלשון עצמו הביאו בעל מ"ע ולא ירענא מה חשיב מרן חפך דבריו וז"ע :

ודרך אגב ראיתי למרן בהשגה ב' של הראב"ד ראמרינן על מקרא מגילה אע"פ שהיא לעלמו ואע"פ שמוליא אחרים מ"מ חרי רבי' רביון שנתכוון לחוליא עצמו נמי מברך בלמ"ד . ובעיקר קו' הראב"ד כ"ל דלק"מ דמה שכתב רבי' רכשנתכוון אף לחוליא עצמו מברך בלמ"ד התם דוקא שיעקר העצום לעצמו אלא שנתכוון אף לחוליא אחרים אבל מקרא מגילה עיקר העצום לאחרים ולרין חבורה עשרה וחוי כמו לאמרינן :

שם מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי דכת' ויעבור את חכוי הא דלא מיייתי מקרא ראב"ד דחורא עבר לפניהם משום דלא משג"ל לישנא דאקדומי אלא שעבר לפניו כמו יעבור נא אדני לפני עבדו וכן העברת המנחה לפניו מיהו ויעבור את חכוי דכת' את מורה על עלם חפועל מוכרח שפ"י שחקרים את חכוי ולא שייך לשון את בהעברה :

ושמעת' מקשי' משם חכמי אשכנז מהחוי' ראמרי' בפ"ק דמגיל' ואימ' שיתסר ושיכסר ומש' ולא יעברו' כת' וחשת' אימ' ולא יעברו' ולא יקדים דחיינו וי"א וי"ב ונכנסים שיתסר ושיכסר ולכאור' דלק"מ רביון דקאמר בגמ' י"ג זמן קהלה לכל היא ול"ל לרבויי א"כ לא שייך לש' ולא יקדים דהא איכא י"ג שמוכרח ליהדים' מיהו לפי' הרא"ש שם שפיר י"ג זמן קהלה לכל היא דחיינו דלא שייך לרבויי י"ג משו' דכתוב כימים אשר נמו וא"ת א"כ לא קרינן ביה י"ל דק"ו הוא ע"ש וחשתא אימא דלפניו אין קורין וא"כ ליכא ק"ו אם לא שתאמר דמאחריו לחור איכא למילא ק"ו כפי"רשי' . אשר ע"כ נראה דבימים שעדיין לא באו לא שייך לפ' לשון קרימה ואינו

וראיתי להתוס' כב"מ שכת' רחיק' ראי' חמץ ידוע אינו פטור מפני סכנת עקרב דחא מבעיה ליה לרבא גבי כבד כפי נחש וכו' ודבריהם סתומים ונ"ל לפ' דבריהם רחיק' ראי' חמץ ידוע אינו פטור מפני סכנת עקרב אלא מכניס ידו וכדק ולא חיישי' דילמ' בחד דבדק דחא אפי' כפי נחש מבע"ל אי נריך חבד לחוילא או לא כ"ש חבא רליכ' אלא תששא בעלמ' א"נ כונת התוס' לרבא לייכ' קו' מהך דחבא דדילמ' ס"ל כר"נ בר ינאך כפי' דבריו' ולא חקש' חפר"ח אלא חילכת' אשילכת' דפסק חש"ע כאן בדברי התוס' ופסק כבעיא דרבא [ולקמן לקולא] ולכן כתבו דחא כפי נחש מבע"ל לרבא וחבא פשיט"ל מיהו רבא ס"ל כר"נ בר ינאך ואינו אומר שלכן רבינו השמיט שמעת' דחבא משו' דס"ל כר"נ בר ינאך וראייתו מרבא דגבע"ל ולקמן אהרין בזה [א"מ חע"ד]:

דף ט' ע"א גמ' טעמא דלא חזינא וכו' עיין מה שחק' מהרש"א ואע"ג דו"ל דניח' ליה לחק' קושי' דתקש' אגאלי כפי' דריק' נ"ל דכונתו משו' דלפי' המסקנא שתי' רבא לא יתורז המשנה בלא חזינא ל"ל טעמ' דאין לדבר סוף ת"ל דנימ' אכלתי' לזה תי' דאילנ' אפי' חזינא מיהו במקום למקום דוק' בללא חזינא [והא דהתחיל] לקבוע במקשה משום דזה הדיוק ילא לשי' המסקנא ועיין בס' חק נתן מיהו מלשון רש"י במשנה לא מוכח חכי דפי' דטעמ' דאין לדבר סוף ראי' אגאלי למקום שחס באת לחוש ממקום למקום א"כ גם מחזיר להלך ואין לדבר סוף גם מהתוס' אין ראי' דלעולם קאי אלא חזינא אכל אי חזינא לעולם חיישי' וברלא חזינ' אפי' ממקום למקום א"כ תחוש אפי' מבית לבית דפי' מחזיר לחזר הוא מבית לבית כמ"ש רש"י ולאו דוק' חזר אלא כל בתים של החזר קרויין חזר. ודע דרש"י לא גרים במשנה מבית לבית אלא ממקום למקום וזוהו סתירה לדברי מהרש"א. ולעיקר קושייתו אינה קושי' דחא כונת המשנה דאם תחוש ולא נימ' אכלתי' אין לדבר סוף אלא ע"כ דאמר' אכלתי' דזו ראי' דאמר' אכלתי' ודו"ק: ועוד לדברי מהרש"א מאי מקשי' התוס' רמאי אתא לאשמעי' הא תנא ליה רישא כל מקום שאין מכניסין בו חמץ א"ל בריק' דחא אילנ' לאשמעי' דאפי' חזינא ודוק' לזמ' דקושייתם למקום למקום דנימ' אגב מבית לבית ודו"ק:

שם מי לא תנן מדורות הכותים וכו' פרש"י דאפי' כרבנן דקברי גוים מטמאין באהל ולר"ש מש"ס מגע ולזה פי' כמה ישחו לכשילא חגוי משום דמגע לא שייך כי אם עד שידור שם וחיישי' משו' מגע אבל אם משום אהל לכשיכנס מטמא באהל ולזה התוס' שכת' דאין מטמאין בח"ל משום דטומאת אהל בגוים מדרבנן הוא אבל משו' מגע ודאי דאסור אפי' בח"ל דחא מדין ח"ל הוא וקאמר לחז' מרע"ה כל נוגע בחלל כדאית' ביבמו':

ומזה יחוייב חא דפי' המקלל דאשכחיה רבא בר אבון לאליהו דקאי על קברי גוים א"ל אין קברי גוים מטמאין באהל משום דחיה בח"ל וזוהו ל"ק מה שחק' מהרש"א דחא ודאי שחק' דאוריית' הוא אי לרבנן קברי גוים מטמאין באהל:

ואינו דומה לבני אדם [רשי"ך לפ' עבר שחקרים ז'לז] גם גבי עשייה [שייך לומר עובר לעשייתו] שחששיה לפניו והוא עבר עליו ודו"ק חטיב:

תוס' ד"ה לא סגי דלאו איהו מחיל וכו' אכל חמל את חגרים מברך למול וכו' לכאור' ק' דחא לשי' המסקנא וחילכתא על ביעור דזה השקלא וטריא למ"ד לבער אכל למ"ד על ביעור א"כ חבל יכול לברך בעל ועוד מה באו התוס' לחדש דזה בריית' ערוכה בשבת ועוד דתקש' מבאן למ"ד על ביעור ונ"ל דכונת התוס' דראיתי בהרש"א דהביא חגרים' חמל אומר אשר קדשנו במלותיו על המילה והמברך אומר אשר קדשנו במלותיו למול את חגרים וכו' א"כ זהו למול את חגרים במקו' להכניסו וא"כ י"ל דהתוס' לא חוו גרסי חמל אומר אקב"ו על המילה ובאו התוס' לומר דלמ"ד לבער א"כ [כונת הבריית' קאי] על ברכה א' וקאי על חמל. מיהו לפי' המסקנ' קאי על ברכה שנית ולק"מ דזהו במקום להכניסו ודו"ק:

דף ח' ע"א גמ' והאמ' רבא חזר א"ל בריק' וכו' חקשה ה' מגן אברהם לפי' מה שחילק חש"ע בין ספק לדאי א"כ מאי פריך נימ' דחא דקתני לאור חקמה מיירי בודאי חמץ ע"ש ולפ"ד חפר"ח יתיישב שדקדק מלשון בריקה דמשמע דאיירי בספק דאי ודאי חול"ל אין מבערין ועוד נ"ל דלודאי חמץ אור חקמה דיו כיון שידוע שיש בודאי חמץ ולא שייך חגי טעמי דמשך נהוריה ואפי' מיקטף כיון שהוא באמלעה של חזר אפי' אור חקמה דיו דלענין הכל ניכר ואין זה חזירין ודקין דלא שייך אפילו חז טעמ' ודו"ק חטיב:

רשי' ד"ה לאורה נכדקת ואין לריך להביא לה אור כלילה וכו' חפר"ח השר"ח הכין בדברי רש"י א"ל לברוך כלילה אלא מניחה עד למחר ועפ"י חק' מה שחק' ואינו אינו אומר כן אלא דיכול לברוך ביום י"ג וא"ל להניח עד כלילה אכל ודאי אפי' אכסדרא אם לא ברך ביום י"ג לריך לברוך כלילה דחא חר"ן הביא דעת רי"א דבורק ביו' י"ג ושו"ר שכן פי' חש"י ונשתייכל בלחון:

תוס' ד"ה חבא כשחכלכו יכול לתש אחריו וכו' אב' בחמ' ידוע הטריקוהו חבמ' לחזר אחריו בגרדא וחזינא וכו' עכ"ל עיין מה שחקשה חפר"ח מהחיל דלקמן דמבעיא ליה לרבא כבד כפי נחש וכו' יע"ש ולק"מ דהתוס' נחשקרו לודאי שיאכלנו [כיון שהוא כפיו] אכל חבא אפי' אם לא יתש כיון דיכול לתש חייב לבער ואם יתש ספק שמא יתש ולא יגיע למקום החמץ ואף אם יגיע שמא לא יאכלנו ואז תרי ספקי להחמיר. ועיין מה שכתב מהרש"ל לקמן ולדבריו לא יתיישב חק' דחבא דחא אינו יכול לברוך בגופו:

וראיתי להשע"ה שכת' רשאיני חבא דמלך חמלנה הוא חייב אלא דשמא דבחד דבדק וכו' ולא ידענא מאי קאמ' ראי' א"כ מה מקשו התוס' מהחיל דלעיל דהתוס' נמי מלך חמלנה הוא חייב דחא [ביו"ג] איירי ועל השוכר לברוך לכך הטריקוהו חכמים ודברי השער"ה אהני מה שק"ל על מהרש"ל דהשת' בדבריו יתיישבו דברי מהרש"ל:

מסכת פסחים

בעי כוסו ת"ל דכתי' כהדרי' תשכנו ואי טעון כוסו לא חשיב נשפך. ועוד ק"ל במה שסימנו בדבריהם והוא מקשינן דלא בעי כוסו אי לא דגלי קרא דמח' באו לומר דוראי אי לא כתיב חיה ודאי דלא הוא ירעי' דטעון' כוסו ומח' נוגע זה לתירוס'. ואי לאו דמסתפינא' אמנא דזחור תירוס' ומביאי' ראיה לדבריהם דהעיקר משום חיקש' ואי לאו מטע' חיקש' אלא משום דלא חשיב נשפך] א"כ הקראי' סותרין דמעיקר' כתיב תשכנו דמשמ' דקאי אחיה דחא' כתי' כלבו וכאיל וא"כ היכי כתי' דחיה טעון כוסו אלא [ע"כ] מטעם חיקש' הוא ראמרי' חכי וכיון דגלי קרא כהדרי' מוקמי' חיקש' אבהמה ולא אחיה ודו"ק :

פ' בר שעה

דף כ"א ע"א גמ' לריכ' דאי תנא כהמה וכו' אבל חיה דאי משויר' מלנע' ליה פו' וכיון דמלנע' ליה לא אסיק אדעתיה' וחיישי' שמא יתגלה ועבר ואי תנא חיה דה"ל דטעמא דמ"מ הא מלנע' ליה ולא חיישי' שמא יתגלה אבל כהמ' דלא מלנע' וחיישי' דילמ' לא אסיק אדעתיה' וכו' מיהו דש"י כתי' דלא עבר ככ"י משמע מדבריו רבכל ימלא מיהא איכ' ועבר וכ"כ מהרש"ל אבל א"כ ק' היכי שרי להאכיל ויעבור על כל ימלא ומוכרח דש"ל לרש"י דמאכיל לחיה ובורק אחרים אבל כהמה דבאות' שעה עבר על כל יראה דלא אסיק אדעתיה' באות' שעה [לכטליה] ועבר על כ"י כחך השסח דוראי בשש שעות לא עבר על כל יראה או אפשר דרש"י מורה לדברי תוס' אלא כרי ליושב חלריכויות שלא יחיו מנגדים דבתחלה אמר דחלניעות גורם האיסור ולבסוף אמר דחלניעות גורם ההתיר מיהו לבי האמת ודאי מורה לדברי תוס' דליכ' כל יטעין , ורע דעל מה שחק' תוס' מהא דתקן מאכיל לבהמה ומת שמשויר יניחו כלנעא תי' הרא"ש דמייורי בחיה כפות' וחק' שר"ל דא"כ הוי דומיא דבהמה וחיכי קאצ' ואי תנא חיה וכו' ונ"ל דלכ"מ דהכי פו' דאי תנא חיה חיה מוקמי' לה בשאינה כפות' והתנא לא רנה לסמוך דאכח קו' תוס' אנו מבינים דמייורי בכפות' דאיכ' לצדושי מאכיל ובורק אחרים או לא יעלים עינוי מנהג אבל כהמ' דלא מלנע' לא אסיק אדעתיה' לכטולי מיהו לבי [האמת לא פו'] הרא"ש דלא יעלים עינוי דסתמ' קתני מאכיל סתמ' ולא משמ' שיכרוק אחרים ודו"ק :

רש"י ד"ה כל שעה לדיוק' אלטרין וכו' כונת דש"י למאי אינא' חאי כל שעה וכו' דפשיט' דכיון דאובל הוא וגם למסקנא דקאי לכהן מ"מ ודאי דלבהמה מותר וכתב דאילטרין לדיוק' לאשמעין שאסור' בהנאה ולאפוקי מר"י חלולי דמתיר בהנאה ואסופ' לא תירוק דאימ' דקאי השסח גופיה ואתא לאשמעי' דהכל הלוי בשעות ומרישא דקתני שורפין בתחלת שש לא ק' דהו"ל שמא יאכלנו וה"ל דנותנה לפני כלבו אלא דיוא אתא לאשמעי' דאם לא נהנה לפני כלבו שריך שריפה אם הוא בעיניה

בהל דאוריית' אי לרשב"י משום ס' מנע : **תוס' ד"ה** אין מושטין וכו' וא"ת מרישא שמעי' וכו' עכ"ל הקש' ח' אור חדש דילמא אינא' לדיוק' דוקא דלא חזינא ולק"מ דלישנא [דא"ל] בדיוק' משמע על חספק כמ"ס הפר"ח ומזה יפכנו קו' חמג"א שהק' על מרן כש"ע גבי אמצעה של חמר א"ל בדיוק' וחני מילי ס' חמץ וחק' א"כ מאי פריך לעיל והאמר רבא חמר א"ל בדיוק' נימ' דאיוורי בוראי חמץ ובמ"ס נים' דלישנ' דאין בורקי' משמ' ג"כ מס' גס מה שהק' דילמ' לענין שא"ל ביטול אינא' לית' ריכול לבטל ומאי נ"מ שא"ל וא"ת לאחר זמן איסורו שאין יכול לבטל א"כ מאי נ"מ הא תנא ליה רישא שא"ל בדיוק' וא"כ אחר זמן איסורו שאינו יכול לבטל א"כ הוא [עכ"מ וקע"ד] :

דף י"א ע"א גמ' קשיא ררבנן אדרבנן וכו' הנה הרמב"ם בה' שבת פ"ו כתי' לא יקוב אדם שזופרת של בינה לפי שאסור ליהנות וכו' מפני שהוא מוקלה וחלוק"מ חבין דעיקר איסורו אינו אלא מדרבנן וק"ל לפ"ד דא"כ [מאלי] מק' מעיקר' ורמי דר"י אדר"י דילמא לא גזר ר"י אלא במקום שאסור מדאוריית' אבל הא דאיסורו אינו אלא מדרבנן [לא גזר]. ועוד ק"ל מאי מק' מהאי דקשירה דשאינה ה"ס דקשירה אסור' מדאוריית' ואולם בזה י"ל ולתקן קישור הש"ס דמה מק' בלא"ה תק"ל דר"י אדר"י אלא דלכאור' יש לחלק בין דאוריית' לדרבנן אלא דאחר שתי' לו כשהק"ל מההיא דשבת ולא תי' לו דשאינה חסיה דמדרבנן לא ש"מ דס"ל דאין לחלק ועפ"י חקש' מההיא דקשירה . מיהו ק"ל דהרמב"ם ס"ל [דהמסתפק חייב משום מכבה כמ"ס כש"ד מה' שבת] עכ"ל נר' דאין כונתו לכך אלא דקאי אלאעפ"י שכתב דוראי הוא מטעם מוקלה מיהו כשהוא דלוק חייב משום מכבה וכמ"ס רבי' בה' שבת כש"ד ואע"פ שהתוס' במס' בינה [ד' כ"ב] כתבו דחייב משום מכבה קלת חיינו דחייב [ר"ל] איסור' דאוריית' וכן מוכח מדברי ה"ה בה' שבת ודו"ק :

דף י"ד ע"א תוס' ד"ה ראיכא משקין וכו' ור"ת אומ' וכולי אבל מדרבנן מטמא אחרים ככ"ס וכו' עכ"ל עיון במה שחק' מהרש"ל וכוונתו דלפי תי' הש"ס דאיכ' משקי' לא יתורץ סיו' דתירומה דשתם תירומה טהורה עם הטמאה הוא על האוכלין לא על המשקי' דלא שייך במשקי' שריפ' בשלמ' אי לאו כ"ת הו"ל דהא דקאמר משקי' כהדי בשר הוא מדאוריית' וקאמ' שזרפי' תירומ' טהורה הוא בטומאה דרבנן ולמד במכ"ס דמטמאין אות' אבל לפי ר"ת דהא דקאמ' משקי' [חיינו מדרבנן] א"כ דאובל אינו מטמא אוכל אפי' מדרבנן א"כ תיקשי סיו' ותי' דלא נחית לאקשווי אפי' אלא דבעי לאקשווי מריש' ודו"ק :

דף ט"ז ע"ב ד"ה דם שאינו נשפך וכו' כיון דטעון כוסו וכו' עכ"ל לא ידענא מאי ק"ל דאי מאי דבעי כוסו לא חשיב נשפך למה לריך התם היקוש' מה מים לא

בעיניה כמ"ש מהרש"א ז"ל לקמן בתוס'. מיהו
 מה שה' רחא אינט' לאשמעי' רמאכיל לבחמה
 ולחיה אע"ג דגשייה ל"ק רפשיט' דמתר אי
 לא קתני כלל דלכחמה הא חזי ליה ולחיה היא
 מלנע' ליה וליב' כל יטמין מיהו אי קתני לבחמ'
 דוק' הוא טעי' לומ' דלחיה לא מרקתני לבחמה
 ואי קתני לחיה חו"א חסבר' להפך כמו שכתב
 בגמ' אלא ע"כ דאינט' לדיוק' ומוכרח למתני
 כולחו ודו"ק :

ע"ב גב' לא זריב' לשעות דרבנן וכו' (א"ה)
 זה מלאחי ותחלת הדיבור חסר חו"מ)
 איך שיחיה כבר מני' למידון דלכ"ע שעות דאוריית'
 וחמץ דרבנן או איפכ' אין חוששי' לקידושי מיהו
 חס"ע באה"ע סי' כ"ח כת' דאי איכא קד דאוריית'
 וחד דרבנן חו"א ספק קידושי' וכלם תמחים בזה
 ואפשר דמפרש אין חוששי' לקידושי לומ' דמקורשת
 בודאי אלא דספק קידושי' מיהו אי תרי דרבנן
 מקורשת בודאי וב"כ התוס' בקידושי' ד' כ"ח
 לדעת ר"ת מיהו לדעת רש"י דמפ' אינה מקורשת
 ובמקום אחר נאריך בזה :

י"ט בשלמ' לר"מ וכו' אלא לר"י חזי מעב"ל
 לדברים ככתבן וכו' יט לרקדק לדעת הרמב"ם
 בה' זכיה ומתנה פ"ג דפסק בר"י ופסק דלגר
 בין בנתינה בין במכירה דס"ל דל"פ ר"י אלא
 בגוי דאסור לתת לו מתנת חנם א"כ לגר אשר
 בשעריך התננה ואכלה הוא מיותר דמחי יהיה
 שאסור בנתינה כיון דמלוה להחיותו ואין לו
 דחו"א דגר אסור בנתינה כדי שיתנו לב להתגיייר
 וכמ"ש התוס' בע"א [ד' כ'] דא"כ לר"מ נמי חכי
 (חסד) וכ"ת דלמכור לנכרי יתיר' לכתוב לגר
 תתננה לקור א"כ הוא מתעט' נתינה דנכרי משו'
 מהנה חנם ואנטיין לערבנהו כדי דקאי אתרווייהו
 וכ"ת א"כ נכתוב בתרווייהו תתננה ואכלה א"כ הוא
 מתעט' בחדוה מכירה דגלי קרא דוקא בנתינה
 ולא במכירה וי"ל דלא כתבו התוס' כן אלא אם
 כתוב מכירה דנכרי לקור אבל לר"מ לא לכתוב
 קרא כלל ומסבר' לא אמרי' חכי כדי שיתנו לב
 להתגיייר וא"כ קרא יתיר' אבל לר"י אי כתיב
 לנכרי בלקור הוא טעין :

אבל יט מפשי' מדאינט' או לחלק א"כ ש"מ
 דאי לאו או [לא] הוא אמרינן לדברים
 ככתבן אלא דאינט' לחסר א"כ ש"מ דלא האכלר
 אחר איסור אכילה ואחר איסור הנאה משמ' ולק"מ
 דאי לאו או תה"נ דהוא חכי אבל השתא דכתבי'
 או עקר זה התשמעו' ואמרי' דלא תאכלו אכילה
 משמ' איסור' הנאה לא משמע :

ודע דמרכי התוספות בע"א מוכח דס"ל כדעת
 הרמב"ם ממה שהקשו דל"ל או מכור ת"ל
 מלא תחנם ומאי קו' הא ע"כ נריך למכתב לגר כדי
 למעט מכירה וא"כ הוא טעי' דלנכרי אסור תשי'
 במכירה דמלוה לגר דוקא כדי להחיותו אלא ע"כ
 דס"ל דלגר בין בנתינה בין במכירה וא"כ כוליה קרא
 יתיר' הוא אבל השתא דכתבי' או מכור לעשה אינט'
 לגר דלא תימא דלגר בנתינה אסור כדי שיתנו לב
 להתגיייר . וכן ממה שהק' בר"ם להקדים לא [נריך]
 וכו' כיון דמסבר' ידעי' להקדים נתינה דגר משום

דמלוה להחיותו] דל"ל דכתבי' נתינה דגר מכ"ש
 דמכירה [דנכרי ידעי'] ומאי קו' הא אינט' למעט
 מכירה בגר אלא ל"ל דס"ל כדעת הרמב"ם ז"ל ודו"ק :
תוס' ד"ה כל מקום וכו' וא"ת יחא נחנה מחמץ
 בפסח בכרת וכו' ואור"י וכו' אבל
 כי כל אובל לא ילפי' מלא תאכלו עב"ל ואע"ג
 שכתבו חתום' לקמן ד' כ"ח בר"ם קד לפני זמנו
 וכו' ואור"י כיון דחד מהנחו קראי משמ' איסור
 הנאה לא נחלק ביניהם חיינו משום דחתם איכא
 תלתא קראי ולא ידעי' אי ניהו לפני זמנו ואי
 ניהו לאחר זמנו כיון שכתוב לא פירש ודאי
 דכולהו שוין וז"ש כיון דחד מהנחו קראי משמע
 איסור הנאה לא נחלק ביניהם ר"ל כיון שהם
 סתומים אבל כאן פסוק בכרת הוא מבורר בפ"ע
 ולכך לא ילפי' מלא תאכלו. ובזה א"ש מ"ש התוס' לקמן
 גבי חמץ נוק' לימ' דא"כ חמץ נוקש' דלחזקיה מותר
 בהנאה וכו' יע"ש דהא בחמץ נוקש' אינו נקרא
 חמץ אלא מרבויה דכל וס"ד דהתוס' דלא אמרי'
 כיון דחד מהנחו קראי ארבויה וכת' וכ"ת כיון
 דרבינן ליה לאכילה ס"ה להנאה ור"ל דהרבויה חזי
 דומיא דהעיקר אע"ג דלא חזי במשמעו' א"כ
 כרת נמי לחייב אבל כאן דההנאה לא נזכרה
 בכתוב א"כ איב' למפרך כרת נמי לחייב דלאו
 מכא ריבוי איתין עלה ודו"ק הטיב ועיין למחרש"א
 שם . ומ"ש שם מהרש"א וליכא למימר דאם חמץ
 נוקשא יחא בכרת גם כלפני זמנו יחיה בכרת
 ע"ש לא דק דבריית' קתני בחדוי יכול יחא חייב
 כרת ת"ל מיום הא' עד יום חז' מיעט לפני זמנו
 וראיתי להשע"ה ריש ה' חמץ מ"ש לת' והם
 דברים סתומים ויש להעתיק בדבריו מה שפירשנו
 וראיתי לו [שחביא בשם המגיה בם' מש"ל] שהק'
 דמאי מקשי' התוס' דהא מדאינט' נזש לרבות
 [דחייב כרת] השתא ש"מ דבהנאה ליכא כרת
 בכרת' התוס' [בחולין ד' ק"ך] ונ"ל דל"ק דהרי
 כת' התוס' לקמן [ד' כ"ד ע"כ ר"ה] אלא חכא
 משום דזיעה וכו' הא דילוף פרי פרי מבכורים
 לחייב על חיוול מן הזתים ומן הענבים משום
 ערלה דנמח' מבכורים דאינט' דלא נומא [זיעה
 בעלמ' הוא ע"ש] וק' דהרי ערלה אסור' בהנאה
 וא"כ אמאי אינט' דת"ל [דלא גרע] מהנאה וכ"ת
 דאינט' למלקוח [משום דאין לוקין] על ההנאה
 לית' חדא דהרי שפר"ח בה' פסח [סי' תמ"ג]
 דיוק מזה הלשון [של התוס'] שלוקה על ההנאה
 היכא דליב' אלא הנאה לקורח וזהו דהרי התלמוד
 קאמ' משום דזיעה בעלמ' הוא דקאי על האיסור
 א"ו כיון דזיעה בעלמ' הוא גרע מההנאה דלא
 נחנה מנוף חמץ בי אם מויעתו וחתום' שם
 בחולין שתי' משום דלית בהנאה כרת כלפי מה
 שהק' הש"ס הא אכילה כתיבה ביה ולא הק' זיעה
 בעלמ' דס"ל דמשיב הנאה ולכך תי' חכי ודו"ק
 חטיב אבל ק' כיון דהתויה במילי דעומדין לשתיה
 בכלל אכילה אמאי נריך ק"א וחכא ליכא לתרוגי
 כמו ביכורים :

מהד"ב תוס' ד"ה כל מקום וכו' יחא נחנה
 מחמץ בפסח בכרת וכו'
 ראיתי לה' שער"ה [ריש ה' חמץ] שחביא בשם
 הגהות

בעיניה כמ"ש מהרש"א ז"ל לקמן בתוס'. מיהו
 מה שה' רחא אינט' לאשמעי' רמאכיל לבחמה
 ולחיה אע"ג דגשייה ל"ק רפשיט' דמתר אי
 לא קתני כלל דלכחמה הא חזי ליה ולחיה היא
 מלנע' ליה וליב' כל יטמין מיהו אי קתני לבחמ'
 דוק' הוא טעי' לומ' דלחיה לא מרקתני לבחמה
 ואי קתני לחיה חו"א חסבר' להפך כמו שכתב
 בגמ' אלא ע"כ דאינט' לדיוק' ומוכרח למתני
 כולחו ודו"ק :

ע"ב גב' לא זריב' לשעות דרבנן וכו' (א"ה)
 זה מלאחי ותחלת הדיבור חסר חו"מ)
 איך שיחיה כבר מני' למידון דלכ"ע שעות דאוריית'
 וחמץ דרבנן או איפכ' אין חוששי' לקידושי מיהו
 חס"ע באה"ע סי' כ"ח כת' דאי איכא קד דאוריית'
 וחד דרבנן חו"א ספק קידושי' וכלם תמחים בזה
 ואפשר דמפרש אין חוששי' לקידושי לומ' דמקורשת
 בודאי אלא דספק קידושי' מיהו אי תרי דרבנן
 מקורשת בודאי וב"כ התוס' בקידושי' ד' כ"ח
 לדעת ר"ת מיהו לדעת רש"י דמפ' אינה מקורשת
 ובמקום אחר נאריך בזה :

י"ט בשלמ' לר"מ וכו' אלא לר"י חזי מעב"ל
 לדברים ככתבן וכו' יט לרקדק לדעת הרמב"ם
 בה' זכיה ומתנה פ"ג דפסק בר"י ופסק דלגר
 בין בנתינה בין במכירה דס"ל דל"פ ר"י אלא
 בגוי דאסור לתת לו מתנת חנם א"כ לגר אשר
 בשעריך התננה ואכלה הוא מיותר דמחי יהיה
 שאסור בנתינה כיון דמלוה להחיותו ואין לו
 דחו"א דגר אסור בנתינה כדי שיתנו לב להתגיייר
 וכמ"ש התוס' בע"א [ד' כ'] דא"כ לר"מ נמי חכי
 (חסד) וכ"ת דלמכור לנכרי יתיר' לכתוב לגר
 תתננה לקור א"כ הוא מתעט' נתינה דנכרי משו'
 מהנה חנם ואנטיין לערבנהו כדי דקאי אתרווייהו
 וכ"ת א"כ נכתוב בתרווייהו תתננה ואכלה א"כ הוא
 מתעט' בחדוה מכירה דגלי קרא דוקא בנתינה
 ולא במכירה וי"ל דלא כתבו התוס' כן אלא אם
 כתוב מכירה דנכרי לקור אבל לר"מ לא לכתוב
 קרא כלל ומסבר' לא אמרי' חכי כדי שיתנו לב
 להתגיייר וא"כ קרא יתיר' אבל לר"י אי כתיב
 לנכרי בלקור הוא טעין :

אבל יט מפשי' מדאינט' או לחלק א"כ ש"מ
 דאי לאו או [לא] הוא אמרינן לדברים
 ככתבן אלא דאינט' לחסר א"כ ש"מ דלא האכלר
 אחר איסור אכילה ואחר איסור הנאה משמ' ולק"מ
 דאי לאו או תה"נ דהוא חכי אבל השתא דכתבי'
 או עקר זה התשמעו' ואמרי' דלא תאכלו אכילה
 משמ' איסור' הנאה לא משמע :

ודע דמרכי התוספות בע"א מוכח דס"ל כדעת
 הרמב"ם ממה שהקשו דל"ל או מכור ת"ל
 מלא תחנם ומאי קו' הא ע"כ נריך למכתב לגר כדי
 למעט מכירה וא"כ הוא טעי' דלנכרי אסור תשי'
 במכירה דמלוה לגר דוקא כדי להחיותו אלא ע"כ
 דס"ל דלגר בין בנתינה בין במכירה וא"כ כוליה קרא
 יתיר' הוא אבל השתא דכתבי' או מכור לעשה אינט'
 לגר דלא תימא דלגר בנתינה אסור כדי שיתנו לב
 להתגיייר . וכן ממה שהק' בר"ם להקדים לא [נריך]
 וכו' כיון דמסבר' ידעי' להקדים נתינה דגר משום

מסכת פסחים

כיון דשל ישראל הוא ואפי' רקאי בתרי עברי דנחרא הול"ל לא יתן כיון דהוא של ישראל וזהו כונתם כיון דדיוק כן ש"מ דבשל גוי איירי וכן מבואר מדבריהם בע"א :

וראי'תי מקשים על התלמוד דלוקמ' באמ"ה דמפרכסת דלישראל שרי ולגוי אסור כראית' בחולין ד' ל"ג ולק"מ דהא כת' התוס' בחולין דר"ל לית ליה מי איכא מיורי דלישראל שרי וכולי מיחו ר"י אית ליה מי איכא מיורי וכולי ומסתמ' [דר' אבהו נמי] אית ליה [בריית'] דאמר ישראל ואמר גוי מותרין בו ועוד בלא"ה הא ר' אבהו קאמר משמיה [דר'] אלעזר ושניהם תלמידי דר' יוחנן וא"כ ודאין דר"י ס"ל כ"מ שנאמ' לא תאכל וכו' אחר איסור אכילה וא' איסור' הנאה [ועוד] דבלא"ה הא ר' אבהו אתי ככ"ע [כמ"ט התוס' לעיל] וא"כ בריית' דקתני אחר ישראל וא' גוי מותרין בו לא אתי כר' אבהו דלבריית' לוי' לאוקמ' במפרכסת. אך ראיתי בס' בריית' ועליתי שחק' דלוקמ' באמ"ה דטמאה דלישראל מותר בהנאה ומה שתי' ה' מראיט' תרתי דליתני אמ"ה לב"כ ולא ליתני [כוס יין למיר] אלא ע"כ משו' דאמ"ה אסור בישראל וא"כ לוי' לאוקמ' במפרכסת ולית' דאיט' תרוויחו [דאי תנא אמ"ה לב"כ חו"א] דדוק' באמ"ה לב"כ משום דהוא חסור דהא ב"כ הוא מיחו למזיר ישראל הוא [ואינו שותחו דמסתמ' אינו עובר] והראיה דלגוי אפי' לא אמר לו אבל בישראל דוקא שא"ל הוסיט לי וכ"כ התוס' בע"א ואי תנא נזיר משו' דהוא בעלמא אי בעי למיחוי נזיר. ולעיקר חקו' לק"מ דאמ"ה סתמ' קתני ומשמע הכל ומשמע כל מיורי אבל קו' התוס' היא משום דקתני בהדיא לא יוסיט ולא קתני לא יתן ודו"ק :

דף כ"ג ע"א גמ' והרי שרצים וכו' שאני חתם רא"ק לכם וכו' א"ח אפי' לכתחילה וכו' [ק"ל] מאי אפי' שייך חבא [גלשיתת המקשן נמי רבעו] למימר דלא יאכל דוק' אכילה ולא הנאה [תיקש' נמי מאי אריא נזרמנו] אפי' לכתחילה ולפי מ"ש הט"ז ב"ד סי' קי"ז דהיכא דהתורה חתיר' בפירוש אין כח ביד חכמים לאסור ניה' דבשט' דמתני' הו"א דמדרבנן הוא דאסיר מיחו אחר [דמשני לכם] שכתבה התורה דהתיר בפי' [פריך] דאין כח ביד חכמים [לאסור] ומשני דאסמכוה אקרא דיהיו בחזיתן יהיו והיכא [דיש] סמן יש כח ביד חכמים לאסור וכל זה [ראיה] למ"ד דאיסור סחורה הוא מדרבנן. וניה' השתא לקו' מהרש"ל שחק' בגמ' דמאי פריד ולחזקיה וכו' ראוי' דאיט' משום יהיו [ולפמ"ש א"ש] דכ"ז אינו אלא מדרבנן. מיחו יכולני לוישב כונת מהרש"ל דמשום [דכ"ז הוא] אחר האמת אלא [דמהרש"ל] מקש' דילמ' חזקיה ס"ל דהוא מדאוריית' ובשאלמ' לו טעמ' דירי נמי מהבא ודאי דס"ל דיהיו אסמכתא בעלמ' ונתייבנה קו' מהרש"ל כמה שחק' על מהרש"ל. ועוד נ"ל דלק"מ דאי פירוש לא יאכל דוק' אכילה ולא הנאה לוי' לפרושי יהיו אפי' נזרמנו דא"כ לכתוב לא יחנה ולמה כתב בלשון אכילה דוק' מיחו הקרא לגלויי פירוש לא יאכל דוק' אכילה ולא

הנאה דהיכי שייך יחא נהנה בכרת דא"כ אמאי איט' נפש לרבות השותה כמו שחק' התוס' בחולין [ד' ק"ך] וכו' עש"כ וכעין קושייתו תק"ל בגמ' [לקמן ד' כ"ג דפריך והרי] שרצים דרמנא אמר לא יאכל ותנן גרי חיה ועופות וכו' שאני חתם דכתי' לכם וק' אמאי איט' לכם להחזיר הנאה ת"ל מראיט' בחולין [שם] חטמאים לאסור לזרן ודוטבן וכו' ש"מ דמותרין בהנאה דאל"ה ל"ל לאסור לזרן דלא גרע מהנאה כמו שחק' התוס' כאן בחמץ א"י אי לא יאכל משמע איסור הנאה לא דרשי' חטמאים לאסור לזרן אלא לדרשה אחריתי ועוד עיקר חקו' אינה קו' דהאי בריית' דדרשה לרבות אשותה איכא למימר דס"ל כחזקיה דאיכ' בריית' בת"כ גבי עופו' לא יאכלו לחייב האוכל כמאכיל או אינו אלא לאוסרן בהנאה ת"ל לא תאכלו באכילה אסורין בהנאה מותרין אלתא דס"ל כחזקיה וכמ"ש ה' בעל קרבן אחרן ובמקום אחר הארכנו בזה. וא"ל דהבריית' סמכ' אקד' דלכם ול"ק קו' חרא"ס ב"ז שמיני ע"ש. ומה שפי' בעל קרבן אחרן לחייב את המאכיל על הגדולים כגון שתחב לו חבירו אשתמטתיה הידושלמי וז"ל לחייב את המאכיל ר' ינחק אומר הרי ק"ו ומה שרצים עשה את המאכיל לקטנים וכו' הרי דרומיא דשרצים דחיינו לקטנים ור' ינחק לית ליה פרכת שש"ס [שם] מה לשרצים שכן איסורן בכערה ועיין להשע"ה :

דף כ"ב ד"ה ואימא כמים הנשכים לא פריך

וכו' אלא [מהבא לא מני] למילף וכו' עכ"ל עיין מ"ש מהרש"ל ונראה דכונתו [משום] דלכאורה תי' התוס' תמוה דלא שייך לומר' כמים [האסורים דחיינו] הנשכים הא בלא"ה אסור מלא תאכל אלא [עכ"כ דהיקש' אתא להחזיר והרי הוא כאלו מפורש להחזיר דחיינו רוב מים] דאי תימ' כמים הנשכים דוק' [הוא מיותר] אבל כונת התוס' לומר' דבשלמ' [אי חוה] כתי' כמים המותרים אז איכא למשמ' אבל אחר [דכלל] הכתוב כמים סתם וכולל הכל א"כ ליכא למשמע [ממלת כמים] חתיר' דחמים ג"כ יש בהם שאסורים וא"כ מתיב' משמ' חתיר' [וא"כ עכ"כ היקש' איט' לדרש' אחריתי כדמסקין] ומשני ליה דאולי' בתר הרוב [כאן קטר והי"ת] : **ולעיקר** קושיית התוס' נראה דהרמב"ם כת' דאין לוקין על ההנאה שהוא חלק מחלקי האכילה [וזה דוק' אי נפק"ל ההנאה מלא תאכל] אבל השתא דאיכא כמים [ללמד] על ההנאה וא"כ ההנאה [נפק' מקרא בפ"ע ולוקין] על ההנאה דהדריה לאיסור' קמא ונפיק [מתוכת כמים] לחזקיה וק"ל. ומ"ש דרובן מים ר"ל וא"כ כ"ש דכולל אבל הש"ס תי' לו דליכ' חתם אלא רוב ועיין [חסר והי"ת] :

ע"ב ד"ה ואבר מן החי וכו' מדקתני לא יוסיט

ולא קתני לא יתן וכו' עכ"ל עיין מ"ש מהרש"ל ומשני שכונתו לרעת ה' לח"ס לא כתבתיו עוד נ"ל דהא דקאמרי דדיוק הוא מדברי התוס' כיון דדיוק מדקאמ' לא יוסיט דוק' בתרי עברי דנחרא ר"ל שאינו מחוסר אלא חושט' ואי בשל ישראל מאי דיוק הוא זה הול"ל לא יתן

וה"ר להרב פנ"י בחי' שחק' כן יע"ש :
דף כ"ד ע"ב תוס' ד"ה הכל מודי' וכו' והא
 דלא קאמ' סב"מב"ח
 שמה משום דאין מזה' מ"הרעב"ל עינין ב'ה' מש"ל ומ"ש
 דליכא למיפדך דמה לכלאי חכרם שכן לוקין עליהם
 כיון דיכול למילף אלף משום דאין מזהירין מן
 הדין לא חשיב' פירכ' יע"ש ולבאור' קשה מהתוס'
 דחולין שכתב וכת' גופיה ליכא למילף משום דאין
 עמ"ה ואפ"ה פריך שכן כרתומה שמחלקים' לומר' ה'
 לימור משום דאותו חלימור עלמו של חנאה
 ומיחו בלימור דחולין פרכין על חנאה מאכילה
 שכן כרת דבב"ח אפי' באכילה ליכא כרת מיחו
 כ"ז לשיטת מהרש"א אך לשיטת חמ"ל דאפי' על
 האכילה אינו לוקה ובאכילה ילפינן מג"ש א"כ הוי
 דומיא דחולין דשכר' על חנאה מאכילה שכן
 לוקין על האכילה [שלא כר' הנא] תאמר בב"ח
 שאינו לוקה על האכילה [שלא כר' הנא] אבל חנאה שיש
 לחלק בין פירכת המלקות לפירכת חכרת דרוב
 הלואין לוקין עליהן אלף חכא משום דלא כתיב
 בהדיא אלף מק' וואף האכילה דאיתא מג"ש אפ"ה
 אין לוק' משו' דלא עריפ' כמ"ש הרב אבל חכרת רוב
 הלואין [אין] כהם כריתות וא"כ שזיר פרכין
 מהכרת ללא דורו"ק :

דף כ"ה ע"א גמ' ואם איתא ליפדך מה
 לכ"ה שכן לוקין עליהן
 שלא כדרך הנאתן וכו' ודאי רבנא דה"ה על האכילה
 שלכר' חג אכילה דאל"כ מאי קאמר [תאמר בבב"ח
 שאינו לוקה] לא דרך הנאתן [והרי ערין לא ילפינן
 איסור חנאה אפי' כדרכה] וא"כ חנאה מותר וכן
 הבין מהר"ש ז"ל בתוס' ד"ה הכל מודים יע"ש
 ומיחו אין זה קו' דמלינו תאמר וכו' ור"ל כשתלמוד
 לא תלמוד לא כדרך הנאתן וב"כ התוס' ביבמו'
 ב'ה' הבע"י ד' כ"ז והוכיחו מהש"ס דר"פ ד' וה' ד'
 מ"א דק' מה שאין בטוגם שלא עשה אינם כרזון
 לקרבן ור"ל כשתלמוד יע"ש ומיחו לבאור' הוכחתם
 אינה הוכחה דהא קאמר חתם ה"נ מסתב' וכו' ואי
 ס"ד לקרבן לא אינם כתי' ולא רזון כתי' מיחו
 הוכח' אחרת שכתב שם היא הוכחה טובה וב"כ
 הוכיחו התוס' במליעה [ד' מ"ב ע"א] דמלינו תאמר
 בכחן גדול ולאשם השנאי אין להאריך ודלא כהשע"ה
 בקונטרס חופת' חתנים [ס"ג] שדחה כלל זה
 והא דאמר ה"נ מסתב' הוא [סעוד] בעלמ' ולא
 נדחה כלל זה ולרב פי' כפשטא וב"כ חמ"ל
 בה' יסו' חת' בפ"ה דאף הנאת אכילה שלכר' ה'
 אינו לוקה דלא עדיפא שלא כדרך הנאת אכיל'
 מהנאת חנאה כדרכה וע"ע :

שם זאת אומרת כלאי חכרם עיקרן נאשרין עיין
 מ"ש מהרש"ל לומר' שכליו מהרש"ל אולכאורה ק'
 דהא תוס' כת' בחולין דמתחילה היה יכול לומר'
 חמץ בפסח וכלאי חכרם יוכיחו מיחו מזה ק' על
 מהרש"ל שכת' דליכ' למפדך יוכיחו מכלאי חכרם
 משום דאיכ' למימ' שכן זרוע ובא ולא חיתה לו
 שעת הכושר גם קושייתו ל"ק דהא מעיק' סמך
 אכלאי חכרם אלף דקושייתו היא למח הזכיר' חמץ
 כלל לא היה לו להזכיר' רק כלאי חכ' לבר א"כ
 ע"ז תי' מהרש"ל אפי' דהא איכא למפדך פירכ'
 כל

ולא הנאה לוי' לפרושי יהיו אפי' נודמנו דא"כ
 לכתוב לא יתנה ולמה כתב בלשון אכילה דוק'
 מיחו הקרא לגלוי פירוט לא יאכל דפי' אפי' חנאה
 דאי כתי' לכם ולא כתי' יהיו הוא [דקרא] גלי
 ופירש לא תאכל חו"א דוק' [אכילה] ולא חנאה וכן
 נמי לחזקה גלי יהיו אלף יאכל דפי' חנאה ואי
 כתי' לא תאכל לא הוא דרשי' יהיו אפי' נודמנו
 דלא יאכל סותרת ולהכי אינו' לכם ושלא נאמר
 לכם קיימא המשמעות דלא יאכל דמשמע דוקא אכיל'
 ואי כתי' יהיו לחור' לא הוא דרש' בחוייתן והיווק"ל :
ודע דרבני הט"ז דסי' קי"ז סכ"ז חנה מדברי
 התוס' נראה דל"ל האי כלל דכתבו

ר"פ מקום שנחנו ונראה דמראורייתא אסיר מרמשי
 ביורש למי התורה אמרה ואספת רגנך ע"ש ולדברי
 הט"ז אין כאן ראיה . ועוד דכתבו בב"מ בפרק
 איזהו נשך גבי לנכרי תשיך וי"ל כיון דאמר רחמנא
 מל' לחכרם אין כח ביד חכמי' לאסור ומדכתבו מזה
 ש"מ מזה ומכאן ק"ל על הט"ז דמאי משני תלמוד'
 לאשוקי אסור' דלא אין שיהיה הרי התורה התירה
 ואיך אסרו חכמים . [כאן חסד קשר הדברים] ואף
 לר"א נריך לומר כן דאל"כ לימא דא"כ ר' אבהו
 ובין חזקיה וא"כ לפי זה נריך לומר דלכם לא
 חשיב התירה מפושט בהדי' ויש כח ביד חכמים
 לאסור לא דנודמנו מותר כמה שכתב הפ"ח
 דמוכח מדברי [הרמ"ב] דאיסור הסקורה דאורי'
 מדכת' חז' מן חתלב שהרי אמרה תורה יעשה
 לכל מלאכה ומה זה ראיה מהתורה לאיסור דרבנן
 יע"ש ולפי דעת הט"ז ליכא ראיה דמאחר שהתורה
 התירה בפירוש אין כח ביד חכמים לאיסור :

שם בגמ' ודאי חמץ בפסח וכו' לא ירענא אמאי
 חק' לחזקיה ולר"א רב"ל ח' תיק' ר"ה חג מדידה
 אדיריה דהא גבי חלב אינו' יעשה לכל מלאכה
 להחיר חנאה ואפשר שמכאן זה מחק' [מהרש"ל] מן
 הברייתא ר"י הגלילי . ואפשר דהעקשה לא שמיע
 ליה האי ברייתא דחלב ועפ"ז יתיישבו דברי חת'
 שחקשה לחזקיה לכתוב לא יאכל ולא בעי לך
 דהתוס' רזו להסכים רי"ה [עם חזקיה] או דלא
 שמיע ליה האי בריית' או שנחקק רי"ה ממהבוי'
 ועפ"ז הקשה שפיר ול"ק קו' מהרש"ל ודור"ק
 ומהרש"ל [הבין] דברי מהר"ל דכוונתו על ברי'
 דחמץ בפסח והאמת עמנו ומה שהבין הרב פני
 יחושע שכוונתו על בריית' חב' מפני שמכופלן
 הדברים שאחר שאמר רי"ה חג אומר מה נריך לחזור
 ולומר דברי רי"ה ולי' דא"כ ימחק דברי רי"ה חג
 חב' ועוד זה דברים בטלים ואין הרב מהרש"ל
 חכנים עלמו בזה דמאי כ"מ בזה אלף העיקר
 כדכת' ומחה תיבת הגלילי אלף ר"י סתם והוא
 ר"י בן חלפתא או ר"י בן יהודה ודור"ק :

ע"ב גמ' מכרי וכו' מאי ביניהו וכו' בחמץ בפס'
 וכו' ראי' להרא"ש בפ' ג' הסנדלמאי דק"ל
 אין בגידין כנותן טעם א"כ לחזקיה גיר הנשה
 מותר בהנאה דלא נפיק הנאה מלא תאכלו
 ולרבי אבהו אסור בהנאה מלא תאכלו עיין שם
 וקשה דלימא דא"כ גיר הנשה למאי דק"ל דאין
 בגידין כנותן טעם ועוד קשה דהרמב"ם פסק כר"א
 וז' אין בגידין בכ"ט וז' דמותר בהנאה ול"ע

מסכת פסחים

ופסול מטעם' שלא למנויו דהא לרבא אף ערל לא
פסול שלא למנויו דהואיל ולאו בר כשרה מתקן
נבשית כ"ט בן נכר דאינו מקושר מעשה אלא
ר"ל שלא היה עמם כלל וכן מוכח מדברי' ב' ע"פ
ר' ק"ך א"נ חזם מדרבנן כדכתבו חזק' שם
וחכא איירי מדאוריית' לא אגרינן הואיל כלל מיומו
לדבריו מהרש"א שם שכת' דלכו ביום אינו מקושר
כלל א"כ ה"נ אינו מקושר כלל לא אגרינן הואיל
כיון דחשת' הוא רשע בשלמ' ערל הוא אנוס
אבל בן נכר שהוא רשע ברצון לא אגרינן ביה
האי דייבא ואפשר דלר"ח כיון שאינו מקושר מעשה
אגרינן הואיל מיומו לר"ח ס"ל דלא אגרינן הואיל
מדאוריית' כלל :

דף כ"ט ע"א גמ' רב אחא בר יעקב וכו'
ויליף שאור ראב"ל משאור

דראיה וכו' חק' לו בני וקצורו רשאל טייב גר"ו
דא"כ ר' יסורא הויב וליף מותר דמקן טעין
שריפה דילמ' שאני נותר שלא חזר מכללו תאמר
במקן שחזר מכללו אלא גבוה וז"ע :

דף ל"ב ע"א תוס' ד"ה דבר הראוי לחיות
וכו' דאין נתינה וכו'

עכ"ל עיין בת"ש מהרש"ל ומ"ש דכתיב תתן לו
הוא אשגויה לישנא וכוננו אונתן לכהן דהא לא
כתיב תתן לו כתיב למיין אלא אונתן לכהן ובחנם חק'
עליו מהרש"א וזשוט . ור"ל דבחרומה שלא יתן
לו דבר שהוא אסור מכא תתן לו ואפשר כינת התוס'
עיקר' מוכח תתן לו על חחרומה ועיין מהרש"ל לקמן
ובסמך אבא דבריו (א"ה חבל על ראב"ד) ומרש"ה
אמר מחילה לא דקדק בזה :

דף ל"ה גמ' אבל לא בטבל פשיטא וכו' ה"ז
וראי הא דזריך פשיט' הוא משום

מה"כ וא"כ לקמן דקאמ' יכול וילא אדם ידי חובתו
בטבל ק' דהוי ס"ד לזימור הכי הא הוי מה"כ
[ופשיטא דאינו יי"ח בדפריך חבא] ואין לומר דקאי
דאורי' דהאי לישנא לא משמע הכי . ואין לומר
דקאי אטבל רטכול מדרבנן ושפיר קאמ' מי שאיזורו
משום חמץ וכו' כיון דאסור משום טבל אף דהוי
מדרבנן אינו [וי"ח כמו טבל דאורייתא] ובמ"ש המ"ש
בבמה מקומות דחשיב אינה ראויה כיון דאזר'
מדרבנן כראית' בסוכה גבי עשאה ע"ג גמל ועיין
במ' שפ"ח ה' וא"כ שפיר יתיישבו ע"ז דברי
התוס' דאוכח ד"ל ר"ח משום דהוי מה"כ וכו'
ועיין במהרש"א ז"ל שם מה שחקש' והשת' ע"ז
ל"ק . מיומו מהרש"א ז"ל חבא כפר"שי ד"ח משו'
דהוי מה"כ חבין דאוריית' דקאי אדאוריית' אבל
התוס' לא חבין כן ושפיר קמקשו דלישנא דיכול
י"ח וכו' לא משמע כך ור"ק :

דף מ"א ע"א גמ' ר' חזק' וכו' ובשל מבושל
מ"מ חק' הרא"ה ז"ל לא

לכתוב לא בתים ולא בשל יע"ש ומה שחק' מהרש"א
דחק' לכת"ק נמי לק"מ דלת"ק בתים אינו' למעוטי
ללי קדר דלת"ק פטור . גם מה שתי' דאילוט'
רבויה דובשל מבושל לללי קדר תמוה דאי לא כתי'
בתים ודאי מבושל כולל חבל [ולא] טעין' דאילוט'
רבויה אלא מכא רכתי' במים אבל אי לא כתי'
במים ודאי מבושל כולל הכל . ומה שחק' על
תי'

כל דהוא טעין גידולי קרקע ובעל חק נתן ז"ל
לא עיין יפה וק"ל :

דף ז"ך תוס' ד"ה עד שיחא בו כדי לחתמין
פי' באיסור וכו' עכ"ל

עיין במהרש"ל ולרעת מהרש"ל הראיה היא דחשיב
זה וזה גורם אף שכל אחד לבדו גורם ור"ק .
והראיה היא דחשיב זה"ג מדמתיר ר"ש דאי חשיב
חד גורם מ"ט דר"ש דמתיר דאין לומר דפליגי
אי חשיב זה"ג או חד גורם [דזה לא אשכחן] אלא
ע"כ דחשיב זה"ג ורבנן אסרי זה"ג ור"ש מתיר
ורבנן רחבא אית לחו דזה"ג מותר א"כ ע"כ ר"ש
כרבנן אבל התוס' שם כע"א מייירי אחר שדמה
הש"ס דלא פליגי בזה"ג ודלא כאביו א"כ אין
הכרח דסבירי רבנן דזה"ג מותר [ואפשר' דסבירי
רבנן דזה"ג אסור כרבנן דר"א דנטל ממנה עלים
וכו'] וק"ל :

דף כ"ח ע"ב גמ' ור"ש לקובעו חובה מכ"ל
נפק"ל מכעריב תאכלו וכו'

לכאורה ק' דמאי פריך דהא אין היקש לתחלה
והוקשו זה לזה אלא כונת הש"ס משום דכתי' על
מלות א"כ נומא אחני היקש' לומר לך בשעה שיטנו
וכו' ואחני קר' דעל מלות . מיומו ק' סוגי' דלקמ'
דמוקי רב אחא בר יעקב מלה בזה"ז לאו דאוריית'
הוי דלא כמאן וכן הקשו התוס' מיהו אפשר דרב
אחא אליב' דר"ש קאמ' וס"ל דר"ש סבר דלאו
דאוריית' והש"ס דחבא אליב' דרבא מיומו ק' דאין
קאמ' הש"ס חזם דלקובעו חובה נפק"ל מכעריב
תאכלו מלות הא קאמ' חבא דמחיקש' נפק"ל וכן
הקשו התוס' ועו"ק דא"כ הוי פלוגת' דתנאי דרבא
כר"י ורב אחא כר"ש אלא נ"ל דרבא ור"א פליגי
אליב' דר"ש דרבא ס"ל דר"ש מורה דהוי דאוריית'
ורב אחא ס"ל דלר"ש לאו דאוריית' והש"ס דחבא
אליב' דרבא וב"ת דא"כ פליגי אליבא דר"ש דלית
הילכת' כותיה זה אינו דהרי קו"ל דהילכת' כר"ש
ובלאמר זמנו (כאן חסר איזה שיטות) ובזה ל"ק
מה שחק' השע"ה בח' חמץ :

שם כתיב כחאי וכתיב כחאי וליכוי כ"ח בגמ'
כפ' ע"פ ד"ק וע"ש כפ' רשב"ס ומכאן

ק' על הרא"ה כ"ז אחרי מזה גבי כל חלב וכל
דס שחק' דל"ל תרי קראי ות' כתי' כחאי וכתי'
כחאי כראית' כפ' כ"ש ונעלם ממנו סוגי' דר'
ע"פ וז"ע :

תוס' ד"ה וחד וכו' ואורי' כיון דחד מהנהו
קראי משמ' א"ה לא נחלק ביניהם

עכ"ל עמ"ש מהרש"א דא"כ כרת נמי לחייב ונעלם
מעיינו חפ' שאמר ונכרתה הנפש ההיא מיום
הראשון עד יום ה' אבל לפני זמנו לא יש כרת :
ד"ה כל ערל לא יאכל בו וכו' בו אינו
אוכל וכו' תימא גבי בן נכר

וכו' ור"ל דאילוט' ועשה השוכה וכו' עכ"ל פי'
לדבריהם דבשלמא גבי ערל וטמא ודרך רחוק'
קמ"ל דחייבין דמהו דתימ' כיון דפסח לא אוכל
מלה נמי אינו חייב קמ"ל דחייבין מיהו גבי בן
נכר שהוא מומר מאי קמ"ל דחייב הא אינו שומע
דברנו לזה תי' דגמירי בשעשה תשוב' וקמ"ל דחייבין .
ודע דהא דכת' שלא נמנה לאו דוק' שלא נמנה

חטעמים דמאי ק"ל דהא אפי' לפי חס"ד דרש"י נרוך
שני חטעמים דטעם שמוחר לאפות וטעם דלא יקרא
לח סם משום דחשיב כדיריה דאי בעי מתשיל עלה
וא"כ ר"א בדקדוק ור"י בדקדוק ואחר חמילה לא
דקדק יפה ור"ק :

ועל התוס' שכתבו דתרי חזאיל לא אמרינן חק'
השע"ה מהא דכת' רש"י לעיל ד'

ל"ח דחזאיל ואי מטמא בעי פרוק דבר שיש בידו
לגרום טומאה מיד לא חשיב חזאיל וח"כ חזאיל ואי
בלע חשיב בידו ולק"מ דבשלמא חתם דבר שיש בידו
לגרום טומאה אחר כל זה חשיב בידו אבל חבא
אצרו' אי בעי בלע השתא מיחא חא לא בלע דשאר
ליטול א' על כולן ותו דחתם לענין דחשיב יש לח
חתיר בכל מושכות מיוירי דהשתא מיחא מלח כשרה
אלא משום דאין לח חתיר חא דמלרכינן חכי אבל
חבא חא מלר עלמא אסורה באציות חא וא"כ לא
אמרי' חזאיל בכח"ג תרע דוליטעמין תיקשי לך חא
גופ' דמאי מבע"ל לעיל דפשוט מחבא דתרי חזאיל
לא אמרינן אלף ע"כ שיש לחלק ור"ק :

דף ס"א ע"ב תוס' ד"ה דילמא חאי כל
ערל אפי' כלדחור

ראע"ג דפלוגת' דתנאי גבי חכורו עשרה בני אדם
וכו' עכ"ל חרב של"ח כסדור התפלה כתב אין כל
דבר נעלם ממך דכל פירושו שום דבר כמו חממני
יפלא כל דבר וא"כ ל"ק קו' חתום' דחבא כתיב
שלילה כל ערל לא יאכל בו מיחו חתום' לא ס"ל
חכי כגמ' ברכות גבי אין אדם זוכה לב' שולחנות
כת' ל"ג אין אדם אלף גרסי' לא כל אדם וע"כ
לית לחו חאי כלל דאל"כ מאי אהנו . מיחו
חורנו לענין דדברי חרב מחלוקת רבא וד"ח [ור"א]
וחור טעמו של דראב"ד שחשיב על רבינו משום
דס"ל דאוקמת' דר"א קיימת ונרחו דברי בעל בני
שמואל ובעל מלכא חקרא דרבינו לטעמיה דפסח
כרבנן דס"ל ער דאיכ' כל נפש [רלפמ"ש אפילו
רבנן מורו חבא גבי שלילה אפי' כל דחו ובר"א]
ותדע דרבי' פסח בנ' דיעות דבענוס לא מינה
ולא מקלתה ונח' רולח פסח כרבנן :

ובהבי' מתייבב במאי דפליגי רבא ור"ג בשבת
דרבא אמר ת"ח לריק שיחא בו שמינית
שבשמינית ור"ג אמר מי זותר מאי דכתי' תועבת
ה' כל גבה לב דיש לרקדק מהו חלשון מי זוט'
מאי דכתי' אלף דרבא לא ס"ל שזה שלילה ונח'
ר"ג ואמר מי זותר כלומ' אין לך שלילה גדולה
מזו מי זותר וכו' :

ובהבי' יתייבב גמ' דסוף מכות וכשהיה ר"ג
מגיע למקד' הוה חיה בוכה עושה שם
לא ימוט מאן דעביר לכולחו חוא דלא ימוט חא
בחדא ימוט א"ל ר"ע מי כתי' עושה כל אלה
אלה כתי' אלף מעתה אל תטמאו בכל אלה ח"כ
ער דעביר לכולחו וחק' חא"א דמעיקר' קאמ' מי
כתי' עושה כל אלה דמשמע אי כתי' כל אלה
דוק' כלחו וכשהביא ראיה מאל תטמאו בכל אלה
אפי' אי כתי' כל וכו' יע"ש ודבריו נוח' דאל
תטמאו לשון שלילה וחוי כחו אלה אבל אי כתי'
עושה כל אלה וראי דפי' כל ממש חורנו לענין
דאיקמת' דרבאשימשו' דס"ל דהאידחויא קושט' חוא:
דף ס"ב

תיר' דרא"ס כ"ל דהרא"ס בעלמו חוק"ל זה וכוונתו
מאחר [שחכשול] כולל [אפי' לני] לא רתח חתורה
לומר לשון טעות ואמרה לשון מבואר . מיחו לעיקר
קו' דרא"ס כ"ל דאילו' משום דאי לא כתיב במים
חא"א דמים שרי לפי שאינו מפיג טעמן דוק' שאר
משקין שמפיגין טעמן ואפשר שזהו כונת דרא"ס שלא
חק' לת"ק [רלת"ק חתי' פשוט כמ"ש ולא חק' רק לר']
דלר' אין לו חילוק זה . ואני אומר דגם לר' אית
ליו חילוק זה אלא דחוסיק לרבות ללי קדר :

ודע דרש"י כתב דללי קדר שרי לרבנן ולא
ידעתימה יענה בקו' חתו' וכן אמת

דרש"י חוק"ל קו' חתום' דחא אין מזחירין מ"ח לחכי פי'
דילי' לאיסור' [בעלמ' וא"כ לרב' כנ"ק ס' לרשרי ומיחו
אין זה מוכרח דא"ל כשאר משקין באיסור לאו
אבל כנ"ק [איסור עשה] וכן אמת שקו' חתום' לפי
דעת ח"ה בפ"ב מה' מאכלות אסורות דאיכ' דאיכ'
עשה בלא"ה מזחירין ע"ש לק"מ דחבא איכא עשה
דכי אס' ללי חש א"ו דחזום' לא ס"ל חאי כלל
אבל דברי רש"י תמוהים ואפשר דלאו דוקא
קאמר ונ"ע :

ישם בשרמא בשלו ואח"כ ללאו וכו' כ"ל דפי'
חסוני' כך חוא דחא חבריית' לא

חביאה פסוק ומביא חבריית' דקתני סתמא וחוינן
כה בשלמ' בשלו וכו' וחא וראי לא לריק קרא אלף
ללאו וכו' ומשני ר"ב חא מני ר"י ובלא קרא ולחכי
קתני סתמא מיחו עולא משני רכונת חבריית' מכח
חקרא דובשל מבושל ומעיקרא סמך אדעולא מיחו
פתום' פי' דר"כ דמשני ר"י חא מבח קר' דובשל
יליף מיחו דוקא כר"י אבל לר"מ וראי דלית לוח דאי
אית לוח חוא יליף משם ועולא משני דר"י יליף
מיחו ר"מ לא יליף וזהו שיטת חתום' . אבל רבינו
בנ' ק"פ ע"א אינו מפי' כך אלף כרבתי' וכבישלו
ואח"כ ללאו וראי ל"ל קרא ודבריה' לת"מ כאן דחוקים
וראינו בנ' מלכא בקורש שפי' בשלמ' בשלו ואח"כ
ללאו חוא מבח קרא יעש"ב ודבריו תמוהים דא"כ
מאי פריך ורבנן מאי עבדי ליה דילמ' לבשלו ואח"כ
ללאו דשטור ועוד כמה דחוקים ואי' לחאריך :

סליק פ' כל שעה

ואתחיל פ' אלו עוברין בע"ה

דף כ"ו ע"ב גמ' ר"א סבר חזאיל ואי בעי
מתשיל עלה וכו' דע דהבא
איירי לענין שעובר עליו ולחכי לא יקרא לה סם
ער שחאפה ומיחו לענין איסור מלאכה שאין אופה
דחא אכתי איכא קרא דלא חזיא ליה לריק טעם
כדלקמן אי משום דאי בעי בלע מכל קרא וקרא
פורתא אי משו' דאכל קרא איכא למימ' דחזיא ליה
ו"ש רש"י ז"ל בגמ' דאכל קרא וקרא איכ' למימ'
דחזי' ליה ומיחו רש"י לקמן סתרי גירס' זו ופי' דר"א
סבר כיון דכל הדא איכ' למימר דחזיא ליה ולחכי
מותר לאפות ומיחו חטעם דלא יקרא לה סם דלא
בעי למימ' שמינית ואם חתמילה חתמילה דמביא
לידי חימר' בידים ומיחו ר"י ס"ל דאסור במלאכה
ולחכי מוכרח שמינית ואם חתמילה חתמילה וא"כ
מזה תימה על חתי"ט שתמה על ר"ע שערב שני

מסכת פסחים

דרחו שבת יליף כג"ש מתעיר ואינו חוזר ומלמד כהקד דרבה הלמד כג"ש אינו חוזר ומלמד כהקד. ולית' דהתוס' בריש פרקין כת' דאליב' תנאי דרדשי מתשמענות' דמועדו. ועוד [דאליב' מ"ד כז' איזחור מקומן ד' נ"ז דאית ליה] הימנו דרבה אחר לא הוי הקד וא"כ ילפי' מפסח לכל מילי הכתוב כהדיא כגון ללי ולכל מילי נמי כמו כן תימא ול"ץ :

ודרך אגב ראיתי בתוס' לעיל כד"ה אלא אמר ר"ל וכו' תימ' לרשב"א חנינא לר' יחודה וכו' וחקשה דילמ' ר"ש משמעות' דמועדו מיהו ר' יהוד' דריש מהכא ע"ש ולית' דאי ר"ש משמעות' דמועדו מי חכריו לר"ל לעשות טעם אחר כיון דע"כ לריד לטעם זה ותו דר"ל ור"י אליב' דמאן דלא משמע ליה משמעות' דמועדו :

דף ע"ה רש"י ד"ה אי לאו ג"ש וכו' משו' דר"נ וכו' עיין במהרש"ל ודבריו כמה תמוחים דאי זמורות לא ממעטין מדר"נ לתם חולד' חגמ' לתרץ אי לאו דר"נ חו"א לאו שריפה היא כלל היה לו לתרץ כג"ש דאליב' ג"ש למעוטי זמורות ועוד דבריו הם הפך הש"ס בסנהדרין דקאמר וליליף מעדת קרת ומשני אר"נ ברור לו מיתה יפה שמה דמרר"נ ממעט' זמורות ג"כ דהא קו' הש"ס היא וליליף מעדת קרת דר"נ ג"ש מת' היא בזמורות * גם דברי מהרש"א אין להם שחר דאין תכלה על דעזו כך דהא חזק' קאמ' וכ"ש אש עלמה וכו' דמשמע דפריך הא נמי מחני מלבד פתילה של אבר * וגם שג"ל לוישכ פרש"י היא דמעיקרא לא אשיק ארעתיא דהוא [שום סברא לטעות] דשריפת גממה וגוף קיים לאו שריפה היא אלא דפריך וכ"ש [אש עלמה וכו'] דמחני ומשני דילפי' מנ"ש [וא"כ ודאי ג"ש א"ז לא למעוטי דאל"כ למאי אחני חג"ש מיהו [אחר חאצת] כיון שירד [לסבר' דחו"א דשריפת גממה וגוף קיים לאו שריפה היא] מכת קו' דלמה לי ג"ש [תש"ל מדר"נ] א"כ קימא דג"ש איתא לומר דמקריא שריפה ולא למעו' וא"כ חעיק' חו"א מדר"נ [א"מ ולפ"ד המחבר ז"ע] א יתישכו דברי רש"י דלכאורה סתראי נינהו דהעיק' כד"ה ג"ש מבני אהרן ל"ל תישיק מהכא דלא מקשינן חבילי זמורות דהא ברור ליה מיתה יפה משמ' מדבריו דמנ"ש ממעט' זמורות כמו דר"נ ואח"כ כת' דמנ"ש לא ממעט' זמורות ולפי דעת מהרש"א לא נתישבה קו' זו ולפ"ד המחבר ז"ל א"ש דמעיקרא דלא ס"ד האי טעות' דשריפת גממה לא הוי שריפה ודאי דג"ש למעוטי אבל אחר חאצת מדר"נ הוא דממעט' לה עכ"ס] :

גם נראה ל'י דהא דכתב רש"י למעוטי זמורות הוא מכת דלא ניליף מעדת קרת אלא דהש"ס הכא לא הזכיר חג"ש האחרת וא"כ ודאי מנ"ש ממעט' הכל ומסוגיא דסנהדרין מוכח דלא כמהרש"א דהא לא קאמר דאליטריך ג"ש אלא דלא ניליף מעדת קרת ולא משום דאימא דג"ש אחא לומר דמקריא שריפה ודו"ק חסדי :

דף פ"ט ע"א תוס' ד"ה חאיתא וכו' נסתפק דהר"ם כתשו' כסוף ע

דף ס"ב ד"ה כי לית ליה לקולא נר' דר"ח לא פסיל אלא מדרכנו וכו' עכ"ל ולפ"ז הא דפריך לקמן לר"ח [נימא חאיל וכו' זמנו פוסל שלא בזמנו נמי פוסל חיינו] מדרכנו כמו גבי פסח דמלכין ליה להביא פסח אפי' חולין בעזרה [לא הוי כמ"ש התוס'] ומשני שאני התם וכו' ר"ל דרבה דמפורש סתירה בתורה אין כח ביד חכמים לאסור כמ"ש הט"ז ב"ד סי' קי"ז וא"כ חגמ' קמקשה לר"ח וא"כ התוס' שהלכינו רמבו ביום פריך חיינו לרבה כמ"ש מהרש"ל ודבריו מהרש"א בכאן תמוחים דמה חבין דבריו התוס' דאי לרבה הא אית ליה חאיל במחוסר מעשה וא"כ מי חכריוס לות' דמבו ביום פריך ואי לר"ח לית ליה חאיל דדוקא מדרכנו אלא ע"כ כדכת' ודבריו מהרש"א ז"ע :

וראיתי לה' מלכי בקדש שבת' טעם לרבינו דפסק דלא כרב אשי משום דבפ' אלו עובדין קאמר דפלוגת' דרבא ור"ח חייט פלוגת' דר"א ור"י ור"ח ס"ל כר"י דלא אמרי' חאיל ואפי' לחומר' דהא ר"י ס"ל דלא פבר ולית' כיון דר"ח לא ס"ל חאיל כ"א מדרכנו לחומר' ומשום דפרשת חלה לא העמידו דבריהם במקום כרת כדאמרי' שם משום שמת' יו"ט שרי' איסור' דרבנן . ומ"ש מהרש"א ודוקא לומ' דלוקה מדרכנו נעלם ממנו דברי חגמ' דלעיל דקאמ' משום פירוכי תכשילין שרי' איסור' דאוריית' וקושייתו אינה קושיא ותירוץ פשוט ודו"ק :

חזרנו לדבריו רבי דפסק דלא כרב אשי משו' דס"ל דלא דמי לכל דהו דאי כל עדל קאי אבני ארס ר"ל בין ערל שמתאחיו מחמת מילה בין ערל ר"ל שלא רנה לימול כחומר או מחמת אונס שחא אדמוני וא"כ איכא למימר דדוקא כלחו ערלים אבל מקצתה לא פסלה :

אך ק"ל בשמעת' דשמתו אחיו מחמת מילה חיכי אחרי' חאיל ואי בעי למימחל נפשיה הא במקום סכנה הוא ואפשר דקאי אערל כמזיר וא"כ ערל שמתו אחיו אליב' דכ"ע פסול שלא למנוי דלאו בר כפרה הוא וכזו יתיישבו לנו דברי רבינו שלא הזכיר דין זה דלא למנוי ערל אי פסול אי לא משום דפשיט' דזה שמתו אחיו מחמת מילה פסול דלא שייך ביה חאיל והא דבמזיר חיינו כן נבר שנתברו מעשיו :

איברא דיש להסתפק בנתנברו מעשיו אי פסול שלא למנוי דאמרי' אי בעי לחזור בתשובה ואפשר דאליב' דכ"ע אמרי' חאיל דלא מחוסר מעשה מיהו לר"ח פסול מדרכנו דמדאוריית' לא אמרי' חאיל מיהו לרבה כשר לגמרי . וראיתי להתוס' לעיל ד' כ"ח כד"ה כו' אינו אובל וכו' סת' דמייורי כשעשה תשובה ובפסח לא מני אכיל דאינו נאכל שלא למנוי וחיינו ככ"ע ואפי' לר"ח מיהו ק"ל דהתוס' איירי בדאורייתא ובדאוריית' לר"ח לא אמרי' חאיל וחיכי פסיל שלא למנוי דהא לאו בר כפרה הוא וא"כ מני אכיל בפסח וז"ע . ועוד ק"ל דאפי' לרבה כיון שעשה תשוב' פשיט' דחייב במלה ומזיר דהא אפי' לא נמנה כשר וז"ע :

דף ע"ב גמ' מ"ט רבן דורתאי וכו' חק' ב'ס' מחנה ראיובן דהא פסח

מסכת פסחים

ס' תיס חיים חנותן לכהן קטן א' מכ"ד מת"כ אי קיים מלך נתינה או לא ומדברי התוס' שחקשו דליתיה כהן קטן וכו' ובודאי שכונתם ריעשה פסח וימנה עמו כהן קטן ויתן לו חזה ושוק דמת"כ ילא וקיים מלך נתינה מן התורה דאי לא קיים מן התורה מאי חקנה היא זו הא מן התורה לא ילא ירי נתינה אע"כ דס"ל דהטתן לקטן קיים מלך נתינה :

דף צ"א ע"ב גמ' וכת' כב' מטאוישא האיש החורא איש אין אשה לא עיין פיר"ש ר' פירש דר' יחורא ס"ל כרכו ולקמן אמרי דר' יליף כרת בפסח שני ממגרף וק"ל על דבריו דכרת"כ תניא ר' יחורא אומר נאמר כאן נשיאות מטא ונאמר להלן נשיאות מטא מה להלן כרת אף כאן כרת ופירש ה' קרבן אחרון מה להלן חיינו פסח וכו' ע"ש ואי ר' יחורא סבר כר' א"כ אדרבא פסח יליף ממבדק את ה' דחיינו מגרף כדאמרין לקמן ונ"ל לפ' דלא כה' קרבן אחרון אלא דיליף מחטאם ישאו דעריית ולקמן דקא' [דר' יליף כרת בפ"ב] מונשא מטאו [דמבדק חשם וקסבר דמגרם חיינו מבדק חשם חא דלא אקאמר דיליף מעריית כרין] לאוקומי ר' אליבא דהילכת' [דחיינו כחכמים דס"ל דמגרף חיינו מבדק חשם וכמו שפסק הרמב"ם ריש הלכות שגגות] ועוד דמעריית לא מלי למילף דפסח לית ביה קרבן [אבל עריית יש בהם קרבן ולחכי] וליה ממגרף דלית ביה קרבן [כחכמים כריש כרישות ואע"ג דמגרף במקום קרבן כתיב ועיין בה' ל"מ ריש ה' שגגות] ור"י סבר דמגרף [חיינו מבדק חשם ולא חיינו מגרף דקרא] לית ביה קרבן [ולחכי יליף ליה כרת מעריית אע"ג דלית בהו קרבן] ודלא כחכמים וזו הוכחה של רבינו דפסק כר' א"י א"י שיחיה רביו רש"י ל"ע דר"י דר"י סבר כר' וק"ל [א"מ רביו רש"י מוכרחים בשוגיא ואפ"ל דר"י ס"ל כר' כמר' ופליגי עליה כמר' ס"ל כר' רבי קרבן ה' וכו' מטאו ישא האיש החורא איירי בפ"ב אבל לא ס"ל כותי' דמגרם חיינו מבדק חשם ויליף כרת בפ"ב וכן במבדק חשם מעריית ואע"ג דפסח לית ביה קרבן אפ"ס יליף ליה מעריית א"כ ס"ל דכפ"ב לית ביה כרת ודלא כר' וקטאו ישא אינטי' לשם דרשא [או כרי למעוטי אשה חטאו ישא האיש החורא ולא אשה עכ"ה] :

תוס' ד"ה איש זוכה וכו' דזכיה מנ' שליחות וכו' עכ"ל משנ' דס"ל להתוס' דזכיה מטעם שליחות ולא עדיפא משליחות ואם כן קשה על השע"ה ה' ק"פ שכתב דהתוס' ס"ל דזכיה עדיפא משליחות יע"ש (כאן חסר ועבמ"ש המתחבר זיע"א בחי' לקידושין :

דף ק"ב ע"א תוס' ד"ה תניא כותיה דר"ח פירש"ס הא דלא מיייתי

וכו' עכ"ל עיין להשע"ה' ברכות ד' יג ע"כ שחקשו קושא שאין לה מוכן דילמא דמרישא דברייתא איכא למימר דנקט עקרו להודיעך כמו דר"י וכו' עכ"ל דמאי קו' דחא רבנן פליגי בהדיא בעקרו ברכים הטעונים שא"ל לבדך וקשיא לרב שעת דס"ל רבין רבדים הטעונים בין רבדים שאינם טעונים לרין לבדך [רעיק' כונת חגמ' דקאמ' ת"כ דר"ח הוא לאפקוקי מר"ש ולא לאפקוקי מר"י דכבר אתותב לעיל] ומה יועיל כזה להודיעך כמו וכו' :

ובוראי איזה תלמוד כתב וק"ל :

דף ק"ך ע"ב סיוס הגמ"תא ר' שמלאי וכו' חנה הרא"ש אחר שכתב דברי

ר' שמלאי כיהא דין ספירת הצומר וכת' וחק' האידך אנו מונים תשעה וארבעים וכתביב תשצרו חמשים יום ותי' דהתורה חשבון שלם נקט כמו ארבעים יבנו וכמו הבאה מלרימה שבעים עכ"ל וק"ל דהראיות אינם ראיות דהבאה מלרימה שבעים היא ברקדוק שבאי לשם ומלאו יוסף וכו' בניו ויוכבר בת לוי השלימה חמנין וכן ארבעים יבנו כתיב במספר בשו"א משפר שהוא סוכס את חמ' מרלא כתיב במספר בשת"ח כדאיתא בסוף מכות ונ"ל שכן פי' שהתורה מדקדקת לעשות זה כרי לעשות חשבון שלם וכן חכא תשפרו ויום חמשים וחקרבתם אלא דבא לעשות חשבון שלם וזהו דקאמר' ואתו רבנן וכלרי חרא כנ"ל פירושו .

אלא דשמעתי מקשים על הרא"ש מראמרי' ספ"ק דקידושין תניא אידך את

חמן אכלו מ' שנה וכו' מ' שנה אכלו וחלא מ' שנה חסר ל' יום וכו' ומאי פריך איתא דהכתוב חשבון שלם נקט וי"ל דהתם ליכא תי' אחר דחא חסר ל"י והתורה אינה מדברת שך בשביל חשבון שלם אבל חכא ע' נפש הם עם יוכבר ואינו שך וכן מ' יבנו הוא במספ' הסוכס את חמ' מדכתיב במספר בשו"א אלא דקרא למח נקט חשבון וזהו חסמוך על במספ' בשו"א תאמר חש' בהדיא ע"ז מיישב משו' חשבון שלם אבל לא חיה לו לומר מ' שנה חמ"ו שך אלא לומר שטעמו טעם מן בעוגות שהוליו בידם ולחכי כתיב את חמן אכלו פעם כ' להודיעך שטעמו טעם מן ולחכי חזר וכתב עד בואם אל קלה ארץ כנען וכבר כתב עד בואם אל ארץ נוסבת אלא קלה ארץ כנען דחיינו יריחו שלא חיתת נוסבת שחיו חיתת סוגרת ואין יולא ואין בא מפני בני ישראל :

סליקא לה מס' פסחים . בעזרת אל מלא כל שבחים . ויבנו להקריב לפניו צולה וזבחים . אכ"ר

מסכת יומא בע"ה

דף י"ט ע"ב גמ' ודברת כס ולא כתפלה נ"ל לז' ע"פ מ"ש באר"ר

קדישא על פסוק לא ידעמי דבר דהכור הוא בהכרח וא"כ זהו ודברת כס ולא כתפלה שכתפלה לרין כלתש אבל התורה לריכה חרמת קול כדכרת' כי חיים חס למולאיהם [ודרש' אל תקרי למולאיהם לא למולאיהם בפח] ודברי התוס' דחוקים דודברת כס לא קאי אק"ש למור אלא גם ארברי תורה . ועל פ"ז פירשתי שפסוק אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה ע"פ מ"ש חמפ' מאמ' דו"ל כל חמגיות קולו כתפלה ה"ז מקטני אענה ודו"ל אמרו גדולה לעקם ותי' ריש חילוק בין עת לרש לעת רוחה דכלרש לרין לעקם וזהו וילעקו אל ה' כנר לחם וזהו ואני תפלתו לך ה' עת רצון ר"ל לך לבדך . וזהו בקראי ענני אלקי לרקי כנר אבל חס

מסכת יומא

דף ס"ט ע"א ד"ה כגרי כהונה וכו' ואע"ג דאילנט' לדרשא אחריתי

לעיל רפ"ק שלא יסיו דעתו וכו' לכאורה דבריוס תמוחים דחאי דאמרי' תמיד שלא יסיו דעתו ממנו אינו אלא לר' יהוד' דסבר עורחו על מלכו מרלה אין עורחו על מלכו אינו מרלה ולר"י א"ל תמיד להכי דפשיט' דלורך עבוד' חיי וכו' ללאקשווי דחא אילנט' לר"ט דתמיד מרלה בין עורחו על מלכו ובין אין עורחו על מלכו שר"ר שכן חז' חשע"ס ה' כלי המקדש וחניסם כל"ע . ונ"ל לחי' בשני פנים חא' רס"ל לתוס' דאף לר"ט נפקא ליה שלא יסיו דעתו מרסמין תמיד לעל מלכו ומרסמין תמיד באמלע קאי אחריתי קאי אבל מלכו שלא יסיו דעתו וקאי נמי אלתון ותוס' דרשי' שמואל ללכוס כל חיוס מרסמין תמיד לעל מלכו ואחא הקשו דהחוא מבע"ל שלא יסיו דעתו דאל"כ מנ"ל שלא יסיו דעתו והוי מולת' דר"ה דקאז' ק"ו מנין אחיא ככ"ע לזה תי' דאיכ' על מלכו אחריוא .

עוד נ"ל דס"ל לר"ת דלכ"ע אילנט' תמיד להכי ולא ס"ל כסדס תוס' שכת' דלר"י רס"ל דוק' על מלכו א"צ קר' כיון דלורך עבודה והשת' חז' חרס מתדתי וח"ה דחו"מ לאקשווי דחא אילנט' תמיד לרזין דמרלה לעולם וחדוך חא' כ"ל עיקר ומדוקדקי' דבריוסם שכת' על מלכו תמיד : **ושור' בת"י** שלא הזכירו חאי דלמ"ד דוקא על מלכו מרלה מסבר' ידעי' דלכוסו כל שעה ומוח מוכח דלר"ת לא ס"ל כהתוס' . ואח' דלא חק' התוס' חבא דמאי פריך דש"ס סס בצר"ק תמיד למאי אפא חא אילנט' לומ' דמותר ללכוסו כל שעה דיל' כיון דאינו מדרך חסיוב אין לאוקמי חקרא ביהי דמותר ללכוסו דגשמי' חקר' חוא דרך חיוב לזה חז' אפכא אפנס התוס' סס תי' דתדתי ד"ג :

מהדור' ב' תוס' ד"ה כגרי כהונה וכו' ואע"ג דאילנט' תמיד

שלא יסיו דעתו ממנו וכו' עכ"ל עיין להשע"ה ה' כלי המקדש פ"ד במה שחז' בדברי חזק' אלו וכלע"ד דלק"מ דכונתם דבתחלה כתבו מרבתי' על מלכו תמיד משמ' דיכול להניחו כל שעה דל"כ מהו דסמיכות על מלכו לתמיד דאין יתכן על מלכו עם תמיד דאי אפא לומ' דתמיד חוא מרלה מהו על מלכו דבשלמא על מלכו ונשא חא דרשי' ליה לראוי על מלכו מרלה וכו' כדאית' התם מיהו בכאן על מלכו עם תמיד אין יתכן חא סתרי אחריו א"ו שפיר דיכול להניחו כל שעה . ואחא כתבו ואע"ג דאילנט' תמיד לומ' דלא יסיו דעתו ממנו דודאי ר"ט לא שייך לומ' דלית ליה חאי דרשה ואינו דלא פריך כגמ' ור"ט חאי דרשה מנ"ל א"ו דרשי' מרסמין מלכו עם תמיד לומ' דכשיחא על מלכו יחא תמיד [מתשב שחוא על מלכו] וא"כ מנ"ל שיכול להניחו כל שעה לזה כת' דתרי על מלכו כתיבי [חדא וסיוס על מלכו אחרן ואידך וסיוס על מלכו תמיד לרזון וכו'] והיה על מלכו אחרן ודאי דרשי' שיכול להניחו כל שעה מרבתי' והיה דהוי כמו תמיד [רמשמ' דכל שעה יחא

חם הרמכת לי חנני ושמע תפלתי ומשה רבינו ע"ה לא חשבה זו לרה וזהו ואתחנן אל ה' בעת החי' לאמר וחקב"ה א"ל שלא חשבה זו לרה אפי' תוסיף דבר בלעק' אינו שומע לך . א"כ יש לפ' ודברת כס ולא בתצלה שאם תורתו אומנתו פטור מן התפלה כדמתן כמס' שבת דמפסיקין לק"ט ואין מפסיקין לתפלה :

דף כ"ג ע"ב תוס' ד"ה ילכש לרבות וכו' וק' דגבי חולאה

מנ"ל דבעי ד' כגרים וכו' עכ"ל עמ"ס מהרש"א ונ"ל דל"ק דודאי ר"י דקאמר אכל בהרמס ד"ה עבוד' חיי לאו מכח יתור' דילכש דא"כ נימא דפליגי ביהי אי דרשי' ילכש או לא א"ו רס"ל זה מכח סבר' דקאמ' דש"ס גלי דקמנ' מכנסים וכתונת וח"ה מלפנת ואכנט דלא מסתבר ליה דפליגי אי עבוד' חיי או לא וגם בחולאה ודאי דעבוד' חיי לא כיון דגלי דקמנא שיחיו אחרים פחותים מהם להכי מכשיר בבעלי מומין דודאי פחותי' מהם לכ"ע חיי ודלא כמהרש"א שכת' דפליגי בחולאה אי עבודה או לא דא"כ נימא דפליגי בהרמס ג"כ לא פי' דש"ס חכי אכל בהרמס ד"ה עבוד' חיי ר"ל וכיון דעבוד' חיי לא מסתבר להכשיר בבעלי מומין דלא גלי דקמנא פחותים מהם וכ"כ מדברי הריטב"א ודא דקאמר לומ' כתנאי חיינו אפיקר חרין ולא דרשי' מכח ילכש אלא דר"י כתנאי דעבוד' חיי וא"כ שפיר קא מקשו התוס' דלפי חאי תנא מנ"ל דחולאה בעי' ד' כגרים וכ"ת אה"כ ר"י לא אפי' כותי' דלר"י לאו מכח ילכש וא"כ בחולאה נמי בעי ד' כגרים ודו"ק הטיב :

דף כ"ה ע"ב רש"י ד"ה וסכתיב כל נחמ טוב ירך וכתף

אלמא ירך מעלי טפי מכתף עכ"ל לא יכולתי לחלוס דבריו לש"ד דגרים חרגל בתחלה דחיינו ירך וחדר ב' ידים דחיינו כתף ויש להגיה דבריו אלמא ירך וכתף מעלי וכונתו כמ"ס חזק' יסנים דאין חרגל וידים באחרונה שחם גרועים ואם תרלה לש' בלא חגחה יש לפרש ח"ג אפכא דחיינו ידים בתחלה וחדר ירך כמ"ס חז"י וק"ל :

דף מ"ג תוס' ד"ה הכל כשרין לקדש פרש"י שנותן המים על האפר

וכו' ודא דכתי' ולקחו לטמא וכו' ונתן עליו בשבילו וכו' עכ"ל כל לשון זה חוא תמוה דאין אשתמיט מנייהו סוגיא דסוטה [ד' ט"ז ע"ב] וגם על רש"י ק' אין פי' דלא כהילכתא ועוד דבפ' הערל פי' שמעירב המים עם האפר ונ"ל דרש"י והתוס' פליגי בעירוב [הנו' שס בסוטה] דרש"י בסוטה פי' יערבם ופה שאכ"כ והיו המים על האפר והיו עליו כמשמעה אכל חסום' מפרשים דאף אחר העירוב עדין האפר על המים ופי' עליו בשביל האפר ועדין אפר למעלה ומים למטה דלרש"י היה להפך מים חיים אל כלי ונתן עליו [שאכ"כ והיו על האפר] וזהו שלא תי' התלמוד עליו סמוך כמו ועליו מטה מנשה כמ"ס רש"י בפ' וירא בפ' נזבים עליו אלא דאי תימ' סמוך א"כ משמ' שהאפר קדם ולריך להיות מים תחלה וא"כ התוס' דאו סוגי' דסוט' וזה ענין אחר ודו"ק :

כזום כעס אז ידעו חכם [א"כ מעיקר] שלא ידעו
הולכיו לתקן לו כהן אחר שגא יארע ואפי' לאחר
שידעו חכם התקנה לא זזה ממקומו] משא"כ חכם
בזעם א' או שתיס יוכר חכם שראינו כמה נשים
שמתאוות הרבה ולא שאלו ואפי' לא הפילה שום
א' מש"ס סמכי' אנים' ואין נותנין לה מיהו חירושל'
מתרץ כאן במקדש ראשון כאן במקדש שני א"כ
השתא מתורץ הכל דבריית' דהכא במקדש ב' אבל
במקדש ראשון אין נותנין וסמכי' אנים' וק"ל .
ומיהו החי' דננעלו בבית ב' הוא דהא עקבא
בן מהללל בבית ב' הוא [א"מ אש' לומ' דאין
כל הנשים שוים אפי' שכן זה היה בבית שני
שאר הנשים לא היו בבית ב' עכ"ל]. ומ"מ לרבא
דס"ל דלא סמכי' אנים' ק' ונ"ל כדכתי' מעיקר'
דש"י אליבא דרבוי' [א"מ ולעדן דע"כ ל"ק רבא
דלא סמכי' אנים' משום דאפשר לטועלה בידים
ואפי' לשמור אנים' משא"כ חכא כרי שלא תאכל
איסור יש לשמור אנים' לכ"ע] וסו"ר למחר"ס נ'
חביב ז"ל שזכרנו בזה :

ע"ב גמ' החי' עובדה שהרי' וכו' שבתאי
אולר פירי מק' העולם דהא ילח"ר
ליכ' אלא לפתח ונ"ל דרוק' כנשמות החדש' אבל
כנשמות המגולגלים ליכ' האי דינא וכ"ש ע"פ
דברי הוזהר שהנשמות האלו היו מש"א ורחקין
שעתא ונחתין וכן יש לתי' עשו שהוא נחש ויעקב
הוא גלגול אדה"ר א"כ ליבא קו' וזהו כונת הש'
זורו רשעים מרחם תעו מבטן דוברי כזב דזורו
רשעים מרחם הם חדשות לפתח אבל תעו מבטן
דוברי כזב שהם מבת המשמל שאינם רואים פני
שכינה ורחקין שעת' ונחתין וכן :

דף פ"ג ע"א משנה מי שנשכו כלב שוטח אין
מאכילין אותו מחלר כבר שלו
רש"י פי' דשק רפואה היא והק' ח' כפות תמרים
דהא ששק פקוח נש רוחא את השבת יע"ש ולק"מ
דהכא הששק בגוף הרפואה אבל התם הששק הוא
אם עדין חי ואוקמוס' אחזקתי' דעדין הוא חי
ומחללין עליו את השבת אבל הכא חזקתו הוא
מז' ורפואה ששק שגא לא תועיל וא"כ ודאי
מוקמי' אחזקתי' דרובם מהים וק"ל :

סליקא לה מס' יומא

מסכת פוכה בע"ה

דף כ"א ע"ב תוס' ד"ה למדנו שעבדים
פטורים וכו'
ואפי' ג' דהאי מ"ע שהז"ג איננו' לאשמעי' דל"ת
דחייבים דכתי' תשבו כעין תדורו וכו' יש לדרק
דבריהם דמ"מ הא גמרינן לה מאשה ועו"ק מאי
שגא דלא נקטו אלא אוקמתא זו ולא אירך אוקמת'
משום ג"ש דט"ו ט"ו ונ"ל ליישב דבריהם במ"ש
חמט"ל בה' מלכים פ"י דהיכא דחשברא נשים
חייבות כגון מ"ע שלא הז"ג אלא דגלי בהו קרא
דנשים פטורות לא ילפי' מלה לה מיהו היכא
דאי' הזמן גרמא אלא דהוה ילפינן מנ"ש לחיובא
ודאי

יחא על מלך אחרון] ומדכתי' והיה פעם ב' דרשי'
(עכ"מ וזע"ד) :

דף פ"א ע"א גמ' אחר ר"ל מפני מה לא
נאמרה אזהרה בענוי משו'
דלא אפשר וכו' מתקין לה וכו' ונכתוב דחמנא
השמר פן לא תעונה א"כ נפשי לחו לאוי יש
מקשי' דהא ר"ל ל"ל האי סבר' במנחות ד' ל"ט
דאר"ל כל השוכה דבר אחר ממנחתו עובר כל"ת
שנאמר רק השמר לך ושמור נפשך פו תשכח רבינא
אמ' עובר בב' לאוין וכו' הרי ר"ל ל"ל האי
סבר' וי"ל דר"ל אית ליה דהאי רק השמר לך לא
קאי אפן תשכח אלא כדדרשי' כשכוער' ד' ל"ז ע"א
אזהרה למקלל עצמו מהשמר לך ושמור נפשך מאר
וא"כ ליבא אלא לאו א' (א"ה עיון לה' יד מלאכי
אז' ה' סו' קל"ח שחק' קו' זו ונתעלם בה ושדרה
למחר"א הכהן יע"ש מה שתי' לו ולעדן דר"ל ס"ל
דהאי השמר לך לא קאי אפן תשכח אלא ס"ל דמוחר
רחמנא לשמור נשור מכל חייה שבעולם כמ"ש
בברכו' ר' ל"ב ע"ב כנ"ל משו"ר) :

ודרך אגב ראיתי לחתום' בשבועות סס ד"ה
ושמור וכו' שחק' וילויף נמי חבלה
מהכא והק' שפר"ס כס' מ"ח דילמ' קטלא שאני
והכי דמי כז' מחובל יע"ש ולית' דהתם קאי אקרא
דאך דמכס לנפשותיכם אבל הכא כתי' ושמור נפשך
ומשחמ' קאי אקטלא ואחבלה :

ורקושית התוס' נ"ל ליישב דמנחו דפ' מחובל
דס"ל דרשאי לחבל בעצמו
ס"ל דהשמר לך ושמור נפשך קאי אפן תשכח
וכרע"ל לרבינא וכן השמור מאר לנפשותיכם קאי
אפן תשכחו והש"ס כשכוער' ס"ל כר"ל דל"ל לא
לאו אחר ולא קאי אפן תשכח [ומש"ס יליף מהשמר
לך אזהרה למקלל עצמו וה"ה דילפי' נמי לחבלה
והא דילויף ההם בב"ק מכל תשחית' י"ל דאילויף
מהשמר לך ושמור נפשך הוי לאו שבכללות ואין
לוקין עליו לכך יליף מהאי קרא למלקות [א"מ
והא דילויף התם נמי מאשר קטא על הנפש לא
מני למילא מהכא מהשמר לך משום דהו"א דוקא
קללה וחבלה שייך שמירת נפש אבל אם ליער עצמו
מן היין וכו' לא שייך שמירת נפש ומש"ס אילנא'
וחטא על הנפש וכיון דא"ל דאש' ליער עצמו
מן היין נקר' קוטא א"כ כ"ש דרדיש נמי השמר
לך ושמור נפשך לחבלה עכ"ל] :

דף פ"ב ע"א גמ' עובדה שהרי' כשר קורש
וכו' מזה הק' על פרש"י

בזמ' אבות על משנת לא הפילה אשה מריו כשר
קורש וכו' וכת' רש"י שאם הרי' אין נותנין לה
ואא הכא קתני דנותנים לה וי"ל דכונת רש"י אחר
שראינו שלא הפילה שום אשה כמה פעמים שהריחו
אין נותנים לה דסמכי' אנים' כאבוי דמס' פסחים
ד' ס"ד דאפי' ג' דכת' רש"י בריש מכלאין שגא
יארע בו פסול קרי וקתני מתני' לא אירע קרי
לב"ג וכו' אלא' לא סמכי' אנים' י"ל דפרש"י
התם אליב' דרבא דאמר לא סמכי' אנים' ואבוי
מתרץ לה אשאר טומאות א"נ יש לחלק דהתם
אינו מוכרח שיראה קרי ולא ידענו נס זה כי אם
לאחר כמה שנים עד שנקרב חבית ולא אירע קרי

מסכת סוכה

ר"א ששקד עבדו וחשלימו לעשרה ופרי- ווא
מחב"ע ומשני מלוא דרכים שאני ופירש חר"ן דלעולם
בהם תעבדו לאו עשה גמור הוא אלא כלום
דתשעבדו אותם עבדו לעולם אלא דמדריבן אסור
לשקד עבדו גם האי תפלה היא מ"ע מדריבן ואפ"ה
פריך מחב"ע :

סליקה לא מסכת סוכה

התחלנו ממ' בינה . בעזר אל גדול העננה .
הוא ברחמינו יפתח לנו שערי דינה :

מסכת ביצה בע"ה

פרק בינה שטלחה . בעזר לר חתעורה .
הוא ברחמינו יזכנו להקריב לפניו תורה :

דף ב' ע"א תוס' ד"ה בינה וכו' ז"א דאמרי
לקמן וכו' חיינו
בטלטול וכו' עכ"ל וק' דא"כ גבי מותר השמן שבר
ממי נטעה דמאי דמתיר ר"ש חייט בטלטול וכן חק'
המפ' וה' פורת יוסף ז"ל תי' דשניהם לריבין חכא
לדין לומ' בלשון תאכל כרי שלא נטעה בדברי כ"ס
דחא דמתיר חייטו בטלטול ולכך נקט בלשון תאכל
והתם דנקט בלשון מותר כדי להשמיענו אליבא מאן
דאוסר ראשי' בטלטול אסור והיינו סברת כ"ה דחכא
וא"כ לריבין שניהם . וזו נחא קו' התוס' בא"ת
כ' וזו דעת המתיר שתי' וי"ל דלא תקש"ל וא"ת
וכו' כ"כ ה' פורת יוסף וע"ש ולא ידענא מאי קאמר
וכי תנא דמתני' סמיך אבריות' ועזר דההיא ודאי
דלא כב"ה דחא כ"ה בשבת ס"ל כר"ש ר"ל מוקלה
ועיין בה' פני יהושע ז"ל ודו"ק :

ד"ה דילמא כ"ש וכו' [א"מ מה שיש לדרק
בדברי תוס' ובשמעתין עמ"ש
המחבר לקמן כד' ל"ד ע"כ בתוס' ד"ה ואומ' וכו'
ובנחמיותי שם עכ"ה] :

דף ד' ע"ב גמ' אין מבטלין איסור לכתחילה
נסתפקו חסוסקים אי איסור
זה דרבנן או דאוריית' ויש מי שרלה לומ' דמדקאמ'
רבא בחולין ד' קט"ו ובקידושין ד' כ"ז גבי גזרי
מזריע ראין חמשולתת אסורה באכילה דלא אגרה
תורה שלא לתקלה ודילמ' משום דבטל ברובא
דמדאוריית' מותר לבטל לכתחילה א"ו ראסו' לבטל
מדאוריית' ולא ראיה היא לצי מ"ש חט"ז ביו"ד סי'
ק"ז דכל דבר שחתירה חתורה בפירוש אין כח ביר
חכמים לאוסרו ע"ש [א"מ ור"ל דראית רבא חכי דאי
אסור' והא דאמר' תורה שלא משו' דמבטלי' איסור
לכתחי' סיכי מזי רבנן לאסור א"ו דמותרת ובע"ד
אכתי ק' דרבנן גופיהו מנ"ל דמותרת ואנן ראיה
מקר' בעי' ועזר ראין זה מפורש חתירו בתורה
כיון דאפשר דמותרת וליכ' משום ביטול איסור
וא"כ אפי' נימ' דאסור' יכולי' רבנן לאסור לבטל
איסור לכתחי' כיון דאינו מפורש עכ"ה] :

דף ה' ע"א תוס' ד"ה כל דבר שבמנין וכו'
יש שיחיו רז"ס לומ'
ראשם

וראי דגמרי' לה לה דחא בחגיגה גבי עבדים
פטורים מדאוריית' דאילנ' גבי נשים זכורך משום
דחא ילפי' ראיה מהחלל ואפ"ה פריך חש"ס ל"ל
אל פני האדון ת"ל מלח . לה וכן מוכח מדבריו
שהביא מתוס' דקידושין גבי סמיכה דנשים ועבדים
פטורים דנשים אפ"ה דחוי מ"ע שחז"ג חזק
מקייבין מחיקש' דשחיט' ומש"ה אילנ' בני ישראל
ולא כנות ישראל ואפ"ה עבדים פטורים מג"ש
דלא לה וזוהי נסתרו דברי הרב חמניה שם [א"מ
ר"ל שכת' שם דלפי משנה אחרונה אילנ' פני
דלא האדון ה' לפטור עבדים ולא ילפי' לחו מג"ש
דלא לה וחטעם כמ"ש התוס' בפ' החובל ד'
ילפי' מינה לפטור אלא לחיוב יעש"כ וחרי גבי
סמיכה ילפי' מג"ש דלא לה לפטור העבדים אלא
ע"כ דדברי תוס' דפ' החובל הם ענין אחר
כמ"ש ה' בתי כחונה והביאו השע"ה ה'
עש"כ עכ"ה] . ולפי' נחא דאי כתבו מג"ש רט"ו
ט"ו חזק ילפי' מלח לה לזה כתבו דמכח תשבו
בעין תדורו וזה סברא אלימתא דומה לג"ע שלא
חז"ג ולא חזק ילפי' ג"ש דלא לה לחכי אמר
ולמדרש שעבדים פטורים שאין זה סברא אלימתא
וילפי' ג"ש דלא לה ודו"ק :

דף ל' ע"א ד"ה משום דחיה ליה מלוא
ה"כע וכו' וא"ת לקמן
דפסלי' לולב של אשירה וכו' עיין במ"ש מהרש"א
ולקו' חא' י"ל משו' דסמיכי אחא דאמר רבא אם
נטל דלאו באשירה דמשא כשר ואמאי והא מ"מ
מפסל מדריבן . ובמה שחק' ממלח שלי טבל וכו'
ראיתו לרש"י שם בפסחים בגמ' גבי טבל טבול
מדריבן כתב דמפסל משום דחז"ל מלוא חב"ע
וא"כ ע"כ מתיר לבריית' דקתני משום לא תאכל
חמץ ז"ל משום דרלה לפסול מדאוריית' וכן היא
דעת הרמב"ם בפ"ו ה' חמץ ומלח שכתב טעם
אחר משו' ראין מדריבן עליו דחיינו משו' מה"כע
ברקאמ' בסנהדרין וכולע כרך אין זה מברך לא
מנאץ וחיינו משו' דקאמ' חתם חא מני ר"ש היא
דלית ליה איסור כולל אבל לרבנן רס"ל דאחע"א
כולל וא"כ האי לא תאכל עליו חמץ מגו דחל
אדברים אחרים חל נמי אנהלה וחיינו כמו האוכל
נכלה ביה"כ דיה"כ איסור כולל הוא וחכי איתא
בחדיא בשבועו' ד' כ"ג ורבינו פסק בה' מ"א
דאיסור' כולל חייב לאיסור וכ"כ שבעו' דאחורב
נכלה ביה"כ חייב ודברי חלמ"מ בכאן תמוהים ואין
לחם שחר ואשתמטתי סוגי' דשבעו' ולכך בחר משו'
דחזק מחב"ע ומדריבן מיהו תוס' דחכא ס"ל
דחאי דקתני יכול וי"ל בטבל משמ' נמי אפי' מדריבן
יולא ועיין מ"ש בקידוש' שם :

ורע דמסוגיא זו רפסחים ומדריבן רש"י מוכח
דאפי' בעבירה דרבנן אמרי'
מחב"ע דחא טבל טבול מדריבן כתב רש"י דמפסל
משום מחב"ע וכן מוכח דאפי' במלוא דרבנן אמרי'
מחב"ע דחא יו"ט שני דרבנן אמרינן כאן משום
מחב"ע :

אך יש להסתפק אי מלוא דרבנן ועבירה
דרבנן אי אמרי' מחב"ע
יש לחביא ראיה מסוגיא דבריכות ד' מ"ז גבי מעשה

תנחשים מלוויים שם לא גזרו כלל אפי' בזמן החורב
א"כ עכשיו שאנו מפורדים בירכתי לעין שחם קרים
ואין הנחשים מלוויין שרי וא"ל מניין אחר לחתירו
כיון שלא גזרו על אלו המקומות עכ"ה] ונר' כיון
דלא הויא אלא תשעה בעלמא בזה חובא שכל
הטעם בטל מאיליו וכן גבי מים מגולים דגלוי
אינו אלא תשעה בעלמא אבל החי' דכרס רבעי וכן
מתן תורה הוא טעם גמור ואינו תשעה בעלמא
ושו"ד למחר"ס מרובענורק ז"ל שכתב דלא נימנו
אלא תשעה בעלמא ולא נימנו אבל חיוב דנימנו
אפי"ע שכל הטעם אסור ע"כ :

דף ז' ריש"י ד"ה קמ"ל ר' אמי וכו' עכ"ל
מרחולך לחאריך קמ"ל
ר"א ש"מ שקושי' ש"ס על המוכר למא אהא
לקמיה דר"א דל' לר"א ל"ק דזה מעשה שבו
לפניו לדין. וא"כ קמ"ל אינו מעין חקר' לזה כת'
רש"י שחקר' על המוכר וחת' על ר"א ועיין בש"מ
וק"ל :

ע"ב גמר' לכתוב חתן וכו' מקשים וכו' אין
מוחירין מן חרין וי"ל חיוב' דאיכ'
עשה מוחירין כמ"ס חמ"מ ח' מ"א וחביו' חר"ס
כפ' שמיני וכן ראיתי בס' מחנה דאוכן. אבל
ראיתי מי שחי' עוד דחבא כיון דלא לצי דלאו
שניתן לעשה הוא מוחירין וחקש' ר"א"כ הא בלאו
חכי חלי שיעור אסור מהתורה ע"כ ולית' דאיסור
לאו לחוד ואיסורא דחלי שיעור לחוד ולית' ביה
לאו אלא איסורא בעלמא :

דף ח' תוס' ד"ה ואמר רב יחזקאל
בא לחוסוף על חביו' חר"ס
וכו' ר"ל משרד התלמוד אחר שחביו' חביו' חר"ס
חביו' דברי רב יחזקאל ח"ל לחביו' דברי רב יחזקאל
בתלמוד ואח"כ ואמר תניא נמי חכי ח"ל דרב יחזקאל
הוא חידוש אחר :

ד"ה ואי איתא וכו' וכי פריך לעביר כב"ש
וכו' ואי לא מסתמינא אמינא
דלכ"ש לא בעי דקר נעץ ואפי' לכתחילה וכו' ראיה
דלא קבע דבריו רב יחזקאל אלא על ומודים רב"ה
ועוד ראיה מלקמן דר' יוחנן קאמר מוחלשת השיטה
ודחי חבמ' דילמא ע"כ ל"ק ב"ש אלא דאיכא דקר
נעץ וכו' אבל ר"י ס"ל דלא בעי' דקר נעץ [ולפ"ז
נראה לומר' דמחלוקת דאמוראי היא ועיין בתוס'
דלקמן ד"ט ע"כ ר"ה אר"י וכו' עכ"ה] :

ד"ה אי הכי וכו' דבני אדם לא שכיחי שיט
לחם וכו' ואפר שחוסק מעי"ט
וכו' עכ"ל ק"ל דחא חירושלמי שחביו' לעיל קאמ'
דכדיעבד לא בעי' שחוסק מעי"ט ומחבא עסיקא
לחו דחש"ס דילן פליג אירושלמי ונ"ע (א"ס עיין
בהשע"ח ח' יו"ט ר' מ"ה ע"כ ולפ"ד אין כאן קו'
כלל וע"ש) [א"מ ר"ל דכתבשם דחרמ"כס ס"ל דחש"ס
דילן דקאמר בכתם אבל חוסק ביו"ט אסור פליג
אירושלמי ע"ש מ"ש מיהו מדברי חתום' לעיל
נראה דדברי חירושלמי הם מוסכמים וכן חילכתא
וכמ"ס השע"ח שם אמינא בעיקר קוש' מחבר יע"א
לא חכנתי דחירושלמי מייורי בוראי וכת"ש שלא לעמוד
מלות כסוי' אבל חכא בכוי דס' הוא אין מכסין אלא
אם חוסק מעי"ט עכ"ה] .

ורע

דאותם חרמות שעושים לזמן וכו' ולא היא דחבא
וכו' עכ"ל ויש מקשים דלכתוב זמן בפירוש ולא
ילטרך שוכו לבס ולית' דשוכו ע"כ למימר' בשביל
מלות עונה ואי כתיב זמן בפירוש חוה טעי דאפי'
איכא זמן קלוב לדין מנין אחר לחתירו ולכן לא
כתיב זמן בפירוש וכו' הוא דלדין מנין אחר
לחתירו ובסנהדרין [ד' נ"ט] קושטא דמלתא קאמ'
בשביל שדריך מנין אחר לחתירו ומלות עונה ממילא
משתמע וקרא מנייחו נקט וק"ל :

וראיתי בס' מלאכת הקדש שחק' למא לא
ילוף מרכיב גבי נח לא מן
החיבה וכו' שהולך לחתיר לו התשמיש ולק"מ
דחא לא מן החיבה אינט' כרי לומר לו לא ואגב
אמר לו חתר התשמיש מיהו עיקר קרא אינטרך
לחוליו מן החיבה ותדע דלמא אינטרך מנין אחר
הא אחר פרו ורבו וכו' דאפי' ע"י תשמיש . ומזה
נראה נמי תירושו שתי' משום שכולם חריבה דלכא'ר
אסור יע"ש דחא אחר פרו ורבו ועוד איך קאמ'
העולם בלעז דחא כבר כלה העולם [ומאי דחא
חוס ואם יאמר בתשמיש איך תתייבש העולם] ובשלמ'
בחיבה עדיין כל העולם וגם הוא היה בלעז עס
בבחיבות אבל עכשיו הוא בריות והעולם כבר
כלתה ודו"ק :

ע"ב גמר' ש"מ כל דבר שבגנן לדין מנין אחר
לחתירו וכו' ורע דמסוגיא זה יש
לחקש' על חז"ל כפ"י מה' מלכים ח' ז' שתי'
לעיקר קו' מהר"ל ז"ל במס' סנהדרין ד' נ"ט ע"כ
בתוס' ד"ה וחרי פריה ורביה וכו' שחק' דלמא
לא חקש' לעיל גבי וחרי מילת יע"ש ופי' דבונה
קושי' אינה לא למתקן מ"ל לחדש כן זה יע"ש
ואחמ"ר ליתא דכבר יש לנו מקרא דבמשך חיובל
דדבר שבמנין לדין מנין אחר לחתירו וא"כ ע"כ
לדין מנין אחר ואין זה חידוש וכו' דאפי' נעלם מעיניו
סוגיא זו ודו"ק :

ריש"י ד"ה לית' וכו' והלא לא נשתלקה שכינה
וכו' עכ"ל וכ"כ בתס' תענית ד' כ"א
ע"כ בר"ה אל מול שכל אותן חומים היו קולות
וברקים עד כ' באייר שנעלה הענן ומכאן סייגת'
לדברי חר"ס כ"ב משפטי ד"ה שכת' מה
חרשונים וכו' בקולות וברקים ודלא כמהר"מ אבן
עטאר ז"ל שכתב ישחקע חרבר ולא יאמר יע"ש
שנעלם משניהם שזה מחלוקת רש"י וחתום' ז"ל
ונ"ע ודו"ק :

דף ו' תוס' ד"ה ואמרינא דאיכא חביו' וכו'
ועכ"ש שאין הנחשים מלוויין
וכו' עכ"ל לא ידעתי מאי קאמרי דחא דבר שבמנין
אפי' בטל הטעם אסור כמו אל תגשו אל אשה
והתוס' בע"א דף ל"ו כתב כיון שבזמן חגמר'
עלמו יש מקומות שאין נחשים מלוויין ביניהם שרי
יע"ש וגם על זה הטעם ק' דחא ככרס רבעי
לא גזרו כי אם מחלך יוס לכל רוח ונ"ע [א"מ
ולפ"ד לא חבנתי קושייתו דבשלמ' חתם שגזרו על
אותו מקום בעלמו דחיוט מחלך יוס אחר ואפי"ג
דבטל הטעם מ"מ לדין מנין אחר לחתירו אבל
לענין מים מגולים לא גזרו אלא במקומות החמים
דמלוויים שם נחשים אבל במקומות הקרים שאין

מסכת ביצה

בשולס של שוכך . ולכאור' נראה [למתני' נמי בלחצור לב"ה נמי מותר מטעם דהתירו [זופן משר' תחלתן] מיהו ק' לפי זה מאי קאמר מתני' דלא כהאי תנא [וכן] טעמא דב"ה אתא לאשמעיון א"י דמתני' [ס"ל דלחצור] אפי' לב"ה אסור וסוי' טעמ' נמי דלא [משיב לה] עולא לקמן [ד"א ע"ב] משום דבבבית' לחקמיירי [וס"ט] דלא התירו משום דליכ' שמחת יו"ט כ"כ [כיון שלא] חכינו מבעור יום [א"מ כ"מ מרקתני מתני' לקמן וב"ה מתירין אף לחצור ואלו חבא קתני וב"ה מתירין ולא קתני אף לחצור וש"ר לחשע"ה ה' יו"ט ד' נ"ב ש"כ ע"ב עכ"ה] מיהו מרבירי רש"י לא משמע הכי דכת' מתני' דקתני בהולכת סולם פלוגי [וכו'] דלפמ"ש חו"ל לסיים אבל בחורה לכ"ע אסור דלא כהאי תנא דב"ה רב"ה מתירין לחצור כיון שזה עיקר הנפקות' לב"ה ופאשר] למעמדים זה בכונתו . ולב"ה א"ה דא"ה מהרש"א לקמן במ"ש רש"י הולכת סולם וכו' וחס' אצאי לא פי' חורה דלפי דבריו לב"ה וסחירין עשוט דהיאך התירו חלל עיקר מתני' [אתא לאשר' מחאי תנא ואין שבי מתניתין ועברי בבביתא] ובת' מהרש"א מקשי' עליו דהא לאיכא דאשרי פלוגי אמתני' דבמתני' התירו ב"ה הולכת ואינהו לא שרו חטוי וליתא דאינהו ככ"ע ומאי דאשר ר"מ דוקא בשל עליוהי אבל שוכך אפי' הולכת שרי כמתני' מיהו סתום' דמקשי' מהחיה דעירובין לא חכינו כך לא דב"ה דר"ה אסור אפי' בשל שוכך ולקמן אכתוב בזה [מע"ד] :

ד"ה תנאי היא וכו' ואשרי אפי' בחרי חרדים וכו' עיין במהרש"א ז"ל ובכונתו דל"ק ודאי ב"ה אשרי בר'הר [ושרי בר"הי א"כ ב"ה] וב"ה דלא כרב דלכ"ה משום דמותר לגמרי [אפי' בר"ה ומש"ה פריך] מב"ה אשרי בר"ה וסחירי בר"הי אבל לל"כ קו' הש"ס מב"ה לקור וא"כ לא חול"ל דלכ"כ ב"ה אשרי אפי' בחרי חרדים כיון [מע"ד] : **ע"ב ד"ה** סולם וכו' מה שחק' [מהרש"א לכאורה] ל"ק דא"כ לר"י דמוחלפת השיטה ג"כ מוחלפת החיה דסולם וא"כ אין התירו . ולית' דהא לפי המסקנא לא מחליף אלא החיה דתריסין ודברי מה"רם שיק תמוהים . גם דברי מה"רם מלוכלין [שפי' דאי חורה א"כ ק' מה ראו להורות כרשב"א ולא כר"י אבל השת' דפי' בהולכ' א"ש ככ"ע דאף ר"י לא אסר אלא בחורה אבל בהולכ' מורה דשרי ע"ש ודבריו] לכאורה תמוהים דא"כ מאי קאמ' ולא היא דר"י משרש דאפי' מש' איכא למימר דלא קאי אלא אחורה אבל בהולכה מותר וי"ל דבשלמ' אי פלוגי ודאי אפשי פלוגת' לא מפשי' [ולא פלוג אלא בחורה] אבל אי לגרש ודאי דקאי אהולכה נמי כיון דלא פריש אכולהו קאי ועוד י"ל וד"ק :

תום' ד"ה ולא היא וכו' דבמה לחלוק וכו' עכ"ל ויש לדקדק דהא איכא למ"ד בסנהדרין במה נמי לשרש וי"ל דקו' היא מנ"ל לומ' ולא היא רכיון דאיכ' למ"ד דבמה לחלוק ואחא כתבו רס"ל דדוקא במשנה ובנותם דאפי' לר"י דבמה לחלוק דוק' במשנה אבל לא בבבית' ור"ל דס"ל לר"ה הכי ומיהו קושטא דמילת' דר"י אפי'

ודע דבדברי' סתום' דהכא יתיישב קו' סתום' דלעיל דהש"ס הביא דברי רב יהוד' לומ' דאפי' ספק מותר לפי מאי דס"ד השת' אלא דלא ניה' להו משום דמסקי' דמוכן לוראי ואינו מוכן לספק :

ע"ב גמ' דעתו על חוראי ואין דעתו על הספק ראיתי למחרימ' ט שחביא ראיה מכאן פדעת הרמב"ם דספיק' דאוריית' לחומר' הוא מדרבנן דאל"כ אצאי אין דעתו על הספק הלא מדאוריית' חייב לכסות וכן הביא ראיה מדלקמן דקאמ' מספיק' מי אמרי ליה טרח וכסי וכו' יע"ש ולק"מ וכו' כל העולם יודעו' זה דמן הספק חייב לכסות וכן לקמן משום התרת קלבו דלא ידעו זה דין ואומרים כיון שב"ה א"מ ל' טרח וכסי ש"מ דחיה הוא וכזה יתיישב דעת' ה' הלכות יו"ט שכתב דלא אמרה הרמב"ם דכל הספק אינו אסור אלא מדרבנן . אלא בל"ת אבל במ"ע גם הרמב"ם מורה דמן הספק חייב לקיים המלוה מן התורה וא"כ תהי"ל מהכא אפי' להרמב"ם אבל במ"ש ניה' :

ודע דמסוגיא דהכא מבואר דס"ל דבוי הוא ס' אם היה או בהמה ודלא כסוגיא דכריתות דס' דבריה בפ"ע דהיינו לא חיה ולא בהמה כדכתבו סתום' שם אלא דס' אם הוא חיה או בהמה וכו' דסתם דאל"ה פשיט' דאין מכסין כיון דאינו לא חיה ולא בהמה . וגם הרמב"ם פסק כן ומה שחק' בס' מש"ל בה' נטירות לא דק כלל :

גם מה שחוכים מחרימ' ט מרבירי רש"י דקניגה דס"ל דס"ד לחומר' מדרבנן מרבית' דאיל' קרא למעוטי ספיקא דמחי תיתי לקויכו וכו' יע"ש וליתא דבעיקר הרגל כ"ע לא פלוגי דראית פנים בקרבן ועל הספק מחי תיתי לקויכו קרבן [דהוי חולין בעצרת] ודאי על הספק אינו מכיא קרבן : **שם אלא בחור** מספיק רש"י מחק תיבתא לא ולכאור' תמוה דהשתא לא נריך [לחד טעמא דלנקר חלור אלא] דטעמא משום דטורח של לנודך [דבחול לא טעי ובי"ט טעי ומיהו נראה] דהדין עמו דלית טעמא משום טרחא [לא] כשבא לימלך וא"ל כסי דבחול לא טעי דמספיק א"ל זיל טרח וכסי אבל בשלא בא לימלך וכסה אותו מחילוי כשיראוהו אחרים שכתבו בפשיטות בלא שאלת חכם ואמר שפשוט לו שהוא חיה [רש"ה] חו"ל לשאל לריונים וע"כ דלריכוין לת' קמא דהרואה אומר לנקר חלור הוא נריך [א"מ ולקו' שחט באשפה לא תש לה דלא שכיחא היא ומעיקר' לא פריך לה אלא בליורף קו' בא לימלך מאי איכא למימר עכ"ה] וד"ק :

דף ט' ע"א רש"י ד"ה אין מוליכין וכו' קס"ד השתא בסולם חמיוחד לכך וכו' מאי דכת' [קס"ד] משום דללישנא בתרא פלוגי אפי' בשולס של עליה וכו' דטע' דשולס של עלייה משום הרואים ובחרי חרדים ליכא רואים . ומ"ש קס"ד משום דקאמר מתני' דלא כהאי תנא ומאי קו' ליתא מתני' בשולס של עלייה וכו' בשולס של שוכך אלא משום דקס"ד [רמתני' נמי]

אפי' כבריית' אלא דק"ל אר"ח מריב"ל (אמר וזע"ד):
דף י"ד ע"ב ד"ה איכא חד במעורב כחו
 וא"ת ולבטל ברוב' וכו'
 א"נ הו"ל דבר שיש לו מתירין וכו' עכ"ל כונתם
 לבטל ברוב' וא"כ הוי ספיק' דרבנן ולקול' ולית
 לחו לחוס' דמוקלה חמור וחוי כעין דאורייתא
 וספיק' לחומר' כשיטת חת"י ודלא כהשע"ה בה'
 יו"ט ד' שכתב דפי' התוספות משום
 דמוקלה חמיר כעין דאוריית' ועש"כ דא"כ מאי
 קא מקשו ודוקא לומ' דקושייתם אליטנא דתלמוד'
 [ולעולם דם' להחמיר] ועוד דקושייתו כגמ' דלעיל
 אינה דוראי המקשה ודע דלא בטל [כיון שיש ודאי
 איסור] אלא דקשיא ליה אהא דספיק' ורב אשי
 קדית ליה דמאחר דלא בטל אפילו בספיק' גמי
 מקמרי' וכרבת' דש"י ומאי דקאמ' לעיל ולרב אשי
 דאמ' דשיל"מ וכו' קיינו משום דהוא אמר האי
 מילת' בפ' וזוהו שחק' התוס' לקמן ד' ל"ז גבי
 קושיית' ולבטל מים ומלא דס"א הוי דשיל"מ והיינו
 משו' דמשמע לחו הא דישל"מ אף המקשה מורה
 לכך כתבו [דס"א] משו' דהוי אינו מינו ורב אשי
 קדית לן דהוי מין במינו . ואי לא מסתפינא
 אמינא דהאי דלא בטלי בעלי חיים או דשיל"מ
 הוא מדרבנן וקושייתם היא דגבי שמעת יו"ט הוה
 לו לאוקמ' דאוריית' ולכך כתבו משו' דאיכ' תרי
 דלא בטלי ב"ח וישל"מ ולכך אזור אפי' מדרבנן
 [ועי"ל] דמעיקר' ס"ד מרקאמ' מה כשך וכו' ע"כ
 דלית ליה דרב אשו וא"כ לבטל ברוב' וספיק'
 דרבנן לקולא לכך כתבו דהא דלא בטל [דשיל"מ
 אית ליה ברב אשו] מיהו לענין [ספיק' להחמיר]
 אפשר דלית ליה והיינו דפריך לקמן אלימ' במפרקי'
 דילמ' אחריני נינהו [אע"ג דספיק' דרבנן לקולא]
 א"ל דפריך אליב' דרב אשי דשיל"מ מקמרי'
 בספיק' :

וראית' להב"ח שפי' כחא [קקאמ' הגמ'] מה
 כשך ר"ל אי כרבנן הני אחריני נינהו
 ואי [כרבי דאמ' קולין ומע"כ מעורבין] וכו' הא
 איכא חד במעורב כחו [וע"ש וא"כ לפ"ז] לרעת
 ר' עיקר האיסור משום תערובת [מינו כל זה הוא]
 לפי ס"ד דלא ס"ל שאני גזלות וכו' [אמנם לפי
 חאמת] אפשר דאפי' ר' מורה דאיכ' למימ' אחריני
 נינהו מיהו לפ"ז ר' ההוס' לפי מאי דס"ד דהאיסור
 מטעם תערובת [לחוריה א"כ לא שייך חת' שתירלט
 לעיל מרקאמ' מ"כ ע"כ דל"ל דרב אשו] ודו"ק :
שם לימא מקויע לר"ח וכו' חק' מהר"ם סוף
 דילמא שניסם שוין רוב וקדוב
 ולחומר' אזלי' ולית' דאי לא אזלי' בחד רוב ודאי
 דאזלי' בחד קדוב דהוי ודאי וכ"כ התוס' בפ' לא
 יחפור [ד' כ"ד ע"א ד"ה לימא וכו'] ובחכי נית'
 מה שחק' חלק"מ על ס"ה מהבא דאסרי' מס' ולא
 אמרי' אהחזוכי אהספוך ע"ש דהשת' נית' דלא חשיב
 ספק אלא ודאי [א"מ עיין בהשע"ה ח' יו"ט ד' ל"ח]:
וראית' לה' פ"ח שכת' על מ"ש רש"י במשנה
 זמן שחורים ולא היה שם עור וכת' דהכריחו
 לזה דאל"כ מאי סייעת' איכ' דילמא משו' שחורים
 אחרים שקרובים ג"כ כהו דלא הוה מוזמנים [ול"ל
 דא"כ אצאי נקט לבנים אפי' הכל שחורים] אחרים

כיון שמעורבים עם שחורים אחרים] שלא זמן וזוהו
 הכריחו של רש"י ואיכא [א"מ כאן חסר בהעתק ד'
 א' ומע"ד ודרך אגב ראיתי להזכיר מה שחק' השע"ה
 ח' יו"ט ד' ל"ז ע"ד לפי פי' שפר"ק וו"ל אצנח הא
 ק"ל דאפי' נימא דמתני' מיירי בדאיכ' באותו שובך
 קיינן אחרים שלא זימן שפיר מיייתי' מינה סייעת'
 לר"ח דאע"ג דכולהו קרובי' מ"מ כיון דהנחו קיינן
 שזימן חס קרובי' יותר רוב וקרוב מיקרי ותדעלך
 מדאמ' בש' לא יחפור מתיב ד' וזוהי חעיר הקרובה
 וכו' עש"כ ותמחני עליו איך לא ראש דברי התוס'
 שם שכת' דר"ח לא אהא לאשמעי' אלא הוכח דאיכ'
 קורב' דמוכח' ורוב' דאזלי' בת"ר אבל קרוב לכך
 ורוב' אפי' מאן דפליג על ר"ח מורה דאזלי' בת"ר
 ומתני' היא ובגמלא חלק אחר חרוב ואע"פ שגמלא
 קרוב יותר לגבלה וע"ש בתוס' שייצבו כל האוניא
 ע"פ דרך זה . א"כ שפיר הוכרח רש"י לז' בדליב'
 קיינן אחרים שלא זימן דהשת' הוי קורב' דמוכח
 דהני חננה נינהו ואתחזוכי איתחפוך כיון דליב'
 קיינן אחרים קרובי' ואש"ח אזלי' בת"ר ושפיר מיייתי'
 סייעת' לר"ח אבל אי איכא קיינן אחרים שלא
 זימן אע"ג דהנחו קיינן שזימן חס קרובים יותר
 מ"מ לא הוי קרוב דמוכח כיון דאיכא גמי קרובים
 שלא זימן ובהא כ"ע מודו דאזלינן בת"ר וליכא
 סייעת' לר"ח עכ"ל :

דף י"ב ע"א גמ' ליפלגו באבנים וכו' יש
 לרקוק [אמאי לא פריך
 גמ'] דאי פליגי כהאי לופלגו כו"הכ דהוי רבותא
 לב"ס דהא כתי' ביום השבת משמ' דוק' שבת אבל
 [כו"הכ] וי"ט לא בשלמא אי פליגי במתוך [א"ש
 דכו"הכ ליכא] למימר מתוך דהא לא הותר לזורק
 וודאי דאסור וי"ל ודו"ק :

ע"ב גמ' קס"ד שחורמו מהיום וכו' יש לרקוק
 מאיזה כח קס"ד חכי דהא קתני
 שחורמו היום ולעולם ששחטו מאמס [ונ"ל] משו'
 דגבי חלה ליכא לימור חכי דהא גלגל עיסת
 בערב יו"ט אין מפריש מתנה כו"ט כדקאמר אבות
 דשמואל לעיל וא"כ מתני' הו' ללדדן לוח חיוץ
 לו דאש"ח [מתני' ללדדן] קתני ומדע דלקמן [ר' נ
 ע"א] אמרינן וז"ל פירי דטבולי מאתמול אבל
 דטבולי האירנא , כגון עיסת לאפרושי מינה חלה
 מפרשינן ויחבינן לכחן ולכאור' קשה פשיטא דהא
 קתני כהדיוף הכא שזכאי בהרמתו וא"כ מאי אהא
 לאשמעי' ונר' דנקיט לדיוק' דדוק' [דטבולי באירנא]
 דהיינו שנעשית [היום] אבל נתגלגלה אשתמול לא
 כדאמר אבות דשמואל לעיל ועיין בש' שע"ח ס'
 יו"ט וק"ל :

רש"י ד"ה משום הבערה וכו' דקסבר יש
 חילוק מלאכות ליו"ט וכו' דבריו
 חס הפך הסוגיא דפ' חלוקין [ד' כ"א ע"ל] דר' יוחנן
 ס"ל מחפה מקויע משום זורע וא"כ ע"כ [לשנויי
 מתני' דהשת] דחילוק מלאכות לשבת ואין חילוק
 מלאכות ליו"ט ולריך להנחה כברייתא זו מבעיר
 בעני' הקדש ונ"ל כשאמר לו ר"ל אי לאו דקלסך
 גבר' רבא הו"א מתני' מני ר"ע ומחפה [משום
 מקיים ולא] חשיב זורע חזר בו ר"י ונ"ע :

ורענן פסקא דשמעתא חנה הרמב"ם פ"א
 מהלכות

מסכת ביצה

שאינו מאכל רוב בני אדם [דיוסא וכיוצא ביו"ט]
אבל בשעורים שאיזו לבחמתו [ברקאמר ר"ט בבבוי'
זו] אלא ע"כ משום דס"ל לכם ולא לכלבים ור"ט
ס"ל לכם אפי' לכלבים וממילא כשפסק לקמן כר"י
הגלילי דלכם ולא לכלבים וראי דהלכה כר"ק.
ומ"ט עור דר"ט דגמרא דיון פליגא אירושלמי
ע"ט לא ידענא למה דהא וראי [רבשעורים הטעם
הוא] משום דלכם ולא לכלבים וז"ע :

דף ט"ו ע"א גמ' אלא בקשין ראיתי לבעל

המאור דהק' קו' התוס'
הי' ע"ט מה שהי' וכתב אח"כ דלמסקנא דקאמ'
היולא כהן למדינה אסור איכא למימר אדחיא הא
דבקשין מותר ע"ט ולא ידעתי איך מיישב הא דקתני
שם דבמקדש שלא כשעת עבודה מותר וע"כ משו'
דקשין מותר [א"מ עדיפא מינה חו"ל לחקשות דא"כ
תקש"ל מתני' דהכא דקתני משלמין כלאים הא לא
חזו וע"כ דבקשין מותר ברקאמר הכא עכ"ה] והא
דיוולא למדינה אסור כבר כתב רש"י משום שנוהג
כהן מנהג קול . ולדעת התוס' שכתבו דכלבישה
אסור בקשין ז"ל דהחיא דמותר שלא כשעת עבוד'
היינו כהנאה אחרת [דחיינו כהנעה] ולא כלבישה
ואפשר הא דמותר חיינו תכף ומיד ולא ישחה בהם
דלא ניתנה תורה למלאכי השרת ע"ט :

שם ערדרי' אין בהם משום כלאים עיין בס'

ב"ח [א"י ע"א] ורבדיו לכאורה
תמוהים ונ"ל רכונתו דל"מ במכושא כל העקב דלא
הותר אלא מטעם דעור הרגל קשה אלא אפילו
חלי העקב אינו מותר אלא מטעם עור הרגל השח
הוא הא לאו חכי אסור ופזוט וכ"כ בס' יגל יעקב :

סליק פרק ביצה שנולה

ואתחיל פרק יו"ט . הוא ברתמיו ילילנו מקטוב .
ויוזכנו לעולם שכולו טוב .

פרק יום טוב

ע"ב ג"מ רב אשי כרי שאמרו וכו' לא גזרו

שמה יפגע לכאורה מרשטא דגמ'
נראה דלרבא אס שכן מערב יו"ט וכול לערב ביו"ט
מיהו מדברי דר"ט שכתב דאיכא בינויהו אס עירב
קורס ערב יום טוב ולא כתב דא"כ אס יכול
לחניט ביו"ט משמע דלכ"ע אסר שתיקנו מערב
יו"ט אסור שמה פעם אחרת יסמוך איו"ט [שר"ר]
להשע"ה שכ"כ ושמתהי :

שם ר"א לטעמיה דאמר שמתהי יו"ט רשות

עיין מ"ט מהרש"א ז"ל וק"ל על דבריו
מהא דאיתא בפסחים ב' ואלו דברים דקאג' ר"א
מה ראיה רשות לתווה וקאמר בגמ' ר"א לטעמיה
דאמר שמתהי יום טוב רשות ולש"ד הא איתני יש
ראיה ממי שיושב ונטל דחתירו לו שקיטה ולא
חתירו לו שבות והכא לא יועיל תי' התוס' שם
דאינו מן התורה אלא מאכרסא הוא דהא לפ"ד
מהרש"א מן התורה הוא . ומה שחכרית מדכתי'
לכם אינו חכרית דאי כתיב לה' אלהיך לבד חו"א
קובה לה' אלהיך כולו וליכא שמתהי יו"ט :

דף ט"ז

מה' יו"ט כתב כל מלאכה וכו' קח מחולאס וחבערה
וכו' עכ"ל והקשו עליו דזה חפך הש"ס הכא מיהו
מחכא לא קשיא דלא הוליא דרמב"ם אלא כגון
כתיבה וכו' שאינה שייכה באוכלין ומשקין מיהו
הקשה בעל מחנה ראובן ז"ל מפרק אלו קשרים
ד' קי"ד דקאמר לכשתמלא לומר לדבריו ר' ישמעל
נדרים ונדרות קרבין ביו"ט ולדבריו רבינו חו"ל לומר
נדרים ונדרות אין קרבין ביו"ט מטעם שחיתם
ואפיייה אבל בחקטרה ליכא אלא איסורא דהבערה
והבערה מותר אפי' שלא לזרד ע"כ ולק"מ דהרמ"ם
בשחיטה ואפיייה יש בהם לזרד קלת כמו שכת' התוס'
שלא יחיה שולחן וכו' ולא הוליא כי אס כתיבה
ואריגה אבל חולאס והבערה אע"פ שלא יש בהם
לזרד כלל מותרים ונדרים ונדרות שאין קרבין
ביו"ט הוא למאן דלית ליה מתוך כמ"ט בעל
המאור ורפ"ק דפסחים לית ליה לר"ע מתוך כלל
לכך אמר מיינו להבערה שהיא אב מלאכה וא"כ
ז"ל לר' ישמעל דמותר מדאוריית' ולכך לא חוקי
קרא ביו"ט אלא אילט' קרא ליה"ך דאי אית ליה
אין קרבין א"כ לית ליה מתוך וא"כ קרא אילט'
ביו"ט . ואל תשיבני מדקאמ' הש"ס לקמן ד' כ'
ע"כ לא תימא מדאוריית' מחזא קזי וכו' דהתם
קאי לאכא שאלו דלית ליה מתוך וא"כ מדאוריית'
שתי הלחם שאין דוחות מטעם דאפשר למעבד
אתמול ואפשר שמוח ילא לרבינו דאפיייה (חסר) :
תוס' ד"ה אין מוליכין וכו' מה שמתירין ב"ה
וכו' עכ"ל ז"ע דנראה מדבריהם
לחוליקן אסור וקשה דלשון מוליכין לא משמע
חכי ועור דקאמר לקמן מהו לאמטווי לכהן משמע
לחוליקן לביתו ואפשר דאס רגילין לאכול אלו
אפי' לחוליקן לביתו מותר כיון שרגילין לאכול
אלו יאסור העולם שדברים אחרים חביא לו ולקמן
דקאמר מהו לאמטווי לכהן חיינו ברגיל אלו
וק"ל :

דף י"ג ד"ה הא ר"י וע"ק לר' נמי וכו' וא"כ

נתחייבו מאתמול וכו' עכ"ל וק"ל

דילמא הכא מיירי איכא שחכניסן ביו"ט דהשתא
הגיע זמנם חיום וכ"כ הש"מ דרמי לנמלך עליהם
לר"י שר"ר בס' שער"ה שכתב אפי' חכניסן ביו"ט
לא דחו"ל לחכניסן מבע"י וק"ל :

ע"ב גמ' כשם שתרומה גדולה נטלת מאומד

וכו' עיין בשער פתח עינים בליקוטיו
למכילתין כמה שמתהי מחר"י חכהן על מהרימ"ט
ומה שמתהי לא דק דהרמב"ם פסק שם דתרומת
מעשר אינה נטלת באומד דרואא בתרומה גדולה
דנטלת מאומד משום דל"ל שיפור וק"ל [א"מ וכן
יש לתמוה על ה' חיר"א שם שחסיף שגם השמ"ג
פ' כר"א בן גמלא וגם הוא לא דק דרוק' בתרומה
גדולה הוא דר' דנטלת באומד עכ"ה] :

דף י"ד ע"ב שעורים ליתן לפני בחמחו כתב

הרא"ש מרשבאחא חר"ק ע"מ דר'

כר"ט ועי' בס' בני ישמעל שכתב דטעמו משום דהלכה
כר' עמחביו ואיתלית לכהן אפי' לכלבי' ולית' דהר"ק
פסק כר"י הגלילי דס"ל לכם ולא לכלבים [כמ"ט
לקמן] אבל נ"ל הא דחביא חר"ק ברייתא זו לירע
טעמיה דת"ק דבשלמא קטים או קטניות משום

[רס"ל שם גדול. וקטון מצא] רמאי דקתני עברו וראי שחול גדול [ומאי קמ"ל אע"כ כמ"ס א"צ] דלא תימא דחוי כפועל דמליאתו לב"ח [כרעיק חגמ' שם]. ודע שמוח חקשה בעל יסודה שבת' משם חבולכו [ועברו ושפחתו חעברים] אע"פ שחם קטנים [וק' רע"ע קטן ליכא ע"ש ונ"ל] דחבולכו ס"ל כהר"א"ש דפסק כר"י [וכמ"ס שבת סי' ל"ד] וא"כ תיתי קטן וחור שבת' ואע"פ שקטנים הא חר כראית' לגבי אמה קטנה מצא וחד לגבי בנו גדול שכתבו בשמך לו לעיל דלאו גדול [גדול ממש וכו' ה' בשא' ולק"מ וק"ל] [א"מ מיהו לשון הש"ע כח' שבת סי' שס"ו קשה דנקט ג"כ קטנים ושם קאי כשיטת חר"מ במו"ל דגדול גדול ממש עכ"ח]:

שם ת"ר אין מערבין וכו' כתב בחג"א מי שחניט עירובי תבשילין מעיו"ט מערב למחר עירובי תבשילין וכו' וחג"א כ"כ משם הא"י אבל הוא בירושלמי דרמקין ואיכ' אמורא אחרונה דמקשה עליה מה ענין אפייה ובשול למחיות איך שיחיה איכא פלוגתא [בירושלמי] וחג"א פסק כת"ק ול"ע:

שם איבעיא להו הלכה כר' ולקולא או הלכה כר' ולחומרא יש לרדקא אמאי לא בעי בדברי רב וי"ל דכונת חכמיה דמאיוח טעם פסק כר' אי משום דהלכה בדברי המקיל בעירוב או משום דספק' פסקין לקומרא דחכי משתכחא אע"ג דבעלמ' יחיד ורבים הלכה כרבים [חכא משתכחא טעמיה דר'] ול"ע:

דף ט"ב ע"א גמ' מגלגל אשה קדרה של בשר וכו' עיון בג"ש חריב"ש סי' וכת"ש מהריט"ץ ש"ס קל"ט ע"ש ומה שחק' על חר"ץ לא ידעתי מאי מקשה דהא תנא קמא חתיר אפי' חבית של מים דליכא טעמא דשבת אלא משו' דבחד טירקא ואפשר דכונתו לחק' על חר"ץ במה שחקש' ממלוי הקדירה של בשר דלק"מ ואי לזאת לאו קו' היא כלל דנקט חרישא קודם וכו' בתום דמנחות:

רש"י ד"ה בזמן שהתנור מלא שהתנורים קטנים וכו' כת' הר"א"ש וכ"מ מרשבך נחתום דאיירי ביה ת"ק ונקט אשה משמע שאופה בתנור קטן סגור לביתו ולא ידעתי דא"כ מנ"ל דעליוני אימא דת"ק איירי בנחתום ורשב"א איירי באשה [ומדקאמר] הלכה מכלל דעליוני. וי"ל מרלא קאמ' ממלגל אשה התנור פת כמו דנקט גבי קדירה ש"מ דל"ל חאי דינא ונקט נחתום בשב' במלוי חבית אבל לא באפייה אורקא ומלתא וה"ה אשה ודו"ק:

אך ראיתי להירושלמי דבת"ק נקט אשה אינה אופה אלא לזרחה אף הר"א"ש אינו גורם כן. ונחתום לקמן ד' כ"ב ד"ה עיסה חליה וכו' לית לחו חאי חילוקא מדקאמקשו מרשב"א ולא תירצו דאיירי חתם בתנור גדול שו"ר בס' יש"ש שחבית ראיח זו. ויש לרמות דא"כ ליעלוג וליתני בדירה בין תנור קטן לתנור גדול וק"ל:

תוס' ד"ה אין הלכה כאותו חזון וא"ת ואמאי לא אמ' הלכה כת"ק וכו' תוספות במנחות כתבו משו' דלא חזכר בעי' ת"ק וק"ל דלדבריהם

דף ט"ז ע"א גמ' חזן מהולאת שבת ויו"ט ות"ת וכו' האר"י ו"ל כת' כי מועד אותיות

אחרונות רחיינו וע"ד כפל אות ראשונה שהיא מ"ם גם אני אומר שבת חשי"ן באותיות אי"ק ככ"ר וגל"ש מתחלפת בלמ"ד שהוא שלשים וחבית מתחלפת בכ"ף באותיות ככ"ר וחתיו"ו במ"ם באותיות דג"ת נמלא שחם ששים כפל אות ראשונה [א"מ לא רלה לרמזו במשכן קטן כי כת' רבי' חר"י הרגיל בת"ק אין נשמחו מהוקנת וכתבו חמ"ש חתקנה כזה לרמזו בחילוף אי"ק ככ"ר עכ"ח]. גם [תורה] חתיו"ו מתחלפת בג"ם באותיות דג"ת [והוא"ו] במ"ם באותיות [וס"ס] וחריו"ש בכ"ף באותיות ככ"ר והוא"ו [בכ"ף] באותיות ה"ך נמלא אותיות אחרונות כפל אות ראשונה וק"ל [א"מ גם אני אומר כי תלמוד תיו"ו מתחלפת במ"ם באותיות דג"ת שהוא ארבעים ולמ"ד קטנים שמונים כפל אות ראשונה עכ"ח]:

שם א"ה לא ליענשו כותים עלה עיון מ"ש מהרש"א וכבר השינו עליו גם מלשון רש"י לא משמע הכי ונ"ל כיון דמלוח נחאמר לכו"ל ולא נשנית בסני לישאל נאמר ונחטעם משו' דליכא מירי דלישראל שרי ולב"ג אסור וכת' התוס' [במולין ד' ל"ג] דבר שהוא מלוח לישאל לא אמרי' מי איכא מירי וא"כ כיון שלא ידעו המלוח א"כ אומרים שהמלוח הזאת [דיום ולילה לא יסבות] לישאל נאמר וא"כ למא חייב מיתה שו"ר לה' פתח עינים שז"כ אבל אני הוספתי נפק:

רש"י ד"ה פותחין לו כלומר שהוא דבר מועט וק"ל מה לו להסתחך לדוחק הזה למה לא פי' שחם קולבין לו שיריוח שבע מאות זוז שהשבת יש לו למלקו ב' זוזים אם בשבת פותח גרוש אחד פותחין לו מו' מאות זוז שקלוב לו ואינו מריוח כי אם ז' מאות זוז פחות גרוש א' וכן בהוספה מוסיפין לו על מה שקלוב לו וק"ל [א"מ לישאל דגמ' דחקו לרש"י ודקאמר כל מזונותיו קלובי' לו חזן מה לאת שבת ויו"ט משמע שאין קולבין לו עליוס כלל אלא לפי מה שהוליא נוהגים לו לשעתו ודו"ק עכ"ח]:

ע"ב גמ' אכזה דשמואל מערב אכולה וכו' כתב הר"א"ש ומזכה להם ע"י עברו ושפחתו חעברים וכו' עכ"ל והאי שפחתו אע"פ שהוא קטנה דהא כשהגדילה תלך בא' נעדרת אש"ה זוכה כיון שהוא ריבנן וכיון דאבים זוכה במליאת' לא חשיב ירח כיר רבה. ועברו אפי' שהוא גדול וסומך על שלחן רבו לא חשיב ירו כיר רבו דדוקא בבנו משום איבה אבל ע"ע ע"כ לריך לזונו כשבר טורחו וע"כ סומך על שלחן וכ"כ התוס':

וראיתי למרן בה' עירובין שבת' הא דלא כת' חרמב"ם ע"ע קטן משו' דלא משכחא לה ע"ע קטן ומדבריו נראה דגבי עירוב גדול גדול ממש קטן קטן ממש ודלא כתום' ע"ש וא"כ גבי ע"ע [שהוא גדול פשיט' שהוא זוכה ומאי רבות' איכ' ו'כ' רבותא דסומך על שלחן דהא אפי' בכנו חסמך על שלחן לא חוי ירו כיר אביו ואפשר דבע"ע] איכא חידוש אפי' לגבי גדול משום דלכאור' [הוי ע"ע] כמו עבר כענני דרבו קנוי [קמ"ל]. וכמו [כן ז"ל במתני' דפ"ק דמלועה גבי] מליאם לשמואל

מסכת ביצה

דלף גזרי' כמ"ס חר"ן ועיין בשע"ה ח' ע"ה
עכ"ה]:

שם אית'בי' כלי שנטמא באב הטומאה וכו'
ואם אית' נגזר וכו' עיין מה שחק'
מחרש"א ולה"מ דרוק' בחדא דלף שכי' ובחד' שכי'
לא גזרינן בלף שכיחא אטו שכי' אבל בתרוייהו
דלף שכיחי גזרינן מיהו לש"ז ק' הא דקאמ' כחניס
זריזין הן וכת' רש"י דלף שכי' ואפשר דכחניס
זריזין הן עדיף' יותר מלף שכי' שו"ר לחשע"ה
שכ"כ ושסתי כעל כל חון :

שם ומי גזרינן וכו' איתבי מרלין טמא וכו'
עיין בשער ב"ש מה שחק'

ועיין בהרא"ה שדבריו יתורן חבל . ודע שכל
זה אינו אלא אליבא דרב"ה אבל אליבא דרב"ט וראי
מטעם מתקן ולהכי אפי' אדם אסור ומיחו אליבא
דב"ה לא שייך למומר הכי דא"כ אפי' אדם נזי ולא
אסיק אדעתיה טעמא דנראה כמיקר וחו שחידש
רבא ולהכי רש"י נקית דכ"ע מורו בחא אפי' אליבא
דב"ט דהו מטעם מתקן ולרבא אפי' אליבא דב"ה
ואין אטו לריכין לדברי מהרש"ל ומחרש"א . אך ראיתי
להר"ן שכת' דטעם דב"ט משום דלף פלוג רבנן ואית
לח טעמא דטמא וכו' ע"ש אך רש"י לית ליה חכי
וה"ט דלף חשיב ליה לטבילה בחדו חנך [שופר
ולולב ומגילה דלף קאמר נמי רבא וחיינו טעמא
דטבילה כמו חנך] משום דב"ט לית ליה האטעמ'
גבי טבילה [וכמ"ס לעיל] דלית ליה גזרה יו"ט אטו
שבת וכן גבי בור בחליו אטו ב"ה וכו' :

דף י"ט גמ' היה אוכל בהכורה וכו' רש"י פי'
לענין פסח וס"ל כתנא דב' בלד

לילין דבבית אחר יאכל קאי אפסח אבל האוכל אוכל
בב' חבורות כדאית' חתם מיהו לדעת רבינו בפי'
המשנה דקאי אחרונה ואפשר קשה כיון דאסור
א"כ חשיב מתקן ואמאי מותר ול"ע [א"מ לא ידענא
מאי ק"ל דהרי מבואר שם כיון דאין טבילה זולא
מעלה מדרבנן שריא עכ"ה] :

שם אמר עולא מהלוקת בשלמי חגיגה לסמוך
וכו' ראיתי בחגיגה ד' ר"ז

דקאמר יום טוב אחר השבת ופרש"י קרבנות ראיה
והגיגה שאין דוחין לא יו"ט ולא שבת ודבריו
תמוהים דהא חגיגה לכ"ע קריבה ביו"ט וכן יש
לתמוה על התוס' שם שחקשו עליו מ"ס משלמים
למה לא חקשו עליו מהכא ועיין בס' פרי"ח במ"ח
שדבריו תמוהים ול"ע :

רש"י ד"ה הא הוא דלף גמיר וכו' ובכחן עסקי'
דגשתמש בו תרומה עכ"ל עיין מה

שחק' חרב יגל יעקב מנ"ל לרש"י לומר שיגמור
הטבילה חול"ל שלא יטבול ולק"מ [דלמא לא] יטבול
מח חששה יש ביה דבעי הערב שמש ודאי דלף
ישתמשו בכלים טמאים דאפשר [בכלים טהורים
ופשוט :

תוס' ד"ה אמר עולא וכו' ומ"מ קש' לב"ה ל"ל
למימר כל דלף תפ"ל וכו' עכ"ל עיין

מה שחקש' מחרש"א ולק"מ דב"ה לא רלה להשיב
מטעם מתוך דב"ט ל"ל חאי סבר' דמתוך והשיבו
לשיטתם ותדע דב"ט לא רלו להשיב מכא וחגותם
הן אין עולת ראיה לא וא"כ ב"ה דאית לחי מהוך
הוא

לדבריהם הכא דלית להו חאי סבר' מה יענו
להחיות ריבמות ד' ק"א דקאמ' גבי חליפה ביקור
וכו' דקאמ' אין הלכה כאותו הזוג ול"ע [א"מ
אם"מ חגב שיטפיה לא דק דאתם קאמ' הלכה
כאותו הזוג וא"כ לק"מ אך חול"ל לחק' מהחיות
דנדרים ד' ע"ו גבי הפרת נדרים כל היום וכו'
אין הלכה כאותו הזוג וכן גי' התוס' בשבת ד'
קנ"ז ע"א ואפשר דהתוס' הכא גרסי כגי' שהחיות
הרא"ש שם בנדרים דהלכה גרסי' עכ"ה] :

ד"ה מ"ט וכו' וא"ת וכו' וכי פליג ר"י אכולהו
אמוראי ותנאי וכו' עכ"ל אע"ג דקא'

לעיל כולחו כרבה לא אמרי חכמה לית לחי יש לפ'
הכנה ל"ל חיינו הגזירה דיו"ט דעלמא אטו יו"ט
דלאחר השבת דל"ל חאי גזירה אבל ביו"ט אחר
השבת כ"ע אית לחי הכנה ודו"ק :

ע"ב רש"י ד"ה וב"ס אומרים וכו' והא דנקט
שבת רבותא וכו' עכ"ל לא

ידענא מי חכריו לזה דילמ' משום דחייב לטמא
עלמו ברגל וא"כ לריך בשבת שלא יכנס ברגל
טמא ואפשר משו' דשייך שיטבול בין השמשות וא"כ
כנס ביו"ט כטמא לזה תי' דאי קתני בין השמשות
הו"א דטעם הוא משו' דכל חייבא דאיכא שבות
לא גזרי בה"ט להכי קתני בשבת :

וראיתי למחרש"ל ז"ל ביש"ס שפי' כן ולק"מ
דחייב לטמא עלמו אינו מוכרח שקורס

יו"ט ויהי טהור אף מטמא עלמו ביו"ט נחשב
מטמא עלמו ביו"ט דאל"כ מאי פריך בגמ' יו"ט
מאי איכא למימ' דילמ' אה"נ דמותר אלא משום
דחייב לטמא עלמו ברגל קורס וא"כ אמאי נקט
בשבת א"ו רבות' קמ"ל ודו"ק :

דף י"ח גמ' אחר רבא גזירה שפא יעבירו וכו'
הכא לא לריך למימ' שפא יטלנו

בדור כמו גבי שופר ולולב ומגילה דהא לריך שיטול
הכלי בדור להטביל אבל בשופר ומגילה אין מוכרח
כ"כ שיטלנו דאפשר שהבקי יש לו שופר ומגילה
בביתו וכן כלולב הוא ללמוד וא"ל שיחא בדור אלא
שילמוד בדבר אחר וא"כ חתשה שפא יטלנו בדור .

ומ"ס ח' שאגת אריה סי' וכו' לית לחי לכולהו
אמוראי חאי טעמ' והא דבא גופיה אמרו גבי
שופר וכו' יע"ש לק"מ דגזירה זאת לא שייכ' אלא
בשבת אבל ביו"ט דגזרינן אטו שבת וכן בור בחליו
אטו בור ברה"ר דשלש גזירות הן לית לחי לכולהו
אמוראי ואפי' לרב יוסף דגזרינן שפא יסחוט וגם
גזרינן כלים דלאו בני סחיט' מ"מ ליכא שלש גזירות
כ"א ב' . ודע דע"פ מה שכתבנו יש תימא על
הרא"ש שגמ' שהקשה על חר"ף ועיין בט"ז באריכו' .
ומ"ס ח' שאגת אריה דרוק' גבי מלוא אבל הכא
רשות עש"ב ה"נ איכא מלוא דחייב אדם לטמא עלמו
ברגל וק"ל :

עי"ל דבשלמא חסם לריך בקיאות ולריך לילך
אלל חבקי ללמוד ממנו אבל

הכא ליכא בקיאות אלא [דחשש' בעלמ' שפא] יעבירו
אריבע אמות ואפשר [דס"ל לכולהו אמוראי] דלא
טעי בבחי וק"ל [א"מ עי"ל דרוק' גבי שופר ולולב
ומגילה דהכל טרודין כמותו ולא מוכרו ליה אבל
הכא אין הכל טרודין ומכרו ליה דומיא דמילה

הוקש פר העלם לפר כהן משיח מקרא דועשה לפר
וכו' וקור ותיקשו פעם ב' דכתיב כאשר יורם
וכו' חוי כזאן דכתיב כהדוף ולא אגרינן
דבר הלמד בחיקש אינו חוזר ומלמד בחיקש וכ"מ
שם בר' מ"א ע"א ע"א דנקטו' מסוגיא דזכאים חנו'
דחיקא דחסיקש כפול לא חוי כמו חיקשא לחוריה
ואז אמרו' דבר הלמד בחיקש חוזר ומלמד בחיקש
[א"מ לשון זה מלאתיו חסר הרבה וכתבתיו כפי מה
שהבנתי ולקטתי מדבריו וא"ש את"מ עכ"ל :

ע"ב גמ' כבשי עלרת וכו' חרס יורק רש"י כתב
במנחות דף מ"ח חרס יורק שלא לשמו
פי' דק"ל איך שייך בלשנו זמנו יורק לשמו דהא
לאו זמניה הוא [א"מ ור"ל דרש"י קאי על חלוקת
לשני זמנו ולאחר זמנו אבל בחלוקת שלא לשמו וראי
דזורקו לשמו עכ"ל] ואע"ג דאגרינן בריש זכאים
דאזור לשנותו חתם משום דכל יומא זמניה הוא
אבל הכא דלאו זמניה וראי אינו זורק אלא שלא
לשמו ודלא כמתבשרים בזה וק"ל :

תוס' ד"ה לכם ולא לנכרים כ"ה נמי דרשי
לכם ולא לנכרים למעוטי נדרים ונדרות
עכ"ל עיין מה שהק' ח' פני יהושע דתפ"ל מעולת
שבת ולא עולת קול ביו"ט ע"כ ולק"מ דהא אינו
לכם ולא לנכרים אפי' שלמים דאי מעולת שבת לא
חוס ממעוטי' אלא עולה אבל שלמים שיש בהם
חלק לחדושי חו"א דמותר לחכי אינוטריק יתורא
דלכם למעוטי אפי' שלמים מיהו עיקר הקו' לית'
דחאי מיעוטא ולא עולת קול ביו"ט משום דריש
בר"ע דחלבי שבת קריבין ביו"ט משום דאיתא לוח
דנדרים ונדרות אין קריבין ביו"ט כדאיתא בשבת ר'
ק"ד אבל אי אמרינן קריבין ביו"ט הוה דרשינן
[חלבי שבת קריב' ביו"ט] כרי"ש ולא חוס שזעינן
דעולת קול אינו קריבין ביו"ט כיון דלא דרשינן
לה איו"ט וא"כ שזיר אינוט' לכם למעוטי נדרים
ונדרות כדי שתדרוש ולא עולת קול ביו"ט כר"ע
ורק' חטוב :

דף ב"א ע"א גמ' א"ל עורבא פרח נ"ל על
דרך שאגרו רז"ל שחורות
כעורבאין התורה מתקיימת אלא בני שמשחיר עצמו
עליו כעורב וקאמ' ר"ה דעכשווין אין ראוי להיות
כך בשביל שאני חולה ולריך סמך ושער ולא משום
שחיה שבור כמו שפי' תנא דרש"י דא"כ איך הורח
ואמר מותר וק"ל :

שם וטעמא מאי רש"י כתב סוגיא דתלמוד'
קאמר והכריתו לפרש כן
דאין מדרך הלשון שהוא אומר בעצמו וטעמא מאי
ואם הוא [דבריו] רבה בריה חו"ל לומ' אגרי ליה
ועוד דא"כ אמאי [ר"ה] לא אמרו לרב אויבא כיון
שתבך ומיר אמר זה . ומ"ש מהרש"א הקש' עליו
חרב בני שמואל דילגא אפי' לר"ה בפרה לריך לטעם
דא"ל לבזית בשר וכו' דרוקא בעישה מטעמא דאשה
ממלאה כל התור פת ופליגי ר"ח ור"ה בק' חתו'
ותירולם ע"ש ולית' דא"כ אמאי קאמר כל חדא
וקרא קווא ליה אפי' אפ"ל דאזתו [רישיתא] שנהן
לתינוק הוי ככרת אפ"ה שרי מטעם דממלאה כל
התור פת ואמאי אינוט' לטעם דכל חדא וקרא
קווא ליה וק"ל :

הוא מוקמי לכם ולא לכלבים גם למעוטי נדרים
ונדרות שאין קבוע להם זמן ולא מרבי' לא דומיא
דמגינה דקבוע לה זמן אבל קשה לב"ש לא ליכתוב
לא לה' ולא וקנותם וממעוטי' מלכם ולא לנכרה
גם לב"ה קשה לא לכתוב לא וקנותם ולא לה'
וי"ל דוקנותם אינוט' למעוטי נדרים ונדרות גם
לב"ש אינוט' וקנותם למעוטי עולת דאיהו אפי' פ'
קבוע לה זמן וקובה וכו"ל דומיא דמגינה שהיא
קובה . ולכאור' עלה על דעתו לתרץ הא דקאמר
עולת דאיהו לא ר"ל מלכם ולא לנכרים ממילא דוקא
מגינה והעיקר מכאן לכם וכ"ה נמי מטעם מתוך
דלה' אורחיה דקרא הוא אלא דלא תטעה שוקנותם
אמרו לה' וכ"כ מהר"ם מלובלין :

דף ב' ע"א גמ' החור גברא וכו' אי נסיב
שקול וכו' עיין מ"ש בספר
המאור שלא נאמרו הנאים אלו אלא בניטין וקירושין
אבל בריני מאנוט' לא וכו' ועיין מה שהקשה עליו
בס' העלמות וכך נס' אחר הארכנו בזה :

שם תני תנא וכו' ויקרב את העולה ויעשה
כמשפט לימר על עולת קובה
שטעונה סמיכה רש"י בקומה כס' ויקרא בר"ה על
ראש העולה כתב להב"ה עולת קובה שטעונה סמיכה
וכן עולת לאן [והכי איתא בת"כ] וגבי ויעשה כמשפט
לא חזכיר שטעונה סמיכה אלא כת' כמו שגזירא
כס' ויקרא וכו' שרענן לומר דרורות משעה לא
ילפינן וא"כ כל מ"ש כאן היר"ה כס' שמיני הוא
המזה דאיך לא ראה רש"י כס' ויקרא . ואפשר
דלפינן סמיכה היכא דאיכא לימוד מנאקום אחר
לא ילפינן דרורות משעה והכא איכא לימוד אחר
מרבנן' על ראש העולה מיהו האי תנא דירן לא
דריש האי על ראש העולה ויליף [מחאי קרא] אפי' ג'
דהוי דרורות משעה ולפינן כיון דאיכא לימוד ממקום
אחר כמ"ש ה' בני שמואל . ותמיה לי לדעת התוס'
מה יעשו בהשפט וניהו ממזינן אנו למידין לעולת
קובה ודילמא עולת נדרה דוקא שכן מלויין . ועוד
ק"ל בדריית' דעל [ראש העולה] לזה לריך על ראש
העולה [לעולת לאן] הא כתיב ואם וא"ו מוסיף על
ענין ראשון כדאיתא בדרייתא לקמן ותהייתא על
בעל [קרינן אהרן] שכתב שם וכו' שילמוד תהיון
מעליון לענין טמיכה [דאם כבר יליף לה לעיל
מראש העולה וי"ל] דהאי עולת לאן קאי אעולת
קובה דכשנזק [אי"ק אין לי אלא עולת בקר דאפי'
קובה טעונה סמיכה עולת לאן מנין וכו'] וכיון
דעולת קובה לא חזכרה [בבקר כהדוף] ואינו אלא
מדרשא לא קאי עלה ואם וכו' :

תוס' ד"ה דילמא וכו' ותמא וכו' הוי דבר
הלמד בחיקש וכו' עכ"ל לכאור' יראה
דכמשפט ל' חטיב [חיקש] וכ"כ היר"ה אף התוס'
בחולין ד' כ"א כתבו דכמשפט חטיב חיקשא דהא
בזכאים כאשר יורם חטיב ליה חיקש ולא ידענא מאי
כאשר יורם דאדרבא [מתחם] מוכח דכאשר יורם לא
חטיב חיקש דאי לאו הכי מאי הועיל דכתיב בגופיה
וכו"ע . וכו"ל להניח בתוס' [שם ועשה לפר כאשר]
עשה לפר חתמא דחטיב ליה חס"ס חתם חיקש'
דאינו כאשר יורם דנחוי כמאן דכתיב בגופיה ועוד
נ"ל דכאשר יורם הוי נמי חיקש מיהו כיון דכבר

מסכת ביצה

שם והתניא וכו' והא קווי לכלבים תנאי היא כתב רש"י תנאי היא ראובן תנא דאמר תנא דאמר לכלבים עכ"ל כונתו לא צוקי גירס' אחרת דגרים במלתיה דר"י כן בבא לכס ולא לכלבים א"כ שמעון חתומני פלוג בחכי א"כ א"ש הא דקאמר תנאי היא דזה מחלוקת התנאים אבל אי אפשר לומר כן דא"כ מאי אולמיה דחני תנאי מהני תנאי וחז"ל לומ' והני תנאי כחני תנאי אבל לצי גירסת [רש"י לא] הוזכר זה במחלוקתן א"כ תנאי היא דוחק הוא דזה לא יתכן אלא ר"ל ראובן מאן דאמר וע"ז [חגי'] חקש מחרש"א שציר א"כ חז"ל לחביא החיה דעושת כלבים :

רש"י ד"ה והא קווי למיכל וכו' ולא יקפידו שחרי משלחן היה עכ"ל משמע ליה לרש"י [דחעגל] הוא של ישראל ודלא כחתום' וא"כ קשה לפ"י מאי שנא דקמקשה [רק] לר"ה והא קווי למיכל מיניה דר"ה לא מודש אלא שחממא הוא של גוים ואש"ה אילן קפדי מותר [אבל בעגל של ישראל שיכול לאכול ממנו אש"ה ר"ח מודה דש"ה דא"ל לכזית בשר וכו' וא"כ אמאי לא חק' רק לר"ה] ואפשר [שזה] כונת חתום' שכתב ולחכי פריך לר"ה מחבא [ר"ל ולא צוקי] מצי' רש"י דאינו תלוי בזה לר"ה [א"מ ולע"ד אש"ל דרוקא לר"ה פריך דמתיר אש"ה שלא אכלו ישראל ממנו כלל משום כיון דחזיף ליטקא ומש"ה פריך ליה הא קווי למיכל מניה אע"ג ולא אכלו כנ"ל ליושב פרש"י עכ"ה] :

תוס' ד"ה אבל נדרים כי קא זכו וכו' ואש"ה לאחר זריקה וכו' עכ"ל לנר' מדבריהם דאינם מפרשי' כפר"י שם בב"ק דאש"ה חלק בעלים משלחן גבוה אלא לא קאי אלא בחלק הכהנים מיהו חלק חבילים היו ממנו לכל דבר כמ"ס חתום' [שם ועיין במחרש"א שם] וחש"ס חבא קאמר אש"ה חלק בעלים משלחן גבוה קא זכו ות"י דרוק' לענין שאין קריבין ביו"ט מטעמ' דלכס ולא לגבוה מיהו לענין ממנו חשיב בעלים ור"י לא איירי לענין פקדון לבד לא אש"ה לענין מעילה דאיירי לאחר זריקה ואש"ה חשיב ממנו ואין לורך להגות מחרש"א והא דקאמר קאמר חתם משום דמפרשי הכי לענין מעילה נמי איירי ודר"ק :

ע"ב גמ' לכס ולא לכלבים דברי ריה"ג כת' הרש"ש וקו"ל כריה"ג וכו' וחר"ז הלוי וכו' ומתוך קו' דסובלי עלה כלבו דריה"ג וכו' ר"ל דחר"ז הלוי עלה על לבו כן ולכן הקשה קושיות אלו וליתא דריה"ג מודה דטלטול מותר אלא חבא מכא שזריך תיקון ר"ל וראיות דריה"ג אמת אך ק"ל דלעיל ב"א [ד' י"ד ע"ב] אומר ת"ק לשלוח תבואה [ושעורים] הא קווי למאכל בחמה [עיי' במ"ס המאמר זיע"א שם עכ"ה] ובטלטול כ"ע מודו ולריך לומר דשילוח מאתמא על דעת מאכל אדם דגם הוא טיור' יתיר' וז"ל דת"ק כרי"ג סבירא ליה ואם כן מוכח דהילכתא כרי"ג מדרש תנא קמא כתבואה וק"ל על חתום' למא לא חביאו ראי' זו דהוי ר"ע מחבריו וז"ע :

דף כ"ב ע"א רש"י ד"ה סוף אוכלה וכו' שקרוב להזרפות וכו' עכ"ל מדבריו נרא' דחאי ופלוני עינא קאי

אסוף אוכלה כ"מ דרוקא בדאיכא חולי מיהו מדברי רש"י כ"ב' אין מעמידין דס' כ"ח ע"כ נר' דחאי ופלוני עינא לא קאי אסוף אוכל' אלא חאי ופלוני עינא לא היה סם חולי כלל ותמיה לי על חב"מ והער"ח [כס' תל"ז] דאשמתיהו חאי לשון רש"י. מיהו הא דאממר דש"י למיכל עינא ביו"ט דר' הוראיו אש"ה ע"י ישראל ואש"ה אין סם חולי כלל ואש"ה שלא פלוני עינא כלל דאי לאו הכי [מאי פריך] מחא דר"ה דחתם ביו"ט כ' למת אש"ה ע"י ישראל וחבא ע"י נכרי וע"י חולי וז"ע על בעל [האגודה] שכתב דרוק' ע"י נכרים ומח' שייב בעל מ"ק דבריו תמוהים וז"ע לענין דינא דרוק' חטב . מיהו מדברי מחרש"ל חבא נר' דמפרש דחאי שקרוב להזרפות הוא סוף דבור וקאי אסוף אוכלה וחאי ואינו כותל וכו' קאי אפלוני עינא ובאלו הוא דבור אחר וכמ"ס רש"י בגמ' ע"ז ע"ש והאמת עמו ודלא כחב"מ והפרי חרש ז"ל ודר"ק

ע"ב גמ' ונימא מר משני שזכר וכו' לכאור' ק' דהרי אמרין מתוך שהזכר חבירה ללורך חותרה נמי שלא ללורך וחבא איכא לורך כרי לאכול הפירות וי"ל כיון דאפשר לעשותן מאתמול וראי' אשורעין במחרש"א מה שצריך לקשיותו וק"ל : **תוס' ד"ה** רנפיש' בלישה וכו' ובין גרילין ובין רקיקין וכו' עכ"ל ואכל איירי בלריך להן אלא בגרילין אש"ה ב"ש שמא יעשה שלא ללורך בב' תנורים מיהו בריקין' וראי' אין לחוש כיון שאין אתה [מתיר לו אלא רקיקין] אין עושה לא ללורך אבל כ"ה לא [קייסין] לחכי [ומיהו] חבל בלריך לו ועוד דהא דש"א לא שרי אלא [בזטור] קטן כז"ש הרש"ש ודברי מחרש"א תמוהים דהוא הביא לשון חר"ן וחר"ן לא כתב כן . ומה שכתב משו' דאמלאה אש"ה וכו' כבר חר"ן דחה זה דא"כ חז"ל לפרושי וכו' ועוד (אחר) :

דף כ"ג ע"א בגמ' פרהו של ראב"ע וכו' ומקרינן את הבגה ביו"ט עיין בתו"ט שדקדק רל"ל למינקט ביו"ט דהא מכליתין ביו"ט איירי אלא לאוריי דרישא בשב"ז דוק' איירי ומבאין ראי' דאין מלוח על שביטה בשעתו ביו"ט וכו' ע"ש] ולא ירעזי מח' דקרוק הוא זה דהא בריש אין לדין קתני אין לדין דגים מן הביכרים ביו"ט ואמאי קתני ביו"ט ועוד בגמ' אחרת אין משחזין את הסכין ביו"ט . ועוד עיקר דבריו בזה איין [דאש"ה] יש בגמ' איוס' שביטה ביו"ט [מ"מ] בזה אינו [אב מלאכה] אלא חולאה [והולאה אש' בארס] וראי' מותרת [דמתוך שחותרה חולאה ללורך וכו'] אלא משום משא ומתן [הוא דאשרין לחוליה משאות על הבגמה ביו"ט] שגא יעשה כע"כ דין רחול [כמו שמוכר בסי' תל"ח] ושו"ר לה' שושנים לדרך שז"כ וק"ל :

סליק פרק שני : **ע"ב משנה** רשב"ג אומר וכו' כת' הרש"ש ג' לפרושי מילתיה דת"ק ולש"י אף בביבין קטנים ועיין מה שהקשה עליו ח' בית דוד מאי ולש"י ומה שיישב ח' בעל שושנים לדרך ליתא דאש"ה כ"מ אי לפרושי או לאפלוגי דהעיקר תלוי אי דש"ג קאי ארישא או אסיפא דכלאו הכי הלכה

מסכת ביצה

הק' הת' יט' על הרק"ס כב' שלח לך ב' וישאורו כחצו
 בשנים שבת' דהמנוט חצו' באחד אלא מרכזיב
 וישאורו פריך דמשמע כב' יע"ש ושמעתי מקשים
 על הרק"ס דמויטאורו [אין ראיה דחצו] שגאור
 האשכול כב' והניחו במנוט [ולע' לם] דהמנוט נשא אותו
 אדם אחר דוליתא כיון דכתיב וישאורו משמע שהוא
 כבר מאד א"כ איך אפשר שאינו נשא אותו [אלא]
 אדם א' [א"מ לא הכנתי דבריו דהא ודאי אינו
 דומה לנושא בידיו לנושא על כתיבו כשמענינו
 אהר כדאית' במנוט ד' ל"ד וכ"ש במנוט ועיין לקמן
 ד' ל' עכ"ה :

ועוד שמעתי מקשים דלפי דרשת רז"ל הו"ל
 לומ' [בשמים] נשתי מיטות
 שהמנוט הוא לשון נקבה כדכתי' בירמיה עשה לך
 מיטות וליתא דברבר שאין בו רוח קיים ואמר ל'
 זכר ונקבה כדכתי' רש"י ב' ושלח דה"ל קאמר מוט
 והו"ל לומ' מוטא כדכתי' וכל מוטא תנאן אלא
 כדכתי' וק"ל :

שם גמ' והאין תנן וכו' מבית טביחת' וכו' ודאי
 אפי' ת"ק מורה בכך דהא לא פליגי
 בהכי אלא בין ללי או חי גם מבית טביחת' [וכ"כ
 הפר"ם דל"פ אלא חי בעי' ללי או חי וברעת סב"י
 ודלא כהב"ה] מיהו רש"י בשבחים כת' ללי לאמר
 השטות ואמר דאמר האמת דלירך השטות ונתחם [משו'
 ר"ח] וא"כ לירך ג"כ שהות אחר ששטות ונתחם דת"ק
 בעי ר"א ור"ע לא קיים אר"א [משו' השטות מנוחי'
 מיהו לענין דניח' [אוי הוה איסור דבר כד"ד] לא
 שייך לה' דפליגי בהכי [אוי איכ' איסור] דא"כ ל' גמ'
 בעלמ' ועיין בכ"ה שדכריו תורה ס וק"ל :

רש"י ד"ה גזר דרור והאם והכ"ה שות' עכ"ל
 לא ירעתי למה לא קבע בדרייתא
 קניינתא והתם כתי קתני כרי שלא תזחלק ב'אמה
 ודכרי בעל יגל יעקב ליתא דהתם (משה) :

ע"ב תוס' ד"ה שאני וכו' וד"ה והא לא התירו
 כיאם יש לירך רבים וכו' עכ"ל
 עיין מה שהק' מהרש"ל ומה שתי' ודכריו תמ' הים
 לכאור' דזהו קו' המק' דהא בעי' לירך רבים וי"ל
 דא"כ למט לא הקשה זה לעול ולא שריך כ"א אכיתוף
 [ובעיקר קושייתו ל"ק] רבעי' תרתי לענין וישאורו
 אה רבים לירכין לו ולענין כיתוס [בעיי' נמי] בעיות'
 אכל משו' [בעיות' לחור לא שריין וליא' לא הל'ז
 ולא תבעת' אך מהרש"ל] אינו מ' כן אלא דבעיות'
 סגי לכולהו מיהו התוס' סוכרים דלענין וליא' לא
 סגי ולמה הל'ז ותבעת' תלך ברגליה וק"ל :

דף כ"ו ע"א משנה רש"י כל שאין מומו ניכר
 מבט' אין זה מן המוכן עיין מ"ש
 הרמב"ם בפי' המשנה ורבים תמחו עליו ונ"ל שכן
 ראונו שהר"ם מ' דלת"ק דרואין מומן ביו"ט א"כ
 בכור שגבל לבור וכבר יש בו מום ולא ירע אס הוא
 מום קבוע או לא מאחר שמוכרם להעלותו משום
 לער בעלי קיום מותר ג"כ לשאטו אפי' אינו יורע
 אס המום קבוע אס לאו דכיון דאיכא תרתי לב"מ
 וגם דעתיא עליוה ולית ליה כפרש"י דתרת' מילי
 קאמ' אלא כולא חדא מילתא היא וה"ק אס לא
 העלהו יעלה וישקוט מאחר שזריך להעלותו לירך
 שישקוט כדי שיהיה לירך יו"ט ואס לאו שלא העלהו
 אלא

שיעשו ל"ע דהא הרק"ס יחייב טעמא דאין אדם
 קוטא ולא לרוא"כ ודאי אף ביום ב' מותר ודוק'
 ביום א' אסור מטעם מוקלה אכל ביום ב' ודאי
 מותר :

דף כ"ה ע"א במשנה במשנה מסוכנת וכו'
 בגמ' דפסחי' ד' מ"ו ע"ב
 אמרי' אפי' ג' דלא אכיל מינה והימנה לי על המג"א
 ז"ל שחביא זה חדין בשם הר"ן והוא גמ' ערוכה .
אך נסתפקתי כמי שאינו אוכל מסוכנת
 כדאית' בחולין שלא אכלתי
 מבשר כוס כוס אס מותר לשקוט זה ביו"ט אס
 בני ביתו ג"כ אינם אוכלים דלא אמרינן שם משו'
 הפסד ממנו גמר וכו' אלא היכא דראוי לאכול
 הוא אכל היכא דלא מני אכיל הוא ובני ביתו יש
 להסתפק אס מותר מי אמרינן דראוי לאורחים [ומשו'
 הפסד ממנו גמר ליתן לכל אורח שידמין] אורחית'
 למ"ד דלא אמרינן [הואיל ומקלעי ליה אורחים]
 ככל גוונא לא אמרינן ונ"ע :

עוד שם במשנה ר"ע אומ' אפי' כזית חי מבית
 טביחת' וכו' עיין בש"מ מה שחביא
 ראיה מכאן דמי א"ל מליחה דאס לירך א"כ לרעת'
 הגאונים [רשיעור מליחה] כשיעור לליה א"כ מאי
 איכא בין שיעורא דת"ק לשיעור' דר"ע יע"ש
 והש"ע בפ"ו מה' מ"א הק' על התוס' דחולין
 ד' י"ד ע"א אמאי לא חביאו ראיה מכאן יע"ש
 ולדירי לק"מ רמח"מ ירעין דללי א"ל מליחה
 אלא אחר שכת' דמי א"ל מליחה ומינה הוכיחו
 דלללי א"ל מליחה אכל קודם הו"א דללי לירך מליחה
 וא"כ איכא בינייהו טובה לליה ומליחה והש"מ
 פשוטא ליה דלללי א"ל מליחה ליה חביא ראיה
 מכאן [א"מ ואמר להלך בעד הש"ע דמדרבי
 התוס' משמע דבגללה כל דרכו שראוי לאכול
 פשיטא להו דא"ל מליחה דהא כבר ילא כל דמו
 אלא דבאו למדש דאפילו לא גללה כ"כ דעדיין
 יש בו דם מותר כיון דלא פירט כזו בשר חי
 וז"ש התוס' ול"מ כשגללה יזה וכו' וא"כ הכא
 כדי לאכול כזית ללי ודאי דא"ל מליחה וא"כ ק"ל
 להש"ע ששיר דאמאי לא חביאו ראיה מהכא ועוד
 דאפי' ל' ד' הממחר זי"ע"א עריין תיקשי לרעת'
 הרמב"ם דס"ל דלללי מליחה כל דמו סגי ולבשר חי
 לירך למולחו יפה ויפה ולירך שהיית וכמ"ש סב"י וא"כ
 תק"ל מה בין ת"ק לר"ע וכמו שהעיר הממחר בסגור
 על הת"י ולעיקר הקושי' גלע"ד ליישב דא"כ אס
 אין לו אס מוכן דמסתמא דלאחר אכילה אין חשש
 מליחה דלת"ק לירך שהות כדי להכעיר אס כדי לגלות
 ולר"ע א"ל ככ"ל עכ"ה] :

וראיתי להתו"י בפ"א דמנחות מ' ז'
 שבת' חבבליין אוכלין
 אותו פשהו חי וז"ל למולחו דמי א"ל מליחה ולרעת'
 הרמב"ם דמי לירך מליחה יפה ויפה הוא סוכר אין
 מליחה באוכלין וכו' עכ"כ ומדכריו כאן שגלח
 לציון בדכריו לשם נרא' שכובר גם כן במשנה זו
 כמו שס ולא ירעתי איך לא חרגו דא"כ תקשי ליה
 מאי איכא בין ת"ק לר"ע ול"ע :
עוד שם אכל לא יביאנה במוט כתב רש"י כב'
 בנ"א משמ' דהתם מוט הוי כב' בנ"א ומזה

ק' דהא ר' אמי כהן היה כרפא' ר' אמי ור' אמי כהני תשיבי דרפרא דשראל והכהני' תשרי' לחטיל מוס בככור [וכל התשור על הדבר לא דנו ולא מעיד] ולבאור' עלה על דעזי' לומ' רביום טוב אינס תשרי' לחטיל מוס שזהו חילול י"ט ועוד כ"ל דרופא בשלחם כדי שיכלוהו אבל של אחרים אינס תשרים לחטיל מוס דשמא לא יתנו לו וא"כ אין אדם חוטא ולא לו אבל חגורו לי שש"מ חק' קו' זו ות' דת"מ אינס תשרים ולריך לו ערב בזה וחסיקר כרפא' וק"ל : עיין בהשמות

תוס' ד"ה אלא גמרו בידי אדם וכו' וי"ל דשאני תסם דהוי כמו גמרו בידי אדם וכו' עכ"ל עיין מה שהק' מחרש"א ולק' מרלף הוי גמרו בידי אדם מגש [שחרי חקלף אותו כשכפאו לפניו תשרים] אלא משו' רביו' להצריחן חזיב כמו גמרו [בידי אדם] דהא קדירות שרינן אע"ג רבין השמשות רותחות וא"כ הכא נחתין דרגא דבעורן עליו דוק' בחלי היום אצו' מיוח כשנטלו מות' ושו"ר לה' בתי כחונם ח"ב בחלק בית אבות שז' כן אלא שהוא חריף חרבה עיין עליו וק"ל : **ע"ב גמ'** לימא תנן סתמא דלא כר"ש וכו' לבאורא כונת הש"ס דא"כ קשה סתמא אסתמא מיוח לר"ן בריש מכלתין ל"ק דהכא ב"ט ותסם בשבת ואשר דכונתו ליבא דאמוראי אחרוני דלית לחו האי חילוקא ועוד כ"ל מאמר דברייתא פליג ר"ש א"כ למא לא הזכיר ר' בבאן דר"ש חולק וק"ל :

שם תרומא זעירי כבשמת קדשים דיק' נזי דקתני עליה ועל חלה וכו' יש לרקק דגאי רחיה היא זו דמעשה שהיה כך היה [וי"ל] דמקראמר ועל חלה שנטמאת משמע דלא הוה מעשה זה בבית אחת דהיה לו לומר' ועל חלה שנטמאת אלא דשאלתן לענין דין [כדי ללמוד] ולא שהיה המעשה כך [והיינו דקאמ' דיקא נזי] דקתני עליה [ועל חלה ותדע שחרי בימי] ר"ט כבר נחרכה הבית ולא היה שם קדשי' ואם נאמ' דאייורי בככור לא זתכן פירש' שכתב דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים ובככו' אצו' לפדותו א"ו השאלה היא על זמן הבית וא"כ דיוק הש"ס שזיר מה ענין זה לזה ודלא כה' פני יחושע שנתקשה בדברי רש"י וק"ל :

והנה בשבת ר' קנ"ו דיוק מהכא דזעירי סבר כר"ש וקאמ' ואף ר' יוחנן סבר כר"ש ופריך ומי אצו' ר"י חכי וסא"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן אין מבקעין עלים וכו' וסא"ר מבוארת דילמא גבי שבת דאמר סבר כר"ש וגבי י"ט דקיל ס"ל כר"י כרפא' ר"נ בריש מכלתין וכן הקש' חרש"א שם ות' דהש"ס ס"ל דלא כר"ן אלא כשאר אמוראי דל"ל דר"ן ע"ש מיוח לדעת חרי' . וסרמב"ם דש"ל דאף שאר אמוראי אית להו הא דר"נ קשה ולא ידעתי איך יתירו האי סוגי' דשבת ונ"ל ליישב דוראי חזם קאי אי"ט כמו זעירי דקאמ' דאב' כר"ש ומביא ראיה מ"ט וא"כ הא דקאמ' תסם ואף ר' יוחנן ס' כר"ש קאי אי"ט ומביא ראיה מהחיא דשבת וא"כ לא שני ליה לר"י בין שבת ל"ט ופריך ומי אצו' ר"י חכי וכו' ער ר"י סתמא אחרונה אשכח ומביא ראיה משבת כיון

אלא דעבר ואסקיה אפי' שהיה המוס עובר והשת' חו"ל מוס קבוע לא ישחוט . אלא דקשה לפי' מאי קאמ' לקמן מתני' נמי דיקא חילומא דלא אסתמו כלל וכו' דהא נימא דפליגי בחכי דלר"י אפילו לא נודע כי אם חיום ועלה ולר"ש כל שאין מומו ניכר מבט' אין זה מן המוכן ולריך שיחא ניכר מבט' י ואפי' לא עבר והעלהו וי"ל דוראי לר"ש אית ליה לב"מ דלכ"מ דאורייתא ולא שייך לומר' דפליגי בחכי ול"ע :

שם גמ' מוקלה הוא וכו' ופירש"י פשיטא ונ"ע דהא רש"י כתב לקמן ולית ליה מוקלה בככור דהא כל יומא דעת' עליוה דשמא יפול בו מוס וא"כ זהו חידוש אף בככור . ותו ק"ל דמאי מקש' התוס' ליעשות מהכא דר"י חנשיא ל"ל מיקלה וכו' דהא איב' לתימ' דרופא בככור משום דרעתיה עליוה וא"כ שפיר דלא פשט חן אמת רבזה יתורן קו' התוס' אצנש אי קשיא הא קשיא דמאי פריך פשיטא ונ"ע [א"מ ולעמ"ס מחרש"א כרש"י לק"מ וחסן עכ"ס] :

תוס' ד"ה בכור וכו' ונ"ל דבמוקלה פליגי וכו' התוס' כשכתב ר' מ"ע כ"כ כתב הדיוק אפי' ביקרו אינו מבוקר מרפאתי אין זה מן המוכן דהיה לו לומר' ור"ש אום' והקשה מחרש"א שם א"כ תקש"ל בפשיטות דהא אבוי ס"ל כאדא בר אובמי דביקרו מבוקר וא"כ איך שייך לומר' דאפי' בדיעבר ות' דהו"א דוקא היבא דהיה מ"ס עוב' ולבאוף קבוע ולבאור' תירונו תמנה דהא דרעת אבוי פי' המענה דקתני אין זה מן המוכן חיינו בלכתחילה וע"כ דהוה ביה מוס קבוע דאל"כ גם לר"י אצו' ולק"מ דר"ש נקט חכי כדי שלא תשרש דמטעם מ.צקן ודוקא בלכתחילה ולית מן מוקלה וא"כ ר"ש איירי בתרתי לגבי דהוה מוס עוב' אפילו בדיעבר ולגבי דהוה מוס קבו' איירי בלכתחילה ומלת אין זה מן המוכן לזרדין קתניוה גילה דעתו דבריית' דלגינוחו לתלתא כבי ופשוט . מיוח מאן קאמ' מתני' נמי דיוק' לא ניח' ליה לאוקמ' לזרדין קתני אלא כולה כחדא מתתא . מיוח ראיתי למחרש"א שם שכתב במ"ש שם דלרב אדא אפי' בדיעבר חיינו מכא סבר' ולא מדויקא נזי וא"כ לפי' מ"ש לעיל דדיוק וכו' חיינו לזי דברייתא שפי' דאבוי חזר בו מיוח קורם הת' הוה חיינו אומרים דמסברא דאצו' בדיעבר וק"ל . מיוח לפי' ד מחרש"א ל"ל דאדא בר אובמי מפ' לגתני' דאין זה מן המוכן פי' בלכתחילה א"כ לפי' יתויסבו דברי רש"י דרש"י שפי' מטעם מתקן אליבא דרב אדא בר אובמי וכרש"י מעיקר' ולא מטעם מוקלה והש"ס דהתם קאי אליבא דהמסקנא דאבוי חזר בו מסברא אדא בר אובמי ומפרש למתני' בדיעבר וע"כ מטעם מוקלה אלא דהתוס' לא רנו בזה משו' דמשמע אין זה מן המוכן בדיעבר וז"ש אין זה מן המוכן משמע דיעבר ולפי' לרב אדא נמי חכי משמע ליה ודלא כמ"ס מחרש"א אלא דמפרשים כרבת' דמתני' לזרדין קתני וז"ש כשבת דמשמע לבאור' דאפי' לאדא בר אובמי אצו' אפי' בדיעבר ודלא כמחרש"א ודו"ק :

דף כ"ז ע"א גמ' ר' יוחנן נשיאם וכו' שדריה לקמיה דר' אמי וכו' לבאור'

כיון דלא שני ליה :

דף כ"ח ע"א משנה א' משהיו א' את השכין

ביו"ט וכו' חקשה ה' פני יהושע דר"י לעיל אחר שזקל אדם בשר כנגד הכלי או כנגד הקופץ [אבל בליטר' אסור] וטעמ' משו' דמחזי כעובדין דחול ועל כן לריק שני [א"כ מתני'] דאין משחזין נומא דאתיא בר' יהודה וטעמא משו' דמחזי כעובדין דחול וא"כ אמאי קאמ' הש"ס דאתיא דלא בר"י ורנא לפרש דהאי דקאמ' דלא בר"י קאי אלישנא בתרא דקאי אמשאיה ע"ג חבירתה וקאמ' דלמחרה אסור והאי לא מחזי כעובדין דחול כיון [רע"ג] חבירתה ע"כ וליתא דהא הש"ס קאמ' מאן תנא דבמשחזת אזור דלא בר"י ותו דעובדי דלקמן דקא מעב' סכינא אפרומא דריקולא ודריקא קאמ' חלכה ואין מורין כן מכלל דר"י ס"ל אפי' על גבי אבן ולמחרה אפ"ה מות' אלא שאין מורין כן . ולעיקר קושייתו לך"מ דהתם בטבח המוכר ודאי אי עביר במאזנים ובליתרא ודאי הוא כעובדין דחול אבל חכא דמשחזי כרי שיאכל ודאי לא מחזי כעובדין דחול כמו ביטול ואפייס וכו' בביטול ואפייס נעשה שני ור' יהוד' אית ליה במכשירין שאי אפשר לעשות מאתמול מות' :

ע"ב תוס' ד"ה רבינא אמר וכו' מירי דהוה

קור' בר' סוכו' וי"ל דשאינו שפור וכו' עכ"ל וטעמא משום דהוי מוקלה מחמת מילואם כמ"ס חרמב"ן בס' המלחמות אבל גבי רבינא ליכא לתרולי חכי דרבינא לקולא אפי' במוקלה מחמת מילואם שרי לכך תירצו תירוצ' אחר ותמיהא לי על הת"י שכת' דגם לרבינא יש לתרץ כך ונ"ע (ה"ח) אבי"ג נעלם מעיניו דברי התוס' בשבת ד' י"ט ע"כ בר"ח חני כרכי ע"ש) .

ודע שהרב ראשון לזיון כתב מאמר דשמואל

לאס"ל הכי דהא בשפור חולק וא"כ איך למד רבינא במשכ"ס שבת משמואל הילכך וכו' הא איחור גרביה לא ס"ל הכי וע"ש ואחר המה"ר לך"מ דשמואל שפור לא חשיב ליה מזיק דוראי גביגחלים מזיק כמו קור' אלא שפור אינו מזיק ניכר ורבינא חשיב ליה מזיק כמו קור' :

סליק פרק שלישי

פרק רביעי בע"ה

דף כ"ט ע"ב ד"ה המביא וכו' תימא

דאמרין בשבת וכו' מפנין ר' וס' קופות וכו' עכ"ל לכאור' ק"ל דהא התם תנן קתני ותנן תנן חכא אבל מביאה הוא ביור' . ומיחו לזו וי"ל דמברייתא דקתני התם ס' קופות כרי יין וכרי שמן קא קשיא לחו . מיחו הא ק"ל דהא התם קתני משני האורחים וכבריי' לקמן קתני ואם אי אפשר לשנות מות' ופרש"י כנון שזימן אורחים חרבה וי"ל דלקמן פרש"י אורחים חרבה אבל בשבת [הוא לאורח אחד כמו שחוכיחו התוס' שם גבי הא] דמבעיא ליה התם אי אורחים טובא וכו' . מיחו הא ח"ל דאימא רשבת דממיר לא אחי לזולתי ביה אבל וי"ט דקיל לא וכן דחי

לקמן ריש פרק משילין וי"ל דקושייתם לר"י דלית ליה הא חילוק' . ומכאן ראיה דר"י לית ליה הא דר"ן וכדכתוב לעיל [ר' כ"ז ע"ב] וכן פסקו כמה פוסקים מיהו חרמב"ס לא ס"ל הכי . ומכאן ק' למ"ס השע"ה בהלכות יו"ט ד' כ"ה דרבינו חטור אית ליה כת' הריטב"א דדוקא משני האורחים . מיהו הא ק"ל מנ"ל רבב' מפנין ר"ל דמולך בקופה דילמא ר"ל שיעור' ה' קופות על כתיבו והכי מוכח בגמ' שם דפי' המשנה הוא שיעור' :

בא"ד וי"ל דהתם מיירי וכו' עכ"ל חקשה

הפנ"י דהא קי"ל כל מקום שאסרו חכמים אפי' בחריזי חריזי אזור ע"ש וליתא דחכא הגזירה [אינה] אלא בר' חר' [וכר' חר' בשבת בלא"ה אסור] וחיובא דלא שייך מראית העין מותר דדוקא חיובא דחלה הגזירה בר' חר' אבל חכא לא חילוק הגזירה וכו' מ"מ דבי"ט אפי' מזוית לזוית אסור' כיון דשייכה בר' חר' . מיהו יש פוסקים שאסרו דדוקא חיובא דא' חכא רואים אבל מזוית לזוית מות' וא"כ תקשי לחו [א"מ ולעז"ל דדוקא חיובא דשייכא חקשה ברה"י אלא משום שאין רואים אותו אהא בא לחתיר בזה אמרין כל מקום שאסרו וכו' אבל חכא אפי' רואים אותו אין כאן חשש כיון דלא הוי כעובדין דחול עכ"ל] ואפשר דגשום שמחת יו"ט דהזירו וכרכת' הלכ"מ בה' יו"ט גבי חולכת סלס ועיין לעיל [דף ט'] ועי"ל דדוקא חיובא דמסור ליה דקעביר איסורא דאורייתא אבל חכא ליכא איסור' דאורייתא אלא משום דמחזי כעובדין דחול וזולת ליו"ט או משום טרח' ליכא למימר בכ"ה כל מקום שאסרו וכו' וק"ל :

דף ל' ע"א גמ' ולא היה דהא תוספת י"ה

דאורי' ולא אפרי' לחו ולא מיריה' פנ"י אשתמטתיה סוגיא דפרק הישן דף כ"ח דדרש' מהאזרח תוספת עיניו לנשים וכ"כ בעל מחנה ראובן . אך מ"ס השפ"י דלא חשיב מלות עשה שחזמן גרמא משום דעיקרו בשב ואל העשה ליתא דהא התוס' בקידושין ד' ל"ד הקשו אשמן שריפה רשביית' יו"ט מ"ע שחז"ל ואע"ג דעיקר שבייתא שלא לעשות מלכא ועיר דגבי זכור ושמור אמרו כל שיטתו בשמירה ישנו בזכירה וחנו נשי הואיל ואיתנחו בשמירה דהא ל"ת הוא וכו' ותפ"ל דעיקרו שבייתא אלא ע"כ דליתא להני מילי . מיהו הא ק"ל דאמאי בקדושין כשאמרו משום דהוי מלח וחקהל ב' כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין חק' הניח' למ"ד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימ' ע"ש ואמאי לא תירצו משום תוספת עיניו דהוה ליה תלתא קראי מלח וחקהל ותוספת עיניו דהא תוספת י"ה קראי נינחו ולא הילכתא ונ"ע . ובלא"ה הא כלל דהפנ"י נסתר מסוגיא דסוכה דפרק הישן ח"ל דחשיב ליה לתוספת עיניו מ"ע שחזמן גרמא . ולענין תוס' שבת לא אינטי' קרא דמהיקשא דזכור ושמור נפקא לן לכל מילי דשב' בין לענין קידוש בין לענין תוס' ומשייע למ"ס הש"ע א"ח סי' דחגשים חייבות בשלש סעודות . מיהו יש לחשתפק בתי' וליכא חיקשה מנ"ל מיהו מהתוס' דקידור' חנ"ל שכת' רשביית' יו"ט חשיב מ"ע שחזמן ג' נר' דס"ל דביו"ט ליכא הא חיקשא :

רש"י

בת"ו ור"ל דגיליון הוא והכניסוהו בתום ואינו סובר
כדעת התוס' בדיובור שאח"ז עכ"ה]:

ורבירי מהר"ש ל' תמוזים אללי דמאיכא משמ' ליה מעיקר' מטעם מוקלה ולכסוף חזר בו וס"ל משום דאיוסור' דהא לצי דברי רש"י אוקמתא דבסוכה דעלמא קיימת דבעני סוכה לא מהני תנאם דאינו בודל דהא סתם אהל' ומגו דאחלקאי לבין השמשות אחקלאי לכוליה יומ' ור"ל לצי דבריו דהמקש' דעריך ומי מהני תנאם אינו המקשה דלקמן ור"ל דהמק' קשב דמטעם סתירת אהל' אכל בנזי דליכ' סתירת אהל' מות' [דאי משו' איוסור' אפי' בנזי נמי אסור'] אכל אביו דמשני אינו בודל וא"כ עליו סוכה מטעם איוסור' דאוריית' דאי מט' סתירת אהל' אף בסוכה דעלמ' חיכי אהני ור"ל מטעם איוסור' תורה ולא מטעם מוקלה [א"מ אכל אכתיק' לרבירי מהרש"ל חמק' דס"ל מט' סתירת אהל' והוי מוקלה מחמת איוסור' א"כ חיכי קתני אסור' כל ז' דבסח"ג אמאי אסור' עכ"ה]:

דף ל"א ע"א רש"י ד"ה מכיין עלים סתורין מן השדה וכו' לכאור' ק' דגשית' דמן סתורין איירי ומאי תייתי במחבר דא"כ ל"ל טעמא דמוקלה ועיין כס' בית דור שנתכוונתי לדעתו שכוונתו בדברי התוס':

ודע שכתב הר"ן סי' מ' מטעם מעמר ועיין בדבריו לקמן [בר' ל"ג ע"ב בבי ומגב מן החמר] שכתב דמכאן ראינו לדברי התוס' דלא שייך מעמר אלא במקום שגדלו שם ולכך אינו אסור' אלא מט' מחזי כעובדין דקול ע"ש ולפ"ז ש כאן אינה ראינו ודילמ' י' מ' ס"ל חזי ומעמר אינו אסור' ביו"ט אלא מט' מחזי כעובדין דקול אכל דברי התוס' שכתב כדמזכר בצי' כלל גדול לא ידעתי מהיכן מוכח משם ואש"ל דשמכו אמאי דקא'ז' האי מאן דעכניף מלחא ממלכתא כמ"ש הר"ן ז"ל ואינה ראינו דעיין בפרש"י שם. ודע שכתב ח' ט"ז ז"ל דלסר"ן אפילו חכמים מבע"י אסור' ומשמע מדבריו דלרש"י מות' אס' חכמים מבע"י ועיין כס' מחזיק ברכה סי' תק"א ויש לגמגם בדבריו וק"ל

ע"ב גמ' א"ר חנינא ל"ש אלא בנפוצה שלו וכו' איכא דעתני לא אפי' וכו' לפום ריהטא דשמעת' משמע דלא פליגי ב"ק ול"כ לענין דינא אלא דמר מתני לה ארישא ומר מתני אפי' אף מדברי הר"א ש משמע דפליגי לענין דינא שכתב דהרשב"ם פזק בלישנ' בתרא והכי מוכח דלא חלק אלא בקופץ אכל בקדרוס לא חלק ולא ידעתי למה דמאי שנא בקופץ לא אמרין מנו דהאי גי'א שרי האי נמי שרי ובקדרוס אמרין מנו דהאי גי'א אסור האי נמי אסור ואדרבא בשעת יו"ט א"ל לקולא ואפשר מאמר שזריך קדרוס אפשר לבשל בהם הכי בלא קדרוס וא"כ הא דקתני אין מבקעין ר"ל שם גדולים קלת וטעמ' משום טרחא שלא לצורך [דאפשר לבשל בהם בלא ביקוע] ורבירי השע"ה ז"ל תמוזים שהרי רש"י כתב זו ואז"ל זו קתני. א"כ לפ"ז עיקר ראית' הש"ס לעיל בריש

רש"י ד"ה דדרו ברנלא משוי חבית גדולה וכולי עכ"ל משמע מפ' שאין המשאות שוין אלא דאגר' לחבית גדולה ותימא לי על התוס' בר"פ שאל שכתב משמע מפ' שאין ממעטין במשא וכו' ור"ע. גם מפ' משמע דרנלא אינו משוי של שני בני אדם אלא האחד לבדו נושא הרנלא ושפיר חק' כאן אכל דבריהם דשבת שם הם תמוזים ור"ע:

כתב הש"ע סי' שכ"ג וי"א דלמעט כהליכה עריך ועיין מה שהקשה המג"א מסי' של"ג ולק"מ דהכא ביש לו אורחים הרבה ולריך למחר דקשיב כמו אי אפשר לטנות דאש"ה כתב דלמעט כהליכה עדים ויעשה כעובדין דקול:

ד"ה מספקין כף על ירך עכ"ל כתבו התוס' בשלהי מ"ק ר' כ"ז ע"ב בר"ה אכל בסו"ד וז"ל וא"כ ויספוק את כפיו פי' כף על ירך וע"ש והק' אלי התוס' ה"ר יהודה חכחן נר"ו דרש"י בצי' ויספוק את כפיו פי' מכה זו על זו ור"ל דמש"ה כתב התוס' שם ור"ע. ור"ל דבפסוק ויספוק את כפיו לא שייך למימ' כף על ירך דלשון את כפיו דמלת את מורה שחפצול הוא על כפיו ולא על הירך ועוד דהתם כתיב ויספוק פועל עומד אכל חבא חני משפין פועל יולא [לשון מפעיל] וסו"ל למימ' סופקין ומט' זמן על ד [הוא משמע סופקין על ב' ימים ומטעמי' על יד א'] כיון דשייך טיפוח על יד א' כמ"ש שם אכל סיפוק לא שייך [כ"א] בשתי ידים [ומדלא קתני] סופקין אלא משפין הוא על הירך פועל יולא לירך. וק"ל [על התוס'] מנ"ל אחי דילמא דאיכא דקתני טיפוח וסיפוק מוכרח לחלק ביניהם אכל סיפוק לחוריה איכא הכי ואיכא הכי ומכאן את מוכרח על הכאה זו כזו איך שיהיה דברי התוס' שם ז"ע:

ע"ב גמ' כי תניא הויא באזוריית' וכו' כתב הכ"מ והרי"ף הויא ב' ומשמע דפליגי ופסק כשמואל עכ"ל ז"ל דכוונתו דהוק' לו בהרי"ף למה הויא חך דשמואל לרשנות דוראי מאן דאית ליה שנויא דאזוריית' כ"ש דאית ליה שנויא דרשנות אלא ס"ל דמאן דאית ליה הא דרשנות לית ליה הא דאזוריית' והויא ב' לומ' דחילכת' כשמואל דדוק' דרשנות הוא דקי"ל כשמואל מיהו הא דאזוריית' לא קי"ל כותי' ודלא כרבינו חטור שהביא ב' ודוק. וא"ת למה הויא הא דאזוריית' ו"ל שהביא אות' כדי להודיע דפליגי שלא תאמר ה"ה באזוריית' לא חרף מנייהו נקט לזה הביאה להודיע דזה מחלוקת אמוראי וממילא נרע דפסקי' כשמואל ולכך חרמב"ם לא הביא הא דאזוריית' שפסק כשמואל וא"כ רבינו כהרי"ף ודוק הטוב:

תוס' ד"ה אגר וכו' מלי נמי למיפדך דלגאי דס"ל דהוי מוקלה מחמת איוסור' וכו' משום שאינו נאחר במסקנא וכו' עכ"ל עיין מ"ש מהרש"א ורבירי לא יתכנו דהא לצי דברי המלחמות הא דקאמ' אית קנאי לא מטעם מוקלה אלא מחמת איוסור' תורה כל זמן שלא התנה אינו בודל דמשקיע קדושה וא"כ מאי מקשי' בדיובור שאח"ז דהא לצי דברי המלחמות לא מטעם [מוקלה] אלא מטעם הקדש ור"ע [א"מ כבר כת' מהרש"א שדיובור זה אינו

ביום השמשות אשתקלוי לכולי יומא ואפש' דז"ל כרעת מהר"ם מלובלין דהאבנים אין תורת כלי עליוסם [ואזי] ר"ש מורה ראש' לטלטלן] א"כ רוקא האבנים אכל השירות לא דלית ליה מוקלה א"כ מקשה שפיר דילמא היינו טעמ' דת"ק דלא חזירו מוקלה לזרז אובל נפז [ותי' דטעמי' דת"ק מבואר בגמ' משום סתיר' וכו'] אך נ"ל עוד דכשנוטל ממקום שפחת לרז לטלטל האבנים דהא בית מלא פיירות ואבנים שם א"כ קו' הש"ס אזי' לת"ק א"כ ראית התוס' שפיר אזי' לת"ק דקאמ' נוטל ממקום שפחת [וע"כ דס"ל הכי ודא דאסור לשמות ע"כ משום סתיר' וזהו הכרח הגמ' דשט"ל דטעמ' דת"ק משום איסור' סתירה]. אכל אין להק' לרעת מהרש"א דהא ת"ק ל"ל מוקלה וא"כ נימא היכא דאית ליה מוקלה כגון דרסונו בידים [אזי] רי"ל מדר"מ נשמע לרבנן היכא דאיכא מוקלה וק"ל :

והוי יודע שכת' חב"י בשם המרדכי דמות' לבסות השטיר"א באשר משו' שפחת יו"ט וכתב עליו חב"י ויש לתמוה למא לא חתירו לשחוט ויכסה באשר שהוסק ביו"ט ועיין בהשע"ה ד' מ"א ולבאר' ק"ל דמאי מקשה ה' ז"ל דהא הכיסוי אינו מונע האכילה ולא חש"ב שפחת יו"ט כז"ש מהרש"א לעיל בד' ח' ע"א [ד"ה א"ר יהוד' וכו'] ובחזקתיו כזה עם הסו"ס ח"ר אברהם הכהן נר' ו' דראני מ"ס המרדכי בה' שחיטה שמי ששהט' לא ביהך על הכיסוי אזי' לאכול משחיטתו וכ"ש בלא כיסה א"כ ק"ל למזן שפיר לשיטת המרדכי ונתיישבה בזה קו' השע"ה [דלא חק' מרן על דברי רש"י והתוס' רק אדברי המרדכי] ונכון הוא [א"מ השע"ה לשיטתו' שבר' מ"ג ע"ד סג' דברי מהרש"א הנו' רכיון דלא חזירו לו לשחוט דרי ממנע משמחת יו"ט ע"ש עכ"ל] :

דף ל"ב ע"א משנה אין פוחתין וכו' הרמב"ם גרים אין פוחתין ועיין מ"ס כז"ב דעירות גבי אלפסין אירניות וז"ל לרעתו דאחר שפוחתין מלרען בכבשן האש כדי שיתקנו הטיב וקורס לחזרה לא קזי ולא מיורי וזהו דקאמר בגמ' למאי קזי וכו' ושיטתו הוא כשיטת השו"ס אלא שפיר' בענין אחר ועיין בהשע"ה .

ורע שהרב יס של שלמה כת' שפוסק במשנתנו משום דר"מ לאו יקורא הוא וכן ראב"ץ ע"ש ונעלם מעיניו דברי רבינו בה' כלים שפסן דלא כותייהו והעיקר כמ"ס ה' בני שמואל דלענין דינא לא פליגי כי פליגי לענין טומאה ע"ש :

תוס' ד"ה אין פוחתין וכו' ותימא א"כ פשיטא דאסור וכו' עכ"ל כתב ה' בני שמואל רי"ל דקמ"ל לאפוקי מדר"ו וכמי שכתב מהרש"א בגמ' ע"ש ולית' דמאי כ"מ לאפוקי מדר"ו דאפילו לר"י כיון שלתחילתאסור ולאשמעין דבותא דאפילו לתחילת אסור דבשלמא בגמרא לקמן דבעינן כלי וכשתקשה פשיטא דאסור דאין בו זרז יו"ט משני דקא' משמע לן איסור דחשיב כלי לאפוקי מדר"ו אכל קושית התוס' אפי' בלי כלי אמר אסור ופשוט :

ע"כ

כדוש מכליתין הוא משיבא כמ"ס התוס' ז"ל שם ודלא בה' בית דוד וכלל"ה דבריו תמוהים ועיין בז' שושים לדוד .

ורע דכתב הטור דאם היתה רעועה הוא דהתר ר"ש אכל אם היתה כריאה אפי' ר"ש מורה וא"כ לז"ז ה' דעיותי לעיל הגמ' דסתם לן תנא כר"י דתנן אין מנקעין עלים וכו' ק' דילמא איירי בחיתה כריאה דאזי' ר"ש מורה דאסור וז"ל דסתם קורה שגברה ביו"ט היתה רעועה מקורם וא"כ לז"ז מ"ס חמנ"א סי' תק"א דבכלי עומד להשבר ע"י בני אדם ולא אחריון אם היתה כריאה וכו' דאל"כ מאי פריך מהתיר' דריית' דקתני מסיקין בשברי כלים וברייתא אחרת קתני אין מסיקין לימא דהיא כריאה ודכא ברעועה א"ו דסתם כלים עומדין להשבר ע"ש וליתא דסתם שברי כלים היו רעועין כמו דריק גבי קורה . מיהו כ"ל דכל זה למד' מורה ר"ש דבעלי חיים שחתו מיהו למד' חלוק היה ר"ש אפי' דבע"ח שחתו לא איתא דהי דינא וא"כ אפזר דתלמוד פריך גם אליבא דגמ' חלוק היה ר"ש אם דבע"ח שחתו [ולכך הולך לשנוי שנוי' דאית' לכ"ע] וליכא דאיה כלל :

והנה ראיתי מקשים על הרא"ש שכת' דהרמב"ם פסח בלישנא בתרא דהא הרא"ש כת' בר"ה [ר' כ"ז ע"ב] דהיכא דמצינוהו בלישנא קמא תני ארישא וכלישנא בתרא אסיפא לא מיתברירי הי מנייהו ל"ק והי מנייהו ל"ב דאיכא למימר דאדרן על סדר המש' וא"כ אית' לן למיזל דרבנן לקולא . וז"ל שזהו שסיים ולמה אסרו וכו' :

שם באוירא דליבני עיין מ"ס חב"י סי' תקי"ח דהרי"ף והרמב"ם לא הזכירו סך דאוירא דליבני ותי' בנזכר טעם כדברי הר"ן ע"ש ומהרש"ל בים של שלחנת כת' תי' אחר ולא ידענא מה הוסיף שזהו דברי חב"י ולא הוסיף כלום וז"ע :

רש"י ד"ה נוטל ממקום שפחת ולא אחריון וכו' רכיון דלא הוי פחיתתו איסור' דאוריית' וכו' עכ"ל ולז"ז התקשה דפריך והא קא סגר אהלל ה"ה דהוא מני' להקשות לת"ק כיון דס"ד דאיירי בנזכר גמור איך נוטל וי"ל דלא מני' להקשו' לת"ק דאיכא למימ' דסבר כר"ש דל"ל מוקלה מיהו אחר האמת דולא להאכיל דבריו ככ"ע דדחיק' ליה למימ' דס"ל כר"ש [וגם כי היכי דלא תיקשי קו' התוס' מגמ' דדוש מכליתין] וק"ל :

תוס' ד"ה ונפחת וכו' פרש"י ונפחת מאליו וכו' עכ"ל חליעו חלעה זאת [משום דבעו] למימ' דאיתא כר"ש דלית ליה מוקלה דאלו השילוח אחרים היתה כריאה [מבע"ו] ור"ש לא חזיר' לא בבית רעועה ולכך כתבו ונפחת מאליו דמתילא היתה רעועה ותשול המתלוקת בין ר"ש ור"י ודו"ק :

ד"ה א"ד זיר' ביו"ט חזירו מכאן יש ראיה לסברת ריב"ז א"א וכו' חקש' השע"ה דילמ' רבנן פליגי וכו' ע"ש ולא ידענא מאי קשיא ליה דהא התוס' כתבו דת"ק כר"ש דלית ליה מוקלה דאל"כ אמרי' מינו דאשתקלוי

9 2

מסכת ביצה

שם במשנה ועור אגזר ר"א וכו' עיין בחי"ט
והאמת עמו דלכא לזרוטי
דבריהם כמו תוס' דעירובין דא"כ למא סיימו
משום חר' לחומרא וחרא לקולא אפי' תרי חומרי
לא שייך ועור ועיין במ"ש [עור שם דש ועור
כפ"ט דנדרים ה' ב'] אך שם לא אפסקוה וכו'
[ר"ל רלף] אפסקוה במילתא אחריתי דכוליה מילת'
דר"א וח' בית דור שם פ"ט דנדרים לא דק רלף
מקשה מידי דברי הר"ן דנדרים עם דברי הר"ן
דחכא ע"ש דחאי דחכא משום אחרים [קאמ' לה]
מיהו דבריו חכא כמו חתם גם מ"ש בתוס' לא
עיין יצה וק"ל :

תוס' ד"ה ואין מציגין אותם בלוגן תימא
דאז' לעיל וכו' עכ"ל מ"ש
בעל בני שמואל נח' שביית יו"ט דהתוס' ס"ל
כהרמב"ם ואפי' ישנים דא"כ מאי קשיא להו
דהתוס' עשה כל וכו' ואיב משום מכה בפטיש
אבל חכא אינו אלא תיקון מנא ע"ש ליתא דהא
התוס' לעיל כתבו ויש נזירים שלא לבשל בקדירה
קדשה משמע דוקא קדשה אלא דהתוס' ס"ל דגם
התניא אינו נגמר בהסקה אלא ע"י השגה [בלוגן]
כמ"ש הר"א ע"כ [הוא עושה] כלי ממש ודמיא
לליבון רעפים . ודע דמ"ש הר"א ע"כ דמכאן יש
ללמוד וכו' כ"ל שכונתו דקדירה [אינה] נגמרת
בהסק' קודם שיתנו חמים וא"כ מ"ש בהגהות
אשירי ולא היא [טעות הוא] דזה אינו נוגע לדברי
התוס' דקאי אהסקה וא"כ מ"ש ולא היא תלמוד
טועה כתבו כמ"ש ה' קרבן נתנאל וזהו שחר"ש לא
חביא ראיה כי אם מר"ל ולא חביא ראיה [מר' ירמיה]
משום [דמר' ירמיה] אפש' רלף ידע טעמא דבדיק'
מיהו מר"ל ודאי ידע [כמ"ש בגמ'] ונתיישבה בזה
קושיית בעל בני שמואל :

ע"ב גמ' שבת מהו שתקבע למעשר דבר
שלא נגמר' מלאכתו וכו' יש
מקשים דתפשוט ממתני' דקתני תיטקות שטמנו
תאנים וכו' וגזנקט תאנים משמע דוקא תאנים
[דהוי דבר שנגמר' מלאכתו] ולק"מ משום דאין דרך
לשטמן קליעות ומידוש' דמתני' דהטמנה חשיב
יחוד לשבת וק"ל :

שם מ"ט לאו משום דשבת קבעה לא וכו' הא
קא"ל דטבל מוכן הוא אלל שבת
יש מקשים דילמא מתני' איירי בקבע וא"ת [א' ה'
מאי אריא שבת אפי'] חול נמי הא קמ"ל דטבל מוכן
הוא אלל שבת וכן הק' מה"רם שיק ז"ל וי"ל כיון
דעראי מות' וחדרי כבר זימן אותם א"כ ודאי לא
חשיב מוקלה משום טבל וודאי דמוכן הוא [שהרי
אפי' קודם תיקון יכול לאכול עראי] א"כ אין זה
חידוש אבל יש לדחות דילמא משום איהו גופיה
דאסור' כדכתבו התוס' . מיהו ביירושלמי יש מחלוקת
דשמואל אית ליה דמותר וא"כ נימא דהש"ס דחכא
אליב' דשמואל וק"ל על התוס' שהביאו זה בסתם
ול"ע :

תוס' ד"ה ואומר מכאן אני נוטל מקשה
ביירושלמי וכו' דב"ש לעיל
קאמרי לא יטול וכו' עכ"ל זה היירושלמי תמזה
דאדקשיא ליה מר"א תקשי ליה כ"ש אב"ש [אי טעמ'
דב"ש

מוכן הוא . וגרסא לפ' דמהתירין תבין הקושיא
דאי כונת הקו' מחכמים מה מתרין בר"א דמאי שכל
בחלר אפי' חר' לחלר נמי [משום כבוד הבריות] רלף
שייך תי' ארם קובע דא"כ אפי' בחלר נמי לא אלא
ז"ל דפריך אפי' מר"א [דמשמ"ל דוק] מלפניו דחיינו
בבית אבל לא מן חלר וה"ט דמה שבבית מוכן
לכל דבר אבל שבחלר אינו מוכן אלא לחסק' כמ"ש
התוס' שם] ואחא שני ליה שפיר דאדם קובע וכו'
מיהו דש"י מיישב לה שפיר דכיון דכל מה שבחלר
מוכן א"כ כבר מוכן וקו' הש"ס מר"א נמי והתוס'
לא ניחא להו בחכי דטעמא דקובע מקום לא מחני
לכל חלר וק"ל :

ע"ב גמ' הא ר"א חא רבנן וכו' חא רלף קאמ'
אלא משום דכל חאי שקלא וטריא
הוא לקשין אבל ברכין לכ"ע מותר [וא"כ תי' חא'
דמשני חא בקשין חא ברכין עדיון קיים ותריווהו
בר"א] ודברי רבינו נח' שבת פ"ז תמוחים ששם
בר"א ופסק לחריא אפי' בקשין שרי ואי לאו
דמסתפינא אמינא דלעולם פסק כרבנן וזה דקאמ'
חייב ר"ל מכת מדרות דהא בחאיא כשוכר חכבית
לא כתב [דרוק' במוסחקין] כמו דמפרש לה חגמ'
לר"א מוכח דס"ל כרבנן ועיין במפרשים שדדקו
בזה וק"ל :

תוס' ד"ה פטור אבל אסור וכו' ובסמוך
מתיר רב יחודה אף
לחריא דאמר דמפסק ויחויב אלותא וכו'
עכ"ל ולולי דבריהם היה ז"ל דלפ"ד [רש"י] חיינו
קו' דלקמן אלא דקושייתו מאחר רחייב חטאת
נחתין דרגא דלחריא פטור אבל אסור רלף שייך
דמותר לכתחילה וא"כ חיינו דקשיא לרב כהנא
אלא דל"ע כיון דידע דבריי' דילמא ס"ל כחכמי'
אלא דל"ל דהמקשה לא ידע סיפא דבריי' ובראי'
בדוספת' דמלתיה דרבנן לא מתניא חתם :

ד"ה כי הוינא וכו' וא"ת ולמה נאנעו וכו'
דחא רב יחודה וכו' עכ"ל עיין
כמה שהקשה השע"חול"כ דמהכריות' לא ק' דאפשר
דמחמירין על עלמן מיהו מדעבד רב יחוד' עובד'
איכא לאקשווי שפיר וק"ל :

דף ל"ד ע"א גמ' בעא מניה וכו' אן
מפני שמחממן מתני' לה
וא"ת א"כ תיפשוט דמותר מרלף חייב לטעמא דבדיק'
וי"ל דר' ירמיה לא ידע דאיכא בדיקה אחר הלכות לא
שמע מפני שמחממן מיהו מאן דידע טעמ' דבדיקה
ואפ"ה חזכיר טעמ' דמחממן ודאי רלף חייב לבדיקה
ובחכי ניחא דברי חר"ש שבת דר"ל [דלקמן דאמ'
מפני ליבון רעפים וכו'] לא חייב לטעמ' דבדיק'
משום דמסתמ' ר"ל ידע טעמ' דבדיק' דשמע מר"י
ואפ"ה לא חייב אלא לטעמ' דמחממן וזהו טעמו
שפסק לקולא בחלכות יו"ט . מיהו רבינו יש לו
שיטה אחרת דטעמא דמחממן שייך אפי' בישינים
אבל טעמא דבדיקה לא שייך אלא במדשים [בזה
ניחא קושיין] . ומ"ש הלל"מ דר"ל ס"ל כמ"ד מפני
שדורקן הוא תמוה דהא דבריי' קתני חייב חטאת
[וע"כ דס"ל טעמ' דמחממן כמ"ש חר"ש ע"ש]
ואפשר דחייב לאו דוק' אלא דאיכא ביה איסור
ג"כ ומ"ש (אחר) :

דף ל"ה ע"א גמ' ורמינהי וכו' עיין מ"ט
 חרמב"ס כח
 מעשר ובהכ"מ ומ"ט חכונב כס' מש"ל ומ"ט
 שמות' לתקן חמערות כ"ט ע"ט ומח שחקה
 חשע"ס עליו ליתא דודאי מורח חיבא דאש' ליה
 מעי"ט דאסו' כמו פירי וחיינו דתקן עומד אדם
 על חמוקה בשביעית אבל בשאר שני שבוט לא
 אבל חיבא דלא אפשר ליה כגון חכא דחיה אובל
 באשכול וקדש עליו חיום מותר ודמו לעיסה לאפרושי
 מנה חלה דשירי. ומח שדימח לו לכלי שנטמא וכו'
 ופירש"י אפילו נטמא מעי"ט אינו דמיון גמור
 ועוד דחשם נמי חשיב לא אפשר דלא עלה כדעתו
 להשתמש בכלי זה אלא חיום ודו"ק :

תוס ד"ה רישא במעטן וכו' וי"ל דלא
 נטמא לא מקום מגעו וכו'
 עכ"ל ולפ"ז סיפא דקתני מן חמעטן טמא [לאו טמא
 ממש אלא אפי' טהור] אם לא סילקו ונגע הוא
 בעלמו בלא חבירו ונטמאו כל חותים ביקור פי'
 שלא סילקו ונתערבו דמני מהדר ליה ובוט נחא
 שלא תיקשי דלפלוג וליהני כדירה ועוד ניש' כוח
 חא דקא' מעטן טמא וגברא טמא [דל"ל גברא
 טמא] לימא בגברא טהור [אלא] דלרבות' הוא אפי' ע'
 שהמעטן טהור כשגברא טמא מני למחרר ליה
 שנטמא במגעו ועיין בתוי"ט במסכת מעשרות
 [שנתקשה בזה] אבל ק' דלמח לא פירשו חתום'
 דמייירי כשסילקו מתחלה ולא נגע כלל ולא נטמא
 רק מה שנטל ואין לומר דזהו פירושם דלא משמ'
 לשונם חכי ועיין בתוי"ט שם שפירש דברי רש"י כך
 וליהא וז"ע :

סליק פרק רביעי

פרק חמישי בס"ד

ע"ב גמ' א"נ לאירך גיסא וכו' ואפי' טובא
 ע"כ סוגיא דחכא כרב חסדא
 חתם דאית ליה ארבע וחמש דוקא ול"ל אפי' טובא
 אבל שמואל פלוג עליה חתם וס' להחם נמי אפי'
 טובא שרי מיחו ק' דאיבעיא דלקמן חתם תנן
 וכו' לא אהיא אלא אליבא דשמואל דאליבא דר"ה
 פיר' לא את האורז לא יתחיל באורז ושללא כדברי
 רש"י שכתב אם חכנים ד' וה' קופות דמיחכרין
 לזה דהא לשמואל אפי' טובא וי"ל דרש"י ס' ל'
 דהבעיא היא אפילו ליבא דר"ח דהא ר"ח מורה
 [דלא יגמור דהא מוקי' דדוק' ד' מתקמ' וה' מאורז
 גדול וא"כ לא יגמור [אלא] דל"ל [אבל לא את
 האורז ר"ל] שלא יתחיל מיחו דדין דין אמת ונקט
 [הגמ'] שמואל דמפורש בהדיא לזה רש"י פירש
 דבעיא אליבא דר"ח. מיהו ראיתי להר"ן שם בשבת
 דל"ג ואפי' טובא בשמואל ע"ט והשתא ניחא טפי
 כעשיטות :

דף ד"ו ע"א תוס' ד"ה בטבירה וכו'
 וי"ל
 דפולא יאמר לך דמ"מ חשיב ליה כדבר שנטל וכו'
 עכ"ל פי' דכריחם דלענן מבטל כלי מהיכנו לא
 חשיב טבל מבטלי כלי מהיכנו כיון דכדיעבר חזי
 מיחו

דכ"ט משום מוקפה א"כ חק"ל דהא כ"ט ל"ל מוקפה
 דתקן כש"א מגבוהין מעל השלחן עגמות וקליפין
 וכו' ואש' ראית ליה דיש לחלק בין שבת ליר"ט
 [א"מ לא ירענא מאי ק"ל דהא אר"כ לעיל אנו אין
 לנו אלא כ"ט כר"י וכ"ה כר"ס א"כ כ"ט אית להו
 מוקפה ואין להקשות לר"כ גופיה דאית ליה דמתני'
 דלעיל איירי בתרנגולת העומדת לגדל ביצים ומש'
 מוקפה וב"ט ל"ל מוקפה דו"ל דדוקא בשבת דחמיר
 אית להו מוקפה אבל יו"ט דקיל ל"ל מוקפה ובה"ג
 כתב השע"ה ח' י"ט ד' מ"א ע"ד ע"ש ושהיה דלא יטול
 אלא א"כ נענע דאיירי ביו"ט וי"ל כמ"ס חתום'
 לעיל דמוקפה דב"ח קמיר טפי א"כ כמ"ס חתום'
 ז"ל לקמן דחתם לאו משום מוקפה אלא דילמא
 חיים עליוהו וכו' ומיהו כ"ז לר"כ אבל שאר אמוראי
 דלעיל דמוקמי למתני' בתרנגולת העומדת לאכילה
 א"כ כ"ט אית להו בכל דוכת' כר"י דמוקפה אסור'
 וכן בירושלמי מוקי למתני' דלעיל בעומדת לאכילה
 עכ"ה] ועוד רטע' דב"ט משום דילמא חיים עליוהו
 [ואתי לאמנופי משמחת יו"ט] כדאית' בגמ' לעיל
 [א"מ בגמ' לעיל לית' ואדרבא מפרש"י אין כר'
 כן אמנם כש"מ ס' ד' יו"ד ע"כ כתב ולא הוי טעמ'
 דב"ט משום מוקפה כמ"ס רוב שמערישים וכו' עכ"ה]
 ועוד ק"ל דחתם חירושלמי הוא ר' יוחנן [ור' יוחנן
 לעיל קאש' דמוקלפת חשיטה] ומכאן ק' דרעת
 רש"י שכתב לעיל דפירוש מוקלפת חשיטה חיינו
 הנך דמיייתי ולא היה דהשוחט וא"כ כ"ט אית להו
 מכאן אנו נוטל וכו' ומכאן סייעת' לשי' חתום'
 [א"מ מדברי חתום' שם ויראה דלפי האמת אף לפרש"י
 לא מחלוק אלא היה דתריסין וכת"ס מהרש"א שם
 וכ"כ מהמכר ז"ל בד' ט' ע"כ כרש"י בד"ס סולם וכו'
 ע"כ א"כ לק"מ לפרש"י עכ"ה] :

ומה שהק' ח' בני שמואל מגמ' דלעיל [ד' ח'
 ע"א דפריך לר"א פי' בתרנגולת
 העומדת לגדל ביצים היא ואמה אסור' דהא ר"א
 שמואל וכו' אית להו האכל דל"ל מוקפה] נעלם
 ממנו דברי רש"י שם שכתב דשמע' ליה לר"א דאית
 ליה מוקפה מהך דחכא. אבל אין ק' הא קשיא דפירי
 [בריש מכלתין] דילמא כ"ט ל"ל מוקפה וכו' דהא
 ר"א קאמ' חכא דאית ליה מוקפה ול"ל דס"ל דשאני
 חכא דדמי לגרונרות ולגזוקים [א"מ וקס' א"כ מאי
 מיייתי רש"י מחכא דר"א אית ליה מוקפה וכבר חק'
 כן ח' הליכות אלו והביאו השע"ה שם וכבר האריך
 השע"ה דע"כ חכא ר"ש שרי כיון דאיירי באקוזה ולא
 אקוזה ודוקא ברלא אקוזה כלל הוא דמורה ר"ש וכת'
 ליישב בעיקר הקו' דגמ' דפריך דילמא כ"ט ל"ל
 מוקפה ר"ל דוקא ביו"ט דקיל אבל בשבת אית להו
 מוקפה כדאמ' ר"א חכא עש"כ וק"ל דא"כ מאי
 מיייתי רש"י מחכא דר"א חכא איירי בשבת ואש' דכונת
 רש"י דהמקס' דחתם אית ליה דמתני' איירי
 בתרנגולת העומדת לאכילה דלא כר"כ אלא כשאר
 אמוראי וא"כ משמע דבתרנגולת העומדת לגדל
 ביצים לכ"ע אסור' וא"כ כ"ט אית להו מוקפה בכל
 דוכת' ומש"ה פריך שפיר עכ"ה]. ומיהו ק"ל על
 חתום' בריש מכלתין דמאי מקשו מהיהא דלא יטול
 אפי' כ' נענע דהא טעמ' חתם משום דילמא חיים
 עליוהו וז"ע :

מסכת ביצה

הראשונים לא בשעת מלחמה ורוקא נדרם אבל אחרים
שלא באו בשבילו היה להם לעיין ועיין בכ"ה ח"א
כלשונות הראשונים עש"כ :

שם בגמ' אלא גזירה שמה יתקין ומורה
הרשב"א במס' סוכה פ"ב

ר' כ"ג גבי העושה סוכה ע"ג בחמה ר"מ פוסק
משום דסוכה הראויה לשבועה בעי' פו' משום
דלא חזיא לשבת דכל ז' בא שבת ע"ג ול"ע לתה
לוח לב' חזי ולא פו' משום יום ראשון שהוא יו"ט
וכן פרש"י סו"ל ר"ל דגבי סבינא המנהיגין ארזה
בבבמות על שפת הנחל דליכא משום שמה יתקין
ומורה [כיון שהוא רחוק מן הבבמות] וכן הוא דעת
הפוסקים הביאם ה' קרבן נחש ע"ג [דק ראסור
לרכוב בה משום שבינת בבמות] ושבינת בבמות
ליכא ביו"ט ודלא כירושלמי מיהו בשבת מדרכין
[אסור אע"ג] דהאי נשא את עלמא ושעיר קאמר
[משום דלא חזיא לשבת] :

תוס' ד"ה והא מצוה קעביר וכו' וי"ל
דניחא ליה להש"ס

למימר טעמא ראסור מהתורה וכו' ראיתי להש"ס
ה' שבת שהק' משם חכ"ה דלמקשה בפ' נגמר
הדין דס"ל דבעי כרוז מ' יום למה אין דנין בע"ג
דליכא טעמ' דאין רליחא דוסה שבת ותי' פ"ג
דברי החזק' באן דהמקשה ס"ל דטעמ' דאין דנין
בע"ג משום שלריך למחר לדנו [ואסור משום] שמה
יכתוב עש"כ וליתא דידנו בע"ג וגומרין דינו [בא'
בשכ'] רליכ' השת' עי"הד כיון שזר' מ' יום ובשכיל
יום א' ליכא השתא עינוי הדין. אבל הנראה דלעולם
לא עלה על דעת המקשה שלריך כרוז מ' יום לא
למיעוט קורס ביום אחר [ורוקא ליש"ע] עשו
מ' יום אבל שאר חרובי כ"ד למיעוט יום אחד
או חצי יום ואם כן השתא א"ש דאין דנין
וד"ק :

דף ר"ז ע"א גמ' ולא מגביהין תרומת
ומעשרות פשיטא

וכו' ק"ל לפ"ד החזק' בפ' בלהבט שהק' ראשון אין
מגביהין תרומה כיון דאפשר ליתן עינוי בלד זה
כמו מעלן את הערומע ותי' דיש לחלק בין טבל
למירומע ע"ג וא"כ [מאי פריך פשיטא] הויט חרובא
דלכא' מגביהין משום דאפשר ליתן עינוי בלד זה
[קמ"ל רלף] ואפשר דפריך פשיטא משום דכבר תני
לה לעיל ד' יב ע"ב אין מוליכין תרומה לבחן
ביו"ט וכו' [דאינו זכאי בהרמחה וכו'] וא"כ אמא
אונ' למתני' הכא כמו דלא קתני אין מטבילין
כלים ביו"ט כיון דכבר קתני לה לעיל בפ"ב ומוח
נדרו דברי השע"ה תרומות פ"ד ה' יו"ד במה
שייטב דברי החזק' מכא דפריך פשיטא. ולעיקר
קושייתו אינה קושה דר' יחודה פליג בכמה דוכתי
במשנה זו ואמאי לא פליג הכא. ולמה שזירשתי
דפריך פשיטא מכא דתני לה לעיל מלינו כה"ג
בפסחים כ"פ כל שעה דפריך פשיטא משום דשמעי'
לה מפ"ק ע"ג בתוס' :

שם במשנה המוסר בחמתו לבנו או לרועה
וכו' עיין בתיו"ט ולא

ראח חרמכ"ס ב'י' הגשנה שכתב ובתנאי שיהיו ב'
בניו רועים והאמת שבמכור לא כתב כן אבל לדבריו
בפירוש

מיהו לענין שאינו ניטל לא חשיב ניטל [השתא מיהו
אינו ניטל] ומה שיש להקשות בזה מלחתי. בט"ז
ס'י' של"ח עש"כ :

ע"ב ד"ה אלא אימא וכו' ותימא דהא ר"ש
מורה בפסוק רישיה וכו'

עיין מ"ש מחז"ס מלובלין ולא ידענא מאי ק"ל
דאח החזק' מקשי' על רש"י שכתב דלר"י אסור
ולר"ש מותר אפי' בכסוי כל החלוטות א"כ החזק'
מקשים שפיר ול"ע :

שם במשנה יולא מקדשין וכו' עיין מה שהק'
השע"ה בה' שבת לרע' ר"תאגאילא

מסוייע מינה לשמוא ראמ' במס' מ"ק ר' י"ח דמות'
לארס אשה בחולו של מועד דאי אס לא כן אמאי
קתני לה גבי יו"ט דכח"ג חק' החזק' בפ' המביא
ד' ל' בר"ה ולא מטבחין וכו' עש"כ מה שהביא
ראחמדברי החזק' אין כונת החזק' [כנא] לא רכונתם
דאי משום לער למה ליה [לגמ' למימר] מטעם
שמה יתקן כלי שיר ת"ל משום לער ואפי' בחולו
של מועד אסור [אבל לשמואל אין להביא ראיה מדאיל'
לטעם שמה יכתוב דהא מתני' לא קתני טעמא] דאי
משום דקתני גבי יו"ט לק"מ דכח"ה [קתני חזק'
אין נושאין וכ"ג לקדש כמ"ש חגמ' סס] והטעם משום
דאין מערבין שמה בשמחה וכו' [קתני הכא]
דאיכא ביה תרתני מטעם שבות ומטעמא אחרונה
[דאין מערבין ולא זו אף זו קתני ל"מ ביו"ט אלא
אפי' בחזק' מ' .

ושמעתי מקשים דלמה לי מטעם שבות דת"ל
משום דאין נושאין נשים

במועד. וליתא דה הכא קידושין ולא נישואין
[וכדשמואל דחתם נישואין רוקא] ולכא' איכא למידק
מדקא' והא מצוה קעביר ובגמ' דמ"ק קאמ' לא
מבעיא לארס דלא קעביר מצוה וליתא דלעולם
מצוה ולגבי רשות חשיב אירוסין מצוה ולגבי נישואין
לא חשיב קעביר מצוה :

שם ולא דנין נסתפק השת' ליכא דרודף אחר
הזכור או אחר נערה המאורסה

מחו להילי בנפשו בשבת ועיין להשע"ה. ודע
דלדעת ר"ת הא ודאי ליכא אלא איחו וחשיב כמאן
דליכא דעריך מניה אך חספן הוא לדעת רש"י
דס"ל דאפי' דליכא דעריך מניה אפי"ה אסור מיהו
ליתא דלגבי הא דליכא אלא איחו ודאי מצוה
קעביר ורוק' בסנהדרין דאפשר לדנו למחר מיהו
הכא ודאי דמות'. וראיתי להשע"ה שהביא ראיה
מההיא דפ' נ' חורר ומורה דפריך מאלו נעירות
שיש להם קנס וכו' ולכסוף דאחא יע"ג שהאריך
וליתא דבריו דלגבי נדרה לא חשיב מת ומשלם
דלדבריו איך ר' יונתן נ' שאלו הביא ראיה מכי ינו
אנשים דאם לא יתים אסון דיענש והא ברלינ' איירי
והוא מורה במ"ש הראש' דבגדרף אין חילוק בין
יכול לחיליו בא' מאבריו או לא וא"כ אמאי משלם
כיון דלגבי נדרף ניתן לחורגו אלא ודאי דלגבי
נדרף לא חשיב מת ומשלם דזה לחללה בעלמא לא
חשיב קיים ליה בדרבה מניה. ודע שרש"י כתבשם
בפ' נ' חורר ד' ע"ד ע"א ד"ס ויכול הנדרף לחלול בא'
מאבריו ולא חלל אלא בנפשו ניתן ליהרג עליו חיפך
דברי הראש' . ואי לא מסתפינא אפינא דלא כתב

זהו דוח' יבש ביבש אבל לא כלל חין בו חילוק
 ח: וכה"ג חילוק מהר"י קורקוס הביאו מה"ן בחלכות
 אבות הטומאה פ"א וס' ח' משכב ומושב פ"א
 ומה שהק' חמט"ל מהחיות דכורות דמדמי בחמה
 גסה ששפעה חררת דס' לחיות דנבלה לא ירענא
 מאי ק"ל דחתם פריך לחיות דחלוקה ליר דכולמו
 לא כלל . אך קשה דהרמב"ם פ' החיות דחלוקה ליר
 ופסק החיות דבשחנה גסה ששפעה וכו' אינה מטמאה
 במשא מטעם דוב :

וראיתי למרן ה' אבות חטומא פ"א

ח' שכת' רב' כר' יוחנן ואע"ג דאסיקנא בקו' כיון דלא קאמ'
 תיובתא יפ"ט ולא ירענא מאי ק"ל דהא לר"י לא
 אהותב ולא קשה כי אם החיות דר' ירמיה וס' לחגי'
 דבריו ולחפתיקוס דרין חלוקה ליר . וי"ל כיון דלר"י
 סרוסא מעיקרא ליכא טומאה וחיות דבשחנה גסה
 טומאה סרוסא מעיקרא אלא דלר"ך לטע' רוב משו'
 דאחזי חגב חמיה כדאמרין חמט"ל ח' ביטול זה
 יועיל אפי' לטומאת משא :

חורנו לענין רביבש ביבש בעי' דאפשר

למחוי כותי' אחרלח קו' דלר"י דס"ל מין במינו לא בטיל לאיזה ענין
 יועיל דבר שיש מתירין דהא דדבר שיש לו מתירין
 לא בטיל דוקא במינו ובלא"ה מין במינו לא בטיל [א"מ
 ולפ"ד ד"ת דס"ל דר"י לא אחר מין במינו לא בטיל אלא
 גבי לא כלל אבל יבש ביבש בטיל א"ש ועיין בתוס'
 דכורות ד' כ"ב ע"ב ע"ש . וגם לפי שיטת המפר'
 דר"י לא אמר אלא באיסור דאורייתא אבל באיסור
 דרבנן בטיל א"ש ועיין בחולין דף ז"ט ע"ב ובתוס'
 ס' ד"ה שאני ליר וכו' עכ"ל [ח' ובצ"ש נ"ח' דא"ש
 לענין יבש ביבש חובל דלא אפשר למחוי כותיה
 דחוי שלא בגינו ולענין דבר שיש לו מתירין חסיד
 מינו ומזה ראוי לרברי הפוסקים דהא דחסידי מניס
 ומלח עם חעיסה מין במינו דוקא לענין דבר של"מ
 אבל לר"א לא :

רש"י ד"ה וטעמא מאי חט"ס קא בעי

לחוכר' ח' גאביי אמר וכו' כ"ל שכתבו דלפ' שיטתו דגריס וטעמא
 מאי א"כ לכא"ל ז"ל אמר אביי דבשלמא לגבי'
 המאור דלא גריס וטעמא מאי יתכן לומר אביי אצ'
 דבא לחלוק על ר' אבה דכיון דר"א עמד בשמועתו
 אבל לגבי' רש"י דגריס וטעמא מאי חול"ל אמר
 אביי כדי ליישב קו' וטעמא מאי ולזה אמר רש"י
 דלעולם גריסין וטעמא מאי דחט"ס חא בעי לא
 ומה שאמר אביי אצ' מצינו שאביי בא ליישב קו'
 מים ומלח ורבא בא ליישב אבתליון לו"א אביי אצ'
 קדא ורבא . אמר חדא וגרסי' ורבא אצ' כו"ו
 מיהו החוט' פירשו פי' אחר ומשו' דעליוני קאמ'
 ורבא אמ' ולא קשו חו"ו כיון דחט"ס קא בעי
 לא לזה אמר חט"ס אביי תירץ כך ורבא תירץ כך
 ודו"ק :

דף ט"ז ע"א ד"ה הרי חן כרגלי הממלא

וכו' וקסבר יש ברירה להקמיר וכו' יש לרקק דא"כ תיקי' לר"י
 דס"ל אין ברירה אפי' בדרכן דחא חלכה כסתם
 משנה חס ק' לתירוק חזוס' דלעיל שכתבו דלית'
 לראוי

בצ' המשנה לריך לעיין חין יתייבש דיקא נמי
 רבנ' בשלמא לצירס' יתייבש דיקא נמי רבנ'
 ורופא חסידי כשני רופים שבו ג"כ רופא [אבל
 לפי' הרמב"ם ק'] :

דף ל"ח ע"א גמ' ובי ל"ל לר' אשעיא בריר'

בראורייתא וכו' יש לעמוד דחנה חכא פרש"י כגון מת כפית וריך ויליאו
 חל"מ ולכא"ו זה סותר דבריו לעיל בר"י ע"א
 שכתב בר"ח חמת בבית שגזרו חכמים על פתח
 שבו ללאת . ומ"ש חת"ט במס' אהלות דגזרו
 לאו דוקא אלא בשביל שאינו מפורש בכתוב קרי
 ליה גזרו חכמים ע"ש אינו מחזור דנחי דהרמב"ם
 קרי ליה דברי סופרים אבל שיקרא גזרו חכמים
 זו לא שמענו . ועוד דזו הסברה לא שמענו אות'
 לרש"י ולא יחסר אות' כי אם לרבי' הרמב"ם
 ויחיד הוא בסבר' זאת . וחנניה לי ברור דרש"י
 הוקשה לו לעיל קו' מהרש"א סכא דהא בדרכן
 יש בריר' וא"כ מה הועיל בגזירות דלעיל שתי'
 הא אחר עלה וכולי דחתם בראורייתא והבא
 בדרכן [א"מ ולפ"ד קו' מהרש"א דר"א
 דמחלק בין בראורייתא לדרכן הוא משום דמספק"ל
 הילכת' במאן דעליוני בזה כמה תנאים ומס' ה
 פסק בראורייתא להקמיר ואין בריר' אבל בדרכן
 י"ב דספיק' דרבנן לקולא אבל ב"ח וכן כמה
 תנאים דס"ל אין בריר' חין מחלקים בין בראוריית'
 לדרכן וא"ש שניא דלעיל עכ"ל] אלא ע"כ לומר'
 דלפוס חזי שניא ס"ל דטומאת פתחים אינה אלא
 מדרבנן ולא מבראורייתא ושפיר משני הא אחר
 עלה ורמיה הא לחא וסוגיא [דחכא דס"ל דטומאת
 פתחים] מבראורייתא ע"כ דס"ל [דלא כשינויא קמא
 דלעיל אלא] כשינויא דרבא [דטעמא דב"ח משו'
 דילמא] מטלטל ושביק . וחסדא יתייבשו בזה
 דברי הר"ם במו"ל [בצ"ו מה' טומאת מת] שלא
 הביא חך דר' אשעיא דלטהר את הפתחים [למפרע
 לא אלא] מכאן ולהבא ולכאורא [כיון דקו"ל
 בראורייתא חין] בריר' וא"כ חיל"ל דוקא מכאן
 ולהב' ולא למפרע [ולפ"מ שניא דהרמב"ם ס"ל]
 דחט"ס לעיל [א"ל דטומאת פתחי' דרבנן ואפ"ה
 דוחא] מכאן ולהבא משום דס"ל בדרכן [נמי
 אפי' דה"ט רב"ח דל"ל זה וזה חסיד נטול] מיהו לשניא
 דרבא חין ז"ל [מכאן ולהבא אלא אפי' למפרע ד"ב]
 כסתמא דחזני' דחזני' דרבנן ודרכן [י"ב ומס' ה
 סתם הרמב"ם דפ' כרבא ודלא כר"א] משום דס"ל
 דאפי' בדרכן אפי' ב' ולפי סוגיא דחכא דס"ל לר"א
 בדרכן י"ב ז"ל דטע' דב"ח משו' גזי' דילמא [מטלטל
 ושביק כרבא ולחט"ס דלעיל ז"ל חכא אפוד דר"א ל"ל
 ברירה ולר' יוחנן י"ב בדרכן] וחס"ס דלעיל ל"ק
 לוח דר"י אדר"י משום [דר"י לא] ס"ל לחלק בין חולה
 ברעת עלמו [וע"כ דל"ל לדאיו' וכמו שהקשה
 חזוס'] :

ע"ב גמ' נהי דלר' יהודה לא בטיל לדרכן

מבטל וכו' עיין בזה במהרש"א ובמהרש"ל (חסד) חן ק"ל דלר"ח דס"ל
 דדוק' היבא דאפשר אבל היבא דלא אפשר חוי שלא
 במינו א"כ לגבי מים ועוסק דלא אפשר להיות
 כותייחו לא זה ולא זה א"כ ליבטל אפי' לר"י וי"ל

מסכת ביצה

לדא' אכל חוץ חכם אחר וס"ל כאיו דאין כריר' אפי' בדרכן . ועוד ק"ל דהא טעמא דיש כריר' בדרכן משו' דסעך' דרכן לקולא וא"כ איך מחמרי' בדרכן [א"מ ור"ל דתיקשי לדירן דעסקי' בר' אושפיא דלעיל ואיך פסקי' הכא לחמיר בדרכן ומיראח יראח דכתי' המחבר לא נתייבחה קו' זו ואפשר דיש חסרון בדכריהמחבר וחיו"ת עכ"ה] וי"ל דלר"י לא שני ליה בין דאורייתא לדרכן לצולם אוליך לחומרין בין אין כריר' בין יש כרירא אולי' לחומ' לצולם וא"כ לפ"ז מקשה שפיר ממורר הנאח דאולי' לקולא ולא ירעתי מאי קא מקשה מהר"ם שיך דאדרכתא חתם מותר וחיובי שייך לומר דרוקא בדאורייתא דאדרכת' מחמרי' טפי בדאורייתא ויתר מדרכן :

תוס' ד"ה משום וכו' והכא גבי תחומין שאני דחמיר וכו' עכ"ל ראיתי בפסקי חתום' שכתוב דבר שיש לו מתירין אפי' במינו ודכריהם נ"ע ואם תגיה אפי' שלא במינו נ"ע דהול"ל דוק' בעירובי תחומין ולא לכתוב סתמא דבאמת משנה ערוכה כדריש דוקא במינו אבל שלא במינו ככ"ט ונ"ע [א"מ וברפס"ס חדשים חניחו דוקא במינו ומלבד שזה פשוט עוד י"ל דהו"ל לכתוב כן לעיל דרך שלפניו ששם כתבו חתום' ד"ז עכ"ה] :

ע"ב רש"י ד"ה במגביה מגביה וכו' ובשני' אוחזין אמרין ר"נ ור"ח דאמרי תרוויחו וכו' לא קנה חבירו וכו' עכ"ל ולפי דבריו רש"י במליעא ס' דדוק' בלא עשאו שלום לתפוס אבל בעשאו שלום לתפוס קנה חבירו א"כ לק"מ דהכא במילא ונתן לחבירו עשאו שלום לתפוס כנראה מדבריו רש"י לעיל ד"ה כרגלי מי שנתמלאו לו א"כ חייב דפליגי ר"נ וי"ב שנת אס קנה חבירו או לא ויתוישב בזה קושיא חתום' שם שחק' עליו מכתובות ממימר בר חשו וכו' ע"ש דחתם כרב ששק איתא . מיהו נר' דרש"י ודאי חזר בו הכא מדבריו במליעא . ומ"ש חתום' בשם ר"ת ליושב גי' חספריס דר"ש ס"ל דהמגביה מגביה לחבירו קנה חבירו מטעם דאי בעי זכי לנפשיה וכו' ור"נ סבירא ליה לא קנה וכו' ק"ל דהתוספות במליעא דרך יו"ד ד"ה ולימא מר מעני לעני וכו' כת' דלר"נ ור"ח פלוגתיהו דר"א ורבנן בתופס לב"ח ולא מטעם מינו וכו' וע"ש ונ"ע ליושב דכריהם דהכא עם דכריהם דהתם וק"ל [א"מ ור"ל דלדכריהם דהתם מ"ד מגביה מגביה לחבירו קנה חבירו לאו מטעם מינו אלא מטעם דתופס לב"ח וכו' ואפי' תימא דהתם' שם כ"כ לר"נ אבל רב ששק לא ס"ל חבי אלא מטעם מינו מ"מ עדין ק' דמגבי' דהכא משמע דפלוגת' דר"נ ור"ש דהכא תלויה בפלוגתא דהמגביה מגביה לחבירו ור"נ דס"ל כרגלי מי שנתמלאו לו משום דס"ל לא קנה חבירו הא אי חוה ס"ל קנה חבירו חוה אמר כרגלי המתמלא והא ליתא דאפי' ס"ל קנה חבירו מ"מ חוי כרגלי מי שנתמלאו לו דהא ס"ל דטעמיה משום דתופס לב"ח וכו' ולא משו' מינו . ובזה כ"ל ליושב דברי ר"ח וחביו דבריו הראב"ד בשי' תמ"ד והג"מ פ"ה ד"ט שכתב

דר"נ חדר ביה מהא כדאמר במליעא דהמגביה המגביה מגביה לחבירו ל"ק חבירו ושלכח כרב ששק וכת' הראב"ד שכ"ד חר"ף ולכך השמיט חאי פלוגתא וכתב מחני' בסתם דלעולם כרגלי המתמלא ותמא חתום' שם בשי' שג"ז או' ר' דנחי דר"נ חדר ביה הא אן קו"ל דהמגביה מגביה לחבירו קנה חבירו וא"כ חול"ל כרגלי מי שנתמלאו לו ע"ש שחניח בקו' . ולפמ"ש יתייבב דס"ל דר"נ ור"ש פלוגתיהו תלויה בתופס לב"ח אי קנה או לא במ"ש חתום' במליעא דאילו ס"ל לר"נ דקנה חבירו מטעם מינו לא חוה אמר כרגלי מי שנתמלאו לו כיון דהוא לא קנה אלא משום דאי בעי המתמלא זכי לנפשיה א"כ הוא אתי מבח המתמלא וחול"ל כרגלי המתמלא כדעת ר"ת . וכיון דר"נ חדר ביה וס"ל לא קנה חבירו דתופ' לב"ח ל"ק וחבי קו"ל דתופס לב"ח ל"ק א"כ קו"ל כרב ששק דס"ל כרגלי המתמלא ואפי' דאן קו"ל המגביה מגביה לחבירו קנה חבירו חייבו מטעם מינו וא"כ חוי כרגלי המתמלא כר"ש ואי קשיא לך אי ס"ל כדעת ר"ת אמאי פירשו כפרש"י ור"נ חדר ביה אמאי לא פי' בשי' ר"ת ואפי' ר"נ כשטתי' הא לא קשיא משו' דק"ל כקושיא המחבר על פי' ר"ת ומש"ה לא פי' בשי' ר"ת עכ"ה] :

דף מ' ע"א גמ' אתמר רב אמר וכו' ושמואל אמר כרגלי המפקיד ק"ל לרעת שמואל מאי שגא משואל דקתני מתניתין כרגלי שמואל וטעמא משו' דשואל חייב באחריותו וי"ל דשואל משהמא השאילו לו לזמן ידוע וא"כ כיון שאין המשאיל יכול ליתלו חוי כרגלי השואל אבל פקדון כיון שהמפקיד יכול ליתלו כל שעה חוי כרגלי המפקיד אבל קשה דא"כ אדפריך לרב ממחני' דעיר אחרת תיקשי ליה לנפשיה דהא בעיר אחרת אינו יכול ליתלו וחוי כשואל דקתני כרגלי השואל ואמאי הכא כרגלי המפקיד מ"ש זה מזה וי"ל דגם בעיר אחרת אפשר שיטלח אחריו ליתלו כיון שפירב ולא דמי לשואל דאינו יכול ליתלו כ"ז שאלהו . ועוד ק"ל דמאי פריך ממחני' דאימא דלא קיבל עליו נטירות' וי"ל דמסת' בעיר אחרת קיבל עליו נטירות' . אבל ליתב למימר דבא ליישב אליבא דרבנן דס"ל דבשטמא קיבל עליה נטירות' דהא חרמב"ם פסק כרבי וכתב דבעי' קרן זוית כשטיח דגמרא וי"ל ועדין כשפר ליון לנפש חיה :

וכתב הרב מחנה אפרים בה' שומרים סי' ג' דהא דכתב רש"י ומשך וקיבל לאו דוקא דמשך מחני' לחוריה וכאלו קבל והכיר דהא מדפריך ממחני' דילמא לא קיבל עליו אחריות אלא מוכח דמשך לחורי' מחני' וחתם ודאי דמשך וכו' ע"ש ולא ידענא מאי קאמ' דמי חגיר לו חתם דמשך דילמא לא משך אלא חניחו שם . ועוד ק"ל דאין לא ראה סוף הסוגיא דקאמר ואי איהו תלם שקיל והאמר רב וכו' ומאי ק"ל והא הכא דמשך רב חנא ולא משך אלושפיא אלא ודאי דמשיכה לא מחני' והעיק' בקבלת אחריות ואי ליתב קבלת אחריו' של שניה' . וליכ' לדמויי שבי' עירוב לענין ממון ולעיל דפריך מממון משום דחזוק תלוי בבית ולא בממון ובחבי ניחא דברי הרמ"ם בגז"ל שכתב

דגמ' לעיל ד' ל"ד ע"כ משום דשבת קדשה וי"ל דר"א לטעמיה דר"ל שמחת י"ט רשות וא"כ אינה קובעת וא"ת לימא ערב עלת וי"ל מילתא דפסיק' נקט ודו"ק [א"מ ולפום מאי דרמי ליה לעיל דשבת אינה קובעת וכו' וחס קמ"ל רטבל מוכן חס אלל שבת וי"ל בששיות דנקט ע"ש לרבות אפי' גבי שבת דחמור אפי' מוכן חס ועי"ל בין לס"ד בין למאי דרמי דנקט ע"ש משום דסובין דלעיל אליבא דר"נ ור"נ ס"ל בריש מכלתין דב"ש ל"ל מוקלה ביו"ט אלל גבי שבת דחמור ועיין בהנחתנו לעיל בתוס' ד' ל"ד ע"כ ר"ם ואומר וכו' ור"א שמתו חס כמ"ש בירושלמי שם ומש"ה נקט ע"ש דאלו י"ט אין בו מוקלה עכ"ה] :

ע"ב גמ' לדבריו דר"ש וכו' עיין בהרא"ש שכתב וכן פסק רב חאי וחרמב"ס וכו' לדין לחגיו וחרמב"ס פסק וכו' ר"ל שחרמב"ס חלק על ח"ג ורב חאי וכן חגיו בעל ק"נ ע"ש : ומה שהביא ראיה מאשה לא תכנס לבית העצים וכו' אין כונתו מהחייב דקתני לא תכנס לבית העצים ליעול מהן אור דחס לעיל כפ' המביא פי' משום דהוי תיקון מנא אלל כונתו מהחייב דאור שנשבר אסור להשיקו דהוי נולד . ומה שהק' השפ"ח מהחייב דשבת דקאפי' ח"ג משהכר' דרבא ברי' ס"ל וכו' דמאי ראיה מייתי דילמא ע"כ ל"ק רבא אלל גבי נולד וכו' ע"ש אשתמטתיה דברי מהרש"א שבת' בשבת שם דחייב דטוי בר ארזא ושרי מעיה וכו' חשיב נולד . ומ"ש עור הרא"ש וחס ר' יוחנן אסור' משום פירות הנושרים ואפי' לטלטל אסור' כדמוכח מעובר' דאושזכניה דרב אדא וכו' עיין מ"ש ח' קרבן נתנאל ומה שהק' על התוס' דשבת ד' מ"ח דכת' דלר"י מות' לטלטל דנעלם מחס ראיה זו ע"ש לק"מ דר"י מורה בתרנגולת העומדת לגדל ביצים ראשו' לטלטל הביצים מטעם מוקלה וטולד אלל דר"י לא בעי לאוקמ' למתני' בתרנגול' העו' לגדל ביצים כדאמ' חגמ' בריש מכלתין ואוקמא בתרנגולת העומדת לאכילה ודוקא באכילה נ"ס' אלל בטלטול מות' ומ"ש חבריית' דאפי' לטלטל אסור' קאי אעומדת לגדל ביצים ומה שהקשו התוס' לעיל בריש מכלתין ליתני וב"ס אוסרין וכו' קאי ארב נחמן דקאפי' מטעם מוקלה . שוב ראיתי לח' שע"ה שהאריך בזה יע"ש [ומ"ש עור חק"נ מגמ' דלעיל ד"ג ע"כ דמקשה משיב' דהך בריית' דקתני ושפיק' אסור' בשלמא לרבה דאמ' משום הבנה הוי ספיק' דאוריית' וכו' אלל לר"י וכו' ספיק' דרבנן הוי וכו' משמע דלא ק"ל אלל משיבא אלל רישא דקתני אין מטלטלין אות' ניח' אפי' לר"י וכו' יע"ש דלכאור' רבאן לא יתכן תי' המחבר זיע"א דאי ר"י מוקי לה בתרנגולת העומדת לגדל ביצים א"כ מאי מקש' לר"י ולר"י מסיב' דשפיק' אסורה דחו"ל ספיק' דרבנן דחס מוקלה חמור והוי בעין דאוריית' דמה"ט לא מקש' לר"י וכמ"ש חת"י שם והביאם מהרש"א וי"ל דהתוס' בשבת לא ס"ל כהת' דהמוקלה חמור אלל דהמוקלה נמי ספיקו לחקל וחס דלא חק' לר"נ משום דלר"נ כבר חק' עליה לעיל ממתני' ומש"ט לא אוקמא בולחו אמוראי בר"נ ואח"כ דלר"י לדין לאוקמא לבריית' בעומדת לגדל ביצים ואפי' פריך שפיר

שפיקא

שכתב (חסר)

גם מ"ש הרב ערך השלחן שחרי"ף השמיט כל זה מצני שפסק כר"ח דפרק חלק דפקדונות של עיר הנדחת יאכדו אף רקבלו אחריות ע"ש ליתא דחס חרמב"ס פסק כר"ח ואפי' כתב כאן דבעי' קרן זוית אלל ודאי דוקא בעיר הנדחת משום דכתיב שללה דהפיק' תלוי במתן תרע דחס הרא"ש פסק בשמים דאפי' דקובל אחריות אפי' חייב בעל הממון לבטל וכאן פסק כרב באיסורי דברגלי מי שהפקידו אללו א"ו דיש חילוק בין עירוב דתלוי בשכיתא לא כן חס דתלוי בבעל הממון . וטעם חרי"ף נר' משו' דסובר דהפיק' כמ"ש בגמ' מעיקר' דאזרו לטעמייהו וחס דקאפי' בהך חכי דחויא בעלמא חס ועוד מאי פריך ואי הנחו תלו לא שקיל וחסמר שמואל שור של פטם וכו' (חסר) :

שם למה ליה לצימר משקין וכו' לפי דעת הטור . ופסקי הרא"ש דחס דאסור' להשקות דוקא לצורך השחיטה א"כ זה חדיוק חיה לו לדיוקי מרישא דהשקאה צורך שחיטה ואפי' דחכי כונת' הש"ס דדיוק מרישא ומשיבא ומיהו לא ידעתי אפאי לא גזרינן בשאר השקאה השקאה אטו שחיטה כמו דגזרינן בריגס אטו לידה ובשלמא לרעת' רש"י דלאו משום גזירה לא משום שאין מוזנת עליו ניח' דהני מוזנתם עליו אלל לרעת' התוספות לעל בר"ש אין לדין קשה אפאי לא גזרינן וי"ל דבשלמא לידה אסור' מן הגזירה משום דרמי לקלירה אלל אטו שחיט' לא גזרינן [דשחיטה מתוך שהזירה לצורך וכו'] . תרע דלעיל פרט"י ד"ג פירות הטטרים שחא יתלוש בשבת משום דס"ל דחלישה מותרת מן התורה אלל משום שבת ומיהו מדברי רש"י לעיל שכתב משום ראש' מתאמצול נראה דס"ל דכל השללכות בין אוכל נפש בין השכשורין יס לחלק בין אפי' ללא אפי' והכלתי מתקלקל קרוי לברו והמתקלקל קרוי חס כמ"ש התוס' במגילה ועיין בהרא"ש פ' בא וא"כ ק"ל אפאי פי' לעיל שחא יתלוש בשבת ועיין בס' מחנה ראובן שהאריך בזה . שוב ראיתי לח' ב"י שהאריך בזה וששתי בעל כל חון :

שם ודא בעי מניה וכו' פלעולי תמרה לר"ש מהו רש"י פי' ביו"ט איורי והק' מהרש"א דילמא איורי בשבת עש"כ ול"ק דהש"ס קיים ליה דאיורי ביו"ט . ושמעתי מקשים דחס שבת קובעת בין בדבר שנגמרה מלאכתו בין בדבר שלא נגמרה מלאכתו דחכי ס"ל לר"נ [לעיל ס"פ המביא] א"כ ע"כ דאיורי ביו"ט אינו קובע ולא ידעתי מי הגיר להם דיו"ט אינו קובע דחרמב"ס פסק כשם שמונה לענג שבת כך מנה לענג י"ט וטעם דשבת קובעת מדכתיב וקראת לשבת עונג א"כ ח"כ ביו"ט . ובלא"ה אינה קו' דר"י לא ס"ל חכיאל דשבת אינה קובעת [אלל בדבר שנגמרה מלאכתו וחכי קו'ל] מיהו מהרש"א מקשה לר"נ ור"נ לא ס"ל הכי . וא"ת דחס ר' אליעזר קאמ' ערב שבת ואמאי לא נקט ערב יו"ט [לפי מאי דס"ד

מסכת ביצה

סזיקא דרבנן חיא עכ"ה :

סליק פירק חמישי . וסליקא לה מנ' בינה
בעזרת אל גרול העלה

מס' ראש השנה

דף י"ג ע"א תוס' ד"ה ולא קליר נכרי
וכו' מ"מ

יש לו כמה שזרע ומכל מקום דיוק שפיר התם
משום אחרות שמדורות הראשונים עכ"ל כונתם
דלפי שיטתם דיש לו כמה שזרע א"כ הוי אחר
שלימותו קעברו וכו' אם ישראל עובר ע"ז וגוי
עובר ע"ז אחרת שלו אמרין דאסורה משום דהוי
ע"ז של ישראל בשלמא אם ישראל זקף לבינה שלו
ובא גוי והשתחוה לה ניח' אבל אם היא של גוי
הוי אחרת שלימותו קעברו ודאי דהוי של
גוי ובדיטול בעלמא סני לחו ולכך כת' דהאיסור'
הוא משום אחרות שמדורות הראשונים שלא זרעו
אותם והוא של ישראל דאין אדם אומר דבר שאינו
שלו אלא משום שלימותו קעברו והוי של ישראל
ואין לה ביטול ועיין ב' פרשת דרכים כמה
שחגיגה בדברי חזקוני ואין להאריך :

דף י"ט ע"א גמ' ותפ"ל דהו"ל יום שלאחר
ר"ח וכו' י"ט להקשו'

דהו"ל להק' עריפ' מינה ותפ"ל דהו"ל יום שלפני
יום גדלים בן אקוס וכו' יתכן ליה גדלים בן
אקוס דברי קבלה לא ינטרן להק' מר"ח רכ"ש
ר"ח וכו' דהכא עריפ' מינה רבנא' תענית א"ר
אשוי כל שלאחריו בתענית אסור' בהספד מות'
וכת' רש"י דה"ה כל שלפניו מיהו חיובא שמוטל
בין שני ימים טובים עשאוהו כו"ט עלמא דאסור'
בתענית ובהספד ולהכי פריך תפ"ל דהו"ל יום
שלאחר ר"ח והו"ל מוטל בין שני ימים טובים
ואסור' בהספד ובתענית וא"כ הא עריפא מינה
וכד תיין ליה דר"ח דאורייתא וא"כ לא חוס לא
יום א' ולהכי פריך תפ"ל יום שלפני גדלים ור"ק
כי נכון הוא :

דף כ"ב ע"א גמ' והא זמנין סגיאין אחרות
קמיה דרב הלכה

כר"ש ולא אחר לי ולא מירי א"ל הוי תנית א"ל
אפכא א"ל למש"ת לא אחר לך ולא מירי זה הגמ'
קשה להולמה וכבר דשו בה רבים אך ראיתי בב"ב
ד' ס"ה ראיתא כת"ג וכתב רש"ם דהאי איפכא
לאו דברי ר' ירמיה אלא דברי הש"ס הכי אך ר'
ירמיה לבי תומו לא ירע שיש גירסא אחרת דלא
כגירסתו ע"ש [וזהו לבאור' כונת רש"י כאן שלא
אחר רב חנן לשון זה משא איפכא תינא דהוא
לא ירע שיש ג' אחרת אלא הוא לשון הגמ' אבל
ר"ק א"ל רי"א אב ובנו וכו' כפרש"י] :

אך עדין קשה הכא כיון שלא ירע שיש
ג' אחרת שלא כגירסתו

אין הבין קושייתו דקאמ' ר"י ומעשה דהא לבי
גירסתו ר' יוסי לא הביא מעשה אלא ר"ש הוא
שהביא מעשה . וי"ל דקושייתו מכא ר' יוסי
נימוקו עמו והמעשה הוא דמעיקרא הכשירו

הכחנים אותו ואת בנו ומכא רר"י נימוקו עמו ויש
קל' מעשה לשיעור הוי הילכת' כוותיה :

אך נראה ר' רש"ם לא כתב בן אלא לפום
סוגיא דהתם אבל הכא דרש"י

גילה סודא דכתב כי אחרת הלכה כר"י דהוינו ר"ש
והאמת הוא דרב חנן לא אחר בשני רב אלא הלכה
כר"י דמכשיר ותני איפכא [וקיבל רב סברתו ולא חז'
למעשה שהביא ר"ש] וכשראה חגי' שלנו אחר הלכ'
כר"ש [דמכשיר דהוינו כר"י לגירסתו] ופריך ליה [רב
הוא ר"י ומעשה וכו' וס"ד] דצמח המעשה מהשה
לו וא"ל הא זמנין סגיאין אחריתא קמי' דרב שהלכה
כך ולא הקשה לי מכא המעשה א"ל הוי תנית א"ל
איפכא תניתא א"ל משום [הכי כי אחרת הלכה כר"י]
לא חז' למעשה דרש"י ר' יוסי נימוקו עמו אבל לבי
גירסא דידן מכא דר"י נימוקו עמו ומעשה משיעור
וראי דהלכה כמותו דפוסל ו"ש רש"י כי אחרית
הלכה כר"י דהוינו ר"ש ור"ק סטיב :

דף כ"ו ע"ב משנה ופיו מלופה זכב וכו'
הרמב"ם השמיט הא

דפיו מלופה זכב וכתב מתר"ם בן חביב משום דס"ל
דהחיה מתני' כר"י רש"ל דבשופר כיון שהוא בחור
לא חיישי' הא דאין קטיגור נעשה סניגור מיהו
לרבנן פסול ע"ש וליתא דהא הרמב"ם הביא דהיא
דלפניה זכב בצקוס הנחת פה פסול שלא בצקוס
הנחת פה כשר וע"כ דלא חיישי' כי אם בצקוס
הנחת פה ומתני' שלא בצקוס הנחת פה כראש'
בגמ' ועוד דדוקא בבגדים שלא יהיו של זכב אבל
הכא לזיו בעלמא ועיקר הטעם [דבצקוס הנחת פה
פסול] משום דהזקיעם בזכב ולא בשופר . והרמב"ם
השמיטה משום דהכא לא דינא הוא אלא נוי בעלמ'
בשלמא חלוצות הוא דינא דכתי' בחלוצות וקול
שופר ואף שהרמב"ם מכיר הילכת' לצאט' הא לזיו
הילכת' הוא ומוי וימר דליצות חמשים עושין כן לכך
אין לירך להביאו :

דף ז"ך ע"א גמ' פסוקי תקיעת' מחדרי
לא פסקין וכו'

אלא תרי קלי מתרי גברי וכו' משמע דבחר המסקנא
דשמע סוף תקיעה לא ילא לא לריך לטעמ' דפסוקי
תקיעתא מחדרי לא פסקין ורש"י לקמן ד' ל' ב' כת'
זה הטעם וקשה למח לריך להאי טעמא וכו"ל דרש"י
סובר כהירושלמי שהביא הר"ש דפי' אין ביורו אלא
אחת חיינו הראשונה אבל ב' וג' לא עלו לו כלל
וע"כ מטעם דפסוקי תקיעתא לא פסקין [המתרין טעמ'
אין ביורו אלא אחת אשנייה וכשזכור [המתרין טעמ'
דפסוקי תקיעת' זכר' א"כ אין ביורו כלל ור"ק] :

רש"י ד"ה ומי' לא וכו' ומשום דבשי לאותובי
אחריותו דיוק הך דיוקא

עכ"ל לבאורא דכונת רש"י דקושיא א' תיקשי מכא
למימר' דשמע סוף תקיעה ילא אך משום דבשי
לאקשווי מתוקע לתוך חבור וכו' דקושייתו אהחלת
תקיעה דיוק הך דיוק' ולא ידענא מאי קאמ' דקושיא
א' ע"כ מכא ממילא דאל"כ איך תסלק ליה בתרתי
דתקיעה שנייה אין בה כי אם תחלת תקיעה . ונראה
לי דרש"י סובר כהרמב"ן והביאו הר"ש ז"ל דפי'
אין ביורו אלא אחת אהתקיעה שנית אבל תקיעה ג'
לא ילא וא"כ תיקשי בלא דיוק' דמצילא וכו' דאמאי
לא

דרש"י ס"ל [כתי' אחרון החתום' דחתם דשופר וחוללות] חשיבי משונים ע"ש :

תוס' ד"ה במאן דלא כר"א תימא הא ע"כ לא שוי לכל

מילוי וכו' עכ"ל לכאור' קשה דאדרבא מחתם תיקשי דאמאי לא קתני כמי הא זה היום תחלת מעשיך ותו דאמאי לא [הקשו כן] כל"ק וכן הקשה בס' מהר"ם בן חביב ז"ל ונ"ל דמאן מתרלת חביתה דלעיל [כל"ק איכא למומר] דמקשה מהבדייתא [דקתני לא שביובל וכו' ולא קתני הא] אבל הכא כל"ב קאמ' האי דתנן וכו' וצריך ממתני' ולהכי מקשים חתום' הא ע"כ לא שוי לכל מילוי. מיהו לאחר האמת תיקשי מהבדייתא דאמאי לא חשיב הא ומאי שייך לשנויי כי קתני אשארף וי"ל :

דף ל"ב ע"ב משנה ואין מפקחין עליו וכו' (א"ס עיין מ"ש הר"ן)

ועיין לקמן בחי' הממכר במ"מ ד"ל ע"ט)

דף ג' ל"ג נמי' אין מעבדין את חתינות הא נשים וכו' ל"ק הא ר"י וכו'

[א"מ עיין במ"ש רי"ז ועיין במ"ש הממכר זיע"א בעירובין ד' ז"ו עכ"ס]

דף ל"ד ע"ב תוס' ד"ה מט' וכו' והשתא נרסיקן שפיר

תקיעה מזה ותרועה מזה וכו' עכ"ל עיין מ"ש מהרש"א וי"ל דלדעת רש"י דגרים ולא קשה דלעירבנהו וליתננהו וליתני ולא בסוף אבל חשתא דגרסי' לא ולא אתי שפיר. ועי"ל דלגירסת רש"י אתיא בצ"ח מתשעה בני אדם כאחד ולא וכ"ש בואח"ו [א"מ ואין לומר' דקא"ל א"י' בארובין ולא דחיינו סיבא ופאילו בארובין מכלל דרישאזה אח"י ולא בלא ארובין דאי כולה מילתא חרא חר"ל למתני ולא לבסוף עכ"ס] אבל ברישא איכא למומר דלא זו אף זו קתני אבל סיבא לא לריבא ופשוט :

סליקא לה מסכת ראש השנה

מסכת תענית בס"ד

דף ח"י רש"י ד"ה לא נצרכה וכו' חנה

יש לחקור במי שמת לו אביו באדר ונתעברה השנה כיצד יעשה ולכאור' יש לנחוג באדר ראשון מיהו יש להביא ראיה מדברי רש"י בדבור זה דיש לעשות באדר שני שכתב דנתעברה השנה ועיברו אדר ב' ומש"ה אולטרין לאסור אהזו משום יום שלפני ר"ח ולמה כתב שעיברו חודש חו"ל לומר' דכבר עשו באדר הא' וכן ראיתי לה' מג"א [בסי' תקס"ח] שחביא ראיה מכאן] ואפשר לומר' דאינה ראיה כ"כ דאימא דעושין כשניהם כדאימא באגולה [א"מ ומ"מ מין בש"ע פסק שם דעושין כב' עכ"ס] ודברי חתום' בכאן לא יכולתי להבינם שכתבו מש"ס אילנ' לאוסרו משום יום שלאחר כ"ח עכ"ל דהיכן מלינו שאמרו משו' יום כ"ח והיה לחם לומר' לחכי אילנ' לומר' יום כ"ט משום יום שלפני ר"ח ונ"ע :

דף כ"ט ע"א גמ' דהו"ל עשרין ותריין בסיון חנה לרעת

לא תועיל סוף תקיעה לתקיעה שליטת. עור' נר' דרש"י ס"ל דפי' אין בידו אלא אחת ר"ל הראשונה אבל שנית לא עלתה כלל וא"כ קר' חגמ' דתסלק ליה בתרתי דחיי' תחלת תקיעה ב' בשביל תקי' שנית ואופה בשביל תקיעה שליטת וז"ש רש"י משו' דבעי לאותובי אחרוייהו דייק וכו'. ובהכי יתיישב מה שכת' רש"י לקמן במשנה דקתני תקע בראשונה וכו' טעמא משום דשוקי תקיעת' מהדרי לא פסקינן דלכאור' השם דהא לפי' המסקנא לא אילטר' לטעם זה אבל לפי' מ"ש נחא דאתי לפי' התקיעה ב' למה לא עלתה והוכרח לפי' טעמא דפסקי תקיעת' וכו' ודוק הטיב .

ולבאורה על דעתו לומר' דהתקעה ס"ד דפי' אין בידו לא אחת

ר"ל תקיעה ב' ולכן הק' מכה למיגד' וכו' וכשקדש לו פסקי תקיעתא לא פסקינן א"כ אפי' ב' לא עלתה לו ואפשר דהכיוון הרב לפי' כן מכה דפריך ומתילא וכו' דכלאו חבי' הכל חשיב סוף תקיע' אלא דרולה להקשות אסוף תקיעת' [ואיראש תקיעת' וכא"ש שו"ר שכ"כ הרא"ש דלמסקנא הוא שחדש כן :

כתב הב"י בשם הג"א דאם אחד תקע בשופר ואחר תקע בחוללות ולא

דחרי קלי מתרי גברי משתעבי והק' הב"י דזה חזן דברי חס"ס דהכא ע"ש והק' עליו השכנה"ג מהא דכתב רש"י לקמן בא"י ש"ד דף ל"ד ע"ב וכן הק' עליו שצ"ח ונר' לי דלא קשיא דבשלת' רש"י יש לפי' דרוק' מרי דחביב אבל בהג"א אין לפרש כך דאם כן מאי קאמר ומ"מ תרי בתורה לא יקראו וכו' דמשמע דר"ל דאף דחרי קלי משתעבי בתורה משום דחייב התורה לא יקראו ב' כאחד ואי איירי דוק' מיירי דחביב מה הוקדש לו מתורה דכיון שאינה באה משנה לשנה אלא משמע דלאו דוקא חביב וגמ"ס הק' עליו שפיר הב"י מסובגין ומיהו וי"ל דהג"א הק' דאפי' ב' וזה ג"כ פ' זכור שאינה אלא משנה לשנה [אין שנים קורין כאחד] דדוקא בדבר [שם בו חייב שמתא ומיבוב] והשופר יש בו מיבוב ושמתא שמערכת השטן וזכר עקידת יצחק והב"י דחיק' ליה לפי' כך זהו (אמר כאן איזה שיטות) כג' סבור גזירה אטו שאר ימות השנה (אמר) :

רש"י ד"ה עשרה קורין וכו' שאי אפשר שלא יחא אחד לאחד

ואחר לפנים עכ"ל הוקשה לו דמאי ראיה מיתתי מהלל ומגילה שאני התם דהחולות שוין אבל שופר וחוללות משונים ומשפיר ליה לרש"י דבשנים משתת' יותר מהמשונים לכך כתב דה"מ משונים ודלא כהל"מ דמשתכר ליה דבמשוני' משתמעו יותר משונים ובהכי יתיישב מאי דק' על חל"מ מהא דהלל ומגילה [רס"ל בפרש"י דא"א סהיו שוים] אבל אין לומר דקושטא דמילתא דרש"י אית ליה חכי דרוק' במשונים [דמשתמעו וכדעת הל"מ] דהא לקמן גבי ט' תקיעות מט' כנ"א כא' כת' דילא משום דחרי קלי מתרי גברי משתמעו [וחתם חרי התקיעות הן שוין לא ע"כ דלא שאל] מיהו כג' ואלו נאמרין דט"ל כתבו חתום' דשופר וחוללות לא חשיבי משונים ואפשר

מסכת תענית

על נפשו הפך הנזירה של קורס שאין להם רשות לפנות פה לכך יש לרבות י"א וי"ב וי"ג א"ל דאיתי מק"ו. אך יש מקשים על מ"ש הרמ"ש בשם ר"ת ז"ל רי"ג שמתאשפין בו לתענית לא לר"ך קרא לרבויו א"כ למ"ל לרבויו י"א חרי י"א לא משכחת לה אלא היכא שחל בא' בשבת וכשחל בא' בשבת התענית ביום חמישי ולמח לר"ך קרא לרבויו ובאמת שלא היא :

שם ולא יעבור כתיב מקשים העולם דילמא פירשו ולא יקדם כמו ויעבור

את חכוי וכמו עובר לעשייתו (פסחים ד"ז ולק"מ) דאח איכא י"ג שהוא זמן קהלה לכל ולא לר"ך לרבויו א"כ לא שייך לפרש ולא יקדים אך תפסה לשיטת הרמ"ש דלא שייך כי"ג כימים אשר נחו [אלא דמק"ו אחי לבניו ולאחריו קורין וכו' אין קורין א"כ הדק"ל] וי"ל דלענין קרימה לא לר"ך קרא דשיטתא שלא יקדים דכתיב כימים אשר נחו ובהני ימים לא נחו ומחיתיתו להקדים אבל לחושף לאחריו שייך דחוי בכלל כייח' וקרא לא נחית לא לחפך מהשכרה. ועוד יש לחלק בין הימים שעדיין לא באו לעולם ולא דמי לעשיית שבידו לעשות וחשיב כאלו באו (א"חילו' זה לא הכנתי והעתקתי למבין מפני שראיתי ג"כ בחידושי לנחמ"ס כ"כ דוב"ד יוש"ר) [א"מ ולע"ד דברי המאמר זיע"א ברורים דלנביאדם וכו' שייך לפרש שעבר' קרימה שעבר על הכירו ומקדמו והניחו לאחריו וכן גבי עשייתא שאגרו עובר לעשייתו שייך לומ' כן שלבניו לעשות חמלה והעבירו עשייתם ומקדים לכד לפניה אבל כימים ובזמן אין שייך לב' העברה אלא איחור שעבר הזמן ולא עשה כמו דכתי' פרעה מלך מצרים שאון העביר המועד ולא שייך לב' קרימה שחמים וחזמן עדיין לא באו לעולם ומה עבר כנ"ל עכ"ל] :

דף ה' ע"א גמ' אמר רב מגילה בזמנה קורין אותה אפי' ביחוד

שלא בזמנה בעשרה ופרש"י שלא בזמנה כגון כפרים המקרימים ליום הכניסה משמע דוק' כפרים אבל הנרחין מאחר שקבוע לכל קורין אותה ביחוד והק' המפרשים דא"כ מאי פריך מהא דאמר רב ע"ש זמנא דתס כנרחין ועיין בש"פ מלכו בקורס שדבריו תמומים דמכל מקום מאי מק' דמאחר דאמר רב ע"ש זמנא דראי גלי לן רפי' שלא בזמנה כפרש"י דבקבוע אין לחלק. אבל חממת שרש"י תירץ קו' זו מאחר דנקט ע"ש זמנא דחול"ל מקרימין לע"ש דאח לאו זמנא הוא אלא ר"ל דמאחר שאנשי כנח"ג תיקרו להקדים חרי לנו בזמנא וא"כ חכל בכלל אפי' קרימת כפרים אבל כשתי' לו לאשוקי מדר' שציר דלא נקט מקרימין לומ' דלא תימא מורחין חן כרי שתאגר חואיל ונרחא ירחו ליום הכניסה אלא ע"ש הוא זמנא וק"ל :

דף ז' ע"א תוס' ד"ה נאמרה לקרות וכו' ואכתי קשה

דאח אמרין בפ' א"ל הזמנה וכו' עכ"ל ברכת דבריהם דחול"ל לקרות קאמינא שניהנה לקרות ברו"ה שגריך לקרות המגילה ולספר בנס דגס כה ויפאת מלרים לר"ך לקרות כדכתיב לתפן תזכור אף יום

לרעת רש"י דקדש ימים הוא כ"ט יום ז"ל דיום שלישי שנשעו מחר ה' אינו מכלל החשבון דקדש ימים וכן מוכח מהמקור דכתי' ואל העם תאמר התקדשו למחר ואכלתם בשר וכו' עד קדש ימים וא"כ ודאי שאותו חיום אינו מכלל החשבון מיהו לרעת תתוס' דקדש ימים הוא ל' יום ז"ל דאותו חיום מכלל החשבון של קדש ימים ופי' עד קדש ימים הוא קאי על הפורענות שנגזר עליהם מעת שהתאוו והשתא א"ש קושית הרמ"ס בפ' דברים שהקט' דעשרין ותלתא מב"ל. מיהו הרמ"ס קא מק' לשיטת רש"י שם שכתב לא מחס ל' יום וג' ימים שחלכו וכו' משמע דל' יום בר מאותו יום שכן דברי תתוס' ולכן ז"ל דל' יום לאו דוק' אלא כ"ט :

מיהו מ"ש הרמ"ס שם דלפ"ז אין ז"ל דז' ימים לאו דוקא וכו' דז' ימים

דוקא פי' דבריו דז"ל דאותו יום דעשרין ותריין הוא מכלל החשבון של ז' ימים ונשלמו ככ"ח ובכ"ט נשתלמו המרגלים ואע"ג דבגמ' קאמ' דחוי לחו עשרין ותשע ז"ל דאח"כ דלגמ' משום דס"ל דאותו יום כ"כ אינו בכלל חז' ימים אבל לבריית' דקתני ל"ו וג' ימים שחלכו בדרך חז' ימים של הסגר מרים ובכ"ט נשתלמו המרגלים מוכרח דס"ל דז' ימים הוא חק מיום שנשתלמו המרגלים ודחיקא ליה לב' שהוא ביום חז' וז"ע ודו"ק :

סליקא לה מס' תענית

מסכת מגילה

דף ב' ע"א גמ' כנ"ל כרבעין למימ' לקמן וכו' סק' הרשב"א וכו'

מאן דלא ידע בריית' דלקמן מתמחין עליה וכן הקשו תתוס' בר"פ כל התדיר ע"ש ולי נראה דל"ק דמדרקאז' מנ"ל ולא קאז' מאי טעמא משמ' דחטעם ידוע אלא דבעי אקרא מנ"ל ולזה תתמ' עליה למח לר"ך קרא הא חטעם סגי. ועוד נראה לי דמדרקאז' מנ"ל משמע דס"ל שהוא חובה על הכל [אפי' על הכפרים] ובקרא לא הוזכר לא פרוין ומוקשין ולא הוזכר כפרים [ומש"ח מתמה מנ"ל כרבעי' למימ' וכו' דקולא הוא שחקילו חכמים על הכפרים ולא חובה] ולזה קדש לו היכא רמיזא לכו ולא לשון מנ"ל דבקרא לא הוזכרו משום דלאו חובה אלא ברמז על הכפרים שעתיד לתקן [להם חכמים ולהקל עליהם] וזה למדתיהו מרביו רש"י ז"ל שהאריך בלשונו :

שם בגמ' בדאמר רשב"י ו"ג זמן קהלה לכל חיה וכו' יש להקשו

דרשב"י אמאי לא קבע דבריו בשינויא דה"ו ולשיטת הרמ"ש נחא משום דלשנויא בתרא ידק חתירין הטיב ולא חוי בכלל הימים אשר נחו אבל בלשנויא דבזמניהם אינו מבורר הטיב דלא הוזכר מנוחה. ומה שהק' הרמ"ש ז"ל על פרש"י לא קשה דכונת רש"י אחר דמריבין תריסר בוראי כ"ש ו"ג כיון שנעשה בו נס שניתן להם רשות להקהל ולעמוד

אליך וכו' וכו' לא אשא פנים לישראל אני אמרתי ואכלת ושבעת וכן מדרקין בכבולה וכזית משא"כ כללם. אך ק"ק לי מפני ראיתי במדרש שקלחלו בזנות ויין נאך :

מהר"ב ב' שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו שגאיהם של ישראל וכו' נראה לי דידוע כל חיוב דקאמ' מפני מה יש ב' טעמים והם חוק"ל לטעם מפני שנהנו למח נתחייבו ישראל כלם לא היה להם להתחייב אלא דוקא שבששון. ועל טעם מפני שהשתקו לללם למח באותו חורר הא בימי נבוכדנצר היה זה ולמה באותו חורר וזוהו קו' וכו' משוא פנים יש בדבר ר"ל שהמתין להם ראין לפרש ולמה לא חמיתם ראין לך דבר שעומד בפני התשובה. ועל טעם שנהנו לא ק"ל למח לא מחו :

ועוד נראה לי וזוהו כונת חמאמ' דקאמ' שבששון יחרגו ר"ל למח לא מחו ומיחו בענין הללם ידע שלפנים היה. אבל רש"י פי' וכו' משוא פנים בדבר היאך וכו' לללם וק"ל רא"כ תהי לידהו. ואפש' רעין שנהנו קיל מיחו מהשתקו לללם דקמיר ק"ל שפיר. אך ראיתי במדרש שקלקלו בזנות ובין נאך. וראיתי בס' מ"ק דכתב דבעון שנהנו מסעודה חקב"ח מותר להם כראית' בגמ' ולא אשא פנים לישראל אני אמרתי ואכלת ושבעת והם מדרקקים על עצמם עד כזית ועד כבולה וק"ל עליו מהמדרש דקאמ' שקלקלו בזנות ובין נאך ואפש' תלמידיו רשב"י פלוגי עליה וחיינו דקאמ' שנהנו. מיחו ק"ל לכ"ע הא חזרו בתשו' ואפש' דמ"מ לא יזכו לללם גדול וזוהו כונת רש"י שכת' היאך וכו' לללם מיחו (חסר) :

דף ח"י ע"א גמ' רב ושמואל דאגרי תריו' בלעז יוני וכו' מתיבי וכו' פשטו דגמ' נר' דהשתא ס"ד דהא דקאגרי בלעז יוני חיינו למבינים אותו דחיינו ליונים אבל בשאר לשונות אפי' למבינים אינו מועיל וזוהו ניחא קו' מדרש"א דאגרי לא חק' מתתני' דקתני חלוצו ששמע אגורית וכו' דדוקא אגורית אבל יוני דוקא למבינים לכך חק' מבריו' דקתני לא ולא סתם משמע אגרי' למבינים [דומיא דשאר לשונות] וכו' שני ליה הא לא דמיא וכו' וקת' בכריית' דאף שאר לשונות מחני למבינ' להכיפידין א' האמאי מוקמי לה רבנאמואל בלעז יוני וא"כ דרוק' לעז יוני א' שכל השג' ק' והא דקא' הא לא דמיא לא להא וכו' זו אינה סיפא דבריותא דלעיל אלא בריות' אחרית' דא"כ וכו' התקשה לא ידע סיפא. ומה שחק' עוד מדרש"א אגרי חק' מריוקא יונת ליונים אין וכו' ואמאי לא התקשה מבריותא דלעיל ו"ל אה"כ דאגרייתא דלעיל קא פריך והא דקאמ' יונת ליונים אין לכ"ע לא מילתא דגמ' היא [שמקלר דבריותא ונסיב תוכן כונת דבריו] ולא מריוקא פריך דא"כ לרוד לחוסף בנוסח חגמ' יונת ליונים ליונים אין וכו' כמו שחוסף מדרש"א וליתא אלא כמה שכתבו [וכן רדך חגמרא בכמה מקומות] :

שם אנהו דאמור כרשב"ג עיין מ"ש דרש"ש על חר"ק שהשמיט הא דרב ושמואל אע"ג דליכא מאן דפליג עלייהו ע"ש וק' עליו

יום לאתך נאחץ מזרים משא"כ חנוכה ואין לומר דהא דניתן ליכתב מדרבנן קרי כתיבה ומ"ד לא ניתן ליכתב אפי' מדרבנן דא"כ ק' חנוכה נמי [ניתנה ליכתב במגלת תענית] אלא ע"כ כמה נתיישב לו מ"ד ניתנה ליכתב משום דניתנה לקרות ברו"ה חק"א"כ מ"ד לא ניתנה ליכתב נמי נימא חכי אלא ודאי דמ"ד ניתנה ליכתב מדאורייתא קאמר וא"כ דרש"ל חול"ל ניתנה לקרות קאמינא ולזה תי' דא"כ ריבולין לומר דקו' התקשה אף אם סבר דניתנה ליכתב מדרבנן ולא משו' דניתנ' לקרו' הוא דנית' ליה לא משו' דבעיא שידעט וכו' ועל מה שחק' מעיקרא אמאי לא תי' לקרות קאמינא משום דלא פסיקא ליה לומר דמ"ד לא ניתנה ליכתב אף מדרבנן ס"ל דניתנה לקרות אבל אי פי' ניתנה ליכתב מדאורייתא ולא ניתנה מדרבנן תיקשי דחול"ל לקרות ולפ"ז שפיר ו"ל דאף את"ל דכתיב' המגילה לא קריא כתיבא וניחא ליה למקשה משום דניתנה לקרות משא"כ למ"ד לא נית' ליכתב אף מדרבנן (א"ה) זה מלאתי לשוני מעוררב כוח וחסר ולא יכולתי להבינו ומ"מ חבנתי זה ממשמעו דבריו ויראתי מלחניו העתקתי כלל וחזר וסלק רוב"ר יוש"ר) :

ע"ב גמ' אמר רבא מחייב איניש לבסומי בפוריא וכו' יש להקשו' למח רבא אוחב חיון רבכל מקום אמר רבא חמרא וריחני פקחין וכן רבא חוה שתי חמרא כל מעלי יומא דשסחא ונראה על פי מ"ש רבינו חארי' זל"ה דרבא גלגול לוט היה בשור הן לי הנפש וזוהו ר' כוסו ב'ן א'חי אברס ר"ת רב"א ועל ידי חיון ששתה קלקל בשתי כותיו ואותה הלילה היתה כלילי חשם כרתיב ומלות אשה ויאכלו לכך רבא היה מתקן במעלי יומא דשסחא בכונותיו לשם שמים מהקן מה שפיות בפעם ראשונה שוב הראוני שכ"כ בס' שתי ידות פ' תלוז אף אני חוספתה שאתה הלילה היתה כלילי חשם וששתי בעל כל הון. [א"ה] ואפשר שלכך היה רבא מוזג חיון במים הרבה כטורע דמוגת רבא היתה ניכרת כרי להגביר חסדיו על הגבורות עכ"ל] :

דף ט' ע"א תוס' ד"ה כאן וכו' [א"ה] ע"ש המחבר לקמן ד"ה ע"א] :

דף י"ב ע"א גמ' שאלו תלמידיו את רשב"י וכו' וכי משוא פנים וכו' נראה לי לפרש דחיינו על שהמתין להם מימי נבוכדנצר עד השתא אבל אין לפרש כפרש"י שהרי אין לך דבר שעומד בפני התשובה ולכך על טעם שנהנו לא ק"ל וכו' משוא פנים. ומיחו לפי' רש"י ז"ל שזה בכלל קושייתו שבששון יחרגו ר"ל ולמה לא מחו. ועוד ו"ל דעון שנהנו קיל אבל הללם חזרו וחיו מחוייבין ליחרג ולא יעברו מיחו הללם דנבוכדנצר היה אנדריוטא בעלגא (כמ"ש תוס' בע"ז) ד' ב' ע"א ולא היו מחוייבין ליחרג. מיחו עדין ק' חושיא הראשונה הא אין לך דבר שעומד בפני התשובה ואפשר דמ"מ לא יזכו לללם גדול וזוהו כונת רש"י שכת' היאך וכו' לללם :

וראיתי דהר"ב מ"ק שכתב דבעון הסעודה ל"ק וכי משוא פנים דהקב"ה מותר להם לישראל כראיתא בדרכות ישא ה' פניו

עיקר עבודתו באף ימיו שתתייבב דעתו ובני אדם שהם בשחרות חזמן ילמדו ממנו . אך רבי רשב"ר חתם וילמד של ערבות משל שחרית וסבור דעיקר העבודה בתחלת ימיו בזמן תוקפו כי באיש גבורתו ולזה כשאל בזה חזרת ימים הבינו כי קלה בחייו וס"ל דעיקר העבודה בתחלת ימיו וכאשר רבי ולכן כשהקשה אם נאצי' כבש למה נאצי' אחר ומאי קושיא נאצי' לומ' דאיידי בשל שחרית וליקף של ערבות משל שחרית וכדאצי' ר' חתם אלא ודאי סבר דליקף של שחרית משל ערבות כסדרת רבן חתם וס"ל מוכרח כונת דבריו בזה חזרת ימים דהיינו למדני אורחותיו בזה זכית לזה כדי שזכה לעבוד הקב"ה ביושב הדעת באור ימיו שהם העיקר לזה א"ל שבקוהו וכו' ומאי האמר מיומר שבעדו כדאצי' חתם לסדרת רבן :

סליקא מנ' מגילה כס"ד

בעה מס' מועד קטן

דף ח' ע"א משנה לא יעורר אדם על מתו קודם לרגל שלשים יום וכו' פרש"י שאם מת לו מת בתוך ל"י אזור לאפדו ושלשים יום אחריו יאמר קאי וכולי עכ"ל לכאור' דבריו רש"י היפך חירושלמי דקאמ' חדא דתימא ביטן אבל בחדש מות' וסת' ברור דער כאן לא קאצרינן הכי אלא לשמאל אבל לרב ודאי אצי' בחדש אצי' והילכת' כרב באיסורי וכ"כ המפרשים :

אלא שיש לרקוק בזה דמי חבטו בתגר זה ותו דלשון לא יעירר על מזקודם לרגל שלשים יום משמע שמת לו כודם ל' יום לרגל ואי לא מתפנינא אצינא שכונת רש"י היא כמ"ס הטור א"ח כס' תקנ"ו דלא יעורר על מזקודם דהיינו שמחזר אחר הספדן להשפידו ואצי' מי שמת לו מת בתוך שלשים יום שמת' להשפידו אצי"ה לא יעורר על זה להשפידו וס"ל דזה חסילוק דרואקא ביטן אבל בחדש מות' הוא אצי' לרעת רב דכיון שמת בתוך ל"י ועדין לא נאצי' כלל לא חיישי' לטעם זה שמה יבטל מעליית הרגל וכמו שמוכרח מדברי הטור וכ"כ השע"ה ה' יו"ט ולקמן אכתוב מזה . וא"כ כונת רש"י לצי חלוקת של לא יאציטו דתרת' (חסר איות שיטות) . אך יש ליושב מה שהקשה השע"ה דא"כ מאי מיייתי ראיה הרא"ש [דהילכת'] כשמואל ממה שקילק בין חדש לישן כיון דאצי' אליבא דרב [יש לחלק חבין] וס"ל [דראייית] הרא"ש היא] דמדאפרש חירושלמי לא יעורר מוכירו בין המתים וכו' א"כ מוכח דמפרש כשמואל דאי כרב מאי חילוק בין מוכירו בין המתים בין כס"ע דאציט' להשוותם דבשלמ' לרעת שמואל נאצי' לרבא בין המתים אין לו צער כ"כ אך לרעת רב לא יעורר הוא לתור אחר התרי נפש מי שיש לו צער א"כ לכאור' אין לו הצער כ"כ כיון שהוא עם מרי נפש א"כ ההפך הוא על הכל אבל לרעת שמואל שהוא מטעם התירות לכאור' בין המתים אין לו צער כ"כ וא"כ כונת הרא"ש מראש חירושלמי משמע ובכלל

עליו מהתוס' לעיל ד' ט' ע"א בר"ה כאן וכו' שכתבו דל"ל דהתנא דגמ' דלעיל פליג על רב ושמואל דהכא ע"ש ונראה דל"מ ואריבא דברי חתום' דלעיל תמוס' [דלעילום ברייתא כרבנן] והא דלא קתני מתנ' מגילה עם תפלין ומזוזו' משום דלא דמו דמגילה כשרה בשאר לשונות למבינים אותם משא"כ תפלין ומזוזו' אינן נכתבין אלא אשורית [א"מ וכו'] תנא קתני ברייתא דעוקמי' לה דאיידי במגילה אינה מטמאה עד שתאז כתובה אשורית ודאי כשירה בשאר לשונות למבינים אותם דכבר כתבו חתום' שם כיון דאינה כשרה אלא למבינים אינה מטמאה ע"ש עכ"ל]. גם מה שכתב הרא"ש דלאו אליבא דנכשיהו קאמרי חק' הבר"ה דא"כ מאי פריך ולימרו הלכה כרשב"ג ע"ש ולק"מ דלמקשה דלא ס"ל לחלק בין מגילה לשאר ספרים ודאי דס"ל דנחתי להילכת' דאל"כ מה באו למדש אבל אחר המסקנא שיש סבר' לחלק בין מגילה לשאר ספרים א"כ ו"ל ד"ב ושמואל נחתי לצינ' דלרשב"ג אין חילוק . גם מה שהק' הבר"ה למא אצי' מתנ' כבריית' נאצי' מתנ' בלעז יוני וכשר לכל ולק"מ דכונת הש"ס דמתנ' ליבא לחוכמו דלעז יוני לכל כשר ד"ל כמו שמתני דמתנ' כבריית' אבל אצי"ה אם תרלה לאוקמי מתנ' כרשב"ג אוקי ככ"ל :

ע"ב גמ' והילכת' תפלין אין לריך שירטוט מזוזת לריכח שירטוט לכאור'

נר' דהכריחם מכה מתנ' דפ"ק דלא קתני באין בין ספרי' לתפלין ומזוזו' שהספרי' לריבין שירטוט ותפלין ומזוזות א"ל שירטוט וליתא ד"ל דלא נחית למימ' אלא קומרי' דתפלין ומזוזות ולא לחנן ומה שפרש"י חלכה למשה מסיני לא ירענא מי חכריו לצי' בן ובחלכה למשה מסיני לא שייך בה מחלוקת וכן הרמב"ם כצי' המשנה בברכות לא מנה האו וס"ע (חרי כל הטריפות חלכה למשה מסיני ומצינו כמה מחלוקת בטריפות דרב"ר יוס"ר) [א"מ ברבר] שיש בו ענשים הרבה אפשר לחיות מחלוקת באיזה ענשים לא בשרשים משא"כ כאן עכ"ל] :

דף כ' רש"י ד"ה לעולם ר"י וכו' ומתנ' ר"י עיין מה

שהקשה מהרש"ל ומה שתי' בזה' ברכות ועור נראה דכיון דלריך לרקוקי הא כראיתא והא כראיתא לכך לא נאצי' ליה לאוקמי מתנ' כרביה מה שאין כן אי ר"י נוכל לאוקמי מתנ' כותיה נרקוק כן משום דפסקין הילכתא כותיה וק"ל :

דף כ"ח גמ' שאר ר"ע את ר' נחוניא בזה חזרת ימים וכו' א"כ

נאצי' כבש למה נאצי' אחר ופרש"י את הכבש אחר והוא היפך הש"ס דיומא [ר' ל"ד דרריט] לאחד המיומר שבעדו ממא] שאמר לכבש האחר אבל ממא שאמר את הכבש אחר [ואת הכבש השני הוא] לומ' האחר והשני וי"ל ודו"ק . ודע דעל פי מאי דאציטא שם ביומא ותייבב מה שיש לרקוק אצי' שבקוהו כשאצי' פסוק זה וכו' כשאצי' פ' זה נודע שהוא לרבא מרבנן ועור דר"ע מ"ש דשאל לריבא וי"ל על פי מאי דאציטא שם דרבנן סברי וילמד של שחרית משל ערבות ה"כ גבי אדם

מזר תכבוד ולחכי ולפיין ראין מתאחזין מקל וחומר
מלומדים :

דף כ"ח גמ' למה נסמכה מיתת אחרן
לכגרי כהונה לומר לך

וכו' אף מית' חלדיוקים מכפרת שמעשי מקשים דחרי
כגרי כהונה ולפיין מקרבנות ודבר חלמד בקיטש
אינו חזר ומלמד בקיטש בקדשים חניחא למ"ד בתר
למד אזלינן אלא למ"ד בתר חלמד אזלינן מאי איכא
למימר וראיתי לחתום ביומא פ"ב ר' כ"ג ע"ב כד"ח
לרבות וכו' שכתבו רבנרי כהונה לא הוי קדשים
וחזר ומלמד יב"ש וחשתא לק"מ . מיהו מדברי
חתום בשבועות [ו' יו"ד ע"א] שכתבו דלין לאו
עבודה היא ומשמע דוקא לין דאינו אלא חכשיט
אבל שאר כגרי כהונה קדשים [הם וי"ל] לרביהם
דחא ופשיטא את כגרינו קאי נמי אלן וארבעא נר'
דרוקא על חלין שחא על מלכו תמיד ובשעת מיתת
מחי תיתי שילבש ח' בגדים וזה יט לרבות . מיהו
ק"ל בדברי חתום בשבועות בין למ"ד בתר חלמד
אזלינן וחלמד הוא שעיור ר"ח בין למ"ד כתר למד
אזלינן גם חלמד שחא שעיורי הרגלים קדשים הוא
ול"ע :

סליקא לה מס' מ"ק כ"ד

מס' חגיגה

דף ו' ע"ב תוס' ד"ה מי איכא מיורי וכו'
קא מבעיא ליה

משום דעיקר חפזת כתיב בגרזיה וכו' עכ"ל ד"ל
דעיקר חפזת כתיב בעולת תמיד כפרת שמיני
דכתיב ויקרב את העולה דחיינו עולת חובה ויעשה
כמשפט ופרש"י חמפור' בעולת נדבה דחיינו שטעונה
חפזת ונתוח וכתיב סגור לה מלבד עולת חבור
וא"כ כתיב בגופים בחדיא אבל עולת ראייט לא
כתיב בגופים אלא מכח דכתיב כמשפט למד על
עולת חובה [וילפיין קדשי דורות מקדשי שעת]
ולא כתיב בגופים ודלא כמחרש"א שדבריו תמחוי'
וק"ל [א"מ מיהו בת"כ יליף חפזת ונתוח בעולת
חובה מדכתי' וחפזת את העולה דמלת העולה
יתיר' ללמד כל דמתקריא עולה לריבה חפזת
ונתוח ובזה י"ל מה שחק' החמבר ויע"א בזה'
בילה ד' כ' ע"א יע"ש ור"ק עכ"ח] :

דף ט' ע"א ד"ה זה חבא וכו' דטעי בושחו
ניכר וכו' רולח וגזלן

וכו' עכ"ל מ"ש גזלן לאו דוקא דחא אפש' שיחוי'
גזילו ויתקן ואפש' שכונתם גזל של רבים ואינו
יודע למי גזל ושו"ר למחרש"א ז"ל שכ"כ ע"ש .
אך ק"ל למה כמשנאנו נקט טעם אחר . ועוד
ק"ל כשאסרה על בעלה למח חשיב [לח בביתא]
לא יוכל לתקן דחא אין בושחו ניכר וא"ת שיש
עדים א"כ גם ברולח וגזלן אם יש עדים לא יוכל
לתקן ואפש' לומר' דכשאסרה על בעלה ניכר בושחו
שנאסרת חאשה מחמתו אבל רולח וגזלן אין עדיו
לגנוי כל שעה ול"ע :

ד"ה בין דלא חזי ול"ע אם חיה פשוט בא'
וכו' או דילמא בין דתשלומין

ז"ל

ובכלל דבריו פירש החילוק שבין חדש לטון לרעת
שמואל אבל לרעת רב החילוק פשוט כיון דמשום
מעשה שאירע דוקא באותו מעשה שחא יטן כמו
שמלינו כעין זה בשבת גבי סגורל המסומר דלא גזרו
אלא מעין אותו מעשה ועיין בט"ז חלכות ברכת
המוזן . וא"כ ארבעא לרעת שמואל חולך חר"ש ז"ל
לירחק ור"ק חטיב . ודברי ח' חנו' כמה שפי' ברעת
חר"ש תמחויס דאכתי מה תקן לרעת חרמב"ס
שחילק חלוק זה בין חדש לטון שפסק דלא כמאן
ול"ע . ועיין בס' קרבן העדה כמה שפי' בדברי
הירושלמי משום מעשה שאירע וחכונה משום מעשה
דעלית חרגל דזה היפך דברי חר"ש כאן שכתב
שהירושלמי כשמואל .

ע"ב גמ' איכא כינ' דקעב' כחנס חר"ש ז"ל
כתב דהילכתא כשמואל וחביא

ראיה מהירושלמי דקאמ' דחא דתימא ביטן אבל
בחדש מות' והנהיח מדבריו דלרב אפילו חדש אסור'
וא"כ קשה לימא דאיכא בינויהו חדש ועיין בהשע"ח
בזה בזה שחניט דברי הטור בל"ע ונהיח דלא כן
חבנת דברי חר"ש דאף לרב חדש מותר דמעשה
כי חוס ביטן חוס ע"ד מאי דאיתא בשבת גבי לא
ילא חאיש כסגורל המסומר בשבת דמעשה כי חוס
בשבת חוס ועיין בספר מג"א גבי מאי דנוחגין
לכסות חסכין בשעת בחמ"ז אבל חכרים חר"ש מפי'
לא יעורר שפי' לא יעור' לו חמת ולא יספידנו הספר
כז"ע דלרבמ"ש ב"עמבין הגתים דאי מטע' ספרן
מאיריביתיה בפ"ע מבין המז' אבל לשא' (חסר)

דף כ"ה גמ' חכם שמת הכל קרו' וכו' הכל
קורעין עליו כת' חר"ש בשם

ה"רמאיר ז"ל ראין קורעין לא על חכם שיודעין
משמעותיו שחדש וכו' ונר' שמשמש"ש דקא' ועוד
ר"ל אפי' תומ' דפי' חכם חיי' ר"ל רב . וחכם חיינו
חכם העיר אטן שמענתיה כצומין כוליה יומא וא"כ
הדין הוא כך ודברי הש"ך אין להם מובן דאמר
(חסר) :

דף כ"ו גמ' ואילו קרעין שאין מתאחזין וכו'
כתב חר"ש חא דאינו

מתאחה כס"ת ולפי' מק"ו מלומדים אבל עיקר
קריעה לא ולפיין מלומדים כראמרי' באכות כמה
טפזאי שאר אינשי דקיימי מקמי ס"ת ולא קיימי
מקמי רגברא רבא וכו' עכ"ל והכל נכוכו בזה
דריביר דארכביה אתרים ריבוי ונ"ל ליישב דבריו
ונייטב תחילה האגויות דלכא' סתריא נונחו החי'
דמכות עם מאי דאמרינן ב"ק דקידושין ר' אם
מפני לומדים עומדים מפניה לכ"ש ונ"ל דבענין
התועלת והלעבר כשמת ת"ח ודאי דת"ח עדיף שחא
יבאר התורה . [וחכם שמת אין לנו תמורתו] אבל
בענין חכבוד ודאי ס"ת עדיף שחא חסיבה הראשונה
וחזו חק"ו של פ"ק דקידושין [ראיירי לביטן כבוד]
אבל של מכות שמע מכנ"א שאומרים מאי אהנו לן
רבנן וכו' אחר רבא בפ' חלק מאי אפיקורוס דאמר
מאי אהנו לן רבנן [ולענין התועלת ת"ח עדיף] ולפ"ז
יתיישב דברי חר"ש דהקריעה לכא' מזר התועלת
שמשיג ממנו [ומש"ח אי לא כתיב קריעה כס"ת
לא ולפיין לה מלומדים] אבל חשתא דכתיב ולא קרעו
בגרזיהם [ולפיין דכס"ת חייבים לקרוע] ודאי דהקרי'

זל"ז וכו' עכ"ל בתחלה עלה בדעתי לפרש דיבור זה כמ"ס מחרש"א דחשפך הוא לר"י דסב' תשלומין דראשון דלמ"ד תשלומין זל"ז ודאי דלא מחייב ומ"ס או דילמא כיון וכו' ר"ל כיון דלמ"ד תשלומין זה לזה לא מחייב א"כ אפי' לר"י לא מחייב דל"ה חול"ל איכא בנייחוהו הא ודוק דא"כ אמאי אינו' לומ' כיון וכו' תו לא פקע הא בפשיטות חול"ל כיון דתשלומין דראשון חייב ומי דכריחם לומ' תו לא פקע הא פשיטא כיון דתשלומין דא"כ חייב אלא נראה להפך דלמ"ד תשלומין דא"כ ודאי חייב אלא דחשפך הוא למ"ד תשלומין זל"ז מי אמרינן כיון דמחייב בראשון תו לא פקע חייבא או דילמא כיון דתשלומין זל"ז לא מחייב ולא קשה ממה שלא אמר איכא בנייחוהו הא דקרא מנייחו נקט :

אלא דק"ל לבולהו פירושו דא"כ מאי פריך לעיל [ר' ב' ע"א]

הניח למ"ד תשלומין זל"ז אלא למ"ד תשלומין דא"כ לאתויי מאי חול"ל לאתויי פשוט ביום א' ואמר ביום ב' דלר"י דאמר תשלומין דא"כ חייב וכן לפי' מחרש"א במה נסתפק להם בר"י דא"כ מאי פריך לעיל ול"ע :

מהדור' ב' ד"ה כיון דלא חזי בראשון זל"ע אס' ה"ה

פשוט בא' ואמר בשני וכו' מי אמרינן כיון דחייב' וכו' תו לא פקע וכו' עכ"ל וק"ל דא"כ לעיל מאי פריך הניחא למ"ד תשלומין זל"ז אלא למ"ד וכו' לימא לאתויי פשוט בא' ואמר בשני . ועוד אס' חשפך הוא לר"י מהו שכתבו כיון דתשלומין זל"ז לר"א לא מחייב ואש' שבגתם דא"כ לימא דא"כ פשוט בא' וכ"כ מחרש"א . מיהו נ"ל עוד שחשפך בר' אושעיא אבל לר"י הוה פשיט' דחייב וא"כ כתבו דלכ"ע לא חזי אף לר"י ודלא כמחרש"א וק"ל . וחזו דקרוק דכריחם שכת' לא פקע דודאי קאי על ר' אושעיא דלר"י מח"ת שיפקע :

ודרך אגב ראיתי לחביא דברי מרש"א בסוף מ"ק שכתב וז"ל

ורמי לחבר ביום ראשון ונתפשט ביום שני ולא שייך ביה תשלומין למ"ד תשלומין דא"כ וכו' ולכאור' ה' דהא לר"א חייב וז"ל דחתם משום דס"ל דתשלומין זל"ז אבל אי הוה ס"ל דתשלומין דא"כ הוה מורה דפטור הואיל ונדרה נדרה א"כ ח"ה בקטן כשעת האכילות והגדיל כיון דתשלומין ניכחו דהוא תשלומין ראכילות הואיל ונדרה ידחה . ולפ"ז ילפי' מי שחיה אונן בערבית לא שייך ביה תשלומין לתפלת ערבית בבקר כיון דבשעת החיוב היה פטור' אמנם לרעת' ח"ד מאיר חייב בתשלומין למחר אף דבשעת החיוב היה פטור' . ומה שכתב עוד מרש"א שם דשאני כהוי בשביל שיש בידו לגלות לא חזי דחוי לכאור' קשה מרששט במס' סוכה ר' ז"ג ע"א בעיא דנקטס ראשו בעי"ט ועלתה בו תמרה ביו"ט מכסוי וכתבו התוס' שם דהכסוי כיון דאין מלוא לגלות לא חשיב בידו . מיהו מדבריהם שם משמע דהרס חשיב בידו וכ"כ התוס' בע"ז ר' מ"ו אבל התוס' בזבחי' ר' ז"ד כת' דהרס חשיב אין בידו כיון דאין ממעטין ביו"ט ואש' דחתום' לא כתבו חכי אלא לגבי

נראה ונדרה כיון דאין ממעטין ביו"ט לא חזי בידו אבל לגבי דחוי מעיקר' חשיב בידו דכידו למעט : **מיהו מאי** דשיטת' ליה לחרש"א דבאין בידו חשיב דחוי קשה דהא באין בידו מבעיא לן במס' ע"ז ובמס' סוכה ולחומר' אין דחוי וא"כ חכא דלחומר' אמרינן אין דחוי וחייב לנחוג אבלות מחרש' ול"ע [א"מ לא ידענא מאי ק"ל דחאקי"ל ספק אבלות לחקל עכ"ה] .

וראיתי בספר ערך השלחן סי' תק"ו שחביא ראהו מחוס' דזבחים חכ"ל

דמחמת איסור חשיב לאו בידו וכו' עש"כ ולא ראהו לחתום' דסוכה חנו"ל ר' ז"ג דלגבי נראה ונדרה חשיב לה נמי בידו אלא דע"כ ז"ל דחכי מבע"ל איחשיב בידו כיון דארי הוא ברכיע עליו כיון דמחמת האיסור הוא דלאו בידו ונחטינן לחומ' וחזו כונת התוספות דזבחים דאיכא למדחי דלא חשיב בידו וא"כ השתא יתיישבו דברי חכ"ה דגבי עיסה נקטינן לחומ' ואין לאשתתא וחשיב אפשר למשלנה .

ודע שהרמב"ם בחלכות לולב לא חילק בין אשחור מעיור'ט לאשחור

ביו"ט משום דס"ל דחשיב בידו וכל שבידו לא חזי דחוי ואש'ט דמבע"ל בגמ' אי חזי בידו ולא חזי דחוי או לא חרמב"ם פסק כשר משום דאיסור' דאין ממעטין ביו"ט הוא איסורא דרבנן [ומדאורייתא חזי בידו יש לחקל דלא חזי דחוי] אבל גבי עיסה דאיסורא דאורייתא [ומדאורייתא אש'ט למשלנה אסור לאשתתא] וכוזו נתיישבו דברי רבינו בחלכות סוטה פ"ג שפסק ואם נתאכמו פניו והחזירן לכבשן ונתלבנו כשר [ואש'ט דבעיא בגמ' היא בסוטה ד' ט"ו ולא אששט' אס' יש דחויאולא] משו' דס"ל לרבנן שבידו לא חזי דחוי וחתם בידו גמור הוא [ולכך] לא חזי ספק [א"מ ואש'ט דרבנן מבע"ל איג' חזי דחוי או לא ז"ל רבא לשיטתו' דלית ליה במשכת זבחים דה' ז"ד ע"כ שנויא דרב אשי רכל שבידו לא חזי דחוי דמשני חתם שנויא אחריונא ומש"ה מבע"ל כהשכת סוטה אי חזי דחוי אבל לרב אשי פשיט' ל' דלא חזי דחוי וכרמשני בזבחים ושפך חרמב"ס ז"ל כותי' דבתראא הוא עכ"ה] :

דף יו"ד ע"א ד"ה דילמא בר"י וכו' ואילו רב'ק

דמגילה גבי ברו"הק נאמרה וכו' עכ"ל ונ"ל דלכ"מ דלגבי חתם דפרכין מסברא לא חשיב פירכא מאי דאיוט' לדרשא אחריתי משא"כ חכא דלשמואל לית ליה פירכא כלל חשיבין מאי דאיוט' לדרשא אחריונא פירכא . מיהו קשה הא איוט' לא יחל ללאו כמ"ס בעל חסידות פ' אמאי נדרים חלין על דבר מלוא ליתי פשה דיש בהו ולירחו לאו דלא יחל ותי' משו' דנדרים חזו ל"ת ועשה וא"כ איוט' לא יחל כיוחיו דליחזו ל"ת ועשה וז"ל דהוה מלי למכתב לא יחולל דברו ולמה תלה דברר בעגזו [אלא לומ' ל' הוא דלא יחל אבל אחריו מוחלין לו] ובחכיוני' נתיק' מהוספות דחכא דהא אינוטירין אבל מיחל הוא לתפלי שגוי' . ובלאו חכי ל"ק דהא נפקא לן מלה' וק"ל :

ודרך אגב ראיתי מקשים על חר"ב חסידות דהא בנדרים כתיב לה' ודרשינן

מסכת כתובות בס"ד

דף נ"א ע"ב תוס' ד"ה אונס דשרייה רחמנא

וכו' אע"ג דאכזה דשמואל חיוסי קאמ' וכו' עכ"ל מכאן יש לחוכות דלא ס"ל לחתום כדעת חט"ז ב"ד סי' קי"ז דס"ל דאיכא דחתי' חתור' בפירוט אין כח ביד חכמים לאסור דאי ס"ל הכי לא מקשו מידי. ועוד יש לחוכות מחתום דיש פרק מהוס שנחנו שכתב ונראה דאסור מדאורייתא דאל"כ מאי משני חירושלמי וכו' יע"ש ולפי שיטת חט"ז משני שפיר. ועוד יש לחוכות מחתום דפ' איזוהו נשך ר' ס"ג ד"ה לנכרי תשיך שכתב רי"ל כיון דאמר רחמנא שמורה לחסרם לא חיה כח ביד חכמי' לאסור ע"כ ומדכתבו דמורה לחסרם ש"מ דוקא משום מורה הא לאו מורה יש כח ביד חכמים לאסור וא"ת ליכא דכונת חתורה לחתור ויש כח ביד חכמי' לאסור וי"ל דאי לחתור פשיטא דהא גזילו מות' אללא דלמורה קאמ' וא"ת לאפוקי אחוך הא נמי פשיטא דהא גזל גמור הוא. אבל חרמב"ם בח' מלוח ולוח פסק דמנות עשה לחלוות לנכרי דרבית וס"ל דחמקשה לא אסיק ארעתיא שאז מדרבנן מיוח לבתר דמשני דהוא מדרבנן שמה ילמד ממעשיו א"כ ליכא קושיא כלל ואיתא ברייתא בפשטא דהוא מנות עשה וליכא קו' כלל וגם ס"ל דרביר קבלה דרביר תורה דמי ולחכי פריך שפיר :

וי"ש להביא ראיה לדעת חט"ז מהא דאמרין בפסחים ר' כ"ב וארי שרנים וכו' אי הכי אפי' לכתחילה נמי וכו' ומאי אי אמרת בשלמא שייך חבא דתיקשי לירידה אללא דאיהו ס"ל דמדרבנן מיוח לבתר דקאמ' לכס חרי חתורה התירה כפי'. ובסוף הסוגיא דקאמ' ולחזקיה וכו' ומשני טעמא דירי נמי מחבא וחק' מהרש"ל דאימא דאילט' לכס משום יחיו וכו' דא"כ ליכתוב לא יאכל וחק' מהרש"א דא"כ מאי משני טעמא דירי נמי מחבא דאימא דאילט' משום יחיו ונראה דאחר האמת חזקיה לא ס"ל דרשא דאיהו ואיסור' סחורה מדרבנן מיוח מהרש"ל מקשה על חמקשה דמאי פריך דאימא דאית ליה ואילט' משו' דאיהו מיוח אחר האמת לא דרשו' [ועיין במ"ש המחבר זיע"א בפסחים שם] :

דף ס"ב כן יתן לירידו שינה א"ר ינחם אלו נשותיהן של ת"מ שמנדרות שינה מעיניהם ע"כ רש"י בפי' תחלים מזמור קכ"ז פירש כן הוא יתן פרנסה ומזונות למי שנדר שינה מעיניו בשבילו וקשה דהגמ' פירש לה הנאות לחיי העו"ב רש"י פירש לה על מזונות ופרנסה בעו"ב וזו קשה דמה ענין נשים לבאן. ונ"ל שידוע למח ישראל נותנים מס לאומות העולם בשביל שנכנסו תחת שרי האומות ונוטין מהן לכך נותנים להם מס אבל כשיעסקו ישראל בתורה הם ניוונים מחקב"ה בעלמו ולא מתחת חסד וחמו פירוש הכתוב אף חובב עמים כל קדושו בידך ר"ל שאינם תחת חסדים וז"ל רש"י כן יתן חזן את העולם מזונות ופרנסה ולא להם העלבים וכו' יש להשמך ענין חסדים שידוע דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ואין נשותיהם של

ורדיון ממנה דנדרי' קלין על דבר מלוח וי"ל דכונתו דנגמ' מחבא דלא אפי' עשה ודאי את ל"ת [וחא דגמרינן] ממילה בלרעת דאפי' עשה ודאי לא תעשה נגמר מחבא ככ"ל ור"ל :

דף ז"ך ע"א גמ' פתח כמזבח וסוים בשולחן בזמן

שכית המקדש קיים מזבח מכפר עליו ועכשיו שלחנו של אדם מכפר וכו' נראה לי כי מזבח בא"ת ב"ש עולה בגימט' שולחן כי חמ"ס מתחלפת ביו"ד והו"ן בעי"ן חרי פ' וחכ"ת בש"ן חרי ש"פ וחכ"ת חרי ש"פ כג' שולחן. גם כי שולחן הוא ג' שפ"ח וחכ"ת מתחלפת בעי"ן באותיות אח"ה חרי שפע לאדם מחשלתן וכן מחמזבח. גם כי השולחן במ"ק גימ' כ"ב כנגד כ"ב לנורות השפע וכנגד כ"ב אותיות התורה שזריך לומ' עליו דברי תורה (א"ח) אם תחשוב שולחן במ"ק עולה י"ט ואפשר כי אדם כשכתב מקויו' בנ' סעודו' א"כ שולחן עסג' שאר' מסד' שלחנו ג"פ חרי כ"ב כנגד כ"ב לנורות השפע שהשפע של ששה ימי השבוע הוא מסעודת שבת כידוע וכמ"ס ב"ה חק דעתורא דב"נ מתכרכב מסעוד' שבת כנ"ל) [א"מ ול"ג דכונת המחבר דנון פשוטא חסכונה שבעה באותיות וע"ן א"כ חרי שולחן גימ' כ"א וע"כ חרי כ"ב עכ"ה] גם מזבח במ"ק ע"כ גימ' כ"ב וחבין דרש"י כת' שלחנו של אדם כהכנס' אורחיו ודברי חתום דגדולה לגימא וכו' לא זכיתי להבינם דהוה לחו להביא הא דאיתא (חסר) :

סליקה לה מסכת חגיגה

וסליק כל סדר מועד כס"ד

מסכת יבמות בע"ה

דף ס' ע"א גמ' והא קי"ל משנת ר' אליעזר

בן יעקב קב ונקי מכאן קש' על מה שכת' מרן בח' בית הבקירה דהא דקי"ל משנת ראב"י קב ונקי הני מילי במשנה אבל לא בברייתא והא הכא ברייתא היא וקפריך עלה ול"ע שו"ר להרב יבין שמועה שהביא משם הר"ש ראיה זו ועיין בח' תשובה שכת' טעמא דפסק כראב"י משום משנת ראב"י קב ונקי אפי' בברייתא :

דף ס"ב ע"ב גמ' ברא לבר' וכו' וכ"ש ברא לברתא מהרש"א

חק' עלרש"י לזמן שכת' מנא הא מלת' וכו' אבניכתו קאי דבן בנו פשיטא לן וכו' דהא הכא אמרינן דברא לברא וכו' וכ"ש ברא לברתא וכו' ודוקא לומ' דהאי כ"ש לא קאי אללא על ברתא לברתא וכו' דא"כ הכי חול"ל וכו' וכ"ש ברא לברא עכ"ל ע"ש שחניט בל"ע ולא ידענא מאי ק"ל דמה שייך כ"ש הכא [וכי ר"ז נריך למילף בכ"ש חלל זה פשט בני כנים חרי חס כבנים דהיינו] ברא לברא ודוקא לגבי בת אין [פשוט כ"כ שיעיל בנה ולחכי קאמר וכ"ש] דאפי' בת תועיל [וכ"ש כן] אבל לקמן איורי בענין דחשיב ממשפחתו כמו מני מכיר יורו מחוקקי' אכן בת דאין סבר' דחשיב ממשפחתו לכך שאל מנא הא מלתא וכו' :

סליקה לה מסכת יבמות

של ת"ח מנדרות שינה על מנת שיזכו לקוי העולם הבא בשביל מה שילמדו אלף שידוע דבחקדש אדם מקנה דבר שלף בא לעולם וחכא נמי מאמר שהם התא רשות הקב"ה הו"ל כמו מתנה עם החקדש ועיין בספר שמע יעקב כפ' וירא מה שפירש במאמר עתיד הקב"ה לעשות לל וקופה לבעלי מלות אלל בעלי תורה וזה מאמר ר"י (חסר) ועיק' חפ"י הוא על הת"ח ומזה יראה פ"י המאמר אס בקשת לעשות לזקה עשה אותה עם עמילי תורה ר"ל אס בקשת שיתקיים (חסר):

דף ס"ט ע"א תוס' ד"ה ואשתיק מכאן רגיל

ר"ת כשהיה יושב בדיון וכו' רגיל היה לומר שקר אתה דובר וכו' עכ"ל חקש' בס' עץ חיים פ' יתרו וכן חפ"ח בס' מים חיים מכאן לרברי החתום סו"פ הנושא ר' ק"ד ר"ח ה"ג וכו' שכת' הוא אמרה כן אבל לרבא לא ס"ל וכו' ולרברי חתום' כאן היה לרין לומר לה שקר וכו' וכו"ל דל"ק דאס הוא סומך דאדרכתא לאו שפיר כתיבה וא"כ חפ"י מיומי דשלימו יומי אכרזתא לא תקם ולכך לא רלה להשיבה [דעדיפא מינה קאמ' לה] וחכא שאני דאע"ג דהשתא לית להו זוזי לסלוק' שמא יהיו להם לאחר זמן ויסלקו בזוזי ולכך לרין להשיבה. ואין להק' התם נמי שמא אדם אחר שיש לו אדרכת' טובא ישמע ויטעה ויקח מזמן האדרכת' להא לא חיישי'. וא"כ יולא לנו פסק דאס אינו נוגע כלל באותו ענין אין לרין להשיבה ויש לחלק דהתם חלקוקות לרין (חסר חיוה שיטות) עוד י"ל דאמרי' לא ירע שרב אשי חולק וכו"ל דרב אשי בדרך שאלה אמר ולא בדרך מחלוקת ולכך היה לו להשיבה לסברתו אבל התם (חסר):

דף קי"א רש"י ד"ה אנת עולא על ארמה טעמא תמרת מקרא הוא בנבואת עמוס עכ"ל כ"ל לפרש בדבריו ר' פירושם הא' דמפיקר' קאמ' אנת עולא לשון תרגום וא"כ אמר על ארמה טעמא בלה"ק הי"ל לומר על ארעא מסאבא לזח תי' לשון מקרא הוא. א"כ דחו"ל לומר על ארמה טעמא חומת מחו תמות לשון עתיד לזה כתב דמקרא הוא בנבואת עמוס ר"ל דלשון נבואה הוא וזהו שכתב בנבואת עמוס [ולא כתב בעמוס]. אי נמי דחוקשא לו מחו שחשיבו לו ארנו בא דאס מעיקר' קפיד אמיתה לזח אמר דמקרא הוא בנבואת עמוס ושייך לומר דקפיד אקבורה כ"ש דאס כתיב ויהי כשבי ובוראי יקבר שס וא"כ חס ס"ד דקפיד אקבורה. א"כ דנקיט לשון המקרא וקפיד אקבורה ג"כ ור"ק:

סליקא לה מס' כתובות

התחלתי לכתוב על מס' סוטה כר"ח תמוז ט' תתקפ"ג

מסכת סוטה בס"ד

דף ב' ע"א משנה ומשקה ע"פ עד אחד וכו' חקשה

הרא"ש ליתני ע"פ עצמו וכ"ש עד אחד כדרייק כז' מרובה וכו' ע"ש וק"ל דהא במרובה לא דייק מכח ע"פ עצמו אלף דע"א פשיטא מזל עצמ' דשטיטא דבכל דבר לרין שני עדים. וליעיקר חקר' דהרב כ"ל רתני עד אחד כרי לריוק אבל בטומאה עד אחד מחימן דאי לא תנא אלף ע"פ עצמו שייך לריוק אבל בטומאה ע"פ עצמו מחימן ובהכי נתיישבה קו' החתום' שחק' בנמ' דמכ"ל לרייה ע"פ עד אחד מחימן וכו' והשתא ניח' דהא תני ע"א בכונה לריוקי בטומאה ואי שני עדים לא לרין לריוק דשטיט' דלרין שני עדים כדעלמא וק"ל:

גמ' מבד' תנא ממזיר קא סליק וכו' מבע"ל לכדר' וכו' לא ידענא אמתא קאמ' כדר' דהול"ל משו' דחפ"שיו' נאמכו ואי משו' דבעילמתני סוטה כרישא הא משני דרמי לגדרים וי"ל:

מיהו ראיתי לה' המאירי שז' דאדר חמשניות גיטין וא"כ סוטה וכמ"ש התם במ"זל וכונת הש"ס על גיטין וסוטה שהם ענין א' שסיבת הפירור מתנת חזנות וסוטה ונויר מתנת העבירה ונתיישבה קו' התו"ט שחקש' על סדר חרמב"ס וכן חפ"ח בס' מים חיים והשת' נתיישבה קושייתו של"ל כדר' כרי למכר גיטין ודוק:

שם איירי דתנא המזיר וכו' מכאן מוכח דאינו מוכרח דקאי אסוף חמסכ' ויתישב סדר חרמב"ס דהנחנקין קורס פ' ישראל אע"ג דמלות קאי אפרק הנחנקין ועיין בהרן כז' חלק וק"ל:

שם המקנא דיעבר אין לכתחילה לא קאבר אסור לקנאות בכאן דברי המאירי תמוהים שכתב שאין ללמוד ממנה שלכתחילה אסור לקנאות אלף כלומר המקנא שבו לקנאות והוא שזך דברי הש"ס וי"ל ע"פ דברי התוספות ר"ל שאין ללמוד ממלת המקנא אלף מכח משנה יתירה ודוק:

שם הא בזיווג ראשון הא בזיווג' עיין כז' הרב המאירי ודבריו חס הכך הש"ס במ"ק רי"ח דמק' על הא דאמ' שמואל מותר ליארס בחול חמוער משום שמא יקדמנו אחר מהא דא"ר יהודה וכו' מכרזת בת פ' לז' ע"ש דהא ודאי דהחיא דמותר ליארס אשח בחו"מ חייורי בזמן הגדלות דבזמן הקטנות לא שייך לומר מותר ואסור וא"כ מאי פריך מחחיא דבת קול מכרזת וכו' וז"ע [א"מ כ"ל דמ"ש המאירי בזמן הקטנות סמוך לפרק אינו ר"ל קטנות ממש אלא פחות מבן עשרים שנה ומ"ש שאינו ראוי להעניש דהיינו בירי שמים שאין כ"ד של מעלה מענישין פחות מעשרים שנה כנ"ל עכ"ל]:

מהדורא ב' הא בזיווג ראשון הא בזיווג ב' עיין בדבריו ח' המאירי ודבריו מלאחי בור'ק פ' לך דהקב"ה מזווגם וכו' זכי נטיל דוליה ואי לא זכי נטיל לה אחרת מיהו בזהר בפרשת ויקי איתא דהקב"ה כלל אתגלי קמיה ומזווגן לבי' מעשיו ויור' הקב"ה חכל. ודע דאיתא בזהר פ' לך לך דלא עשה מעשה זה שמוזוג וזווגין אלף ממחן תורה ואילן ע"ש:

שם כנלן וכו' החוס' כתבו דמעיקרא דריוק
 חא עד אחר מחימן משום סברא
 דרגלים לרבר וקשה דחא לרעת חמקשה פירוש
 ועד אין כה אין נאמן כה והוא משום דחא
 כיון דרגלים לרבר מחימן והכתוב הפך סברת
 רגלים לרבר וא"כ מאי קריוק חא עד אחר מחימן
 וקבעי מנלן ואפש' דמעיקרא דיוק מבח סברא
 דרגלים לרבר דעדיפא אבל אחר שהביא חמשה
 דפ' שזי דקאמ' שהיה בדיון וכו' שאוסרתה איסור
 עולם וכו' ואי איכא חאי סבר' דרגלים לרבר
 מאי ק"ו הוא זה חא איכא למפדך אלא ודאי
 דסברס איסור' עולם עדיפא מסברת רגלים לרבר
 לחכי חכעי מנלן משום דאיסור' עולם ודו"ק :
ע"ב גמ' לא לימא אינוס לאתיתיה וכו' עיין
 במ"ש רבינו בע' כ"ד מה' אישות
 ודבריו סותרים למ"ש בה' סוטה פ' בסוף
 הפרק ומ"ש אין לקפחן בפני עדים אינו ענין
 לדר"ח אלא זהו ענין אחר ג"כ בזמן הכית :
תוס' ד"ה כל מקום שנאמר עד וכו' ואמר
 דכתיב וכו' עכ"ל כונתם דאמר
 דכתיב לא יענה ודאי יתיר' דחא כתיב על פי
 שנים עדים ואי לבנין אב חא כתיב לא יקום
 עד אחר באיש וא"כ לכאור' אין לדרקן ממלת
 אחר דחכי אורחיה דקרא להכי כתבו דאילנ' לפרות
 מיוחדת ודלא כמחש"א ז"ל שנתקן כדבריהם
 דחא אחר האמת דרשין הכי במכות ובסנהדרין
 וק"ל :

בא"ד אבל קשיא גבי שה"ע וכו' לא ידענא
 מאי ק"ל כיון שכתב חא' חסוב
 ב' והיה להם לחקשות מחש"ס שם דקאמ' חכל
 מודים בע"א דסוטה וע"א דר"א ונ"ל דנ"ק דחתם
 כתיב ונפש וכת' ג"כ וחוא ודרש' במס' סויות
 כפש זה יחיד מיהו לריבין לרבר' החוס' דא"כ
 אפי' עד אחר דעלמא נמי ונ"ל משום דבעי'
 תביעת ממון דחא גמרינן תחטא תחטא מעקרון
 מיהו אחני נפש להכי ופשוט וק"ל :

ד"ה מ"ט דר' יהושע בירושלמי דיוק וכו'
 דחא דתימא כל מקום שנאמר
 חוקה או תורה לעכב כנ"ל דע שחרמב"ס פסק
 דעבר וקינא קיטיו קיטיו ומ"ש מרן דבריו תמומים
 וכי דוחה הירושלמי בסברתו והאמת הוא ראית'
 במנחות ד' י"ט תורה כעיא חוקה חוקה לא
 כעיא תורה וא"כ חבא דכתיב תורה לבד אינו
 מעכב . שוב ראיתי שז"כ ח' פני משח ועיין
 במ' ברכי יוסף א"ח סי' ב' שהאריך בזה וק"ל :
דף ג' ע"א גמ' ומ"ד מותר לקנאות מהו
 לשון חיטוי א"ר נחמן

בר ינחם אין קיטוי אלא לשון התראת וכו' ז"ע
 ברש"י בסנהדרין ד' פ"ח בר"ה המקנא לאשתו
 שכתב חמירה לאשתו אל תסתרי וכו' וחא תנא
 דירן סבר דאסור' לקנאות [וי"ל] במ"ש ח' בני
 שמואל דחא חמקנא אינו מוכרח דאסור' לקנאות
 דאל"כ היכי פליג רב אשי וסבר דירוח טהרה
 אלא דחש"ס לפום ר"ל דלא ליישב מתני' אלקיה
 דאל"כ ר"ל לא כר' ישמעאל ולא כר"ע אלא ע"כ
 [דר"ל סבר כסמס מתני' ובהכי יש ליישב לשון

חמאורי שכתב חמתני' אין ללמוד מכאן דאסור'
 לקנאות וכו' כחנ"ל ודו"ק . ושו"ר לה' מקרי לב
 ח' חא"ע שחניח דברי הש"י בקושי' ע"ש :

שם ועבר וכבר עבר לא ידענא למח לא פי'
 ועבר כמו ויעבור את חכוי וכן
 כלשון חכמים עובר לעשייתן ונ"ע . ודע דלרעת
 דז"ל חפסוק שיעורו כך ועבר עליו רוח קנאה ע"כ
 לטומאה ומכאן ואילך לסתירה וקינא את אשתו
 וחיא נטמאה ספק נטמאה ספק לא נטמאה אז
 וחביא האיש את אשתו אל חכהן זהו ענין החשקאה
 וזהו דקאמ' בגמ' תרי קיטוי כתיבי ואש"ג דלא
 כתי' סתירה בחשקאה סמך אונסתיה דטומאה
 [דאל"כ קטוי לבד למח משקה אות' מה עשתה] .
 מיהו מדבריו דש"י בחומש שכתב עבר עליו רוח
 קנאה וקנא וכו' נראה שמפרש חפסוק כולו על
 וחביא וחכל בענין החשקאה וכן נראה ממ"ש ונעלם
 מעיני אישם חא אם היה רואה ומעמעם אין סמים
 בורקין את אשתו וכן ממ"ש ושכב איש אשתו
 שכיבתה פוסלת אותה ואין שכיבת אחרת פוסלת
 אותה כמעשה ב' אחיות וא"כ פי' ועד אין כה
 כמשמעו שלא יש כה עד אפי' עד אחר ח"ש חא
 אם יש כה אפי' עד אחר לא חיתה שותה דרש"י
 איזל לפי פשוטו של מקרא וז"ש וחיא לא נתפסה
 שאין כה לר אונס על הסתירה אז והביא האיש את
 אשתו אל חכהן ואין קור' מרז"ל דרש"י רודף אחר
 פשוטו של מקרא ואין אנו לריבין לרוחק חר"ס
 ודו"ק [א"מ וגם ר"ש לקמן ד' ר' ע"א חכי מפרש
 לקראי כפרש"י בחומש ע"ש בהש"י עכ"ל] .

ואי לאו דמסתפינא חמינא דריב"י חכי
 סבר כיון דררש

[ונסתירה והיא נטמאה לשיעור] סתירה [ברי טומאה]
 ואי איורי בעד אחר של טומאה למח לרין שיעור
 [דחא] בסתירה כל דחו סני כיון דיש עד ברבר
 אלא ודאי דפירוש ועד אין כה שלא יש כה אפי'
 עד אחר חא אם יש כה אסורה והיא לא נתפסה
 ר"ל קאי על יש כה ע"א וקאי אדיוקא ונתפשטה
 קושית חר"ס במ"ש רש"י אבל יש עדים לסתירה
 ולא חזכיר הקיטוי [רפי' לה אליבא דריב"י] וק"ל :
שם וקנא את אשתו רשות וכו' חרמב"ס כתב
 בה' סוטה מלות חכמים וכו' וכתב

מנן דפסק כר"ע וסובר דקרא חסמכת' בעלמא
 וחוא חפך חש"ס כאן ובזבחים כז' טבול יום
 ודברי הפר"ח כאן תמומים שחרי כשט"ו מה'
 אישות כתב וחובה על כל איש לקנאת לאשתו ועוד
 לרבריו דז"ל דלא כמאן ולכאור' נ"ל שרבינו לשיטתיה
 דסובר רכל שאינו מפורש בתורה חשיב דברי סופרי'
 (א"ח עיין בהרב חמגיד דיש ח' אישות) מיהו
 חא ליתא דחא לא חשיב שאינו מפורש דאי וקנא
 חובה אין לך מפורש גדול מזה ועוד דגבי לה יטמא
 פסק דחוא מלות עשה כן גבי לעולם כחם תעבורו
 פסק דחוא מ"ע ועתה ראיתי להרב חמאורי בחי'
 על מס' סוטה שדבריו יתיישב הכל שכתב שבענין
 חקטוי לא פסקין כר"ע אלא מר"ס ובחפך פסקי'
 כר"ע וכו' וע"ש וסבר' חוא כיון דרוב חתנאים סברי
 דאינו חובה [אלא או רשות או אסור'] לא פסקי'
 דחובה [א"מ ועוד דראב"י ס"ל כר"י ומשנת ראב"י

דף ו' ע"א גמ' אמר ליה רב יוסף וכו' וחסא אימור זכות תלה לה וכו' במתנונה דר' וכו' לכאן מחבא מוכח דמי שיש לה עדים במדינת הים לא מתנונה [א"מ וכו' כ' חמ"ל פ"ב מה' סוטה ח' ח' ע"ב שב עכ"ה] וקשה דא"כ מי שיש לה עדים במה"י ודאי יוולאו לעו על המים דנחיה דחבועל לא יגיד לאחרים כדי שיורב ליקחנה אם יגרשנה חבועל אבל חסד ודאי מגלה ויוולאו לעו [וגם האשה חנור לכבודותיה ותוליא לעו] וכו' דקמי שמיא גליא דאם יודע חקב"ה שלא יבואו עדים ודאי דמתנונה כי אורחא ומתה [מיר] ואם יודע שיבואו לא מתנונה כלל וכשיבואו ודאי דתענש ואוסרין אותה על בעלה ורב ששת נמי הכי קאמ' יש לה עדים אין המים בורקין אבל יש חילוק בשוירע חקב"ה שיבואו או לא וכשוירע בוראי שלא יבואו מתנונה ומתה אבל אם יבואו אינה מתנונה (כאן חסד שיטות) **ובהבי אורא ליה** החכמה של חמ"ל [פ"ג מה' סוטה ח' כ"ג] שחבר' שפילו לדברי התוס' שהסכימו דמתני' דקתני שבאו עדים שהיא טמאה ר"ל שפילו עד אחר מ"מ מלתא דרב ששת דאם יש לה עדים אין המים בורקין אותה דוקא בשני עדים אבל ע"א המים בורקין אותה מדברי התוס' בשבועות ד' ל"ב גבי חא דאמרין חכל מורים בעד אחר דסוטה שחייב וכתבו התוס' ואין חסד יכול לומר בלא עדותו ע"י קנינו ובתורה תשתה ותמות ויפטר בעלה מן הכתר' והרבה פעמים זכות תולה לה וכו' אלמא שפילו יש לה ע"א המים בורקין עש"ב רלב"ג"ש אין ראיה כיון שאין חסד כח לעמוד לפני ב"ד המים בורק' ואפילו בשני עדים חייב חכל אם ירצה להעיד ולבוא לפני ב"ד אה"כ שפילו בעד אחר אין המים בורקין אבל בזכות תולה לשעמים ומתנונה דרך אברים ולזה כתבו דחברת פעמים זכות תולה לה ולא תיקשי מגמ' (כאן חסד כמה שיטות ואה"כ מלמדי זה חלשון וחסד החילתו) דלר"ש ל"ל דרשה דוכן' האיש מעון [א"מ כ"כ חמ"ל פ"ב ח' ח' דר"ש לית ליה חאי דרשה דוכן' האיש מעון בזמן שהאיש מנוקה מעון וכו' עכ"ה] וא"כ אתרלה קושית חכמי אשכנז דלפי דברי התוס' דחולין [ד"א ע"ב בשם ר"ת דממיתה למיתה לא חולין בחד רובא] א"כ בת כהן דבשריפה חייב משכחת לה [דחשתיא משכחת לה ואינה בשריפה אלא בסקילה] דחשתיא משכחת לה כשלא ברקוח המים לאמה וא"כ ודאי אינה ממזרת [א"מ ור"ל דלכאן למימר דגם שלא ברקוח המים משום דאין האיש מנוקה מעון דר"ש ל"ל חאי דר"ש וגם לא חיישנן שמא זכות תלה לה דלר"ש אין זכות תולה ועוד אפי' לרבנן משכחת לה כשחיתה יותר משלש שנים דאין זכות תולה יותר מג"ש כדמשמע מדברי התוס' לקמן ע"כ ד"ה וטהורה וכו' ע"ש וגם לא חיישי' שמא יש לה עדים במה"י דאין המים בורקין כיון שזהו העדים כמה שנים ולא באו חמי' בורקין אותה דקמי שמיא גליא דאין רוליס העדום לבוא וכמ"ס המחבר ו"ל לעיל מיהו אכתי קשה לרבנן שמא אין האיש מנוקה מעון ואפשר לומר כיון שמוסרין לו שני ת"ח לא חיישי' שמא בא עליה ועיין

ליה לעיל חזרת דקל כי חייב דאזיל ואחתי או קאי וכו' ויש לתקווא דנח לי וכו' ע"ב וק"ל : **ע"ב גמ' כל המזלזל** בנט"י נעקר מן העולם וכו' כת' רש"י כל המזלזל בקביעות נראה לי דסובר רש"י דזה אינו בכלל עובר על דברי חכמים כיון דאינה אלא משום סרך תרומה ויכול לטול במפה ואוכל ואפ"ה כיון שהוא תמיד עושה כך חייב מיתה [וה"ש כל המזלזל] מיהו אם לא נטל כלל ובלא מפה ודאי שחייב מיתה [אפי' בפעם אחת] כהחיא דר"עק וחזו טעם דר"עק שלא אכל ע"י מפה [מפני שלדין לעשות כן כל זמן שהוא בבית האסורים] והחיא דמביא לירי עניות היינו כשנטל רביעות מלמלם ואפ"ה דקאמ' התם ולא אמרן אלא דלא משא כלל וכו' אפ"ה אחר דאסיק ר"ח אנה מלאי חפנאי מיהו ומלינא ליה טיבותא יתיישב ועוד אפשר דנענש תרתי מיתה ועניות ובהכי נתיישבו קושיות מתוספתא **וראיתי להרמב"ם** בה' ת"ת פ"ו שכת' כל המזלזל בדברי סופרים חייב נידוי ועיין במה שהביא מר"ן לשון הר"ן ומה שהקשה עליו מרן דבריו תמוסים ומה שיישב הפ"ח בס' מים חיים ליתא דא"כ מי חכמים לומ' אין עיקרו מן התורה היה לו לומר דלא עקרום לכוליה מלוא ונראה לי שיש ט"ס בדבריו וכו' דהא נטילת ידים עיקרה מן התורה ר"ל מכא וידיו לא שטף במים דאיווי בתרימה אלא שכמו כן גזרו בחולין משום סרך תרומה וא"כ חייב עיקרו מן התורה אם לא שנאמר דהחיא וידיו גופא חסמכת' וה"ש אם לא על דרך האסמכתא ור"ק ועיין לקמן (חפ"ד) : **שם מים** ראשונים לדין שיגביה ידיו למעלה אחרונים לדין שיגביה ידיו למטה ע"י בתלמודי רבינו יונה בהר"ף בדרכות מ"ש בזה ומ"ש א"ח סימן קס"ב וכו' דרבינו יונה קאי אמר שניים כמ"ס הטור וה' שלטי הגבורים וא"כ חייב קאמ' לדין שיגביה ידיו למעלה כדי שלא יחזור ואחר שהגביהם אם גשפילם למטה סגי והחיא דלדין להגביהם לאפקוקי שלא יעשה לא חבכה ולא השפלה ולדין שיגביה משום וינטלם וינשאם וכו' משפיל סגי ואה"כ אם משפילם מתחלה ועד סוף סגי (חסד) : **דף ה' ע"א גמ' מי זומר** דכתיב בה תועבת וכו' [א"מ עיין במ"ס המחבר ז"ל בפסחים ד' ס"א ע"ב עכ"ה] : **ע"ב תוס' ד"ה ולא** ליסתרי וכו' ר"ח וכו' ורחמנא אמר אשר לא יבנה וכו' וקשה דאם כן מאי פריד לאחר נמי לא תנשא ואמאי איליך לעעם אחר וכו' ע"ב : **שם גמ' אלו** איתיה לבעל מי לא בעיא גט וכו' נראה דחלינה זו מדרבנן הוה דהא קי"ל כל שאינו עולה ליבוס אינו עולה לחלינה אלא דרבנן גזרו מאחר שהיא ספק שמא יוולאו בני אדם לעו ומדברי התוס' אין נראה כן וכו' ע"ב :

מסכת סוטה

ואפי' אם אין לא כפיין ליה הוא מקוויב כמו דפלוני בפסוק] דלעולם בהם תעבדו וכן בפסוק וקנא את אשתו דבשלמא הוה דמשוח מלחמה משום דבין לת"ק בין לר"י אין יולאין חתנים וכיוצא אבל חבל חייבין ללכת א"כ מאי נ"מ לזה חולץ לומ' נ"מ לעוסק במלוה אבל הכא למחשוכיכו להאי לזה כת' דס"ל דאין כופין בע"כ אם יש לו מתעסקין בשאר ימות השנה ובע"פ אז חשוב אין לו מתעסקין מלך הקרבן ולא הוי דומיא דמת מלוה דהכא יש לו מתעסקין אלא דאין רוצין כרי להקריב קרבן פסח במועדו. אבל הרמב"ם בה' כתב מתעסקין אותו בע"כ אף בשאר ימות השנה עוד כתב דאדרבא מי שהוה מוזהר על הטומאה חייב להתטמאות והוא הפך דברי מהרש"א שכת' דלא גרע וכו'. אבל נ"ל בפשט דברי התוס' דיש להם גיר' בלא וטמא מלוה ובכולהו נקט חובה לכך כתבו דהא דנקט מלוה לרמוז דין העוסק במלוה דיש דין דבע"כ אף בשאר ימות השנה לכך כתבו (כאן חסר כמה שיטות) :

ע"ב גמ' אף כאן עדים שנים דע שכתב מרן בש"ע בהלכות סוטה בא ער א' והעיד על הסתירה [שנעמאל] חריזו אסורה לבעלה והקשה הבית שמואל דמאי נפקא מינה דכת' הש"ע דין זה הא אפילו בלא ער אחר אסורה מכאן הסתי' בשלמא מתני' לענין דין סתירה אבל הש"ע דאיידי בומן הזה למא כתבו ונראה לי דבא לומר אפי' אם הוא העיד מאותם עדי סתירה והרבנותא היא משום דלכאורא כיון ששניהם היו באותה סתירה ועד אחר מהם העיד על הטומאה ואחר העיד על הסתירה לחודה ולכאור' הם מכחישים זה את זה ועדי שקר הם וליכא עדים בסתי' קמ"ל וגם הרמב"ם נחית להכי שלא כתב לא היתה שותה לא האיסור' לחוריה וק"ל :

תוס' ד"ה ומה עדות אחרונה וכו' תימא חוה מני למיפדך וכו' עכ"ל אבל בק"ו קמא לא קשיא להו דלא לריך מכאן ק"ו אלא דמסתמא ככל עדות שבתורה רבעי שנים מיהו הכא ולקמן דקאמר דמחזינן ער אחר הקשו התוס' שצירוק"ל :

רש"י ד"ה בה ולא בקטני וכו' דכיון דכתיב בה מיעוטא וכו' פירוש לפירושו דק"ל דמהיכא משמע בה ולא בקטני [רבעי ב'] אימא דבוטמא לריך עד אחר ובקטני ובסתירה לא לריך עד אחר לזה אמר דכיון דכתיב בה מיעוטא דלא ילפינן עדות האשה פי' קטני וסת' מטומאה א"כ הוי ככל עדות שבתורה ועיין במהרש"א ועיין לה' זרע ילחץ בליקוטיו שאין לו מובן וק"ל :

דף ד' ע"א גמ' רע"ק אומ' כרי לגומעה וכו' הרמב"ם פ'

כרי לללות בינה ולגומעה משום דר' יהודה בן בתירה ור' עק שוים בשיעור אחר והוה רבים לאפוקי חנך תנאי דכל אחר שיעור לבדו וק"ל (א"ה ובלא"ה הלכה כר' עק מחבירו ועם כל אחר ואחר הוי יסוד לגבי יסוד וריב"ב כותים) :

תוס' ד"ה דמרחק וכו' בחזרה רקל לא מובעיא ליה בגדול או בקטן וכו' ע"כ לשונו ז"ע דא"כ מאי קמבעיא

קב ונקי ואפי' בכריית' וכמ"ס מרן בכמה מקומות ועיין במ"ס המחקר זיע"א ביבמות ר' ס' עכ"ה]. ומ"ס גמ' אישות וקובה הוה מדברי סופרים ומש"ס אחרים חכמים אין אדם וכו' ודר"ק :

רש"י ד"ה לה יטמא וכו' לאכריה אם א' מלא מוכה שחין וכו' נראה לי דרש"י

סובר כרעת חרי"ף בהלכות טומאה שפסק דמטמא באבר מן הצד ודלא כר"ם דמזיר ואפי' לכתחילה [ומש"ס פרט"י דוק] אבר מן החין ואף שרש"י שם כנזיר לא ס"ל הכי כבר ידוע דרש"י דמזיר אינו רש"י אלא מפרש אחר וזה כמ' חרי"ף שם מסוגיא דהכא דמאי פריד לר"ע אימא דר"ע נפק"ל מאביו כר"ם ולא איננו' להאלא ע"כ משום דקו"ל חילכת' כרע"ק וחילכת' כר"י [דהתם דלא ס"ל כר"ם] להכי לא שני הכי. ומ"ס מרן בהלכות אבל פ"כ דין י"ד משום רמזנות ראב"י קב ונקי ע"ש הוא סותר את דבריו בכמה מקומות דרוקא במשנה ולא בכריית'. ודברי התוס' דחוקים דרע"ק לית ליה איידי דהא פליג עליה דר' ישמעאל בהא [א"מ ונ"ל דלק"מ דוראי ר"ע לא פליג על האי כלל כל פרשה שנאמרה ונשנית בשבול דבר שנתקדש בה אלא דס"ל דכל היכא דאיכא למדרש דרש"י ומש"ס בלא וטמא דריש ליה לכוליה קרא דאתא לחובה דלמבעוטי לאכריה נפק"ל מלאביו כר"ם עכ"ה] :

תוס' ד"ה ר' ישמעאל וכו' דתנא דידן דוקא וכו' עכ"ל וקשה דהא בכרייתא תני ריב"ז משום ר"א המקנה לאשתו מקנה לה ע"פ שנים וי"ל דאי תני תנא גופיה המקנה איכא למימ' המקנה שכל לקנאות אבל במשנה דתני תנא המקנה וחזר ואמר ר"א אומר מקנה וכו' היינו משנה יתיר' וק"ל :

בא"ד ואין להקשו' וכו' לא ידענא מאי ק"ל דהא הכא קאמ' בהויא משו' דתרי קיטויי כתיבי ואי משום דהא דקאמ' תרי קיטויי להשיר סברה כלפי וכו' דראב"י התם נמי ברליהא איכא כלפי שאמרה תורה לא תרלג וכו' [והא דלא אמר התם נמי טעמי' דר"ע כלפי שאמרה תורה וכו' כראמר הכא אה"כ אלא] דהתם נמי משו' דקאמ' ר"י הגלילי מי כתיב אם רלג וכו' קאמ' נמי מי כתיב ירלג. ויש מקשים ברבי ישמעאל נמי חול"ל נמי מרלא כתי' יקנא וליתא דהא ע"כ ז"ל כלפי וכו' דאי לאו הכי למא לריך לרשות ול"ע :

ועוד נראה לי [לוישב קו' התוס'] דהתם כתי' אין לו דם ואי מלוה למ"ל אין

לו דם פשיטא [כיון דמלוה קעביר] והא דקאמ' מי כתיב ירלגוכדי לוישב דלא כתי' אם רלג ודר"ס :

ד"ה לא נשנית וכו' תימא לר' היכא דאיכא למדרש כי הכא אמאי לא

דרש' וכו' עכ"ל לא ידענא מאי ק"ל דהא כיון דאיכא תרי"ג מלות דוקא ואית ליה תלת קראי דלמלוה א"כ מוכרח לומ' דהני רשות ול"ע :

ד"ה לה יטמא מלוה וכו' וכ"מ לעוסק במלוה וכו' עכ"ל עיין במהרש"א ז"ל

ובונתו שחוקש' לו בתוס' למא חולצו לומ' הני כצקתו' [הא איב' בינייהו דלר"י רשות ואם רלה שלא וטמא רשאי ולר"ע חובה ומלוה עליו ליטמאות

מסכת סוטה

טעמא תפ"ל דלא ליחוי עליו כמאש ונ"ל משום רבני שמא לא שייך האי טעמא דמאש דמתחר לפרק מאשו דאדרבא יחיה שמא יותר לכן לית בו האי טעמא כרי שירכה בשמחה ואי (חסר איזה שיטות) ועוד נראה דלא קשה מידי דחד טעמא הוא כרי שיחיה לכו פטוי אבל אם אינו פטוי יחיו חמטות עליו למשא אבל אם מזה אחת [כיון שלכו פטוי] לא יחיה עליו למשא כיון שכל (חסר) :

ע"ב גמ' אמר רב יוסם וכו' עיין כמה שפי' מחרש"א ורבריו תמוהים כיון דבסוטה לא שייך מירה מחו מירה כטילה ועוד איך יבא דרואה דאמר רב יוסף דרב יוסף הוא מירה ממא ולריך לחביא ראוה מן חמשנה ועוד מה בא רב יוסף לומ' מתני' היא ומה חידש ונ"ע
תוס' ד"ה תנינא ואח"כ מביא חכל מלרי וכו' (א"ה) זה הלשון מלאהי וכו' ברו' הלכות הלשון חסדחמק' ימל' חסדונו) מטע' חגרה לו כללול וחכל הוא לבתחילה וא"כ מאי אולמי' האי מחאי מיהו חסדחמק' כפרש"י דלא מבע"ל אי מעכב או לאו ולכד כתבו דמבע"ל על עיקר החבאה למה מביאין לכך מביא חסדחמק' דקתני עיקר החבאה בשביל זה מיהו מתני' לא קתני רעיקר בשביל זה אלא דקתני בא וראה שחיא מירה כנגד מירה אחר שלריך חכל לפיכך היא קשרה לו וכו' וא"כ ל"ק מתני' אהדרי ודלא כמחרש"א ו"ל וכו' :

ד"ה כי שנתחייב וכו' רי"ל דלאו דוקא וכו' עכ"ל עיין למחרש"א ו"ל ורבריו דחוקים דלשון וי"ל לא משמע הכי ונ"ל ו"ל ונ"ל דכונתם דלאו דוקא טפל וסתלייה היא מעין חסקילה כיון דבית חסקילה היה גבוה שתי קומות וכשמורידין אותו הוא כמו זקפוחו שמשליכין אותו זקוף וכו' :

דף ט' ע"ב גמ' כי אול מיהא בחר ישרותיה וכו' מבאן יט ליושב מה שחקה חרמב"ס ח' תשובה למה נעשו התלריי' מאחר שהקב"ה גזר וכו' וכוה ל"ק שחמלריים לא עשו כשביל הגזרה אלא בחר שרירות לבם . ועצ"ז אני מפרש חפ' למה תאמר יעקב ותרכ' ישראל נסתרה דרכי מה' ומאלהי משפטיו יעבור וכו' שם לרקדק מהו חשינו יעקב וישראל אמירה וריכור ומהו חכפל חזה אלא שזהו קושייתם או נסתרה דרכי מה' שאינו יורע העתירות ח"ו ואז אני ראוי לעונש [שהבכירה בידוי] ואם יורע העתירות א"כ אינו ראוי [לעונש שידועתו מכרמת אותי] וזהו ומאלהי משפטיו יעבור וזהו אמירת [יעקב לשון עוקב' דחיינו] חרשעים אבל ישראל [שחס חלדיקים מרברים בתמיה וכו'] נסתרה דרכי מה' וכו' בתמיה וראוי יורע העתירות ואין ידיעתו מכרמת [אותי] וזהו לעונש וזהו יראת ח' שלחם ששם ישראל חשוכ ולזה חשיב לו שאין ידיעתו כיריעתו לא ייעף ולא יונע אין חקר לתכונתו וחבן :

דף יו"ד ע"א גמ' בתיב וייר שמשון חמנתה וכתיב חנה חנך עולה חמנתה וכו' ח' דלא חקשה מקרא דלציל דכתיב ויעל על גחזי לאנו שחם דכרי כותב חתורה ומפסוק

ועיין בה' מש"ל שם . ועוד נ"ל דחתום' כמולין לא כ"כ אלא אליבא דר"ש דאיירי חתום אבל לרבנן אה"כ דאולי' בת"ר אפי' חמיתה למיתה וכו' כגמ' שם בסנהדרין א"כ חקושיא אינה אלא לר"ש ודר"ק עכ"ל :

וררך אנב ראיתי לחרמב"ס בפ' ג' מה' סוטה שפסק דאפי' בא על ארוסתו בבית חמיו חשיב אין חאיש מנוקה מעון ועיין מה שחקה חרמב"ד ונ"ל דכונת קושייתו על חתנא למה לריך טעם זה דאקרא ל"ק דוראי זה מדברי סופרים ולפ"ז וזה כונת מרן דכתב דקרא תרי טעמי יחייב ולריך לחגיה דרכיו חתנא תרי טעמי יחייב ומאי נ"מ אי נקט טעם אחר כיון דאין קושייתו אקרא ועיין בירושלמי . ועוד נראה דחתנא אליבא דר"ש דלית ליה אין חאיש מנוקה מעון וכו' ודר"ק חשיב . אך ראיתי לחתום' כיבמות ד' נ"ח שחק' על רש"י שכתב דחאי תנא ל"ל דרשה דונקה חאיש מעון כומן דחאיש מנוקה מעון וכו' דליבא תנא דלית ליה חאי דרשה ותימא לי עליהם (חסר) :

תוס' ברה אשת כהן וכו' מאי חו"ל לתרומי עכ"ל ר"ל דבשלמא גבי אשת כהן שנאנסה אם היתה תחת החלל היה מותר בה אבל גבי פלוני דבא דחאיסור [אין שוין בו] ראי חיה חאית פלוני דבא חיה אחר' ג"כ בה וק"ל :

ע"ב ד"ה כי קדוש וכו' ותנן נמי חתום כפ' כ"ש וכו' עכ"ל כודאי דקושייתם זו לא שייכא כי אם [לפי חס"ד] מיהו לבתר דמשני דנטמאת בעזרה ודאי ל"ק דדמי להא [דאם] ער שלא [נגנבה נדר] וא"כ תימא על חס"ט שהביא קו' זו על שניא דנטמאת [בעזרה] ודלא כה' שושנים לרור וק"ל :

דף ח' ע"א ד"ה והא אין עושין מלות חבילות תימ' מאי פריך והלא אין עושין מלות לויכא אלא מדרבנן וכו' עכ"ל ולולי דכריהם נ"ל דלק"ז דתקשי לחו כגמ' למה לא חקש' לכ"ע למה לי אות' תפ"ל דאין עושין מלות חבילות אלא ע"כ משום דאין עושים מלו' חבילות הוא מדרבנן וא"כ ע"כ דחקושי' נמשכת ונקשרת עם מאי דקאמ' איבא כינייהו ורתתה דמאי נ"מ אחר שאסור מדרבנן א"כ מ"כ אחר שאסור מדרבנן ודר"ק :

וראיתי לה' ארעא דרבנן שחק' ממאי דקאמ' דבעל מיפר לשתי גסיו כאחת וכו' תפ"ל דאין עושין מלות חבילות' ואשתמטתיה דכרי חתום' רבאן ר"ח אין משקין כ' סוטות וכו' שכת' ובפ' נערה המאורסה בעי אי אותה דוקא או לא ופשיט לה מחבא דמה כונתם כזה אלא כונתם דמאי נ"מ דחא בלא"ה אין עושין וכו' . ולי נראה דלק"מ דחפירת נדריים אינה מנהא שאם ירנה שלא לחפר וסובל עיניו נגש רשאי וכן ראיתי לה' בעל עשר' דארעא שכ"כ ודר"ק :

ומה שהקשה עור על חתום' דמ"ק ד"ה לפי שאין מערבין שמחה בשמחה שכתבו כרי שיחא לכו פטוי וכו' ל"ל חאי

ולק"מ דאי פירוש לרעתה לשון זיווג הול"ל ולא יסף עוד מלרעתה אלא הלמ"ד פירושא בשביל שירעה שהיא יריאת שמים וק"ל :

שם דכתיב ויקרא לו ח' שלום ר"ל שניקרה שלום קמ"ץ וחול"ס עולה

נימ' שם חו"ה ברוך הוא שהיא כ"ו וק"ל :

דף י"א ע"א גמרא וישלחהו מעמק חברון

וכו' בעלה עמוקה של אותו לדיק שקבור בחברון וכו' רש"י בחומש כתב והלא חברון בחר שגא' ויעלו כנגב וכו' והק' חרף"ס דילמא משום דא"י גבוה מכל הארלות . ושמעתי שח' נח"י תרץ משום דכתי' ויעלו ויתרו את הארץ מממדבר נן עד רחוב לבוא חמת ואח"כ כתיב ויעלו כנגב א"כ ש"מ דחברון גבוה מכל א"י וליתא דהכתוב בתחלה כתב דרך כלל ואח"כ חזר לפרש דרך פרט כיור הלכו בתחלה עלו כנגב כמ"ס רש"י בתחלה כנגב וכו' וכו"ג כתב רש"י בש' בראשית גבי ויילד ח' אלהים את האדם עפר מן האדמה וזה פירושו של ויבדל אלהים את האדם יע"ש .

וראיתי להרב בעל מלאכת הקדש שהתחיל עליהם דהא מקרא

מלא הוא בשפר יחושע ואת חברון בחר יסודה ע"ש וליתא דהש"ס במכות ד' יו"ד תפשה וחברון עיר מקלט הוא והכתי' ויתנו ללכב' יפונ' את חברון ותרו דחברון וכל פרוואה ופרש"י דחברון עיר אחרת ושמוכה לחברון ונקראת על שמה וא"כ מאי ראיה היא זו וכ"כ ח' בירך ילמך בדרוש לצורים על מה שנהנו שקורין בחברון את הגנילה בכ' ימים והא עיר מקלט אין עושין אותו כך אלא עיר קטנה והיכי משתקא לן בכך ות' דחברון היא עיר אחרת וא"כ לק"מ :

תוס' ד"ה ולעולם מדה טובה וכו' וי"ל דעדיין גבי

מדת פורענות מיירי רדיפה ולא חריגה וכו' עכ"ל עיין מה שהקשה מהרש"א מההיא דמ"ק ולק"מ דכיון דהקב"ה עשה לו חריגה כמו הרדיפה דהא [חריגה] דברדיפה חמשה מאה וחורא שפליג שמונה מאות א"כ רגה אלק . ועוד כ"ל דבחרב אינורודף כי אם חמשה מאה אבל בזריקת הקשת שמכה למרחוק רודף אחר אלק ובחכי אתרלה קר' התוס' [וגם קו' מהרש"א] מההיא דמ"ק ור"ק :

ברם הא ק"ל על התוס' דמאי קו' הא כת"כ קאמרין מכא מן החלשים שבכס וא"כ מאי קושיא דההיא דאחר אלק היא בגבורים וז"ע :

ד"ה מרים וכו' ולא דוקא נקט שעה אלא שלש שעה או רביע

שעה וכו' קשה לר' והא במדגלי' וכו' עיין למהרש"א ולמהרש"ל ודברי מהרש"א [שכתב א"כ במדה רעה לא הוי אל בשיעור שמד' ק'] התינת לשלש שעה אבל לרביע מאי קו' והא כיון שכבר כתב דלרביע שעה מוסיפין [על אחר במידה פורענות] א"כ איבא למימ' דמוסיפין ות"ק על הנוסף וכו"ל לחניה בתוס' שלש שעה ורביע דהיינו כנגד הארבעה הנותנים על ת"ק ורביע פי' רביע (שליש) [ג"ל דג"ל דקה] וא"כ

הפסוק הזה שהכיה הגמ' הם דברי המגיד' דהתם ו"ל מש"ה נקט ויעל משום קורה שעלה עמו כדכתי' וירד יהודה מאת אחיו וכתב הש"ך על התורה שערולמי הוא מבני קין השוכן בארץ וחו ערולמי"י עולה בני' קין וא"כ לא קשה מידי אבל הכא חגיגור' שאמרו על יהודה לבדו מקשה שפיר וק"ל :

וראיתי במדרש רבה על פסוק חנה חמיר עולה תמנחה רב

אמר כ' תמנאות אחת של יהודה ואחת של שמשון ולמה חזכיר כאן עלייה וירידה יהודה שנתעלה בה כתי' ביה עלייה שמשון שנתגבה בה כתיב ביה וירדה פי' דהוקשה לו בתחלה קו' הכתשה איך אומר ויעל והיא ירדה ולא שייך לתרץ בשביל דרשה יהוד' שנתעלה וכו' וכי בשביל דרשה לכתוב שקר אלא דע"כ רב' תמנאות הן ואח"כ הוקש' לו למה לו להזכיר עלייה ויריד' לכתוב ויבא או וילך ות' יהוד' שנתעלה בה וכו' ור' סימון דאמר תמנה אהת מורה לת' יהודה שנתעלה בה ודלא כהש"ס דילן :

תוס' ד"ה אלא מעתה וכו' ונראה דתנא ושייר וכו' עכ"ל וק' דהא

תנא ואלו קתני ובכל דוכתא פריי וחס תנא ואלו קתני ואת אגרת תנא ושייר וי"ל דהמין אסיפא דקתני ואלו הן שנמחקין ולא חשיב שלום וא"כ אין לדיוק . וצירוש דבריהם דהכל בכלל הקו' ור"ל וז"ל דתנא ושייר וא"כ מאי פריך הכא אי מכא מתני' דלא קתני אימא דתנא ושייר [כמו גבי שלום והניח' בתימא ואח"כ] הקשו על הכל דמאי שגא מחטון ורמז ות' דעדים וכו' והכא דפריך משום דהוא שמו ממז דומיא דשלוס . ובגהרש"א כתב דפריך מכא דקיים ליה אלא דהקשו דמשמע מהש"ס דכל היבא דהוא שמו של הקב"ה אינו נחלק וע"ז הק' והא איבא שלום וכתבו לת' דתנא ושייר והכא דפריך מכה דק"ל דמעשים בכל יום וזה פשוט להם וק"ל :

ע"ב גבי' ותימר ליה מימר וכו' נוח לו וכו' כתבו התוס' בש'

הזהב היא מולאת חסר אל"ף כמו וילת את כליון והק' בש' פתח עינים למה להו לדיוק מדכתיב מולאת לשון וילת את מהענין בעלמא מוכח דהא יהודה קאמ' חוליוואו ותשרף ולא הלבינה פני יהוד' ע"ש ולק"מ דהיא שלמה כרי שירה ולא הביטנו והא לא יורה תאמר לו בשירוש שמתנו היא דחזקה אין אדם מעיז פניו בפני כ"כ אבל מרכתיב מולאת לשון וילת משמע שהגיע האש ליה ולא הלבינה פניו וזו ראיה גמורה :

שם מנא ידע וכו' ילתה בת קול ואמרה ממני ילאו וכו' מדברי הש"ס

הכא מוכח דהאי ממני דברי בת קול היא וכ"כ רש"י בחומש מיהו מהש"ס דמכות משמע דהאי ממני הוא דברי יהודה ויהודה ידע משום דמני ידעו אבל גמ' דהכא לא ס"ל הכי ולא ירענא מה תקן מ"מ [יהודה] נקט קאמר [ומנא ידע] וז"ע :

שם ורא' יסף עוד וכו' כיון שירעה וכו' ועיין במ"ס רש"י ומ"ס עליו מהרש"א

יש מקשים רא"כ בדרוק חזו גם בשאלת פרעה
 כך יתפרש א"כ מה השיבו לו ועיין
 מ"ש מהרש"א ודבריו תמומים דהא אינו ידע
 רמזפקות ואם כן מה השיבו לו שאין לריכות וכל
 דלק"מ דאחר שאין לריכות למילדות [א"כ הם עושות
 ערמה] שיביאו להם בת מבחן ויאמרו [שזו חבת]
 ילדה ומשפקות לבת ויאזכר לבנה הזכר וק"ל :
מהדור ב' גמ' להן מבע"ל וכו' ודע דמכאן
 ק' על רש"י בחומש ב' חיי שרה שבת' שאינו נפל על דבור לי ולו ולהן וכו'
 אלא אלי ואליהו וכו' ובמקום שכתוב לי אלא דיבור
 יפרש אותו רש"י כמו אלי עמי וכת' הר"ם שדיבור
 הוא מאמר בלתי מלטרף והאצירה היא מאמר
 המלטרף וכן ראיתי למהרש"א שחקקה כך וכל"ל דה"ק
 למה לא כתו' כאשר אחר להן אלא דבר אליהן
 דיבור הוא לשון עבירה כמו ששנינו בכתובות ב' א'
 ר' ראה מדברת וכו' ופירשה חש"ס שם לשון ביאה
 ור"ק :

עוד נראה לי שיש לחלק בין דיבור שהוא מלוח
 לעשות ודאי אמר לי רבזה הוא
 מאמר מלטרף וכן דבר שהוא הכטחה וכו' יתורן
 קושיות חרמ"ן שחביו משפוקים אחרים שהוא לך
 נחם את העם וכו' שהוא מלוח לעשות וכן פשוטים
 אחרים ור"ק שהוא אמת :

דף י"ג ע"א תוס' ד"ה טרח בת אשר וכו'
 תימא והלא
 מכיר וכו' עכ"ל יש לדרוק דאמאי לא קשיא לחו
 כשאמר מנא ידע והלא מכיר ויאזכר וכו' וכל"ל רל"ק
 דהמקשה לא אסיק ארבעתיו [רשאל מאחרים אלא
 הוא] ידע מאיליו [ומש"ה פריך מנא ידע אך אחר]
 דקאמ' טרח בת אשר נשתיירא מאותו חרור רמזממ
 רלא נשתיירא אלא הו' [אקשו שציר והלא מכיר
 וכו'] ועיין ב' בית חלוי וק"ל :

ע"ב גמ' ואי לא איפשא וכו' יש לדרוק דהא
 הסגולה הזאת לא חיה יודע אותה
 אלא משה וא"כ מאי קושיא וי"ל דחיה מעלה אותו
 ואח"כ יתן אותו לבניו או לישראל אבל אי קשיא הא
 קשיא דקאמ' בא וראה כמה חביבות מלות על משה
 והלא נריך שילך משה כרי לקיים השבועה וי"ל דחיה
 יכול להעלותו אח"כ ויתעסק בזה תחלה ואח"כ
 יעלמו ועיין במהרש"א :

סליק פרק המקנא . בעור שמים וארץ קונה
 והתחיל פרק היה מביא . ברחמי המרוכים תבנה
 ותבונן ארץ לבי :

פרק היה מביא בס"ד

דף י"ד ע"א גמ' וממאי משום דהא' וכו'
 רלא תמקוק מני' וכו'
 חנה רש"י ב' החומש כתב כרי לייגעה אולי
 תורה ולא ימחה השם על המים משום דהוא ס"ל
 דמקריב מנחתה ואח"כ משקח ורלא כאבא חנין משר'
 ר"א ולאבא חנין ס"ל חטעם משום שחזורה פסח
 עליו ועיין ב' קרבן חגיגה סי' פ"א שגעלם מעיניו
 גמ' דהכא וק"ל :

פ"ב

וא"כ חת"ק מכוונים קלת. ודע דמכאן ק"ל על חר"ם
 ב' דברים שכתב דשבעה ימים למרים [לאו דוקא]
 אלא דביום זה' נשתלקו המרגלים וא"כ לא חזו ת"ק
 ודבריו מהרש"ל יתיישב .

ברם לא ידענא

מה הוקשה להם בתוס'
 דפי' חתום' כך דהעבירה
 חיתה מ' יום והפורענות חיתה ארבעים שנה
 א"כ מרובה מדת פורענות יותר ממדת טובה
 [אך] שנים עשר אלא וחתום' שבת' [מרובה יותר]
 ר"ל של כל יום ויון הכל שנים עשר אלק וק"ל .
 ברם נריך לרעת שמדברי מהר"ו אזוראלי בספר
 כסא רחמים . [א"מ כאן חסד ואח"כ מלאתי זה
 הלשון ותחלתו חסד וכל"ל דקאי על המדר' בשפוק
 וימחר משה ויקוד ארנה וכו' שתיירא משה כשאמ'
 חקב"ה על שלשים ועל רבעים שמה ויסיק]
 לומ' על חמשים לכך [וימחר] משה וכו' ועיין
 מה שפי' ב' כי תשא [א"מ ר"ל מהר"א חנו"ל
 וחזו כס' נחל קדומים שפי' בשם רב אחר אשכנזי
 דאית' במדר' על שלשים ועל רבעים זו מדה
 טובה שהעונש יתחלק לדורותיו ולא יזיק שאם לא
 יתחלק יזיק וכשאמר על שלשים ועל רבעים הוא
 פי' אפי' טובא כדאמרי אינשי ארבע וחמש ואפי'
 טובא כדאית' בר"פ מצנין ונתיירא משה שמה
 יוסיף לומ' ועל חמשים שאז כיון ששלש הוא
 משמע דוקא ולכך וימחר משה וכו' ע"ש עכ"ה]
 ודבריו תמומים דהא בלל"ה איכא טובא על
 כנים ועל בני כנים על שלשים ועל רבעים [א"מ
 ולחא ו"ל קלת כיון דכתו' על שלשים בלא וא"ו
 העטף א"כ חו"ל בלא זה דיבור בפני עצמו עכ"ה]
 ועוד שזה חפץ התוספתא דקתני מידה טובה
 מרובה מזידת פורענות שזו על כנים ועל בני
 וכו' חזו לאלפים משמע דוק' רבעים ויראי שזה
 המדר' לא ס"ל כאידך מדר' [דס"ל דהוא מידה
 טובה] אלא דאותו עונש בעלמו יהיה על כנים
 שחזר אותו עונש על בניו כשאוקוין מעשה
 אבותיהם בידיהם [ודוקא] על שלשים ועל רבעי'
 אבל על חמשים נשתלק אותו עונש וא"כ זהו
 מדה רעה שחייב ער ר' וירית [א"מ כיון דע"כ
 מדרשים חלוקים הם ואיכא מדר' דס"ל דהוי
 מידה טובה וא"כ ו"ל דאותו מדרש של וימחר
 משה ס"ל חכי וי"ל דרך ה' נחל קדומים במדר'
 חנו"ל עכ"ה] וכן משמע בגמ' דקאמ' כשאוקוין
 מעשה אבותיהם וק"ל [א"מ עיין ב' יקרא דשכבי
 מ"ש בדיבור זה של חתום' יע"ש] :

ע"ב גמ' להן

מכני לוח וכו' מלמד שכתבנו
 וכו' עיין מה שחק' מהרש"א
 ובעיין יעקב חגיר' להן לא קאמ' מלמד וכו' וכל
 דאחר שכתב רש"י דלשון ליהן משמע ביאה וא"כ
 אינה קו' אלא שר"ל דהשתא דלא כתיב להן יתכן
 לפרשו ביאה כמו ויבא אליה ודרשו זה מכא יתור'
 דאחר דכתיב ותחיון ומשמע דמשפקות מדלל כתיב
 ולא חמיתוס כ"ש שלל חמיתו וא"כ יפה דיוק רש"י
 מדלל כתיב ולא חמיתו דאי מכא יתור' כדכתב
 חר"ם מחיבא דיוק דתבען דהא יתור' אינטיירך
 למשפקות וק"ל :

לא חשיב טורח כל כך (חסר). וחתום' במס' זבחי' [ר' ל"ד ע"ב] כתבו רחמי' רמיעוט ענכיו לא חשיב כידו כיון דאין ממעטין ביו"ט מיהו הרמב"ם לא ס"ל חכי וחשיב ליה כידו. ושוכ' ראיתי לבעל בני שמואל בחי' על הרמב"ם ס' סוטה שכתב כמו שכתבתי. ומה שדחה שם דברי חמס"ל מכא דברי הרמב"ם ח' טומאת לרעת שכת' ראש נעשה בו מלאכה דפסולין מדאוריית' לא ידענא מה ענין זה לזה דהאי דבעי' שלא נעשה בו מלאכה בטורת לרעת ודאי דהוי דאוריית' דומיא דמים חיים והוא איורי בענין דהוי דרבעי' שלא נשתנו במי סוטה ודאי דהוי דרבעי' כמ"ש החתומות.

ודע שראיתי להרב חמאירי שכתב ראש חיה ישן וסחורו לבבשן וכו' ולא ידענא מנין לו זה [רחא] חס"ס איורי בחדש' אלא שנתאכמו פניו אבל אם חיה ישן ונעשה בו מלאכה מנ"ל דכשר דהוי כבר נעשה בו מלאכה ונפסל ויש ליישב:

רש"י ד"ה ומן העפר אשר יהיה בקרקע חמשכן אי לא הוה כתי' בקרקע הוה אמינא בעי' וכו' עכ"ל וסוגרסת דש"ל וגרים אי הוה כתיב מקרקע חו"א מקרקע חמשכן מתא' ח"ל אשר יהיה בקרקע ולפ"ז ק' איך קאמר יכול יתפור בקדושה וכו' חא מרלא כתיב מקרקע לא אמרינן יתפור בקדושות אלא ודאי דלחאי תנא לית ליה חילוק בין בבית בין בלא בית והעיקר דרברי' מהרש"א וגירסת מהרש"ל אין לה מוכן וק"ל:

דף ט"ז ע"א גמ' כי תיבעי לך אליבא דב"ב וכו' לכאור' מצי קמבעיא ליה חא כיון דדרשינן בקרקע חמשכן לאיסי' א"כ מהיבא תיתי למעוטי אפר וכו' דקמבע"ל דלכאור' דרש' תרתי ליתא דמה"ת דרש' [תרתי] ולשנותו מדעלמא ועוד דרש"י לא כתב חכי דכתיב קרא יתירא לחכי. ועוד ק"ל לרברי' חתום' דחולין דכתב דאע"ג דאיורי עשר לריך רבויא דוכסחו א"כ חכא דליבא קרא מחי תיתי דיועיל ואם נאמר דילפי' מכסוי א"כ מאי פשיט מר' ישמעאל חא לר' ישמעאל [כיון דאית ליה חלכה] אין רנין מה מנינו מחלכה ול"ע:

רש"י ד"ה התורה אמרה וכו' ואין שם לא מרעוכו' לא

מה שחקקה בם' יגל יעקב בשם ראי' מאי פריך מאי שויר דהאי שויר לימא שויר מרע נ"ל דליתא דמרע לא חשיב דאימא דרריש כללי ופרטי כתנא דקידושין ולא חשיב שוירא וק"ל:

תוס' ד"ה ובית העולמים וכו' ואי לא הוה כתיב לא

כי את משכן ח' טמא הוה נגי' מקדש בכלל וכו' עכ"ל עיין לזה במהרש"ל ומה שחקקה מהרש"א עליו נעלם ממנו דברי מהרש"ל בעלמא בשבועות שכתב שם דהר"ר שלמה מדריוש בא לקיים גירסת ריב"א מיהו דבריו דחוקים דהעיקר חסר ומה שצי' בספר אלפי יחודה ליתא דמהיבא תיתי שיערש דר"א מכא חשנו ולא מכא חיתור. ומה שחקקה על מהרש"א דא"כ מהו ש"מ תרתי לק"מ דאם בא לקיים

ע"ב תוס' ד"ה אי משום מגילה וכו' ק' וסא אמרי' לעי' דלאחר שנחקקה

מגילתא מאיימין עליה שנתתה וכו' עיין לח' תיר' ט מה שחקקה על דכריס ונראה לי דלא דמי דמערערינן אותה ר"ל שבע"כ משקין אותה אבל האיום הוא ענין אחר בדברים דרברי' איום וסבא אמרינן אדרבא חסין עליה ומי יתן שתורה:

דף ט"ז ע"א ד"ה סבר לה כר"א חקפר וכו' ומשני לכל חטאתם

וכו' עיין בתום' נזיר כמה שתי' דחשיב מלוח וקלח חטא כמו העניות בשבת וא"כ הקרבן אינו בא לאשתריו בקדשים ודלא כחש"ס דסבא. אבל חא קשה לי מגמ' דר' חמאלת דסאלו לר"ש מפני מה אמרה תורה וילדת מביאה קרבן לפי שנשבעת וכו' ופריד א"כ קרבן שבועה וכו' ועוד חא מזירה הויא וכו' וסא בגמ' דכריתות קאמ' דמלער חלודה נתכפר העון וחקרבן בא לאשתריו בקדשים ואין יתכן עם חסיה דר' חמאלת ול"ע:

ע"ב גמ' דשמעיה לר"מ וכו' ויש מהשים דאמאי לא חקקה על יין

משוכה ככוסות משוכים התינח עשירה וכו' וי"ל דאש"ל על ידי שאלה אבל האכילתו מערני עולם משמע משלה וק"ל:

שם אמר קרא בכלי חרס וכו' יש לדקדק כיון דמיכור דמעין חס לר' ישמעאל

אמאי לא דיוק מכא דומיא דמים מה מים שחם קדשים דהיינו מי מעין אף כלי חרס חדש כמ"ש לקמן מה מים שלא נשתנו וכו' ושמעתי שכן חק' ח' וסב שבא ול"ע:

שם לא שנו אלא שלא נתאכמו פניו וכו' רש"י פירש דקאי לרבי ישמעאל והכריחו לפ' בן משום

קו' רש"י שחקק' במאי דפשיטין מעץ אזור דילמא משום מלאכה. ורש"י תי' משום דמלאכה כשרה באזור והאמת אינו כן דמלאכה פוסלת כמו שחקקו חתום' לזה פי' דקאי לר' ישמעאל דמלאכה פוסלת במי סוטה והשתא מיייתי שפיר [א"מ] לא חבנתי דבריו דאכתי ק' דאימא משום מלאכה וכי חדרי ומפשטי לא מחני אבל חנ"ל משום דק"ל קו' הדור' ר"ח ומה וכו' ומש"ה פי' דקאי לר"י דס"ל דמי כיור חס מי מעין ומש"ה ילף שפיר מה מים שלא נשתנו ולשנויא דרבא ילף ליה ממנורע וכו' מ לריון אע"ג דל"ל מי כיור מעין אש"ה ילפי' ממנורע עכ"ה]:

ודע שהרמב"ם פסק באבעיא דסחורו לבבשן האש דכשר והגש"ל כתב

משום דספיקא דרבנן לקולא ואני כ"ל משום דאמרי' בזבחים [ד' ל"ד] כל שבירו לא הוי דחוי וכן פסק הרמב"ם בה' לולב גבי אין ממעטין ביו"ט אפי' אשחור ביו"ט וכ"כ מרן שם [א"מ עיין מ"ש המחבר זיע"א בסוף מס' חגיגה]. מיהו נ"ל דליתא דחתום' כתבו בסנהדרין פ' נגמר חרין [א"מ] לא מלאחי

שם [דבר שיש בו טורח לא חשיב כידו כמו מוצק שנפגם כל הקרבנות שנשחטו פסולין אפי' שבירו לבנותו. ומיהו יש ליישב קו' חתום' דלרבא חכי פשיטא ליה גבי חרס דכשר משום דכידו מיהו מבעיא ליה סבא אי חשיב חחורת כבשן כענין טורח או

מסכת סוטה

ז"ל כדפירש ור"ל כדפי' הש"ס וכונתם דמספק"ל
הא דלא תני מלורע משום דלא דמי להנך תלת דקתני
כדפי' הגמ' דלא הוי עוקרת וא"כ תפשוט הכעיא
אי משום דהנא נחית לשויר' ור"ל דלא כשנויי דלעיל
אלא דמלורע נמי שייך למתני כהדי הנך חלת אלא
דהנא נחית לשויר' ושויר נמי עפר סוטה ומעיקר'
נמי דקא משנו הנך אמוראי דלא קתני מלורע משו'
דלא דמי כונתם כי היכי דלא תפשוט להנך מדלא
קתני מלורע ושויריה ומאי שויר דהאי שויר וע"כ
דשויר נמי כוטה ות' גוטה להנך לוח קאמרי דמלורע
לאו שוירא הוא וכה"ג איתא בב"ק ד' וע"ש
בתוס' עכ"ה]:

דף י"ז ע"א ד"ה אמר' ר' תנחום הנקי כתי'
וכו' איסור' דאית
בית ממונא וכו' עכ"ל רש"י פי' בשבועות דהיינו
להשכירה כתובת' ולכאור' ק' דהא כתובה מדרבנן
מיחו אשכחן בכתובות פ' אע"פ דקא' קאבר ר"מ
כתובה דאורייתא. ובכחי יתיישבו דברי תנחום' לקמן
ע"כ ר"ה מה משפ' ביום כמה שחקשו על רש"י דהאי
גבי זקן ממרא וכו' ולכאור' ק' דהאי הליגור קאי
על סוטה והסוטה חשיב ממונא דהשתא ניחא
דרוקא לר"מ חשיב ממונא לא כן לשאר תנאי ולקמן
באריך כוח כ"ד:

ד"ה אינו כותב וכו' תימא וכו' פרשת סוטה
דשיעור זוטא ט"ז וכו' עכ"ל
לכאור' לר"מ פרשת סוטה [זוטא לז' שמע וכו' יוסי
פ' סוטה] הויא יותר מפ' שמע וכו' לרבות התוס'
דהתוס' ר' יהודה פליג גבי נמי וגבי סיר וגבי חרשית
ואמאי לא פליג נמי גבי [קלף] דלר' יהודה [ז' סוטה]
זוטר ט"ז וק"ל:

ע"ב גמ' מה משפט כיום וכו' הגמ' רש"י
מפרש לה על דיני ממון'
והיינו התחלת דין ובטנה' פרק אחד דיני ממון' [ד' נ"י
ע"ב] פי' דרש' את העם בכל עת שיינו גמר דין דעיק'
משפ' חיינו ד"ע"ש אבל במס' ר"ה פ' ראוהו ב"ד
ד' כ"ה פירש משפט לאלהי יעקב היינו תחלת דין
ויש לחלק בין וישפט למשפט (א"ה עיין מ"ש המס'
שם ב' אחר ד"ה):

ודרך אגב ראיתי להתוס' שם שכת' וביום
הנחילו קבלת ערות כתחלת דין וזה
סוהר דבריהם שם פרק כ"ג ר' י"ט ד"ה ינאי עמוד
על רגלך ויעידו כן שכת' וקבלת ערות כגמר דין
וי"ל שזה הלוי כשני התירו' של פ' אחר דיני ממונות
ושל פ' כ"ג דתי' ב' אית ליה כתי' א' של פ' כ"ג
ותי' א' אית ליה כתי' ב' של פ' כ"ג וז"ע (א"ה
עיין מ"ש ה' המהבר שם ב' כ"ג):

תוס' ד"ה קודם שתקבל עליו וכו' ולהכי לא
אמר הגמ' התם וכו' דאפי'
בדיעבד לא ינא עכ"ל עיין מ"ש מהרש"א ז"ל ועיין
מ"ש ה' זרע ינאק בסנהדרין ונראה לי שהדין עם
מהרש"א דלדברי מהר"ל ז"ל מה להם לומר' דאפילו
בדיעבד לא ינא הוי להם לומר' דלס' סוטה ליכא
מלוח מה שאין כן בס' חלילה דליכא אלא מלוח ולא
עיוכוב' אלא ודאי דבחלילה נמי ליכא כהדר מלוח
והוא חשיב חוץ מס' חלילה דאפי' מלוח ליכא וא"כ
בחלילה ליכא מלוח ובסוטה אפי' בדיעבד לא ינא.

ועוד

דברי ר"ה האצורא דאילטריך לטומאה שבצנים
היינו תרתי ומלת ש"מ קאי אדרשת ר"ה ולק"מ
וק"ל:

ד"ה ואם איתא וכו' תימא היכי מלי למשט
מר' ישמעאל וכו' עכ"ל
עיון במהרש"א ז"ל ולי נראה דאף לרבריהם שם
קשה קושית התוס' דהא לב"ה לא איקרי עפר אלא
מרבויא דובסחו ולר"י מהלכה וא"כ מאי פשיט
מהכא (אחר) הסוגיא דהכא ס"ל דלכ"ה איקרי עפר
וברייתא דובסחו ס"ל דלא כמאן. וז"ש בב"ש ר"ל
ולא איקרי עפר וק"ל:

ע"ב גמ' משום ר' ישמעאל אמר אפי' רס
לצור וכו' הרמב"ם פסק כן וס"ל כסתמא דמתני'
פרק י"ד דנגעים דברים שם רביעית [א"מ ט"ז הו"ל
למימר כסתם מתני' דפ' שתי מרות כדכתבו התוס'
וכן ר"א ב' ג' מינין ס"ל חכי עכ"ה] ועוד דקתני
משום ר' ישמעאל אמר וכו' רבים וכה"ג כת' גבי
אבל מפרש מן העיסה וק"ל:

ארא דקשיא לי אמאי לא דיוקין מרדכיב על
המי' כדדיוקין גבי עפר סוטה
מדלא כתיב במים וכ"כ רש"י בחומש דריוק מרדכיב
על חמים וז"ע:

שם הקדים עפר למים וכו' שתהא חיותן
בכלי וכו' עיין למחרש"א
כמה שחשיב על הרמב"ן ז"ל הרמב"ן כן שנו רבותנו
שחם הקדים אפר למים פסול דקרקר רבותינו מים
חיים אל כלי שתהא חיותן בכלי ואולי מפני שלא
אמר ולקחו מעפר שריפת הקטאת אל כלי ונתן
עליו מים חיים אבל פירשו ונתן על האפר מים
חיים שחם בכלי ולומ' שיערב וכו' ער שיהיו
המים ז'ין עליו עכ"ל ואם כפי הכנה מהרש"א
למה לריק הכרח אחר אלא שכונתו דקאי דשנו
רבותי דאם הקדי' עפר למי' פשו' לאו מדכת' מים
חיים אל כלי דהא דרשו שתהא חיותן בכלי לא דקרקר
מדלא כתיב ולקחו מעפר שריפת הקטאת אל כלי
ונתן עליו מים חיים אלא פי' שיערב וכו' ער שיהיו
ז'ין עליו ופשוט וק"ל.

ואין להקשות דאי כתיב חכי לא משמע שתהא
חיותן בכלי וכו' דהא ודאי שתהא
חיותן בכלי אסתמכת' בעלמא וכראיתא ב' ב"ש ואפי'
חכי אינו עיקר חטעם כיון דמבעי ליה לאסתמכת'
א"כ מהיכא תיתי דנדרוש דרשה אחרת שלריך חמים
בתחלה כיון דמשמעותו ענין אחר. עוד י"ל דהא
דכתב שתהא חיו' בכלי הוי מלה מושאלת ד"ל שגרי'
בתחלה חמים ומאיכא דיוקין חכי מפני שלא אמר
בהפך והכל דביר אחר וק"ל:

תוס' ד"ה מאי הוי עלה וכו' וי"ל דלא אסתבר
להו חאי דשויריה אי משום
עעמא כדפרישית וכו' עכ"ל ר"ל אי היכא דתני
מנינא לא שייך תנא ושויר וא"כ תפשוט או דוקא
הינא דתני כשינא כמו ההיא דקידושין וק"ל [א"מ
מלת כדפרישית שכתבו התוס' דקתנו למחבר ז"ל
לפרש הכי אבל פי' זה תמוה דעדין קו' התוס'
במקומה עומדת כיון דמלורע לאו שויר' הוא א"כ
לא שייך לשנויי תנא ושויר דמאי שויר דהאי שויר
ותפשוט הכעיא ע"כ י"ל כששטו ומלת כדפרישית

חול חקללם וליתא דשכועה שיש בה אלה אחריו
אבל אחר המסקנא מפנין ואת כי שטיח חנקי
קורס אם לא שכן וזו כונת ה' מש"ל בה' אישות
ולא קשה מה שחשבה עליו חש"ה ז"ל וק"ל :

אבל דברי רש"י בחומש תמוזים הם ועי'
סר"א ס' דרש"י כרמב"ג
דקידושין דהא לית ליה לרמב"ג חנקי אלא אם לא
שכן לחוד וזהו שכתב רש"י דמלוא לפתוח בזכות
תחלה וחקללה היא מכלל לאו ולמה נקט חכי ולא
אמר חקללה אם שכן כיון דנחית לחכי משום דמל'
לפתוח בזכות תחלה כדפירשנו אבל ראיתי גי' הא
אם שכן חנקי ואפשר דהא תליא כיון דלאו
חנקי משמע [אלא משום] שזוהו ממכלל לאו ונתיישב
זה מיטב במה שפירשנו בה"ש דרש"י פ' יתרו למען
יאריוכוני ימין ואם לאו יתקדשו ומל' דילמ' ואם לאו
לא יתקדשו ולא אריכות [ופירשתי] במ"ש מהראנ"ח
ז"ל דקללה טבעית היא יוגלת מכלל לאו ודוקא
קללה שיוגלת חוץ מן הטבע כמו קללות דת"כ
ורמזנה תורה. וכוונת נתיישב קושיית חר"ן בשכועות
בה' שכועת חסדות גבי אל יכן ויברכן ויטב לך
ובמקום אחר נאריך כזה בס' ד' [א"מ ע"ש במקום
חנ'] :

תוס' ד"ה חזר וחלקן וכו' ומתא נמי וכו'
דר"ע וכו' אלמא
לר"ע אית ליה ברירה וכו' עכ"ל ומיחו מחוס'ש
כתבו שם דטעמא דר"ע משום דמחייב על ספק
מעילה [אשם תלוי] וא"כ בכל אחת ואחת איכא
ספק מעילה ולכ"ע אין ברירה מיחו ראיתי להחז'
שם בר' האחרון בר"ה כוסיין וכו' שכתבו דס' ד
דטעמא משום ברירה וכו' ולא ידעתי דא"כ איך
תתיישב חרישא ומ"ש רישא ומ"ש סיפא ול"ע [א"מ
אפשר דס' ל' דיש לחלק בין הוכרר מעיקרא ואח"כ
נתערב בין איכא דלא הוכרר כלל עכ"ל]. מיחו
ק"ל על החוס' דהכא דהא מביאר בכריתות דר"ע
מחייב על ספק מעילה אשם תלוי ועוד במקום
אחר נאריך כפרט זה בה"ה [א"מ ואפשר ליישב
דמשמע לחז' דר"ע דנקט כיון שהוליא הראשונה
מעל קרבן מעילה ממש קאמ' ולא אשם תלוי ועכ"ל
משום דס' ל' יש ברירה עכ"ל] :

ע"ב גמ' אמר שלא אמתא וכו' נראה חט'
דמגלגלן על העתיד
משום דהורגלם עמו בסתירה א"כ יש לקוש' שמה
תחייב עמו פעם אחרת בלא עדים ותקלקל עמו
א"כ מכאן ראינו דדוקא עם בועל זה הוא דבורקין
אותה להבא אבל עם איש אחר אין בורקין אותה
[א"מ וכ"כ] קרבן חגיג' סי' פ' כלת' קר' מהרימ"ט
שחק' דק"ל בר"מ דמתנה עמה על העתיד דק"ל
כת"ק דשותה וחזרת ושותה בשני בועלין ולמה
שותה וחלף אם נטמאת חיו בורקין אותה מים
הראשונים דלפ"י ניהא דבשני בועלין אין חמים הא'
בורקין אותה עכ"ל [ה"ה] וא"כ לפ"י לא אילנ' זאת למעט
בועל א' ואיש א' דוראי חמים הא' בורקין מיחו
ק"ל בדברי רבינו שפסק בר"מ ופסק באיש א' ובוועל
א' אינה שותה ואסורה לבעלה ואמאי כיון דלא
ברקו אותה חמים הראשונים ודאי טהורה היא כמו
שתייה ראשונה שאם לא ברקו אותה חמים מותרת

ועוד חיובי שייך דפלוני אי ס' קלוגה [א"מ כ"ל דל"ל
חזמיר] מלוא או עיכור' דמשמעות חש"ס לא משמ'
חכי וק"ל :

בר"ה כתבה אגרת וכו' ראי לא תימא חכי
ופ' מרלא משני במשורטטין
וכו' עכ"ל עיין מ"ש מהרש"ל ולרבריו פירוש החוס'
דהא דאמריין וכו' ר"ל דמכאן אין ראינו לרבריוס
דלכאור' פי' אין לריכין ר"ל דלא מפסל אי פשאן
בלא שרטוט א"כ סוטה נמי לחכי אינטרין קרא
לזה כתבו אין לריכין ר"ל דלא מלי לשרטוט ולעולם
דבנ' תיבות בה"ת מיפסל ולא ידענא מי חכריו
לפרש כך וכן חקשה מהרש"א. יש מקשים דאכתי
אמאי לא משני שחזר ושרטוט וא"כ מכאן נפשו
חששן של החוס' ונראה לי דלכ"מ דהשרטוט אף
[שהוא מן] החלכה למשה בסיני עיקרו משום נוי
ובכלוי לויכא נוי כשרטוט ודאי אינו כבוד ולא
עשה ולא כלום ושטוט :

בא"ד מאי אינטרין למית' וכו' כיון דאפילו
בס"ת הוה סני ליה כשרטוט לארבע
הפאות וכו' עכ"ל מהרש"ל חניה מאי איכא למית'
ונראה לי שחדין עמו דלא א"ש לישנא דמאי אינט'
עם לשונם שכתבו כיון דסני בר' פאות ולשי'
מהרש"ל ז"ל חכי וחלף כללו חכי שלש אין כותבי'
בלא שרטוט ואי אינט' לבין חשיטין חלף אפילו
בס"ת סני בר' פאות וא"כ כל זה חסר אבל לשי'
מהרש"ל אחי שפיר מאי איכ' למית' חלף עכ"כ
דאוריין בבין חשיטין ובס"ת סני בר' פאות ולא
ידעתי למה לא תירנו דאי לאו קרא לא ממשיל
ובס"ת מפסיל בלא ד' פאות דס"ת פשיטא דמשפיל
וכ"ל שזוהו חכרת מהרש"ל ז"ל שפי' דאלת"ה וכולי
ונימא וכו' דס"ל דזהו עיקר כונתם מאחר דתפלין
לא ממשיל כ"ש סוטה וכו' ע. וי"ל דס"ל כשפירש'
אפי' בגלוינים לא ממשל וזהו שחניה מהרש"ל מאי
איכא למית' מיחו מ"ש כיון דסני בר' פאות ק'
דאפי' בר' פאות לא ממשיל ויהי להם להקשות
כשפירש' והמהרש"ל ס"ל דממשיל א"כ למה לא
נימא דאנטרין לזשול ונ"ל דס"ל אפי' כג' אין
כותבין ממשיל וכו' ע :

דף י"ח ע"א גמ' אחת שכועה שאין בה
אלה וכו' מכאן
מתורץ מה שחשבה מהר"ש אלבאזי ז"ל על מה שכת'
החוס' בקידושין ד' ס"א ע"כ דמה שאנו רואים
חשוב חז' ע"כ א"כ מחיבא דייק ר' בסנהדרין כג'
אחר דינו ממנוקא מהבא דפותחין בזכות תחלה
דאף לריק לכתוב אם לא שכן תחלה משום חז'
קורס חלאו ע"ש [ועיין בהש"ה ח' אישות פ"ו מ"ש
כזה] ובגמ' ריין יתוישב דרייק מרלא קאמר תחלה
שכועה שיש בה אלה וקאמ' תחלה שכועה שאין
בה אלה מכאן ריין דפותחין בזכות תחלה [א"מ עיין
מ"ש מהמב' ז"ל בקידושין שם] ובהכי אשכחנא
פתרי ליישב דבריהם שכת' דמה שאנו רואים חשוב
חז' וחקשה חריב' ז' בסקדמתו לוי' דומהריב' למהחיה
דאחתיין שמואל בניהא דשכיב מרע אם לא מתי לא
יחיה נט ואם מתי יחיה נט יעויין עליו והשתא
ניהא דכונת החוס' על מאי רלא אסיק אדעתיה
דחנקי לית בה קללה וא"כ ז"ל דואת כי שטיח

פרק היה נוטל בס"ד

דף י"ט ע"ב ד"ה בפ"י ר"מ לפי' בירסת חספרים וכולי

ירושלמי וכו' בשתחילתה לשחות וכו' עכ"ל עיין מ"ג מהרש"א ו"ל ודבריו תמוהים דהא בושסקא בתרא קאי א"כ וזשקא קמא מאי עבד ליה וא"כ משמע בושסקא קמא לבושו אלמא דברבנן ס"ל ואם נאמר דס"ל בושסקא קמא לומר דבריעבד כשירה א"כ מה בין רע"ק ומה בין ר"ש ועוד דבושסקא בתר' דקאי אחר הקטרת מאי שלא כדון איכא דהא כדון הוא דאחר הקטרת הוא כדון כר"ש ולומ' בושסקא בתר' אקודם הקטרת קאי קשה א"כ הוה לו לדרוש זה בושסקא קמא ול"ע [א"מ נר' דהמחבר ו"ל חבין דמהרש"א קאי לפי גי' ר"מ דבושסקא בתרא דריש ומש"ה חששה עליו שפיר אבל הנראה לי דמהרש"א ס"ל דמורשלתמי אית ליה כרש"י דרע"ק מושסקא קמא דריש לומ' דמשתחילתה לשחות אינה יכולה לחזור אע"פ דשלא כדון עבד כהניס דמחוק קודם הקטרת והיינו דאיכא בין ר"ש לרע"ק דלר"ש כיון דשלא כדון עבד אין מצרערין אות' עכ"ל:]

דף כ' ע"א מתני' אינה מספקת לשחות וכו'

איתא בגמ' דסתמא כר"ש וא"כ לכאור' דחילכת' כר"ש דהו"ל מחלוקת ואח"כ סתם וא"כ קשה על הרמב"ם ששק כרבנן וכן חק' הרב בעל בני שמואל ול"כ דרמב"ם דהא איכא סתמא [אחרינא כרבנן דקתני במתקם חגיגה וכו'] ומסתמא מתפזרת והיינו כרבנן [ר"ל ר"ש] ע"כ [לא איתא] אלא אי שלא כדון עבד ואע"ג דבתר' [הכי סתם לן כשי"ב כר"ש] שמה האי סתמא דריש וסיפא שלא כדון מייורי דאיתא בירושלמי [ד"ש ל'] לחכמים שאם שתת' אחר הקרבה כשירה ותלמודא דהכא משום [דלא ס"ל כההיא דירושלמי קאמ' ואל מני ר"ש הוה ותפסיק בירושלמי כדי דלא להכחיש מאי כלל דיקור ורבים הלכה כרבים ועוד דהא איכא בירושלמי אית תטוי תנו לא זז משם וכו' וברבנן וק"ל:]

רש"י ד"ה שמרים כבר וכו' ולא נוחא ליה לזרש עלשם [סופן] דכתי'

ובאו בה המים המאדירים למרים וא"כ לא שיק לב' המרי' סופן היינו [מדכתיב למרים וא"כ לא שיק לב' המרי' ע"ש סופן אבל במרים קמא ודאי ע"ש סופם דאי אם לא כו דרתי למח לי (מסד) ומזה לא קשה מה שחש' מהרש"א ולק"מ וק"ל דלמרים דכתיב קאי אחרים דכתיב בתחלה אבל המאדירים אינו דומה למרים וק"ל:]

דף כ"א ע"א תוס' ד"ה מצוה בין בערנה דעסיק בה

וכו' ותימא מאי דקתני בדרייתא תלח וכו' עכ"ל ונ"ל דאמרינן ת"ח אסור לעבד במקומות המטונות' שאי אפשר שלא יחרור כד"ת וא"כ ת"ח כל ימיו עוסק בה חוץ מרואב ואחיתופל שפקדו לגמרי וחשיב דלא עסיק בה אבל מטה כל זמן שפירש מהמלחמה חשיב לא עסיק בה שאין במלחמה שחות כל חיוס כלו רכיון שכלתה המלחמה עבר ממנה אבל תורה זמנה כל

לכיתח ולא חיישי' שמה זכות תלח לה או אינו מנוקה מעון ח"נ לא תלין כוח ואפשר דכפעם כ' כיון דרגלים לרבר שבחמס שזי פעמים עמו ודאי תלין באינו מנוקה מעון [א"מ ר"ל דעכשיו לאחר שתייה הא' נכשל בעבירה ומש"ה לא בדקי לה מים הא' כיון דעכשיו אינו מנוקה מעון דודאי בשתייה הא' לא חיישי' כיון דכ"ר מודיעין אותה לא היה משקה אותה ומתק השם על ידו כהנס ובדאי לא משקה אותה אלא א"כ יורד בעלמו שהוא מנוקה מעון מיהו ק"ל אכתי תיקשי לריר' דקי"ל כר"מ וקי"ל כח"ק דחזרת ושותה חוץ מבושל א' ואיש א' כמו שפסק הרמב"ם א"כ זאת למח לי אי למעוטי כופל א' ואיש א' פשיטא שחרי אם נטמאת היו בורקין אותה המים הא' ואם אינו מנוקה מעון א"כ חשת' מני לא בדקי לנו מיה ואמאי אינטרך זאת ואם נאמר כמו שחי' מהרי"ט ו"ל כגון שלא גלגל עליה להכא א"כ מאי ק"ל ומה חריותו באלו התירושים כיון דרע"כ דריבין לתי' מהרי"ט ואח"כ דאיתיה לה' חיים שאל ח"כ בתחלתו שחק' כן עלה' קרבן חגיגה יע"ש ונלע"ד ליישב דביתוס דודא קרא דזאת אינו' להיכא דלא גלגל עליה בלהכא אבל מאי דקי"ל דחזרת ושותה כשני כופלין לא נוחא לחו לאוקמ' דקא חייבא שלא גלגל עליה בלהכא דמסתמא איירי שעשה לה כסדר וכמלח ואל' הו"ל להרמב"ם למסת' סחומי וכן מאי דכתב הרמב"ם דכופל א' אינה חזרת ושותה ואסורה לבעלה ודאי מיידי אפי' שגלגל עליה להכא כמשפט שכתב הרמב"ם שם ומש"ה ק"ל למחבר ו"ל שפיר כנ"ל עכ"ל] ומזה נפשו ששק של ח' קרבן חגיגה אי כפעם חב' אינו מנוקה [מעון מי בדקי לה המים הא' שחיו בזמן שהיה מנוקה מעון דמין] אחריו כיון דכפעם הא' מנוקה בורקין או לא . מיהו נראה [דחייבא דהשבי' לאחר שגת' עמו פעם שנית] ודאי דמותית (מסד) רב יוסף דמתנונה ודאי דאם השביחה דמותית מיהו למאן דנ"ל דמתנונה יש להסתפק ואף אם השביחה בפעם הא' עוד מוסף להשביח . ובזה ל"ל שזה כונה החוס' שהביאו חידוש' דקאמ' בעקרון שגם משכיחין מכח שתייה חראשונה נ"כ דהש"ס לא קאמ' אלא שמצרערין :

תוס' ד"ה אמרי' במערכא וכו' ותני בה

ונעלתה מפניו אישה ולא מעיני יבמה וכו' עכ"ל עיין במהרש"ל ולכאור' דבחי' תמוהים וכמו שחששה עליו מהרש"א ונ"ל שסובר מהרש"ל ו"ל דהירושלמי חולק על תלמוד דידן דס"ל דזמרת יבם היא אסורה ואין קידושין תופסין בה כיון דיש בה איסור לאו ולענין קיטוי מקנא לה וקנא את אשתו אפי' מקלת אשתו אבל שתייה אינה שותה אי נמי כגון שבא עליה נכית אחיו אף דלא קנא אלא לאלו הדברים האמורים בפרשה כיון דלריבא גט חשיב קיטוי כמ"ש החוס' לקמן בפ' ארוסה א"כ כגון שמתנה עליה לכשתכנס כדאיתא בדרייתא לקמן ודו"ק :

סליק פ' הוה מביא . הוא דרחמיו לליון נוהל מביא

ואתחיל פ' הוה נוטל . בעזרת אל פורח ומליל .

כל היום עד שיש גר'ק [א"מ לא ידעתי איך נתייחסה קו' חתום' בזה כמו שיראה הדואר ונ"ע עכ"ל] :
דף כ"ד ע"ב גמ' אלא טעמא דכתיב חני

קראיחאלא"חור"א ארוסה שותה וכו' לא ידעתי למה לא הקשה קושה [הכתשה דלר' ואשה] איך שומרת יבם תשתה וחלא כתיב [מכלפרי אישך וכו'] ועוד דבשומרת יבם דיוק מבח [דכותה וכו' וחלא] הקושיא חיל' אף אשומרת יבם [ויש] לומ' דשומרת יבם חשיב שקדמה שכיבה כפל [דהיינו אחיו ויבם במקום אחיו] שכן כתב רש"י כיבמות [ר' נ"ח ע"כ ולא ידעתי מה] מקשים עליו חתום' שם [ואדריבא מסונין] איבא סייפיה ולימא לא [חסר כמה שיטות וכל שארית הדף שרום ולא נשאר כי אם ראשי השיטות והע"ד] :

תוס' ד"ה ור' יוחנן וכו' תימא האי ריבויא לר' ואשה מנליה וכו' עכ"ל עיין מ"ש מהרש"א [רלפרט"י ל"ק דהני דרשות אשמכחות ע"ש וליהא דאכתי תיקשי לשמואל אליבא דר' ואשה דאיוט' איש איש לרבות א"כ האי דרשה דלרבות אשת חרש וכו' מנ"ל הא איוט'] למכתב זה לר' ואשה [לרבות שומרת יבם דאפי' לשיטת רש"י חו' לר' ואשה דרשה נמור' וכן [לרב אליב' דר' יוחנן איוט' תחת אישה למעוטי ארוסה א"כ האי דרשה לאקושי איש לאשה] כד' ואשה מנ"ל וא"כ חתום' [מקשי' גם לרש"י ודלא כמהרש"א] [והשאר חסר והי"ח] :

דף כ"ז ע"א ד"ה מעוברת עלמו רש"י פירש ולא אמרין דלא לקטליה לולד וכו' והבא הכי פירושו מעוברת עלמו וכו' ולא אמרין כמו כן מעוברת חבירו וכו' ומת הולד וכו' עכ"ל עיין במשנה למנך כ"כ מה' סוטה ומ"ש דהא דאמרין כ"כ אפי' ע"ש והילכתא מת מותר היינו אליבא דרבנן וכו' ולא ידענא מאי קאז' דהא דמת מותר כשמת תוך כ"ד חדש דמותרת לינשא לאחר לכ"ע ומה ענין מחלוקת ר"מ ורבנן בזה דלכ"ע א"ס מת מותרת לינשא לבתחלה אך מה שח' דלר' ר"מ ודאי ולא יקויר באמת שאלה היא דהא ר"מ קאז' לא יקויר עולמית וחייו אפי' אחר שמת כיון דנשאת באיסור קניס ר"מ . וי"ל בדוחק דס"ל לתוס' דהא דקאמ' לא יקויר עולמית היינו כשעדין חולד קיים אבל כשמת כיון דמותרת לינשא לבתחלה שריא וכשעדין קיים אפי' אחר שיגדל גור יוש לבגור שמה תנשא אחרת בתוך כ"ד חדש אבל מת מפרסמה מילתא וליבא למטעי וק"ל :

גם מה שהקשה בין לרש"י בין לחתום' מאי אשמעי' במעוברת עלמו ע"ש לא ידענא מאי ק"ל למר דהא לרש"י ודאי דאיוט' דממיתין אה' כמו שהיא ולא דמי למעוברת חבירו דממיתין לה עד שתלד אף לרעת רש"י ולשיטתו שכת' ברש"י דהטע' הוא משו' שהבעל רוצה להשקותה אבל במעוברת חבירו ודאיון כידעו כח לאבד [עובר של] אחרים [ולחתום' חרי מבואר בדריחם חרבות דקמ"ל] וק"ל :

דף ל"ז ע"ב גמ' אין לך כל מצום ומ' כמורה ש"ל נכרתו עליו וכו' של שם מאות א"ף וכו' מבאין יש

לחובות שהכחנים וחלונים לא נכנסו בכלל מערכות דאל"כ חרי מספר חלונים שנים ועשרים א"ף ומאיתים [מלכד חת"ר א"ף וכו'] ובזה יש ליושב דברי חתום' בדרכות ר' כ' ע"כ גבי הא דמבע"ל נשים בדרכת חמזון דאורייתא או דרבנן ונ"מ לחוליא אחרים ו"ק שדמו דברי רש"י שפי' דמבע"ל [משום דלא נטלו חלק בארץ] דא"כ כחנים ולוים נמי חבשי ובחגבות אשירי נמי חבשי קושיא זאת ע"ש ולכאור' קשה דלפי' דברי חר"ש שם ומתוספות כפ' ג' שאכלו ר' מ"ס שחק' מהבא להחייב דאמרין חתום' דלעולם אינו מוליא אחרים עד שיאכל כוית דגן ואם אכל כוית דגן [מיהא מוליא אחרים ו"ק] ואפי' שכיית [אינו קויר רק] מדרבנן ותי' משו' דאיתנחו בכלל ערבות [ולכך אפי' שלא אכל מחוייב לחוליא וזה דלרדך לאכול כוית דגן כדי שיכול לומ' שאכלנו אבל קטן לאו בכלל ערבות וסיים חר"ש וכן נשים ליתנחו בכלל ערבות] ע"ש מאי קשיא. להו הבא דכחנים ולוים [אפי' שלא נטלו חלק בארץ מ"מ כיון דאיתנחו בכלל ערבות מוליאין אחרים משום דחייב לחוליאן א"כ שלא אכל דמוליא אחרים משום דחייב לחוליאן א"כ מאי נ"מ מדאוריית' או מדרבנן ולכך לא מבע"ל לא גבי נשים דוקא דאיתנחו בכלל ערבות] ולפי האמור ניקא דכחנים ולוים נמי אינם בכלל ערבות כמו [נשים ולכך ק"ל שפיר וק"ל] :

ד' ט"ל ע"ב תוס' ד"ה עד שיבדלה וכו' ותפס

לשון אחרון וכו' עכ"ל עיין לה' ל"ח מ"ב שופר פ"א שמחלק דרוקא משונים הוא דמשמעו כגון חוליות ושופר שון משונים אבל כשהן שוין לא משתעבי ולכאור' קשה עליו דא"כ בחלל ומגילה אפאי עשרה קורין כאחד הא שוין הם מיהו רש"י תירצה שם במתק לשונו שכתב שאיפשר שלא יחא אחד לפנים ואחר לאחר שיקדים א' יותר מחבירו ולכאור' דמי חכמים לזה והשתא כית' דהשתא חור משונים שזה קורא בזה וזה קורא בזה וק"ל [א"מ עיין במ"ש המחבר ו"ל במס' ר"ס ר"כ"ז עכ"ל] :

דף מ' ע"ב גמ' לפי שאין צוין אמן במקדש רש"י בקומת כפ' האיוט

כתב הכו גורל לאלהינו זה שצוין בשכנל"ו אחר ברכה שבמקדש ועיין מה שח' חר"ס מספרי ונעלם ממנו גמ' דיומא שהביאו דרשה דרש"י מיהו ספרי וליף מפסוק אחר קומו וידברו שם כבודך וס"ל דהחיה דמשה בנבולין היא מיהו ש"ס דיומא ס"ל כיון דעדיין לא נכנס למקדש חשיבו כמו מקדש ואין צוין אמן וספרי ס"ל דפי' הכו גורל הוא אמן :

דף מ"ח ע"ב מתני' משבטרה סנהדרין וכו' דע

דאיתא בגיטין ר' ז' ע"א שלחו ליה למר עוקבא זמרא מנ"ל דאסיר והשיב להם אל תשמע ישראל אל גיל וכו' ולשלח להו [מתבא בשיר לא ישחו עין] אי מהא חו"א [ח"מ זמר' דמנא] אבל זמר' דפומא שבי קמ"ל קרא דאל תשמע ישראל וכו' ורש"י פי' [זמרא לשורר] בכית חמשתאות וע"ש בכתום' שהביאו ראיה ממתני' דהבא [וכ"ל להביא ראיה מסוגיא דחתום' דקרא דאל תשמע ישראל [הוא דוק] על חוין בכית חמשתאות

מסכת סוטה

מקומות ע"ש וקשה דאכתי נעביר קנין שטר ויכח דשטר [קונה כאלה] ואינו קונה כיבמה וכן קשה מזה על החוס' דכבא קמא ר' כ"ו כד"ה אינו דין שמקוייב כר' דברים וא"ת מה לאדם שכן מועד וכו' וי"ל דמקוי אדם מנוקי אדם יליף ועיין מה שפי' מהרש"א [דר"ל דילוף מקומו] דארבעה דברי' מכופר] ודבריו תמומים דאכתי נעביר פרכת מה ועיין במה שכתבנו בחי' לשם ועיין בש"מ לשם ודו"ק :

דף ר"ב ע"ב תוס' ד"ה מ"ש דעלגנוהו וכו' איכ'

בינייהו וכו' וא"ת וכו' שיבה דכתב רמב"ם ל"ל וכו' ור"ל דאי לא כת' רמב"ם שיבה חו"ל דכעני זקן וחכם וכו' עכ"ל עיין במה שהקשה מהרש"א ו"ל והתי' פשוט דס"ל ברכני ו"ל כדברי הרא"ש אבל כר' לא משמע לחו כהר"ש ו"ל משום דר"י ריש מכא משמעו' זקן וכ"כ מהר"ל ו"ל ועוד נראה דלא קשי' דלפול' דבריו רבנן אמרינן דאי כתי' זקן חוה משמ' דיניק וחכים וכו' דא"כ אמאי לא קאמר טעמא דרבנן משום דא"כ נכתוב דחמנא זקן חוה לא קשה דהש"ס אי חוה אמ' חכי חוה נרי' טע' למח לא אמ' כאיסי' ו' יחודה דשיבה משמע כל שיבה [וזקן אישילו יניק וחכים] ואין לומר' מרקפיד דחמנא אחכמה למח שיבה נמי כפי' חכם דוח חטעם לבדו אינו מועיל לדחות פשטיה דקרא' אלא מכא דלא פלגנוהו ור"י נמי אית ליה חאי סברא דלא פלגנוהו כרי' לדחות סברת איסי דוח פי' מרקפיד [קרא' אחכמה] אלא דר"י לקח סברא אמלעית אבל חטעם דקאמר ברבי יוסי אינו מועיל לדחות סברת איסי אלא לדחות סברת רבנן ולכך החוס' מקשו' כר"י וא"כ לש"ז פ' מקפיד ר"ל מרלא פלגנוהו [דהיינו לכתוב מפני שיב' תקים וחירת תקום וחירת פני זקן] אלא כחר קרא ש"מ דקפיד רבעין חכם .

ודע דאין להקשות בסברת איסי לכתוב

דחמנא שיבא לבד ולא נריך זקן [א"מ לא ידענא מאי ק"ל דהא נריך לכתוב זקן ליניק וחכים . דאיסי אית ליה נמי כר"י כמ"ש הרא"ש וחביואו מהרש"א עכ"ל] דזו אינה קוש' דכבר התשנה באבות תירגה זה רבנן ס' לזקנה וכן ע' לשיבה וא"כ אי כתב' רמב"ם שיבה חו"ל דכעני ע' ואי כתב זקן חו"ל דכעני חכם וא"כ לפ"י יחור' דברי איסי באופן אחר [וזקן אשמאי] ער שיבה [דהיינו ע'] ודחכם משעת זקנה דהיינו כן ששים אף דברי המתרגם ל"ע שתרגם שיבה מקמי דסבר באוריית' ובזקן תרגם סבא דלא כמאן ונ"ע :

דף ל"ד ע"א ד"ה גברי' וכו' [א"מ עיין במ"שכ המתכר

ו"ל בחי' לברכות ר"ח ע"ש שהאריך לפלגל דבריו חתום' ובמהרש"א עכ"ל] :

דף ל"ו ע"א ד"ה הקבלות וכו' וי"ל דמ"מ אינ'

למעסל קרבן וכו' דהא עבדוה לא מתחלה וכו' עכ"ל מכאן יש להוכיח ספיקו של חרב ע"ד אס חייבין מיתה דחו"ל בזרים כיון דגשים פטורות חו"ל זרים או לא וע"ש דא"כ אמאי אינו' למעסל עבדו' תפ"ל דחוה לו זרים אלא ע"כ דלא מקוייב מיתה ככך יי' לא מתחיל עבדו' וא"כ אפ"ג דכתוב בני ישראל לא

המתחלות] דלכאור' חו"ל [דאי מחא] חו"ל זמר' [דאקא על חיון חוה דאסו' דכתוב בשיר לא] ישחו יין וא"כ דוקא על חיון [ומש"ה חביו מאל תשמח וכו' אלא ע"כ דאל תשמח נמי חוה דוקא על חיון ולכאור' נר' דבין] זמרא דעומא בין [זמרא דמנא לא אסרו] אלא דוק' על חיון אבל דרמב"ם [כפ"ה דה' תפנית כתב וכן גזרו שלא לנגן בכלי שיר וכו' ואפי' שירה כפה על חיון אסור' וכו' נראה] מדבריו דזמרא [דענא אסו' אפי' כלל יין וכומרא] דעומא דוקא על חיון ונ"ל [דחגמ' ח"ק אי מחא חו"ל ח"מ] זמרא דמנא [אכל דעומא] אפי' כיון שרי [קמ"ל] דעומא אסו' ודוקא על חיון [אכל דמנא] אפי' כלל יין וסש"ס ח"ה דמני [לשנוי פי קושיין לרבות' דאפי'] כלל יין אלא דהש"ס אי שני (חסר איוה שיטות) אבל דש"י (חסר) וחכי מוכח כירושלמי בני ורעין כומרא שלח [חסר] וכל הדם שרוף ולא נשאר כיאס ראשי שיטות ולא יכולתי ללקט מהם שום דבר :

דף מ"ט ע"א בפולמוס של טיטוס וכו' פירש"י חיל של

חורקום על אדום טובלום . אחיו עכ"ל ז"ע דמלכו' בית חשמונאי קדמו טובא קודם טיטוס [שהיה בזמן חורבן] כדאית' בפ"ק דע"ז וראיתי להחוס' כס"ע מרובה [ד' פ"כ ע"כ] שחקשו כן ותי' דלא קבילו עליוהו [מפיקר] ולבסוף סבלו ע"ש אבל דש"י שהסכימם יחד ק' ואי לאו דמסתפינא קמינא דבאותו חזקן [שהיו בית חשמונאי היה טיטוס זק ואינו טיטוס שהיה בחורבן] וטיטוס הוא לשון גדולה ואף יש אשפינוס [שהיה קודם טיטוס] זה הקדמון [חסר] ולא נשאר כי אס ראשי שיטות וחפ"ד] :

שם משמת ר' ישמעאל כן פאכי [בטלה] זיו כחונה עיין פירש"י ואפ"ש שכתבנו

גדולים שהיו בכית' שני כל אחר לא השלים שנתו [מח' מר' ישמעאל] כן פאכי שהאריך ימים ושנים ואף שיש [שמעון הלריק שחי חרבה שנים] ושמע [בכחונה גדולה כמה שנים] מ"מ זכו האחרון אבל שמעון הלריק [היה בחלת בית שני] ומזה אני מפרש דברי דש"י [חסר] שמעון הלריק כהן גדול [חסר] וחפ"ד] :

סליקא לה מס' סוטה

בעזרת אלהי מעלה ומטה

מסכת קידושין כס"ד

דף י"ד ע"א גמ' ותהא אשת איש יולאה

בפלגיה מק"ו עיין מה שהקשה מהרש"א על החוס' שהקשו מה ליבמה שכן כלאו והל' נעביר ק"ו מקומות ומה' גט וכו' חלינה דיבמה יולאה כח א"ד ראשה יולאה בה ע"ש וליתא דאכתי נעביר פרכת מה [מה לחלינה שמוציאה ביבמה שאינה אלא לאו תוליד כאלה שהיא בחנן] וכן מה שהקשה בק"ו חכ' כמה שהק' החוס' מה לאשת איש שכן נקנית בשטר וכו' ומה' דייקא

מגוף הכריתות אין ראיה ראובן לאוקמה רפליגי כשכירות וכן מבואר ברבוי הרא"ש ב"ה האיש מקר' דכתב משום דבעי למדחי לימא כתנאי חולדך לאוקמי וכו' ושכר ראיתי שכ"כ ה' אור יקרות למחר"ס ולחקי ז"ל בליקוטיו למס' קמא .

וראיתי להרב שע"ה ה' אישות ר' כ"ה שצ"י מרסולרך לומ' עד שיגיע ממון אחר חו"ל למימ' עד שיעשה עמם בקבלנות וכו' יע"ש שהאריך בזה מלבד גמ' שיש לחקשות עליו דהא חתנא איורי בשעשאתו כבר שכיר יוס' איך תאמר עד שיעשה קבלנות ועוד איך יתייבש לשונו שכתב וכן אי חוה ס"ל אומן קונה בשבח כלי חוה מקודשת לר"מ אלא רלוז ו"ל שבתחלה קודם שיגיע לראיה זו ולרחייה זו אמר בתחלה דלא מלי לפרט דאיורי בקבלנות אמנם כשאמ' לאור ראיה היא ראובן לאוקמה וכו' אמריון ממילא דלאו חכי וכשתקשה ותאמר א"כ קורה ראית חר"ה אמריון משום חכמה עד שיגיע ממון וכו' .

ועפ"י דרך זה אני אר' באופן אחר יות' נאות וחאו דהרא"ש סובר חק' של לימא כתנאי הוא כרי לחקשות לרב שזה לפוס מאי דס"ד רס"ל אין אומן קונה וחכי ס"ל כפ' המקבל א"כ לא מלי למימ' דכ"ע אומן קונה דא"כ תיקשי לר"ש וחס"ס בעי לשטוי מלתיה דרב ששתיה מרודקן כלשון הר"אש בקידושין .

אך מה שק"ל הוא דלפוס ראיהו שלו שהכיא לענין אומן קונה א"כ ח"כ יש להכיא ראיהו לענין שכירות רישנה מתחלה ועד סוף דוראי לרבנן ישנה מתחלה ועד סוף ומשטמות דברי הרא"ש נראה דרחייה חר"ה לענין ישנה לשכירות עדיין היא קיימת אפי' לזוס מה שהכיא ראיה לענין דאין אומן קונה וז"ע :

דף מ"ט ע"ב תוס' ד"ה דברים שכלב וכו' .

ורשכ"ס פ' גבי אחרוב ע"מ וכו' עכ"ל נראה לי דהא דקשיא לחו במלתיה דרבא טעין מכלחו משניות משום דאי אס' לא כן מאי קמ"ל רבא דאס' חזירו ילא לא חזירו לא ילא כיון דכפליה לתנאים פשי' דאס' לא חזירו לא ילא [א"מ ואי לאשמעינן דמתנה ע"מ לחזירו שמה מתנה א"כ לא הו"ל למימ' אלא דאס' חזירו ילא ולמ"ל לסיים ואס' לאו לא ילא לא ע"כ לומ' דלאשמעינן דאע"ג דלא כפליה לתנאים לא ילא עכ"ל] ודלא כמחרש"א ז"ל [א"מ ולער"ן ליישב עוד דלא קשי' לחו ממתני' משום דהוי מקח טעות דלא נתקדשה אלא אס' הוא כהן וכיוולא וא"ל משפטי התנאים דהוי כמו יין ונמלא חומץ ואין זה תנאי כלל וכן מההיא דבשכור חייתי וכו' כמי ל"ק ובמבואר מיהו מההיא דלקמן דתנן ע"מ שאדבר עליך לשלון וכו' ק' וז"ל כמ"ש התוספות בפ' מי שאקדו וכמ"ש מהרש"א עכ"ל] .

וכה שתי בשם רש"ס דלא אחר ר"מ אלא באיס' לכאו' דבריו תמו' דהא

בחדיא קאמ' בשבועות סוף שבועת העדות דבאיסור מורה ר"מ דא"ל תנאי כפול ואע"ש שבועתם דאיסור ראיה ביה ממון אבל באיסור גירדא לר"מ לא בעי' תנאי כפול וכן בממון לחוד' לא בעי' ת"כ כו' כ"ה

לא מקייבי מיתה , ודע שזה הלשון נעלם מעיני חר"ס כפ' אמור בר"ה בני אחרן ולא כנות אחרן :

דף מ"א ע"א ד"ה אי תתמר דרב יוסף אסיפ' ולחכי לא מוקי ארישא וכגון שמכירה וכו' עכ"ל ביאור דבריהם דילמא מלת כו קאי אאין מכירה ובשלוחו קאי אמכירה [ובזה נתיישבה קו'] מהרש"א ולא נרע המלוח ולרעת האובא דאמרי רישא נמי ח"פ [ירק] המלוח נרע מסיפא ומלת בשלוחו קאי אמכירה וא"כ [ל"ק] מה שהקשו חתום' בדבור חכ' וז"ע מאי מקשים לקמן דמש' מלוח (חסר וחפ"ד) :

דף מ"ב ע"א ד"ה ודילמא שאני חתום ראית ליה שותפות וכו' אבל לריב"ק וכו' ר"ל דאמר שותף פסחים הרבה וכו' עכ"ל עיין במ"ש מהרש"א במה שהקש' על הרא"ס ועיין בספר שע"ה ח' ק"פ כמ"ש רמ"ש דהחזיק' ס"ל רזכיה עדיפא משליחו' ליתא דא"כ מאי מקשו למ"ל קרא דאיש זוכה ואין חקטן זוכה דתצ"ל דאין שליחות לקטן וכו' הא זכיה עדיפא משליחות וא"כ דילמא דוקא בשליחות דגריעא אבל בזכיה לא .

ודרך אגב ראיתי מה שהקשה מהרש"א שם בפסחים' על החזיק' דמהי'

ק"ל שליחות לר"י הוא מויקחו להם איש שח וכו' ומתחם יש למעט קטן דאין לו שליחות וזכיה מטע' שליחות א"כ מויקחו להם איש שמעינן דאין קטן זוכה וא"כ למ"ל איש לפי אכלו ע"ש וליתא דאי לא"ה חו"א דכלהו בראיות ליה שותפות ויקחו להם אינטי' למעט קטן משליחות בראיות ליה שותפות ושחטו אותו אינטי' לומ' שכל ישראל יולאין בשחט אחר ועוד דאי מויקחו איש לא שמעינן דאין קטן זוכה אלא הו"א פי' הכחזיר איש אחר מזכה לכל המשפחה ולא משמע לתעטי קטן ורו"ק [א"מ ועיין לה' שפ"ה שם עכ"ל] :

דף מ"ח ע"א אגמ' גיבא כחני תנאי עשה לי שירים וכוליה

ואכע"א דכ"ע אין אומן קונה בשבח כלי וכו' כת' הרא"ש ב"ה הנוזל וז"ל כתב רב אלעזר ומסיק רבא דכ"ע אין אומן קונה וכו' ולית הילכתא כרב אסי וכו' וז"ל להכיא ראיה דאי פליגי באומן קונה בשבח כלי חלכה כחכמים ואי לא פליגי גריכי למסכר תרוייחו דאין אומן וכו' ומיהו לאור ראיה היא ראובן לאוקמה בישנה לשכירות מתחלה ועד סוף עכ"ל זה הלשון דשו בו רביס דלאו רישיה סיפיה ולא סיפיה רישיה ותו איך איבא לאוקמה בישנה לשכירות מ"מ תיקשי לרבנן תתקדש בשבח כלי ומיהו לזה ו"ל דבכר כת' רש"י דלא א' אמריון אומן קונה בשבח כלי אלא בקבלן לא בשכיר יוס' וא"כ איבא למימ' דפליגי בשכיר יוס' ולא בקבלנות ולכ"ע בקבלנות אומן קונה בשבח כלי וכו' ח' מע"מ . אך לפ"י חזרה ראית חר"ה למקומה א"כ מדלא אוקי חכי ודאי דחכי הילכתא וכן חק' עליו הש"ך ח' מ' ס' ט"ו ויש ליישב דבריו דלפוס מאי דס"ל דאיורי בקבלנות חשיבו לפי שיטתו לא דכ"ע אומן קונה בשבח כלי ולא מלי למימ' איבא כיון דאיורי בקבלנות ומיהו י"ז

מסכת קידושין

מחילא משמע מרחצ'ך לומ' לא תקם אשה מבנות כנען ודא' ר"ל כשלא יתנו לי וחיית נקי א"כ אז הנקה ל' ולוה משני דהו"א וכו' וקרא דלא תהא אשה מבני' כנען אינ' לחיב' דלא ניח' לה לדורא ולדורא חבל חייב' דניח' לא לדורא נייטי בע"כ קמ' ל' ודו' קמ' : **ובזה הדרך** יתיישב קושי' ה' שצ"ה פ"ו מה' אישות שהקש' על מהר"ט חיון שבת' גבי הא דאמר' בסו"פ שבעה הערות דבאיסור' גירוי' אינ' ר"מ מורה דלא בעי' תנאי כשול וכתבו החס"ם שם דרוקא באיסור' חמור כגון איסור' מיתה או איסור' שבעה אכל איסור' קול בעי' ת"כ ולמד מדבריהם ה' הנו' דאינ' באיסור' חמור דוקא להחמיר ר' אכל להקל לא דהוי כמו איסור' קל דבעי' ת"כ והק' עליו השע"ה מזה שהקשו החס"ם בשב עות שם על סוגיא דהתם מדאמר' חבא אז הנקה מאלתו דלר"מ אינ' לז"כ אלא באיסור' נמי בעי' ת"כ ולב"ד מהרש"ם מאי קושי' דהא הוי להקל ואינ' באיסור' חמור בעי' ת"כ ועש"כ ולב"ד ניח' דהא כיון דמכא יתור' דלא תקם אשה מבנות כנען וע"כ לומ' דר"ל דלא תקם אשה מבנות כנען א"כ הוי כלהמיר דאיסור' חמור כיון דמוכר לומ' כן מוכר יתור' וא"כ אז תקם לז"ל ככ"ל ברור :

ועוד נראה דכמו להחמיר באיסור' חמור דאזלי' בתר סבר' וא"כ ת"כ א"כ גס באז תקם מאלתו חיה לז' למיזל ביזר הסבר' דהא משתכר הכי אינ' להקל [דסבר' גדולה היא דאזי הו"ל לצעבר' ודו"ק] וז"ל וכו' בההיא דש' מליא ז' האשה דא"ל ר"ה לר"ש זיל אינא ליה לר' ענן ובשמתא יהא מאן דלא א"ל ענן ענן וכו' חיון לרין לרוק כמ"ש השע"ה שם דכפולה לתנאים וכו' יע"ש דהתם נמי סברא גדולה היא ואינ' להקל אמרין מכלל לאו אהא שומע הן דהוי איסור' חמור וכן גבי יתור' נמי אס' לא הביאותיו אלק ומשא' וכו' א"ץ ת"כ כיון דסבר' גדולה אפילו להקל נמי אלא משום דטורי על תנאי לרין הפרג' עכ"ה :

ברם אכתי פש' נכן לכתוב למה רש"י בקומצ' גבי כבוד אב' אביך וכו' לצען יארי' וכו' ואס' לאו יתקלון ולנכי שלוח סקן כתב אס' מלה קלה יאריכון יתקן ק"ו לתלות סמורות וכו' כזה שבת' ה' שבות יעקב גבי כל דיבור שילא מבי הקב"ה לטובה אינו חמור וגמרינן ממש ומקשה דילמא משום דלא כפולה לתנאים ומתקן דברבור הקב"ה לא בעי' משפטי חתנאי ומה שהקשה חס"ט חבא מהפסוקי' הוא משום דכשני מבי משה ע"כ והשתא ניחא דברבור כבוד אב' ואס' שבעשרת הדב' כלם ילאו מפי הקב"ה לכך דרשינן ואס' לאו יתקלון ולא בעי' ת"כ אכל גבי שלוח סקן דאזי משה נכתבו לא שמעי' מכלל הן לאו דבעי' ת"כ לכך דריש ליה ללמוד ק"ו לשאר מלות אכל בעשר הדב' כלם ברבור אחר נאמר מפי הקב"ה לישאל כרכת' רש"י בפ' וידבר אלמים את כל הדברים וכו' ע"ש (א"ה) עיין עוד להרב המחבר ז"ל במידושו על תנ"ך פ' ראש ע"ד רש"י ובמידושו לסוטה ד' י"ח ע"ה :

דף ס"ב

אס' באיסורא דאית בה מחו' וכוה לא קשיא מה שהקשה מהרש"א ז"ל ממחז' רבסבור חייתי וכו' דהתם איסורא גירויא ולא הקשו החס"ם לא מההיא דע"מ שכתנו לי מאתים זו . דכסף הקידושין לא חייב ממון כיון שכתנו לה בתורת קידושין ואין דעתו ליקח אותו דלרב הוי מחנה ועוד דחתנאי לא נחית אדעתא דכסף הקידושין וק"ל :

דף נ"ו ע"ב גמ' נכתוב קרא לא יחנה וכוליה הקשה

השע"ה בחלב' לרעת הרמב"ם דאין לוקין על חטאת [מאי פריך חס"ם] לכתוב לא יחנה אימא דאי כתיב [לא יחנה הוא לקי על החטאת והתורה לא רתה [שילקה על החטאת] ונראה דל"ק דרוק' אי נפקא [החטאת מלא ויכלל מכלל האכילה אז] לא לקי על החטאת כיון [דעיקר פשטיה דקרא על האכילה] מיחו אי עיקר קרא על [החטאת דלא אינ' לאכילה לקי על החטאת] וא"כ התקשה דרין [דאינ' דאינ' להנאה דלאכילה] מטע' נכלה [גזק"ל לקי חטאת] א"כ לב"ד רבנ"ם רבניק מתלת [קראי דלא תבשל חר' לאיסור' אכילה וחר' לאיסור' הנאה לקי חטאת וא"כ קשה על הרמב"ם למא] כתב דאין לוקין על [החטאת אפי' בכ"ס וי"ל] כרכת' הלח"מ פ"ט מה' מ"א (חסר איזה שיטות) . ועוד כ"ל דלא כתב [הרמב"ם דאין לוקין על החטאת] כ"א איבא דר"א דאמר [אחד ל"ת ואחר לא יאכל כלחו אחר איסור' אכילה ואחר איסור] חטאת מיהו לחוקיה ודאי כיון [רשני קרא וכתב לא יאכל לקי על החטאת] דלא יאכל משמעותו איסור' חטאת וא"כ שנויין קמא דאזני דנכתוב קרא לא יחנה הוא לחוקיה ולרבי אבחו ז"ל באי נמי דקאמ' את כשרי ז"ל וכו' [אך קשה] לב"ד דא"כ הו"ל לבג' [כפ' כל שעה] לומר דאיכא בינייהו מלקות [בכחנא משור חנאקל ונמא' דלחוקיה] דנפקא ליה מלא ויכל ודאי דלקי [ולרבי אבחו לא לקי] וז"ל כיון דז"ל אליבא דמר שנוי [רחייטו א"ל] איכא בינייהו חולין ששקטו פעורה וכו' וכוה יש ליישב דברי החס"ם דהקשו (מבאן ואיל') שרוף ולא נשאר אך ראשי שיטין ולא יבולתי ללקט שום דבר וחע"ד) :

דף ס"א ע"ב תוס' ד"ה בשלמא לר"מ וכו'

ולמחר' נראה ששני שבעות השביעו א' שיקח אשה לבנו ממשתחו וכו' עכ"ל דבריהם באז כספר החתום ודברי מהרש"ל בכאן תמומים שא"כ חיה לחס' לומר . זה כשרחו דברי רש"י ונראה לו שכוונתם לפרש דוח רומה למחלוקת ר"מ ורמב"ם דשני שבעות השביעו שלא ליקח אשה מבנות כנען וסילך למשתחו מה צורך לומר לו שלא יקח אשה מבנות כנען לא ודאי שכוונתו שחם לא יתנו לך וחיית נקי מלתי ולכך הולך לחזור וללמודו אע"פ שלא יתנו לך שלא יקח אשה מבנות כנען וא"כ השתא בשלמא לר"מ דס"ל אע"ג דמכלל הן אהא שומע לאו אפי' לרין לכתוב א"כ ח"כ אע"פ שמוכ' שכוונתו לומ' שלא יקח אשה מבנות כנען כשלא יתנו לו שאז מטוס מאלתו אינ' לא רזה לסמוך על הכנה זו משום דלרין לכתוב לתנאים אכל לרמב"ם ליכא למיזל חכי וא"כ

אונאם ואמר רבא חא דאמר ר' פחות משתות אלא רלא עשאו שליח אבל שויה שליח וכו' משמע רלא אחרון ומחזיר אונאם אלא בשתות אבל בשמות משתות נקנה מקח ואינו מחזיר אונאם ועוד דמלת נפרש הוה יתרת . וראיתי בש' אלמנה נוזת ר' ק' ע"א תוס' ד"ה רבא אר"כ וכו' שפי' לקח שניא דרבא דאמר אבל שויה שליח א"ל לתקוני שדרתיך וכו' חיינו דלרין לחזיר אונאם אבל המקח נקנה וכו' וע"ש וחזו כונת התוס' דחבא שרמזו להאי פירושא ואח"כ ראיתי למחרש"א שכתב ועיין בתוס' דכתובות חנו"ל וכו' דאפי' דכבי כונתו :

בא"ד ואיכא למימר חיינו כשחזר וחלקו עמו וכו' עכ"ל וק"ק דא"כ מאי מקש' הש"ס התם לימא דשאי התם שחזר וחלקו עמו ונבל לו אותו חלק שנבל לו בתחלה כמ"ש התוס' וי"ל וק"ל [א"מ עיין בתוס' דכתובות] שם ד"ה בוררין וכו' ותבין עכ"ל :

ד"ה יתומים שבאו לחלוק וכו' ומיחו אין ראיה משם דלאו לגמרי מרמז וכו' עכ"ל עיין בש' עלמות יוסף בקידושין שהקשה על התוס' דהתם ועיין במוהרי"ל ז"ל שם מ"ש עליו :

דף ל"ז ע"א ד"ה שאני משכון וכו' ומיחו הסיף דקידושין דקדשה במשכון דאחרים וכו' א"כ מאיזה טעם נמשכ כש"ס וכו' עכ"ל ביאור דבריהם כמ"ש מחרש"א וחזא פשוט . וקשיא לי על התוס' בפ"ק דקידושין ד' ח' ע"ב ד"ה משכון וכו' שכתבו דאפי' במשכנו בשעת הלואה מקורשת ושם כד"ה מנין וכו' פירשו דר"י דאמ' כ"ח קונה משכון חיינו להחזיק בגניבה ואכירה כש"ס ול"ע [א"מ במהרי"ל ז"ל בש' ז"י שם מה שדחק בדבריהם וע"ש עכ"ל] :

דף ל"ח ע"א ד"ה אלא אפילו גיטא דחירות' וכו' כאביו ס"ל דלרבא כיון דאמר ישתעבד בעי גט שחרור עכ"ל פי' כיון דאמר רבא אליבא דרשב"ג ישתעבד לרבו ראשון לאירך פירושא דהתוס' א"כ בעי גט שחרור וע"כ דלא ש"ל כרבא אבל אין רלונוס לומר כיון דאמר לרעת רבנן ישתעבד לרבו שני א"כ בעי גט שחרור מראשון דזה לית' כיון דישתעבד לשני א"כ לא לרין גט מראשון כיון דפיקע שפדורו ממנה לא לריבא גט [וגם אינה מתעבדת לאלו שפיקוקו כיון דשדרה לא נתיישא ממנה] ולפ"ז קו' מהרי"קא שחבא מהרי"ל נקה ושקטע משום דכי אמר אביי ישתעבד לרבו שני [ח"מ כשפירא להשתע' בו אבל באמתא דשמואל לא פיקוק להשתעבד בה אלא להחזירה לשמואל ושמואל כבר נתיישא ממנה] ולכך לא בעי גט שחרור ודוק :

דף מ"א ע"ב גמ' כ"ס הויקא פירושא ומ"ס ג"ש עדי' לא רכ"ע ג"ש עדי' וכו' עיין מ"ש חמס"ל ז"ל ב"ב מ"ה קרבן פסח ומ"ש בתוך דבריו דאפי' דאמר רכ"ע ג"ש עדי' וכו' לא קאי אלא אפועלי השלונת' וכו' וע"ש וק"ל דא"כ מקשו התוס' כד"ה בעבד של שני שותפין והא' לר' אליעזר וכו' דחא דאמר כ"ע וכו' :

דף ס"ב ע"א ד"ה בשלמא וכו' וי"ל דמחא שאנו רונים שהעשה קשוב חן וכו' עכ"ל עיין מ"ש הרב חמניה בש' מש"ל במח שתי' לקושי' חט"ז בהקדמתו ליו"ד ולקו' ח' עלמות יוסף ע"ש ודבריו תמוהים וכבר הקשה עליוס השע"ה ונ"ל דכונתו דאמר חאמת איב' למי' דהיה או' קודם חנקי ואת כי שטית חנקי ואם לא שכן חנקי אבל לפימאי דס"ד דחנקי אינה דכוקח עם ואת כי שטית ליבא למי' ואת כי שטית קודם דחאי שבועה בחריית' שבועה שיש בה אלה והיא אחרונה כדאיתא בסוטה דבתחילה משביעין אותה שבו' שאין בה אלה ואח"כ שבועה שיש בה אלה .

וכה שהקישו בדיבור השני דחא מעשה קודם לתנאי חיינו מנזם דליבא למי' אם שכן חנקי דחא אם שכן לא כתיב הורה לא דשרין חנקי על ואת כי שטית והו"ל כאלו כתיב אם לא שכן חנקי ולכתר שדין חנקי אלא שכן וכו' ובחכו ו"ל דלכא' קשה מהיב' יליף ר' שפוחין בזכות תחלה חא בעי' הן קודם ללאו ועיין מ"ש השע"ה אלא נראה דהילשות' היא למח פוחין בשבועה זו שאין בה אלה שיש בה זכות ולא בשבועה האחרונה שיש בה אלה דכולה קונה מזום דפוחין בזכות תחלה ודו"ק :

סליקא לה מסכת קידושין

מסכת גיטין בס"ד

דף כ"א ע"ב תוס' ד"ה שלא תלכי לבית אביך וכו' וי"ל דכל יולאי חללי קרויים בית אביו וכו' עכ"ל פי' לרבניהם דבית אביך לאו בית ממש אלא ר"ל משפחתה וקרוביה כמו אם לא אל בית אבי חלק שפירשו ממשפחתו וקרובים שלו ולפ"ז לא שייך מכרו או נבל ול"ד [לקונס ביתך וכו'] דהתם הוי בית ממש וכזה נבלו דברי הרב מש"ל פ"ח מה' גירושין וכל מה שפליג בזה ליתא ושו"ר להש"ך ביו"ד סי' רי"ז שפי' בן דבריו התוס' ושטתי בעל כל רון . ותימה לי על התוס' למח לא חב' או מקרא הקודם לו בפ' חיי שרה [דהיינו אם לא אל בית אבי חלק] שהרי כשהיה ילמך בן ל"ז שנה וראי מת תרם בחרן וכשהחשוב [שנתי' תמנא שכבר] מת תרם ונראה דמה שלא הביאו מקר' דאליעזר משום דהתם איש [עם איש דהיינו אפ"ע] עם אליעזר דוראי מביניה [האנשים דבריהם] [וע"ז] אבל פ"י חאשה אפטר שהאשה לא תבין לזה הביאו מקרא דישורם עם בלתו שאמר לה בית אביך ועוד יש לחלק וק"ל : (א"ה מכאן עד ד' כ"ח מלאהם באמתת המחב' ואינו יורע אם מקודשים הם לו אם לאו) :

דף ל"ד ע"א ד"ה ב"ד מעמידין להם אפטרופים וכו' וכ"ש אם נפרש דמכרו קיים ומחזיר אונאם וכו' עכ"ל לכאור' ק"ל שפיר בקידושין ד' מ"כ אר"כ וכו' פחית משתות נקנה מקח וכו' שתות קנה ומחזיר

מסכת גיטין

ואז הכין ר' יהושע כונת הכתוב וגם הכין שהוא חכם ומגדולי הדור ומותר לעדותו יותר מכדי דמיו כיון שהוא מופלג בחכמה וכמ"ס חתום' ומש"ח לא זו משם עד שצדאו עכ"ה]:

סליקא לה מס' גיטין

מסכת נדרים בס"ד

דף ל"ב ע"א גמ' מפני מה נענש אברהם אבינו ונשחצנו

בניו ארבע מאות ט' מפני שעשה אנגריא כח"ח וכו' כח' חרף"ט מפני שעשה אנגרי' גרם לו לחיות נופל בכמה ארע ודבריו סותרין את דבריו כב' חבא על יבמתו שכתב שם רבמה ארע חיה קורס למלחמה המלכים וכ"כ חתום' בפ"ק דברכות ד' ז' גבי חא דאמר' שם מיום שברא הקב"ה את עולמו לא חיה ארס שקראו לחקב"ה ארון עד שכל אברהם אבינו וקראו ארון שגמ' ויאמר ארני במה ארע כי אירשנה וכת' חתום' דל"ל רבמה ארע חיה קורס ט' ארני אלהים לא נתת לי זרע וחביאו ראיה מש"ע וא"כ איך שייך לגמ' שמה שעשה אנגריא הוא גרם לו להיות נופל בכמה ארע וכו"ל דוח תלוי במחלוקת ראיתא כב' רבילקוט בשוק ושלא עשרה שנה מרדו דאיכא מ"ד שהוא כמו ובשלא כב"ה וכו' איתא חתום' דר' יוסי סבר י"ב עברו וי"ג מרדו חרי כ"ה ובארבע עשרה שנה חיה ט' כ"ו ורשב"ג סבר ובשלא עשרה ט' מרדו כולחו וי"ג מה מקיים דשב"ג ובארבע עשרה ט' י"ד למרדן פ"כ וחס' דאמר' בפ"ק דשבת ד' יו"ד דארוס שנותיה נ"ב שנה ושלוחה כ"ו שנה חיינו כר"י וכן חיה ט' סר"ע רחיינו י"ב עברו וי"ג מרדו ובי"ד כל כדלעומד וכו' סך הכל כ"ו נשאר מן נ"ב שלשטתיה כ"ו עד שנחשבה וכשנחשבה חיה אברהם בן ז"ט חסר מהם כ"ו של שלוחה נשאר ע"ג נמל' אברהם בשעת מלחמת מלכים בן ע"ג וכו' בכתרי' חיה בן ע' א"כ ע"כ במה ארע קור' מלחמת מלכים אבל לרשב"ג דס"ל בשלוש עשרה מרדו א"כ לא מרדו לא שנה א' ובי"ד כל כדלעומד וכו' א"כ שלוחה ל"ח שני' שחרי בשתסיר י"ד מן נ"ב של שנותיה נשאר ל"ח עד שנחשבה שחיה ארבע"ה ו' ל"ט ובשתסיר ל"ח מן ז"ט נשאר ס"א א"כ חיה אברהם ו' ס"א בשעת מלחמת מלכים והיה קורס לבין הכתרים שחיה בן ע' וכן חיה סבת ר"א חבא ושפיר קאמ' חרף"ט שמה שעשה אנגריא גרם לו להיות נופל בכמה ארע ודבריו חרף"ט כב' חבצ"י חס' כב' ר"י וסר"ע ואברהם' ולא מחין ב' פעמים מעיקרא ולא מחין וכן בחכרון שחרי במלחמת מלכים כת' וחוא שוכן בלוי ממרא אשר בחכרון ואח"כ קור לחין ואח"כ ילא שנית מחין בן ע"ה שנה

ומ"ש רש"י בחומש ובארבע עשרה שנה למרדן נר' שהוא סובר

פ'י' ושלש עשרה ובשלא וברעת רשב"ג וכדא' במד' כן לרעת רשב"ג ועיין במתנות כהונה שם וכן נר' ממה שכת' רש"י בפ' והאמין בה' ועל חורע לא שאל אית משמע דס"ל שמלחמת המלכים חיה קורס כין סבתים ודלא כחר"אם שכתב ואומרים ובשלא עשרה

וכו' חיינו על בעלי השולגתא דחבא ואע"ג דאיכא תנאי דחולקין על חרין דחבא . אבל על חתום' דלעיל מניה שחקשו מש' איזהו מקומן וכו' לוכא קושיא דחא א"ל דק"ל משום דחוי סברות חסוכות אבל על דברי חתום' קשיא וכעת ל"ע :

דף נ"ח גמ' מעשה בר' יהושע וכו' ומלא

תינוק א' בבית האסורים יפה עינים וכו' א"ל מי נתן למשסה יעקב וכו' ענה אותו תינוק ואמר הלא ה' זו חטאתי לו וכו' אמר מובטחני בזה שמורה חוראות בישראל וכו' נראה לי פל דרך מה שפי' המפרשים במאמרם מכריו ר' אלכסנדרו מאן בעי סס חיי וכו' אורין עליו ר' ינאי וכו' חוליא ספר תהלים וחדאחו כתוב. בו מי חאיש חפץ חיים וכו' נלור לשונך מרע וכו' אמר ר' פלוני כל ימי חייתי מלטער על המקרא הזה ופירשו המפרשים שהפסוק מוקשה שבתחלה מרדך כלשון נסתר ואח"כ מרדך כלשון נוכח וכשראה המעשה אז הכין המקר' שרור התלך ע"ה חיה מכריו מאן בעי סס חיי ובשנא אחר ושאלו אז ענה לו נלור לשונך מרע ע"כ כך הפסוק הזה חיה מוקשה דמתחלה אמר כלשון נסתר ואח"כ אמר זו חטאתי לו שמדברים בערם והי"ל לומר חטאו לו ועוד שלבסוף אמר כל' נסתר ולא אבו בדרכיו הלך וכשראה המעשה חזה ותתינוק לא אמר כי אם תחלת המקרא [הלא ה' זו חטאתי לו הכין] שאירע מעשה בזה ליטעיה [שהנביא ראה ישראל שבו] ושאל לו מי נתן למשס' יעקב וכו' והשיב לו הלא ה' זו חטאתי לו ואח"כ הנביא אומר מה שעשו ולא אבו בדרכיו וכו' זה הביא מתוך דברי התינוק לזה אמר מובטחני בו וכו' אם שבירכו על שהכין ממנו פי' הכתוב ועוד שראו שהוא חכם ודו"ק . ואף שראיתי בשפרי [הגמ' שכתוב בהם שהתינוק מסיים כל המקרא מ"מ ראה חכמתו של תינוק שחביא תחלת המקרא והפסיק ביניהם ואח"כ אמר ולא אבו בדרכיו וכו' נראה שרצה להבינו הפסוק ועוד נראה שבירכו על שעל ידו נהגלגל שיוכל לב' כונת הכתוב ונכון . [א"מ ולערך] לפירש עוד בחקדים מה שטורע מהמפרשי' ז"ל שכל ישראל חס' נוף אחר וגדולי הדור חס' כחי' האברים הראשיים כמו חמון והלב ושאר העם חס' כחי' שאר האברים וכמו שכתובי הנוף כאשר יחלה אבר אחר מניע הכאב לכל האברים כן בחולי הנפש כאשר ירשיע איש א' מניע הפגם לכל ואפי' לגדולי הדור גורם להם לחטוא חטא קל במחשבה או בשגגה וכן להפך אם יחטאו גדולי הדור אפי' חטא קל גורמים לשאר העם להרשיע במזיד ובכוונה . ובזה יבא הכתוב על נכון מי נתן למשסה יעקב וכו' והנביא משיב הלא ה' זו חטאתי לו ותולה הדבר בעלמו שאפי' אנתנו גדולי הדור חטאתי לו חטא קל ולא נזחרנו היטב להשמר מחטא קל ועי' גרמנו ששאר העם לא אבו בדרכיו הלך שעשו במזיד ובמרד וזה כונת התינוק שהשיבו הלא ה' זו חטאתי לו מרדך כלפי עצמו שאנתנו גדולי הדור לא נזחרנו להשמר אפי' מחטא קל ועי' גרמנו ולא אבו בדרכיו הלך וכשאמר ולא אבו בדרכיו וכו' הפך פניו כלפי העם רמז לו שר"ל שפי' גרמנו ששאר העם עברו במזיד

עשרה כמו כי שבת ימים עשה ה' וכו' [הוא דעת הראב"ע] יבטל דעתם מרעת סדר עולם וכו' פ"כ ואין לא ראה במדרש שכן דעת רשב"ג וכו' שכן דעת רש"י וכן סוכר הרא"ש חבא שכן דעת ר"א בנמי' רחבא [א"מ כאן חסר וכל הלשון הזה מלאותיו חסר הרבה ומבולבל וכפול ולקטתי ותקנתי כפי מה שהבנתי ממנו כפענ"ד וא"ש את"מ ואח"כ מלאתי זה הלשון והעתקתי אע"פ שחסר ממנו הרבה עכ"ה] וצ"ש שלא נאמר לו לך ער אחר שבא לחרון ק"ל דהא כתיב והוא שוכן באלוני ממרא אשר בחברון ומהו אל החרץ אשר ארץ אלף ז"ל שהלך לא"י קודם (חסר) האמת שאברהם לא ידע בעלמו שילד ער שהוליד אותו חסולה וא"ל כה יחיה זרעך ויחיה הולך ממקו' למקו' ער שנאמר לו לך מארץ וממולדתך ואח"כ ילא מחרן לגמרי שאז נפתח (חסר) :

סליקא לה מס' נוזר

מסכת בבא קמא בס"ד

דף ב' ע"ב גמ' וכו' ת דברי תורה מדברי קבלה וכו' מכאן ק"ל על דברי רש"י בפ"ג דתענית שכתב שכל מה שהיה חבוי מספר וחולך לא קרי דברי קבלה אלא מה שהוא מזהיר ע"ש והא חבא [הנביא] מספר וחולך מעשה דנביא השקר וקרי ליה דברי קבלה וי"ל דהבא מפי חקב"ה [הוא והוא כמוהו שחרין] חקב"ה שלח חרות לפתות לנביאי אחאב כדי לישל וק"ל :

דף ג' ע"א תוס' ד"ה דומיא וכו' וא"ת ונימ' איפ' וכו' וי"ל דמירה היא בתורה וכו' עכ"ל וק"ל דהא כתבו חתום בפסחים [דף מ"ג ע"ב] דאע"ג דאזלי' לחומ' מ"מ אורחים דקרא דסיפיה מפרש לרישיה וא"כ [אמאי חבא לא] אמרינן איפכא דסיפיה מפ' לרישיה ודוקא ובער דמכליא קרנא וכן גבי רגל דומיא דגן :

דף י"ד ע"א ד"ה שהשור וכו' וא"ת למ"ל שור

ולא אדם תפ"ל מוחצת יחיה לו וכו' עכ"ל עיין מה שהקשה בש' חכם לבי כס' קל"ו דאי לאו שור לא הוה דרש' אמורולאכלי' אלא דאתא לגלוי' ולחממת יחיה לו מי שהצת שלו דלא נימא איפכא ותי' דקושיה חתום' על המקרא דפריך ואיפוך אגא איד אפטר לדרוש בשור וחממת יחיה לו מי שחמיתא וכו' וחלא בשור משלם כופר עלהאדם וכו' וע"ש ודבריו תמומים ראם זה קושיה חתום' ור"ל דמאי פריך ואיפוך אגא א"כ מה מביאים ראיה מקושיה חש"ס וכי מינה מכריחים מחקושיא בעצמה . ולכאורה נראה דקושיה חתום' היא לר' יהודה מיהו הא ליתא דהא איכא לאקשווי' לר' ואיפוך אגא כדפריך לקמן וז"ל דמסתברא דבור חו"ל למעוטי שכן פטר בו את האדם וחש"ס לקמן ח"ה דהוא מלי לתרולי חכי וא"כ אי לא כתיב שור למעוטי אדם לא דרשינן וחממת יחיה לו למעוטי אדם אלא לבעלים מטפלי' בנבלה וקמור לר' אינטי' לשום דרשה וכמ"ש בש"מ לקצ' אלא עכ"ל לומר' דקושיה חתום' היא לרבנן וק"ל :

וראית' להרא"ם פרשת משפטים שחק' קושי' חתום' ותי' דאי לאו שור ולא

אדם לא הוה פטרי' אלא האדם שאין במינו מישחמיתא שלו ולא כן שור פסולי המוקדשין אבל השתא דכתי' שור ולא אדם אייתר וחממת לשור פסולי המקורשין ע"ש

עשרה כמו כי שבת ימים עשה ה' וכו' [הוא דעת הראב"ע] יבטל דעתם מרעת סדר עולם וכו' פ"כ ואין לא ראה במדרש שכן דעת רשב"ג וכו' שכן דעת רש"י וכן סוכר הרא"ש חבא שכן דעת ר"א בנמי' רחבא [א"מ כאן חסר וכל הלשון הזה מלאותיו חסר הרבה ומבולבל וכפול ולקטתי ותקנתי כפי מה שהבנתי ממנו כפענ"ד וא"ש את"מ ואח"כ מלאתי זה הלשון והעתקתי אע"פ שחסר ממנו הרבה עכ"ה] וצ"ש שלא נאמר לו לך ער אחר שבא לחרון ק"ל דהא כתיב והוא שוכן באלוני ממרא אשר בחברון ומהו אל החרץ אשר ארץ אלף ז"ל שהלך לא"י קודם (חסר) האמת שאברהם לא ידע בעלמו שילד ער שהוליד אותו חסולה וא"ל כה יחיה זרעך ויחיה הולך ממקו' למקו' ער שנאמר לו לך מארץ וממולדתך ואח"כ ילא מחרן לגמרי שאז נפתח (חסר) :

דף ל"ה ע"ב גמ' איבעיא להו חני כחני שלומי ר' ירן

הו או שלומי דשמים הו יס מקשים מחא דתניא במנחות ר' איס מה ת"ל איס מלמד שהנכרים נורדין נדרים ונדרות כישראל ואי שלומי רירן הא קו"ל דאין שליחות לגוי ונראה דהא דאיבעיא להו ס"ל כרב אשי דסוף פ' איומו נשך ר' ראון לירדוהו יס שליחות וא"כ ליכא ראיא . [א"מ ואין להקשות לפי מאי דמסיק בפ' א"נ שם דהא ררב אשי בדות' היא א"כ תפשוט מהך ברייתא דשלומי דרמנא נינהו ואמאי לא אפשיט' רי"ל כיון דלא מלי למפשט מכריית' גופא אלא כגירוס מאי דמסיק שם לכך לא פשיט לה דלא נית' ליה למפשט אלא ממשנה או מכרייתא לחור' דהא יכול למפשט לה מדרב חונא בריה דר' בש"ק דקידושין ואצ"ה לא פשיט לה וכמ"ש חר"ן והתוס' שם דלא בעי למפשט אלא ממשנה או ברייתא עכ"ה] :

ולפמ"ש התוספות כיומא ר' י"ט ניהא דפי' דכונת בעיית חש"ס חבא

ר"ל אי שלומי רירן נמי או שלומי דרמנא לבר ובקדושי' דקאצ' ר"ה בריה דר' חני כחני שלומי דרמנא וכו' הוא לאפוקי שלומי רירן דוקא וכו' אם אינו רונה להקריבוהו לו כחני משמר דאי אצרת שלומי רירן דוקא אין יכולין כחני משמר להקריבה ואי שלומי דרמנא ורירן נמי יכולין להקריבה בע"כ דעיקר השלימו' הוי דרמנא ע"ש א"כ א"ש דלא יכול למפשט מהך ברייתא דאצי' אם שלומי רירן כצי יכול נכרי לנדר ולחקריב אותה חכמים כיון דעיקר השלימו' הוי דרמנא כמו בע"כ של בעלים ודו"ק :

סליקא לה מס' נדרים

מסכת נוזר בס"ד

דף ס"א ע"ב תוס' ד"ה אי חכי וכו' וא"ת כיון דגוים אמצענהו לגמרי מנוירות למח לי לעולה פרט לקרבן מנוירות וכו' עכ"ל לכאור' קשה דאפי קשיא לחו דהא אי לאו לעולה לא הוה ממעט' מבני ישראל אלא מקרבן אבל מנוזר' הוי וי"ל דכונתם דאחר דאמצעטו מנוירות לגמרי חיכי שייך לעולה

מסכת בבא קמא

פ"ט וק"ל על רביו רבאדם נמי יש צמינו שחמת
שלו בשר גוי שמותר לרעת התוס' וז"ל דס"ל להרא"ם
בשר גוי נמי אסור בהנאה ולכך לא נחא ליה בתי
התוס' ועיין בה' מש"ל סוף ה' אבל . מיהו ק"ל
לב"ד רבאדם נמי שייך לדרוש מי שחמת שלו א"כ
מאי פריך מש"ס ואיפוך אנא דהא גבי שור ליכא
למדרש חכי מי שחמת וכו' דהא חייב בכופר וא"כ
לא שייך אלא לבעלים מטעמי' כנבלת וכמי שחוכמו
התוס' :

ע"ב גמ' לא צריכא רבאדי דסמין בחו
תבר וכו' רש"י פי'

דאיירי רבלאו איחו לא היה מתבר כלל ומיהו ק"ל
על רביו רש"י שכתב משום דנחמך עליהם ולא
יכלו לעמוד למה כת' זה וחלא מעיקרא [לא פריך
אלא] פשיטא ואי משום קושיית ולימא לחו [אי לאו
אתון לא הוה מתבר וכו'] לעמוד [חלא לא חקשה
[בגמ' כן] אלא על האוקמת' דאוקי רבלאו איחו מתבר
בתרי [שני] וחינו משום שורעים שסופו להשבר
היה לחם לעמוד אבל אי לאו איחו לא הוה מתבר
כלל לא [פריך] הכי משום דמאי תיתי שיעמדו וז"ל
דס"ל כמ"ש התוס' דמעיקרא חסיק ארעתיה [אי
לאו איחו] לא מתבר כלל [ואיחו לבדו היה כפפא
בר אבא וא"כ כלל חס היה מתבר] וא"כ ליכא קו'
ולימא לחו [וכו'] אלא פשיטא [אבל אחר דקאמר
דאמרי ליה [אי לאו את חוה יתבינן פורתא וכו'] ש"מ
שכולן] כמו פזא בר אבא [וכמ"ש התוס'] וחינו
משום [דאלו] לא היה כפפא בר אבא אלא חוה
פשיטא ואחרי פריך ולימא לחו [וכו'] כיון רבולן שוין
מיהו לשי המסקנא רבאדי דסמין בחו תבר ולא
יש כלל אלא נאמן עליהם לבד [ובלא חס לא היה
נשבר כשמיכה לבד אלא ז"ל שנאמן עליהם ולא
יכלו לעמוד] כדכתב רש"י ואין ז"ל לפרש רבלאו
כפפא בר אבא אלא איחו לבד וקמ"ל דכוהו כגופו
דמי דלא ישכלל אלא נאמן (חסר) :

שם א"ר רב כהנא לרב טעמא דכתב רמא'
וחמת יהיה לו וכו' אפי'

סובין ח"ה דתיקשי ליה לרדיוה נמי למאי אילנא'
יביאו ער הטריפה עלמא לא ישלם רש"ט נמי ישלם
ממיטב כראיתא לעיל דף ה' דוקא שאל וכתבו
התוס' לקמן (חסר) .

ודע דסוגיא דהבא [אלא] כרב חונא בריה
רבי יהושע דלרב חונא

ליכא קו' כלל דאילנא' היכא דאית ליה לרדיוה [כסף]
או מיטב וכ"כ הרא"ש ופסק דחילכתא בר"ה בריה
דר"י וכן מוכח מהתוס' ריש קידושין שכתב דקידושין
רחוי [שוי כסף ככסף משום] דילוף מעבר עברי [ובת'
מחרש"א שם רלפי תי' ב' רשם ז"ל דילפין קידושין
מנוקין ע"ש וא"כ תיקשי] לרעת רב חונא מנ"ל
דקידושין שזה כסף ככסף היכא דאית ליה לרדיוה
כסף וז"ל [רס"ל לר"ה] דמסברא אית לן דשום כסף
ככסף [כל מקום דכתיב כסף] ובקושית מחרש"א [שם
דוקא] גבי נזקין [לרין רבויא] משום דכתיב מיטב
[וכן בע"ע אילנא' כמ"ש מחרש"א שם] מיהו ודאי
מרביו חסום' שם מוכח רס"ל בר"ה בריה דר"י
[ועור] שכת' [דאילנא' גבי ע"ע רסו"א] דאם מיקני
בקרקע ליבעי מיטב [כנוקין משמע] דס"ל דכל

מילי מיטב חוה ודוקא בקרקע חוה רבעי מיטב .
עוד ג' וליושב נמי קושית מחרש"א בקידושין
[חא דמקש'] רב כהנא לרב טעמא' דכתב

דמנא וחמת יהיה לו ותיקשי ליה לרדיוה דילוף ער
הטריפה ישלם ש"מ רס"ל דגסברא לא אמרין שזה
כסף ככסף אלא דוקא היכא דגלי גלי מיהו בשומרין
דלא גלי מסברא לא אמרין ש"כ ככסף [ומש"ה
אילנא' לרדיו' הטריפה עלמא לא ישלם דאיירי כש"ש]
מיהו לרב נהי דלית ליה מסברא אגרי' ש"כ ככסף
מיהו כנוקין כתב דמנא' ויב לרבות ש"כ ככסף
ולמאי אילנא' וחמת יהיה לו פשיטא כיון דש"כ
ככסף מיהו בקידושין אה"כ דאית ליה כיון דלא גלי
לא גלי וחוה חכרת של התוס' שם שלא כתבו דגסבר'
אמרין ש"כ ככסף [א"מ ותמחני איך אפשר לומ'
רב כהנא ס"ל דלא אמרין ש"כ ככסף בקידושין
חינך כמה משניות בקידושין וכו' חושב עכ"ה] :

דף י"ב ע"א תוס' ד"ה זילו אחרורו
ח ט י ב

לחו כטועה ברבר משנה עכ"ל לא ידענא מי חכריתם
לזה דהא בסמדרין איתא אם יבא גדול בחכמה
ובזנין מחזיר וכ"ש ר"ה דהוא מומחה ונקיט דשות'
מבי ריש גלותא . ועור מאי דבר משנה חכא דהא
אסיקנא דכ"ע עברא כמקרקעי וא"כ הוא גרע
משקול הדעת :

ע"ב גמ' לימא דלא כר"י הגלילי בריה [דר"ל
רש"י] תיקשי סתמא אסתמא

דחכא סת"ס כר' יוסי הגלילי [והתם] סת"ס דלא
כר"י הגלילי וכ"כ ה' ל"א מיהו [קשה דהא] איכא
סתמא אגרינא [בזכחים בריש פירק' פרת חטאת
דקתני [המקלה והנעבר שחטון בחזק פטור ע"ש]
וע"כ דלא איירי אלא לאחר החדש וכו' יוסי הגלילי
כראיתא חתם [ר' קי"ר וא"כ אגאי לא חקשה ממחני'
דהתם] מיהו איכא לצינר פירושא אגרינא דר"י
הגלילי לא איירי אלא בבכור בח"ל ובחבי מיוירי
מחני' [דהתם] אבל בא"י ס"ל דמזון גבוה [אבל] תנא
דמחני' [ירושלמא חוה] ואיירי בא"י ובזמן חביה
ולחבי מקשה שפיר . ולענין פסק חלכה דרמב"ם
בה' טוען ונטען פסק כר"י הגלילי ובה' איסורי
מוזק הביא לחא דמוקלה לאחר חדרש ח"ו פטור ולא
חלק בין קרשים קלים לשאר קרשים ומ"ש ח' בני
שמואל דפלוגתא דר"י ורבנן דר"י סבר (חסר) :

דף י"ג ע"ב גמ' ובשהזיק חב חזוק
לחביאש"ח

וחשואל וכו' חקשה בש"מ דהא אמרין לעיל איכא
רב תנא אדם וכל מילי דאדם יע"ש מה שתי' וט"ס
יש ברבריו וכל"ל ותנא דבריותא לא סבר אליכא
רב דתנא אדם וכלדיני אדם ותימא לי מהתי' [ראב"י
תיקשי ליה אליכא] רב מה יתן במשנה ועיקר
קושייתו אינה קושיא דחכא בחיובא דמשאיל ולעיל
בחיובא דשואל ובחבי כתייבבא קו' התוס' בר"ה
כגון וכו' דאגאי לא אג' איפכ' כגון דאזקית תורא
דשואל וכו' דחשתא א"ש רחויבא דשואל הא תני
ליה רישא דור"ק :

דף י"ד ע"ב תוס' ד"ה דבר חשום כל
כסף לאו

דוקא דיתר מפלגא יש לחם כרמשאע כש' חושב וכו'
עכ"ל

בשם דבר ולכ"ע חייב (חסר) :

תוס' ד"ה השוה הכתוב וכו' אבל חיוב דכתי' איש וכו' עכ"ל הרב

פר"ח חקש' על דמ"א בהנח"ה בה' מגילה סי' תרל"ו דכת' ראש חייבת במשלוח מנות דחא כתיב איש לרעהו ולא אשה ע"ש ונראה לי דלכ"מ דכי חיבי דחייבות במקרא מגילה אע"ג דהוי מ"ע שהזמן גרמ' משום שאף הן היו באותו חנם ה"כ מה"ט חייבות במשלוח מנות ודא דכתי' איש לרעהו ודאי דאחא לאפוקי אשה שלא תשלח לאיש וכן לא ישלח איש לאשה כדכתב חסנה"ה שם אבל אשה לרעותה חייבות ככ"ל :

ודע שהרא"ה שהביאו התוס' ממקלל [אינה ראייה דחא משני בריש] תמורה דחא דהשוחה כתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה דוק' [לאו שיט' בו מעשה] [דכתי' אשר יעשו ע"ש] ומקלל אין בו מעשה לחכי אילנ' [לרבויו אשה אבל נד' דסמכו עלמס] על ראייה אחרת דגבי [מורא דרש' בקידושין] איש אין לי אלא איש [אשה מנין] כשהוא אומר תוראו חרי כאן שנים וגבי [א"מ חסר כאן כמה שיטות ומה שהביא ממור' כ"ל דלא שייכא לכל עונשין שבתורה דהויא מלת עשה ובקידושין ד' ל"ו ע"א אמרי' דלויכא אע"ג דהויא מ"ע שלא הזמן גרמא משום דהו"א כיון דאין סיפק בידה לעשות לא מחייבה כלל קמ"ל ע"ש עכ"ה] :

ד"ה אשר תשים וכו' וי"ל דהחיה רש' בא סימן באיש מיירי וכו' עכ"ל

מדברי התוס' נראה דאשה כשרה לרון ותימה על פסקי התוס' שהביא כאן דאשה אינה מעירה ואינה רנה . וכן תימה על הכ"ח שהביא על חטור שפס' אשה פסולה לרון כת' ה' ז"ל כן כתבו התוס' בקמא והיה לו להביא התוס' דגיטין [ד' פ"א שז"כ דאשה פסולה] . ובכאן היה להם לחקש' על פירושם דהש"ס הכא פי' [לפניהם קאין] על חדרונן ובגיטין פי' קרא על הדיונים ובכאן לא תי' כלום על קושיא זו וחסו כונת התוס' בגיטין וע"ז תי' דקרא מיירי בחרתי ואשה פסולה לרון מכה רשפולה לעדות ולפי' סברתם העיקר (חסר איזה שיטות) :

ע"ב ד"ה לפלוג ולייתי וכו' תימה חיבי מזי לגימיר חכי וכו' ודילמא לא

סבר כר' יוסי הגלילי וכו' עכ"ל דבריהם מגומגמים קלת דבתחלה הקשו חיבי מזי למימר חכי ואח"כ הקשו דילמא וכו' בית יחורם למחריבין חקש' נמי דחיבי קאמרי דילמא לא סבר כר' יוסי והא' למ"ד פלגא נוק' קנשא ע"כ דמתני' לא ס"ל כריו"ג ע"ש ובכ"ה לשון הקו' בש"מ בשם ח"ר ישעיה . ונר' לפ' בכונתם דמעיקרא הקשו הא מאן דסבר פלגא נוק' קנשא מוקי מתני' דלא כר' יוסי הגלילי וא"כ שייר נמי חני [כופר] והשתא קא מק' [לפלוג ולייתי וכו' וחיבי חו"מ למימר חכי דלפ"ז ע"כ] דמתני' כר' יוסי הגלילי אחי' וא"כ תיקשי סתמא אסתמא ואח"כ דכר' יוסי הגלילי [נמי אחי' מתני' ודלא כרמשינין לעיל אלא] דסבר כרע"ק דרריש נקי [מרמי עבר וא"כ שייר נמי דמי עבר מ"מ מאי פריך דילמא חכי לא ס"ל כריו"ג וכו' ככ"ל] (חסר איזה שיטות ואח"כ מלאתי זה חלשון ותחלתו חסר ח"מ) .

ומה

עכ"ל לא ידענא מחיובא משמע [לחו מחתם יתר מפלגא] הא חתם משמע רביטול מקח יותר משתות יש להם וחתום' שם במליעא ובכתובות לא הביאו אלא מירושלמי ומפ' המקבל ועוד [ראפי' תימ' דאין מביאין ראייה רק רביטול מקח יש להם דוחו עיקר קושייתם מ"מ לא חול"ל] כרמשמע דחא בהדיא קאמר [חתם חכי ועוד חני] מוסיף להקשות על דברי חמארי בש"מ דכתב' כי לא נזכר זה בתלמוד אלא סתם אמרו אין להם אונאה וכו' ע"ש [והוא תמוה דאדרבא איפכא משמע מהש"ס רביטול מקח ביותר משתות יש להם לכ"ע ואצילו למ"ד אהקדשות אמרינן שם דכ"ש אקרקעות] ונראה דיש להגיה ברבריהם כרמשמע ב' המקבל כמ"ש התוס' שם וכתבו כן כדי לתרץ תירוצם דלאו דוקא אלא דשה כל כסף יותר ממטלטלי אבל אי אמרינן דביטול מקח יותר משתות א"כ אין בין קרקעות למטלטלי אלא דבר מועט ולא שייך לומר דבקרקות שזה כל כסף יותר ממטלטלי ודו"ק [א"מ לשון זה מלאתי חסר חרבה ומכולל והתירצו אינו מוכן חיוב ולקטתי וסדרתי כפי מה שהכתי' לשע"ר עכ"ה] :

ד"ה ביתמי וא"ת לרב ושמואל דאית לחו וכו' עכ"ל לא ידענא מאי קשיא לחו

דאימי' דאית לחו דמלוח הכתובה בתורה ככתובה בשטר דמי [א"מ וכן תי' הרא"ש חובא בש"מ ע"ש וכה"נ תי' התוס' לעיל ד' ח' ע"א ע"ש עכ"ה] ולית לחו חילוק התוס' דלקמן דבנוקין לא שייך נעילת דלת דחא אחר האמת נסתר חילוק זה דבשני כ"ד רקתני מתני' הוא למעוטי כ"ד הדיוטות ואית לחו גם בנוקין שייך נעילת דלת כמ"ש בש"מ ובתוספות דבתר' ד' קע"ה דירכו חמוזיקין והגולנים ואפשר דקושייתם לצי' חס"ד דבנוקין לא שייך נעילת דלת אמאי לא חקשו לרב ושמואל ודו"ק :

רש"י ד"ה ביתמי וכו' דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לב"ח דאי' למימ'

לאחר מיתת אביהם קנאום עכ"ל משמע מדבריו דאם ידעינן בוראי שלא קנאום לאחר מיתת אביהם אלא ירשום מאביהם משתעבדי לב"ח ובזה א"ש מה שחקש' הרב יחונתן והביאו השע"ה בה' מלוח ד' דאמאי אילנ' קרא שביעת ה' תהיה בין שניהם ולא בין היורשים כדאמר בשבועות ד' מ"ז דאמרי חגי' ידענא וחמשין לא ידענא דאבוהון כח"ג מתוך שאינו יכול לישבע משלם והם פטורין ולמאי אילנ' קרא דממ"נ אם הניח אביהם קרקע הם פטורין דאין נשבעין על כפירת שבעור קרקעות כמ"ש התוס' במליעא ואם לא הניח להם קרקע מטלטלי דיתמי לא משתעבדי לב"ח עכ"ד ע"ש ולפ"ד רש"י ניח' דדוק' חיובא דאיכא ס' שמא קנאום אבל חיובא דירעי' שלא קנאום משתעבדי (חסר) :

דף ט"ו ע"א רש"י ד"ה ממונא וכו' ונ"מ דאי מור'

מקמי דאחו סחדי לא משטר עכ"ל משמע למ"ד קנשא פטור כבר הקש' השנ"י אמאי חכמים ראשו במחלוקת דפלוני לקמן ד' ע"ה ע"א במורה בקנס ואח"כ באו עדים אי חייב או לא ע"ש ועוד ק"ל דחא אי פטר נפשיה מכלום לכ"ע חייב כרמסקי' חתם וא"כ הכא שטר נפשי' מכלום ולא חייב נפשיה

מסכת בבא קמא

בבא תליא. אבל אכתי קשה ראיתי מבכ"ל אליבא דסומכוס דלא קי"ל כותיה חו"ל למבעי אליבא דרבנן אי כח כח ככח דמי וחייב נמי ח"כ א"ר לאו ככח דמי ופטור אבל לרעת חר"ש שם נוחא דרש"י ח"ל דכח כח ככח דמי ולרבנן חייב נמי ח"כ ולא מבכ"ל אלא אליבא דסומכוס אי במיר חילכת ומוקים לה כח כח כח ואע"ג דרש"י ח"ל דכח דמי מ"מ אתיא חילכת ואשקתיה לח"כ ואינו דומה לכח מגש וחכי משתכר ליה טפי א"ר לא נמיר כלל [א"מ] כל לשון זה מלאהיו חסר חרבה וחצרן מרובה על העומד ולקטתי מה שהכתיזי ממנו כפי ענ"ד וא"ש אית"מ עכ"ה]:

דף כ"ה ע"א גמ' ורבנן כתי' קרא אחריכא ותסגר מרים וכו' נראה דלרבנן תסגר קרא גלי דרש"י [דיו אפי' היבא דמצריך ק"ו דהא הכא דרש"י דיו ואוקים לה] ו' ימים לאור [ואע"ג דז' דשכינה כתיבי תסגר ו' ימים ולא איתא לדיו] וא"כ לא קשה מה שחשקה [מזהר"ל כ"ה] ו' דלרבנן למה כתי' תסגר קמא תיתי כק"ו יע"ש:

שם והא הא תנא דלא דריש דיו אע"ג דלא מצריך ק"ו (תחלת לשון זה חסר) ועוד ק"ל דהא חקשו התוס' דמחו דיו [דחא כל ק"ו כן הוא דבשביב חומרת ש"ס בזה] יש ליתן כל חומרות שבת ותי' משו' [דהחומרת] הויא מעין [חדין] וא"כ הכא דמחו מעין הוא וכיון דרוק הוא קל וא"כ [דיו] הוא צנתן כל חומרות שבת [לחמור דחייב ש"ז] רמה מעין שייך דבשגא [ג"ש וק"ל] הוא מעין אבל במגע ובמשא [אינס] ענין אחר וז"ל רש"י טומאה חר הוא. ועוד ק"ל על ה"ז דקאמר מאן תנא דשמעת ליה דאמר במגע ובמשא וכו' דהא לר' יהושע נמי [מטמא] במשא מכח אי אפשר [כלא] לחלוט זיבה וא"כ מאי כ"מ בין ר"י לחאי תנא דמציק ליה מק"ו וז"ל דכ"מ] דלחאן דמציק ליה [מק"ו] א"כ יש לטמא אפי' אחר] ימי סזירו [ולא טבל דליבא לחלוט זיבה שחרי כבר פסק זוכו מכל וכל] ואפי' חכי עדין [הוא טמא כיון דלא טבל ומטמא ש"ז במשא ולר"י] ע"כ חאי [אין] ש"ז מטמא במשא [והשאר חסר ולא נשאר כ"א ראשי שטות ולא יכולתי ללקט שום דבר]:

שם ור"י מטמא במשא לפי שא"ל כלא לחלוט זיבה עיין במדרכי בסוף חולין שחק' רבינו משולם איתאי לא בטלה בדוכא יע"ש מה שתי' ועיין ב"ש מש"ל ב"ש א"ה מטמא משכב ומשכב ועיין מה שכתבתי בקי' לבינה ר' ל"ח ע"כ ובכתמורה ר' ל"ד ע"ש:

ע"ב גמ' הניח למ"ד דון מינה ואוקי באחר' וכו' עיין פי' רש"י וב"ש מש"ל ומה שחק' עליו מהרש"א ומה שז"ל ליישב חריוני שז"כ ה' בעל יבין שמועה והביאו מזהר"ל [באן חסר שני רפיס ולא נשאר בהם כ"א ראשי שטות ולא יכולתי ללקט מהם שום דבר ומע"ד עכ"ה]:

דף כ"ו ע"א גמ' ולא תחא שן ורגל חייבה ברשות הניחא אלא ח"כ וכו' הקשה מהר"ם מלובלין [וחא מדאילטרין] חילכת דלרורות ח"כ מכלל [רשן ורגל ח"כ שם משלם] ומה

ומה שהקשה ה' בית יחודה למחריבין דמה קשי' לחו דהא לקמן ר' מ"ג קאמרינן דהיבא דליבא כופר משלם דמים יע"ש ב' ולא מלאהיו מקום קושיא דלקמן לענין ל' של עבר אמרי' כיון דאינו משלם קנא ע"פ עלמא וכו' דאי איתו עדים וכו' היבא דליבא עדים לא משלם דמים ע"ש וכו' נבי תם כיון דאין משלם כופר כלל לא משלם דמים וכ"כ התוס' שם ר' מ"א ע"כ ר"ה נקי מחלי כופר וז"ל דכיון דלא אשכחן כופר בתם לא אינטי' למבעי דרמים ע"ש [א"מ] זה הלשון מלאהיו חסר ומכלכל ולקטתי ממנו כפי מה שיכולתי להכין ממנו לזע"ד עכ"ה:

דף ט"ז ע"ב ד"ה והתניא וכו' ולא חוה מ"ו ל' לטווי כר"ט וכו' מוקתני לה גבי תולד' וכו' עכ"ל ור"ל דלוקמא בר"ט ובזאב משום דאורחיה ובארי משום דמשונה קרן בחלר הניחוק דמשלם נזק שלם ולא חוי לחדין בין דחדין דין אמת משני טעמים וא"ת [חרי אין דיינאם שום דארי] משלם מגופו ובזאב משלם מן העלייה [מ"מ אין] זה דומק אבל לקמן זאב ברלא אייער וארי בדאייער זהו דומק ומה שתי' מוקתני לה גבי תולדא רשן דא"כ חו"ל למתני גבי קרן ויש לדקדק דהשתא נמי ק' כמו שחק' מהרש"א לקמן הא דקתני לה גבי שן משום זאב וא"כ מאי קשיא דז"ל דשאינו הכא דאיבא למטעי ונימא דאורחיה דארי לטרוף [ומש"ה חו"ל] למתני גבי קרן דליבא למטעי בזאב דוראי אורחי' אבל לקמן רמוקמי' לה בדאייער ליבא למטעי וא"כ [הקס' מהרש"א] שפיר רמאי' פריך ליתא משו' זאב [מיחו ק'] דחתם נמי איבא למטעי' ולוקמא ברלא אייער כמו בזאב ועיין [חסר איזה שיטות]:

דף כ"ב ע"א גמ' ר' יחוד' אומר כנר חטכה פטור דרמב"ם פ"ק כרבנן דאפי' כנר חטכה חייב מיהו לקמן ר' ל"ב ע"א גבי אחר רץ ואחר מחלך בערב שבת פסק באיסי ו' יחוד' דפטור כדפסקי' שם כותיה ולבאור' דלא אית' אלא בר' יחוד' דהכא דברשות מלוה פטור מיהו רבינו נתן טעם התם מפני שטרוד בלרכי שבת וא"כ הכא כנר חטכה דליבא טיירא חייב ועיין ב"ש שכת' [חסר כמה שיטות] וכו"ה]:

תוס' ד"ה ור"י בדאנחה וכו' דאי כח כמו לאו ככח דמי וכו' פטור עכ"ל מדברי התוס' נראה דבעיית חש"ס דלעיל כח כמו לסומכוס וכו' היינו אי לאו ככח דמי ומדינא פטור לגמרי אלא דאיתא חילכת' לחייבו ח"כ או דילמא ככח דמי ומחייב כ"ש ולא במיר חילכתא וכ"כ חר"ש לעיל משם התוס' וק"ל דא"כ איתאי מבכ"ל אי כח כח ככח דמי או לא דאפי' פשיט"ל דככח דמי מ"מ תבע"ל אי במיר חילכת' ומוקים לה לכח כח או לא גמיר ומחייב כ"ש וז"ל דס"ל דאי פשיט"ל דככח דמי ודאי לא גמיר חילכת' דאל"כ מה לי כח או כח כח כיון דתרוויחו כגופו דמי דחילכת' נתקבלה סתמא ונש"ה לא מבכ"ל אלא אי לאו ככח דמי ואז אפשר לומר דבגמיר חילכת' ומוקים לה ככח כח ואיתא חילכת' לאוספי ולחייבו ח"כ א"ר ככח דמי ואז ע"כ לית' דלא במיר חילכתא כדכתי' דהא

יש להם [לחייב כוח] וכוונתו על א"י אבל כשהוא מנחם ליכא קר' דודאי כונתו לענין מעשה וק"ל :
דף כ"ח ע"א גמ' ת"ש מנין לנרע וכו' רנב' יאמר בעבר

שמסר לו רבו שפחה כנענית וכו' וראי חאי תירוז' לא קאי לא למ"ד לא עביר איניש רינא לנפשיה אבל למ"ד עביר אחיא בריית' בפשטא ומכאן ק"ל על הרמב"ם שפסק ב' סנהדרין כר"ג דעביר איניש רינא לנפשי' אפי' במקום שאין חפסד וכו' עבדים כפ"ג כת' נרע שמסר לו רבו שפחה וכו' ומ"ש זה חא כל מידי פטור למ"ד עביר איניש רינא לנפשי' ואפשר דסובר רבינו דאחר שתי' רנב' בעבר שמסר וכו' נעקר פי' חבריית' דודאי בלא דבר למא פטור מאחר שחבל בו וכי מפני שלא רנא לנפשי' [ומכל כו] ודר"ק. שו"ר להלח"מ שנגנז כוח יע"ש :

דף ל' ע"א רש"י ד"ה כל המקלקלין וכו' ל"אכלהמקלקלי

ואפילו עושין ברשות עכ"ל משום דל"ק חו"ל לגמר' לקמן בע"כ לאחזוי מתני' אלא ודאי משו' דאיכא למימר דפליגי בעושין ברשות אבל בבריית' קתני חבנו וקשו ור' יסודה מורה בחבנו וקשו כמו שאמר רב אשי [א"מ לא הכנהי הכרח זה דנחי דת"ק קאמר חבנו וקשו דחוי שלא ברשות מ"מ רשכ"ג שאמר כל המקלקלין וכו' אתא לרבוויי אפי' ברשות כמו מתני' נמי דקאמר ת"ק חבנו וקשו ואפ"ס פרי"י דא"כ אפי' ברשות אבל הנלמד דברייתא תתני קתני חקורם כחן זכה ומותרין משו' גזל וע"כ חרא בשבחן וחרא בגושן דומיא דת"ק עכ"ל] מיהו ל"ק אחר חברייתא ודאי דפליגי בחכי וק"ל .

הקשה בש"מ לצי צי' ב' דרש"י שבא לחושיק אפי' ברשות א"כ לר' יוחנן קשיא

חילכת' אחילכת' דחוא אמר הלכה כרשב"ג במשנהינו ושו' חכא חוה סתם ואח"כ מחלוקת וכו' עכ"ל מלבד דעיקר חקו' אין לה מקום דר"י ס"ל הלכה כהסתם משנה אפי' אחריו מחלוקת וזה מצור בכמה מקומות בתלמוד בריש בילה [א"מ חיינו מראש' שם גבי שבת סתם לן כר"ש דהנן וכו' וכן איתא בסוף שבת דר"י פסק כר"ש משו' דסתם לן תנא כותיה דהנן מעבירין מעל השלחן וכו' ואפ"ס שיש אחריו מחלוקת בסוף מש' שבת מתחבין א"ת הדלוועי' וכו' רי"א אס לא חיתא נבלה וכו' ועיין תוס' שם דת"ק לא חוי סתם לא כרבי' וה"נ כיון דהלכ' כרשב"ג חוי כרבים וכזה לא תיקשי על הממכר ז"ל מש' החולץ ר' מ"ב דקאמ' דר"י אית ליה דסתם ואח"כ מחלוקת אין חלכה כסתם ולא קאמר הממכר לא ככה"ג וכמ"ש עכ"ל] ובע"א וכן בכמה מקומות [ועיור' דפי' אין חלכה כסתם ר"ל אס תמלא תנא [דחילכת' כותיה] שחוא חפץ חסתם לא תתפוס חסתם אבל אס חוא כסתם ודאי דחילכת' כותיה דכ"ש חוא ופי' [אין חלכה כסתם ר"ל] לא תעשה עיקר מחסם לא תתפוס חסתם וסתם אס חילכת' כותיה חו לא :

דף ל"ח ע"א תוס' ד"ה נשא משה ק"ו וכו' אור"ת

לאו דוקא נשא אלא כלומ' עתיר משה וכו' דקורס נאמר אל תלך את מואב מ"ש לרור את המדיינים כדררשי' עתה ילמכו שלא היה מתירא בלן אלא מלחיקה

ומה שתי' דקאי ליכא דסומכוס [רס"ל דלרורות כ"ש ליתא] דחא חתום' כתבו בחאי ק"ו לרור' יוכיחו וכו' [וא"כ ע"כ ס"ל דחאי ק"ו ליכא דרבנן] . ולעיקר חקו' לק"מ דאיוט' חילכת' דלכאור' פטור כלרורות לגמרי דכחו לאו כנופו דמי כרפרכינן לעיל ודר"ק [א"מ ועיין כש"מ עכ"ל] :

רש"י ד"ה ויהא אדם חייב כבוער וכו' כגון במזיד ולא אחרו ביה וכו'

עכ"ל ל"ע דחא נזיק מרתנא רבי חזקיה [בכתובות ר' ל"ח מה מכה בהמה] לא חלקת וכו' ורש"י לא ס"ל [כסתום' שכת' ריש] חילוק בין ממון אחר דכחרי מיתה וכו' דא"כ לא הול"ל [במזיד וכו' והשאר חסר וספ"ד] :

תוס' ד"ה עריו ולא על האדם וכו' וי"ל דנוקי אדם מנוקי אדם וליף עכ"ל

עיין פירוש מהרש"א ובמחש"ס מלובלין רבונתם דניליף ממקומות וק"ל דמ"מ שייך למפרך שפיר כמ"ש לעיל [כאן חסר כמה שיטות שלא נשאר בהם כי אם מעט מוצייר ולא יכולתי ללקט מהם כלום כי אם כסוס הדף] ומלאתי שחניחו [כסתום' וי"ל] דנוקי דרגל [מנוקי אדם וליף] דלקצן מסקינן [דאיכא] כופר כרגל ורגל מועדת מתחלתה וכוון [א"מ וכן תי' הר"פ והביאו כש"מ עכ"ל] :

ד"ה לאו משו' דס"ל כריו"ג וא"ת אפי' בלא ריח"ג וכו' [לשון זה חסר תחלתו]

אכל ק"ל דמאי מקשו ראי לאו דסבר כריו"ג אז הוא לא מפריך ק"ו ואפי' לר"ט אמרינן דיו דאחיו ק"ו לחיו כופר ואחיו דיו לאפוקי כופר שלם אבל השתא דסבר כריו"ג חוי חלי כופר כתיב וחוי מפריך ק"ו ולר"ט חוכא דמפריך ק"ו לא אמרינן דיו ושו"ר שכ"כ כש"מ בשם הר"ש וז"ע :

דף כ"ז ע"ב גמ' שמו"א אמר באפילה שנו וכו' לימא רב'

כשמו"ס ל' וכו' קרנא דענר' חואי וכו' עיין במ"ש חרא"ש וז"ל ועור מרמזתמה גמר' לימ' רב' כשמו"ס ל' למא לית' לרשמו"ס וכ"ש לרבי ר' יוחנן דקרן זוית לא חוי כ"כ אונס כמו אפילה וכו' ע"ש ודבריו סתומים ונ"ל דבונת דבריו דלמסקנא דחא דמחייב רבא איורי בקרנא דענר' וא"כ אין לחלק בין אפילה לאורא דאפי' באפילה חייב וכ"ש דליתא לדרי' דפטר בקרן זוית דהשתא במקום אפילה חייב כ"ש בקרן זוית דקרן זוית לא חוי כ"כ אונס וכו' [א"מ וכ"כ חחק גתן ז"ל בליקוטיו למכלתין יע"ש עכ"ל] וגו' חמפ"מ אין לה מוכן דמאי וכ"ש שייך אפיוטור אבל חגי' שלנו חוי נכונה . והרמב"ם כפי"ג מה' נזקי ממון פסק כר' אלעאי דאין ריך כנ"א להסתובן כדרכים ובקרנא דג' לר' חייב ובאפילה חוי ממלא כל הדרך פטור נר' דס"ל [דר' אלעאי חוא] מוסיק [על שנוי קמאי דל"מ דבאפילה וכוילא פטור לא אפי' באורח פטור] ולעולם בקרנא דענר' פטור באפילה וממלא כל הדרך :

רש"י ד"ה הרי אמרו וכו' מנהג הדיונים וכו' מה שלא פירש חרי אמרו [סבמים]

כמו בכל דוכת' ושל לר"ג מפני' שחוא בקי כדכריחם דא"כ לא היה שולח לו [חסדא חסדא] קנסא קמבית בבבל דא"כ דנימא דשל לו לפ' לו דברי רז"ל כמה

מסכת בבא קמא

בז"א מה' הנו' ה' ר' דכל דבר מכשול שיש בו סכנת נפשות כגון חופר בור ברשותו וכיוצא עובר בלא תשים דמים בביתך וכו' ע"ש וכ"כ בר"ה דשכין חזיק' טעי עכ"ל. ולקמן (חצר) דחשיב איסור דרבנן דהא לא שכיח חוץ. ולקמן נמי חשיב איסור' דאוריות' לבי (חצר) משו' דשכיח' הוא מקול הכרייה והוי איסור דאוריות' ומה שחזק' ה' שם מפ' ק' דמלע' ע"ש כ"ל דסת' לאו איסור' ממש דהא דקאמ' חוב' תקבריה לבני' אינו לא משו' דילג' אצו' לזכר' ולא חשי' עביר' כיון דהשת' לאו בר חוב'. ועוד יש לדמו' דהש"ס שם ליב' דר' אדא בר אבהו דש"ל דגור' המקי' את חקטן שרי ואפי' איסור' דרבנן לוי' כדכתבו דהש"ס כשבונו' ד' ב' אף דהש"ס שם כת' דהש"ס בעלעף איבא דרב חונא. מיהו לא כתבו לא באיש חקיק' מיהו אשה המקפת חקטן דתרוויחו לאו בר חוב' לא המקי' ולא חקיק' לוי' לא דילג' אצו' למחר' : **דף נ"ד ע"א גמ' או** מבע"ל לחלק ור"י לחלק מונפל לכאור' מכאן מוכח בדברי הרשב"א [בש"מ ר"פ השואל] שכת' בדבר שיש בו מעשה לעשות ולא מניעה לכ"ע וי"ו לחוסיק ודלא כהש"ס שכת' סך סוגיא בר' יאשיה דגלירי' או לחלק. מיהו י"ל דסאי' ונזל חשיב דרך מניעה כמו המקלל אביו ואצו' דחשיב מניעה אפי' (חצר ומע' ד).

שם ואימא ונפל כלל שור וסמור פרט וכו' ק"ק לפי מה שאצרו בזבחים ד' כלל שאינו מלא אין דנין אותו בכלל ופרטו"כ כלל שאינו מלא הוא ולא דרשי' ליה בכלל ופרט וראיתי בש"מ דהם כתוב ונזל כל דבר הנופל במשגשג (חצר כמה שיטות ומע' ד) :

דף פ"ח ע"ב רש"י ד"ה באושה התקינו וכו' וכו' וכו' :

ואפי"ו דבעלמא קנין פירות לאו בקנין הנוף וכו' עכ"ל רש"י לית ליה כסדרת הש"ס שא"כ בש"מ דר' יוחנן ל"ל תקנת אושא ופליג אדרי' בר חנינא [א"מ ואפי"ו דריב"ז רבו של ד' יוחנן מ"מ מלינו בכמה דוכתי דר' פליג אדריב"ז וכן כמה תנאים ואמוראי פליגי על רבם ואביהם עכ"ל] והכריחו לרש"י כן ולא ניח' ליה כתי' הש"ס מהחיל דכתובות. כמ"ש בש"ס וק"ל :

תוס' ד"ה באושה התקינו וכו' וי"ל דאויג' להיכה דכתב לה דר' אין לי בנכסין ובפירותיהן וכו' עכ"ל וק"ל דא"כ מאי פריך בכתובות בז' שאשה שנפלו ד' ע"כ ע"כ לימא תנינא לתקנת אושא וכו' הא אויג' לתקנת אושא דאילו היכא דכת' לה דר' אין לי בנכסין ובפירותיהם דלא שמעי' לחא ממאתני' [א"מ ודחיק' ליה למחבר ז"ל לומר' דקושי' הש"ס התם לר"ל דוק' ואפי"ו דקי"ל כותי' דר"ל מ"מ לא חו"ל להש"ס למסתם סתומי עכ"ל] וז"ל כמה שתי' שם הש"ס אקושיא אחריתי רבלא"ה משני ליה שפיר וכוונתם אהש"ס דהתם ודלא כמהרש"א שם שכת' דאין חכרע בכוונתם דאפשר דקאי אפרק המובל ע"ש. אף יש להסתפק לדעת ר"ל דס"ל קנין פירות לאו בקנין הנוף אס כתב לה דר' אין לי בנכסין ובפירותיהן וכו' דאינו אוכל פירות אס מכרה ומתה אס מוליד מיר

מלחמה בעלמ' וכו' הקשה ח' שות חיים דלפי מ"ש לקמן דמלחמה לא היה עושה שלא ברשות אבל אנגריא היה עושה שלא ברשות וא"כ נימא לעולם דמעשה דמדין קודם ל תלך את מואב לא ברעשם דמלחמה אין לו לעשות שלא ברשות לכך לא היו מתויראים אלא מלחמה ועיין בס' זרע ונחל ז"ל ונעלם מעיניהם המדר' רבה דקא' שלא היו מתויראים לא מלחמה שחרי כבר הוזכרו ל תלך את מואב ולא תתגר בס' מלחמה. ועפ"ד התוס' אני מיישב קושיא אחרת דק"ל בהש"ס דלקמן דקאמר לעולם אין חזק"ה מקפח שכר כל בריה אפי' שיחה נאה דאלו בכירה דקאמר מואב מאביה אנגריא עביר כהו ולא עמון אפי' אנגריא לא וזמאי דילמא מואבים משו' שהיו מחוייבים מיתה מק"ו כס"ד דמשה חילקך דיו שלא לעשות מלחמה משו' ב' פירור' טובו' אבל אנגריא מחוייבי' אמנם עמונים שלא היו מחוייבי' מיתה אפי' אנגריא לא ומנ"ל דטעמא משום שיחה נאה [א"מ ולפמ"ס המחבר ז"ל לקמן ע"כ דעמונים נמי מחוייבי' מיתה מק"ו לפי שלא הניחום לעבור דרך ארס ניח' קו' זו אבל כונה המחבר להק' לפי דעת התוס' לקמן דהעמונים אינם מחוייבים עכ"ל] דהשתא נימא מאמר שזאת האזהרה [דל תלך את מואב] היא נאמרה קודם [מעשה מדין ומואב] ומה יאמר משה רבי' ע"ה מ"ש מואב מעמון לא ע"כ דהטעם משום שיחה נאה וכו'.

ובזה אני מיישב קו' הרא"ש כ"ב' בלק בדבור הא' של רש"י שכת' אמר לו המלכים סיוון ועוב לא עמדו בפניהם אנו עאכ"ו לזיכך ויגר מואב וכו' והקש' הרא"ש דא"כ מאי תצינת טעם ויגר מואב מפני העם כי רב הוא דאפי' מעטים היה להם לגור דהרי יש להם הק"ו דאם ב' מלכים אלו לא עמדו בפניהם כ"ש הם א"כ מאי כ"ט כי רב הוא עש"ב אבל השתא ניח' דמאמר דלא היו מתויראים אלא מלחמה ולא מהריגה שכבר הוזכר ל תלך את מואב א"כ אם היו מעטים מה יעשו בלחמה לא ולקחו לא דבר מועט אבל עתה שהם רבים א"כ מלחמה שלהם מרובה מאד וילקחו את כל סביבותיו ודו"ק כי נכון הוא :

ע"ב ד"ה מואבים עלמם לא כ"ש וא"ת תינח מואב אדום ועמון מאי איכא למימ' וכו' עכ"ל ונ"ל דאדום ועמון נמי היו מחוייבים מיתה מק"ו לפי שלא הניחום לעבור דרך ארס כמו סיוון ועוב אבל המואבים הניחום לעבור לא שלא קודמו בלחם וכמים וזה לא עלה על דעתו של משה. והקב"ה השיבו לפי שיטתו ולפי האמת גדולה לגימ' כדאית' בפ' חלק ד' ק"ג ובוז' ניח' דקאמר טעמא (כאן הסר והע"ד) :

ד' נ"א ע"א גמ' אי דשוו שלוח וכולי אין שלוח לדבר עביר' המט"ל ז"ל בפ"ב מה' רולח הביא ראייה מכאן דאין שלוח לדבר עבירה אפי' באיסורין דרבנן דהא דאסור לקלקל ר"ה ודאי דהוי מדרבנן ע"ש ולא ירעתי מה ראייה מביא דחבא איורי באיסור' דאוריות' דהיינו דשוו שלוח לקשור בור בר' ודאי דאיסור' דאוריות' הוא דשכיח חזיק' [א"מ כ"ל כונתו כיון דיש בו סכנת נפשות עובר בלא תשים דמים בביתך וכ"פ הרמב"ם

חא דקתני אין לו כלב קאי אגוף כלב וחס"נ
שכלב יחזור ויתבע מהאשה המעות והמשנה
קאי אגוף כלב לכך חוסיפו לכתוב ואמאי קתני
אין לו כלב משמע שבתם כל לא ולא שיחזרו
ויתבע ודר"ק חטיב :

ד"ה אין דעתו של אדם על כסות אשתו וכו'
תינח חקדש וכו' אלא ערכין וכולי
עכ"ל מקשים העולם דמאי ק"ל דזחי קושיה חס"ס
וחלא חייבי ערכין שנו כאן ותנן חייבי ערכין
ממשכנין אותן וכו' וא"כ תיקשי דמאי יתרון בערכין
ולית' דחס"ס לא נחית להקשו' אלא מכא דמשכנין
וכי דעתו של אדם למשכן עלמו אבל חתומות
קשי' לחו דלמא ליה למימ' טעם דאין אדם דעתו
למשכן עלמו אפי' את"ל דדעתו של אדם למשכן
עלמו מ"מ תיקשי דערכין בע"כ נעדר מכל מה
שיש לו כיון שהעריך את עלמו ואמאי אין לו
בכסות אשתו דאפי' שאין דעתו מ'מ בע"כ הוא
נעדר אבל חס"ס ק"ל דא"כ דתלוי בדעתו וחלא
חייבי ערכין שנו כאן וחייבי ערכין ממשכנין אותן
וכי דעתו של אדם למשכן עלמו אלמא שאין תלוי
ברעתו אבל חתום ק"ל דלמא אין לו בכסות
אשתו חלא בע"כ נעדר מכל מה שיש לו וזה
שבע"כ נעדר אינו מכא חא דמשכנין אותן לא
רדיון פשוט הוא ודר"ק חטיב כי פשוט הוא :

דף ק"ג ע"א ד"ה התם אלמא הוא פי'
בקונט' וכו' וק'

דא"כ חוכי מסיק רב לטעמי' חא בכה"ג אפי'
ר' ינאי מורה וכו' וי"ל פי' חקונט' דחמסדוק'
דאיוורי בחלואה וכולי עכ"ל לא יכולתי לחלוס
דבריוס דעשו קו' ותו' וי"ל פי' חקונט' דזה
גמר' ערוכה שם אגרי רבא חסת' דאמ' מה לי
חן מ"ל דמיהן מה לי דמיהן מ"ל חן נמי אגרי'
וכו' איתוכיה וכלן יש לו מות' וכו' ומשני חתם
חלואה הכא זכינו וכו' ועיין בפרש"י שם דל"ע
לחכין דבריוס ועיין בנ"י מה (כאן חסר מאשר
החצתק עשר' דפין וסע"ד)

דף ק"י ע"א גמ' אמר רב ששת אס חיה
כהן טמא בקרבן

לכור וכו' ח"ד אי דאיכא טחורים וכולי רש"י
כתב אי דאיכא טחורין בשהוא משמר עכ"ל נראה
לי שרש"י סובר דאפילו לרב ששת דש"ל דטומאה
דקווא היא בלכור לא מחריקין אחר משמרה אחרת
[אלא עושין בטומאה] ודלא כהרמב"ם ז"ל בפ"ד
מה' ביאת מקדש . והכי מוכח מדברי חס"מ
בשם הרא"ש ז"ל שכתב דרב ששת כל להשיענו
אפילו דאיכא טחור שעובר וע"י חוכשר חבשר
לאכילה אפילו חכי נותנא לבעלי מומין טחורין
שבהוא משמר ע"כ חרי סובר דליכא טחורין
בהוא משמר אבל יש טחורין במשמרה אחרת .
אבל לשיטת מהרש"א נותנא לכל כהן שירלה הוא
נמי טמא וכן מוכח מדבריו בתוש' בר"ה לב"מ
וכו' שכתב מכ"ש חכא דהשליח לא חזי לאכילה
ע"ש חרי סובר שכתב שירלה הוא טמא ולשטתיה
אזיל דסובר דפי' דליכא טחורין [ר"ל אפילו
במשמרה אחרת ליכא טחורין] כלל [והוא כדעת
הרמב"ם] וק"ל :

תוס'

מיר הלכותות או לא רלא כת' חתום' אלא לדעת ר'
יוסנן מדאילט' תקנת אושא אבל לר"ל לא וזה אפשר
דעת רבינו שלא כתב אפי' בכתב לה דר"ר אין לי
בפירותיהן וכו' משו' דפסק בר"ל דקנין פירות לאו
בק"ח דמי [חסר] :

דף צ' ע"ב ד"ה כגון שראוהו וכו' וקבלת
עדות כתחלת דין

וכו' עכ"ל וכ"כ חתום' בע' אחר דיני ממונות ר'
ל"ר ד"ה יום לתחלת דין אבל חתום' בע' כהן גדול
ר' י"ט בר"ה ויעידו כך וכו' כהכו דקבלת עדות
הוי כגמר דין ולריך לגמר דיש לחלק בדיוני נפשות
מאחר שריך ז' מקירות [הוי כגמר דין וזהו] הטעם
דבשעת גמר דין דיינים בישיבה וא"כ בר"כ שריך ז'
מקירות בשעת העראת העדים לריך דיינים בישיבה
ובעלי דינים בעמידה לא כן [בדיוני ממונות דאין]
לריך מקירות א"כ קבלת עדות הוי כתחלת דין ודר"ק
[א"מ עיין מ"ש המחבר בסנהדרין שם ובסו' ר' י"ז
עכ"ה] :

דף ק"ב ע"ב ד"ה שאני חטים וחטים וכו'
תימא אגמאי אילט'

לאקווי וכו' וי"ל דבריו' מליו לאוקמי בשחוריעו
וכו' עכ"ל עיין בדיוני פרץ מה שפי' בשמעתין
ולשונת רבי' פרץ לק"מ קו' חתום' ע"ש אך לשיטת
חתום' הוי פי' דשמעתא כך הוא אי חכי דבריו'
מיוירי בלא חוריעו אפי' חטי' וחטי' נמי אלא עכ"כ
דבריו' מיוירי בשחוריעו ובא ר' אבהו ליישב דמאי
קושי' היא זו דבכט' וחטי' לא לריך לאוקמ' בשחוריעו
דאיכא למימ' שליחות' קעביר דרע וכו' מיהו רבי
אבא דלית ליה שליחות' קעביר ומיישב כל השקדש
בכסיו וכו' ודאי אית ליה כדיון כבני מערבא דבעי'
שוריעו אלא דש"ל דבריו' מיוירי בשחוריעו דאי
לאו חכי תיקשי אי חכי אפי' חטי' וחטי' כיון דל"ל
שליחותי' קעביר . ומזה יתיישבו לך דברי הרא"ש
שכת' ולית' לחובא רבני מערבא אלא דלא בעי'
שוריעו ואע"ג דר' אבא דקא משני חן שנייא אליבא
רבני מערבא ר"ל אליבא דרין רבני מערבא דבעי'
שוריעו ונקט ר' אבא ולא ר' אבהו משום דר' אבא
ס"ל אפי' לא שינה אפי' חטי' וחטי' כעיון שוריעו
מיהו ר' אבהו ס"ל בלא שינה לא לריך שוריעו ולכך
תריך דדוק' כלב דליכ' בעל המעות [שהבעל הוא
נותן המעות משלו] וכחילוק רבי' פרץ והשתא תוכל
לפרש הסוגיא כרבי' פרץ וכן פי' הרא"ש חובא בש"מ
ועיין ביש"ש מה שהקט' על הרא"ש ולפי דרכנו לק"מ
ודר"ק חטיב :

ד"ה כ"י חוריעו ללבע וכולי ולפי מה שפירשתי
לפי' דכיון דלא חוריעו לבע' וכו' עכ"ל לא פרי'

הכא אלא ממונות שקבל כלב אפי' אס יש שכן
וכו' ואמאי קתני אין לו וכו' עכ"ל דקרקו לחוסיק
ואמאי קתני וכו' משום דבתיירולס דלעיל לא הולכר
לאקשווי מעעות אלא למ"ד אין שכן סממני' ע"ג
הגמר ואחא חס"ס מקש' שפיר דליכא למימ' רחא
דקתני אין לו כלב קאי אגוף כלב דחא אין שכן
סממני' ע"ג הגמר ולא קאי עליוסאין כלב [אלא על
השכירות] אבל לפי פי' האחר שפי' דקו' חס"ס
לא קאי אלא אמונות אפי' אס יש שכן סממנים
ע"ג הגמר א"כ חוקש' להם דמאי פריך דילמ'

מסכת בבא קמא

לחצקיע מעשר כחמה שנתחייב כבר כמו חאפון
שקנו בתפוסת חבית חייבין במעש' כחמה או דילמ'
מקבלי מתנות חוו וא"ת שיתחייבו מכח מי שנתן
לחם חא תנן הניתן לו פטור' ועי"ל רחא דמיותי
ותנן חתם הלוקח וכו' בדרך רבות' דאפילו חת"ל
דחייבו' א"ה מכח דתנן חתם הלוקח וכולי פטור'
כנ"ל לפי חומרא חנושא וק"ל :

רש"י ד"ה ועורות קדשים וכו' ומש"ה קא
חשיב להו כחרי חקך

דבירושלים וכו' ובהדי חקך דמקדש לא חשו' אלא
הנחו דאי נפקו חוץ לקלעים מפסלי ביולא עכ"ל
עיין למחרש"א בפ' חזרוב שבעלם מעיטו דברי רש"י
הללו . גם מזה תימא [על דברי מחרש"ל ב"ס של
שלמה שתי' על קו' חתום' בר"ה וגזל חגר וכולי
דגזל חגר אינו נאכל בירושלים דממון כחנים הוא
וע"ש דמח תרץ חרי עורות קדשים ודאי נאכלים בכל
מקום [אפ"ה חשיב להו כחרי חקך דבירושלים וע"כ
הטעם הוא משום] דלא מתהבנו אלא בירושלים
כדכת' רש"י [א"כ גזל חגר נמי] אלא דיש לחקך דגזל
חגר עיקר זכויותו מחנכולין [דהיינו במיתת חגר
אפי' חס עומדים חוץ לירושלים] מה שאין כן עור'
קדשי' עיקר זכויותו מירושלים וכן תי' חרש"ל בפ"מ
ופשוט :

דף קי"א ע"א גמ' תניא חירך חמר ר'
לדברי ר"י וכו'

חכא במאי עסקי' כגון דנפיק משמרתם דחני ודחני
וכו' מוכח מכאן דרבנן פליגי עליו דר"י מדרקאז'
לדברי ר"י מכלל דרבנן פליגי ויחזור אשם אלא כסף
וכן כתב בש"מ ותימא לי על חמס"ל בפ"ח מה'
גוילה שנסתפק בה :

רש"י ד"ה מעילתו קין דהקדש שמעל בו
עכ"ל הכריחו לזה מכח

סופא דברייתא דקתני מנין שאם הביא אשמו עד
שלא הביא מעילתו שלא ילא וכו' אבל אי מפרשי'
מעילתו חיינו קרבן כמו שבי' הראב"ד בש"מ לירך
לגרום כשיפא לחשך וכן ראיתי לחרב קרבן אחרון
וע"ש וז"ל הראב"ד והוא ההפך מגירסת תורת כהני'
ר"ל דלפי הנור' האחרת של תורת כהנים יחוס פי'
מעילתו הוא הקרן ודו"ק היטב :

תוס' ד"ה וילמוד הקדש וכו' תימא אמאי
אילו' קרא לפילגביהדיע

עכ"ל תימא לי מאי קא מקשו דאילו' כי חיכו דלא
נטעם דמלבד חוי פי' דאיל הכפורים ברישא כמו
גבי תמידין ומוספין וכ"ת לא לכתוב לא מלבד ולא
אשר וכפר הא אילו' מלבד כדי לומר' לכהן שבאותו
משמ' הכתוב מדבר שלא תאמר לכל כהן שירצה
כרלעיל וכ"ת יכתוב כלשון אחר הא ודאי לשתוק
אמרינן לשתוק ולכתוב לא אגרינן וי"ל דהתוס'
דהכא סוברים דאדרבא לשון מלבד יורה דכסף
ברישא אלא דגבי תמיד מדרבתי העולה אנו מפרשים
דבירוש הקרא להפך וקו' הש"ס היא דמלבד לחור'
אינה גורמת דהא איכא למילף מתמידין אבל
כשיש לימוד ממקום אחר דומיא דיריה אנו למדין
ממנו כי חיכו דגמרינן מניה שאר דברים אבל לשי'
התוס' דיומא דמלבד לחורא גורמת דפי' הכתוב
הכי אלא דהעולה אילטרין להקטיר ודאי ל"ק קו'
התוס'

תוס' ד"ה אכילה גסה לאו כלום היא וכו'

ועוד דחתם לא איירי
באוכלו אכילה גסה ממש אלא וכו' לשם וכו' ועי"ל
רב' אכילות גסות הן עכ"ל עיין מה שהקשה מחרש"א
בפ' ע"פ ר' ק"ו ע"כ בר"ה דילמא אתי למיכל אכילה
גסה וכו' דמאי פריך חתם כנזיר לוקמ' באכילה
גסה ממש שפשו קלה ע"ש וסוף קו' חרש"ל כאן
בש"מ וכן ק' נמי על תי' חב' של חתום' כאן ונראה
לי דודאי חתום' כאן ס"ל דסמך אהא דלא מקרי
רשע כעבור שלא קיים אכילת פסח אלא דזה חתי'
לברו לא יתייבש משר' דקאמ' נהי דלא עביר מלוח
מן המוכר פסח מיהא קעביר [משמע דקעביר
מלוח קלה באכילתו] לכך תי' בפנים אחרים [ואפשר
שזוהי הטעם לא כתבו חתום' ועי"ל [אחר] תי' הא']
(זה מלאתיו מוסגר) וסגורו לי שכ"כ חרב שער יוסף
במי' לחוריות ופשוט :

ד"ה לבערי מומין טהורין תימא ועירה אמאי

חוי לב"מ עכ"ל עיין מה שהקשה
מחרש"א ואפשר דהתוס' סוברין כמ"ש הש"מ בשם
חרמ"ה דבזקן או חולה לא גרסי' ועורה [אלא
עבורת' לאנשי משמר וס"ל] דעורה חדר למקריב
דלא שייך לאכילה וא"כ קו' חתום' למח לא חדר
[עורה] למקריב ובהכיל"ק קושייתו [א"מ ואכתי ק"ל
דאיך אפשר לפ' כונת חתום' דק"ל למח לא חוי
עורה למקריב דהא כיון דאיירי בקרבן לבור א"כ
אפי' הקריבו חכהו בעלמא שהיה ראוי להקריבה
אינו נוטל עורה לעלמא אלא מתחלק בע"ש לכל אנשי
המשמר כדאית' בס"פ מקום שנהגו וכ"ש שלוחו ולא
כת' חרמ"ה אלא בקרבן יחיד של כהן דאיש את
קדשיו לו יחיו כתי' וכה"ג יש להק' בדברי מרן הכ"מ
שחביא המתכבד עכ"ה] וראיתי למרן הכ"מ בה' כלי
המקדש שפי' ברעית רבינו דעורה לאנשי משמר
[הוא כמו שפי' מחרש"א בדברי חגמר'] אך מה
שהקש' דלמה לא יקא אותו מי שניתן לו לא ידענא
מאי ק"ל דתק"ל גבי זקן או חולה שכתב דעורה
לאנשי משמר אלא ע"כ כמ"ש מחרש"א דכיון דלא
חזי לאכילה לא משוי שליח [ועורה לאנשי משמר].
גם תירוץ תמוה דהא לכל כהן שירצה אפי' ממשמר
אחר וא"כ חיכו שייך לומר שאם של המקריבו חרי
הוא לו דמ"ש אנשי משמר וז"ע להבין דבריו :

ד"ה למאי וכו' תימא אמאי לא חמר לאפוקי

מדריבא וכו' עכ"ל ולולי דבריהם
נראה ליישב כב' אופנים האופן חא' דאי בקומא
חזירו בלילה לא ילא משום דאשם קרייה דחמנא
א"כ כ"ש חקין דחא חקין מעכב הכפרה [כ"ש מן]
חומא דיוכל לעכב הכפרה א"ל לחכי קאמ' אדרבא
חומא עדיפא וא"כ ממילא [משמע] לאפוקי [נמי]
מדריבא אבל אי לא אגרינן לאפוקי ממתני' לא הוה
מפיק מדריבא וק"ל :

ע"ה גמ' יורשין חוו וכו' או דילמא מקבלי

מתנות חוו ותנן הלוקח
וחניתן לו פטור ה' משנה למלך בה' בכורות פ"ו
דיון ג' הקשה מכאן לרבות ר"ח ז"ל שכתב הרשב"א
במי' לחולין בפ' חזרוב ד' קל"ו דכהנים פטורים
ממעשר כחמה וע"ש ונ"ל דל"ר דאי יורשין חוו היו
חייבין מכח שנתחייב מעיקר' ואין רשות בידם

לה דסומכוס [וכן הסיח דערכין דנמלאת שרה שאינה
שלו דנוקקין] ואח"כ כת' אבל היבא וכו' ובת' דנר'
דעלויג רבנן כההוא (אחר אינה שיטות) :

תוס' ד"ה קטנים וכו' וס"ב הר"מ למצדך
מאבילת גדולים וכו' לר"ס

לאחר יאוש וכו' עכ"ל ולא ידענא מאי קר' דהא
איבא לאוקא' לפני יאוש דרנה מזה גובה וכו' ואי
משו' דקשיא מרישא לסיפא הא לא חזקירו זה גם
אפשר דרישא איבא לאוקא' לאחר יאוש [בזה ל"ק]
קר' מהרש"א וכן משמ' מדברי בעל העמוד שלא חקש'
כי אם [לרמי בר חמא ע"ש] ודו"ק חשיב :

ע"ב ד"ה אבל וכו' אפי' היה ר' ירמיה בתוך
חבית וכו' עכ"ל עיין למשנ"ע

ח"מ בשי' [ק"י חביא ראה מדבריו] התוס' דבעי'
[תרתיו שיחא העניוק מוחזק עתה בבית] וגם שם לו
[חזקה דאבוא דאי אס] לא כן אם [לא היה העניוק
מוחזק עכשיו אפי' דאית ליה חזקה דאבוא לא אחר
כלום ע"ש] נר' דמש' כונת התוס' במ"ש] ואפי' היה
ר' ירמיה דר בתוך חבית [ר"ל קודם שטרק גלי באפיה
דר' ירמיה היה] דר ר"י בתוך חבית [אבל עכשיו
ודאי העניוק מוחזק בבית והיוו דהולך דטרק גלי
דאלמא טעמא דטרק גלי הא לא"ה לא מצקי' ליה
לר"י מחזקה וכו' כ' הרשב"א בש"מ] שהיה העניוק
דר משו' דבעי' תרתיו דר ויש לו חזקה דאבוא וכו'
א"ש מה שהקשה עליו הש"ך שם ול"ק גם ממ"ש
דמהתוס' דפ' שום היתומים וכו' ע"ש לא ידענא
מחזיק מוכח . גם דע דבזה שכתבו יתיישבו דברי
רבינו וחמ"מ ב' י"ב מה' מלוה ולוה ול"ק מה
שהקש' הלח"מ . גם בלח"מ עיין ב' י"ש במה שת'
לקר' התוס' וק"ל :

דף קי"ט ע"א משנה מה שהקשה מוליך
במעמד חרי לו שלו

וכו' בזה נתיישב לימה שאמרו כנדרים אין הנבואה
שורה אלא על חכם [וגבור ועשיר] וילשי' [כולהו
ממשה ועשיר] מושל לך וכו' וקשה דהרי כתבנא
קודם חלואת וכוה נתיישב לי דלמה חולך הקב"ה
לומר לי פסל לך דהפסולת שלך דהרי ודאי הוא
שלו והקב"ה אינו [מקפיד עליו] כלל ואמאי חולך
לומר] לא מוכרח דהיה עשיר מקודם ולא קפיד
[ליתן מרוב עושרו ומש"ה חולך לו] לא הפסול' שלך:
ע"ב גמ' ט"ו המסכת' אחר רבינא ומתא

מחסיא אתרא דקפדי הוא
עיין במהר"ם שיק ז"ל במ"ש ומתא מחסיא הוא
בבבל ע"ש אבל מהזכר נראה דמתא מחסיא היא
בארץ ישראל שחרי בפ' וירא ר' ק"א במדרש הגעלם
ר' אחא אזל לכפר טרשא והוא ביה מותנא וכו'
קם ואחור לחו בתשובה וכו' ואחליפו שם דקרתא
וקארוה לה מתא מחסיא ובפ' לך לך ד' ז"ב ע"כ
ר' אבא ובריה אערעו בכפר טרשא וכו' וכו' ז"ר
ע"כ ואתרא דא זכי לן באוריית' וכו' ואחר דא
הא דייטא לעילא זמנא אחר וכו' ובסוף הפרשה כר
סח כל עובדי קמיה דר"ש אמר גזרנא דבאורייתא
דא יגלון לבבל ויגלון בבבל ביני חבירי וכו'
משמ' דמת' מחסי' לאו בבבלהיא ויש לייש' דבריו דכוון
(חסר) וקראוה מתא מחסי' שחא הקב"ה עליון וחור
עסקי באורייתא וזמנא ר' אחא ור"ש עד זמן רבינא

היו

התוס' וא"כ לפי שיטה זו יש להעמיס בתו' דברים
לו (שכונת קושייתם היא) מכא דלמדים שאר דברים
אנו סותרים הלימוד ודו"ק :

ע"ב גמ' אמר לך ר"ס כי תניא הסיח לאחר
יאוש וכו' ולפ"ז ז"ל כולה כחד

בבא וכולה מיורי בשאכלום אבל אם הגולה קיימת
קייבין [וכרתני ר' אושעיא וע"כ משום] דרשות יורש
לאו כרשות לוקח דמי מיהו לרמי בר חמא דס"ל
דרשות יורש כרשות ליקח דמי א"כ רישא דהגזול
ומאביל איירי לפני יאוש ורישא מיורי לאחר יאוש
ובאלו קתני חבי לפני יאוש רוק' מאביל אבל אם
הגזילה קיימת קייבין ולאחר יאוש אפי' הניח לפניו
והגזיל קיימת פטורין וא"כ רישא דקתני מאביל
חוי דוקא מאביל דבנותן לפניו חייב דליבא יאוש
מיהו לר"ס דמוקי לה לרישא לאחר יאוש א"כ אמאי
תני מאביל אפי' נהני נמי לכך תי' התוס' ב' תירוטי'
ובתבו בתו' חב' אפי' לר"ס כלומר לא מובעיא
לרמב"ם דפשיטא דרישא לא שייך למיזני טתן וא"כ
תימא לי על מהרש"א מה הוקשה לו בזה ודו"ק :

ורע דר"ה לחוריה איבא למימר דס"ל ברמב"ם
והגזול ומאביל בחייו פטורים ומיהו

הניח גזילה קיימת ומת פטורין משו' דרשות יורש
כרשות לוקח דמי לא דגכה דברית' דבשמוך ע"כ
דמוקי למתני' דלא [ברמב"ם שם רבא] כר"ס וכולה
בשאכלום . ורע עוד דלר"ס ז"ל דמתני' לא זו אף
זו קתני לא זו שהאביל בחייו אלא אפי' שהניח
לפניו ואכלום פטורים כיון שכבר אכלו דאי הגזילה
קיימת קייבין דרשות יורש לאו כרשות לוקח דמי
מיהו לרמב"ם ליבא לא זו אף זו לא דמחולקת רישא
בלפני יאוש ורישא לאחר יאוש ודו"ק .

ומה שפ' מהרש"א דברי התוס' נותן להם ר"ל
נותן לפניו ומת ולזה הוקשה לו

לרמב"ם בלא נתינה נמי והניח לפניו גזילה קיימת
[פטורים משו' דרשות יורש כרשות לוקח דמי] אך יש
לפרש נותן להם ועדיין קיים דליבא רשות יורש
ודו"ק :

דף קי"ב ע"א גמ' בר חמא דר"י וכו' עד
אבל היבא דאית ליה

חזק' דאבוא לא פשט הסוגיא נראה דמעיקרא רולה
לפסוק הלכה כרבנן מכא מימרא דרב יוסף בר חמא
וכשרתה לו מי דמי וכו' אבל היבא דמוחזק בחיי
דאבוא לא ר"ל ובחא אפי' רבנן מורו דאין עושין לו
שום דבר דדוקא גבי גזילה משו' דאיבא עדי גזילה
וכ"ע ידעי שאינה של אביו ואביו גופיה חזוק כח
בתורת גזילה אבל הכא שהיה של אביו ממזל אלא
שר' ירמיה היה רולה לטעון מכא שדר כח שני חזקה
לא מחני . והכי כתבו התוס' בפ' שום היתומים ר'
ב"ב ע"ש וא"כ תימא לי על הרמב"ם שכת' דמההוא
מעשה דבר חמא דר"י מוכח דהלכת' כסומכוס ע"ש
דחא לפי שיטתו דאיבא עדי גזילה [כמ"ש הנ"י בשמו
לעיל גבי אס אמרו גדולים וכו'] א"כ ליבא ראה
כלל ואפשר שהביא ראה מרקאמר מעיקר' חרי
מחלוקת סומכוס בלך גם אפי' שסוב' דבגולה חשיב
כמוחזק בחיי דאבוא וכן ראיתי לחרמ"ה [שסובר כן]
וכמ"ש הש"מ אך דברי הרשב"א שם בתחלת דבריו
תמומים [דההיא דרב יוסף בר חמא] בתחילה מרמה

מסכת בבא מציעא

סיו דורות הרבה וכן נראה דכתיב ותגזר אומר ויקם
לך (חסר) :

סליקא לה מס' ב"ק כ"ד

מסכת בבא מציעא

דף כ"ט ע"א גמ' לפיכך דר"ט למ"ל וכו'
נ"ל דמעיקרא

סמך אקושי' זו דהא דפריך מעיקר' אלפיכך דר"ע
משום דלרב יוסף לפיכך דר"ט נמי יתיר' א"כ מעיקר'
פריך אחרתי וכו' נסתלקה קושי' מהרש"א ז"ל שהק'
בתוס' בר"ם לפיכך וכו' גם קושי' ה' ת"ח ז"ל שהקש'
דאמאי לא פריך אחרתי ע"ש דע דבר"ע קשיא ליה
אכולה בבא דכולה יתיר' היא ואדרבא השתא דקתני
איכא למטעי דאפילו באכירה ממע פטור כדדיוק
לישנא דאברו אבל בר"ט חדין שאמר הוא דין אמת
[וקמ"ל דהוי כשול] ומסתמך לוקת אנו מבינים דהוי
שואל [משום דכלא"ה הוי ש"ס משום פרוטה דר"י
וזה פשיט"ל לתנא] אלא דק"ל אלישנא דאלת לפיכך
דאיכא למטעי בה דאתא לאורוי בדעלמא לא הוי
ש"ס ולישנא דאברו הוא אכיר' ממע [ומש"ה מעיקר'
לא הקשה רק בר"ע דהוי קושי' גדולה וכדמשני
ליה משום דר"ט חזר והקש' לו דר"ט כני ק'] לפיכך
ל"ל כיון דאיכ' למטעי והשתרץ השיב לו דאדרבא
תני לפיכך כרי לאשמעי' זה חדין [דכיון דשרי ליה
לאשתמושי אע"ג דלא אשתמש] ומש"ה הקש' לו והא
אברו קתני ומשני ליה דפי' אברו שטבעה ספינתו
ביום [ולא הולך לפ' כיון דכלאו שמוס הוי ש"ס
וכדר' יוסף ע"כ השתא הוי שואל] וכו' ל"ק קר'
התוס' ונסתלקו כל הנמנומים שיש במוציא וק"ל :
תוס' ד"ה והוי שואל וכו' (תחתיו חסר) ומ"ס
ואפי' שוי שיעור זחי וכו' עכ"ל
דאי לא פליגי אלא ברלא שוי אבל ברשוי הוי ש"ס
הקשי לרבה דלא ס"ל כהדומק שכתבו ברשוי מטעמ'
דשואל דהוי כאלו פי' ודברי מהרש"א ז"ל אין
מבוררים לי דמה היא קושייתו דאם ר"ל מטעמא
דשואל א"כ לא [תירץ] כלום דהא אתי אפי' כרבה
ועוד דהא ר"א איירי ברלא שוי ותקשה לרב יוסף
[דאמאי לא השסיר מה שכנגד המשכון] גם כבר
אוקימנא דלית ליה כשואל כמ"ס התוס' וז"ע .
וראי' תי' להתוס' שם שהק' דאי ברשוי הוי ש"ס
א"כ ברלא שוי מ"ט דר"א וכמו שהק'
ואין לפ' דוחו כונתו דלשונו כאן גם לשונו בשבועו'
אינו סובל זה ודר"ק :

ע"ב גמ' מהו דתימ' ניח' ליה לאיניש דתעביד
מלוא בממוניה קמ"ל עיין מה

שהק' חמרדכי מפ"ק דפסחים ומה שתי' ומ"ס
עליו הפיר"א א"כ כפי' תל"ז ע"ש ול"כ שכותב דבריו
שמאמר שאם לא היה נותן ממון היה טורח ובורק
בעלמו דבוראי חייב הוא לברוק אחר שנכנס בראשו
דאם ניחא ליה למעבד מלוא בגופיה א"כ חממון
חלף הטיירא ניחא ליה בכח"ג לשעבד נפשיה אבל
כש"ס דילן שהממון אינו חלף הטיירא מהיכא תיתי
דניח' ליה ולא ידענא מאי ק"ל להפיר"א דכ"ס דהוי
מקח טעות משום טירא' או ממנו ע"ש דהא כבר

אמר חש"ס ניח' ליה למעבד מלוא בגופיה וא"כ
משום חממון הוא ניחא ליה חלף הטיירא כיון
שהמלוא תעשה דלא אמרינן לא דניח' ליה למעבד
מלוא בגופיה והממון חלף הטיירא וק"ל .

ודע דלפי דעת ח"ס אומרים שם שפריך להחזיר
חרמים והמקח קיים לק"מ מהבא דהממון
לא באבר וא"ת דה"כ יתן לו דמי השפר חיינו אם
נתקלקל או נקרע אבל אם לא נקרע ודאי שהשפר
יכלה ואינו נותן לו כלום ואינו נוכר . עוד כ"ל
דלק"מ דשאני הבא דהמלוא היתה נעשית אם לא
השאלה שהיה קורא בו אותו שהשאלה לו אבל התם
חממון הוא לקיים חממון ובוראי ניח' ליה לעשות
המלוא אמרינן אבל ב' מלוא לא אמרינן וק"ל :

דף ג' ע"א רש"י ד"ה הא לא דמיא
תירוולא

הוא עכ"ל עיין מ"ס השיט' מקובלת דבא לאפוקי
שלא תפרש דרחויא הוא דלא תשטו הכעיא דשאני
סיפ' דשכולה משום דניחא ליה וממילא איתרלא
הרישא משום דלא ניחא ליה ורש"י לא ניחא ליה
בהכי משום דא"כ למה הביא הרישא דשכן עליו
עוף לא היה לו להביא אלא סיפ' דעלם עליו זכר
ולכך כת' כש"מ ול"י פשט התוס' משמע לי דמפרשי
דרחויא בעלמא הוא משו' דמפרש בכונת קו' התוס'
דלמא חזכיר רישא דמלתא דשכן עליו עוף כדמזכר
מלשנו שפי' כך יב"ש .

עוד נראה לי דלדעת רש"י שפי' דהכניסה
לרבה קאי אעגלה לא שייך להחזיר

דרחויא הוא דהכי שייך דש"ה לה מטעמא דעלם
עליו זכר דהא בעגלה א"י' עלא עליו זכר כשרה
כמ"ס כש"מ משום דלא ניח' ליה הא אין שייך לומ'
אלא דקאי לתרץ הרישא אבל לשיטת התוס' דקאי
אפרה או אמרינן דרחויא הוא וקאי איתניק ותרש
ולכך חקשו למ"ל דהיא דשכן עליו עוף ובתוס'
אכתוב עוד בע"ה :

ד"ה הא' עשה וכו' אין לא תעשה מועיל לדורות
הלאו וכו' עכ"ל אבל כשיחיה עשה

ול"ת (העשה) [נ"ל דנ"ל הל"ת] גורם לחוק (הלאו)
[העשה] ורחי עשה לחודי' כמ"ס רש"י לקמן דפריך
תפ"ל דאין עשה דוחק ל"ת ועשה כת' רש"י דאכירה
עשה ול"ת [אלמא קוי' דמחזיר האכיר' ואתי עשה
ול"ת דאכיר'] ודחו לעשה דכיבוד אב ואם [בקום
ועשה מפני] שהוא עשה לחודי' . מיהו עיקר כינת
רש"י אינו אלא ליישב לישנא דגמ' לחוד דקרי ליה
עשה לחוד וס"ה דהו"מ לתי' מכא שז ואל תעשה
עדיף כיון דתווייהו שקולים הכא ל"ת ועשה והכא
ל"ת ועשה לא לתקן לשון חגמ' ודוחק לא כ"ל דקו'
חש"ס מאי (חסר וחסר) .

ומקשו הכא דתפ"ל משו' דבעי' בעידנא דמעקר
הלאו מקיים העשה והכא ליכא בעידנא

זו היא קו' ח"ס בפ"ד מה' גזילה (וכן חק' כש"מ)
ותי' בשם הר"ן דכיון דמתעסק איקרי בעידנא וחק'
ה' שמע יעקב דרברי הר"ן סתרי אחריו (חסר) :
תוס' ד"ה בשביל שתיק וכו' וא"ת למ"ל

לאתויי סמיא דשכן עליו
עוף וכו' עכ"ל התוס' מבינים [בכונת חגמ' דקאמר
הא לא דמיא וכו'] דרחויא הוא ולכך חקשו דלמ"ל
לאחוי

שכתבו למעלה דתתוס' לא ס' ל הכי אינו מוכרח
(חסר) :

בא"ד ורד' ריה י"ל דהכא סמיך על ותו
מי דמינן איסורא מקמי
ממונא וכו' עכ"ל כוראי סגוניא דחולין לא אולא
כי אם למאן דאשר מלודע בתשמיש חמטה אלא
דהולכר לרחוק הכא משום דהכא דברי הש"ס
מוכרחי דאל"כ מהיב' שמעי' תלת דיני' מוחתעלמת
אלא ודאי רלא אינט' אלא לקח אגמס מרכוויא
דשלא תשלח אפשר דס"ל כמ"ד דכרה תורה כלשון
בני אדם ולא דרש יתור' דתשלח וק"ל :

בא"ד ובג"ב דיבמות דאמר גבי פלוגת'
דר"י וכו' בביאת כ"ג כאלמנה
וכו' עכ"ל הא דהולכר להביא מכח פלוגת' דר"י
ור"א ולא הביאו הש"ס רלעיל דקאמר קפסקין
ותני וכו' בשלמא מן הנשואין וכו' משום דלעיל
איכא למימר דה"ק בשלמא מן הנשואין איכא
למימ' דאשו' [בתשמיש חמטה] ודוק' עשה דמלודע
[דחמיר] מיהו לבתר דמשקין משום גזירה הכל
משום גזירה [ואצי' מן הנשואין נמי משום גזירה
אטו ביאה שנייה] מיהו הכא דקאמר כ"ע לא
פליגי וכו' הרי מוכח דליכא מאן דאמר דאי
סבר' דאל"כ נימא דפליגי בתרתי וכמאן דשרי
[מלודע בתשמיש] ודור"ק סטיב :

ע"ב גמ' איבעיא לחו דרכו להחזיר כשרה
וכו' לש"ד רש"י חביא
היא כשרה דאע"ג דאינו בוש כשרה מ"מ כיון
דהשבה מעליא בעי' ובעיר אינו חייב גם כשרה
אינו חייב או דילמא להפך כיון דכשרה חייב גם
בעיר חייב נמצא דלשני הדרין או פטור לגמרי
או חייב לגמרי אבל דהי"ף ששק דלא יחזיר בעיר
משום כבוד תורה ואית ליה דמזלול בכבוד תורה
הוי איסור' גמור ולכך לא יחזיר בעיר אבל כשרה
דליכא בזיון דכבוד תורה מששק חייב דשפוק'
דאוריית' לקומר' אבל הרא"ש כתב דגרים גרים'
אחרת ולא ידענא מי חכמינו לזה כיון דאיתו
כתב דאיסור גמור בזלול דכבוד תורה [אל"כ
אע"ג דלגדרי חביא אי חייב לגמרי או פטור
לגמרי מ"מ אכן כיון דמששק' לן עבדו' פשרה
דכשרה חייב דליכ' בזיון אבל בעיר לא יחזיר
דאיכ' בזיון ול"ד לחכמה דנתחייב בה כמ"ס
הרא"ש ע"ש] :

וראיתי לה' למ"מ כה' גזילה ואבר' שעשה
גירס' אחרת מרעתו ליישב דעת דהי"ף
ע"ש וכוראי שדכדיו יט ט"ס וכו"ל השבה מעליא
בעי' וכיון דאחייב כשרה אחייב בעיר או דילמ'
דוקא כשרה ולא ידענא איך יתייבש לישבא דהשבה
מעליא בעי' לפי גירסתו דזה חטעס גורס לפטור'
ולא לחייב וק"ל :

דף ל"א ע"ב תוס' ד"ה אבל הני תרתי
דאיתנחו
וכו' ואע"ג דמרכינן לעיל אין בעלים עמו חיינו
שחול זקן או חולה וכו' ואימא לא קמ"ל עכ"ל
לכאור' עלה דרעתי לפרש דחוקס' לחס דחא אין
בעליו עמו ולפינן מאברהם ולא אינט' קר' אלא
לבעליו עמו וא"כ למ"ל דכויא לאין בעליו עמו
ואח"כ

לאתויי הך דשכן עליה עוף וגם מבינים החיה דשכן
עליה עוף היא מהתוס' דהא משו' דגריסי הא לא
דמיא אלא לסיפא ואע"ג דבמחנה' היא שנייה מ"מ
בתוס' דהא היא שנייה ג"כ וא"כ הקשו רב פנא אצאי
לא אמר אההיא דהגזירה לרבקה ולכך תירבו משום
דעיקרה במשנה אבל לדעת רש"י ודאי דקאי אמשנה
ול"ג הא לא דמיא לא לסיפא גם לדעת רש"י לק"מ
דנעי לקח דאצי' כשרה חרין כן אבל לרעזס
דתריווהו כשרה א"כ הול"ל אההיא דהכניס' לרבקה
רלא תימא דטעמא הוא משום ללודעה וללודכו ועיין
במהרש"א ודור"ק :

ד"ה הא אין עשה וכולי וי"ל רלא קאי עשה
דקדושי' והיו אלא אצאי דכתיב כההוא
פרשת' וכו' עכ"ל בפ"ב דיבמות מעיקר' משני רבא
רלא אצי עשה דיבוס דחיי' ל"ת דאלמנה משום דהוי
ל"ת ועשה דכתיב קדושים יחיו ופריך ממזרת ונצינה
מאי איכא למימ' וכו' הדר אפר רבא גזירה אלמנה
מן האירוסין אטו אלמנה מן הנישואין וכו' עד סוף
סגוני' א"כ לצי האסקנא אלמנה מן האירוסין ליכא
עשה דקדושים יחיו רלא קאי אלא אצאי דכתיב
כההוא פירש וטעמא דכולהו משום גזירה לקוד
ולא מדאורייתא וסמקשה רלא הקשה הא לא קאי
אלא אצאי דכתי' כההיא פרש' . האקשה אינו מקשה
אלא ככה ואינו יכול להקשות אלא מכח ממזרת
ונצינה [וכל דברי תוס' הק' והצי' אינס אלא לצי
סמקנא] ועיין כה' זרע ולקח רלק"מ וק"ל :

ע"ב בא"ד וכן קשה לקמן יכול א"ל אביו הטעמא
וכו' עכ"ל לא ניח' להו לש' דעל אל
תחזיר אברהם פריך משום דס"ל דהל"ת דאברהם אינו
מועיל לרחוק העשה דכיבוד בקום ועשה [ואיכיו
פריך כשזיטות דיקח וירחם עשה דכיבוד דאצי
אולמיה דהאי עשה מהאי עשה וטב ואל תעשה עדיף]
אבל גבי טילות הקן דפריך אין עשה דוחה ל"ת ועשה
חיינו משום דהוי טב ואל תעשה שלא יקח הלזרים
לטהרתו וא"כ ודאי לא פריך הכא כי אם הטומאה
שלא יטמא . גם חוקס' להס דאי קושית הש"ס [על
אל תחזיר אברהם מאי פריך] שהרי בשלא נטלה ליכא
עשה דהשב תשיבם כשלוקה ואינו מחזירה (חסר)
[אל"מ כ"ל להשלים דבריו כך ומש"ה אינט' קרא רלא
דאי עשה דכיבוד לל"ת גרידא דאברהם אבל הכא
דפריך רלא אצי עשה ודאי ל"ת ועשה לרבות' פריך
דאצי' תימא דאיירי כשלקחה ואח"כ כרחא לבית
חקברות דהשתא איכא עשה דהשב תשיבם שכבר
נתחייב אפ"ה לא אצי עשה וכו' ועיין כה' עכ"ס] .
גם דאי מאברהם לקוד' פריך כימא דאינט' משום
טומאה כי חכא דאצרי' דאינט' לזקן ואינו לפי כבודו
אע"ג דנקטיננהו לכולהו כברייתא וק"ל :

בא"ד בדמוכח בפ' שלוח הקן דעשה דמלודע
הוא דמי וכולי עכ"ל עיין
במהרש"א ומה שהקס' דהש"ס אצאי קאמ' חאי ל"ת
ועשה ולא קאמ' משום דמאי אולמיה' דהאי עשה
מחאי עשה כבר כתב חריתכ"א דלרואח דמילתא
נקט . גם דאי מכח עשה לקוד' [לא] הית יכול
לחקשו' משום דבאברהם איכא ל"ת וכוראי חל"ת
ועשה מועילים לרחוק העשה לקוד' אי כטומאה
ליכא אלא עשה ואפילו דהוי קום עשה ואע"ג

מסכת בבא מציעא

מתני' ואולי בזה גמר' [לומא משר' רשגנת תלמוד עולה זרון] ובשלמא לפרש' יניח' ועוד למא א"ל הוי רן למשנה יותר אדרבא [הו"ל לחזקת] שולמא חייב וידקדקו היטב ולא שיכשילם במשנה ולפרש' יניח' ואפשר שזהו הכרח רש"י וז"ע :

פרק המפקיד בעה"ו

רש"י ד"ה מתקין לה אמתני' קמתמ' עב"ל ר"ל דהקושי' נודעת בגוה הלויכויות כדרך מתקין לה דהשתא חש"ס קשרין על מתני' דאמאי מקני כפילא ובוראי דהשתא הקושי' [במשכת ונקשרת] להלויכות כמ"ש הריטב"א כש"מ וכדרך מתקין ר"ל פירך אלא אדעלמא וק"ל :

תוס' ד"ה כגון פירות דקל וכו' וי"ל דהתקש' סבר דבשעת משיכה הקנה לו וכולי ואע"ג וכו' עכ"ל ביאור דבריהם דש"ד דהתקש' דהתקשה סבור דבשעת התשלומין [מקנה לו הכפל] וא"כ לא תקשי להו מההיא דקל לפירות דאפי' רבין מורו דקני דהת' משעת הקנין הקנה לו הדקל לפירותיו וכן גבי עבר שמכרו רבו לקנה התם מעיקר' התנה אותו לקנה אבל הכא דבשעת התשלומין [תקני ליה כפילא] מקשה שפיר [והא אין אדם מקדש"ל] ודעתה' חדש לו שמעיקר' הקנה לו גוף השרה דהשתא חכשל שלו ממילא ולא קש' מכל הני [ומש"ס הקשו כחש"ד] והלא מעובר' אינס קוטות] ותי' דהתק' סבר דבשעת המשכה הקנה לו השרה לכפילא ולכ"ה הקשו מעבר שמכרו רבו לקנה וכו' ודמתקן חדש לו דהקנה לו גוף השרה ונמלא דבמתקן לא כשתיק דעתו לפי דרכם ר"ל חדש אלא במקש' ור"ל כמחרי"ל ז"ל שהקשה [לקמן בגמ' על השו"ס] דאמאי לא הקשו לפי חש"ד דמתקן [מההיא דהשולח ע"ש] דבמתקן לא חידשו כלום ופשוט :

דף ר"ד ע"א ד"ה אלא מחא ליכ' למשמע מינה וכו' וי"ל דרש"ל

נקט לאביי דש' הגזול קמא לאורוי ראם נשבע ושלם דאין חכפל שלו וכו' עכ"ל וא"כ נקט ושלם לרבות' דאפי' שילם בפועל כיון דנשבע בתחלה דאין חכפל שלו ואי נקט אמר ליכא למשמע שילם בפועל היכא דנשבע ר"ל מקני ליה כפילא ולרבה נחית לדיוק' דדוקא שילם אפי' שנשבע תחלה חכפל שלו לא כן אם אמר מיחור לרבה קשיא סיפא דקתני נשבע ולא ר"ל הא ר"ל אפי' שנשבע תחלה מקני ליה כפילא [אפי' שלא שילם בפועל] ותו קשה ראם כן חש"ס דהכא ר"ל כמאן היכי פריך מרישא לר"י ומאי ק"ל מרישא לסיפא . וז"ל לפ' דבריהם וי"ל דחש"ס לא נכנס במחלוקתו של רבא ואביי ולחכי ק"ל דיוקא אדיוקא והתוס' נחתי לתרץ לר"י גופיה דלא אמרי' נעשה כי היכי דתקשי לר"י דהא איכא לתרוני לאביי חכי ולרבה חכי ולרבה ל"ק דיוקא אדיוקא' דפשוט' דמתני' אין פירושא [הא ר"ל אפי' שנשבע תחלה אלא דאורי' נמי בחכי [ודיוקא] מינה תרתי הא ר"ל לשלם ושלם בפועל אפי' שנשבע תחלה] ודאדיוקא [גמין] אגוף חדין היכא דר"ל ולא נשבע תחלה ואינו מוכרח דקאי אכשבע תחלה דהא פשוט דמתני' הוא

ואהא תי' דאילו' לזקן או לחולה שיכול לשכור פועלים וא"כ שלשה מדרגות יש אין בעליו כלל ולפי' מאכרה ולבעליו עמו אילו' קרא [דטעני' ופריקה] מיהו זקן או חולה כיון שאינו עוזר כלל ויכול לשכור פועלים אימא לא [לכך אילו' רבויא] ול"ד לבעליו עמו כיון שעוזר עמו לא שמקיל המשאוי וכן הבין הרב מהרש"א ז"ל לא שלשונם לא משמע חכי ועוד דאין זו קושיא . דהא אילו' משר' רבתי' עמו דמשמע מיעוט' ומש"ס אילו' רבויא אבל נראה לי שקושייתם על לשון חש"ס דקאמ' אבל הני תרתי דאיתנהו למרייהו דמשמע שפיקר המלוה דאיתנהו למרייהו דהיה לו לומר אבל איתנהו אימא לא להכי פירשו שפיקר המלוה באיתנהו [ורבויא דאין בעליו עמו חיינו] שאפילו זקן או חולה [שאינו יכול לעזור וכו'] שדרך לשכור קמ"ל וזהו שחזר וכתבו ואימא לא נראה דקמשרטי לשון חש"ס ופשוט וק"ל :

דף ר"ב ע"א ד"ה ב"ד הדיוטות וכו' וי"ל דלמנה מוכרת שלא

בכ"ד משר' חונא וכו' עכ"ל עיין במהרש"א בפסחים ונראה דנקטו שלא בכ"ד משום דחש"ס קאמר לא אהא שמוכרת שלא בכ"ד ור"ל כי היכי דמוכרת שלא בכ"ד משר' חונא ה"נ לענין דיכולה לעכב לעצמה בכ"ד משר' חונא וק"ל .

ודע דהתוס' בכתובות לא הקשו בתחלה כי אם קושיית דיכולה לעכב לעצמה בכ"ד ותירצו

לא ואח"כ הקשו אמאי גבי פקדון דריך ב"ד מומחין ותי' דהא דקתני ב"ד ר"ל ב"ד הדיוטות וממילא אחרלה גם קו' חא' בענין דיכולה לעכב לעצמה ודברי מהרש"א (כאן חסר וחסר) :

ע"ב גמ' צ"ח דאוריית' וכו' [זה הלשון תחלתו חסר] איך שיחיה

המורם מתוך סוגיא זאת דעיקר טעמא דפריקה וטעינה לאו משום נכ"ח לא דגזירת הכתוב היא [וכן היא] דעת הרמב"ן ז"ל דמפרש דלמסקנא אפשר דאף רבנן ס"ל דנכ"ח לאו דאוריית' [ואידידא כולה סוגיא דלעיל וטעמ' דרבנן דפריק'] בחנם וטעינה בשכר מכאן זה [מרכתי' תחת משאוי וכו' כמ"ש כש"מ] ומוח ל"ק מה שהקש' בעל שארית יעשה פ' זו על ח' בעל תרומת הרשן ז"ל שכת' שלא נאמר לער בעלי חיים אלא בבהמה דההיא דעת לא כן בבני אדם וחק' עליו מחא דר' ישמעאל דחייב להחזיר גבר' דרבי פתכא דאופי פלגא דזוזא וכו' ואמאי ודא עיקר מלות טעינה ופריק' משר' נכ"ח עכ"ל ולק"מ דעיקר המלוה לאו משר' נכ"ח ודא דקאמ' התח"ד שלא נאמר נכ"ח וכו' קאי אראגריין בעלמא בגמ' נכ"ח כגון ההיא דפ' מפנין ובמ"א ופשוט וק"ל :

דף ר"ג ע"ב גמ' הדר דרש לחו וכו' הוי

זחור בתלמוד וכולי ד"ס ז"ל הביאו כש"מ מפרש דהאי מאי דירש קאי אמאי דקאמר הוי רן למשנ' משר' דהתלמוד שגגתו עולם זרון לכך קאמר הוי רן למשנה וק"ל דא"כ מעיקר' למא שנה להם דגמר' אין לך מדה גדולה מזו וכי לא ידעי דהוי זחור וכו' וכ"ת דמשום שראם אותם כשלים א"כ אמאי קאמר חש"ס דמשום דשביק

הוא רחוק הוא רחוק ולא נשבע כלל [כדרייק
בשמעתין] והוא סברת ר"י. אי נמי ו"ל דהש"ס
סבור דר"י קאי אכולה מתני' אע"פ שנשבע תחלה
ולאחי מקשה דיוקא אדיוק' מיהו לבי האמת איכא
לתרוני דר"י לא קאי אהיבא דנשבע תחלה ודר"ק:
ע"ב ד"ה שמה יוליא חלה את שפקדון וכו'
וא"ת אמאי לא חשיב לה כז'
כל הנשבעין וכו' עכ"ל כ"ל דהקשור הוא דלפרש"י
ל"ק כיון דקתני הקשור אינו נשבע ה"כ לא חילט'
למתני' הא כיון דמר טעמא הוה מיהו לציר"ת
קשה. א"נ הקשור הוא כשכיל התירין דלפרש"ת
יתכן מהי' כיון ריכול לנשבע לא מטעם דנגאוי דרבר
מיהו לפרש"י לא חשיב יכול לנשבע כיון דאפשר
שיפלט לנשבעה דאפשר שימלא חללו א"כ לא יתכן
התירין.

בא"ד ור"ה חשיב לה כז' כל הנשבעין דהוי
בכלל שכיר וכו' עכ"ל לכאורה מה
תלוי זה בחי' שלהם שזו הקושיא דתי' ז"ל במשנה
התם וי"ל משום דלכאור' בעל הבית יכול לנשבע
ולא מחני טעמ' דטרוד [בשועלי' לחורי' שלא לנשבע]
לא דעיקר הטעם משו' כרי חיוו דשכיר וכ"ת משום
כרי חיוו דשכיר נקנסיה לבע"ה ולזה אמר בע"ה
גופיה ניה' ליה משום דלפעמים דטרוד ואומר כך
וגם אן חיווי' שמה טרוד ולא כוראי טרוד דמי
לא עסיקין דליכא אלא פועל א' א"ו דמתאגא
[אמרין הכי ואינו] לא כנירום טעם כרי חיוו וא"כ
לא מחני תי' זה במוליא חילוף כנכסי אשתו ולא
הוי בכלל שכיר אבל השתא דכתבו דלא חשיב אלא
טעם זה שאינו יכול לנשבע [משו' דטרוד] א"כ עיקר
הטעם דשכיר משו' דאינו יכול לנשבע וא"כ מה"ט
ל"ק מ' יוליא הולאות וק"ל:

דף ר"ה ע"א גמ' רב אשי אמר וכו' מי
נשבע תחלה וכו' וכו'
דפרי רבינו בפי' המשנה בנשבעות לא זכיתי להבינם
שחזק מפרש כרב אשי וא"כ איך יאמר טעם דשמה
עיניו נתן בה דמ"מ למה נשבע תחלה ישבע אח"כ.
גם מאי דתי' שזה הטעם כולל בכל המשכין קשה
דחרי' ע"כ מתני' כבנר מנוייר שאינו מלוי כמותו
דל"כ למה נשבע [שאינו נרשותו כיון ריכול למיתא]
שמה עיניו נתן בה ודבריו חש"מ ו"ל דבריו קלת
ול"ע:

דף ל"ו ע"א גמ' אמר רבא כל המשקיר
על דעת כניו
וכנותיו הוא משקיר הנה הרמב"ם ו"ל בפ"ד מה'
שלא ופקדון פס' ראשי' אין להם לשלם חבעל פטור
ועיין בה' מש"ל שרלה לומר דאפי' להרמב"ם בדגיל
למשקיר אם אין לו מה לשלם השומר חייב ולא דמי
לאשתו ובניו וכזה ו"ל קו' התוס' שחקשו בד"ס דייקא
כמי דא"כ תיקשי לרב דהשתא ל"ק דנקט בניו לומר
דבאחרים אם אין להם מה לשלם חייב השומר ולא
דמי לבניו דנפטר לגמרי מיהו התוס' שחקשו זה יש
לחשתפק אי אית לחו דאם בניו ובנותיו כשאין להם
מה לשלם חייב. כדעת ר"ת אי נמי אית לחו דלרב
דאמר פטור נפטר לגמרי כיון שנכנס תחתיו ולא
דמי לדגיל לדעת ר' יוחנן דבשלמא לדעת ר' יוחנן
כיון דבאינו רגיל שניה וחייב א"כ בדגיל לא מחני

מסכת בבא מציעא

סבירא דפסק בש"ע בה' ש"ט בס' ש"ג חילק בין
תקפתו ללא תקפתו ובה' פקדון לא חילק דאורי
בש"ג ול"ק מה שחמם מח"ס ש"ס. ורבינו יש בהם
ט"ס ואשתמטתיה דברי מרן בכ"י ולק"מ וק"ל :
דף ר"ז ע"א גמ' גזר דעבר איסור' קנסוה
יכו' חששא לא קש

לדקדק מבריית' דר"ע ור"ט למאן דס"ל דר"ע מחייב כלקח מחמשה וכו' [פלוגתא דתנאי היא ב' חבול ר' ק"ב דרשב"א ס"ל דרוק' בגול מחייב ר"ע אבל כלקח מחמשה וכו' מודה לר"ט אבל בריית' דמעשה בחסור א' וכו' ס"ל דאפי' כלקח מחייב ר"ע לכל אחד ואחד ע"ש] שא דלא נמית שא לדקדק אגופא מתני' אבל ודאי דלקמן ע"כ דפרוך מגול אחסיה דנפל וכו' וקאמר ממאי דר"ע וכו' ודאי דקאי שביא דמאן דס"ל דר"ע אפי' כלקח וחיבא דתבעי ליה דהוי ברי ושמא לר"ע חייב מדינא וחיבא דלא תבעי ליה בשמא ושמא אינו חייב שא ללאת י"ט מיחו לרשב"א דס"ל דלא פליג אלא בגול דעבד איסור' וכלקח לא פליגי ז"ל דחיבא דהו"ל למידק [בגון כפדון בשתי כריכות] חשיב כמאן דעבד איסור' וחייב אפי' בדיני אדם היבא דתבעי ליה וחיבא דלא תבעי ליה אינו חייב שא ללאת י"ט [ומש"ה קתני מתני' דוק' אביו של אחר מכס דלא תבעי ליה אבל תבעי ליה חייב מדינא] וז"ל דלפ"ז מקח חשיב דלא הו"ל למידק [ובמ"ש חכ"י] מיחו מדברי התוס' נראה דאף מאן דמחייב כלקח מדינא בעינן דהו"ל למידק [וש"ל דמקח חשיב הו"ל למידק] ולפ"ז כולה סוגיא כמאן דמחייב כלקח מיחו למאן דפטור כלקח לית ליה כל חסיה שנייא שא דהעיקר תלוי בגול דעבד איסור' לא כן כלקח אפי' חיבא דהו"ל למידק וא"כ מתני' דקתני נותן לזה מנה ולזה מנה אפי' כשקרון חסיה איורי לז"ט וקא"ל דאפי' בדלא תבעי ליה נמי [מיחו אפי' בדתבעי ליה אינו חייב אלא לז"ט כיון דלא עבד איסור'] וסיפא דקתני פטור חיינו מדינא ושא' דתבעי ליה וליבא למימר דלז"ט נמי בעי דהו"ל למידק [כיון דס"ל דבר"א אין לחלק בין הו"ל למידק או לא] וכולהו פטור מן הדין ושא' היבא דתבעי [א"כ בדיני שמים נמי אין לחלק דכולהו חייב ומוחו חיבא דלא הו"ל למידק ולא תבעי ליה פטור אפי' לז"ט] רביון דפטור מן הדין היבא דתבעי ליה א"כ ליבא לחיובי לז"ט בדלא תבעי ליה ור"ט דוקא משו' דעבד איסור' היבא דלא תבעי ליה חייב לז"ט ובתוס' אכתוב בזה (קע"ד) .

אבר דעת הר"ף לש' כולם סוניא כרשב"א דרוקא
בגזל דעבי איסור' ומיחו סיבא דח"ל
למירק חייב מדינא וסיבא דלא ח"ל למירק [כגון
בכרך א' או במקט] פטור אפי' לז"ג מיחו כ"ז
לר"ע אך לר"ט מתפרשת חמשנא כפשטא דרישא
לז"ג וסיפא מדינא דפטור ואח"כ רלר"ט לא נריך
לשטוייב דבכרך א' לב' כריכות ודלא בתוס' בזה
ודלא כמו שפיר' אנשי שם בדברי הר"ף שרלא
להעמיס דברי הר"ף בתוס' אלא דפליג עליומו
בר"ע ובדר"ט וק"ל ולקמן נאריך בזה :

שם וכלה מה טוען וכולי ומ"ר חלה שותק
שתיקה רחבא לאו כחוראח רמיא עיין בהגחות
אשירי שבת' גבי אכל שתיקה רחבא כחוראח רמיא

ואי טעין מועיל ואח"כ כת' וא"כ כיון שז' לתלות
לא אמרין שתיקה דהכא כחוראח דמיא וא"כ
לפי שיטתו ז"ל דפלונת' דהכא היא אי חשיב
תלייה אי לא דלמ"ד חלה לווח אבל שתיקה כחוראח
דמיא ולא חשיב תלייה עד שטוען ומ"ד אירך
ס"ל דחשיב תלייה [ואע"פ שאינו] טוען אח"כ
דמועיל וא"כ דרעלמא חיובא שז' לתלות ודאי
דמועיל וחזו כונת הרא"ש ז"ל בפ' הניזקין גבי
היה עושה בטמרות שכתב ורוב"ל היה אומר
ואפי' חיובא דהי"ל לירע אם שתק מעיקר' ולבאוף
לווח וזכתישו אם נתן אמתלא לרבדיו וכו' כההיא
דאמרי' בפ' השפקוד שתיקה דהכא לאו כחוראח
דמיא ור"ל דהכא כדלף טעין פליגי אבל אם
לווח לבסוף [וטוען מה ששתקתי וכו'] ודאי כ"ע
שתיקה לאו כחוראח אבל הכא הא"י מוסיף דכל
היובא שז' לתלות אם לא טעין לא מחשבי'
שתיקה כחוראח ולא דמי לההיא דפ"ק דבבא ר'
זירא תקפה אחר בזנינו מחו וכו' לא לריבא
דשתיק מעיקרא ודדר לווח מאי מדאשתיק אצרי'
אורויי ליה או דילגא כיון דקא לווח וכו' והבעיא
דלעיל כגון דקא לווח ולא טעין מירי על מאי דשתיק
וחשיב כלא טעין והבעיא היא אי חשיב הלווחה היא
כטעין או חשיב כמאן דלא טעין והבעיא היא למ"ד
חלה לווח אבל השתיקה כחוראח דמיא דהילכת'
כותיה ואפי' תלייה לא חשיב תלייה דרעלמא אלא
דמיא לפ' השפקוד . עוד כ"ל דמ"ש הנחות אשורי
כל היובא שז' לתלות כ"ל דרעין ולא כדלף טעין
ורמי להרשב"א דגיטין אבל כדלף טעין שתיקה
כחוראח דמיא בכוליה מלתא ובעיא דפ"ק היא או
חשיב הלווחה כמאן דטעין או כדלף טעין ושטו :
ע"ב גמ' א"ל אביי לרבא מי אצרי ר"ע וכולי
לזוס מאי דכתבו לעיל דכולה
סוגיא אליבא דמ"ד דפליגי [ר"ע ור"ט אפי'] בלקח
ומיחו בעי' דהו"ל למידק א"כ פריך שפיר מנצל
דליבא למימר דוק' בגזל דעבר אצור' מיחו עדין
יש לחקשו' דהא בעי' דוק' דהו"ל למידק ובגזל לא
הו"ל למידק וכן חקשו כל המפרשי' ז"ל . מיחו דראה
דלא פטרינן דלא הו"ל למידק ולא דק אלא כגון
בכרך א' דלא דקדק מזד שאמר אהון לא קפידתו
וכו' [וחס' פשעון] מיחו בגזל דלא שייך חכי חשיב
כמאן דהוה ב' כריכות . מיחו לרעת דהו"ה ניה'
דר"ט לית ליה חילוק בין כרך א' לב' כריכות אלא
דרישא איירי בלגא' וי"ש וסיבא דתבעי ליה פטור
מדינא ומתני' כר"ט ולר"ע חייב מדינא ואפי' בשמא
ושמא דהכי אסיק ארעתיו ואף לרעת התוס' וי"ל דלא
כתבו בן דאפי' לר"ע אלא לפי המסקנא דמשני ליה
לזי"ש ואליבא דר"ע ברכת' התוס' דר"ה ומאפי' וכו'
וק"ל :

שם וחסדמר רבא וכו' חכל מוריס ברועה וכו' עיין
 בפ'ש"י וחסוס' ולרעת חר"מ כמו"ל שמש'
 כרך א' ממש דוק' נוח' רכל היכא רליכא כרך א'
 חשיב כב' כריכות . מיהו חסוס' ורש"י לשיטתיחו
 אזלי רס"ל דוס בפני זה חשיב כרך א' .

אך רבנו רש"י תמוזים הם רחא' כגמ' רבנן דכורית מוכח דמיירי שהפקירו ב' טלאים אצל רועה ומת אחד מהם וכ"א אומר שלי חזי וכן פירש"י שם וא"כ

אסיק אדעתיה אכתי חאי סבר' רמזבני' לכהנים כדעי
תרומה וחדא מניחו נקט מיהו לבתר דאסיק
אדעתיה רמזבני' לכהני' עיקר הקשה' חייב משום
טבלים שחא יעשם אחר המכירה וקא' אכיל טבלים.
ורע ולפי שיטת רש"י שפי' כרי חסרון הוא לשנה
כדרך שאר תבואות א"כ מסתמא כשמכרם הוא
עשה אותם קודם שהגיע זמן המכירה דחא ב"ה
קושט שחא חור יותר מכרי חסרון דחא ליכא אלא
משחו בניחם כמו שחק' התוס' לשי' רש"י וא"כ לר"כ
ז"ל דפליגי וס"ל דאפי' אחר מכרי חסרון זבן לחו
וקא' אכיל טבלים וא"כ ע"כ ז"ל דפליגי ודא' ליכא
קשה דשמא עשאן דחי זבן לחו קודם ליכא קשה'
דלזרים דחא מוצין לחו לכהנים כדמי תרומה אלא
הקשה' חייב שחא אכיל טבלים ויחייב כזה קו'
התוס' שחק' מנ"ל דפליגי ר"כ אדר"י א"כ חא דנקט
שמא עשאן הוא מעיקרא דלא אסיק אדעתיה חא
רמזבני' לכהנים ונקט שמא עשאן הוא לומ' אפי'
אחר כרי חסרון אסור מטעם שמא עשאן ולפי
האמת נמי חא דנקט שחא עשאן הוא לומ' אפי'
אחר חסרון הוא שלא ימכרם לישראל ואם תיקשי
דזבני' לכהני' זהו קו' אחרת הוא מטעם שיאכל
טבלים אבל מדרקט שמא עשאן ולא נקט שמא יעשם
הוא לומ' אפי' אחר כרי חסרון ולישראל איירי וא"כ
ע"כ דס"ל דהמשנה איירי אפי' אחר כרי חסרון
וא"כ גם לכהני' אסור מטעם שמא יאכל טבלים
כיון דהמשנה איירי בחכי א"כ אפי' לכהני' אסור
דאל"כ מי חכיהו לומ' שמא עשאן חור"ל למימ'
יעשם כיון דכרי חסרון איירי וזהו חכיהו רש"י
וק"ל :

תוס' ד"ה שחא עשאן תרומה וכו' א"כ כדאמ'
בז' כ"מ נח' ליה לחבר וכו'
עכ"ל [ור"ל כגון שהיה לו פירות טבל] וטעם ושלחן
לחבירו [ואח"כ נזכר וקידם ועשה] אלו חפירות
המופקדים תרומ' ומעשר על [הפירות חנו' קודם
שיאכלו מהן] ורלא כח' זרע ילקח ז"ל [והשאר חסר
והצריר מרובה על העומר וכו'] :

ורע דביתוס' בז' כל חגט חי' בשם י"מ דחכא
חיישי' דהמשקיר עם הארץ ולא ירע בחלכות
מוקף וההם איירי בחבר ע"ש ולא ירעתי איך יתרנו
הברייתא דקתני לזיבך ב"ה עושה אותם תרומה
ומעשר רחיינו לבתחילה ונ"ע [א"מ ונ"ל דר"מ
ס"ל דברייתא דקתני לפיכך ב"ה וכו' ודאי דל"ק
דאיירי לעת הצורך דשרי לתרום שלא מן המוקף
כגון בע"ש או כא"כ דכת' התוס' אבל ל"ק לחו
אלא במאי דמפ' טעמא חכא דלא יגע בהן
משום דחיישי' שמא עשאן ת"ומ וכו' דלא ניחא
לחו לאוקמא בחכי דזה מלתא דלא שכיחא ולא
חיישי' לה כמו דל"ת לה חתם בפ' כל חגט ולא
ס"ל כר"ת דבצקרון חיישי' טפי ומש"ה הולכר
לתי' דחיישי' דהמשקיר אינו חסר ואינו בקי בחלכו'
מוקף כנ"ל עכ"ה] :

ד"ה מחלוקת בכרי חסרון וכו' וקשה'
ריב"ס וכו' פליגי במשחו וכו'
עכ"ל וקשה' בעל ז"א ו"ל דחא כל מדות חכמים
כן הוא בארבעים סאה חסר קרוב אינו טובל
בארבעים סאה טובל וכו' וי"ל דכונת התוספות
בקושיתם

וא"כ מה שייך חור"ל למירק חכא . גם התוס' לא
הקשו מזה לרש"י בפשיטות אלא ו"ל דרש"י חכא
מפרש דחאי הכל מורים קאי אדעלמא ולא דקאי
אחי ומת וכן חייב דעת בעל המאור ז"ל וכן חייב
דעת התוס' שם שפי' דמזו ב' שהצקירו אלל רועה
שמניח גזילה ומסתלק ס"נ דינא הוא דימלקו ולא
דקאי אחי ומת דאל"כ לא פריך מצוי דבויחי קו'
ומת [לא] חור"ל למירק ורלא כהוס' דחכא שכת' דגם
חי ומת [לא] חור"ל למירק וזהו שכתב שם בד"ה הכל
מורים בז' המפקיר פריך וכו' ולכאור' מה באו למדרש
אלא שבאו לעשות הלצה לריפור השני לומ' שאין
פי' הכל מורים דקאי לב' מתני' כדמובח מהכא
דפריך מינה אשנוייא דחור"ל למירק ואי איירי בחי
ומת [לא] חשיב חור"ל למירק אלא דקאי אדעלמא
ועיין בז' ה' הלחמית כזה וממ"ש חבין כונחו וק"ל :
ורענין פכקא דשמעתא דנה חר"ה חר"ה
ז"ל כחב

משמע דאכתי קאי אההוא שנוייא דבכרך אחר לא
מחייב אפילו לזי"ש ובכ' כריכות חייב בפקרון אי
תבעי ליה ולא דמי למנה לי בירך וכו' דחתם כרי
ושמא והבא כרי וברי עכ"ל כ"ל שקושייתו חייב אשני
כריכות חייב בפקרון ר"ל מדינא חייב ולא דמי למנה
לי בירך דחתם אינו חייב לא לזי"ש ולא מחייב מדינא
וחא חתם חור"ל למירק דס"ל דבהלואה חשיב חור"ל
למירק ותי' דחתם משום דחלה טוען שמא וחלה
טוען כרי אבל חבא שניהם שוין שכלם אינם יורעין
מיהו הכל כרי בחיובא גם האחר יורע בבירור מחייב
לא' וכרכת' התוס' לאירך שנוייא ולכך חייב מדינא
וחו חכנת הטור סי' ע"ו שדקדק מדברי הר"ה ש' אביו
דבמלוה ע"פ חשיב חור"ל למירק וכת' מרן ש"כ
הר"ה והביא לשונו שבבאן ועיין בש"ך סי' רכ"ב
דלפי חכנה זו נח' ועיין בס' גדולי תרומה מה
שדקק בדעת הר"ה ז"ל והגיה בדבריו וק"ל :

וזה הפירוש הוא מוכרח בדעת הטור דס"ל
בסי' ש' דאפי' בכרך א' אי תבעי
ליה חייב לזי"ש א"כ ליכא לפרושי שקושיית הר"ה
חייב אכרך א' דמ"ש חכא דפטור לזי"ש והתם חייב
כמו שזכר ה' גר"ת דמאי קו' חא חתם בתבעי ליה
ואף בכרך א' חייב לזי"ש א"ו כדכתבנא . ורע
שחרא"ש מפ' חסיפ' מאי דקתני פטור מדינא מיהו
חייב לזי"ש ולר"ע א"ש רישא וסיפ' לא דלענין דינא
אכתי חאי שנוייא קאי דבכרך א' לא מחייב לזי"ש
חיבא דלא תבעי ליה ושייך רישא וסיפא בכרך א'
וסיפ' מדינא ורישא חייב לזי"ש אבל התוס' אינם
מפרשים כן לא דגם דתבעי ליה פטור אף לזי"ש
וק"ל :

דף ד"ח ע"א רש"י ד"ה חיישי' וכו' ואסור
לחאכילו

לזרים עכ"ל מה שלא פי' שמא ב"ה אכיל טבלים
כדמדרש חז"ס לקמן משו' דא"כ חול"ל שמא יעשם
ור"ל שמא יעשם אחר המכירה אף מדרקט שמא עשאן
משמ' שמא עשאן קודם המכירה . אך קשה על ר"כ
גופיה למה נקט שמא עשאן דחא איסור זה ליכא
למיקש רמזבנין לכהנים כדמי תרומה וא"כ חול"ל
שמא יעשם אחר המכירה וקא' אכיל טבלים וי"ל דחא
דנקט שמא עשאן הוא לישנא דחש"ס כדר"כ דלא

דרכ' ושמאל וכו' נתייבם קו' החום' שחקו לקמ' דאנאי קור ואמר שמואל פעם ב'. ותרע דלא שייך פי' דהש"ס מדרשכ"ג נשמע דיוכל לחוריר דמאי משמע דילמא משום פסיר' אין מורירי' נמלא דלעיל לא קאמ' מדרשכ"ג נשמע דמורירין אלא אחר דשמעי' שיכולי' לחוריר ולא חיישי' לפסיר' [א"כ מהשתא שמעי' דחייבי' לחוריר] יא"כ לז"י א"ש דלא קאמ' גופ' דאינו ענין להא דלעי' דלעי' דמיייתי הוא משמואל דאמר לקמן שבו שנשבה מורירין קרוב וכו' :

ש"ס מיתבי ר"א אומר משמע' שנאמר וכו' והא דומיא דנשותיהם וכו' יש לרקק דאכתי לא הוי דומיא דנשותיהם דנשותיהם איירי אפי' בשמעו בו שמת [רש"י חיאך מבקשות לינשא] דהא משמע דלא מקש' אלא לשמואל ולא לרב ותיקשי נמי לרב דהא בשמעו בו שמת לכ"ע מורירין ומתני' סתמא קתני דמשמ' אפי' בשמעו בו שמת דדומיא דנשותיהם קתני ולפ"ד החום' א"ש דבשמעו בו שמת דהכא חיינו בקול ועד אחר וא"כ ככה"ג מניחין אותן לינשא וצ"כ לא איירי בריית' אלא בלא שמעו בו שמת [וליוכא אלא בקול בעלמא] דאי בקול ועד אחר ודאי תנשא . ומזה תימא על ה' כ"ח ז"ל בסי' רפ"ח כחם שחקש' על הה"מ ז"ל שכת' דבשבו ששמעו בו שמת אס' ירדו לנחלה לחזוקין אין מוליחין מידם דהא בבירית' קתני מבקשות לינשא וצ"כ אינו אלא בשמעו בו שמת דא"כ במאי מבקשו' לינשא וקתני ובניהם רוליס לירד ואין מניחין אותם ומשני לה לירד ולמכור וכו' וכת' עליו שהוא פלג גדול ועש"כ והשלל הגדול הוא עליו דהיכי שייך לפרושי בשמעו בו שמת דא"כ אגאי לא הקש' כי אס' לשמואל ותיקשי ליה לכ"ע ולישני לירד ולמכור א"ו דהכל איירי בלא שמעו בו שמת והיינו קול בעלמא וכו' כ"ח החום' בחדא ב' השאש שלום ר' קט"ו ע"ש . אלא שיש לתמוה על ה"ה בראש הפרק שכת' בד"ה אין האחין נכנסין לנחלה [בשמעו בו שמת] ובב' המפקיד דב' המפקיד דקאמר לירד ולמכור הני קאי בלא שמעו בו שמת ואדרבא בשמעו בו שמת קאמר הש"ס רכ"ע ל"פ דמורירין ואיכא למימר דאפי' לירד ולמכור . [א"מ ואפשר לומר] דמשמ' ליה לה"ה ז"ל דהא דקאמר דבשמעו בו שמת כ"ע ל"פ דמורירין היינו דומיא דמורירין דקאמר שמואל מה חתם לירד ולאכול ולא למכור אף כאן לאכול ולא למכור עכ"ל . גם מ"ש ה' לה"מ דמב' רבינו שמעו דהכא היינו בעד אחר דמחביא פשיטא ליה לרבינו אינו אלא מכא משנה דפ' האשה שלום דקתני אין האחין נכנסין לנחלה וכו' . ולשיטת ח"ה שאכתוב לקמן דמב' לבירית' דקתני אין מוליחין מידו היינו לנחלה ע"כ הא דכת' אין האחין נכנסין לנחלה היינו לכתחילה ובדיעבד אין מוליחין ולקמן אכתוב בזה כס"ד וק"ל :

רש"י ד"ה קרוב דראוי ליורשו ואין קרוב ממנו עכ"ל רש"י שנים כאן [מפי' לעיל בסמוך דלעיל לא כתב אלא] קרוב דראוי לירש [ובאן חוסים ופי' שאין קרוב] יותר ממנו [וכ"ל משום דלעיל לא איירי בנת'] בשמעו בו שמת [א"כ אפי' יש קרוב ממנו ואינו רולח לירד ולשוטל בארס ומש"ה

בקושייתם על המחלוקת וכי פליגי על משחו דבפחות מכדי חסרון לכ"ע לא ימכור ובחסרון פליגי וביותר לכ"ע מוכרן זהו ג' משחו מחולקים וגם דפליגי בהכי [בשיעור מלמלס] ואהא תי' דפליגי שנתקשר בחדש א' יותר משרגילות להתקשר ור"ל על שיעור ט' חלפי קבין לכור בשנה וחדש בחדש א' חלי קב דלרשכ"ג מוכר כל אותו זמן כיון שחדש א' יעלה יותר מן השיעור א"כ לשנה יעלה יותר מן השיעור ולת"ק לא יגע עד שיעלה יותר מכדי חסרון ואז כשיגיע יותר ימכור וא"כ פי' בכדי חסרון ר"ל עד שיעלה בכדי חסרון וא"כ לא הוי משחו אלא דפליגי בכל אותו השיעור ומ"ש בחדש א' לא דוקא אלא ח"ה מיום א' אס' עלה יותר מן השיעור' וכן הוא מבואר בש"מ אבל הרמב"ם א"י מפרש כן אלא שחדש א' עלה כדי חסרון לת"ק לא יגע שחרי בכרסו כלמה שליוכין להתקשר אבל בתוס' אין לפרש כך מפני שהוקשה להם וכי פליגי במשחו ואס' תפרש כך עדין תיקשי וכו' פליגי במשחו אבל הרמב"ם ז"ל לא הוקש' לו קו' זו מפר' דס"ל כל מדות חכמים כן הוא ועיין בתוס' דהבאים ד' י"ג ע"כ ותרצה מבואר כמ"ס [ורלא כהב"ח ח"מ סי' רנ"ב שלא חבין כן בדרכי החום' עש"כ ואשתמטתיה דכדי החום' דשחמים] ורו"ק היטב :

ד"ה מובני' לכהנים כדמי תרומה וכו' ע"כ משום דר"כ וכו' דאפי' כיותר מכדי חסרון וכו' עכ"ל יש לרקק דא"כ מאי פריך הגמ' לעיל אלא לר"כ מאי לפיכך הא נימא דרישא [דקתני לא יגע בהם אפי' בפירות מתוקנים ומט' דרב] כהנא ושפיר קתני לפיכך כ"ה עושה אותם [תו"מ וממילא אפי' יותר מכדי חסרון לא יגע בהן שמה עשאו תו"מ כיון דר"כ אית ליה] טעמא דר"כ דהבירית' לא איירי בפירות [שנתקשו יותר] מכדי חסרון דמסתמא בכדי חסרון ויש ליישב (חסר) . ועיין בהראש"ש ז"ל שפס' כר"כ [בר יאחק וכת' לפ"ו בזמן הזה דליכא תו"מ] לכ"ע ימכרם ולא חיישי' למירי וכו' [וק"ל] דבסמוך פסק [בשם חר"ק כר' יוחנן דביותר מכדי חסרון ד"ה מוכרן ול"ה שמה יעשה] תרומה וכן הוא בפסקי [הראש"ש וכת' עליו הראש"ש ולא ידעתי למה ע"ש וק' דלפ"ד דלעיל] א"כ מאי נ"מ בפסק זה [שחרי בזה] ודאי דביותר מכדי חסרון ליוכא למיחש למירי וודאי דמוכרן לכ"ע דלר"כ מורה ביותר מכדי חסרון ולרנכ"י נמי מורה בזה"ל ליוכ' למיחש לתו"מ [א"מ זהו מה שיכולתי להבין וללקט מדבריו ושאר חסר וקע"ד] :

ע"ב גמ' אתמר שבו וכו' יש לרקק אמאי לא אמר גופא וכו' דל"ק דהאי מחלוקת רב ושמאל הוא לענין אי יכולין לחוריר קרוב אי לא דרב אית ליה אין מורירין ר"ל שאין יכולי' לחוריר דחיישי' דילמא מפסיד לחו ושמאל אית ליה דלא חיישינן מיהו מאי דמשמע מדרשכ"ג הוא לענין שחייבין לחוריר דלכאור' אפי' תימא שיכולין לחוריר אין חייבין לחוריר דמאי אכפת לן אי יאכרו או לא ולכך אייתי מדרשכ"ג דחייבי' ב"ד לחוריר ולא יניקום ליאכר והא דאייתי משמואל הוא מדאמר שמואל לקמן שבו שנשבה מורירין קרוב לנכסיו דחיינו שחייבי' לחוריר ולכך קור' לשנות פעם שנית כדי לומר שחייבי' דלא משמע מפלוגת'

לכתחלה והשתא תיטבו דברי הר"ש שכת' דמרש"ב ג' נשמע דמורידו' לכתחילה דלכאור' הא דהי לה הש"ס [ועוד למאי אילטר' להביאו לא הו"ל להביא אלא מומר' דרב ושמעל ולשמ"ס א"ש דמחמס הוא דשמעו' דמורידו' לכתחלה וחייביו' ב"ד לעשות כך מיהו] ק"ל דלפ"ז מאי מקשי' התוס' לעיל דלכוכ מרש"ב ג' גופיה דאית ליה דמורידו' הא לא שמעו' ליה לרש"ב ג' דאית ליה דמורידו' לכתח' לא ממתני' וז"ע :

דף ט"ז ע"א ד"ה וכלם שתי' לחם כארס וכו' פירש"י ורש"ב

ששמעו בו שמת וכו' יטול כשאר ארסין וכו' עד סוף כל הדיבור כ"ז אינו אלא לפי שבנתם שחביתו ברש"י שאינו אוכל כל הפירות אלא אוכל כשיעור הארס מיהו לפי מה שחביתו הר"ש דאכל כל הפירות ואח"כ לכשיבא השביתו מחשב עמי כארס א"כ אינו דומה לארס נכרי וריוק התוס' הוא ממ"ס רש"י ושאר הפירות יהיו מונחים דשמעו מונחים לבגמרי וכבר הטור הביא מחלוקת זה בשם הרמב"ם ורש"י והבין ברש"י כדכתבו התוס' ודלא כהר"ש אביו ולפי הכנת הר"ש ל"ק כל קושיות התוס' דלא דמי לארס נכרי ועיין בפרישה .

ג דע דקו' התוס' אינו אלא לפי מה שחביתו רש"י לפי שה"ד אכל התוס' ר"ל דהק' לפי חקש"ד אינו נוטל כארס כשמעו בו שמת כמו שפירשו בהל' דקאמ' דאילו ההם זרין ונשכר גם קו' שחששו מלעיל וגם רש"י מורה דלפי המסקנא אינו נוטל כארס כהר"ש אלא שקו' הוא מהקש"ד ולפי שיטתם הא דקאמר מאי ראשנא מובטחא חיינו שבח קרקעות שנטל כארס ומיהו בפירות ודאי גם מעיקר' ס"ל שאינו נוטל כארס והר"ש כבד תי' זה לא דנקית הר"ש לומר' גם לפי המסקנא אינו נוטל אפי' בשבח כארס ולא נקית לתרתי קו' שק' עליהם ממאי דקאמר מאי ראשנא מובטחא ותימא על מהר"ם שיק' ועל שפירשה גם ח' זרע ילחק גם מהר"ם ל' שרנו ליושב דברי התוס' כהר"ש ולית' אחר המחילה [שהרי מרבני התוס' משמע דאף לפי שה"ד אינו נוטל כארס כמ"ס] גם תימ' לי על ח' זרע ילחק שהוא פי' דברי רש"י דלא כ"כ אלא לפי הקש"ד וכת' דהתוס' סוברים בדברי הר"ש אלא העיקר בדכתו' . ודברי הגהות אשירי בכאן תמותים שכת' בדברי התוס' כשמעו בו שמת דנטל כארס ול"ע על הכל וק"ל :

ורענין פסקא דשמעתא הנה חרמב"ם ז"ל כת' חיוור נלכסי נטושי' וכולי לנחלק וכולי והקשה הראב"ד מה לורך וכו' ועיין בדברי ח"ס ז"ל ולפי הכנת הראב"ד יקשה עליו מורידו' ארדו' שהוא כת' לקמן ביוזא לדעת ושמעו בו שמת שמורידו' קרוב לחיות כארס וא"כ איך כת' דביוזא שלא לדעת אין מורידו' אפי' שמעו בו שמת ולפי שיטת ח"ס יומא . גם ק"ל לפי שיטת ח"ס ע"כ דראיית הש"ס היא מכאן הדרגות א"כ חיינו תירונו שתי' עוד ומעיקרא איך ס"ד לש' כן שניאם שלא עלה על דעתו הדרגות . גם ק"ל עוד דמה הדרגות שייך חרי בלא שמעו בו שמת לכתחילה מורידו' להיות כארס וכיוור לנחלה מוילין כמו שניאם מדברי רבינו שכת' שמעו בו שמת (אשר אינם שיטות) ותי' הלך :

ומש"ס יורד קרוב זה שרונה אבל הכא רבא לומר כשמעו בו שמת [כ"ע ל"ס] דמורידו' חוירך רש"י לומר' שאין קרוב יותר ממנו דאם יש [קרוב יותר אע"פ שאינו רולה אין מורידו' זה שרונה] דרובא הכא כביל ירשה (חבר) :

תוס' ד"ה ע"כ לא קאמ' רש"ב ג' וכו' לוכח כן מרש"ב ג' גופיה וכו' עכ"ל יש לדקדק דאמאי לא תי' כמ"ס לקמן משו' דאיכא דמחשבו להו ועוד ק"ל (אשר כמה שיטות) וליטב קו' התוס' ז"ל [דראי משו' רש"ל מור' דו' אין להכריח] דאך טעמא הוא אבל הכרח [הגמ' הוא מדאשכחן שמואל] פוסק דמורידו' נגר ת"ק [רש"ב ג' דבריית' ע"כ רש"ל] דאך טעמא הוא עם רש"ב ג' דמחשבו דהילכת' כותיה] ואף דאית ליה כל מקיס [שטנה רש"ב ג' הלכה כמותן] דוק' כמטנה לא [בבריית'] ועוד דוראי שמואל לית ליה [האי כלל] דהלכה כרש"ב ג' במשנתנו [מדחולין שמואל לפסיק הלכה כרש"ב ג' דמתני' [כאן חסר אינה שיטות וז"ל להשלים דבריו זיע"א כן וס"ד דגמ' דטעמא דשק כרש"ב ג' נגר רבן משו' דקו"ל מורידו' קרוב לנכסי שכו' כמ"ס מתני' דש' האשה שלום דקתני אין האקין נכנסין לנחלה על פיה משמע דוק' לנחלה דהיינו למכור אבל לירד ולאכול יורדין וכמ"ס המהר"ר לקמן בתוס' וס"ד דע"פ האשה לא הוי כשמעו בו שמת וכיון דקו"ל דמורידו' מש"ה פסק כרש"ב ג' דמתני' דס"ל דאך טעמא הוא וזה ס"ד דגמ' [ואש"ה משני דלאו מכאן זה אלא [תרי טעמי] נונה וק"ל :

ד"ה אמר רבא לירד ולמכור תנן וא"ת ואמאי לא פריך וכו' דקתני שאין האקין נכנסו' לנחלה וכו' עכ"ל ז"ל ע"כ דמאי מקשו דהא מתני' קתני לנחלה וא"כ פשיט' דהיינו דוק' לירד ולמכור אבל הכא בבריית' קתני שמתא ול"ע :

ד"ה חיוור נלכסי שכו' וכו' דאפי' מורידו' אורו לכתחילה דהא נטושי' וכולי עכ"ל דברי מהר"ם מלובלין ז"ל תמומים הם דאם לישנא דמורידו' משמ' לכתחילה א"כ לוכח משמעו בו שמת דקאמר כהר"ם בגמ' דלכ"ע מורידו' אלא ע"כ דלישנא דמורידו' אינו מוכרח שפי' לכתחלה אלא דיכול לחויר כמ"ס בגמ' גם פירושו תמזה דהכריח מדקאמ' [רש"ב ג' שמעתי שנטושי'] כשכיוון [ולא קאמר שמעתי שנטושי' אין מוילין ע"ס וק' למה לריך להאריך ולומר' אין מוילין כיון דקאי אח"ק דקאמ' אין מוילין ונלע"ד לש' דבריהם כשני פנים תנן הא' דכונתם שלא תפרש הברייתא כמ"ס ח' המניד בפ"ו מה' נחלות דפי' הבריית' לדעת רבי' כיוור לנחול שלא לעשות כארס ולכך לכתחילה אין מורידו' לכך כתבו דאין השירוש כן לא דמיידי לעשות כארס ואפי' לכתחילה דמרש"ב ג' נוכיח כן דהא לרש"ב ג' דקאמ' הנטושי' כשכיוון ודאי דפי' לעשות כארס דאי לנחול ודאי דמוילין כדאמ' בגמ' לירד ולמכור תנן דוראי מוילין וזה דרך קריק .

עוד נ"ד רכיון דבגמ' קאמר דרש"ב ג' דמתני' ס"ל דמורידו' ואף למאי דדמי אינו לא מקמי דשמעו' בריית' דהכא מיהו לבתר דקתני בריית' דהכא ודאי דמרש"ב ג' דמתני' משמע דמורידו'

הוי [שירושו במ"ט חתום' ראשי' אמרו] אין אנו יורעין [סגיו וזכר מרי] דהא עדים אחרים [ללא ירעו] שיך שיאמרו [אין אנו יורעו] דהא באמת לא ירעו ולא הוי תרתי א"ר דלפ"ז ל"ל עדים אחרים שיאמרו [יורעו] שאינו אחיו ודוק] לרעתה חתום' שחם בעלמם [שאמר אחיו שיורעו] שהוא אחיו אלא שיראים להעיד א"כ אם יבאו ויאמרו אין אנו יורעו] א"כ ודאי וזו תרתי ולא עברי (חסר) :

תוס' ד"ה דילמא שכיב' סבת' וא"ת והא תנן כ"ז כ"ח חמבא גט

וכו' עכ"ל יט מקשי' דלאביו הא אמר חתם תנאי הוי ומרמז שמה מת לשמה ימות וא"כ שמעון כר"י דחייס למיתה גס מה תי' דהחיה חגיג לבכורות דהא אביו ל"ל הא סבר' ודאי דכרי רבא ואסקיה כתיובת' גס ל"ל דכיון דאיתפלג איתפלג ומה חק' עוד מהא ונ"ל דלפ"מ דלקו' חא' חא' אהמר כסוכה כפ' חסון גבי עשאה לכהמה דרען לסוכה דאיפוך דכרי ר"מ לר"י וא"כ ודאי חילכת' כר"י דלא חייס למיתה וא"כ מיקשו שפיר גס מה שחק' דאביו כבד דמי ליה לחאי מימר' ל"ק דלכתר דשני כיון דאיתפלג איתפלג אפטר דקביל אביו תי' זה ואם דתי' זה סתמא דתלמוד אמרו אינו כ"כ מן חתמי' ועוד כר' דקו' חתום' הוי מבח רבא דאורי לסברת אביו חבא ולאביו ל"ק דאפטר דתנאי הוי אך קשה דלרבא מאי קו' הא ליכא לגומר דילמא שכיבא סבתא ר"ל שמה תמות וכבר ירד לנכסי קטן ומעשיר להו והרי רבא אמר שמה ימות תנאי הוי ול"ע ועיין כ"ז עין יחוסף שדכריו הם ככאן חשך חש"ס דגיטין יע"ש :

ד"ה מוקמי' ליה וכו' וזה טוב מלחשם לאחתא שזאכל כל חצירות חנם וכו' ר"ל

דחתא חוקשא לחם אגאי לא יחביק לאחתא לעשות כדון אריס כיון דגבי אפטרופוס לשמור מותר וכלא שמירה אסירי א"כ יתנוס לאחתא לשמור לזה כת' דזה טוב מלחשם לאחתא שמעוררשים שמה תרמא ותאכל חצירות חנם כדון קרוב חיוור לנכסי שבו וכו' לא ירעו שמה שמתר הוא כרי לשמור ועיין במעשרים ואין לירך ואין לחק' דהא מאי דדיקו מעיקר' דהא משמע דאי ודאי לא שכיבא סבת' אין מורידין קטן אפי' ע"י אפטרופ' א"כ כמה דמו דיוק זה וי"ל דמעיקר' דס"ד דהתוס' דאפטרופ' הוא כרי לאכול כל חצירות א"כ דייקי שפיר דמשמע דאי ודאי לא שכיבא סבת' לא יחבי' ליוטק' אפי' ע"י אפטרופ' ולמה יגרע כח חקטן מאחת' שאוכלת כל חצירות והוא לא יאכל ולא שיך לומ' דאפטרופ' לדיקנני לא עברי' כיון שחקטן יאכל כל חצירות לא ע"כ משו' דילמא ישמע לקטן ויפסיד לחו א"כ שחתא נמי דמספק' ל' דילמ' שכיב' סבת' חייב מוקמי' אפטרופ' שמה יפסיד לחו וכי כשכיל ס' של קטן נפסיד לחו ומש"ס ק"ל שפיר ולזה תי' דהא דמוקמי' אפטרופ' הוא לשמור בחזקת חסבת' ויתן לקטן כדון אריס דחתא לא ישמע לקטן ולא יפסיד לחו מיהו אי ודאי לא שכיבא סבת' ודאי יחבי' לחו ביד' דאחת' כדון קרוב חיוור לנכסי שבו שחקטן אין לו חלק בנכסי' ומה לנו שיתפרנס מזה חקטן כיון שאין נותנין לו לא דבר מופט כאריס וכל חצירות

הלק"מ לא יתייבב ככאן . ולולי דמהתפוסא אמינא דלעולם לא שמעו בו שמה לרבות' דכיוולא לרעת מוליאין ורנקט שמעו בו שמה לרבות' לנחלה וכו' יתייבב אפי' שמעו בו שמה כשירד לנחלה וכו' יתייבב דכרי חגמ' דקאמר שילמא רבן חא אמרי מוליאין וממילא לחיות כאריס אין מורידין לכתחלה אלא לרשב"ג דאית ליה אין מוליאין וא"כ כתחלה לחיות כאריס מורידין ולפי זה חא דקאמר לירד ולמכור תנן לרעת רשב"ג חיינו לכתחלה :

שם גמ' וכולן לאתווי מאי לאתווי וכו' יט לרקוק לפי דעת חר"מ כמז"ל דאפי' יולא לרעת כששמעו בו שמה מורידין כאריס א"כ אמאי לא אמר וכולן לאתווי יולא לרעת כששמעו בו שמה ול"ע :

תוס' ד"ה אמר שמואל וכו' וא"ת והא אמר שמואל וכו' וי"ל דה"ק אע"ג

וכו' עכ"ל [חא ודאי דזו מימר' אחרת הוי דרע] דלעיל לא חביא יולא לרעת אין מורידו' [וחבא סייס כח יולא לרעת וכו' משמע] דהחיה מימר' אחריתי ולזה חקשו דא"כ [אמאי חילט' לומ' חבא דין זה] דשבו שגכח ואחא תי' רבונתו [אע"פ] שאמרתו לך שבו שגכח מורידין יולא [לרעת אין] מורידו' ודכרי חלק"א ככאן אינס מוכנים ודכרי חרב זרע ילחק (חסר) :

רש"י ד"ה באחי' מאתא כרע' שזה אחמן האם לאחיו של קטן מן האב עכ"ל

ולא רנה לז' כפי' חר"מ שמשום דהא קאמר לקמן ולא אמרן אלא באחי דאבא אבא באחי דאמא לית לן כח דל"ל טעמא דנכסי מלוג דס"ל דהעיקר הוא שיאמר נכסים שנעלו לו מאביו ואחי לאחוזקי לנורך אחיו אם שאין לו הנאה ודכרי חר"מ שם תמומים ואפטר דכרי חר"מ שם לפי השקנא וכ"כ הלח"מ ו"ל יע"ש :

ע"ב ד"ה דוקמנהו לצלגא דנכסי בידא דיוטק' וכו' ולכאור' דחילת' חו"ל

למימר [דילמא לא שכיב' חבת שגכית ואין מורידו'] קטן לנכסי שבו [וחנה חר"מ ש כת' ולכל] חפחות חלי הנכסי' וכו' [ולכאור' מאי קאמר] ולכל חפחות דהא [אפטר דלא שכיב' חבת שגכית] ואמריקן אין מורידו' קטן [וכו' ואפטר שאין] לו חלק כהן כלל כדמשני בגמ' ומאי ולכל חפחות וי"ל רבונתו דאין לפ' כונת חגמ' דקאמר טקמנאו ביד' דיוטקא ר"ל כל הנכסים דומיא דקאמר מעיקר' לוקמנאו ביד' דאחת' דחבא ודאי אין לפ' כן דלמה יגרע כח האחת' דאפי' את"ל דמתו שתי חשבויות לכל חפחות יש לה חלי הנכסי' וע"כ רבונת חגמ' דלוקמנאו ביד' דיוטק' אינו אלא על פלגא לכל חפחות וזהו דקאמר לכל חפחות וזהו כונת כס"י [א"מ זהו מה שחבנתי ולקטתי מדכריו כפענ"ד והשאר חסר ונשרף ולא נשאר כי אם ראשי שיטין ומע"ד :

ד"ה אתא ליה אחא מבי חוזאי שחלך אביו לבי חוזאי וגשא שם אשה וכו' וחזר מרי לכאן עכ"ל עיין ברש"י בכתיבו' ד' כ"ז שפי' שולר כאן וחלך (חסר) :

ד"ה דלאו אחור הוא וכו' או בקש עדים אחרים עכ"ל ומה שאמר תרתי לא עברי לא

ללקט ממנו כלום :

דף מ"א ע"א ריש"י ד"ה והא לא חסרה וכו' ואי

ק' וכו' אלא משום שאל של מרעת וכו' עיין בס' המאו' מה שתי' לזה ויש לרדק בדבריו דאדמקשה מדלקמן ליקשי מהכא דקאמ' לעיל מ"ד לשלוח בה יד קסב' שליחות יד א"ל חסרון וכו' וחדר קאמ' וקסב' שאל של מרעת גולן חוי שגריה רלחו חא

במא תליא ובתי' יתו' וז"ע :

תוס' ד"ה שנטרה ע"מ לשלוח בה יד פי' ליטול מקצת וכולי וק'

דבשלמי פרקין וכו' עיין ברכיו כפ"ג מה' גזילה ובחרא"ד שם ותכין כונת חתום' אך מה שיש לחבין דמה שייכות וקישור מה שח' משלמי פרקין לרכייהם וכו' דלכאור' יש לב' מאי א"ץ חסרון ר"ל שא"ץ דעתו לחסר כדי לתרץ מה שח' כש"מ מהחיה דחניט מקלו ותדמילו דחתם לא היה בדעתו לחסרון [כלל] לא כן למ"ד א"ץ חסרון דמ"מ היה בדעתו לחסר ע"ש וא"כ הייתי יכול לפרש דגאלי דקאמ' א"ץ חסרון ר"ל שא"ץ שיחא בדעתו לחסר כלל ואידך סבר שריק שיחא בדעתו לחסר [וגם מחסר] וז"ש לגזילה ואידך סבר לשלוח בה יד אפי' שאינו בדעתו לחסר ממנה כגון לחניט מקלו ותדמילו עליה ואינו חייב מטעם שאל של מרעת לא מטעם שליחות יד [וכמ"ס חרא"ץ כש"מ רלא קפרי אינטי בהנחת מקלו ותדמילו שיעשה שאל ככך ולא מחייב אלא מט' ש"י דגזירת הכתוב חיא ע"ט] ובכך ל"ק מה שח' חתום' מדלקמן שלמי פרקין [דלקמן לא אמרי' אלא לענין שא"ץ לחסר דניח' ליה דתחוי כולה כסוס אבל מ"מ כפי' שיחא דעתו לחסר והכא אין דעתו לחסר] לזה כתבו דגאלי פי' ליתא [אלא פי' ע"מ לשלוח בה יד ליטול מקצת וכו'] והשתא קשה [משלמי פרקין] ודר"ק חוטב :

ע"ב ד"ה רבא אמר לא תימא וכו' ועי"ל דרבא בא לב' דחא דאמר ר"א דא ודא

אחת חיא לא שזניחם לריכי לגופייהו וכו' עכ"ל עיין מ"ש מהרש"א וכו' לכאד לרכייהם דפליגי [שני תרומי' חתום'] בקו' מהר"ם מלובלין ומה שתי' דלתי' קמא אמרי גלוי מילת' כעלמא [אפי'] אי לא כתי' אלא חד קרא וכמ"ס מהר"ם בתי'. ולתי' חב' לא אמרי' גלוי מילתא אלא [היכא] דכתיבי שליחו' יד בתרומייהו אז אמרינן מסתמא כל מה שיש בזה יש בזה אבל אי לא כתיב אלא חד לא הוה ילפי' בדרך גלוי מילת' [בקו' מהר"ם] וא"כ לב"ז א"ץ למ"ש מהרש"א ול"ק כל מה שחקשה דאח"כ דדיו ילפי' [גם] כש"מ בדרך גלוי מילתא וכן נמי אי מוקמי' חסיה דש"מ לדיו ודש"ש לא"ץ חסרון ילפי' לתרומייהו בדרך גלוי מילתא [כיון דכתיב שליחות יד בתרומייהו] ודר"ק :

ורע דמ"ש מהרש"א בסו"ד א"כ נימא דסב' רב

יוסף כרבא וכו' כינת דבריו הוא דר"י ס"ל דלריכא חסרון אלא דה"ק דלריכי תרומייהו חד שלא תאמ' דיו ואידך לברתניא אבל ר"י כ"ן ס"ל דלא אייתר אלא חסיה דש"מ [לומ' דא"ל חסרון] אבל דש"ש אינטי לגופה [שלא תאמ' דיו בפרש"י ואינו דקאמ' משונה] ור"י קאמ' דתרומייהו יתירו ואינו' חד לדיו ואידך לברתניא ודלא בה' זרע ילחא שחבין שכונת מהרש"א דר"י כ"ן קאמ' דלא אינטי דש"ש ור"י קאמ'

חצירות יהיו משומרים לשבוי ואשטרושו' לריקני לא עבדי' א"כ האחת' עדיף' אבל השתא דמספק' ל' דילמ' שכיב' סבת' ויש לקטן חלק אין לחציד היתום ודאי דיש להעמיד אשטרושו' ואע"פ שאין טהון לקטן לא כאריס וכל חצירות שומרים לא שייך לומ' אשטרושו' לריקני לא עבדי' כיון דאשט' שומרים לקטן ודר"ק חוט' [א"מ לשו' זה מלאכתיו כפי' ומעורב' וסדרתיו ותקנתיו כפי' ד"ה וא"ש אש"מ עכ"ה] :

דף מ"א ע"א ריש"י ד"ה וכן אמר רבא ל"ג שאין זה לשון

הגמרא להביא דברי האמוראים וכולי ועוד דרבא תלמידי' דר"מ וחיבי אמר ר"מ וכו' עכ"ל דברי רש"י מורכבין אהרי ריכזי דבתחלה חקשה על ל' דחאי וכן אמר רבא חס דברי חס"ס ואח"כ חק' על ל' שחם דברי ר"מ ולכאור' עלה בדעתו לומ' שחק' חב' שייכ' אפי' אש תאמר שחם דברי חס"ס אין חס"ס מכיא סייעת' מדברי תלמידי' לרברי חרב . וקו' חא' שייכ' אפי' אש תאמר שחם דברי ר"מ איך ר"מ מכיא סייעת' מדברי האמור' לרברי המשנה אלא דרש"י נקט שאל בדקדוק מצי שחק' חב' שייכ' יותר אש תאמר שחם דברי ר"מ וקו' חא' שייכ' יות' אש תאמר שחם דברי חס"ס ומה שאל פי' שחם דברי חס"ס ולאפוקי ממ"ד ככ"כ וכו' ויגרוש וכן אמר רב משום שאם חס דברי הגמ' הוה לריך חס"ס להביא כל המחלוקת של כהר' אבל אש חס דברי ר"מ א"ץ להאריך הרבה . ועוד שאם חס דברי חס"ס מה לו להפסיק בין א"ל אבוי לרברי ר"מ שחוי לדעת רש"י אבוי עם ר"מ הוא שהיה מדבר אבל לדעת חתום' ניח' שהביאו כשכיל קושיי' אבוי עם רב' רש"י וכן רן רב' כך ולדעתם רב' אינו חולק עם מ"ד רוקא מחמת נכס' דה"נ מחמת נכס' אבל לדעת רש"י מוכרח שאל הביאו כי אש שחולק וה"נ השכיחו מחמת עלמן דאי השכיחו מחמת נכס' מאי נ"מ הביאו ויש לב' דברי רש"י בדרך אחרת דבתחלה חקשה על ל' שחם דברי חס"ס ול"ק דחא תלמידי' דחש"ס מכיא דכן נמי רב' רן חכי לזה כת' שאין דרך חס"ס להביא (חסר) :

תוס' ד"ה אלא לכור כלבד וא"ת א"כ בפחות מכור נמי וכו' וי"ל וכו' דא"א

שאל יתחסרו עכ"ל [לא ידענא] מאי קא מק' מהרש"א [דאימא בפחות מכור' אינם אוכלים כלל ולא יוציא ממנו כלום ע"ש רוח] ל"ק דחא ר"י לא פירש [דאינו יוצא לו] בפחות ואי איתא [דש"ל חכי חו"ל לר"י] לשלוב כדיר' [דרוקא לכו' אבל פחות אינו מוציא] (חסר) :

ע"ב גמ' ר"י לטעמי' דלית ליה מחילה דתן וכו' לכאור' משמע מכאן דטעמא

דרכן משום דאית לחו [מסתמא אחולי אחיל נכית] וזה שפך דברי חתום' ככ"ק [ר' מ"ו] שכתבו [דטעמ' דרכן דאין דמי' מוריפי'] אלא משום דאיכא [רובא וחזקה] רובא דקרו [ללמד למד ולבקר כק' ועוד] שהוא מוחזק אלא העיק' הוא [דטעמא דרכן משום] מחילה ומה יתו' קו' [סתום' כד"ה לרברי חכמים וכולי שחק'] ולימא מות' לערב [אלא משום דאית] לחו מחילה דאבוי לא [ס"ל דטעמייהו משום דאית] לחו מחילה אלא [משום דרובא וחזקה] וייתישב לדעת [והשתא' חס' ולא נשא' כי אש ראשי שיטין ולא יכולתי

מסכת בבא מציעא

מקומו' אפשר דהוי קפיד' יותר מב' מינוס לרש"י
אמנם גם לתוס' שם י"ל דלא הקשו כן לרש"י משום
דאש"ל דרש"י י"ל רב' מקומו' חיי קפיד' יותר אש"כ
דחס לא ש"ל הכי עכ"ל :

דף מ"ג ע"א ד"ה בא' אריא הוליא וכולי
לר"ה וכן לרב יוסף

וכו' המוכר אזור להשתמש במעוה שקבל וכו' עכ"ל
פי' לדבריהם דע"כ לר"ה ולרב יוסף דהתם תשמיש
מחייב באונסו' א"כ אזור המוכר להשתמש במעוה
שקבל [וחיי ש"מ וא"כ ואמר לו נשרפו מעותיך דש"מ
אינו חייב לטרוח ולהליל אבל] לרב נאמן דהיה ל' ח
התם תשמיש אינו גורם להשתחייב באונסין א"כ אף
[דמותר] להשתמש לא תיקשי קו' התוס' דאמר לו
נשרפו מעותיך בעליה [באונס] דהא מ"מ חייב להליל
כדכתבו התוס' כהם פרק חלון ד' פ"א ע"כ דש"ס
מחוייב לטרוח ולהליל :

וכתבו עוד שאם היה מות' להשתמש וכו' ר"ל
שאם היה מות' להשתמש אש"י
דמעוה אינם קונות לבתר דתקימו רבין דלא קני לא
במשיכה תיהיב בין לר"י בספר נכרי בין [לר"ל]
בספר ישראל ואף דנכרי לא קני במעוה כמו בישראל
דלא קני נמי במעוה אחר התקנה ואש"ה מות'
להשתמש בהם ולא אסיק אדעתיהו למלק בין
דאורייתא לדרבנן עד תי' הב' .

וכתבו עוד וכמו שאמר' להשתמש בהם לר"ה
ה"ל לר"ל ולר"י שלא תאמר דרובא
לר"ה דאיה ליה דהא בהא הליא [דחס מות' להשתמש
חייב באונסו' ומעל מיד] פ"כ דאש"י להשתמש בהם
מיהו לר"ל ולר"י ל"ל דהא בהא תליא ואש"י דאיה
לחו דמות' להשתמש בהם לזה כתבו דמשתמ' גם
[לר"ל] ולר"י [אש"י להשתמש] כיון דלא מלינו דפליגי
וא"כ מה הועילו במה שתיקנו ודלא כה' עין יהוסף
שנתקשה בדבריהם . ומה שהק' מהר"ם שיה דהו"ל
לאקשווי לר"כ בקיבור ע"ש לא ק' דעיין בתוספות
דעירובין חנו"ל שכתב דלר"כ [דאף שאינו חייב
באונסין ולא הוי אלא ש"ס מ"מ חייב לטרוח] ולהליל
ולא חשיב אונס . מיהו ק"ל בדבריהם שם שמהא
שכתבו זה [דמות' להשתמש בזווי ומחוייב להליל
א"כ לפ"ז] לא קשיא קושייתם דה' [דאמר לו נשרפו
מעותיך וכו' ובשלמא בכלן חקשו משום דהכריחו
דהוי ש"מ אבל שם לא הזכירו זה ואש"י דקו' לתי'
הא' דשם יע"ש . ומה שהקש' מהר"ם שיק' ז"ל על
התי"ט [מדבריהם דהתם] כבר התי"ט בעלמו כהב
שאש"כ דהא דבריהם דהתם יע"ש :

ד"ה והתנן כל הנזליים וכו' ואש"י רב דאמר
במרוכה וכו' מאי קמ"ל מתני' הוי
וכו' עכ"ל מקשי' העול' דהא מעיקר' אסיק אדעתיה
(חסר וחי"מ) :

ע"ב ד"ה החושב לשלוח יד בעקרון וכן
מתכבת פגול נמי הוי
בדבור וכו' עכ"ל מכאן ק"ל למא שכתב בש"ע א"ח
[זי' ז"ח] שזריך שלא יתירא בתפלה שמתכבת
פושלת כמו חקרבן שמתפגל במתכבת ע"כ שזחי
חיפך דעת התוספות' דהכא ודמולין ודפסחים ועיין
בתי"ט ובסדרמכ"ס פ"ב מה' פסולי המוקדשין ויש
לי אריכות דברים בזה ואכתוב במקום אחר כס"ד :
דף מ"ד

קאמר דלא איננו' תרוייחו דהא במרוקן משואל ולזה
הק' דא"כ לא נ"מ מירי לענין דינא ע"ש וזה חפז'
לא יערק בדברי מהרש"א שחרי כה' דלכ"ע אפילו
לר"י דאיה ליה דלריכה חסרון וכו' והאמת שדברי
מהרש"א אחר המחילה תמוסים דהא ר"י קא' אריב"ן
ור"ל דאינה משונה דש"ס משו' דלא וליה מש"מ ולא
משמע דקאי אדערויחו וק"ל :

דף מ"ב ע"א ד"ה אמר שמואל וכו' רבי
נליס וכו' דכעין
זה פריך בש' שור שנגח וכו' עכ"ל ר"ל דלכאור' היכי
פרכין חכי דמהיבא תאמר שלא יגלם כפל משום
שחייב בקרן וא"כ היכי פרכת דלא ילפי' שחייב
בנגבה הא כשתפריך כך אתה אומר שחייב
[בכפל] לזה כתבו דהפירכא היא כך משום דכי ולפת
כך חייב בקרן [ואין בו כפל] וכעין זה פריך גבי
רובע ונרבע עשה בו אונס כרלון [תאמר כטונס שלא
עשה בו אונס כרלון] ור"ל דברלון חייב ובאונס פטור
וא"כ לא ילפי' לא אונס ולא רלון [ומאי לא עשה בו
אונס כרלון איכא] אלא ר"ל דכי וליק וכו' ואף דהש"ס
דמי התם לקטלא והביא [ראיה] מכאן זה חכמה דאי
לקרנן לא אונס כתיב ולא רלון כתי' מ"מ לדעת
המקשה אשכחן דפריך חכי משום דהכי הוי פשטא
דבריי' [כמ"ס התוס' שם] והכי דעת חמ"ד האחר
אלא דברך דהויא קאמ' [א"מ עיין במ"ס המחבר
ז"ל בפסחים ד' כ"ה עכ"ל] . אבל ממאי דפריך
[כפ' השואל מה לש"ס] שכן משלם כפל [בטוען לשטוי'
מוזוין] תאמר בשואל שאינו משלם כפל בטוען לשטוי'
מוזוין אש"כ דס"ד דנגב הוא אינו מוכרח לפרש כד
אלא דבלסטי' מוזוין חיינו שבויה דקרא ווראי בשואל
חייב [אש"י] אי הוה פטור מגניבה משום דבלסטי'
מוזוין לא אפשר למטרע ולאתויי כ"כ כגניבה והוי
כמו שבויה וכמ"ס בש"מ שם כפ' השואל] ותדע
שהתוס' הולכין להביא ממקום אחר ולא ממאי דפריך
בלסטי' מוזוין מנה וביה ודלא כמהרש"א . ואין
לחק' דא"כ לפ"ז אמאי [דחו] הו"ל לתרץ משום דהא
בלסטי' מוזוין פטור ולימרו שאני לשטוי' מוזוין שחוא
שבויה כמ"ס התוס' בקצא וי"ל דלענין ש"ס וראי
אי הוה אמרינן כל [בגניבת] אונס חייב משום [בגניבה]
קרובה לאונס [א"כ ה"ל לוסטי' מוזוין שחרי נגב
הוא והוי בכלל גניב' אונס ולא בטר קרא שבויה
אלא שבויה ממא דהויא אונס במור ולא גניב' כלל]
אבל לגבי שואל וראי חייב אף אי פטור מגניבה
[דרוק' בגניבה דאפשר למטרע ולאתויי אבל לוסטי'
מוזוין דלא אפשר למטרע כ"כ והוי כמו שבויה וילפי'
ליה בק"ו משבויה דחייב] וק"ל :

ד"ה שאין הכלב וכו' דהא מבטיח לן בפסחים
ובולי עכ"ל עיין במ"ס בליקוטי
לפסחים ד' ח' ע"ש :

ע"ב ד"ה מי אמר לי וכו' וסבא איירי שחיי
בבית א' וכו' עכ"ל אבל התוס'
כפ' חתקבל חילקו בין הזכיר ללא הזכיר אש"כ רב'
מקומו' הו"ל ע"ש וא"כ תק"ל מהחיא דחלון וגלוסקמא
לפירש"י שפירש דשלו לא הוי קפיד' [א"מ ר"ל דלש"י
התוס' שם דאין לחלק בין מקום א' לב' מקומו'
אמאי לא ק"ל על פי' רש"י מהחיא דמעילה וכן
הק' מהרש"א שם אבל לפ"ד התוס' דהכא ל"ק דבשני

כיון דחא כחא תליא ומוה חא שחא מכתובות דאיידי לענין קרבן דאל"כ ל"מ ריש לחלק בין קרבן להשכון ודו"ק :

בא"ד ומה לריך קרא למעט חא חתם לא חוי יחוד כלי וכו' עכ"ל עיין לעהרש"א ז"ל בכתובות שחא דילמא חדא ועוד קאצ' ותיורו תמוה דא"כ מה דחו האין לומ' מכא ר"ש דילמא רבנן סברי דא"ל גט שחרור ולכך מחייבי ור"ש חדא ועוד קאמ' ולעיקר קושיותו נר' דל"ק דסתום מקשי' אקרא דלמא לריך קרא לחכי ולא היה לו להזכיר מכא מיעוט דקרא ודו"ק בלשונם כאן שכתבו מה לריך קרא למעט ודו"ק טעם :

דף מ"ט ע"א גמ' ההוא שלא ידבר אחר בשם ואחר כל ב: חרי"ף פסק כר"י והביא פי' אביו ולכאח"כ הוא תמוה וכבר הקשה עליו הדא"ש ז"ל והנה לפי המפרשים שכת' חר"ב [בש"מ וכו' כ' ח' בעל המאור] דרוקא בחר תרעא אבל בתרי תרעי מורה ר"י וא"כ ודאי דמפרש הש"ס חכי דאחמר וכו' ועד כאן לא פליגי אלא בחר תרעא אבל בתרי תרעי לא אמר וא"כ קר' הש"ס אכ"ע ומשני אביו [שלא ידבר א' בשה וכו'] ר"ל דרוק' בחר תרעא אבל בתרי תרעי לא אמר כדפרש"י . מיוסו מדברי רש"י לא משמע דכ"ע מורה אלא דפליגי בתרי תרעי ופריך לרב והרי"ף מפרש דחקר' הוא לכ"ע ופליגי בחר תרעא אבל בתרי תרעי לא אמר לכך משני שלא ידבר וכו' מיוסו לפ' לריך [לומ' דרש"י חרי"ף דבתרי תרעי אין בהם מחוסרי אמתה ורוקא ונראה דפריך [לר"י נמי] אמתה מרובה ומשני שלא ידבר א' בלב וכו' ר"ל שיהיה ברעיו לחזור אבל אם בלבו לחזור (חסר) :

דף נ"ג ע"א רש"י ד"ה והן נכסי כהן לקדש בהם את האשה וכו' חא דלא פי' דקדשתי אתם כהנ' בכורים לקנות בהם עבדים וקרקעות משום דחוקשה לו המתיר שתי' קומרי דתרומה קתני [מה ס' ד'] והא קתני והן נכסי כהן לכך מתיר דיש כהן קומר' שחאשם מתקדשת וכו' דמשיב' אשת איש [ומייבי' עליה חנק וזה קומר' חוין] וזהו חס"ד של המתיר והמק' לא ניח' ליה בהכרי דמ"מ חיא מתקדשת ומשיב נכסיו זהו קולא ודו"ק :

ד"ה לא תפסה וכו' ואם באת לומ' דחוקיה נמי חייבי משכחת לה וכו' וכו' ר"ל כיון דחזי פרוטה לא תפסה א"כ חזי פרוטה אחרונה פירות אוכל בלא חילול [והפרוטה עצמה חולין היא] ועיין מה שחקש' מהרש"א ז"ל ולכאור' אין מקום לקושיותו דחא מרקאמר מחולל על מעות הראשונים משמע שכבר נתחללו [ומן רב וכבר נאכלו כל הפירות והיאך ילטרפו] ואפשר שכונת קושיותו דילמא פי' חזקיה דאמר מחולל על מעות הראשונים ר"ל דחזי פרוטה הראשונה ילטרף עם חזי פרוטה האחר [וע"כ מיידי שלא נאכלו הפירות] וק"ל . [א"מ ואכתי ק' בדברי מהרש"א שכת' דחך חזי פרוטה חוי דאוריית' מלטרפת שפיר עם מעשר הראשון וכו' והא מעשר הראשון חא מעורב ומדאורייתא בטלה אשת' חזי פרוטה ברוב' וא"כ חו' דאוריית' וירבנן ולא מלטרפיה וכו' ג' יש להק' בדברי הגמ' דקא' וחזי פרוט' לא תפסה דר' חו' דאוריית' וירבנן וכו' ואמאי חוי דאוריית' חא

דף מ"ד ע"א משנה אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומרור הפלגה וכו' [ויש לדרקק למא לא נקט אלא אלו] ולא סדום ומלכים וכו' [ואפשר לומ' דאלו] הכ' הם דומים למי [שאינו עומד בדבורו שעושה ע"פ קו הדין וכן אלו] עושין ע"פ קו הדין [כי אנשי דור המבול היו כל אחד] נוטל פחות משום פרוטה כרי שלא יתאיבו פדיו כדאית' בילקוט חיה א' מביא קופה תרמוסי' וכו' [וכן דור המבול] [דכתיב חן עם א'] ושזה אחת לכלם [ועתה לא יבדל מהם כל אשר] יומנו לעשות (חסר והי"ח) :

ע"ג רש"י ד"ה כילדותיה משתבר' דודאי כן קיבלה מרבו ר"מ וכו' עכ"ל מבין רישו עיני הרב ניכר שהבין דר' גופיה משעק"ל אי כילדותיה שמע אי כזנותיה שמע ולכך שחק ר' ולכך אחא רב אשי למימ' כילדותיה' שמע דאלו לרעת מהרש"ל ז"ל שחזר בו וא"כ ודאי שר"ל שלא שמע כי אם דברי זקנתו וא"כ לא יתכנו דברי רש"י ז"ל גם דברי הריטב"א ז"ל שחם תרי תנאי לא יתיישבו בדברי רש"י ז"ל אלא ודאי העיקר כדכתיבנא ויש להחכים דברי מהרש"ל שחזר בו ובא לכלל ספק ולא כילדותיה שלא יש לו שום ספק וק"ל :

ד"ה לגבי פירא טיבעא חוי דקדשני סלעין וכו' עכ"ל חקשה מהרש"ל ז"ל דתפ"ל דקר' כתיב וזרת חכמך וע"ש אף דבפריטוי לכ"ע מחללין כדקאמ' הש"ס בסמוך ופי' כסף חיינו מטבע מ"מ אין הכסף יולא מכלל ולדירי לק"מ דודאי חא דקאמרי כ"ש לא יעשה אדם סלעים וכולי חיינו מדרבנן דמדאורייתא אין חילוק דרוקא ללוטנא מלענתא דמדאורייתא הוא והא דכתב רש"י לעיל דרממנא אגר וזרת חכמך לאו דרוקא ותרע דחא לגבי פריטוי מחללין לכך הביא ממחני' וכו' ד שכן הביאו בש"מ ושתי כפל כל חון וק"ל [א"מ אצנא מדברי רש"י לקמן ד' מ"ה ע"כ ד"ה ואין מחללין מבע"ל וכולי מבואר דחוי איסור' דאורייתא ועיין בהריטב"א הביאו בש"מ שם עכ"ל] :

דף מ"ח ע"א תוס' ד"ה תשומת יד לא אחרירה קרא ח"ל לא לריך לחזיר עושק וכו' עכ"ל ר"ל דלפי שיטת [רבא ח"ל עושק לא חיה לריך לחזיר] והמקשה [שחקשה] אימא מעושק חא דאחרירה קרא חיה יכול לחקשה כשיטות אין התורה חזירה עושק דרוקא לפרט דוחו חושי' הש"ס דלשון הש"ס לא משמע חכי א"כ יש לפרש כפי' מהר"ם ז"ל דלגמ' חיס לריך לחזיר מעושק כלל דאדרבא אי לא אחרירה כלל כ"ש דחוי סויעתא ודלא כמהרש"א שדחק בדבריהם . ולפי' שיטת מהרש"א שפי' [ל'] דקביעות [דבריהם] חא בקו' המקש' שאמר ותשומת יד לא אחרירה קרא ויש לפרש שכונתם דבשלמא בלא קו' המקשה יש לחלק בין לענין השכון בין לענין קרבן ולענין קרבן לעולם חייב וכו' לא אחרירה קרא חא לענין השכון מיוסו מהמקשה שחקשה ותשומת יד לא אחרירה קרא משמע דח"ל דאין לחלק בין השכון לקרבן דאי יש לחלק אימא איפכא דלא אחרירה קרא לענין [קרבן] [השכון] ולענין [השכון] [קרבן] לעולם חייב לכך חק' דא"כ חיה יכול לחקשו' ל"ל למכתב עושק

הא כיון דאזיל מילי פרוט' דלא תפסה הוא מעורב בפירות פרוטה דתפסה ומדאוריית' בטיל ברוכ' חו"ל דרבנן ודרבנן ואע"פ שיש לדמות דכונת חגמ' דפרוט' תפסה פרוט' ומילי פרוט' לא תפסה וא"כ אין יכול לחלל הכי דאין מבטלין איסור' לכתחלה וא"ת מעיקר' ילדך המעורב עם הפרוטה ומילי וחלל הכל ביחד הדר חו"ל דאוריית' ודרבנן וכו' מ"מ אין פשט חגמ' הכי וכו' דמכאן ראיה לם' המרדכי בסוף מש' חולין דכל דבר היתר ואיסור שמתחלתו מעורבין לא בטל אפי' מדאוריית' דכיון דהיתר תחילתו מעורב אין לו כח לבטל האיסור ועיין בה' מש"ל בש"א מה' מטמאי משכב ומנוח ובחשע"ה בה' יו"ט בשופ"ה ר' נ"ט ע"ב ע"ש וא"כ ה"ל כיון שהפרוט' שנתחללה היא מעורבת וכתל תחלת ביאת היתר לעולם הוא מעורב עם האיסור אינו מבטל האיסור עכ"ל].

ובזה יתיישבו לנו דברי החוס' שחקשו ממתיני' דמעשר שני ולא חקשו מהחיה דחוקיה משו' דבחזקיה אפשר דיעשרו הם כקו' מהרש"א ז"ל ולזה חקשו ממתיני' ראיינו בלא לירוק :

תוס' ד"ה ושענין רחוקת ידים אפי' למגע דאלו לאכילם וכו' עכ"ל

דבריהם תמוהים דהא [למאי דמשני בחגיגה מעיק' כאן לאכילה כאן לגניעה א"כ ע"כ] לרבנן דאוסרין במעשר ע"כ לגניעה דאלו באכילה אפי' דחולין נמי וכן למאי דמתרין [לבסוף הא' והא' לאכילה] הא' בנחמ' הא בפירו' ע"כ דלא כחכמים דהא חכמים דקאמרי דוקא במעשר דולא בחולין ע"כ דאיידי בפירו' דהמתרין מוקי לחו כולחו באכילה כמ"ש החוס' שם] והש"ס דמתרין הא בנחמ' הא בפירו' קאי לתרולין קו' חולין אכולין אכל קו' מעשר אמצער ע"כ הא' ר"מ והא' רבנן ועיין לתוס' שם שדבריהם בשני הדיבורים ד"ה כאן באכילה ור"ה הא בנחמא וכו' הם תמוהים וראיתי למחרש"א שם שחק' בדיבור הא' וז"ע :

ע"ב גמ' אי' ר"י מאי אריא ולא וכו' יש מקשי' אמיאי לא דמרינן הכא לא מיבעיא קאמ' כדמתרין לקמן ולק"מ דלא שייך לתרין הכי לא אי אמרינן דהא קתני א"כ מלת באיזה וכו' קאי אכנכס לירושלים ונלא אכל אי אמרינן תרתי קתני א"כ אכל דהא קאי עלה מלת באיזה וכו' וא"כ לגבי ילא נמי קאי עלה מלת באיזה ובאיזה משמע דוק' ולא שייך לומר' ל"מ קאמ' וק"ל :

תוס' ד"ה בר' יחוד' וכו' וא"ת דבפ"ג דמעש' וכו' עכ"ל לא ידענא מאי ק"ל

דאח"כ דעיק' טעמיה מדכתיב כסף א' ולא כסף ב' אלא משום דרבנן אצרו לו ק"ו וא"כ ממילא מוקמי' כסף א' ולא כסף ב' אטחור ולא אטמא דבעהור כ"ע מורו להכי אהדר לחו ר' יחוד' מבח הפירכה וממילא אוקמי' האי מיעוט' אפי' אטמא ושו"ר שכן חק' השנ"י :

ד"ה אין בו שו"פ וכו' ולא בעי למדרש אין בו שו"פ אינו מוסיף חומש וכו' עכ"ל ולא ניק' לפרש דקושטא דמילתא הכי דפליגי לענין חומש משום דאי מפרשי הכי א"כ לכ"ע אפי' אין בו שו"פ נכדח א"כ מאי מקשה הש"ס למ"ד אין בו מאי ריו דלדוריו' נכדח שפיר קאמ' ריו אחומש דאינו מוסיף ותו ק"ל דא"כ לעיל כי פריך ואי אית' לדחוקיה

חו"ל דשיל"מ ובלאו חזקיה חקשי ליה כיון דנדרה [חו"ל דשיל"מ] ולית ליה ביטול [א"מ] ותמיחתי שלא חקשה ג"כ מדקאמ' חגמ' לעיל בהדיא ומילי פרוטה לא תפסה וכו' עכ"ל]. ותו קשה חגמ' דלקמן דקאמ' ולייתי מעש' בפרוטה ומשני כמ"ד אין בחומשו והשתא אי פי' חבדייתא למ"ד אין בו לא אחיאלא אחומש א"כ אפי' למ"ד אין בו ח"ש דבחומש לא קמיירי. ומתתימא על חתמב"ס ז"ל שמש' לה דאינו מוסיף חומש שכ"כ מר"ן ז"ל וכו' דלעולם חתמב"ס ז"ל מש' לה כחומש' למ"ד אין בו קאי אצדיון ומ"ד אין בחומשו מש' לה כחבדייתא דקאי אחומש וכו' כקו' החוס' חב' והשתא א"ש כל חני קושיות דאקשי' דהש"ס לעיל קאי למ"ד אין בו והש"ס דלקמן א"ש עמי ודלא כמרן ז"ל וק"ל :

דף נ"ד ע"א רש"י ד"ה הבעלים נחנין וכולי

חומש וכו' והתם פריך וכו' עכ"ל כ"ל דחוקש' לרש"י דילמא לאו דוקא ומאי פשיט דחומש' מלכר לכך כתב דהתם פריך וכו' מדקתני סיום המשנה וכו' ש"מ דוקא וק"ל :

תוס' ד"ה אמר ר' נרשין וכו' סבר דחומש לא מעכב עכ"ל לכאורה נראה

דקביעות החוס' קאי לשיטת' דמקשה דש"ל דפליגי אי חומש מעכב מה יפרש בדברי ר' ולכך כתבו סבר וכו' מיהו קשה לשיטת' זו כיון דירע המקש' דאיכא מ"ד דחומש לא מעכב [ואש"ה לא יאכל] מטעם פשיעות' מי הכריחו שלא נפרש בדברי ר"א ור"י הכי דדוקא לומר' דלא ניק' ליה לומר' דטעמא דפשיעות' שייך בשבט' ולכך לא נישא ליה לומר' הכי. אלא וראוי דקביעות' התוספות קאי במסקנא דחמקשה הוה סבור דטעמא דר' אע"ג [דחומש] מעכב מ"מ בשבת לא עשו חכמים חיוץ דעונג שבת דהי לחאי עיובא כמו שגמ' דרמי' לשבועה דאש' שגבע לזום בשבת אין השבועה חלה וכן כגמ' דברי' [החזיר] בשביל עונג שבת וירדפתי שאין האמת כן אלא שדורוק גרס לי כ"ו ור"ק היטב :

ד"ה מכלל דפליגי אפי' בהקדש תימה דלישני דה"ק נרשין דברי ר"א לר"י וכולי

עכ"ל עיין לה' תורת חיים ז"ל ואשתמיט מניה סוגיא דב"ב ר' ע"ט גבי בור ושוכך דע"כ פי' חבדייתא כמו שחביתו החוס' וק"ל. ומה שלא קבעו קושיות לעיל כ"ל משו' דכיון דמתרין ע"כ בר' יפרש הכי משו' פשיעותא מש"ה פי' בתנאי נמי דפליגי בטעם פשיעות' וחמק' אין הקו' עליו דקו' החוס' אינה כי אם אמתרין. ועוד יש ליושב בדרך אחרת ואין להאריך וק"ל :

ע"ב ד"ה לענין חומש קאמרת וכולי וי"ל דבמסקנא וכולי לא אשיק

אדעת' וכו' עכ"ל עיין מה שפי' מחרש"א ודבריו תמוהים דלכ"ד במסקנא מרבה אפי' סוף הקדש א"כ הוי חופך חבדיית' [דמית' מניה שייעת' לקמן לריב"ל] דקתני אפי' במקדש קדשי מובח אינו מוסיף חומש [על הקדש כ'] ועוד חבדי' לא מריב' סוף הקדש' אלא ק"ק וקדשים קלים וכו'. והעיקר כפי' [גמ' דהש"ס] ז"ל דהשתא נסתר כל חבנין שכתב מחרש"א דכתיבו אינו לא ע"פ פי' דחבדי' קאי בכל מילי ומרבה אפי' סוף הקדש אכל

דעתם בתום דכורות. ומחש"ל ז"ל אין כונתו ליושב קר' התום' רק ליושב דברי רש"י מהכרח התום' ולא ידעתי מה בא מחש"ל ז"ל ליושב ולחוסף על מחש"ל וק"ל :

בא"ד ונראה כמו שפי' ר"ת דמתני' רהבא

אייורי ברבית דאוריית' וכו' עיין מה שהק' מחש"ל ולכאור' נראה ליושב דכיון דל"ב רהבא פי' שש עליו ומעלה בכל חדש גם בענין חכורה כן דמחי תיתי לחלף חלשנו' מיחו חא ליתא דמנינו ל"ב בכמה דוכתי בכתובה בענין חלשה שאין פירושו כן שמעלה בכל חדש ועוד רש"ס לא פריך מכא מאי פסקא אלא מכא דמשמעות ל"ב אינו כן ואם יש לפרש פי' קר' חש"ס חכי רחא דקאמ' ל"ב קרית ליה היינו מכא מתני' רהבא א"כ מה חכריו חתוספות דע"כ חמקשח ס"ל דלא קביל וכו' רחא יש לב' חש"ס דמעיקרא ס"ל דפי' ל"ב [בדקביל] מיחו מכא מתני' רהבא דע"כ פי' [דלא] קביל פריך על החיוב דכורות אלא דמשמע לחו דקר' חש"ס אינו אלא מכא לישנא דל"ב ולא מכא שמשמעות מתקלף וכן נראה מפרש"י גם ליכא [לחורני דלא בעי] למיח' [חכי משום] דתק"ל לצלוג וליתני בריר' רהבא לא שייך דחא מ"מ איסורא דרבנן איכא אלא [י"ל] דחש"ס קושטא דמילתא קאמ' דלענין דינא [גם ככה"ג] פטורה מן חכורה מכא יד נכרי באמלע [דלא] גרע משותף באזנה דחי"ל דפטורה מן חכורה וק"ל

שם בגמרא מרבה חונו וכו' כגון שבור מלכא בש"מ פי' רשבו'

מלכא הוא שמואל ויהיה פי' שחוקן דלים יקבלנו ויוליאו בדיונים מיחו ברבית דגוי לא מסתבר למיח' חכי כיון דמטעם גזירה חוא לא גרע מאבק רבית ואפש' שפי' שחנזבר יחבץ אותם לעניים שימות עני וממילא יחיו בכלל הדלים ואפי' יקבלנו לא חאי אמתון אלא ר"ל כיון שיחא עני חשוב כשו' לחס ממנו חנזבר ומחוקן עליו. אי נמי שמי שיחיה חוקן דלים יגלגל שיחא ממנו ויריות ממנו ויהיה אותו שחלוח עני וזה יעשיר. ומ"ש לא נלרבה אפי' רבית דגוי נ"ל שדקדק ממ"ש מרבה דמאי שנא מרבה דאפילו פרוטה של רבית אסורה אבל ברבית דגוי ניחא דנקט מרבה דכרי חיו מות' ולא אסור' אלא כריכויו וק"ל :

תום' דה' תשיך וכולי אבל אי תשוק ניחא דלא סגי דלא תשוק דאסור'

לחלות לחם כחנם וכולי ועוד שאמר שכתוב וכו' כדי לחסרם וא"ת מאי פריך וכולי כונת חתום' לשלול פרש"י דאי תשוק אינטריק למת' דלא תימא שחוא גזל למ"ד דגזל חנוי אסור' ואף למ"ד מות' חוכא דאיכא חילול ח' אסור' כמ"ש רש"י בסנהדרין בפ' ד' מיתות ולא ניחא לחו חתוספות בלחי דאף תשיך נימא דאילנט' להתי' כמ"ש חתוספות לקמן אלא דנפק' ל' מכלל ולא חייך לא תשיך וא"כ מאי שנא תשיך מתשוק לכך כתב דתשוק ניחא דאילנט' למנוח והשתא ניחא דלא תיחשי מאי פריך וכו' דמשום דאמר דחמנא מנוח לחסרם אין כח ביד חכמים לאסור' נמלא דלרעת רש"י דחיכא דחקורה חתירה כפי' אין כח ביד חכמי'

אבל אי לאו פי' חרבו לא חתא אלא לרבות ק"ק והמיעוט הוא לשום הקדש ונתייטבו גם הקר' האחרונות ודלא כבעל מגדלות נהן שכתב דפי' מהר"ם לא נגע ולא פגע בקר' מהרש"א. א"כ יש לב' [דכרי התום'] מרקאמר כשלמא משמע דחוא קושטא דמילתא אלא ידאי לא אפיה ארעזיה וק"ל :

דף ס"ו ע"א ד"ה פטומי מילי וכו' ונ"מ למ"ד לאו ט"ס

דכו' עכ"ל נ"ל דס"ל לתום' דיונא דאמיתא לא אפי' אלא למ"ד לאו ט"ס דלמ"ד ט"ס ליכא דינא דאמית' ולא ס"ל דכרי רש"י שפי' דמייורי ברפירש בחדרי' חבי' [משו' דאין] ברפירש בחדרי' [מאי קמ"ל] דאמריקן פטומי מילי פשיטא דפטומי מילי חוא לכך כת' דנ"מ למ"ד לאו ט"ס או לשאר תנאים ודלא כמהרש"א ז"ל וק"ל :

ד"ה קמ"ל פי' רבי נמי ארעת' יורה מקנה לה אינו חוזר וכו' ומכאן מקש' ר"ת על

פ"ה וכו' עכ"ל פי' דלכאור' יש לפרש קמ"ל כשאר קמ"ל שבגמ' דר"ל דלא אמריקן ארעת' יורה משו' דא"כ היה לו לחזק דכרי' כמ"ש חש"מ וא"כ לב"ז ליכא קר' על רש"י משו' דשאני חבא דלא חזק דכריה [דנראה שאינו חפץ בדכריה] ופי' פטומי מילי ר"ל כמו פטומי מילי אבל ברעלמ' אה"כ אם עמר חוזר וחתום' לא ניח' לחו כהכי משו' דחא קאמר פטומי מילי כעלמ' משמע דמשמע פטומי מילי לחור וק"ל :

ד"ה לאחר מתן מעות וא"ת וכו' ברפריך בשמוד מיקא"ל קני וכו' והלא א"ל קני חבל וכו' עכ"ל חא דהולרכו להאריך ולפרש חקור' משו' דלקמן חיותי אומר דקושיית חש"ס היא משום דלא קניא ולכך פריך מי א"ל קני ר"ל דלא יועיל חקנון וחמחרץ לא חבין דכרי' ולכך כת' דקר' חש"ס היא משו' דלא א"ל קני כנגד מעותין ואי לא קנה חבל לא קנה אם כנגד מעותיו וק"ל :

דף ס"ז ע"ב גמ' הניח' למ"ד קילות' ור"ל דלמ"ד קילות'

אסיר' א"כ לב"ע אסיר' ובודאי דלית ליה מימאר' דרבא דניכול בנכיות' וא"כ תיקשי לב"ע חוכי אכלי מיחו מרבית חתום' בר"ה רכינא אכיל בנכיות' יראה דעלונת' דקילות' היא לנורב' מרבנן ואשכנת' דסור' אינט' לנורב' מרבנן. ובהכי יתיישבו דברי הרא"ש שכת' דכרי רש"י ומשכנת' דסור' משני שכלל כל השנים יחד מחזי כמכר וחק' מחריב"ל ז"ל דלרעת רש"י למח לוח טעם משו' רכלל כל השני' תפ"ל דנכיות' שרי ע"כ דחש' ניח' דאינט' לנורבא מרבנן ומחתימא מחלח"מ שדחק בזה וכת' דאינט' לחתיר חבתיס דכרי הרא"ש לא משמע חכי דעדין לא כתב חלוקה הבתיס לרש"י ולחתום'. ועוד רחא קאי ארש"י וחתום' ודכרי חתום' לא שייך לומ' חכי רחא חתום' התירו בבתיס ולחמן אכתוב בזה בס"ד וק"ל (חע"ד) :

דף ע' ע"ב תום' ד"ה אין מקבלין וכולי ולפי' לא הוי

רבית זו אלא מרבנן וכו' וק' דמאי פריך וכו' חא ע"כ וכו' רבית דרבנן וכו' עכ"ל ר"ל דמרבית דרבנן ודאי לא חוא ק"ל דא"כ תק"ל במתני' דלעיל דקתני אין מושיבין חנוי וכו' וא"כ מאי פריך וכן גילו

חכמים לאסור כמ"ש הט"ז פ"ד סי' קי"ז ולרע' חתום' דוק' היבא דאיכא מלוה הא לא"ה יש כח ודלא כהט"ז ובמ"א הארכתיו כוח [א"מ עבמ"ש המהדר ז"ל בכתובות ד' כ"א עכ"ה].

ואין להקשו' דמנ"ל לחתום' דהשתא חסיק אדעתיה' דמדרבנן דילמא ס"ד דמראורטת' והמתרין חשיבו לפי שיטתו ואה"כ דאמר דחסיק דמדרבנן ליכא לחאי קו' דו"ל דריוקו מרקאמ' טעמא מאי משמע דשט"ל דמדרבנן ולא שחדש לו עתה ועוד דהו"ל לומ' השתא דאיתת לחבי ל"ק אלא ודאי דהכל חזיל דמדרבנן הוא . ושו"ר לחלמ"מ ז"ל שחכריו כן ופשוט . מיהו כ"ו אי ס"ל דלא פליגי רבינא ורב חייא בטעמים אלא דהכל מטעם שגא' ולמוד ממעשיו מיהו לרעת רש"י שז' פ"ח מטעם דילמ' אתי למסרך ורבינא קדש טעם אחר לא יתכן לריוק מבח טעמא מאי דהא בלא"ה חולקים וא"כ לרעת רש"י ו"ל דמעיקר' ס"ל דהוא מדאוריית' וקא מקשי מבופי' דקרא וליכא ראייה לרעת הט"ז . מיהו אפ"ה יש לחכריו כן מדרבנן לומ' מעיקר' [בשנויי דר"ת] דמדרבנן הוא ובכרי חייא מותר אלא משמע דגם מעיקר' ס"ל דהוא דמדרבנן מיהו מדברי חריתב"א ז"ל שכת' דטעמ' דרש"י דלא גרים דילמ' אתי למסרך משו' דלא שייך אתי למסרך כשילוח לכברי ולוח לישראל דלא אתי למטעי כוח משמע מדבריו דלא גרים מעיקר' [בכרי רש"י] דילמא אתי למסרך דאי לא"ה מאי שגא' מעיקר' דגרסי' לה והבא לא גרסי' לה . והכי מוכח מדברי חתום' שכת' מעיקרא משו' דהכל כרי חיינו ועוד דהא במשא ומתן לא גזרינן שגא' ולמוד ממעשיו וכו' מוכח דאף לל"ק הטעם משו' שגא' ולמוד ממעשיו דאי לאו חבי מאי ראייה ממשא ומתן . ואי לא משתנינא יש למותק' מדברי רש"י ודלא כמהרש"ל ז"ל וק"ל .

מיהו המש"ל ז"ל לא עלה בדעתו סברת הט"ז אלא דאי להתיר ליכא קו' שא' משו' דמלוה לחסדס וחיינו דלא פריך מקר' דוחי אחיך עמך וחדריש שלרעת [בעה"ת] דפליגי על רבינו ס"ל דמעיקר' ס"ד דמראוריית' אסור וחדש לו לבסוף דמדרבנן ע"ע ואינו מוכרח דאפשר דס"ל כרעת הט"ז מיהו חתום' לא ס"ל כהט"ז . אבל ק' [לרעת חתום'] לוקמא תשוך [ולתתיר וכו'] ראי להתיר פשיט' [נימא דאתא] לאפוקי אחיך דלא ולעבור עליו בעשה ול"ת ואמאי אוקמ' תשיך וי"ל דחתום' ס"ל כסברת רבינו דס"ל דמ"ע כדדריש בספרי ואי להתיר א"כ אדמיא לה בריית' ואפשר דס"ל דאי להתיר בתשוך מוחי אחיך עמך נפקא וע"כ דלא אתא לא למלוה גם אית' להו [כיון דכת'י] לא תחטא ע"כ דלמלוה אתי וכו"כ חמט"ל . ולרעת הט"ז קשה דאמאי לא חקשה מקרא דוחי אחיך מיהו ו"ל דלא חשיב מפורש כדריש מאי דאתי מדיוק' מיהו ראיתי בס' גדולי תרומ' ז"ל שכת' תי' אחר דוחי אחיך אפשר דאיידי לענין חזרה ועיון להמט"ל ז"ל :

בא"ד והכל הוא כרי חיינו וכו' עכ"ל כתב מהרש"ל דהלכה כלישנא דר"ח מדבריו נראה דס"ל דחתום' כרעת רש"י ולא ידעתי איך מפ' מה שכתבו ועוד דלא עדיף ממשא ומתן

ולטעם שגא' ולמוד ממעשיו א"ש אבל לטעם דילמ' אתי למסרך מא"ל ואפשר דס"ל דטעם שגא' ולמוד ממעשיו [הוא לכ"ע אלא] דמר ס"ל דוח הטעם אינו גורם [אלא לאסור יותר מכרי חיינו] ומר ס"ל דוח הטעם גורם להתיר הת"ח ולכ"ע אית' להו שגא' ולמוד . או אפשר לז' דבריהם כמ"ש חמט"ל בטעם שצוסק' שפסקו כרבינא ור"ח [דס"ל דר"ת] פליגי [על רבינא אבל] רבינא מוסים להל' . אך מ"ש הרב שגדברי רבינו משמע דלא ס"ל בטעם הנזירה [בר"ח כרש"י] לא ידעתי מאי אולגאי' דרבינו מהפוסקים וי"ל בדוחק וק"ל :

ורענין פסקא דשמעת' חנה כתב הרמב"ם מ"ע להלות לכברי ברבית שגא' לנכרי תשיך וחקש' ח' בעל התרומות מחסיא דסוי מכות וקאמ' כספו לא נתן כנשך אפילו מגוי והקש' עליו ה' גר"ת דמאי אולמיה דהאי קרא מהאי קרא דמרבה הונו ע"ש ולא קשה מרי דבשלמא קרא דמרבה הונו פירוש ויותר מכרי חייא אבל בכרי חייא נשאר מ"ע במקומ' אבל קרא דכספו לא נתן כנשך משמע לא נתן כלל אפילו בכרי חייא ואמאי וסא מ"ע חיא ומאי תושבחת' דבטל מ"ע ופשוט .

וכתב עוד הרמב"ם וכל אבן רבית מותר וחק' ה' לח"מ ז"ל דא"כ מאי פריך מחסיא דליון מהן דהא יש לאוקמא ברבית דרבנן וי"ל לרעת חתום' דמפ' ל"ב הוא רבית דאורייתא א"כ חוי דומיא דירי' וכו"ה מוכרח לרעת התוספות דס"ל דאפילו המקשה ס"ל דהוי דמדרבנן ואפ"ה פריך ע"כ ז"ל כן . ולרעת רש"י ורבינו דמפ' ל"ב ברבית דרבנן פריך מבח יתור' דא"כ חיינו ל"ב וע"כ דאתא לומ' אפי' רבית דאורייתא והוי לא זו אף זו . ובחכי יתיישב מה שיש להקשו' בפ"ש"י בפשטה דאתא לומ' דמקבלין מן הנכרים ואמאי אילטרין לומ' דמקבלין [וחא שגעי' לה] מרקתו ליון מהן אלא ע"כ דאתא לגלויי אשישא דהוי רבית דאור' מבח יתור' :

מ"ב תוס' ד"ה תשיך וכו' וא"ת מאי פריך מהאי קרא הא לא אסור' אלא דמדרבנן וי"ל דס"פ כיון דאמ' רחמנא מלוה לחסדס לא היה לחכמים לאסור עכ"ל משמע דדוק' מטעם מלוה [הא לא"ה יש כח ביד חכמי' לאסור' אפ"ה דהתורה התיר' בשי' ושלל כרעת הט"ז י"ד סי' קי"ז] אך מדברי חתום' בקידושין [ר"ת] גבי הא דאמר ר' ילחם מנין לב"ח שקונה משכון שגא' ולך תהיה נדקא וחקשו ודילמ' משום דחשיב לו חעכוטות' דחייב כתיב וברכך והא חוי רבית דברים ע"כ וקשה דהא רבית דברים לא הוי אלא דמדרבנן ולרעת הט"ז נימא דהרואה דאיכא דהתורה התירה בשי' אין כח ביד חכמים לאוסרו (אמר וקע"ד) :

דף פ"ז ד"ה למה נקוד על אי"ו שבאליו וכו' וה"כ הוי פי' הכא אבל לפ"ה וכו' עכ"ל וק"ל לפי דברי חתום' קו' וסאמר שמואל אין שולחין בשלום אשה כלל אינה מקושרת עם מאמר לימדה תורה ד"א אלא חוי אקרא דבשלמא לפי דברי רש"י דעל קנס שאלו לו א"ש דבשלמא אקרא חייית' אומ' דדוקא המלאכים לפי

ומש"ח אינו' למתני כיוצא בו אלא ע"כ שמע' וכו' עכ"ה] שמע' דאחר חתמת למ"ד גזל חנוי אסור אף בפועל [אסור ליתן בכליו] ור"ק :

שם שבע' ולא אכילה גסה עיין במהרש"ל [שדכריו סתומים ונ"ל] כונתו דאי שבע' ר"ל שלא תוסיק על השוכב פשיטא [ראשי' ענבים ור"א אסור] אלא ר"ל שאם היה שבע בביתו לא יוסיף עוד [לאכול כשכנס לעשות מלאכה] שחיי נזילת אכילה גסה [ראש"פ שלא אכל משל ב"ה] ור"ק . ועוד כ"ל דמהרש"ל קביעות דבריו בדברי התוס' ועיין מ"ש בתוס' :

תוס' ד"ה שבע' ולא אכילה גסה וכו' הוה ממעט' מואכלת אכילה

גסה ולא הוה דרשי' ואכלת ולא מוין דשתיו וכו' עכ"ל התוס' ק"ל שבע' ל"ל דרש' מואכלת דאכילה גסה לא שמה אכילה . והנה לזי מ"ש התוס' בפסחי' ד' ק"ו ובקמא ובקידושין דתרי גווי אכילה גסה הן יש דלא שמה אכילה כגון שנשאו קלה לגמרי [והו' לא שמה אכילה] ויש שהוא שבע ואינו מתאזר אף יכול לאכול קלת והחייא שמה אכילה ע"ש [ור"כ לא קשי' קו' התוס' דאי] מואכלת לא נפקא אלא אורת' דלא שמה אכילה אף מה שהיא למעלה מן השבע אבל יכול לאכול קלת [לא ממעטינן] לכך אינו' שבע' למעוטי מה שהוא למעלה מן השבע ור"כ ע"כ ואכלת יתירא כ"ש אורת' דלא שמה אכילה וע"כ דאחא למעוטי מוין דהא כל אכילה שהיא למעלה מן השבע ממעטינא משבע' [ור"כ מאי ק"ל לתוס'] אף כ"ל דכונת התוס' דלא [לכתוב] שבע' למעוטי אכילה גסה דהא אפי' ענבי' ור"א אסור וכ"ש למעלה מן השבע לכך כת' דאינו' לאיתורי ואכלת למעוטי מוין וזהו קביעות מהרש"ל בדברי התוס' וז"ש דאי לגופיה למעוטי אכילה גסה פשיט' דהא אפי' ענבים וכו' מיהו אי לא כת' שבע' לא חשיב ואכלת יתיר' דע"כ לדין לכתוב ואכלת דחייב לכתוב מיהו בחד דכת' שבע' הוי ואכלת יתיר' דשבע' סגי [דמני למכתב ותשבע ענבים כנפשא] ור"ק :

דף ז' ע"א גמ' אלא גידולי מעשה חולין וכולי לפי מ"ש

חרמב"ס ז"ל בפ"ו מה' מעשר שני גידולי מעשר שני אס' זרעו בירושלים וז' עליו קדושת מעשר שני א"כ ע"כ שמפרש שמעת' דחבא לענין מעשר ראשון ודלא כהתוס' שגר' מדבריהם דמס' גח לענין מעשר שני מיהו לפי המסקנא דמוקי לה במעשר שני ואיורי שזרעו לפניו מחומת בית פני א"כ הוה יכול לאוקמי' [הא והא כר"מ] וכאן במעשר ובאן בגידולי מעשר כיון דע"כ איורי בירושלים אלא דלדעת רבינו קושטא דמילת' דחכי נמי מתרלה ואשת' יתיישב קו' התוס' שהקשו בד"ה וחיובי דמי שהקדמנו בשבולין דהשתא ניח' דה"פ דגמ' דלמאי דס"ד דאיורי באוק' לתומה ע"כ ליכא לפרושי אלא בהקדמנו בשבולין מיהו לפי המסקנא הא במעשר הא בגידולי מעשר והא וזא' כר"מ דמעשר שני ממון גבוה ולא יועיל תי' ה' זרע יחזק ז"ל משו' דבעי לאוקמי' אליב' דחילכת' ור"ק חטב :

תוס' ד"ה חדשות בתרומה וכו' ואפי' כהן וכו' אבל רש"י לא ניק' ליה

לפי שאין להם ילד"ר מיהו כהן דהאמר דאחא תורה ללמד ר"א לרעלנא קשה והאמר שמואל וכו' :

ועוד רפי' דבריו רש"י שדכריו ששאלו מה שלום הנבחרת דמקורם אין קו' דהיינו אומר דהשאלה הוי איה פלונית מיחו השתא רעל חכם שאלו לי אלא כדי שישאלו בשלומה א"כ הקשי והאמר שמואל אין שאלין בשלום אשה מיהו לפי דבריו התוס' שכתבו דרוקא איה פלונית קשה ואפשר דה"פ כיון דאף לשרה שאלו א"ה אברהם א"כ ודאי השאלה אינה אלא חיוב שחיי אברהם הוה עמהם וא"כ גם שאלת איה שרה אינה אלא חיוב ע"ד שאלת שלום והוה לימדה תורה ד"א שדריך לשאול אפי' אם ידעו מכאן ושאלו על אברהם וקאמר באכסניא כולל ב' וזהו מקש' והאמר שמואל אין שאלין אפי' איה פלונית דרך חיוב ותי' ע"י בעלה ודבריו הראש"ס בכאן תמומים .

ע"ב גמ' מוקים לה בכרס רעך ולא של חקדש כת' הנ"י ומדלא אמרינן

איעבא אבל בשל גוי תן שמע' דגזל חנוי אסור [עכ"ל ודבריו תמומים כמ"ש מהר"ם שם] דזה הויף חסוניא ונ"ל לש' דבריו שאמר שפסק הר"ק כמ"ד גזל חנוי אסור כמ"ש ב' חנוול וכן פסק חרמב"ס כה' גזילה א"כ אפאי מוקי רעך [ולא של חקדש] דלמ"ד גזל חנוי מותר [הוא דמוקמי' חכי] אבל למ"ד גזל חנוי אסור מוקמי' לה [רש"י ליתן בכליו] לזה כתב רש"י דאחר חתמת אפי' [כפועל גזל חנוי אסור] ואסור ליתן בכלי ונס' דהא דאשת חרשה [א"מ כ"ל טעמ' משו' דמסתבר' דרעך קאי ארישא דקרא ואכלת ולא אסי' דקרא ואל כליו וכו' ועוד דליהן לכליו הוי גזל מעליא ואין סבר' להחזירו למ"ד גזל חנוי אסור כדמשמ' בגמ' דסנהדרין כמ"ש בשאך ולא מוקי לה חכי אלא מעיקר' דלא ס"ד האי דרשה דחקדש אבל אחר דמיויתין האי דרש' דחקדש ודאי לא דרשי' הך דרשה דגוי עכ"ה] . ובחכי ניח' לי דבריו התוס' שהקשו דהא במעילה דרשי' מדישו וכו' ולכאור' מאי קו' דאימ' דהתם למ"ד גזל חנוי אסור וא"כ דרשי' [למעוטי גוי] ולא דרשי' חקדש [א"מ ולעדן' דל"ק דכונת התוס' דלמ"ד גזל חנוי מותר קש' למאי אינו' רעך אי למעוטי תפ"ל מדישו שלו עכ"ה] אלא ע"כ דס"ל דאחר האגת לא דרשי' האי דרשה כלל אלא אפי' דגוי אסור [וכמ"ש הנ"י] וכן כתב חרמב"ס ה' מעילה וכה' שכירות כפי"כ דהפועלים העושי' בשל חקדש [אין אוכלים דכת' רעך וכן פרה אינה אוכלת דכת' דרישו] ולא חביא האי דרשה דבשל גוי מותר לפועל ליתן אל כליו] וכן משמע בסנהדרין בפ' ד' מיתות לא [א"מ כאן חסר ונ"ל להשלים דבריו דכונתו על החייא דאמרינן התם בד' כ"ז ע"א על חנוול וכו' וכיוצא בהן גוי בנזיל ונזיל בישראל אסור וישראל בנזיל מותר ובעי בגמ' כיוצא בו דגזל מאי הוי אמר ראב"י לא נזרכה אלא לפועל בכרס ופריך אימת אי בשעת גמר מלאכה הויא חזק' אי לאו בשעת גמר מלאכה גזל מעליא הוי וכו' ע"ש ואמאי לא מוקי לה בשעת גמר מלאכה וליתן בכליו דלאו חסור אפי' ולא הוי גזל מעליא שחיי למ"ד גזל חנוי אסור אפי' פועל מותר ליתן בכליו אלא לאו גזל מעליא הוי

שבת' ואפי' במקושר בשעת גמר מלאכה במשמר
אילו אוכל אפי' מחלכות מדינה וזהו חכמה שמואל
דאוקא' בזמרי גיתות וערימות גם זהו חכמה
לעיל הולך לטעם המשמר לאו כעושה מעשה דמי
לשלו אפי' במקושר בשעה שנגזרה מלאכתו דרוק'
בזלזל ועיין למחרש"א מה שנתקשה בזה ולדבריו
ניח' ועיין למחרש"א מלובלן ולריך טעם לחלק בין
משמר דתלוס בין משמר בשעת גמר מלאכה במקושר
ועיין בש"מ ודר"ק היטב .

ודמה שהקשינו בגמ' ג"ל שזהו כונת רש"י
שבת' לחכי קרי ליה מקשאות
ר"ל שהוקש' לו קו' זו דלוקמ' במשמר דמחזיר בשעת
גמר מלאכה לחכי כתב משום דקרי ליה מקשאות
ודר"ק כי קרתי :

ע"ב תוס' ד"ה אמר רבא אפי' גרסי' רבא
א"ש אפי' דרבא מוקי
וכו' מבאן קשה לרעז דר"ק דשק כרבא דחכם
והביא האי קו' דלימא פליגא וכו' ושוניא דחכא
[ועיין בכ"ז] ונראה לי דדר"ק ס"ל כדמב"ס שפי'
עושה דין עם חנכ ואלו מקוייב לשלם מיד א"כ
חקו' בין מש"ח בין מש"ס דר"נ חייביה לשלם ורב
הוגא לא חייביה לשלם אלא עושה דין עם חנכ
אבל רש"י שפי' משלם לבעלים לחכי כת' דחקו' היא
מש"ח לחור ועיין לש"ך וחסמ"ע בזה בש"ס לפרש"י
והרמב"ם ז"ל ודר"ק .

שם במשנה חעלה לראשי נוקין ונעלה וכו'
פרש"י בש' המצקור אוקימנ' לה
בתקפתו ועלתה וכו' אפי' דחכי אוקימנ' ל"ג לא
אליבא דר"ד אוריא דחר קטלה אבל למ"ד מלאך
חמות מה לי חבא מ"ל חתם לא לריכנא לחכי אלא
דלא חוי פשיעה בנעילה [דלא אמרין דהו"ל לתקפה
שלא תפול] וסיפ' משו' דשעז כהעלאה מיוח רש"י
אית ליה כשיטת התוס' דלעיל דע"כ לריכנא לחכי
טעמא דתקפתו ועלתה תקפתו ויורה וכן הוא דעת
דר"ק ששק כרבא ושק לחכי דתקפתו ועלתה
ועיין בדברי הרמב"ם ובמ"מ שלא ראה דברי התוס'
ודר"ק :

דף צ"ד ע"א משנה מתנה ש"ח לחיות פטור
משבועה הא דלא קתני
לחיות פטור מלשלם משום דלמסקנא דגמ' אחכי
לא שעביד נפשי' ופרש"י למקלה יוד ולמחלת לא
יוד אבל אם אפי' פשע פטור חוי מתנה על מה
שכתוב בתורה ואפי' לס"ד ניח' דכלא שומר חייב
דהוי מוין ממון חבירו בידים ועיין בהגהות אשירי
בזה ולקמן נאריך בס"ד (חע"ד) .

שם בגמ' אימא סיפא וכו' מאן שמעת ליה
דאית האי סבר' ר"מ וכו'
עיין מה שחק' התוס' לפרש"י בריש פ' מי שאחזו
ולירוי ל"ק דלא כת' רש"י כי אם לרשב"ג משום
דרשב"ג משיב לר"מ על ענין תנאי בשול וא"ל לריך
הדבר לאומרו וכו' אבל על ענין תנאים אחרים שלא
יש תשובה א"כ ודאי למדין אבל לר"י דאמר בדבר
שבממון תנאו קיים ודאי דלא גמר מתנאי בני גר
ובני רחובן ראי וליק אפי' דבר שבממון כפי' כתנאי
ב"ג וב"ר אלא ודאי מסבר' קאמ' מתנה על מש"כ
בדבר שאינו בממון תנאו בטל ולחכי פריך חכא
לגבי

לזה פאכי רש"י כאן רשאי טעמ' דחפסיד תרומה
חוא מדרבנן וכי ערוך מנידולי תרומה תרומה ואפי' ה
עובר משו' לא תחזום ולחכי כת' לקמן דרוק' של
ישראל וכ"כ הרמב"ם ז"ל בפ"ג מה' שכירות . מיוח
ראיתי בש"מ שחביא משם חת"כ הם יאכלו בלחמיו
ולא בהמתו והתוס' לא חזכירו ובוראי דרש"י ס"ל
דחוי אסמכת' וכן הוא דעת הרמב"ם ז"ל מיוח לשי
טעם רש"י ז"ל מטעם דאין רגילות להיות תרומה
בוראי דאיוורי אפי' דש בה כהן . ובזה כ"ל שלזה
הולך רש"י לשי' מטעם דאין רגילות דאם דש בה
כהן לא שייך טעמ' דרישו דחא חשיב דישו מיוח
לקמן רפי' דטעמ' משו' דממון גבוה לכך פי' לה
מטעם דרישו וגבי כהן לא ולא איוורי כי אם בישראל
דומיא דמעשר ב' :

דף צ"ב ע"א גמ' איבעיא לחו פועל
משלו חוא
אוכל וכו' ת"ש פועל אוכל קישות וכו' ת"ש ר"א
חסמא וכו' עיין במה שחק' מהרש"א ז"ל ול"כ במ"ס
הש"מ דלרב אסי לא קמיבעיא ליה דמאחר דאפי'
לא שכו אלא לבדור אשכול א' אוכלו א"כ בוראי
משל שמים הוא אוכל א"כ לחכי לא פשיט מת"ק
דהילכת' כותי' דחא לרב אסי ליכא בעיא אבל
מחכמים דמתירין דלית לחו דרב אסי וא"כ ס"ל
דמשל שמים הוא אוכל וא"כ איכא למפשט שפיר .
מיוח קש' דא"כ חייב פשיט לעיל מת"ק דקאמ' אוכל
פועל קישו' מיוח לפי דעת הש"מ שפי' לחשך לעיל
בגמ' דלא כפי' רש"י וא"כ ק' חך דחכא ואפשר דלעיל
סמך מחכמים דמתירין מיוח חכא פשיט מכא פלוגת'
לחכי לא איויתי כי אם ר"א חסמ' וחקמי' ושו"ר
למחרש"א במ"ב שכתב בזה אבל דבריו מעוררבים
שלא ראה הש"מ וזהו החכר של השוסקי' שפסקו
דלא כרב אסי מכא דחכמיו לא איתא כותיה .

וראיתי לחש"ע במ"מ שבת' מור"ם וי"א דרוקא
וכולי וכתב חסמ"ע כתב וי"א וכו' חן
דברי חטור לאפקוי ב"י דכתב דהרמב"ם לא כ"כ
ודבריו אין להם מוכן גם מהו לשונו שכת' לאפקוי
ב"י ואפשר שכונתו שחב"י כת' שחרמב"ם השמיט
לחא דרב אסי משמ' דלא ס"ל כותיה אבל בעל
חסמ"ע לא ס"ל כן אדרבא כתב וי"א משו' רבעי
למימר דחסבר' הא' אית ליה דרבאסי אפי' דחשמיט
אין ראיא דאדרבא סתמ' כרב אסי לזה כת' בלשון
וי"א שלא רנה לסיים ורוקא וכו' מפני שר"ל דאדרבא
מי שחשמיט זה ס"ל כר"א ודר"ק היטב :

ע"ב גמ' אפי' תימא שלא נתפתחו חביותיו
לבור וכו' מבאן ראיא דפי'
משיטלה חוא כפי' רש"י כאן ולא כפי' רש"י בפ'
השוכר דפי' משיטלה חוא מן חבור דא"כ ז"ל
שנתפתחו חביותיו לבור כמו משיקפה כיון דלריך
לחיות עדין בבור ועוד דוכי לא חוי חמה רואים
מעיקר' שלא נתפתחו חביותיו לבור ודברי מהרש"ל
ז"ל בכאן אינם מבוררין לי גם דברי רש"י שם שכת'
וחכי מפורש בפ' הפועלים לל"ע וק"ל :

דף צ"ג ע"א גמ' ואי חמרת משמר לאו
כעושה מעשה דמי
אמאי אוכל וק"ל דלוקמ' במקושר בשעת גמר מלאכה
ואמאי אוקמ' בעקורין ואפשר שזהו חכמה חטור

עדיפא ע"ש ול"נ דל"ק דהא לקמן פריך מה לש"ש שכן חייב כפל בטוען לסטי' מזוין ושוט לא מחייב כפל ושוטל מנ"ל דמחייב בלשטי' מזוין משום דהוי בכלל נשבה ועוד דלא אפשר למטרח ולאתויי וא"כ בכלל נשבה וא"כ ראיתי דה"ס כאן מלשטי' מזוין דנכח הוא ואפ"ה מחייבי' ליה [קרי' אפ"ה דכלל] הנאה שלו ולא פטרינן ליה ומחייבי' ליה כפל . ובחכי נתייבבה נמי קו' מהרש"א לעיל בפ' המפקיד ד' מ"ב ר"ה אמר שמואל כספיה אין להם שמירה וכו' דעיון מה שחק' מהרש"א בדבריהם דהשתא הא דלשטי' מזוין חייב אין ז"ל משו' דבי יליף מש"ש חייב בקרן אלא משו' דוראי חייב [דבכלל שבוי] כדכתי' וק"ל [א"מ עמ"ש המעבד שם עכ"ה] .

עוד נ"ל דהתוס' לעיל ד' מ"א ע"כ כת' דלעולם אפי' העק' אית ליה דקרנא עדיפא דאי לא חכי ליכא פירכא [דמא לש"ש וכו' דאדרבא חיא חטונת] אלא דס"ל דאפי' קרנא עדיפ' מ"מ לענין פירכא פרכינן וקדש לו דלא פרכינן א"כ השתא ניחא דאי כבילא עדיפ' ליכא פירכא וילפי' דחייב בגניבה ואבירה אלא דק' לזה דאי לא פרכי' אפי' ק"ו ליכא כמו שחקש התוס' לעיל שם ד"ה ואני אומר וכו' וק"ל :

דף צ"ו ע"א גמ' האומר לשלוחו וכולי עיון בחדמכ"ס

ז"ל בפ"ב מה' שאלה ופקדון ובדברי הלל"מ ודבריו תמוחים מלכד שאין לשון חרמכ"ס מורה כן דהא קאי אלהבא ועוד דכלעבר למה ליה שליו דליפר לה איהו וכו' א"כ חק' בגמ' שם ותי' דהש"ס שם לא שייך כאן (חסד) :

שם בעל פליגתא דר"י ור"ל עיון בחדמכ"ס שם ועיון מה שחקש' הלל"מ ול"נ דלק"מ דלפי' המסקנא ע"כ ר"ל מורה דנקט מתא לרביתא כדי להשוות חכריותות תנא דלכיתך עם תנא דנקט מתא דרבירי התוס' שם דקוקי' [דמוקמו תנא דלכיתך איורי במתא משו' דאי איורי] במתא פשיט' ל"ל קרא דהא ירשה והוי שלו ממא ושטט :

ע"ב תוס' ד"ה זיל שלם ליה נרגא מעליא וכו' ואין נר' לר"ש דאפי' גנב וגזלן וכו' מקשו' העולם אמאי לא חוכיכו מרמשיב שאל בחדייחו וא"כ יכול לפרוע אפי' סובין ולק"מ דרש"י כחו מכא דאתמר התם אין שמין לא לגנב ולא לגזלן ומפ' דרש"י שם דאין שמין ר"ל שישלם לו נרגא מעליא [ורב מדמה שאל לגזלן לזה] חביאו התוס' דבגנב וגזלן גופיה ליכא לפרושי חכי וא"כ ראיתו של דרש"י נסתר ולזה פירשו דלענין פחת איורי דמרמח ליה רב לגזלן ורב אית ליה דאף לשוא אין שמין [לפי' חס"ד מיהו ר"כ ור"א חקשו לו דאין דומה שאל לגזלן] זה כח מאו דקאמרי ליה דינא חכי ושתיק ש"מ דדינא חכי וא"כ חנכה מהרש"ל ז"ל קיימת ורבירי [מהרש"א] ז"ל תמוחים דהתוס' רוליס שיטת החלכה לפי מאי דר"י . ומיהו דרש"י ז"ל כת' שם מנחג דריינים וא"כ לפ"ז ק"ל מאי פשיט שם מרקאמרי ליה דינא חכי דהבא קאי אמנחג ועוד תימה לי דמאי קא מקשו התוס' משם מחא דכולן כאכות הן וכו' דהתם לענין דינא חס ול"ע :

דף צ"ז

לגבי ר"י דלית ליה לימוד דב"ג וב"ד . ואפשר [דהתוס' דקא מקשו משו' דס"ל דהא דכעיו'] שאינו מתנה עמם"כ לאו מב"ג וב"ד ולפי' אלא מצדוקים אחרים ולפי' להו וכדכתי' התוס' בפ' מי שאלחו דרוק' לענין הני דקדוקי ולפי' מב"ג וב"ד [אבל מתנה עמם"כ ולפי' להו מתנאים הכתובי' בתורה] מיהו מתוס' דכתובי' ומכמה דוכתי מוכח דהכל ילפי' מב"ג וב"ד ואפשר שזהו הקישור של התוס' שם [כפ' מי שאלחו] שאחר שדרו פרש"י כת' וא"ת וכו' וי"ל וכו' להורות הענין שכתבנו . ואפ"ה כן י"ל פרש"י דרוב מלות אית בהו ממנחג כדכתי' התוס' קידושין וא"כ ר"י ורפי דלא יליף [מנייהו] ע"כ הטעם כדאמר [ר' ע"ו משום דהו] ב' כתובי' הבאים כא' ואין מלמדיו וא"כ ורפי דלא יליף לגמרי [א"מ אבל דכ"ג ע"כ דס"ל דלא הו' ב' כתובי' מדהולך להשיב לר"מ ליד דדבר לאומרו וכו' ולא השיבו משום דהו' ב' כתובי' ובזה נתייבבה קו' דה"ר אלתן בתוס' דגיטין שם ד"ה וכו' וכו' ודו"ק עכ"ה] ושמעתי שכ"כ ה' פנ"י ז"ל בח"י לגיטין ושמעתי ודו"ק :

סליק פ' השועלים

ואתחיל פ' השואל בע"ה

תוס' ד"ה פרה במשיכה וכו' אבל ורפי משעת אמירה של קורס עסק מלאכה וכו' עכ"ל כת' בש"ך כפי' שמו' דמשמע מדברי התוס' דפ' שואל דאמירה חשוב חומצה וכו' ולכאורה דבריו תמוחים דהא בתוס' מבואר היפך מזה וכן חק' עליו ה' זרע ילחק ז"ל ולי נר' רכונתו דנראה מדבריהם דמאנויא דפיקין דלקמן דקאמ' כולחו בעידן עבירותיהו לא משמע למעוטי אמירה של קורס עסק מלאכה אלא דאיכא לתרוי' כשזומין עלמו חשיב כעידן עבירותיהו ואח"כ דאמירה נמי חשיב כמו עידן עבירותיהו דרע דהתוס' לא חכריתו דאמירה [ל"ה שאלה כבעלים] אלא מכא סוגיא דלעיל הא לא"ה לא משמ' להו דאמירה לא והחיא דלעיל טבל לתרץ כמו שתי' הש"מ דשיכר' הוא שתי ולא חומין עלמו . ורע שחרא"ש כתב בחדיו בפ' האומנין דשיכר' הוא שתי ולא התחיל עדין במלאכה כי לא שכו' אלא לאפיוה ע"כ ואינו ר"ל משו' דהוי מלאכה ידועה בעי' שהתחיל דא"כ למא הולך לתרץ בהחיא דשתלא משו' שחומין עלמו תפ"ל דהוי מלאכה ידועה אלא ר"ל כיון שלא היה שאל למלאכה אחרת אלא לאפיוה [א"כ עדין לא התחיל כעסק האפיוה] אבל אם היה שאל למלאכה אחרת אף שהיה שותה מ"מ הרי עשה מלאכה אחרת ולא נחית לתרוי' לקו' זו (כאן חסד) ורע דמה שחקש' חב"ה יש לפ' כמו שפי' המגדלות נתן אבל למלאכה ידועה בזמן ידוע כיון שחביע חומין יועיל וק"ל :

ע"ב גמ' תדע דהא שאל כל הנאה שלו וכו' חקשה מהרש"א דהא לקמן לא מחייבי' שאל בגניבה אלא מטעם דקרנא

ותורי דמשכיר דהרי אלו שלו דלא מעקר להו לגללי מיהו אי תורי דשוכר לא קשה לן פשיט' [דאדרבא דשוכר מינהו דוראי לא מעקר להו ואע"פ שאין חקלא מושכרת לו ועיין בש"מ] מיהו לענין דינא דש"י אית ליה אפי' דאוגריה לשוכר אי תורי דמשכיר ודאי דהוי של בעל חקלא ודלא כמו שניא מדרבי הלל"מ בפ"ו מה' שכירות . וליכא בין דש"י ודאוגריה כי אם בזה דתורי דאיתו מעלמא מיהו אי תורי דמשכיר פשיט' דהוי של בעל חקלא אפי' לרעת דש"י ומעיקר' לא חשש' כי אם בתורי דשוכר ודאוגרי' ליה אכל תורי דמשכיר פשיט' דשלו הן אלא דנקט דלא אגרי' ליה משום דמסתמא וכו' ודו"ק :

תוס' ד"ה קולט מן האויר וכו' תימ' ואי לית' לדר"י וכולי עיין במהרש"א ז"ל ודבריו תמומים דוראי מחכריית' [ע"כ לומר כדכ"ח דאפי' תפרש ר"ה שכתב וכו' מ"מ טעמא משו' דתלמוד קניא ליה שלא מדעתו] מיהו ק' דילמא דאורי' בתורי דמשכיר דתורי דמשכיר ודאי הוי של בע"ה [ולא משו' דתלמוד קניא ליה] וי"ל דא"כ פשיט' (חסר וקע"ד) :

דף ק"ג גמ' שואר אדם בטובו לעולם עיין מ"ש הר"ש שם"ה הגהות אשירי ונעלמו אלו ההגהות מה' לח"מ במה שהקט' על חב"י דהרי ההגהות אשירי מבין כהכ"י . ונראה דלפי' דה"י שחלה בלא קבע זמן הוא דק"ל להר"ש דמי חוליו מכלל שאלה ל' יום אכל לשי' הרמב"ם ז"ל שחלה הדבר משום דאמר ליה בטובתך ונדיבותך ודאי פי' הדבר שתקורו לו פעם אחת ואפשר שהוא מכיר שהוא וותין . ודע דמדרבי הר"ש נראה דלפי' דש"י לא קשה דאנאי לריק קנין דלא חקשה אלא לשי' [הגהות שחב"ה דה"י] מיהו מדרבי חנ"י מוכח בהשג' [דאדרבא הק' הוי לשי' דש"י אכל לשי' הגהות נוחא] ונראה דרעת הר"ש [דלפרש"ה] כיון שלא פי' לו זה הענין כלל [שיקורו לו אפי' לאחר שישיבו לו] אלא כל זמן שהוא בטובו וא"כ לריק קנין דלא חזכיר לו פעם אחת והקנין מפרש הדברים אכל לרעת הגהות הוא כאלו פי' לו כהדיו א"כ למא לריק קנין מיהו חנ"י סובר בהשג' וז"ע :

שם אושרן מרא למרעק ביה פריד' רפיק ביה כל פרידא דרבי פריד' וכו' ומדר' ליה קתיה עיין מ"ש חנ"י לעיל גבי שואל אדם בטובו ועיין מה שחק' עליו ח' לח"מ ולא ידענא מאי ק"ל דתיקשי ליה מ"ש חנ"י וז"ל דהאי גרנותא לא איתא למעט וכולי וכו' הוי דמשגיגה גוס חגרנות' אחריון דאחר מיקרי וקוזר ח"ה כשכלי זה נשבר וכו' ע"ש חא בגרנות' בני לא אלא ודאי דס"ל כיון דאושליה מרא דמי להאי גרנות' דוראי מי ששואל כלי [פלוגי כללי] זה לבר הוא ששואל ולק"מ :

דף ק"ד ע"א גמ' רבינא אמר אירי ואירי דאמר מחכיר לחוכר וכו' עיין במ"ש הר"ש ובמ"ש חטור [סימן שכ"א] ועיין מ"ש הלל"מ ול"כ דהנראה מדרבי הלל"מ דחניכו הוי חומר' [ממה שמעמיד לו בית השלחין אחר אכל] מדרבי חטור נראה דאדרבא [דאמר דמעמיד לו] בית השלחין אחר הוא חומר' וא"כ כ"ש דמנכה לו

דף צ"ז ע"א ד"ה ביום שהיתה שאלה וכולי וילצ' נמי דמגלגלין בטענת דרבי אפי' בדבר שאינו דומה כיון דהויא כעין העיקר וכו' עכ"ל עיין מה שהקשה מהרש"א ז"ל דל"ק דכבר פרש"י שם דגבי ממון כיון דעיקר השבועה לא נתקנה אלא על טענת דרבי כדכתי' כי יתן איש ומה שמשיבין השותפין אינו אלא מדרכתן וא"כ גבי מתא כדרכה אפי' דהוי דאוריית' אפי' אינו דומה לעיקר השבועה . ועוד כ"ל דגם במתא כדרכה חשיב דומה לומר אמת דמתא דאונס לא שכיח . וי"מ דרבי חתום' ולקמן שכתבו דהאי ספק הוי ספק גרוע דהוי כאלו אומר ספק לי אם השלחין אם לאו ולית' דמלכך דהעיקר חסר מדרביהם גם לתי' חב' דהתוס' מאי איכא למימר רכונת חתום' ולקמן דמגלגול מספק אין מגלגלין וכמו שאבאר דבדיהם לקמן ודו"ק :

ע"ב ד"ה השוכר אומר וכו' אפי' דככל שבושת השומרים המפקיד משביעו מספק וכו' עכ"ל לכאורה ק"ל דהה' הוקט' לחס דהא ודאי לריק לגלגול וכבר כתבו לעיל דבספק אין מגלגלין ואם נאמר שזו חתי' חב' מ"מ דקארי להו מאי קארי להו ונראה דס"ל דהכא שהתובע טוען ספק לא תיקשי מה שטענו לא הורה לו דבשלמ' כשיבא שניהם טועני' ברי אז תיקשי מה שטענו לא הורה לו אכל הכא שהתובע טוען ספק אין להק' מה שטענו לא הורה לו דהא מעיקר' לא טענו אלא ספק ודמי לשבועת השותפין ותי' חתי' חב' כיון דמעיקר' אף שניהם אומרים ברי לריק גלגול א"כ גרוע' השבועה דידה ולכך אין להשביעו מספק עיקר שבושת דלא עדיף מכרי וברי ועיקר גלגול כבר כתבו דאין מגלגלי' בטענת ספק ועוד וי"ל כיון דבברי לריק גלגול א"כ ספק דידה אפי' גלגול אין מגלגלין דלא דמי לכעין העיקר דעלמא דלא דמי לסוטה דעיקרה באה לבדה וייתויב קו' מהרש"א דלעיל . ומה שהולרכו התוס' לעיל משום דאינו דומה לומר אמת משו' דבשותפין אפי' טועני' ברי לי מיהו לפ"ז קשה אנאי חולרכו לומר משום דומה לומר אמת ותרצו כדכא משום דעיקרה באה ע"י גלגול . ואפשר שזו כונת תי' שהביאו כעין העיקר ומסוטה ודו"ק הטיב :

דף צ"ח ע"ב גמ' שאלה כבעלים וכולי את"ל וכו' כת' הר"ש ז"ל ולפי דברי הגאונים דפסקו כאת"ל כשטו ב' בעיי ולא סלקן בתיקון אלא ב' בעיי וכולי עכ"ל נראה לי דרעת הר"ש דלא פסקי' כאת"ל אלא היכא דלא שייך למבעי חכעיה חב' אלא באת"ל הכי אכל אי הוא שייך למבעי אף בלא את"ל הכי לא פסקי' כאת"ל וכמו שכן גילה דעתו הר"ש ז"ל בפ' כולר הרגל [בר' כ"ד ע"ב] (חסר וקע"ד) :

דף ק"ב ע"א רש"י ד"ה ותורי דמשכיר דכיון דלא אוגריה ליה מסתמ' דתורי דמשכיר הוה כה עכ"ל כונת דש"י דהעיקר הוא משום דתורי דמשכיר לא דנקט ולא אוגריה משום דכיון דלא אוגריה מסתמ' דתורי דמשכיר הוה כה וס"ה אפי' אוגריה לשוכר

בזה לענין דינא. ולא הקשה רש"י אלא כשהפירש
שניהם מלרבי' ולענין דינא קאי דמשלק ליה הת"ס
לזה הקשה רש"י אטו משו' דת"ס וכו'. איך שיהיה
רש"י והתוס' שוין לענין דינא ודלא כמחש"א דהבין
דהתוס' ורש"י חולקין ומזה בין הבין דברי מרן סב"י
ז"ל (חסד עד סוף המסכתא ומע"ד) :

סליקא לה מא' בב"מ בס"ד

מסכת בתרא

דף י"ד גמ' ש"ו את שלמה בן דוד עד
היכן כחה של דרקא ח"ל
לאו וראו מה פירש דוד אבי פור נתן לאביונים רבא
אמר מחבא הוא מרומים ישכון ויש לדרקא דמה זו
שאלה דהרי מקרא מלא הוא נתון נתון לו כי בגלל
הדבר הזה יברכה ה' אלהיו ועוד במאי פלוגי. ונ"ל
עפ"י מאי דאיתא בת"כ פ' ויקרא פ' כ"א דאב"ע
אומר הרי אומר כי תקלור קלידך בדרך וכו' הרי
שהיתה סלע לרור' בכנציו ונפלה ונטלה העניו ומצפנ'
בה הרי הכתוב קובע לו שכן דומיא דסוכא עומר
בתוך שדהו ולזה שאלו עד היכן כחה של דרק' [אם
היא אפי' שלא בכונה] אפר להם לאו וראו מה פי'
דוד אבי פור נתן לאביונים דיש לדרקא מהו פור
ומהו נתן ועוד למה פור בשסק לזה פי' שפ"י פור
מעותיו בלא כונה כיון שלקח אותם העני הקב"ה
קובע לו שכן [באלו נתן בכונה] מיהו רבא לא ניה'
ליה בחכי דהא קאמר נתן ומשמע בכונה לזה הביא
דאיה מא' לחמו ניהן שמשמע שניתן מעילא והיכי
דמי ע"כ דמייורי בחכי שנתפזרו מעותיו ולקח אות'
העני [אפי' וסוף מרומים ישכון] וק"ל :

דף כ"א ע"ב א"ל וסא אפן זכר קרינן וכו'
רבים נתקשו במאמר זה
מהו לא דיוק דקאמר ולא גמיר מבע"ל ועיין במה
שפי' הרשב"א ז"ל ונ"ל כמשמעו דלא דיוק ממא דאי
מדרקא לא היה לו לקרות זכר עמלק דזכר הוא
מזכרת ואין יאמר עמלק בסוף דאי קאי אזכר חיל"ל
עמלקי ואי סמוך חיל"ל של עמלק ועוד דזה משמע
שהזכר אינו עמלק ועוד דמשמע דזכר אחר ור"ק
והבין :

דף קע"ה ע"ב גמ' והא אפר עולא דבר
תורה וכו' עיין
בתוס' שהקשו דמאי פריך עולא אעולא דילמ' מניה
וכו' עיין בה' שפ"ה בהלכו' מלוח ולוח ד' שהקש'
דתקשי לחו דמאי פריך מרבה ארבה דילמא מניה
וכו' עש"כ ונעלם ממנו שזה היה קושיית התוס' בדיוכו'
הקורס שהקשו בן ברבא ות' על נכון ותימא עליו
איך לא ראה דיבור התוס' שלמעלה מן הדבור הזה :

סליקא מא' בב"ב

מסכת סנהדרין

דף י"ב ע"ב גמ' ר"ש בן יוחנן וכו' מפני
שהשיא את ישראל
לעשות

לו [מאכירה] וא"כ משמע בתוספתא בדברי הרמ"ה
[כמ"ס הטור] מיהו דעת הרמ"ה ש' אשד דלענין [להעמיד
בית השלחן אחר יש חילוק] בין אפר חובר למאכיר
בין אפר מאכיר] אבל לענין נוכי' אין חילוק אבל
ק"ל ע"ד ר"י (חסד ומע"ד) :

תוס' ד"ה דאפי"ר ברולא וכו' מזה
דקבלותא דילמ' וכו' וכו'
עכ"ל נראה מדבריהם דבקבלות נמי דוק' היכא דיכס
נהרא זוטא אבל יכס נהרא רבה לא. אפי' ג' דבאכלה
הנב כתבו לעיל דדוק' במכירות ולא בקבלות וכ"כ
רש"י מיהו בענין יכס המענין יכול לומר לא אהעבד
ולא אטרמ אבל באכלה חנב [שכבר טרם ועבד] מה
שנשאר יטול עמו [כפי מה שהנהא] לשלם או לרביע
משו' דקבל עליו לטול עמו בתבואה מיהו יכס
המעני הנדול לא קבל עליו ולא ישלם במיטבא [א"מ
וא"כ אם עבד וטרם נדון לחוסוף לו על חלקו וכדעת
הטור בשו"ט א"א וקו' הגמ' דפריך אילימא דיכס
נהרא רבה וכו' מבז מדינ' היה קאי בין על מכירות
בין אהכללות ושלא כדעת הרמב"ן והרשב"א עכ"ה]
וכ"ה דעת הרמב"ם ז"ל ב"ז מה' מכירות והלח"מ
אשתמטתיה דברי התוס' הללו ול"ק מה שהקשה
על ס"ה ז"ל ונרחק בזה [ואפי' ש"ה הביא דברי
הרמב"ן וכת' שדבריו השכים הרשב"א אינו ר"ל שכן
דעת הרמב"ם ור"ק] .

מיהו לפ"ו דברי התוס' לעיל ד"ה מנכה וכו'
אך למתא דלא לריכין לומ' דבקבלות
נמי איתא להך דינא דפשיטא בין דדינא דרש'
דמתני' [אם הוא מכת מדינה כגון דיכס נהרא רבה
מנכה לו מאכירה] אפי' בקבלות ולא שייך לתרוגי
כמו שפי' מהרש"א. ואפשר שזהו כונתם וכונתם
לחלק בין אכלה חנב ליכס המעני ודומק ונ"ע [א"מ
ונלע"ד דהתוס' לעיל אולי לבי תי' הא' דהתוס' כאן
דאיידי במכת מדינה ואפי' כיון דאפשר לתקן
ולא תווי ברולא אינו מנכה לו ובשי' דא"ל בית
השלחן זו דקציר ואינו רוצה לטרוח לאתויי ברולא
הו"ל כשאר מכת מדינה דלא אפשר לתקוני ומנכה
לו ח"כ לכחור' בקבלות חוי נמי כמו שאר מכות
מדינה ואינו מנכה לו לזה הולכו התוס' לומ' דכאן
דקציר גרע ומנכה לו אפי' בקבלות' ונתיישב קו'
מהרש"א עכ"ה] :

דף ק"ח ע"ב רש"י ד"ה שכיני העיר וכו'
נראה בעיני דלא
דדינא דב"מ וכו' וא"ה כשניהם מלרבים וכו' עכ"ל
נ"ל לבאר דברי רש"י דבתחלה רבוהיו לא רצו לפ'
מדין עלה טובה וחקרמה אלא מדינא קאמר ופי'
הכי שכיני העיר ושכיני שדה [שכיני העיר] קודמין
ולית בהו משו' דינא דב"מ לזה הקש' רש"י קרוב
ות"ס מאי דינא דב"מ איכא וא"ת דאיידי כשניהם
מלרבים וא"כ חשתא קאמר דקודמין ר"ל דמשלק
ליה חת"ס כמו בר מלרא עם שאינו בר מלר' וזהו
דקאמ' קודמין לזה הקשה רש"י אטו משום דת"ס
הוא משלק גלימא דאנשי דהא אמרינן לקמן ראש
קדם מלך אחר וקנה לא משלקי' ליה וא"ת כשניהם
מלרבי' ולענין קדימה בעלמא קאמר אבל אם קדם
לא משלקי' ליה ח"כ יש לפרשו כפשוטו כשניהם
אינם מלרבים ולענין קדימה וא"כ רש"י והתוס' שוין

ז"ל לשמעון דין זה דאין דנין ב"ד שקול ועוד וכו' לדין הו"ל דנין עם הכ"ג עד שיטריקו להוסיף יחדיו אהו לכך נר' דה"פ זולתו דהיינו הכ"ג זולת היונה ועמו פי' דאי אמרת עמו הו"ל ב"ד שקול ומיהו הו"ל מאלל יחדה המזוג דוב"ד יוש"ר) :

דף ט"ז ע"ב ד"ה אחר ולא ג' אין להקשו' וכולי עכ"ל עיין

במ"ש מהרש"א ונ"ל רמז שאין להקשות הו"ל משום דאי כתיב עדין לבר הו"ל דה"ק אחר מעריך וא' לבר הו"ל דעושין כמו בכל שערין דפי' אחר משערין פ"ג ו"ל דאי כתיב עדין הו"ל שנים כב"ד א' ומקום א' ולכך אינו קרא לשמעון חלוקה ולק"מ מה שחק' מהרש"א ע"ז (א"ה לער"ן דאי לא כתיב אלא עדין לא משמע מיעוטא וכו"ל אפי' הרבה אבל אחר משמע מיעוטא דוב"ד יוש"ר) ועי"ל דהו"ל דוק' ב' אבל א' לא ובזה נוח' גם מתני' דקתני א' למימר ולאו דוקא :

דף ח"י ע"ב ד"ה והא אין מוסיבין וכו' ועוד מאי קמ"ל

וכו' וי"ל וכו' עכ"ל אפי' דמז' שגזרו על דיני ממונות משום המעשה שהיה ולא דין משום התקדשו וקדשו וא"כ אמאי אינו יכול לרין עם אחרים [בדיני ממונות דטעמא דמז' לקמן משום לא תענה על רב הו"ל בדיני נפשות דוקא במ"ש התוס' לקמן] י"ל כשגזרו גזרו על הכל ופשוט :

דף י"ט ע"א גמ' אמר ר"י ל"ש אלא למלכי ישראל

אבל מלכי בין דוד דנין דכתי' בית דוד וכו' יש לדרק דאפי' ראי' מהפסוק דהא חנוניה חתם כימי שמעון פן שטח ונר' לי דמבאין יש ראי' לרעת הט"ז בור"י סי' קי"ז דהיכא דמז'ר' התורה בפי' אין כח ביד חכמים לאסור . איך יש לדרק לרעת התוס' בדריני' ממונות קיורי וא"כ אפי' במלכי ישראל מלי דין [דהמעשה שהיה דיני נפשות הו"ל במ"ש התוס' לקמן] וי"ל דמלכי ישראל אף בדיני ממונות אין דנין דהא מעשה שהיה מיקרי דיני ממונות דעבדיה קטל נפשא דהפסד ממונו הו"ל [ר"ל דאם לענין שאר דברים נקרא דיני נפשות לענין המלך בעלמא הוי כשורו וממורו] (כאן חסד כמה שיטות) וכ"ה דעת הר"ם במז"ל שכת' דהא דמלכי בית דוד דנין מכא סברא ול"ק קו' הלכ"מ ולא קו' מין . ומ"ש [מין ז"ל] שהוא מפורש בתורה וכו' זו היא דעת הט"ז במ"ש למעלה ורבים חלקו עליו . ואפשר שרבינו מפרש שמביא ראי' שהיו ענוים ושלום שמלילין עשוק מיר עושקו וקנאין על העושים (תוס' . ורע שרבינו הט"ז חנו"ל התוס' קולקי' עליו בכ"מ במ"ש אפי' [עבמ"ש הממכ' זיע"א בפסחים ד' כ"ג ובכתובות ד' כ"א] :

תוס' ד"ה ינאי וכו' והא דאמרינן בפ' שבעת העדות וכו' עכ"ל לרבנן דר"י

סס נוח' שפיר דאפי' תחלת דין בעי' בעמיר' לא דניח' להו ליישב אף לר"י ובזה י"ל מ"ש לקמן ד' ל"ד ע"כ קבלת עדות כתחלת דין הפד דבריהם דהכא אלא דהתם אלוכא דרבנן רלא הולירו לומר הכא דהוי כגמר דין אלא לר"י ובזה נוחא ג"כ דלכאור' שדבריהם כאן הפד גמר' ערוכה בר"ה בר"פ ראוחו ב"ד

לפשות פסח ב' הרמב"ם בה' ביאת מקדש בפ"ד דין ז"ל חשמיט אוקמתא זו וכתב מרן משום דמקדשה הו"ל ולכאורה היכי שייך לכתוב זה הא רבינו פסק בה' ק"פ דנשים בראשון חובה אלא (אחר ופס"ד) : **שם א"ה** חיינו ת"ק כתב מהרש"א דר"ש דר"ל טומאה דקוים תקשי ליה וכו' וליתא דאפי' דקוים אין מעבדין וכן מוכח מדברי הרמב"ם ז"ל שפסק דטומאה דקוים בלכור ואפי' אין מעבדין ותירונו תמוה דהא בגמ' דפסחים קאמר ר' יוחנן תנא דשמעת ליה דהותרה בלכור אלא ר"י וכו' :

שם עיברה מאי אפר עולא וכו' קידשו מאי וכו' ר"נ אמר וכו' עמ"ש מהרש"א

ודבריו תמוהים דהא אפי' אלכתחילה מבקש מרקאמר ר"ש אלא מצינו מה בקש רחמים משמע דל"ק נוח' דמבקש אלכתחילה וכוה נכון דברי מרן בה' ביאת מקדש ז"ל אפי' דמשמע דאי היה בדיעבד מעוברת לא הוליד לבקש רחמים חיינו לר"ש וכו' ולדין להגיהה חיינו לר"י אבל לר"ש אפי' אלכתחילה מבקש רחמים ור"ל דפסק בר"ש בזה הענין דהו"ל תרי ת"ק ור"ש לגבי ר"י גם מ"ש דהו"ל למימר מפני הטומאה כוונתו בדברי התוס' דהו"ל ולבסוף סבר נשים בראשון חובה ובשני רשות כדפסק רבינו בה' ק"פ (תוס') :

רש"י ד"ה ניסן וכו' לאחר שקדשו לשם ניסן חזר ונמלך ועשהו אדר ב'

עכ"ל עיין מ"ש מהרש"א בגמ' ודבריו תמוהים דאפי' אלכתחילה מבקש במ"ש בגמ' אלא דרש"י נקט לפי הס"ד ולא אסיק ביום שלשים אלא משמע דהוא ניסן ממז' ועיין בכ"מ בה' ביאת מקדש :

תוס' ד"ה נשים משלמות וכו' ואי כלשנא בתרא אמאי נקט משלמות

וכו' עיין מ"ש מהרש"א (א"ה בפסחים ד' ע"ט ע"ב) ודבריו תמוהים דהא כתיב כי אכלו את הפסח בלא ככתוב דמשמע פסח ב' אלא ר"ל משום דקאמר מפני שהשיא משמע דלאו שפיר עבר דלא עבד לראשון . ומה שחק' דילמא מעיקרא סבר כלשנא קמא ולבסוף סבר כלשנא בתרא ליתא דא"כ תיקשי ללשנא בתר' מאי מפני שהשיא דמשמע דלאו שפיר עבר דלא עבד לראשון (א"ה לע"ד דשפיר ק"ל למחרש"א ז"ל דק"ל שפיר לשיטת התוס' כאן שכתבו דהו"ל ללבסוף סבר נשים בראשון חובה ובשני רשות ולא דייקי מאי דקאמר מפני שהשיא דמשמע דלא שפיר עבר דלא עבד לראשון דוב"ד יוש"ר) .

דף י"ד ע"ב ד"ה אל יחדה המזוג וכו' על

במחרש"ל ופי' דבריו דלכאור' על חד תרי דחיינו ב' וא"כ היכן היא חמזינה רליכא אלא מ"ו לזה כתב על חד תרי פי' זולתו ועמו סס"ט וב' אין לדייק עליהן והוא במ"ש מהרש"א (א"ה לז"ל מ"ש אפי' ואין ב"ד שקול וכו' לא ידענא איך מתיושב לפי' ולער"ן דה"פ פי' זולתו דחיינו כ"ג זולת היונה ועמו פי' אפי' תימא לא היו כ"ג אלא עמו יכול ללאת דהו"ל כ"כ ואין ב"ד שקול ומוסיפי' ועדין אין נוח לי דקרא כתיב אל יחדה המזוג ומורי פי' זולתו דחיינו זולת היונה ועמו ר"ל כשהיה עם הכ"ג היה ב"ד שקול ומוסיפין ועדין אין נוח לי וכו' לדין מהרש"ל

ע"ב תוס' ד"ה ואמר רב דימי וכו' תימא למ"ל לאתווי דר"ד

וי"ל וכו' עכ"ל מח שחקש' מהרש"א משלשה רועי בקר ו"ל דלא קאי עליוהו וכן ז"ל בגמ' דקאמ' משו' דחזו לעלמא וכמ"ס מהרש"א גופיה (א"ח אמת דבגמ' כז"ל דרבנן לא קאי אג' רועי בקר מיהו ר"מ מוכרח דקאי וי"ל דבונתו רג' רועי בקר חזו תרתו לריעותא וא"ת הא כהכו החס' לקמן דרבנן מורו בתרתו לריעותא ו"ל דלא קאי עליוהו רוב"ר (י"ד) . וכ"ת מהיכא משמע ליה [לר"ד] דרבנן בתרתו לריעותא לא אמרי [ורבנן לא קאי על ג' רועי בקר] ואפשר לומר [דר"ד] ס"ל כר"ל דתני ערו וקבלים עלים כבי תרי ור"מ סבר מלי חדר ביה [ורבנן] אצרי אימתי בזמן שחן קרובין וכו' ובונתם לומר דינא דקבלים עלים [רמזי חדר] בזמן שחן פסולין דאז חזי תרתו לריעותא חרף דחזא פסול ועור דקבלים עלים כבי תרי וא"כ [משמע דרבנן בתרתו לריעותא לא אצרי] וא"כ רש"י [דפ' לקמן דר"ד] קאי אר"מ משמע דרבנן אצרי תרתו לריעותא אינו יכול לחזור כדכתבו השו"ס [משמע ז"ל רש"י] דלפי המסקנא [דפריך] אר"ל ומקוי לה בע"א [לא קאי] חזי דינא וכן הרמב"ם סובר דל"פ בחזי דינא ולפי המסקנא [אצרי] בתרתו לריעותא אמרי רבנן דאינו יכול לחזור .

ומיהו רש"ם בפ' יש נחלין ד' קכ"ח פי' במתני'

דרועי בקר דוקא אבל רועי לאן פסולין לבל דגולנים חס"ע"ס משמע דרועי בקר אין פסולין לכל דין וחזו לדון לעלמא [לרועי בקר דכותייסו והיינו ברועים לשל אחרים כמ"ס המכר ז"ל להמן ד' כ"ד] וא"כ אין ראיה מהש"ס דרבנן לא קאי אג' רועי בקר [א"מ ומ"מ קו' מהרש"א ז"ל ל"ק כלל דגשלה רועי בקר אין ראיה כלל דאיכא לפרושי ברועים בהמו' שלהם דפסולין והו' תרתו לריעותא ואיכא לפרושי ברועים של אחרים וליכא אלא חרף לריעותא' ומש"ס הולנד ר"ד לפרושי דקבלים בחד וזה כוונת המכר ז"ל לקמן לאחר שהביא פרש"ם כת' ובזה יתיישב קו' מהרש"א ע"ס . ומזה נדחית גמ' ראיות המכר ז"ל מפרש"י עכ"ה] ומ"מ יש ראיה דרועי בקר חזו תרתו לריעותא מפרש"י ברברי ר"ד רפי' דקאי אר"מ ומה בא ר"ד לאצמעי' מתני' חזי ג' רועי בקר וכו' אלא מוכרח דרועי בקר חזו תרתו לריעותא' חרף דאינס בקיאיין דין ועור דהס פסולין [א"ח מ"מ קשה ממתני' דר"פ משמע דר"מ אפילו חרף לריעותא [א"מ] לא ידענא מאי ק"ל דרש"י ס"ל דר"ד לא ס"ל כר"ל אלא כמסקנא דשמעתין עכ"ה] ומוכ' למימ' שאני ההיא דלעיל דלא חזו לעלמא א"כ אפילו תימא דרועי בק' חזו לריעותא יש לומר' שאני ההם דלא חזו לעלמא ואם כן ע"כ ליכא ראיה מרש"י אלא אי ס"ל כרש"י ס"ל ואין זה חכמת כ"כ. אבל לעניות דעתי יש לחוכים מהתוספות דפי' דקאי ארבנן ומה בא לאצמעיין ממתניתין דלעיל משמ' דקאמרי רבנ' אימתי בזמן שחן קרובין וכו' אלא מוכ' משום דרועי בק' חזו תרתו לריעותא חז"א דרבנן פליג אף בתרתו לריעותא ולאו היינו רבנן דלעיל קמ"ל דלא קאי ארועי בק' ונסתלקה קושית

ב"ד דקאמ' מקורת עדים כתחלת דין אלא דהתם אליבא דרבנן . מיהו החס' גשכוער' ר' ל' ע"א ס"ל דאפי' לר"י קבלת עדות כתחלת דין [א"מ אע"ג דאצרינן חס' בע"כ עדים כגמר דין רצי היינו לגבי העדים אבל לגבי הדיונים היו תחלת דין עכ"ה] ולא נימא להו למימ' דפליגי רבנן ור"י בזה (א"ח) מלאתי כתוב וכבר ידענו כמ"א ואכל על דאצרינן [א"מ עיין מ"ס המכר ז"ל במ"ס קמ"א ר' ל' עכ"ה] :

דף כ"א ע"ב גמ' אית' ביה אביי וכו' מלך אין הדיוט לא ודאי דמורה אביי דהדיוט מחוייב לכתוב ספר תורה אלא דפריך אלא יתנאה בשל אבותיו דדוק' מלך אבל הדיוט מתנאה והיינו דפריך מבריות' ולא פריך ממתני' מלך אין הדיוט לא והיינו משום דהתי' פשוט לכתוב תורה ב' מלכד' א' של הדיוט אלא דפריך אלא יתנאה דמשמע דמלך דוקא אבל הדיוט מתנאה בשל אבותיו ואסא משני ליה לא נלכד לב' תורות שהמלך לדין לכתוב ב' תורות מלכד' של אבותיו דחיוכו הוכן אול ליה ומזה ל"ק מה שהק' בעל שאגת אריה בה' ס"ה סי' ל"ה דאימא דנ"מ להיכא שבלה ס"ה ולא נשאר בו כי אם חסירה לאחר' דבהדיוט נציק ובמלך לא נציק ע"ס דפריך אלא יתנאה דמשמע דוק' מלך והשתא מה שחקש' מהרש"א על מהרש"ל דכת' גי איכא דלא בעי ב' תורות וחקש' עליו מאביי ע"ס דליתא דאפי' אביי דבעי ב' תורות אלא דפריך אלא יתנאה והיינו דלא פריך ממתני' :

שם לא נזכר לב' תורות ע"כ נתנינו למדין בין לב"ת שהוא מחוייב בה מדין הדיוט ובין לב"ת שהוא מחוייב בה מדין מלך לא יתנאה בשל אבותיו והרמב"ם בה' ס"ה פסק כרבא וז"ע במ"ס כז"ב מה' מלכים לא הניחו לו אבותיו מלא לכתוב ס"ה (חסר) :

דף כ"ב ע"ב גמ' וירף שדע פרע מנויר וכו' ונראה דהאי

לאו ג"ס גמורה אלא מילף בעלמא וגלוי מילתא הוא שחרי רבדי תורה מרבירי קבלה לא ולפי' ועיין בירוש' מס' בבא קמא דקאמר נגית' בקרן ומייתי ראיה מנדרקיסו וקאמר דברי תורה מר"ק לא ולפי' ויש ליישב משו' דאשכח קרא אחרינא מר"ת :

דף כ"ג ע"א גמ' בדאמר ר"י בערכאות של סוריא וכו'

כתב הרמב"ם פ"ח מה' סנהדרין אפי' הו' מומחה וסמוך בורר איזה שירלה וכו' וכת' חלק"מ ואפי' מי שרולה בו אינו בקי בדין דפסק כר"י דאמר בערכאות של סוריא ואפ"ה סברי רבנן דינו יכול לפוסלו ובונתו דודאי זה בורר לו דיון אחר כדי שינא חזין לאמתו כדמסיק וא"כ ודאי אפי' הוא מומחה ודקתני אינו יכול לפוסלו אפי' בערכאות של סוריא וא"כ מזה ולא פסקי רבינו (חסר) :

שם ה"ק אבל אם היו כשרין נעשה וכו' וא"כ מכאן קשה על בעלי הכללים כב"מ דאמרינן איבעיא לחו לזורכו ולזורכה מאי ופשיט ודאי וחקשו אמאי לא אמרינן נעשה ות' דאיכא דקתני אבל לא אמרי' נעשה והא הכא דקתני אבל ואפ"ה אמרי' נעשה (חסר) :

מסכת סנהדרין

דברי ר"מ כי חיבי לישמע דלרבנן אפי' קודם גמר
דין אינו חוזר מ"ג כיון דהלכה כר' יוחנן הול"ל
אלביא דר' יוחנן כ' אי אמרת בין בזה ובין בזה מחלוקת
א"כ לא פי' מיריאל לר"מ ולא לרבנן וא"כ ז"ל לשא
דינא וחסאק מוכרח כרבנן. ועי' ד"ל ד"כ דשאק בחד
כר"ג וחד כרבנן משום דנראית לו סברא זו א"כ מי
דמיק לן לומ' דבין בזה ובין בזה מחלוקת והוי דבריו
דלא בחד [דבריו רבנן לא משתברי ואדרבא משתברי
לומ'] דלאחר גמר דין וחיי האי סברת רבנן :

(א"ס עור מלאהי בכ"י המהבר ז"ל וז"ל בכ"י קרשו)
תוס' ד"ה רבא דאמר כמאן וכו' ועור דכלל
שאר מקומות ס"ל כר"י וכו'

עכ"ל עיין מה שאקס' מהרש"א ולק"מ דוראי התוס'
[אינא] קולקיס על זה הכלל דלא שביק רבנן ועבד
כר"מ אלא [דכונתא דבאחי קושא] שאקס' דילמא
כולהו כר"ל [יש לתרץ] שני תירושים וא"כ כשאקס'
ק' מהרש"א נתרץ דלא שביק רבנן. ועור כ"ל
דאי ס"ל לאלק בכך א"כ מי הנגיד לו דר"מ ורבנן
איירי בין בלזני גמר דין [בין לאחר ג"ד] דילמא
לא איירי אלא באחר גמר דין אכל לעני ג"ד ר"ה
יכול לחזור וכו' וחיי דבריו ככ"ע ודוק :

דף ר"ב ע"ב ד"ה באן ברין מרומה לא
שיורעי' בו שהוא

מרומה וכו' עכ"ל ומהרש"א קילק בין תובע לנתבע
חיובא שהנתבע מרומה לדין לרדו ולעשות דרישה
ומקירה שלא ישתכר הרמאי אכל חיובא שהתובע
מרומה אין לרדו כלל ע"ש ולפ"ז מצינו דאחר
דינו ממונות וכו' בנתבע לבר מרומה דאין יש
לעשות דר"מ לעדים שהביא לפוטרו ומתני' דאחר
בניסן וכו' [דאיירי] בתובע [מיירי] ברין שאינו
מרומה אכל מרומה אין לרדו כלל ולפ"ז תירץ
הש"ס כאן ברין מרומה קאי אנתבע לבר ולפ"ז
יש לומר דהתוס' ס"ל כהרש"א אלא דניח' להו
ליושב לשון הש"ס אף אנתבע .

והרב לשון למורים בהלכות דיינים הקס' משם
חרכ בני שמואל דא"כ הא דקאמ' כאן ברין
מרומה בנתבע איירי ומאי שנא דין מרומה אפי'
אינו מרומה לדין דרישה ומקירה דלא שייך טעם
נעילת דלת בנתבע ולא ידענא מאי ק"ל וכי טעמא
דנעילת דלת לא שייך אלא באדם זה הא נעילת דלת
גזירה כללית והנתבע למחר יהיה תובע ורבנן בטלו
דרישה ומקירה כדי שיהיו התובעין מלוין ולא ינעלו
דלת (א"ס לא הבנתי תי' זה דלמחר כשיהיה תובע
מאי איכפת ליה בדרישה ומקירה דנתבע הרי שיטתו
בקר' דליכא נעילת דלת על התובע בדרישה דנתבע
וליכא נעילת אלא כשיאמרו בעי דר"מ בערי תובע
כפי' דש"י לעיל ד' ג' ע"א וי"ל דבריו דשמא האי
נתבע יטעה כמו שדרשנו ומקורו כן כשאלה
נמי לדין למקור עדיו דוב"ר יוש"ד) :

דף ר"ד ע"ב גמ' דאמר קרא ושפטו וכו'
וכתבו חתומות

דקבלת עדות כתחלת דין וזה חופך דבריהם לעיל
ד' י"ט ד"ה ינאי וכו' ועיין מ"ס לעיל בס"ד. גס
דברי רש"י כאן שכתב דכתי' ושפטו ועיקר משפט
היינו גמר דין חפך דבריו במס' ר"ה ר"ע באוסו
ב"ד ר' כ"ס שכת' משפט חיינו תחלת דין ואפשר
להלק

ק' מהרש"א ז"ל בהכרח מתתוס' גופייהו ומ"ס
הת"ס דמתתני' דלעיל לא משמע דמזדו בתרתי
לרעור' דבריו תמימים וקושייתו מתורגלת בדבריו
דמנ"ל לר"ד דלא פליגי ארועי בקר אי לאו דהכי
שגיג ליט ועי' ז"ל בקו' הת"ס ז"ל ואין להאריך דוב"ר
יוש"ד) :

דף כ"ד ע"א במשנה אמר לו נאמן עלי
אבא וכו' ג' רועי

בקר וכו' כת' רשב"ס ב' יש נוחלין ולא נקט רועי
לאן דסתם רועי לאן רשעים הם וכו' ועיין מה
שתמה ה' ב"ד דמשמע מדבריו דרועי בקר כשרים
ובגמ' אמר רבא דרועה בקר פסול ולק"מ דתיקשי
ההיא דצירק אין מעמידין הנכרים ורועי בהמה דקה
לא מעלין ולא מורידין אכל רועי בקר מעלין אלא
ע"כ היינו ברועה בהמות של אחרים דרועי בקר
כשרים [דאין אדם חוטא ולא לו] אכל רועי לאן אפי'
של אחרים דסתמן גזלנים כמ"ס הש"ך ח"מ סי' ל"ד
וזה מוכרח בגמ' דלעיל ד' כ"ג ע"כ דקאמ' ולריכא
דאי תנא אביך משום דחזו לעלמא וקשה דהא קתני
רועי בקר דלא חזו לעלמא [ודומק לומ' כמ"ס
מהרש"א שם דרבנן לא קאי עליוהו] אלא ע"כ דרועי
בקר של אחרים כשרים אלא לדין פסולים מטעם
דלא גמירי דינא וכו' מלרועים שכתבתן ודאי כשרים
וזהו דרשב"ס לא כתב אלא אכל אבא ואביך וכולי
דלא הזכיר רועי בקר אלא ודאי דרועי בקר פסול
שאינם פסולים ולכך חוקשה לו מאבא ואביך שחם
פסולין ולכך כתב דמ"מ חזו לאחרים וזה יתיישב
ק' מהרש"א במה שאקס' בתוס' דלעיל ד"ה וזה
אמר ר"ד וכו' שאקס' וזה ג' רועי בקר ליכא אלא
חדא ריעות' וכו' ע"ש [א"מ עיין במ"ס בתוס' דלעיל
עכ"ה] .

ומה שהקשה עור ה' ב"ד על רבינו עובדי'

שכת' דאלו רועי בקר כשרין
לעור' ע"ש ובמ"ס נוח' דאיירי ברועה בהמות של
אחרים. ועור לא ידענא מאי ק"ל דהרע"ב איירי
בזמן המשנה ובזמן המשנה ליכא פסולא דרועים
דהא קתני חוספיו עליהו ובמשנה לא קתני לכו
ושו"ר שז"כ ה' שזנים לדור .

וראיתי בס' רבי יוסף במ"מ סי' כ"ב שמשני
עליו דהא קאמ' בגמ' מתני' נמי

דיוקא וכו' אלמא רבזמן המשנה [נמי פסולין ועור]
הקשה דהא סתם תוספתא ר' נחמיה שהיא בזמן ר'
וכו' ע"ש ולק"מ [דר' היה] מעתיק המשניות שהיו
בזמן התנאים הקודמים [ולמאי רמסוק דלדינא איירי
מקתני שלשה ע"כ דלעדות ס"ל דכשרים ובמ"ס
הרע"ב ולפוס מאי דס"ד] דקאמ' מתני' נמי דיוקא
ר"ל דר' רמו לן מה שהוספו א"כ ולק"מ (א"ס ר"ל
והתנאים הקודמים לא אמרו אלא רועי לאן דוב"ר
יוש"ד) :

ע"ב תוס' ד"ה רבא דאמר כמאן וכו' ועור
דאבא פליגי ר"י ור"ל

וכו' עכ"ל עיין מה שאקס' מהרש"א ולק"מ דוראי
לא עלה על דעתן דפסק כר"מ ולית ליה כחני אמוראי
דלקמן דסברי כרבנן אלא דכונתם לומ' דרבא כונתו
לומ' דאליבא דר"מ כן הוא חזין ואחא כתבו דלא
שביק לפרושי דרבנן ומפרש דר"מ ועור אפי' מפרש

שם היב! משכנת לה וכו' (א"ה עיין במהרש"א ז"ל ועיין מ"ש המחבר ז"ל בריש מס' מכות כד"ה מעידין וכו' וע"כ :

רש"י ד"ה המוצאים אותו וכו' שקשע עלים לא נאמר וכו' עכ"ל

הרא"ש ז"ל כפי' הקומש הביא דהמולאים אותו קרא יתיר' הוא וכו' לדברי רש"י תלויים במחלוקת בעירובין פ"ב גבי חוששים כי אשר פשעו לא נאמ' וכו' ופריך עליו אלף מעתה וכו' המולאים וכו' לא האפיק הוא וכו' וא"כ לפי דברי רש"י לא אתי אלף כד"ל אבל לדברי הרא"ש א"ש ויש לויכח דברי רש"י דהכא ריזק מרבתי' המולאים ווראי דהתם לשון חווה וא"כ פי' דברי רש"י כך דהמולאים יתיר' וכי השתא מיחא (חסר) :

תוס' ד"ה באשה חבירה וכו' א"נ חבר כלו' התירו וכו' עכ"ל וכו' ע"כ רש"י לכאן' רמי שאינו חבר לרין להתיר עלמו והא' הש"ס לקמן בפ' בן סורר (ד' ע"ב) קאמ' החיה ריב"ז חיה וכו' ובוראי כותה' הש"ס דריב"ז לא בעי התיר עלמו וכדפרש"י שם דבבביר לויכא לאוקמא דקתני וחתורה אגמח שופך דם האדם וכו' ז"ע :

(א"ה עור מלאתי להמחבר ככ"י קדשו וז"ל) **תוס' ד"ה באשה** חבירה וכו' א"נ חבר כלו' התיר עלמו עכ"ל לכאור' קשה מדרגתין לקמן בפ' בן סורר (ד' ע"ב) קאמר רודף א"ץ חתראה נומ' מסייע ליה וכו' אומרים לו ראה שישאל וכן בריש פול' וחתורה אמר שופך דם האדם וכו' ומשני החיה ריב"ז ופי' רש"י רלא בעי שיתיר עלמו למיתה אפי' בע"ה ואש' דהתוס' אינם מפרשי' כפי' רש"י אלף ה"פ החיה ריב"ז ור"ל ובריותא איורי בבביר ומאי דקתני אומרים לו ראה וכו' אינו חתראה אלף שמוריעו' אותו שישאל הוא דה"ל ל"ל לרעת המקש' שאמר מסייע ליה רלא בעי חתראה וא"כ זהו חס' שבין ב' התירושים של התוס' דבתי' קמא נאחפקו שמא כפרש"י ותי' זה חב' נאחפקו שמא כפי' זה שכתבתי :

דף מ"ג ע"א גמ' זיבה פשיטא ליה אמר תבעי לך עיין פרש"י ולפי פירושו העיקר חסר מן הספר דיתרץ בפשיטות דרילמא אורחא דמילתא קתני ולולי פירושו היה נראה לפרש דר"ל דהתנא ח"ק זיבה פשיט"ל אמר תבעי לך דהתנא גופיה מספקא ליה והכי מתרלי' בכמה דוכתי :

דף מ"ו ע"ב גמ' וא' אמרת משום כפרה חא אמר לא בעינא כפרה ופרש"י ואי נמי קברין ליה לא מוכתר ולכאור' ק' מנ"ל לרש"י חא אימא דהבעיה חיה אס מחוייבין לקבור' או לא ולעולם אי קברי ליה יתכפר ונראה שהוקש' לו לרש"י אמאי לא חזכיר חסר האמר' חובא דניח' ליה לדירוי' ולא ניח' לחו לזורשים כמ"ש בבעיה ב' דאי אמרת משו' כפרה מפקי' מיורש' ואי אמרת משו' בזיונ' חרי בזיוון לאו בזיוון דמת' אלף בזיוון דחיים כמ"ש התוס' ולכך לא מפקי' מנייחו' (א"מ) וק"ל וחיובי שבקי' לחו לעבור בל"ת ועשה דוראי כל המלין מתו לא חייב לבזיוון שלו ואש"ה קתני מתני' עובר בל"ת בשלמא במאי דקאמ' בגמ' אי אמרת משום

להלק בין משפט לזשפט את העם ויש להביא ראיה מגמ' דשכונות ד"ל ע"כ דהאמ' אבל בשעת גמר דין ד"ה דיינים בישיבה ובעלי דינין ב' מידה דכתי' וישב משנה לשפט את העם דה"י כמו ושפטו וכמ"ש רש"י ושפטו היינו בשעת גמר דין . (ואע"ג דכתי' ויעמוד העם על משנה מן) הבקר עד הערב (ומשפט דוקא ביום וג"ד אפי' כלילה ו"ל דאזא להא דרש"י) שפשה שותף להקב"ה באשמה בראשית (כתי' הכא מן הבקר עד הערב וכתי' היום והי ערב ויחי בקר) :

דף ד"ה ע"א תוס' ד"ה ליגמריה וכו' חיינו דוקא דינו ממנוגת וכו' אבל דינו נפשות וכו' עכ"ל עיין מה שהקשה מהרש"א ולק"מ דהתם הוקימנא לא לריכא דאיכא דעדיף מניה ועיין תוס' שם (דבר"כ דהו' בסנהדרין מסתמא לויכא דעדים מניה ע"ש ומש"ה אוקמו' לה כד"מ דהוי ככ"ד של ג' ומסתמא איכא דעדים) . ומ"ש התוס' שם דגשמע מהכא דבר"כ לויכא דעדיף מנייחו' דנין וקיימי גם אתחלת דין דהא לא אסיק אדעתיהו' לחלק בין תחלת דין לג"ד וכו' דאינו מוכרח שיכתובו היום (אלא יכתובו למחר) ולא אמרינן דמינסו' אלף מיום ליומים ואשר שיכתבו למחר ועור רלא קאמ' שמא יכתוב אלף אחרך (מילי דהתם ורלא כתי' מהרש"א) :

דף ל"ז ע"ב גמ' מיום שהרב ביהמ"ק וכו' החוס' הקשו אמאי לא נקט ארבעים שנה קודם וכו' ולקמן בפרק הנחנקין כת' דבשביל זקן ממרא היו חוזרין וחבא כתבו דדוקא משום רש"י לא היו חוזרין (א"מ חסרון הניכר יש כאן וכלע"ד דבכחו' ז"ל דלפ"ז"ש כאן דלגורך שעה היו חוזרין ללשכת הגזית ודוקא לענין רש"י הוא רלא היו חוזרין א"כ נתייבבה קו' התוס' לקמן בפ' הנחנקין ד' פ"ט ע"א שהקש' על רש"י שם סוף סוף בשממתינין עד הרגל היאך ממיתין הא כיון דגלתה סנהדרין אין דנין ד"כ וכו' וכתי' כאן יתורץ דבשביל זקן ממרא שלא ירבו מחלוקת בישראל היו חוזרין ומה שהקשו שם דא"כ משכנת ליה לריב"ז דהוה בסנהדרין וכו' כבר כתבו חבא דמשום רש"י לא היו חוזרין ור"ל דאפי' הם חזרו לגורך וכעורם שם בא לפניהם דין רש"י מיד הם קמים וגולים דאל"כ לא תי' כאן מידי ועיין בפ' משמרות כהונה שם עכ"ל) . ולדבריהם דלקמן תקשי לחו קו' התוס' דהכא רלא נקט מ' שנה קודם (ול"ל) דבגרי כהונה היו מכפדין כמ"ש התוספות חבא בשם ר"מ ואח"כ כתבו דדוקא כשעשו תשובה ועיין מ"ש במס' ערכין ד' ט"ז (א"מ) ועיין בפ' משמרות כהונה ז"ל מה שהק' על דבריהם דהכא משם ובמ"ש המחבר ז"ל שם יתייבב על נכון עכ"ל) :

דף מ"א ע"א גמ' אלא באשה חבירה דק"ל דמהטל' אליכא דריב"ז היכי משכנת לה וכו' נראה דהא דקאמ' דק"ל דמקטלה סמך אהחיה אוקמתא דריש מבילתין (ד"ה ע"ב) גבי מוליא שם רע באשה חבירה ואליכא דריב"ז דס"ל דיש בו דיני נפשות ע"ש . ולזה כוונת התוס' שם שהביאו אוקמתא דהכא כוונתם דתלמוד' דהכא סמך אהך דהתם :

מסכת סנהדרין

וכו' עכ"ל הקיטור הוא רכל"ז י"ל [הכעיה חיה כך משום כיוון] אבל כפרה ליכא דאדרבא אם לא יקבר איכא כפרה א"ר משום כפרה אבל אם לא נקבר ליכא כפרה א"כ י"ל] דלכתר רשטי הכעיה של חסד' מברייתא דר' נתן א"כ ממילא נשטח הכעיה דקבורה ג"כ דע"כ משום כיוון הוא דליכא למימ' משום כפרה דהא אדרבא איכא כפרה כשלל נקבר כדקתני בברייתא אבל לכתר דכתבו דע"כ [דלשני לרדי הכעיה] איכא כפרה [בקבורה] חוק"ל שפי' דהא איכא כפרה כשלל נקבר וכו' :

תוס' ד"ה דספידא וכו' ועוד שאני מלך דאיכא כיוון טפי וכו' :

קשה א"כ מאי פשיט מלדקיהו וי"ל דמשמעות השם שפשה לו כבוד ולא להסיר חביון ועי"ל דנתייקרו ביה אינשי והמלך יש לו כיוון אם אינן רוצין שיתייקרו בו (חסד) :

דף נ"ב ע"א גמ' אותם ולא כגדיר' וכת' חתום' דמויטאוס

בכתנתם לא ידענא אם בכתנות חטואים וכולי והרא"ש בפ' שמיני כת' דלא מליט כחנות אלא לבני אחרין וכו' (חסד) אבל תלמוד' דלמ"ד בשריפה ממש אותם ולא כגדיר'ם אבל למ"ד שריפה נשמה מפיק כגדיר'ם מכתנותם ולא אתא אותם אלא למעוטי גופם ולא לדיק וימתו (חסד) :

שם וכו' מאחר דאיכא דה"ג ג"ש למ"ל וכו' הנה באשכח פסחים דף ע"א ע"א פי' רש"י

דג"ש קמ"ל דשריפה נשמה וגוף קיים ג"כ שריפה היא והאני דר"נ לאפוקי זמורות וירשתין והקשה מהרש"ל שם דמשמע מדבריו דמינתה אבר יפה מזמורות ולא ממעוטי' לה מג"ש אלא מדר'ן א"כ לעיל מינה דפריך וכ"ש אש עלמה וכו' מאי משני ג"ש וכו' שמה אם בחבילי זמורות נוכל לשרוף לכך פי' הוא דמג"ש לחור ממעוטי' זמורות ומר"נ לא ממעוטי אלא חמין אבל חבילי זמורות יפין כאבר ודבריו תמוהים דא"כ מאי פריך ג"ש למ"ל הא אינטי' ג"ש למעוטי זמורות ועו"ק דאזכרין הכא מאן דיליף מקרח ליליף מאחרין שריפה ממש ומשני מדר"כ משמ' דר"ן למעוטי זמורות שאין מיתתו יפה ועיון מ"ש מהרש"ל שם ודבריו תמוהים דהא קאמ' הש"ס שם וכ"ש אש עלמה ולחוקיף לה חבילי זמורות הרי ידע המקשה דתרוויחו מחני אלא דפריך דהו"ל למעבר נמי חבילי זמורות ומשני מג"ש משמע דג"ש למעט זמורות. לכך נראה דמעיקר' ס"ד דג"ש למעוטי ופריך למ"ל ג"ש מדר"כ נשמע חכל ומשני אי לא ג"ש הו"א דלא מיקריא שריפה והשתא דידעי' דמיקריא שריפה אחני דר"נ כי חיוי דלא נמצא תרוויחו מחני דליכא למימ' ג"ש למעוטי כדקס"ד מעיקרא דמנ"ל דילמא לאשמעי' דמיקריא שריפה דאי לאו ג"ש הו"א דלא מיקריא שריפה ומר"נ הוא דגממעי' זמורות (א"ה עוד נ"ל דלעולם ידע דמג"ש ממעט זמורות אלא חומ"ל הש"ס ונליף שריפה ממש מעדת קרח כדפריך הש"ס חכא ונליף שריפה ממש מבני אחרין וא"כ ע"כ מר"נ הוא דגממעי' כדאמרי' הכא דוב"ר יוש"ר) [א"מ כבר כ"כ הממכר ז"ל בפסחים ע"ש עכ"ה] :

דף נ"ט

משו' כפרה הא אמר לא כעיה נחא דאיכא למימ' דבכה"ג לא נוותה תורה וכן גבי השפיר' דלקמן דלית' להו משו' דליכא מ"ע ול"ת אלא יקרא כעלמא ע"ה] אלא עכ"ל כת"ש חתום' דמכעי' ליה חי מניחו עיקר וא"כ אף אי הוי משו' כיונא מ"מ כיון דאיכא נמי כפרה מפקי' מיורשי' מיהו איכא דלא ניח' ליה דליקבר לא קברין ליה משו' דאפילו קברין ליה לא מיכפר דאי מיכפר לאו כל כמיניה וזוהו כונת רש"י ז"ל (א"ה לא ידענא במאי מתר' קושייתו על רש"י הרי עדין יש להקשו' לעולם אי קברי ליה מתכפר אלא דכשאר לא כעיה אינן מחוייבין לקבור אי עיקר הטעם משום כפרה ואי עיקר הטעם משו' כיונא עדין מחוייבין ולאו לענין לאפוקי מיורשין בלא דמיוכ מוטל עליהן דאי אמרת אינן מחוייבין א"כ למאי נ"מ ממ"כ אי עיקר הטעם משום כפרה אינן מחוייבין ואי עיקר הטעם משו' כיונא אינן מחוייבין ולא שייך לומ' דאי הוי עיקר הטעם משו' כפרה יהיה אסור' לקבור משו' דאפי' קברין ליה לא מיכפר אלא שאינן מחוייבין וא"כ אף אי הוי משו' כיונא אינן מחוייבין אלא ודאי דמחוייבין והדר' קו' על רש"י לרובת' ואפש' דלעולם אינן מחוייבין משום כיונא כשאמ' לא כעיה אלא דלאו כל כמיניה ואין מלוא לשמיע דבריו אבל אי משו' כפרה כיון דאפי' קברי ליה לא מיכפר מלוא לשמיע דבריו דוב"ר יוש"ר) [א"מ אין דבריו מקוורין אבל כונת הממכר ז"ל דאי מיכפר א"כ ודאי מחוייבין לקבור כיון דאיכא כיוון וגם מיכפר אפי"ג דאמר לא כעיה וליכא למימ' דבכה"ג לא נוותה תורה אבל אי לא מיכפר א"כ כיון דעיק' טעמא משום כפרה אפש' לומ' דבכה"ג לא נוות' תורה עכ"ה].

וראיתי להרדב"ז במידושו על חרמב"ם שדקדק מדבריו רש"י והכעיה חיה אם יש לו כפרה או לא ולעולם דהקבורה יקבר שהקבורה מלוא וכ"כ ליושב דברי רבינו ודעת הר"ק ז"ל שהשמיט לכעיה זו ופירוש דבריו כך דאי אמרת דהעיקר משו' כפרה א"כ כי אמר לא ניח' ליה ודאי דלא יהיה לו כפרה ואי אמרת דהעיקר משו' כיוון א"כ אפי' אמר לא תקברוהו אין כונתו אלא על חביון דלא איכפת ליה והכפרה מיכפר.

עוד י"ל רמא שלא אמר נ"מ לאפוקי מיורשין משו' דחביון לאו כיוון דיורשים לבד אלא כיוון לכל חמיוס ואפי"ש ככת' רש"י דכיון הוא לקרוביו לאו דוקא קאמ' א"כ אפי' הוי עיק' הטעם משו' כיונא מפקי' מיורשי' (חסד) ועיון מ"ש הלל"מ ודבריו תמוהים וכי ר"י חולק על המשנה דקתני כל העליון את מתו עובר בל"ת ור"י דקאמר רמז חכי הוא דבריו כת"ש במכות ובסנהדרין רמז לעדים וזממין שלוקין מן התורה מנין מזהלדיוקו וכו' [א"מ גם מה שהקש' שם על מרן חכ"מ לק"מ כמו שיראה המעניין עכ"ה] אמנם ע"פ דרכו יראה דהכעיון הוא אליכא דר"ש דיריש טעמא דקרא אבל לדירון דקי"ל כרבנן דלא דרשי טעמא דקרא וכן פסק רבי' ליכא למיכעי כלל וליכא נפקותא מירי וק"ל.

תוס' ד"ה קבורה וכו' ע"כ כפרה וכולי וא"ת והא איכא כפרה

מלכים [ועיין במ"ש חממבר ז"ל שם בבילה] :
שם אמר קרא בילחק ולא כל ילחק פי' מרהוץ
 ליום למכתב ילחק יקרא לך זרע וממילא
 אפי' עשו [ומדבר] בילחק משמע במובחר שבילחק
 ולא עשו] מה שאין כן גבי ונקרא שמו בישראל
 [ללא שייך למכתב ישראל ראוי הוה משמע דלרור
 לקרותו ישראל ומדבר] בישראל משמע בקרב ישראל
 עד שיחא כלו ישראל ול"ק קו' מהרש"א משם ס'
 פענח דזי ע"ש :

שם אלא מעתה בני קטור' לא ליחייבו הנח
 רש"י וחרמב"ס נחלקו בפי' סוגיא זו
 ולשיטת הרמב"ס [בפי' מה' מלכים] דפריך על זרעם
 א"כ כרמשי את בריתי חפר לרבות בני קטורה
 דחיינו זרע קטורה חייבין ולשיטת רש"י דפריך על
 אותן שזה ומשני לרבות ב"ק חיינו אותן ו' אבל
 זרעם אינו מחוייב ואפי' [רגס הרמב"ס מפ' קו'
 הגמ' כפרש"י אלא כרמשי דמרב' לחו סוכ']
 דחייבוי מרבה גם את זרעם ולפי' מחני' דנדרים
 ד' ל"א דקתני חנוך מן המולין מותר בגולו אונות
 העולם חיינו חן מבני קטורה אלא משום דאין
 אנו מכירין אותן שנתעברו [בבני ישמעאל כמ"ש
 חרמב"ס שם] לא פשיקא ליה דפסק נזירות להקל
 דלא מעייל אינוש נפשיה לספיקא [וכ"כ חזק"ל שם]
 ומיחו חא דפריך ביבמות בר"פ הערל [ר' ע"א ע"א]
 דלמ"ל תושב ושכ' וכו' חזק"ל דאילנ' לב"ק וכן
 בפ' אין מעמידין [דף כ"ז ע"א] דפריך מאי
 בויניחו וכולי חזק"ל א"כ בני קטורה . ומעתה
 יש לתמוה על חרמב"ס דפסק בהלכות נדרים
 דפסק נדרים להחמי' ופסק לחאי מתני' ודוחק
 לומר דאזלינן בת' רובא דהא כל הקבוע במחלה
 על מחלה דמי [א"מ מאי דשטיעא ליה דבני
 ישמעאל הוה רובא ואף על גב דישמעאל הוא
 בן אחר וב"ק הוה ששה חיינו משום כיון שישמעאל
 בירכו הקב"ה שנאמ' וחסדתי אותו וחרבתי
 אותו וראי דנתקיימה בו ברכה זו וחוי רובא
 כנגד בני קטורה עכ"ה] וי"ל כמ"ש הרמב"ם
 במסכת סוכה דלא נאמ' כל הקבוע במחלה על
 מחלה אלא בחטיות שחן קבועין וכן בנשים שחן
 קבועין אבל לא בבני עיירות שחולכים מעי'
 לבי' (תש').

חזרנו לענין דחרמב"ס ס"ל דבני קטורה
 נלטו על המחלה ואפי' חמ"ה
 בכל אומות העולם שנאמ' וכו' חנוים ערלים
 [א"מ מזה נראה דחו' בו חמב"ס ז"ל ממ"ש לעיל
 דחנור' מחמולין אסור' כב"ק אלא דלא קתני להו
 משום דנתעברו בבני ישמעאל וכן דעת חזק"ל
 והשתא ס"ל למחב' דאף בני קטור' אינם קרויים
 מולים אפי' שמתוין על המחלה שנאמ' כי כל
 חנוים ערלים ואפילו ב"ק במשמ' דאין מילתם
 חשובה ודלא כחמשנה למלך ומה שחולך חרמב"ס
 בהלכות נדרים לחוסים טעם ואין כונתו אלא
 למי שמתוה וכולי הוא כרי ליושב אמאי אסור'
 בערלי ישראל אלא לפי שהם מלווים אבל כ"מ
 אף על פי שהם מלווין אין מילתם חשובה וחז"ל
 באילו אינם גמולים ואין מלוה ועושה בעי' .
 וכ"ז חס' מרב' חמב"ס ז"ל כנ"ל ויש להביא ראיה
 לזה

דף נ"ט ע"א גמ' והא דינין דקום ועשה
 וכו' דינין שב ואל
 תעשה וכו' מכאן מוכח אם יש במלוה שב ואל
 תעשה אם יש בה קום ועשה הוה לו לחשוב אותה א"כ
 קשה על הגמ' בפ"ק דע"ז ד' ו' שכת' דלא חשיב
 מאוס' אבר משום שיש בה קום ועשה ע"ש ואמאי
 וחלא יש בה שב ואל תעשה (מדר וקע"ד) [א"מ
 עיין בה' מש"ל בפ"י מה' מלכים בזה עכ"ה] :

שם והרי יצת תואר חתם משום דלאו בני
 כיבוש נינחו חקשו המצריים אף אגרו
 כהש"ס עמון ומואב טיהרו בסיוחן ואשתמיטתיהו
 גמ' דפ' השולח ד' ל"א ע"א רבחזקה קונין ע"ש והם
 תי' דע"פ דריבוי' שאני וליתא דא"כ הויכ' ילוי' בפ'
 השולח דקונה בחזקה ונראה שזה טעם המחלוקת
 שהיתה בין יצחק עם בני עמון שהעמונים ס"ל
 דלאו בני כיבוש נינחו והרי הוא עדין ארלנו וחשיבם
 יצחק ואף כל אשר חוריש ה' אלהינו [משנינו אותו
 נירש רמז להם תי'] חמ"פ דע"פ דריבוי' הוה [חז"ש
 כל אשר חוריש ה' אלהינו את בני עמון ונתנם לסיוחן
 אינו אלא משנינו וא"כ אותו נירש] ועוד דקנינחו
 בחזקה [חז"ש ויהי ה' אלהי ישראל וכו' ויירש ישראל
 את כל ארץ האמרי וישב הארץ ההיא ר"ל שקנאה
 בחזקה ועיין בפ' פני דוד פ' דברים] משא"כ יצת
 תאר [לא שייך בשעת] חזקה אלא בשעת כיבוש .
 וחנה מהא דקאמ' יצתח חלא את אשר יירשך
 כמוש אלהיך אותו תירש ש"מ מות' לומ' לגוי שהיך
 בעורך שמתלוץ עליו וכמ"ס מהרמב"ם בחגהת
 הש"ע ה' עכ"ס סי' קמ"ז ועשו חמ"פ שדחוהו
 מהלכה ע"ש כט"ז ובכ"ח :

שם והרי פחות משום פרוטה וכו' וק' לדעת
 חרמב"ס ז"ל שכת' דפחות משו"פ
 אסור' מדין חלי שיעור' א"כ מאי פריך הכא אי לר'
 יוחנן חלי שיעור' אסור' מן התור' ואי לר"ל חרי לית
 ליה חאי כלל דמי איבא מירי וכו' כמ"ס התוספות
 בחוליו ד' ל"ג ע"א ע"ש ועוד קשה דאמרין לעיל
 גערא בשעתיה מי לית ליה [א"מ ר"ל וא"כ אפילו
 לר"ל אסור' לגזול מהאוריית' פחות משו"פ דקמלער
 ליה לחכיה ול"ד לשאר איסורין עכ"ה] וע"ש יורב
 בזה (מכל על דאברין) ועיין יורב אחר בזה לקמן
 ד"ה אלא מעתא בני קטורה :

ע"ב גמ' ההוא למשרי שבת וכו' הקשה מהר"ש
 אלאפי' למח' לא אסור דאילנ' .
 לומר' כיום ולא כלילה וראיתי לבעל פני מבין שהביא
 משם ה' בירך ילחק ז"ל שתי' דאי לביום ולא כלילה
 אימא עיקרא לב"כ לחייבו ודרך אגב אגב כיום ולא
 כלילה אבל אי למשרי שבת בב"כ ליכא שבת . עש"כ
 כונת דבריו דלמשרי שבת מכא וביום וא"כ אין שייך
 לחייב ב"כ וכו' אבל אי כיום ולא כלילה אימא לחייב
 ב"כ ול"ק מה שהקשו עליו . גם מה שהק' עליו
 אימא למלת' ל"ק דלמלתיה דגמ' עיק' קרא אתא
 להכי אבל זה כיום ולא כלילה אינו אלא רמלה אחת
 לבד אמרי' דרך אגב וברור :

שם ההוא לכל דבה שבמנין ר"ל בשביל דבר
 שבמנין דכבר יש לנו ילפותא מכא
 במשך הויכל חמ"ה יעלו כהר כראית' בבילה ד' ה'
 ע"ש דלדיך מנין אחר לחתירו ודלא כה' מש"ל כה'

דמרבין ב"ק שלל חיו בעולם משא"כ לענין ירושה
תרע דלאו ט"ס דהא דרא"ס ב"ב חיי שרה ר"ח
שמרת הטומאה וכו' כת' דהרי כבר נהן אלף וכו'
ע"ש וזה חכמה הוא זה דנימא ונהן אברהם את
כל אשר לו קאי אנה שנהה בשר שטר מתנה רמאן
לימא לן דכתב לו דאיקני אלף כונתו דמאחר שכת'
שטר מתנה מכא קרא דכי בילחץ א"כ א"ץ לבחוב
לו שטר מתנה בזה שקונה דכבר כתיב כי בילחץ
ולא מרבי ב"ק אלף למולה .

ודע שראיתי להרמב"ם ז"ל שהביא פסוק
וחקיקותי את השבועה אשר
נשבעתי לאברהם אביך נראה שכל לשלול דלא יקרא
ג"כ זרע ילחץ משום דמקרא דכי בילחץ לא ממעט
אלף שלא יקרא זרע אברהם ובחכי יתיישב מ"ש
בש"ע בה' ר"ה סי' דהרדק לומ' לזרע יעקב טועה
והקשו המפרשים דהא א"ש' סיקרא זרע ילחץ דקרא
לא מיעט אלף מזרע אברהם ובמ"ש ניחא .

חזרנו למ"ש דרא"ס ז"ל ב"ב חיי שרה כ"ל
דע"כ בני קטורה דכתב ט"ס
הוא דהא לבני קט' שייך דכתיב ולבני העלגשים
נהן אברהם מתנות ולא קשיא אלף מישמעאל שלא
נהן לו כלום ור"ק :

דף ס"ה ע"ב תוס' ד"ה ר"ל וכו' איבא
דמ"ד וכו'
עכ"ל דברי מהרש"א ז"ל תמוהים דהא ר"י קאמ'
בהרי"א עקימת שפתיו הוי מעשה (א"ה) אי מהא לא
אריא דר"ל דזה טעם הש"ס דוב"ד יוש"ד) ועוד דר"י
ס"ל בשבועות ובמסכת מכות דהאומ' שבועה שאוכל
כבר זו היים ועבר היים ולא אכלה אינו לוקה משו'
דחיו לאו שאין בו מעשה (מזר ופ"ד) :

דף פ"ט ע"א ד"ה ורא כב"ד וכו' ותימה
וכו' עכ"ל וכו'
לרעת רש"י אם קור לעירו [וחורה לעזות והעלול]
לירושלים [והתחילו לרוב] ובאות' שחיה גלו ואז
וראי ממיתין אותה והיה ד' היו בורקין היה תחלת
דין דהרי הכריק [של העדים] הוא תחלת דין ואחרי
פריך שפי' . והא דקתני אלף מעלין וכו' קאי אקורס
שגלו [וארישא קאי לא כב"ד שבעירו] אלף מעלין
וכו' [ול"ק קו' התוס' וק"ל] :

דף צ' גמ' ונתתם ממנו תרומת ה' לאהרן
הכהן וכו' אהרן לעולם
קיים וכו' אלף מלמד שעתיד להיות וישראל נותנים
לו תרומה מכאן לתחיית המתים מן התורה הקשה
הרשב"א דהא ר"י אית ליה מלות בטילות לעתיד
לבא וא"כ היכי שייך מלות ונתתם ממנו לאהרן הכהן
ובב' תירלתי בנ"א אכל אח"כ ראיתי בה' מ"ח ביוש'
לבב ד' ל"ט שכתב דאף למ"ד מלות בטילות לעת' ל'
היינו [כל אחד בשעה שיהיה] שיהיה כקטן ופטור'
ולאח' י"ג שנה נעשה גדול ויתחייב במלות כמו כל
ישראל ונחם דעתי בזה ודוק :

(א"ה) מ"ש כב' תי' בנ"א לא נודע לנו והי"ח) [א"מ
ואנכי מלאתיו בליקוטיו למסכת שבת ד' ל' בדרך
אגב והשתתתיו כאן וז"ל .

ואגב ראיתי [למחש"א בסנהדרין] ב"ב חלק
ד' ז' דאמ' ר"י מנין לתחיית
המתים מן התורה שגא' ונתתם ממנו לאהרן
הכהן

לזה דכן מוכרח לז' הערוך ודח"ס ב' ב' דא דערבי
מהול ונבעוני מהול דקאמר ב' הערל הם מב"ק
ואפ"ה שריך עליוהו ממחני' דנדרים הנו' אלמא אפי'
בני קטורה אין נקדאים מולים אלף ערלים והם
בכלל אומות העולם דמתני' ויש לתמוה על המש"ל
שהוא חביון דברי דרא"ס הנו' ולא נתעורר בזה .
מיהו אכתי ק"ל בין לרעת המחב' בין לרעת המש"ל
מדפריך ב' אין מעמורין אהסיה דקאמ' א"כ ישראל
שמתו אחיו מחמת מילה ולא מלוחו וכו' ולמ"ד
המל ימול ליכא והתנן קונם שאני נהנה ממולים
אשר בערלי ישראל וכו' אלמא אפ"ג דלא מהילי
במאן דמהילי דמי ומאי פריך שהרי לז' דעת
הרמב"ם טעמא דמתני' הוא משו' דאין כונת הנודר
אלא למי שמתוה על המילה וישראל שמתו אחיו
מחמת מילה מלוח ועושה קרינן ביה אלף מזני
אונסו' הוא דלא מל וכמ"ש המש"ל שם אכל הכא
דכת' המל ימול וכיון דאינו מהול פסול ומה ענין
נדרים דהלך בהן אחר כונת הנודר לכאן וכה"ג הקשו
התוס' שם ות' התוס' לא שייך כאן שהרי לפי דעת
הרמב"ם ד"ו לאו מקרא ליו' אלף משום דאין כונת
הנודר וכו' וי"ל ואכמ"ל עכ"ה) ומה נראה מ"ש
המש"ל דהתוס' לא הקשו על פרכת והרי מילה
משום דסמין אמתני' דנדרים עש"כ דלית' דהא
איכא למימ' דגלוויין ואפ"ה אין מילתם חסובה
דנקדאים ערלים (א"ה) מזה אין ראיה שהרי ודאי
בני קטורה לאו מטעם דנקדאים ערלים אלף משום
דנתעברו דוב"ד יוש"ד) [א"מ כבר כתבתי דהשתא
קור בו המחבר ז"ל ממ"ש לעיל אלף דטעמא דבני
קטורה נמי משום דנקדאוי ערלים אפ"פ שהם מלוויין
עכ"ה) והיינו שהולך התנא לומ' שנאמר וכל הגוים
ערלים ולא אמר משום דלא נלטו ואנן מלוויין
ועושין בעי' אלף לומר דאפי' מלוויין נק' ערלים
(א"ה) מזה אין ראיה דאפשר דמיתתי מקרא זה
לאשמעי' דהנודר מן הערלים מותר בערלי ישראל
דוב"ד יוש"ד) [א"מ אמת שכתב המש"ל שם אלף
זה דוחק דלא קאי אכבא דסמין ליה אכל השתא
לב"ד המחבר ז"ל קאי ארסמין ליה דאפי' ב"ק
דמלוויין נקדאוי ערלים גם לב"ד המחבר השתא א"ש
דלא קאמ' ב' הערל דהתא לב"ק וכן ב' אין
מעמורין לא חומ"ל דא"כ ב"ק כמ"ש לעיל עכ"ה)
אך לענין זרע אברהם ודאי לא מיקרו זרעו והיינו
דתנן הנודר מזרע אברהם מותר בכל אומות העולם .
והרא"ס ב' ב' ויגש כתב שלא נתמעטו מקרא דכי
בילחץ לא בני ישמעאל שהיו בעולם ולא בני קטורה
וקשה דהש"ס הולך לרבויו בני קטורה [מואת בריות
הפר משמע דלא מיקרו זרע אברהם] וי"ל רכונת
הרא"ס אחר הרכוי מאי חזית דמרביית ב"ק וממעט
בני ישמעאל לזה אמר דוקא ישמעאל שהיה בעולם .
ומזה יתיישב קו' המש"ל ז"ל על הרא"ס ב' חיי
שרה ומדורקקים דברי הרמב"ם שכת' בני קטורה
שנולדו אחר ישמעאל וילחץ . ומ"ש ה' חק נתן ז"ל
[בליקוטיו על הרא"ס] וכ"כ ה' בני שמואל ז"ל ליישב
דע"כ בני קטורה שכת' ב' חיי שרה ט"ס הוא
דהא לא חיו בעולם ע"ש דבריהם תמוהים דהא
בשר שנולדו בני קטורה כתי' ויתן אברהם את כל
אשר לו לילחץ אלף ודאי דלענין מילה דוקא הוא

לחזומה וכו' עכ"ל אין להקשו' [דמאי פריך הנה']
 דהא משלמין כתובה [שחרי כשאושרין אותה משלמין
 אותה כתובה וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
 דהי מקוימי בחו הזמנה] דהא חתם מיירי בארסה
 דאין לה כתובה כמ"ש הרמב"ם ז"ל בה' אישות ועוד
 דכתובה מרובקן ולא חשיב בהכי עדות שאתה יכול
 לחזומה [דלגבי קטלא דהיא דאוריית' לא מקיימת
 בחו הזמנה וכן לא מצינו למימ' להשמידה כתובה
 באנו כיון דאינה אלא מדרבנן ולא מעטרי בהכי].
 אלא דרית' למחרש"א ז"ל שם שחשבה כגמ' דמאי
 פריך אלא באשה חבירה וכולי שחש' הא דלא
 מוקמי לה כשמת בעלה בשעת עדות העדים וכו'
 משום דאכתי איכא למימר להשמידה כתובה באנו
 ע"ש וק"ל על דבריו דא"כ מאי פריך חתם מ"ש
 נערה האורסה דנקט לימא דנקט מאורסה בלא
 מיבעיא קאמ' דלא מיבעיא נשואה ריבולין לומר
 להשמיד' כתובת' אלא אפי' ארסה [דל"ל כתובת'
 מעטרי] מטעם לאורסה על בעלה באנו אלא ודאי
 דכתובה מדרבנן ולא מעטרי בהכי ותו קשה לי דמאי
 מקס' דהא אכתי יבולין לומ' לאורסה על בעלה
 באנו [דחשתא לא שייך שנויא קמא דגמ' כשזינא
 מבעל ראשון ומש"ה משני כשזינתה וחזרה וזינתה]
 ואי כונתו להקשו' כשמתו שניהם זה ודאי דוחק גס
 תירצו לא א"ש דאכתי מאי פריך והא יבולין לומ'
 לאורסה על בעלה שני דילמא כשמת בעל ב'.
 גם פיקר קושייתו כ"ל דאין לה מקום דחש"ס חתם
 דקאמ' אלא באשא חבירה דק"ל דעיקטלא וכו' קאי
 אגמ' דלעיל ד' ח' דמתרז ר"פ חבא באשא חבירה
 וכו' [א"מ עמ"ש המהר"ם ב"ה' לשם עכ"ה] והתם
 הבעל הולא שם רע ואכילא אלו העדים וקאמרי
 רבנן דבכ"ג משו' שיש בו ד"כ והיכי שייך לומ' שמת
 הבעל (א"ה עיין בה' חמרא וקוי שם ודו"ק):

ד"ה מעידין אנו באים פ' שחייב גלות וכולי
 ועי' ד' דמזיירי שפיר דליכא רגלים
 לדבר והשתא נישא משונה וכולי עכ"ל אין כונתם
 לומ' דדוקא היכא דליכא רגלים לדבר אבל היכא
 דאיכא רגלים לדבר אפי' השונה גולה דלית' דהא
 לקמן מוכח דאפי' היכא דאיכ' רגלי' השונה אינו
 גולה [א"מ ר"ל מדקאמ' ר"ש יש שונה גולה וכו'
 מכלל דת"ק ס"ל לעולם אינו גולה עכ"ה] אלא
 כונתם דמביקרא הקשו והא יכול לומ' מזיד הייתי
 ותי' דרגלים לדבר מנלך דבריו שאומר מזיד הייתי
 וע"ז חקשו משונה שאפי' דאתה דן מסברה שמוזר
 הוא אפ"ה אומרת רגלים לדבר מנלך סבר' דמזיד
 הוא כמו שמנלך לזה שאומר מזיד הייתי ואחר זה
 תי' דליכא רגלים לדבר ר"ל דס' רגלי' לדבר אינה
 מועלת כלל ואינה מנלך המזיד ואיכא דאמ' מזיד
 הייתי יכול לומ' אלא דחבא משום דשתיק וא"ל
 לאוקמא ברגלים לדבר דלא מחנוא כלל וא"כ לק"מ
 משונה וא"ל לאוקמ' דליכא רגלים לדבר ודו"ק חטיב:

ד"ה כל חזומתים וכו' דתניא חכה תכה וכו'
 עכ"ל עיין מה שהנחה מהרש"ל ז"ל
 ונ"ל טעמו משו' דחכה תכה אינו כרייתא אלא חס
 דברי חס"ס כפ' אלו מליאות דאל"כ כשהביא
 בסנהדרין חבריית' דמות יומת למה נריך לבקש
 עלות מרחוק מגואל חס חו"ל להביא חכה תכה
 שחיי

הכהן וכי אחרן לעולם קיים אלא מכאן לתחם"מ
 מן חתו"ה ואם מלות בטילות לעת"ל מה שייך ונתתם
 ממנו ול"ק ע"פ דברי הרדב"ז שיש [כמה] מיני תקנות
 שתקיים הראשונה היא לדריקום וכו' ועוד דאחרן
 עסק' נשיכים הם יבואו ע"פ הגשיות [קודם התקנות]
 וראיה מדברי חתום דג' ע"פ [ה' קו"ד] ד"ה
 [אחר זכר לשם] שכתבו דכשיכנה כח"מ יבואו
 משם ואחרן וכו' ע"ש ואם לומן התקיה א"כ קיישי'
 שמה קודם התקיות [יטעון] א"ו כדכתי' וק"ל:
דף צ"ב ע"ב גמ' בשעה שהציל נבוכדנצר

לחנניה וכולי מלכותיה
 מלכות עלם וכולי כ"ל הטעם שהקיה מתים אלו
 ובשעה זו הקיה אותם וכו' בהקדים מחלוקת ר"מ
 ור"י [בפ"ק דקידושין ד' ל"ו ע"א] כתי' בנים אתם
 לה' אלהיכם בזמן שעושין רצונו של מקום קרוין
 בנים בזמן שאין עושין רצונו של מקום [אין קרוין
 בנים דר"י] ור"מ אומר בין כך ובין כך נקראי' בנים
 שנאמ' בנים לא אמן בם ואומר בנים משחיתים
 ואומר והיה במקום אשר יאמר להם לא עמיתם
 יאמר להם בני אל חי מאי ואומר וכו' וכי תימא
 בנים מעליא לא איקרו ות"ש וכו' יאמר להם בני אל
 חי ופי' רש"י ע"פ תשובה וקשה אי ע"י תשובה אפי'
 ר"י מורה ונראה דמיידי ר"מ ראה מאחר שע"י
 תשי' בני אל חי איקרו מוכרח הוא [שקודם] תשוב'
 איקרו בנים דאל"כ הול"ל בנים לחור מאי בני אל חי
 וזהו שכתבנו נלך שבר עבדיו הן ועבד שמכרו וכו'
 מאי תרעומת יש לו עליו וזהו שהציל לחנניה מישאל
 ועזריה מה עשה הקב"ה הקיה מתים מישאל שהן
 רשעי' גמורים כמ"ש העלמות היבשות להורות
 שישאל נקראו בנים אפי' שהם רשעים אמר מה
 טיבן של אלו אמרו לו חביריהם של אלו מחיה מתים
 והוא היה יודע שחקב"ה הקיה אותם כמ"ש רש"י
 לזה אמר מלכותיה מלכות עלם.

ובזה יש לש' הש' טוב ה' לכל ורחמיו על כל
 מעשיו אפי' הרשעים להודיע לבני האדם
 גבורותיו לאומות העולם שקרוין בני האדם ויהיו
 משעמין ואומרים מלכותך מלכות כל עולמים וזהו
 עלת דניאל שאמר לו וחטיוך בלדקה פרוק להורות
 שנקראו בנים שהלדקה מדין בנים כמו שידוע:

דף ק"ד ע"ב גמ' מפני מה הקדים פ"א
 לעי"ן בשביל המרגלים
 שאמרו בניהם מה שלא ראו בעיניהם נראה שכל זה
 נרמזו [בא"ב חב'] בענין פלו עליך פיהם וכו' וסמך
 ליה [בא"ב חג'] פלו עלינו פיהם וכולי וכו' אשר
 אמרו בניהם וכו' כנגד מה שאמרו בניהם. אבל
 באיכה קמייטא אין בה ענין פה ולוח לא הקדים
 בה פ"א לעי"ן ועיין במהרש"א ז"ל. ועוד אפשר
 דתני קרא אגב תרתי מיהו תרתי אגב תרתי לא
 לכך בקמייטא עשה כסדר ואיכה בתרייתא אגב וק"ל:

סליקה לה ממ' סנהדרין כס"ד

מס' מכות בע"ה

דף ב' ע"א תוס' ד"ה מעידין וכו' והו"ל
 עדות שאי אתה יכול

והיוף כמו אשה גרושה וא"כ אמאי מפסידין ואחא תי' דחובא דאיכא עדים אינה נאמנת וא"כ הוי כאלו נתגרשה על שום ולא חפצאיד' כתובת' [כשלא תבעה שזין דבריה כלום] וק"ל :

דף י"ד ע"ב גמ' דהוא לאכילה וחס' לנגיפה וכו'

ולכא לאקשו דאמאי אינו' קרא לאכילה דחא אי אשאר לאכילה בלא נגיפה דאיכא למימ' דאינו' לעבור עליו כו' לאוין אבל לקמן ק' דאמי פריך לר' ל' שהוא מבע"ל לטמא שנגע בקדש וכו' דאמי' מבע"ל לטמא שנגע בקדש מ"מ אכילה מינה משתמ' משום דא"ל לאכילה בלא נגיפה אלא ודאי נר' דאש' לאכילה בלא נגיפה כגון שתחב לו בבית הבליעה דאי לא תימא הכי הא דקי"ל ב"ש' אלו הן הנשרצין דאין טמא שאוכל תרומה חייב מיתה אלא באוכל תרומה טהורה אבל תרומה טמאה אינו חייב וכן פסק הר"מ במו"ל ואיך אשאר לטמא לאכול תרומה טהורה הא א"ל לאכילה בלא נגיפה א"ל בתחב לו וכ"כ התוס' ושר"ן בחי' לשם מכח חאי קו' . אבל ראיתי להר"ס' ב' אגור ב' ואיש כי יקרב מכל זרעכם דכת' דא"ל לאכילה בלא נגיפה ומחסיא סוגיא דפ' אלו הן הנשרצין ליכא לאקשו דאיכא למימ' דאש' לטמא לאכול תרומה טהורה כגון ברלא אכשר וכ"כ נמי התוס' ושר"ן שם אבל מחאי סוגיא ק' ור"ק :

תוס' ד"ה דהוא לתרומה וכו' דלקדשים נפ"ל מג"ש דטומאתו

וכו' עכ"ל עיין במה שהקש' מהרש"א ז"ל ונראה ליישב דאי קרא דבכל קדש לא תגע לנגיפת קדש הוא דתתא למ"ג"ש דטומאתו אי לאכילה מדאסתק קדש לעקדש ולצ"י לה וליכא לאקשווי השתא נמי דקרא לנגיפה דתרומה למ"ל קרא דאיש איש מזרע אהין לאכילה הא מדאסתק לעקדש ולצ"י לה דתרומה יש בה נטילת נשמה באכילת' דחייב מיתה כדרי שמים וליכא למימ' דלא ילצ' מעקדש אלא קדש דחא רש"י בקומש פי' קרא דבכל קדש לא תגע באכילה דתרומה מדאסתק למקדש דבר שיש בו נטילת נשמה וכו' א"ר גם אי קרא בתרומה איירי [ילצ' ממקדש אלא רי"ל] דמלתא דאיתא מחיקשא [טרח וכתב לה] קרא וכ"כ בעלי הכללים ז"ל אבל אי קרא בקדשי' מלתא דאיתא בהיקש' טרח וכת' לה ג"ש [לא אגרין] :

דף ט"ו ע"א גמ' אמרו לו אמרת וכו' [כתב מהרש"ל]

ז"ל לרבנ' ור"מ א"כ אחר רבה הוא רבה] בר נאמני ע"ש חוכר לזו דאי אר"י קאי איך [אדרבה משום דק"ל אונס דחא] לר"י גופיה אית' ליה לקמן כל יצוי בעמוד והחזיר וכ"כ חרע"כ ז"ל אבל לפי דברי מהר"ם מלובלין ז"ל דכת' מכח קו' דבריות' דאונס אמתני' דחבא למקדש טמא דלא חדר ר"י לא מכללא [דאמר כל ל"ת שקדמו וכו'] משום דאונס אינו לוקח דכל יצוי בעמוד והחזיר קאי א"כ א"ש אמרו לו לר"י . ואע"ג דאין למדין מן הכללות היינו דוקא בדברי התנאים אבל בדברי האמוראים למדין וכן היא דעת הרשב"א ז"ל חביו חר"ב יר מלאכי ז"ל אבל מ"מ כ"ל דאמרו לו לרבנ' קאי ורבנ' הוא דהדר ביה וס"ל בר"ל קיימו ולא קיימו ומתני' דחבא

שהיא לצניה אלא שחם רבוי חש"ס לכך חניה מות יומת ועיין למחרש"א ז"ל ור"ק :

בא"ד ותריז ה"ר יוסף דרונא וגואל חרם הו' ב' כתובים לענין שלא וכו' במיתה שאינה מארבע מיתות ב"ד וכו' עכ"ל מיהו התוס' ב' נגמר דיון ר' מ"ה ע"כ ד"ה משום וכו' לית להו חאי סברא בתי' חא' דחא מתני' דהתם איירי בד' מיתות ב"ד וחתום' דחבא מתרלי לקושייתם דהתם בתי' חב' דשם . וחנה חר"מ במו"ל בשר"ד מה' סנהדרין כת' מה שעמד על נפשו וכו' יע"ש ונ"ל דס"ל בתי' חב' דדוקא בורח וחו מי שעמד על נפשו ונקט דין זה דנקטעה גבי מי שעמד על נפשו לרבות' דאפי' בתי' שעמד ע"נ דחורגין אותו בכל מיתות אפ"ה לענין עדים בעי' יד חפדים משום דהוי רונא וגואל חרם ב' כתובים ול"ק מה שהק' מרן ז"ל ועיין ב' ל"מ מה שפי' בדברי רבינו ואין להאריך ובת"א נאריך בזה בס"ד וק"ל :

ד"ה זוממי וכו' הו"א ה"מ כשחובעל היה נידון וכו' עכ"ל ועיין במה שהקש' מהרש"א

ז"ל ב' ד"מ ולק"מ דא"כ למ"ל היא מרכיב לאחיו ולא לאחותו שמעי' שמחולקי' הן ואיזה ענין שמחולקי' ע"כ דוקא בבת כהן לפי שילתא מכלל בת ישראל אי לר"ש אף באירוסה ואי לרבנן כנשואה אבל בבת ישראל גבי נשואה כתיב מות יומת חנוף וחנוף ונבי אירוסה כתיב והולאתם את שניהם וא"כ למ"ל היא ע"כ לא אינו' אלא למעוטי זוממיה וחו שכת' אינו' היא למעוטי זוממיה לחורות כהן דעיק' היא לא אינו' לא למעוטי זוממיה אבל למעט בועלה מלאחיו נפקא ופשוט :

ע"ב ד"ה ומה הסוקל וכו' דאיכא לאוקמי קרא וכו' בשאר מיתות ב"ד שאין

בסקילה וכו' עכ"ל ועיין במ"ש מהרש"א ז"ל דבמקנ איכא למעבר ק"ו ליתא דלרבנן חנק קל ואי לר"ש ל"ק דקרא כתיב כהדוף ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו דהיינו בועל בת כהן שהוא במקנ גם לר"ש ליכא למימ' ק"ו ומה הסוקל דחא לר"ש בת כהן שילתה היא אפי' אירוסה [כדאית' בסנהדרין ר' נ' ע"א] וכתיב ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו שהוא בסקילה וע"כ אליבא דרבנן [פריך] ואליבא דרבנן ע"כ כשריפה גלי קרא דכתיב לעשות לאחיו ולא לאחותו מכלל דבעלמא עבדי' כשריפה וא"כ גלי קרא דלא ליעביר ק"ו וליבא כ"א סקילה ואיבא דרבנן ור"ק :

דף ג' ע"א ד"ה בעידין אנו באיש וכו' ואע"ג דאמרין

האשה שאמרה גירשתני נאמנת וכו' עכ"ל מדבריהם מוכח דס"ל דהאשה שאמרה גירשתני טעול כתובת' עיק' ותוספת ודלא כסברת הרמב"ם ז"ל ב' מה' גירושין וכן מוכח מדבריהם בכתובות ד' פ"ט ע"כ ועיין לה' ל"מ ז"ל שם וכ"ה דעת מהרש"א ז"ל שהק' דטבא ליה עבדו ליה וכו' ע"ש מיהו מדבריהם ביבמו' ב' האשה שהלכ' מוכ' דלא מחימנה לכתובה לגמרי אלא לענין נשואין וכן מפורש בפסקי התוס' שם שאין לערש פי' אחר ויש לפרש דבריהם כאן שכונתם אע"ג דאמרין האשה שאמרה גירשתני נאמנת וא"כ כשלא תבעה כתוב' מחלה כתובת'

על רב דימי מתנא רבי חזקי' אלא ודאי דאיכא
חילוק בין מצון למלקות. אבל מה שתי' מחרש"א
לא ירענא מאי קאמ' דא"כ מאי פריך תלמוד' אי
רקטלח קי"ל בדרכה מניה דחא חייבי מיתות מיתות
שוגגין ור"א נמי משו' שתי רשעיות כדמשמע ב'ז'
אז"כ ועיין בדברי הריטב"א דחביא (כאן חסר)
וחשיב איסור' אחד ולכך קפריך קי"ל בדרכה מניה
אלא הציקד נראה בדברי מחרש"א אבל עדין קשה
אמאי (לא מוקי לה דקטלח) במזיד ולא חתרו בו
למיתתו ול"ע ור"ק חטב :

דף כ"א ע"ב רש"י ד"ה אי לאו דקלסך
וכולי בשביעית

משו' קורש וכולי עכ"ל וכת' מחרש"א מיהו ק"ק
דאיכא למ"ד דקורש בשביעית אינו לוקח ע"ש וכונתו
דהתם קאמ' ר"י ור"א חר אמר לוקח וס"א אינו
לוקח ולא משוימי ומחכא מוכח דר"י ס"ל קורש
בו' לוקח דחא ר"ל תלמודים חוס ואי לאו דידע דר"י
ס"ל דקורש בו' לוקח לא חוס אמר חכי וכו' ג' איתא
בתמורה ד' כ"ד ע"כ דעיותי ראיה מר"א תלמודים
ולא אחר ליה ר"י הכי. ועיין במ"ש מרן ז"ל בפ"א
מה' כלאים דרבינו פ' כרבה ודבריו סותרים למ"ש
בה' שבת פ"א דהתם מוכח דרבי' פסק כר' יוסף.
וראיתי לה' מש"ל ז"ל שם בה' כלאים שהקשה על
דבריו מרן שם מה' פ' בתרא דע"ז יעו"ש ולק"מ דהתם
בדרך דמיה קאמ' ליה דאפשר דרבנן פליגי ואית
לכו (אמר כמה שיטות) אין חכמה דרבנן פליגי.
ודברי השפ"ה שם תמוהים דאדרבא אליבא דרב
יוסף פשיטא ליה למרן דרבנן אסרו דר"י משעק"ל
(ואשאר חסר ח"א) :

דף כ"ב ע"א גמ' וליחשוב נמי כגון דאמר
שבעה שלא אחרש וכו'

בין בחול בין ביו"ט וכולי מכאן ק' לדעת ריב"א
בשבעות ד' כ"ג ע"א ר"ה אלא חן וכו' שבת' רחובא
דחזכיר בליל פסח לא חיילא שבעה אפי' ע"י כולל
ודוקא חיבא שאומר סתם יע"ש והא הכא דחזכיר
יו"ט וקאמ' דחיילא ע"י כולל [א"מ לא ירענא מאי
ק"ל דלא קאמ' ריב"א אלא חיבא דנשבע לבטל את
המנוח כגון שלא לאכול ז' לאו לאכול נבילות דאז
אפילו בכולל לא חיילא שבעה כיון שחזכיר את
האיסור אבל נשבע לקיים את המנוח כגון הכא
שנשבע שלא יחרש בין בחול בין ביו"ט חיילא בכולל
אע"פ שחזכיר יו"ט ובחדרי קאמר סתם אלא לר"י
בשלמא לאו משכחת לה אלא חן חמ"ל וכו' אלמא
בלאו דחייט שלא אוכל נבילות ושחטו' חיילא בכולל
אע"פ שחזכיר נבילות כדמוקי לה סתם במפרש יעו"ש
עכ"ל [וג"ל דס"ל דחא דקאמר הש"ס חכא חכי לא
שאמר חכי בפי' אלא שאמר סתם [שלא אחרש
בשבע זה ואלו בו יו"ט]. ואין להקשו' וליחשוב
שאמר שבעה שאחרש ביו"ט דלוקח ואינו קורש
וכ"כ הרמב"ם דלוקח משום שבעה שוא ואפילו
שקיים רי"ל דלא חשיב אלא הלאוין שהם משום
החרישה אבל זה לוקח משום שבעה שוא ואינו מטעם
החרישה דאדרבא החרישה היא קיום שבעתו :

תוס' ד"ה א"ל כגון דאמר שלא אחרש
וכו' וק' דאכתי ליתא בלאו
והן וכו' עכ"ל ולפי דברי ריב"א במס' שבעות
הנו"ל

דחבא למקדש בשחזירו אותו כ"ד ללחא ולא
כדכתבו התוס' לקמן ואין אנו לריבין לדברי מחרש"ס
ז"ל. ואע"ג דראיתו מכריחים דאמרו לו לר"י מדברי
דס"י לקמן בד"ה מירי הוא טעמא וכו' וק"ל לר"י
אונם והולך לעשותו לאו שניתק לעשה ע"כ לאו
הכרח הוא דודאי לר"י דאיטריך לומ' כל ימיו בעמוד
וחזויר משום קר' ראונם הוא אבל הוא לעולם לא
חדר [בית מעולם] אבל לומר דמעיקר' הדר ואח"כ
נראה לו האי שנוי דכל ימיו זה דוחק הוא וק"ל :
ע"ב תוס' ד"ה מירי הוא טעמא וכו' וכל
ולכך פי' הר"ד

שלמה וכו' עכ"ל לפי פי' הר"ד שלמה וראי דיוקא
דמתני' לא אחי כר"ל אבל אפ"ש דר"ל מורה בעיק'
דינא דכל לאו שקדמו עשה לוקין עליו לשפוקי
משיטת רש"י ז"ל וזה שכתבו בתחלת דבריהם משמ'
אבל לר"ל דאית ליה קיימו ולא קיימו וכו' וק"ל :
דף ט"ז ע"א גמ' ס"ל כאידך תנא דר' יהוד'

מחרש"ס מלובלין ז"ל ולא ירענא מאי קר' דר"י ור"ל
[לאו] מעיק' דקרא ולפי דקרא אחא לומ' [שיש מ"ע
בשריפת] דהנותר (חסר) [א"מ וכו' להשלים דבריו
ז"ל כך ואפי' אי לאו שאב"מ אין לוקין עליו מ"מ
אינו' קרא ליתן מ"ע בשריפת הנז' וכן אי לאו
שאב"מ לוקין עליו והתראת ס' שמה התראת חוס
ידעי' ממילא דאין לוקין על הנז' דהוי לאו הנ"לע
אלא דר' יוחנן וכו' דיוקי מראמ' ר"י דאיתא נמי
לומ' שאין לוקין עליו משמ' הא לא"ה חוס לקי ואיחור
ודאי ס"ל דבתרומתו לקי אלא דר' יוחנן נראה לו
סברתו לענין התראת ס' דשמה התראת אבל לענין
לאו שאב"מ לא נר' לו כותיה אלא כאידך תנא ור"ל
ס"ל בה נז' עכ"ל] :

תוס' ד"ה א' דקטלח וכולי דעירי שהרגו
בשוגג וכו' עכ"ל ועיין מ"ש

מחרש"ל ז"ל ומ"ש עליו מחרש"א ז"ל וכו' דאומר
מחרש"ל דחא דמסיק תלמוד' בהם' כתובות דחייבי
מיתות שוגגים ודבר' אחר פטור חיינו דוק' ממון
אבל חייבי מיתות שוגגים ומלקות והתירו בו למלקות
ולא חתרו בו למיתת לקי דתנא דבי חזקיה דיליף
ממכה בהמה לא משתמע מניה אלא ממון וכן דעת
הרמב"ם [שחרי כפ"ג מה' גניבה] פסק דחייבי מיתות
שוגגין וממון פטור וכפ' י"ו מה' סנהדרין ה' ד'
פסק דחתרו בו למלקות ולא חתרו בו למיתת [לוקח]
וטעמיה דהרמב"ם מסוגי' דר' אור"כ ד' פ"א ע"כ
ואומר רבי' דר'י' הסוגי' שם בדברי התוס' ולפי
המסקנא דכתובות אירחיא חאי ואזדא לטעמיהו
אבל עיק' מחלוקתם דבמלקות לא ארמי' דתנא
דבי חזקי' בממון איירי אבל מיתת ומלקות לא וכ"כ
התי"ט שם וכ"כ הלח"מ יע"ש וכו' דהכריחו
לחרמב"ם ז"ל כן מדברי רבא לעיל דקאמ' חתרו
בו לקטלח כ"ע לא פליגי כי פליגי דחתרו בו למלקות'
ולא חתרו בו לקטלח ופליגי בלאו שניתן לאזהרת
מיתת כ"ד ואפי' [ר"ע] לא פטר אלא משו' לאו
שניתן לאזהרת מב"ד אבל בלאו דחבא דאונם ולא
דאז"כ שחא לאו אחרונא מורה דלקי ולפי שנוי
קמא דלעיל [ראש] חתרו בו למלקות לחוד' לקי
במ"ש חתום' שם ורבא גופיה [חוא] דפריך בכתובות

זכינה לזכינה דלאו מטעם הנאה אייתון עלה ע"כ
והנה אישתאנא דהמב"ס בה' מכירה דכחב
קלובין וחילק בין זכינה לזכינה וז"ע . ולכן בענין
המלות שהם מתוקים והוי זכינה [חריפה דהוי הנאה
לוקח] ושמא תאמר [א"כ] אפי' באונס [הוא חיוב]
ולכן קאמר ראש"ה [חי'ת] לא יעשה כך אלא שגיאות
מי יבין וכו' והוי כונת הפסוק כי לקח טוב נתתי
לכם ואש"ה תורתיו אל תעזבו אבל באונס פטור והוי
שמא תאמר כיון שהם מתוקים וא"כ מי יכול לעמוד
ראש"כ [אפי' שגב או נאנש והא חיוב א"כ כשרתי
כטוב] שבהם תלמוד לומר' גם עבדך נזהר בהם וכו'
(מסר)

ויש דפרש מומזר לאהק לאהים נלכ בערז וכו'
עד מהי תשטור עול וכולי שיש
לדקדק שזה מכוזר בתורה ומחו התוכחה של אסף
וכ"ל לפרש בהקדים מ"ש הרא"ש בזה שדריין בפ' אחד
ר"מ ר' ל"ב ראש התובע רמאי אין לדרו כלל כדו
שיפסיד ברמאותו וע"ז נאמר מדבר שקר תרחק
אבל אם התבע רמאי מלוה לדרוש ולחקור היטב
ולחלו עשוק מיר עשוק שאל לא ידורו ושתכר הרמאי
ברמאותו עש"כ והוי עד מהי תשטור עול ופני
רשעים תשאו סלה (א"ה ע"כ מלפני והשאר חסר
והוי"ת) [א"מ וכו' להשלים דבריו וז"ל כך דמוזר
לדיונים שרואים שהתובע רמאי וסעדים שלו עדי
שקר ודנים ע"פ אותם עדים ותולים הקולר בלוארי
העדים וז"ש עד מהי תשטור עול ופני רשעים תשאו
סלה ר"ל שידעו שהעדים הם רשעים ע"כ חלומדנא
ראש"ה מקבלים אותם ושפטי' ד"ת על פיהם . ולפי
שיש חילוק בדיון לכך פי' להם כיור יעשו ומסוים
שטור דל ויתום עני ורש הנדיקו ר"ל ראש התובע
אינו רמאי דל ויתום שאינו יודע בגילוי דאכזה
והנחב הוא רמאי שטוען שקר לפי שאין היתום
יודע אז לדיק שהשטור אותו שאל לא תשטורו
ושתכר הרמאי אלא לדיק שידורו וידעו וחקרו היטב
עד שיולאו הדיון לאתמו וז"ש עני ורש הנדיקו
ומסוים פלטו דל ואכיון מיר רשעים חילו אפר
פלטו ולא אמר שטור כדאמר מעיקר' וגם אמר
חילו ור"ל אבל אם התבע דל ואינו רמאי והתבע
הוא רמאי ועדיין עדי שקר אז חילו את התבע
מירם ולא תדורו אותו כלל ומש"ה לא אמר שטור
כדי שיפסיד התובע ברמאותו גם כפל פלטו וחילו
לרצו מ"ש הרא"ש בתשו' ועסקו מרן בש"ע ח"מ
סי' ט"ו וז"ל וכשהיה רואה הרא"ש באומדנא שהדיון
מרומה היה כותב ונתן ביד התבע שאין לשום
דיון להשתדל בדיון זה ע"כ וז"ש מיר רשעים חילו
עכ"ה :

חלוקה לה מה' מכות בש"ד

מס' שבועות בע"ה

דף ז' ע"ב תוס' ד"ה כמזיר וכולי וא"ת
כולי וחלף בגדי
כהונם מכפרין וכולי [א"מ עכמ"ש המחבר וז"ל
בערכין ד' ט"ז עכ"ה] :
דף י"ז ע"א גמ' אלא דק"ל טמא ששמש
במיתא

הנו"ל ל"ק דמשכחת לה בעקירת המזוזא כגון שאמ'
סתם [רחיינו שלא אחרות בשבוע זה וכיוצא וחל בו
יור"ט] . אך בעיקר קו' תוס' ק"ל דהא דבעי' לאו
וחן חיינו דוקא לענין קרבן אבל לענין מלקות לא
בעי' והתם בשבועות איירי לענין קרבן [ואכא לענין
מלקות] וז"ע :

דף כ"ג ע"ב מתני' ומה

הדם שגשז
קלה וכו' לי
שוכח לו ולבניו וכו' לכאורה קשה אמאי לא אמרי'
דיו ול"ק דברם נמי כתיב בפ' ראש למען ייטב לך
ולבניך אחריו עד עולם דקאי נמי על הדם . מיהו
קשה דהא בל"ה כתיב ועושה חסד לאלפים לאהבי
ולשמרי מלותיו וי"ל דהוא אמינא עד שיעשה כל
המלות . ח"כ חו"א דוקא במ"ע אבל בל"ת לא
אמרינן ואע"כ דכתי' לשמרי אשכחן שמירה דקאי
אעשה דכתי' ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו וכתב
רש"י וז"ל ליתן כל מ"ע באזהרה ובהכי נישא דבסוף
מס' חולין מיייתי ק"ו משילוח הקן ומה אם מלוה
קלה באישר וכו' אלא דהתם קאי אעשה והכא מיייתי
על ל"ת . ועוד הכא מיייתי לבניו ולבני בניו עד
סוף כל הדורות ומיהו ק' [לת' זה] למה לדיק ק"ו
בחולין נימא מק"ו דהכא סגי וי"ל דהכא קאי אעשה"ז
דכתי' ולבניך אחריו עד עולם והתם מיייתי אעשה"כ
למען יארכיון יתוך לעולם שכולו ארוך . מיהו
קשה דבריש פירקין פריך אי הכי אפי' חייבי עשה
נמי ומשני תשמרו כתיב ומאי משני והא אשכחן
שמירה גבי עשה ויש ליישב דר"ק :

דף כ"ד ע"א גמ' מי

כתוב עושה כל אלה
וכו' הטובע בכל אלה
וכולי לפוס ריהטא ק' דרברין סותרין זה אף זה
דמעיקר' קאפי' מי כתי' עושה כל אלה משמע הא
אי כתי' עושה כל אלה אה"כ עד דעבר לכולהו
ובתר הכי מיייתי ראוה מאל הטמא בכל אלה דהתם
כתיב כל אלה [ואש"ה פי' אחר מכל אלה וז"ל] דהתם
כתיב לשון שלילה והוי כאלו כתיב אלה לחור' דאין
חילוק בזה והשתא נישא דר"כ סובר דלא חשיב האי
שלילה ואמר לו מי זוטור כלומר יותר מזה שלילה
דכתיב תועבת ה' [א"מ דבריו אלה חסרים ואינן
מוכני' ועיין במ"ש המחבר וז"ל בפסחים דס"א ע"כ
בתוס' ששם הרברים מכוזרים ומתוקנים עכ"ה]

שם בגמ' עשו

משטור זה הדיון [א"מ תחלת
זה הדיבור חסר רק זה
מלפני ושייך כאן עכ"ה] ובשרט זה שדן דין אמת
לאמתו וחיינו דכתי' משפטי ה' אמת וכו' הנחמדים
מוזכר ומפז רב וכו' ואיתא במדרש שמא תאמר מפני
שהם מתוקים כפרתי בהם ח"ו תלמוד לומר גם
עבדך נזהר בהם וכו' ולכאור' הוא תמוה וכו' לפי
באקדים מאי דאיתא בפ"ג דנדרים ר' ל"א אמרשמואל
חלוקה כלו מן האומן לבקרו ונאנש בידו חייב למא
קסבר הנאת לוקח הוי תנן שאני נהנה לישראל וכו'
ומסקי' מתני' בזכינה מילעא וכו' חילוף משם דזכינ'
חריפה הוי הנאת לוקח זכינה מילעא הנאת [שניהם]
זכינה דרמזי על אשיות הנאת מוכר והנש הרמב"ם
ז"ל בה' נדרים העתיק המשנה כלורתה ולא חילק
בין זכינה לזכינה וא' לא"מ וז"ל כתב דלפי הסוגיא
דפירק הסגינה דמוקי לה בקלובין לא יש חילוק בין

הוא מדברי ר"נ וחו פרש"י ל"א שכת' כלומ' תמימה
ע"ז מאי דהוה עביר כן ואומר זה לישנא אחרינא
הכל הוא שאלת התלמוד והבא לחלוק בכבוד היכי
עביר דקאים כלומ' אם בשעת גמר דין בא ת"ח
היכי עביר ומאחי מעשה נראה דהוא ס"ל דהלכה
כר"י וחשיבה בתחלת דין דאל"ה מאי שיעשה דבר
אחר לא יספיק לשעת משא ומתן או אש"ה שהשיבה
משום עשה דכבוד תורה אבל לת' ב' של התוס' ש'
לא יתכן זה. אבל קשה כיון דהיו יושבין מאיסתמות
טענתי' שייך אלא ל"ל דהיו עומדין וא"כ ר"נ היה
עומד אבל בשעת גמר דין תמה שריך לישב ומה
שלא הוסיב בעל דין כמי לא רצה שיוסיב חכמ"ד
כיון דהיה עומד בשביל כבודו וכשישיבה ניכר
שהוא בשביל כבודו :

דף ג' ע"א ד"ה וישאנס איש פ' וכו' וכן נר' לפר'

מתני' דהתם דתנא הבא על בתו פטור וכו' עכ"ל
ורש"י יתכן למשנה זו ודאי בדברי תוס' אלא דהבא
בדרייתא מישתעי ר"ע ור"ע קאי אמתני' ור"ע
אית ליה דקנסה לאביה ומיהו מ"ש בקטנה ל"ל
דנתקדשה ע"י אביה וקבל גיטא דקנסה לעלמה :
ע"ב ד"ה ואין דאטא דעיקר' לא אית

לחפסידה כתובתה אלא
לחשקותה עכ"ל תימה לי למה חולצו לזה דהא
כתובה דרבנן וליכא מאן דסבר דאורייתא כי אם
ר"מ בכתובת כז' אע"ג ותרע דבסנהדרין כפ'
היו בורקי' [ר' מ"א] לא פריך כי אם לאוסרה על
בעלה באנו ולא פריך דילמא לחפסיד' כתוב' באנו
[א"מ עיין במ"ש חתמב' בריש מס' מכות כזה
עכ"ל] דכ"ע אית לחו כתוב' דרבנן ולא פריך לר"מ
משום דילמא לא סבר בריב"ז דאבר א"ל חתמא
וא"כ איכא למימ' דאיתרו כה וכו' דרבו חתום
לחסכים בדרייתא זו אליבא דר"מ ליתא דר"מ בעי
תנאי כשול וסבר דתנאי כתי' ועיקר' [לאו] לחשקו
[בלבד אלא גם לחפסידה כתובת] דבגמרא הוא
דבעי תנאי כשול ולא [באוסר] כדאיתא לקמן בסוף
פרקין ועוד דמנ"ל דתנא בדרייתא סבר כר"מ :
דף ל"ו ע"א גמ' כי לית ליה וכו' עמ"ס
בקידושין כזה כר' ס"א

ע"ד חרפ"ס והשע"ס ז"ל ע"ש :

שם אלא איפוך כי לית ליה וכו' חרמב"ס
ז"ל בפכ"ו מה' סנהדרין פ' וז"ל או
שחיתת חקללה וילאח מכלל וכו' אינו לוקח וכתב
מין ז"ל שם במשנה ופסק כת"ק דר"מ [א"מ נר'
דט"ס בדברי מין וז"ל בדבנן דר"מ עכ"ל] עכ"ל
ונ"ל שגורס לא תיפוך ורבנן פליגי אלא יברכך
דאיכא למימ' לא ברכה ולא קללה וקאי אחקלל חבירו
דאיכ' למימ' (חס' וחי"ת) [א"מ ואנכי מלאתי להחמב'
ז"ל שכתב כזה בריש מס' ברכות בדרך אגב והשתתיו
כאן במקומו למלאות דבריו חבא וכמ"ס בחגהותינו
שם עכ"ל] ודרך אגב דאיתי לחרמב"ס בפכ"ו מה'
סנהדרין דין ר' שכתב אל וחי פ' בריך לה' אינו
לוקח וכתב מין דפסק כת"ק דר"מ עכ"ל ונראה
דמפרש רבינו דחמלקות היא בל יכך ואל יברכך
כמ"ס רבי' בפי' המשנה וא"כ קו' הש"ס בשבועו'
הכי כיון דר"מ אית ליה מכלל לאו איתא שומע הן
אפי' :

במיתה היכי משפחת לה וכו' כגון שבא בקלרה
והפך בליטור' וכו' עיין מ"ס ח' משנה למלך ז"ל בה'
ביאת מקדש כפ"ג ח' ו"ט באורך ומה שהקט' על
חרפ"ד כפ"ד מה' חנו' ע"ש ואני אומר שכתב
חרפ"כ דפשוטה להקשות על רבי' שהקט' קושי' הש"ס
ולא תי' על טבול יום ומחוסר כפורים וכ"כ הוא
ז"ל. ועי"ל דבשלמא בלאו הכי אנו מתרני' בבמה
אבל רבי' קאי אמתקדש וזהו שכתב ואני אינו מולא
אלא בבמה ועוד א"ל דהפך מכתב וכו' וזהו
שהפך מבצנים. ומה שהקט' על דברי מין דהיה
לו להשיגו שם לק"מ דהעיקר הוא כאן שכת' ט"ו
שמש ועבר חייב מיתה. אבל דברי מין ז"ל שכת'
דכרת הוא וזרעו נכרתים לא ידענא מאי קאמר
דאירבא זה חומר' בכרת וא"כ כבר נתקייב בעונש
חזה ומה לי למיתה עוד ול"ע (חסר) :

דף ל' ע"א תוס' ד"ה למשרי וכו' אי כמי
עשה דכבוד תורה

עדים כרפ"ר' בכתובות עכ"ל הא דלא הביאו
מרבנן גבי רב יומר ומר זוטא וכו' משום דהתם
הכ' העשין כנפיהם אבל הבא עשה דקטן כגדול
תשמעון כנפיהם ולא דמין עשה דנפיהם מפני עשה
דכבוד תורה של אחר ככת' מהרש"א ז"ל לקמן בר"ס
והאמר מר [ומש"ה חולצו לאתווי ש' כת' דכתוב'
דאפי' ככה"ג דמין] ומכאן קשי' לי על מהרש"א
ז"ל. ועוד ק"ל לפי דברי הריטב"א הביאו הל"מ
בפכ"א מה' סנהדרין וכ"כ ח' זרע ילחץ ז"ל בלוקוטיו
דמתני' זה נענש רב עקן דלא איתא אלוהו גבי'
[דאשתתמו טענתי' דכע"ד שכתב] וא"כ מה ראה
הביאו תוס' מההיא. וי"ל דוראי ת"ק קודם מהאי
טעמא מיהו רב נחמן דהוסיף אף לגבי יתומים
עשה שלא כדון [א"מ ועוד נר' שהוסיף רבם לקרובו
של ת"ה דמי' ומש"ה נענש רב עקן שגרם לו זה
עכ"ל] אבל אי לאו דאית ליה שורש בדון זה לא
היה טועה ר"נ אמנם דברי הל"מ תמוהים וק"ל
עליהם (חסר) :

ע"ב ד"ה והאמר מר וכו' איכא למימ' שלא
רצה וכו' עכ"ל מדרקוק

לשונם שכתבו שלא רצה משת' דש"ל דזו חק' והאמר
מר וכו' הכל הוא מדברי ר"נ ואיתו קא מותיב
לנפשיה דהיכי לעביר וחו ביאור דברי רש"י שכת'
כלומ' תמימה ע"ז מאי דהוה עביר ר"נ. וקושי'
מהרש"א אין לה מקום דוראי כיון שגבסה הוא
עמד עד שיטבה וכרכת' חר"ן רכל זמן שהיא עומדת
לדין לעמוד אבל אם מעמידה בשעת גמר דין ויעמוד
הוא ודאי משתתמן טענתי מיהו דבריו יועילו [שלא
תיקשין] למה העמידן כלל ויניחם יושבי' אלא דלא
יעבו' חכמ"ד בעשה בשביל עשה של כבוד תורה של
אחר ולקמן איירי בתחל' דין דלא לרי' עמיד' כלל וגם
דברי רש"י שכתב והבא לחלו' ככו' היכי עבד' דמער'
דזו היא ק' הש"ס ר"ל אס' כשעת גמר דין בא ת"ח היכי
עביר דמאי ק' יעמו' משני ת"ח [ויכא עשה דכבוד תור'
וידח' אלא] ז"ל דלא ידח' עשה דרייני' בשיב' דבגופי'
מפני כבוד תור' של אפי' מיהו ק' מהתו' דלעי' וז"ע:
מ"ב תוס' ד"ה והאמר מר איכא למימ'
שלא רצה וכו' :

עכ"ל מדברי תוס' נראה דהאי והאמר מר הכל
כן 27

מסכת עבודה זרה

דף ט"ו ע"ב ד"ה מי רמי וכו' תרע דהא לא אחריון מכירת שדה וכו' עכ"ל לא ידענא מאי קאחרי דהא במכירת שדה איבא איסור' דאורייתא משום לא תתנם דאסור' אפי' בשאר שנים אבל אי מטע' זה שכתבו התוס' לא הוה אסור' אלא בשביעית אבל בשא' שני הוה שרי . וראיתו לה' לשון למורים בה' שבת ד' ס"ו שהקט' קר' זאת והגיה בתוס' לישראל השור עכ"כ ולא ידענא מאי קשיא להו' לש' ד' ד' הוה קר' הש"ס והרי שדה דאדם מלווה וכו' ולא אסור משום גזיר' דשאלה ואיך מכריוס הדבר מעצמו ואפש' להגיה לכתי וכוונתם מכירת שדה לכתי ולא אחריון לה לקמן אלא מפני שנקראת על שמו ועושה בו מלאכה בחולו של מועד ותפוק ליה משום גזירה דשאלה ולזה דקדקו וכתבו דלא אחריון מחאי טעמ' ור"ל אלא מטעמ' דנקראת על שמו וכו' ולמה דחיק הש"ס לה"ט ת"ל משום שאלה כי היכי דאחריון בהמה גסה ור"ק היטב :

שם בגמ' איתביה מקום שנהנו למכור' בהמה דקא וכו' חנה רש"י בירש שקושיה הש"ס מבהמה גסה ולא ידענא מאי קאמ' דהא טעמא דבהמה גסה לאו משום רביעה אלא משום שבת והיה לו להביא ראיה דכותים אינם חשודים על השבת [א"מ ואע"ג דזה פשוט דכותים לא חשודים אשבת דמילתא דכתיב' זהירי בה מ"מ לא הו"ל לבט' לאתווי דלא חשודי כותים ארביעה לאין לורך אלא ע"כ דקו' חגמ' מגופ' דברייתא מבהמה דקה עכ"ה] ועוד היכי שייך דילמ' מוזכר לה לנכרי וסא נכרי גופיה מטעם גזירה וא"כ הוי כותי בהמה גסה גזירה לגזירה והיה לו לפרש הקושי' על בהמה דקה לפי פרש"י לעיל ד"ה ר"ה א"מ אף במקום וכו' דבהמה דקה הוה מטעם רביעה ואע"ג דנכרי חס על בהמתו שלא תיעקר מ"מ גזרו במקום שחשורין על הרביעה . ומכאן תשוכה לרבני רש"י כשחסיס דטעמא דבהמה דקה משום גזירה דבהמה גסה וא"כ מי הכניס רביעה לגאן ור"ק :

דף כ' ע"א תוס' ד"ה אחד גר וכו' אפס אפס וכו' מוסב לארור וכו' ואם אפס מוסב על כי עו וכו' עכ"ל ור"ל דאם ארו' מוסב [למעלה וקאי על] שור א"כ אפס קאי על כי עו ור"ל [כיון שהוא] עו אחרקם ביעקב ואם ארו' קאי [על אפס הוי] פירוש ארו' אפס כי הוא עו [ואינו מקלל אלא אפס כן נראה] לי וא"כ הן הן דברי מחרש"א ולא ידענא (כאן חס' וזה מולל מאש) :

ע"ב גמ' איבעיא בהמה ע"מ לשחוט מהו וכו' חרי"ק הביא דהא"ש למא הביא חרי"ק בעיא זו כיון דבעיא זו אליבא דר' יהודה ולא ידענא מאי ק"ל דהמרקד כלשון חרי"ק שכתב ואיבעיא לחו בוי"ר ולא הביא השטות [א"מ בספרי חרי"ק שלפנינו כתוב איבעיא לחו והביא השטות ומ"מ גם לגי' שלנו י"ל בחרי"ק כדברי המחב' ז"ל עכ"ה] אלא שכוונתו להמשיך הדברים ולכאורה מה הביא ראיה מרסתם חס דוקא גבי אילן סתם ולא גבי בהמה לכך

אפי' בבה"ג מכלל ברכה אהא שומע קללה [כ"ט] ראיה ליה מכלל לאו אהא שומע הן ומיחו לרבין אפש' ראיה להו מכלל לאו אהא שומע הן מיחו בבה"ג מטעמא אחרונא הוה משום דמשמע לא ברכה ולא קללה כמו דאמר' חכי לרחב"ג בקידושין [ר' ס"א] בכמה קראי ע"ט ורש"י גרסי' לא תפוק מיחו באיסור' גרירת' לכ"ע מכלל לאו אהא שומע הן ול"ק מה שהקט' ח' לח"מ ז"ל בה' זכיה בפ"ג וע"ע דנעלם מעיניו אחר התמ"ד סוגיא דקידוש' דזה אינו בכלל המחלוקת במכלל לאו אהא שומע הן ושבועת העדות חשיב איסור' גרירתא :

תוס' ד"ה ושמור נפשך וכו' חבלה נמי תפוק ליה מחאי קרא וכו' עכ"ל עיין מה שהקשה חפ"ח ז"ל בה' מים חיים בליקוטיו ודילמא קטלא שאני כדדמי התם כפ' החובל ולק"מ דהתם ודאי הכתוב איירי בקטלא דהא כתיב אך את רמכם לנפשותיכם ועוד דכתיב ארירו את נפש האדם אלא רבצי למילף חבלה מקטלא והיינו דקאמר ודילמא קטלא שאני אבל הכא ילפי' אפי' קללה דס"ל דשמור נפשך כולל הכל וא"כ כ"ט חבלה דתפוק מחבא . ונ"ל ליושב קושיות התוס' דאי מביק חבלה מחבא א"כ הוי לאו שכללות ואין לוקין עליו [שהרי כולל חבלה וקללה] ומתני' קתני [דהמקלל] לוקה ולהכי מביק מקרא אחרונא [וא"כ קרא ושמור נפשך לא אהא אלא לקללה לבר] וק"ל [א"מ עיין במ"ט המחבר ז"ל בחי' ליומא ד' פ"א] :

סליקא לה מס' שבועות כפ"ד

מס' עבודה זרה בע"ה

דף י"ד ע"א תוס' ד"ה תורנייתא וכו'

ק' וכו' תורנייתא הוה דלא מוזנין וכו' עכ"ל לא ידענא מאי ק"ל דהא לר' יהודה ס"ל לקמן דמוכר הוה ע"מ לקון וא"כ לר"י ניחא [א"מ ור"ל דת"ק דר"י נמי ס"ל בהא כר"י עכ"ה] ובשלמא לקמן ק"ל לגמ' שפי' דסתם דקל טוב הוה מחוב' ולר"מ אסור' דדוקא משיקלץ כראיתא לקמן בגמ' כהדירא אבל הכא מאי ק"ל הא לר"י איירי ולר"י מות' למכור' ע"מ לקון ול"ע [א"מ ואע"ג דר"מ קאמ' אף דקל טוב משמ' דמורה לת"ק במאי דקאמ' אינטרובליון אסור' ולדיריה אפי' כל אילן אסור' ל"ק דכב' גילה דעתו לקמן דכל אילן אסור' עד שיקלץ וכיון דעיק' מילתא דאסור' חכי ס"ל שפי' קאמ' אף דקל וכו' עכ"ה] .

וראיתי דמהר"ם מלובליון שהקט' דמאי קושי' דילמא בקוץ איירי ע"ט ולא ידענא מאי קאמ' דתקשי ליה על הש"ס דמאי מקשה אלא ע"כ משום דסתם דקל טוב הוה מחוב' וא"כ בזה אחרלא קושייתו שהק' על התוס' דמסתמא תורנייתא הוה מחוב' כמו דקל טוב [א"מ ואכתי ק"ל דמאי מקשו התוס' דהא מתני' מבוארת דלאו במחוב' איירי דקתני ופטורות ומפ' ר' יוחנן כשטיטרוסיהן שני דהיינו בעוקציהן אלא כהלוא תיורי וז"ע עכ"ה] :

ברב' שחור תקנה ולא משום סיוג ומש"ה גדול יכול לבטל אבל חש"ס חבא איורי ברב' שחור משו' סיוג [כ"ח דב' דהו משום סיוג. לפיכך אין גדול יכול לבטל] ומש"ה חקשו מהחיא דפרוכול דהתם כמי משום סיוג [שנמנעו מלהלות ועוברין על מ"ש בצורה השמר וכו']. ונ"ל דמזה ינא לרבינו חילוי זה [דק"ל קר' התום וקר' מהרש"א] וס"ל דפרוכול חשיב תקנה ולא משום סיוג. דלא חשיב [סיוג] לא ברב' שהוסיפו משום גדר כמו שגן ויין משום סיוג אבל פרוכול חשיב תקנה [וכמ"ס חב"מ ע"ש] וגדול יכול לבטל [גם נ"ל] דזה טעם רבינו שלא הזכיר חילוי מילתא ד"ח דבר דאפי' גדול אינו יכול לבטל מפני שאומר דזה הוא חטעם ד"ח דבר משו' דהו סיוג ודו"ק :

דף מ"ב ע"א ד"ה לידע וכו' בור שמעילי בור נפלים טהור וכו' ובר"ה שהטילה וכו' ונ"ל שנברק חבור וכו' עכ"ל עיין מה שכתב מהרש"א מרישא לא בעי לאקשויי וכו' כיון דעכשיו לא היו מטילים אלא שהיו רגילים כבר י"ל דודאי גררוהו בזמן הזה ע"ש וק"ל דא"כ למה אמרו התום' אה"כ שנבר' חבור וכו' [כיון דמה שהטילו קודם פשיט"ל דכבר גררוהו] ונ"ל לפרש [דברישא איורי שהיו מקורס מטילי אבן] עכשיו לא היו מטילים א"כ מאתרו חזמן [עוד עכשיו] א"כ איתרע חוקקאי [א"כ לא היו וראי וספק] ולזה חש"ס הקשה מסיפא [ומ"ש התום'] ונ"ל שנבר' חבור [לאו דוקא] שנבר' חבור אלא דמשתמא [דמה שהטילו מקורס גררוהו] דאף שרגילי' א"כ משתמא [היו כמא] שנבר' [א"מ מכאן ואילך נשרף ולא נשאר בכל העמוד כ"א ראשי שיטין ולא יכולתי ללקט מהם כלום וחמ"ד עכ"ה] :

דף מ"ג ע"ב ד"ה והא ר"ג וכו' ולכך עשאה ר"ג וכו' עכ"ל מדרבי התום' נראה דקשיא להו אף למאי דמוקי לה דר"ג עשאה הוא עלמא [א"מ ר"ל אף לשי המשקנא דמשני להתלמד שאני דאזאי לריך לזה ואזאי לא משני דלא היתה בולטת ושדאי אף בעשייה ועיין בחלת"ס עכ"ה] ולכך כתבו דעשאה ר"ג מיחו מרקבעו קושייתם בהא [ולא קבעו קושייתם לעיל כי פריך ועשייה מי שרי והתניא ל"ת וכו'] ש"מ דס"ל כהראב"ד דבעושה עלמא אין חילוק [בין שוקפת לבולטת] אלא דק"ל דבהא דאמרי עושין לו יש חילוי ודברי חז"ל ה' ע"ז הם תמומים דאדרבא דהתום' נר' דס"ל כהראב"ד [א"מ ר"ל לענין עשייה אבל להשחות' דאסור משום חסד' פליגי עם הראב"ד דס"ל דאף בתמה ולבנה דוקא בולטת הוא דאסור ע"ש עכ"ה] ואם ס"ל דקושי' התום' היא לעיל א"כ מאי ק"ל על התום' ונ"ע דדבריו תמומים ולא ידענא מאי אירון ביה ועיין בחלת"ס ונ"ע :

דף מ"ה ע"א מתני' כ"מ שאתה מולא חר גבוה וכו' מקש' בירושלמי אין נכנה ב"ה על הר גבוה ואני תי' מקורס דאיתא במדרש שמקורס העקירה היא מקום מישור ונעשה חר לכבודו של אברהם ואח"כ נעשה מקום מישור עד זמן מען תורה יתא

לכך חבא חכמיא דאדרבא גבי בחמה יש סבב' לאסור' אפי' אלוהא דר"י וכיון דסתם לן גבי חילון כ"ש דיש לאסור' גבי בחמה וכן מבוא' בדברי חז"ל ודו"ק :

תום' ד"ה חסידים וכו' וא"ת והא כתיב וכו' עכ"ל ולמ"ד חסידו' גדולה מכלן לא תוקשי ליה מדכתיב לבשר עניים דפי' עניים היינו שלמים בגלות כמו לשכרי לב ולא על מדת הענוה ופי' עניים כמו עניים ועיין במהרש"א וק"ל :

דף כ"א ע"א משנה ובסוריא מוכרים להם בתים ומשכירין שדות שמורס מתוך משנה זו דלכ"ע בסוריא אין מוכרין שדות ואף לר"י דא"כ כיבוס יקור לא שמים כיבוס אפי' אין מוכרין שדות וא"כ לז"ז דברי מהרש"א ז"ל בנטיין ר' מ"ז שכתב בר"ה ישראל שלקח מבוי ומכרה לו וכו' עיין שם מה שהקשה וכתב ולגאוי דמשיק דסוריא וכו' ולא ידענא מאי ק"ל דהא לב"ע בסוריא אין מוכרין וא"כ שפי' דנקט ישראל שלקח וכו'. ולעיק' קושייתו לא ידענא מאי ק"ל דהא רבות' נקט אף רעיק' שדה של גוי אפי' חייבת במעש' דאין לגוי קנין כד"י לחזקיע מירי מעש' וק"ל :

ד' כ"ז ע"א גמ' קרי ביה ותכרת וכו' יש לדרוק דמאי הוה חתם הא לא היו אלא משה ולזורה וכו' בניו היו קטנים ואי לא משה צונא אמינא דהאי וילך אחרן ויפגשוהו בחר האלהים הוא קודם מעשה רמלון ותדע דהא כתיב ויפגשוהו בחר האלהים וכו' ינא משם שהגלון הוא סמוך לגלגלים וחר האלהים הוא קודם [שהוא סמוך למדין שהרי משה היה רועה א"ל לכן חותמו בחר סיני] בדכתיב ויבא אל הר האלהים חורבה [וא"כ היה קרוב למדין שהיה רועה א"ל חלון וחור' למדין] ונ"ל דאין מוקדם ומאוחר בצורה וכו' פגשו זה א"ל זה אחרן ומשה [א"מ וכן נראה מדרבי בעל הטורים ז"ל יעו"ש עכ"ה] אבל ק' דא"כ למה לא מל אותו אחרן ואז"ז דלא היו יודעים עד שבה המלאך והודיעם ודו"ק [א"ה זה מלאכי בכ"י השמח' סמוך אל הקודם] [א"מ ונ"ל דזה שייך בריש מש' סוטה ד"ב ע"א ד"ה הא בזווג א' וכו' כמ"כ ע"ש עכ"ה] .

ובזה אני מיישב השם' של אלהים מושיב יחירי' ביתה שנא' במזמור' חזה של מתן תורה אלא הוא חרב' אשר רב' בזה' שבמתן תורה מאתה שעה הוא מזווג זיווג וק"ל :

דף ל"ו ע"א תום' ד"ה והתנן וכו' תימא בפ' השולח

גבי פרוכול וכו' עכ"ל עיין במהרש"א שהקש' דלמה לא תק"ל מתני' דאין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו אלא א"כ וכו' ע"ש ונ"ל ע"פ מ"ש חר"מ במז"ל ב' ב' מה' ממרים שחיל' בין דבר שחור משום סיוג לדיבר שהוא תקנה דברב' שהוא משום סיוג ומגדר מילתא אפילו שהוא גדול ממנו בחכמה ובמנין אין יכול לבטל דברי ב"ד חבירו אבל דבר שהוא תקנה גדול יכול לבטל דברי חבירו ע"ש וא"כ מש"ה לא ק"ל התום' במתניתין דאין ב"ד יכול לבטל וכו' אלא א"כ גדול הימנו וכו' ד"ל דאיורי

דף נ"ג ע"ב גמ' מכרי ירושה היא להם מאבותיהם ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו ולבאור מאי ק' דילגא [כשעשו בהן מעשה כדאמר ר"ה לקמן ד' כ"ד ע"ה בה מעשה] אסרה [א"מ ואע"ג דלקמן מיתיה לה מכלי] שחזנית אחו ע"ה ולעיל ד' כ"ב ע"ה משמע דאינו אלא קנשא מדרבנן מ"מ היינו דוקא במעשה וזוטא שלא נשתנה חכמי ולכך אינו אסור אלא מדרבנן ולגבוה דוקא אבל במעשה רבה שנתנה חנוף אסור אף להדיוט וכמ"ס חז"ה לעיל שם א"כ משמע דאסור מדאורייתא כמ"ס עכ"ה] אלא ודאי ס"ל כר"ה [אלא כר"ן ור"ע ור"ד] דא"ל ראשי' [במעשה] לא אסרה כדאיתא בחולין ד' מ"א [ומכאן ראינו להרמב"ם שפסק כר"ן ודלא כר"ה וכמ"ס מרן בש"מ] ע"ה. מיהו הא ליתא [ראשי'] לר"ן דוקא בישראל הוא דאינו אסור אבל ישראל מומר או כותי אף לר"ן אסור [כדאיתא חתם וא"כ מאי ראינו מיתיה] אסור חו"ה] א"מ וביין בהר"ן ובה' גמ' אפרים בהנהגותיו שהקט' דעשה בה מעשה אסרה הוא מדרבנן ע"ה וכבר כתבתי לשחור זה ע"ה חז"ה דלעיל ואף לבי דעת חר"ן ל"ק וכמ"ס חת"ה גופיה ברבנן שא"ל בשם ה' בעל המאור דר"י דקאמר עשה בה מעשה אסרה ומיתיה מכלים דאסור ל"ל כרבי דלעיל דסב' משום קנא' ע"ה אלא קשור דאסור מדאורייתא ומש"ה אסורה ה' להדיוט ואסור חולין חר"ן לשנויי דגמ' דהכא לא ס"ל בעולא משמיה דר"י דלקמן עכ"ה] :

שם א"ד בית נמרוד כע"ה גמ' שלום וכו' וק' דהא בית נמרוד שליט נהרף ושלום נכלע כדאיתא בש' חלק ד' ק"ט ע"ה וא"כ הוי כע"ה שנתכרה מאליה ודומק לומ' דרב סב' כר"י דע"ה דנשתכרה מאליה אסור [א"מ] בש' בני סמיכי העתיק דברי המכב' הללו וכתב המגיה שם וז"ל ק' זו אינה אלא לבי שטת ההוצאות לעיל ד' מ"ב ע"ה ד"ה נכרי וכו' דכתב רר"ל מחי' אפילו בעיק' ע"ה קיימת ע"ה אבל לשמ' שריטב"א בסוף פ' כ"ה דבעיק' ע"ה קיימת מורה אפי' ר"ל ל"ק ע"ה ואני אומר כיון דשני שלישי המגבר' אברו לא הוי כעיק' ע"ה אקיימת ור"ק עכ"ה] ועו' ק"ל דהא בי' נמרוד' לאו ע"ה אסור אלא שנתכרה להני' שסע"ה כדאית' בש' חנו' וחויככמו' ואי לא משתפיני' אמר' דהאי בי' נמרוד' לאו אמר' קאי אלא ביתא ממסוקיט' הוא דברנינו כדו' הפלג' ותר' דהא מעשה דמגדל אסור מעשה דאכרהם וכבר ברך נמרוד כדאיתא בשבט מוס' ע"ה :

שם מובח שפגם אסור' עד שינתן רובו חממ"ס ז"ל כתב עד שנתן בור עכו"ם וכתב מרן ז"ל דאל"ה הוי דומיא לע"ה שנתכרה מאליה וק"ל דהא ר"ל ס"ל ע"ה שנתכרה מאליה מותרת ור"ל בעל המימרא חזקה וקאמר ת"כ דר"י ור"ל [א"מ] לא ידענא מאי ק"ל דנחי לר"ל ס"ל דמותרת מ"מ לר"י דקו"ל כותיה וס"ל דע"ה שנתכרה מאליה אסור' א"כ ע"ה דהכא מיידי נכתבו גוי ואדריכא אפילו לר"ל אפשר לומר דמורה חכא במזבח שניתן מאליהו דאסור דהא לא ביטלו וע"כ ל"ק ר"ל אלא בע"ה עלמה משו' דמסתמ' ביטלם כדאמר לעיל דמימר אמר איחי נפשה לא אכלה להחזק

ומה שכתוב בתורה הר' ע"ה העתיר עכ"ה ועכשיו כ"ל שאין לזר לזה דאסור העתירה נתנה לאכרהם ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו דבשלמא באשרות אמרי' לקמן ד' כ"ג ע"ה על האשרות שהיו מקודם [א"מ] לקמן בגמ' פריך ע"ה כביטול בעלמא סני' להו אלא מדפלגו ישראל לעגל וכו' ע"ה עכ"ה] אבל זה אסור שנעשה הר' אין אדם אסור דבר שאינו שלו וכו' מדפלגו ישראל לעגל גלו דעתיהו דניח' להו בע"ה לית' דלא אמרינן ניחא להו שיעבדו על ההרים חרמים ור"ק :

דף מ"ז ע"א גמ' בעי ר"ל העשתקוח לרקל וכו' כי איתא רב רימי אסור וכו' כתבו חתום' ולא דמי להדם דבירו למעט וכו' וחז"ה' בזכאים ד' ל"ד כתב דלא חשיב בידו כיון דאין מעטין בי"ט וי"ל דלענין נראה ונראה כתב דלא חשיב הדם בידו כיון דאשחור בי"ט מיהו לגבי דחוי מעיקרו חשיב בידו כיון דאשחור מערב יו"ט והא דפשיט חתם מכיסוי כת' חתום' כסוכה ד' ל"ג ע"ה נקטס וכו' דלא חשיב הכיסוי בידו כיון דאין מלווה לחזור ולגלות לא חשיב בידו [א"מ] עיין במ"ס המכבר ז"ל בזה בחגיגה ד' ט' במ"ב עכ"ה] :

ומכאן ק' למ"ס חר"ה"ש בסוף מ"ק דחשיב לרבי' מאיר דמה ראינו מכיסוי דאסור כיוסוי דחשיב בידו ע"ה ותמיה ליה דמה יענה לק' זו דא"כ מאי פשיט מכיסוי וכו' ע"ה וחרמב"ס בש"ז מה' לולב לא חילק בין אשחור מעי"ט לאשחור בי"ט וכתב מרן משום דחשיב בידו כיון דאי אית ליה חושענא אחריתי מותר למעט חשיב בידו והקשה מהר"ם ו' חביב דא"כ חייב פשיט לרחוי מעיקרו דהא חתם בידו ולא ידענא מאי ק"ל דתק"ל לחתום' אלא ע"ה דהש"ס איורי ברבר שבירו ופשיט מחדש אדבר שבירו . אף מה שק"ל הוא דכיון דהכל חשיב [כאן חסר וסע"ה] ול"ז חש"ס מעיקר' לא אסיק אדעתיה הא דלקמן דמותר למעט ולכך קאמר דלא תפשוט נראה ונראה ומיהו לבתר דאסיק [היכא דאית ליה חושענא אחריתי שרי] אפי' דאשחור בי"ט כשר משום דבירו ואין אנו לריבין לדברי מרן א"כ דאליבא דרבנן איורי לעיל והכא אליבא דראב"ה וק"ל .

ורע דברברי מרן ל"ק מה שהקשה מרן בה' סוטה פ"ג ח' ט' גבי נחאכמו פניו וחזוירו לכבשן האש וכו' ע"ה משום כיון דבירו לא הוי דחוי וסו"ר שז"כ ח' בני שמואל בליקוטיו להרמב"ם ז"ל :

תוס' ד"ה מי מאים וכו' ר"ל אית ליה שפיר דרבא וכו' אבל חכא מיידי אסור ביטול וכו' עכ"ל עיין במ"ס מהרש"א ובמהר"ם מליבלין ומהרש"א לא ראה דברי חתום' דסוכה דכתבו דללישנא קמא לא א"ה [הא דקאמר חכא יש דחוי דמשמע] דבנטעו מתחלה לכך אסור אפי' בריעבר . וראיתי לה' כפות תמרים כסוכה מה שהקשה על מהרש"א שם ולא ראה דברי מהרש"א כאן מה שפי' כאן בדברי חתום' וא"כ זמו מ"ס כאן אבל חתום' דסוכה מייאנו בזה וק"ל :

בישראל אחר חמור' לנעוריה קא מכיון ואותם חילוקים לא לרעת ר"ה נאמרו אלא לרעת ר"ז ור"י כמו שכת' חכ"מ ז"ל בה' ע"א ע"ש ע"כ ועיין בה' שלחנו של אברהם ביד סי' ר' שגם ה' המאור פ' בר"ה ואש"ה פ' הני חילוקי' בין כותי לישראל ראמרי' לנעוריה מכיון וכת' דהראב"ד וה' המאור אינא מ' כפירש"י עש"ב ואכמ"ל עכ"ל.

ורע בדבריו מרן יט ט"ס שכת' מיהו דוקא בעכו"ם או בישראל מומר אבל

לא בישראל הוא תמוה דאדרבא בעכו"ם או בישראל מומר ל"פ דלר"נ אוח'. ורע עוד דמחא דאמ' בנמ' דחולין נח' קר' ה' לחם סתרים לקמן ד' כ"ט ע"ב גבי ההוא כותי דנכס' לחמרי' דישאל וכו' דתניא כברי שניסך וינו של ישראל שלא בצני ע"א אצ"ר וכו' וכתב רש"י רבות' אשמע'י' וחק' ה' ז"ל אינ' דוקא נקט משום ריב"ב דלא פליג אלא משו' שני דברים יחד ע"ש וליתא דהא קאמ' הש"ס בחולין כתנאי וכו' ואפי' כתנאי דהא התיב בצני ע"א איורי דקאמ' היתה בהצת חבירו רבולה בצני ע"א אלא ודאי כל טעם אחד למוריה קאמ' דשרי'. וז"ל רע"כ ר"ן כתנאי דאל"כ דלא כמאן מיהו לבתר דאסיק ה"מ כותי אבל ישראל וכו' נוכל לומר' כמו שכת' ה' ז"ל דלכ"ע אצ"ר ע"ד דאיכא ב' הטעמים ודוק:

תוס' ד"ה הא כלנע' הא בפרהסי' וכו' ומורי דורי וכו' אבל הא מורה דאיכ'

עשה וכל נשך וכו' והיינו חונא דפרהסי' בין לאזרה בין למיתה וכו' עכ"ל לכאור' פי' בין לאזרה בין למיתה ר"ל דמתניין איתו בב"ד מיהו היכא דכלנע' חייב למשו' עלמ' אבל אין ממיתין אותו בב"ד וק"ל דהא איתא בסנהדרין ד' ס"א ע"ב העובר ע"א מיראה ומאבהב רבא אצ"ר פטור' ופי' חתום' שם ר"ל שאין ממיתין אותו בב"ד וב"פ דרמב"ם פ"ג מה' ע"א ה"ו מיהו הר"מ פי' מאהבה ומיראה ר"ל מאהבת ע"א ומיראת ע"א ולא כפרש"י מיראת אדם וכת' מרן דלכ"ע מיראת אדם פטור' ע"ש והא דאמ' חז"ל אומר' שחייב לרעת רבא ואין לומר' דאפי' דקאמ' התיב דפשו' היינו כלנע' דא"כ מאי מיתתי מהחוי דהמן ומהחוי דבאן משום דילמא בפרהסי' וגם ק"ל לשי' התוס' שם מאי מיתתי מהחוי דהמן דהתיב לא קתני אלא דעבר בלאו ורבא מורה דחייב בלאו אלא דאינו חייב מיתה ומאי מיתתי נמי מהחוי דבאן משום דהא לא קתני שחייב מיתה וז"ל כיון דחייב מטאת ודאי דחייב ברת דהא אין מביאין מטאת אלא ע"ד שזדונו ברת'. ומזה ק"ל על מרן שכתב שם דאפי' דורק אכן למרקולים לענין חיוב מטאת דוקא וחיובי' שייך שחייב מטאת. וכו' דהראב"ד לא יא' בנדרתו מיראה ואין כאן מקום להשגת מרן. וראיתי להתוס' שם שכת' ואין לומר' דרבא לטעמי' וכו' לא ירעתי אפאי לא דמו ומהחוי דכתובות גס ק"ל על התוס' דהכא שכת' דריך שיאנסו אותם על חתומי' כלנע' תש"ל דפרהסי' נמי אין חילוק בין שחר מלות לצ"א לרעת רבא והתם מחלק [וכן היא הקו' בתוס' לציל ד' כ"ז ע"ב] וז"ע:

דף נ"ו ע"א ד"ה ורע אומ' וכו' כיון דרע' מקיל טעור וכו' לכאור' ז"ל

להחזיק גבר' מיכעיא אבל במשמשים לא איכפת לה ולא ביטלה גס מה שה' המחבר ז"ל אינו מוכן לפע"ד ואש"י שיש חיות חסידון בדבריו עכ"ל וז"ל שזה הוא חכמה רבי' נשום דר"ל ס"ל דמותרת ואיך קאמ' דנפגם אצ"ר לכך סובר רבי' דנשום היינו שפגמו בו ואש"ה אצ"ר דמזבח חמור דהוי כמו הקרובה ע"א ואש"ג רע"א עלמה קטע חונה הוי ביטול חתם הוא שהסיר לורתה טעור' לורתה אבל חכא אצ"ר ועיין בהלכ"ה ומה שחק' הלכ"ה ומ"ש עליו ה' מ"ק ליתא ונעלם מעיניו מ"ש חר"מ בשי' חמשנה וז"ל בימס' היא אכן גדולה והוא מין מן המזבחות ע"ש וז"ל דהכא בחיבור חזר בו [ראב"ד דהכימס' אינו אלא מושב] מיהו רש"י בר' מ"ז ע"ב כת' דהכימס' נעבר וא"כ קשיין דברי רש"י אחריו וז"ל דהכא מעיקרא דקתני מות' כתב דהוא מושב דאל"ה אפאי מות' אבל התיב דקתני בינין עמהם וכן גבי אכנים כתב דעובדין הכימס' וק"ל:

דף נ"ד ע"א גמ' דאמר ר"ה היתה כהמת חבירו וכו' ושקט

בה סי' א' וכו' עיין מה שש' הרמב"ם ז"ל בה' איסורי מזבח פ"ד ה' ר' ובה' ע"א פ"ח ומ"ש מרן שם דלית הילכת' כר"ה מדאיתבין עליה ב' השוקט ר' מ' מבריותא ולא' לדחוקי כגון שהיה חלי קנה פגום וכו' ע"ש ודבריו תמוהים דהא ע"כ לריך לדחוק כגון שהיה חלי ק"ג מדקתני מטאת כדמקשה תלמוד' התיב וז"ל ליישב בת"ש חר"ן שם לשי' א' של רש"י בשי' א"ה דבלאו ר"ה איכא לומר' דנקט מטאת לרבות' דאש"ג דקני לכפרה לאו כדירי' דמי א"כ בלאו ר"ה ה"ה יכול לחזק דנקט מטאת לרבות' והר"ן כת' דהו"מ לתרומי חבי אלא כששמע דברי ר"ה חייב בעיניו ה' זה א"כ לא היה לריך לירחק בדומק זה ובהכי יתורץ קו' התוס' שם ד' מ"א ע"א ר"ה כיון דקני ליה וכו' שחק' מ' פרת מטאת בזבחי' דהו"ל לומר' כדירי' דמיא ע"ש דהשתא נמי' דאינו מוכרח לומר' כך כיון דקני ליה לכפרה כדיריה דמי אלא לאו כדיריה דמי לכך הולך לומר' בקדשי' קלים חזק מה נעשה שהר"מ פ' חילוק זה [כיון מטאת בהמה למטאת העוף והיה חלי קנה פגום] ב' ד' מה' שגגות ועיין בה' לח"מ שם [שכת' דש"ל להרמב"ם כיון דקנייה לכפרה כדירי' דמי] ולשיטתו לא לריך לומר' חבי ועוד ק"ל כיון שהר"מ פ' חבי וז"ל כדירי' דמי א"כ איך פ' בה' א"מ ב' ה' ה' ה' כמקולה דאינו אוסר לאחר חקדש וחילום מפ' בתרא דזבחי' דזריך אמוקלה והא אין אדם אוח' דבר שא"ש ע"ש ואמאי כיון דכדירי' חשיב. ע"כ כלע"ד לומר' דרבי' פסק כר"ה ובה' א"מ מיירי כשעשה מעשה וכו' ש' הראב"ד ז"ל ולא הולך לבאר דהתם נעבר כשעשה מעשה ופלוגת' דר"ה ור"נ איורי לגבות ומיהו להדיוט לב"ע מות' אפי' כשעשה מעשה והשתא א"ש כל הסוגיא ופסק כר"ה משום דלר"נ מחיבא משמע להדיוט מות' אפי' שלו דילמא כי אינטידיק קרא לחיסור' לגבות אפילו בשל אקדים להדיוט מות' מיהו שלו אפי' להדיוט אצ"ר ולר"ה ניקא [א"מ וכו'] בני סמיכי העתיק דברי המחבר סללו וכת' ה' חמניה שם וז"ל ק"ל דהא פ' חר"מ ב' כ' מה' שמיטה דוקא דאית ליה שותפות אבל

יאמרו להם מותרין אתם וכו' א"ר וכו' והא לא
תני חבי וכו' יש לרדק רמ"ז בלישנא קמא אמרו
בלשון סייפתא ובלשנא בתר' אחר' בלשון קושיא
(ועיין בהוס') ועוד דמאי סייפתא דילמא הורו ב"ד
כל שמוכן ממנו שהוא מותר' לעשות [ולעולם א"ל
יאמרו ממנו לעשות] ונ"ל לפרש השמועה כמ"ס
מין חכ"מ על הרמב"ם ר"פ י"ג מה' שגגות וכן אם
נשאו ונתנו וכו' וכת' מין ופסק כל"ב ואלוהא
דשמואל דלכאור' ק' דמחו כל"ב רל"ק נמי הוא מיייתי
סייעת' רבנן' לעשות וכן חק' חסר"ח בס' מים
קיים ונ"ל רל"ק ה"פ לאפוקי מתוך משא ומתן אמרו
מות' ורב דימי אמר שרין שיאמרו לעשות ולב"ז
[ליכא] אלא סייפתא דבלשון קו' ליכא שחרי יש לפרש
שרין שיחא מוכן ממנו לעשות ולאפוקי משא ומתן
אבל בלישנא בתרא שמואל לאפוקי מתוך משא ומתן
א"כ רב דימי בא לומר' אשי' משא ומתן ולכן פריך
ליה ממחתי' ורב' פסק כד שלא מיעט אלא מתוך
משא ומתן שכן כתב וכן אם נשאו וכו' לכך כתב
מין רשק כל"ב ור"ק :

שם קסבר ר"י כיון וכו' הדרי בהו וכו' הקשה
הגש"ל בפ"ב מה' שגגות ופ"ב
מההיא דאמרו' ביומא ד' פ' א"ר אלעזר האובל
חלב כוז' ל' לרין לכתוב שיעור' וכו' וקאמ' חס"ס
אלימא דמחוייבי קרבן אבות קטן והתניא לא שב
מידעתו וכו' ואמאי לא משני כהכא' כיון דכי
מתירע לב"ד וכו' יע"ש וראיתי בס' שער יוסף שחי'
דחסיא דיומא לא שגג אלא בקרבן ויורע שהוא
אשר' וכו' יע"ש כל' ולא ירענא מאי קאמ' דהא כבר
הניב חס"ל דשגגת קרבן לא שמיא שגגה כיון שהוא
יורע שהוא אשר' . ולעיק' הקו' כל' רל"ק רחבא
ב"ד בעלמא חזרו בהם וכו' וראי' ששכ' מידעתו אבל
הכא ב"ד אחר ופ"ש' שלא ישמע להם שר' שכן תי'
(כאן חס' איזה שיטת') ונ"מ דלרין לעשות תקנה
לקרבן כמו יח"ר באלו הקדשות ומק' חס"ס הא לא
שב מידעתו דא"ש' שלא חזר בו וק"ל :

דף ג' ע"ב גמ' ואלא מאי כל פדת אי
איכא כולם וכו' כל'
לפ' השמועה כך דר"י קאמ' אין ב"ד חייבין עד
שיורו כולם ר"ל עד שיהיו כולם מורים ואשי' היו
כולם יושבי' והרוב חתירו והמיעוט שתקו ולא גלו
דעתם פטורין דבשאר הוראות קי"ל רובו ככולו אבל
בכאן עד שיהיו כולם מסכימין בהוראה אחת ולחכי
פריך ממחתי' וירע אחר מהם שטעו וכו' חייב הא
אחר פטור' אע"ג דאחר מהם היה יושב ושותק אפ"ח
חשיב בהוראת ב"ד ואמאי הא ירע שטעו ויהי יושב
ושותק ושני ליה כגון שהרכין בראשו ואותה הרכנה
חשיב בהוראה אפ"ש שאנו יורעין שדעתו אינה כך
וחולק פליחן אלא מפני שמלא רוב הרכין בראשו
אפ"ח חייב ואחר פריך מתייבי אין גוזרין גזירה על
הליבור אלא"כ רוב ליבור יכולין לעמוד בה שא רוב
ליבור יכולין לעמוד אפ"ש שהמיעוט אינם יכולין
לעמוד אלא מאי כל פדת אי איכא כולם אין אי לא
לא רבנן' הרוב כשיושבי' עם המיעוט אפ"ש שחלקו
כיון שהרוב מסכימין וסחרו את דברי המיעוט ואין
ה"כ בענין הגזירה ג"כ כך רבנן' שהרוב ינלמו
המיעוט ויהיו שם המיעוט א"כ יש לחלק בין פנין
חדר

י"ל דבשלמא חס"ס קאי בדרה הו"ל למימ' עד שיפסקו
בבית אבל הכא משיקפה יש לה ניכרים זה אחר זה
ורש"י נתכוון לתרו זה חס"ס במתק לשונו . גם החי'א
דפ' ארבע מיתות לנ"מ כיון דר"מ פוט' בקטנה
שייך למימ' עד שתהא נערה דכולה חר גופא ופשוט :
ד"ה אע"פ סקפה וכו' מכניסה במין שלה ופטור'
מן חמשה' וכו' ראיתי בש"מ שם
שפי' דהתם אין דעתו להכניסן לבית שבעירו אלא
יש לו מגורה בדרה אבל אם דעתו להוליכה לבית
שבעירו אינו חייב עד שיראה פני הבית וזהו פי'
המשנה שם דקתני כמה דברים אמורים בשאולין
לשוק וכו' ותימא לי דא"כ מאי פריך התם מפועל
דהתם אין דעתו להוליכה לבית אם כן זהו ביתו
ול"ע :

דף נ"ט ע"ב רש"י ד"ה שלא בפני ע"א
דבותא
אשמע' יכ"ל עיין מה' שהקש' ה' לחם סתרים ז"ל
ונעלם ממנו סוגיא דחולין ד' מ"א ע"א דקאמ'
כתנאי ומייתי הך דהכא והתם בפני ע"א קיורי
דקאמ' ר"ה היתה בהמת חבירו רבולה בפני ע"א
אלא וראי כל אחר בש"ע וק"ל . ודרך אגב ראיתי
לעמוד בדברי התוס' דחולין שם בד' מ' ר"ה לפני
ע"א וכו' שכתבו דהאי דנקט רבולה בפני ע"א משו'
אע"פ שלא פירש וכגון שהוא ישראל מומר וכו' וק'
דחא בישראל מומר מורה ר"נ שאסור' ולא פליגיבי
אם בישראל אחר כראית' התם וראיתי למחרש"א
שם שגרס כוז' וכת' דדבריהם אליבא [דההוא שנויף
ראית' ליה שותפות וכו' ודבריו תמומים דהא כת'
[התוס'] לקמן ראית ליה שותפות אינו [אסור] לר"נ
לפי המסקנא דלעצורו מכיון] וס"ל דוקא בישראל
מומר [חזר בו משנויף ראית ליה שותפו' וכו']
ויש ליושב דבעי' תרתי ראית [ליה שותפות ונס
בישראל מומר הוא דאסור] אבל ישראל מומר לקודי'
אינו אסור (חס') :

דף ס"ה ע"ב תוס' ד"ה אבל וכו' והא
דתי'א
טעמא בלועג לרש וכו' דבריהם סתומים ודברי
מחר"ם מלובלן ז"ל אין לחם טעם דמה שהגיה
בדבריהם הוא דוחק ועוד דמי הגיד לחם דפי'
וההיא שעתא על שעה שנושאין אותו דילמא בשעה
שמניחי' אותו בקבר אלא כונת התוס' דלכאור' לפי
שאין בטילות מה יעשה כיון דהיה פטור' אלא
משמע לועג לרש שהחיים שבזמן התחייה יש לחם
ליטת' והוא אין לו חיינו לועג לרש שיתבזה באותו
הזמן אבל אי לא טעמא משום לועג לרש כשיקומו
יעשו ליטת' . ואל תשיבני מדברי האומרים דבזמן
התחייה ימותו כלם ואח"כ יחיו דליתא מדברי הוזהר
וחס"ס ועוד שבאותו שעה ימותו [בלבושיהם המלוכל'
שאין מי שיעשה] לחם תכריכין (חס') :

אליקא לה מה' ע"א כס"ד

מס' הוריות בע"ה

דף ב' ע"ב גמ' אמר שמואל לעולם אין
ב"ד חייבין עד

אלא מבכ"ל לענין ביטול מקלח כ"מ חיוב דאין
חלוקין מורי' בו ועיקרו איב מלאכה אי חס' ביטול
מקלח ואח' דנקט חרישה לאו דוקא [ומלאכה ראשונה
מאבות מלאכות השנויות בשבת נקט ול"ד ואב"ב
דקתני שם חזרע תחלה הא אצרי' חתם תנא בא"י
קאי דזרעיה דרבי כרבי ולא שמעי' דהויא חרישה אבל
לעולם חרישה היא מלאכה הראשונה] א"נ מבכ"ל
לענין נביא השקר דכ"ע ביטול מקלח [פטור' כדאצרי'
בשנהדרין ר' ל' ע"א ע"ש] ולא קצרי' אלדוקים
מודים בו וזהו ס' מחר"ס מטרדני וכן חבין
מחר"ס"א ועיין בבבלי זרע אברהם שנתכנש כזה
ורו"ק :

שם שונגין ועשו מזידין הא שונג דומי' דמזיד
וכו' מבאן יש לשטות סציקו של
מחר"ס איעננין בתוס' לעיל שנתפזק בלבו' אם
נתחלק לחם אם חייבי' וכו' ומבאן יש ראיה דאח'
באח' תלוי דאח' הכא בלבו' מיהו רש"י מפ' לה
דחידוק הוא על היסוד ואש' דבלבו' איבא למימ'
דחייבין כשכה או שפירה או חייבין בשר וסו"ר לה'
שער יוסף בר"ב שחריק בזה ורו"ה :

דף ה' ע"א גמ' מאן תנא וכו' דלא כר"א
וכו' יש לדקדק וללא

מאי כר' יחושע תפ"ל מכה ואש' דחייתי מחלק
בין שגגת מעשה להוראה אך קשה דא"כ אצרי'
קאמ' דלא כר"א דילמא דוקא בענין חטאת שגגת
מעשה ולא בענין הוראה והו' קשה דוכי' חמק' לא
ירע דכרייתא דמפיק לה מוטרעא חטאת וכו'
מיהו [ראיתי להר"ב כ"מ בפי"ב מה' שגגת שבת]
דחרימב"ס מפר' לה לענין אשם תלוי ע"ש גם בפי"ד
חביא זה הדין לענין אשם שגגו ולא ידעו על מה
הורו גם פי' ולא שידעו כחושאין ר"ל אש"ש שהוריעו
לחם החוטאים באיזה ענין ש"ג לא מהני ועיין בה'
לח"מ שם שחקש' מאי קאמ' מאן תנא דלא כר"א
הא אפי' כר"י לא איתא ע"ש ונ"ל דקדא מתרלת
חברתא דמחיבא נצקא ליה לתנא אש"ש שהוריעו
וכו' דילמא לגופא ולזה קאמ' דלא כר"א דלר"א
דילמא אילנ' לגופא לשטור' אלא ע"כ דכר"י איתא
ולחכי לא אילנ' אלא [לדרוש ולח'] שוריעו וכו'
ואח' קאמ' דאפילו לר"א הא איבא קרא אחריתא
עליה והשתא ניחא דהכרייתא מפיק לה מוטרעא
דלענין ולא שוריעו וכולי אבל חשיטו' מעליה
מיהו לר"י איבא למימ' דאילנ' וטרעא לענין
אשם תלוי ועליה אילנ' אפי' שוריעו או איב' וכו'
ורבי' פסק כר"י ולחכי חביא ב' והשתא ניחא
דלא קאמ' מאן תנא ר"י דאינו חדין בעלמא לא
שקלא וטריא דמפרש חמשה לאפוקי מר"א ורו"ק :

ע"ב גמ' ובין דתנא איתו שבת חייב וכו'
הקשה ה' שער יוסף ז"ל
[א"כ דכרייתא] דקתני דין ההוראה וקתני ושאר
כל השבטים פטורים ל"ל ועוד אני מוסיף לחקור'
וכי' אין דרך התנא לשנות דבר והושכו ומאי ק"ל
ועוד מהו האריכות הזה ובין דתנא וכולי אלא
נראה דהכא איבא למטעי דבהוראה חייבין דאי
אפילו בהוראה פטור' למה תני ליה גבי בית
דינו דאיבא למטעי דוקא בית דינו זהו ב' קושיות
הקשה אותם ביחד ומחילא דכרייתא דליבא למטעי
ליבא

דברר תלוי ברעת בין ענין הגזירה אלא דפריך
אלא יסתנה בענין ההוראה לגמרי שיסור מורים
כולם אלא די לנו איבא כולם אין ולא בעי' שורר
וכזה יתיישב לשון רש"י לקמן בתשנה חורו כ"ד וכו'
וא"ל טובים וכו' . ודברי מחר"ס"א ז"ל בבאן תמומי'
דא"כ מאי פריך שאנו חבא דאיבא יתורא ואש'
שכונתו כמ"ס דדי לנו מכת היתור' דבפי' שיושבין
ולא עד שורר מיהו מדבריו לקמן לא מוכח הכי
ודברי ה' זרע אברהם לית' דחילק' בין מחשבהדרין
בין מהנשאים דריהטא דגמ' לא אולא חבי וק"ל :

שם במשנה חורו כ"ד וידעו שטעו וחזרו בהם
בין שהביאו כפרתו וכו' כ"ל דהוי
לא זו אף זו ואפי' לר"ש לא מיבעיא הביאו כפרתו
דהוי כמזיד כיון שהיה לו לישאל וא"כ ודאי פטור'
אלא אפי' לא הביאו כפרתו אפ"ה חשיב ע"ש כ"ד
אש"ש שחזרו כהן ודלא כה' שער יוסף :

גמ' מ"ט ר"ש וכו' מיתיבי וכו' כ"ל לזרש
השמעא שלכאורה טעמי' דר"ש מפר'

דבתחלה גובין עליון וחשיב כמו מזיד ור"א אומר
ספק וחייב אשם תלוי דלא אסיק ארעתיה למשאל
כדאצרינן לקמן מיהו ודאי דהוי שונג ואפי' לא
חביאו כפרתו ואפי' לא גבו אפ"ה [שער ר"ש] דהיה
לו לשמוע כיון שחזרו כהן וזה מוכרח דאח' חש"ס
לקמן [קאמ' ל"מ] למ"ד ליב' מביאין וכו' וכלא
חביאו כפרתו מאי איבא למימ' אלא דאש"ס מפרש'
מילתא שרולים להביא מיהו פריך אהא דקאמ' מ"ט
דר"ש חזיל וברש"י כ"ד הוא עושה מאי ברשות
כ"ד דחביאו כפרתו ה' גובין עליון ואש"ש דאילנ'
רב לאוקמי' ר"ש סתמא דאפי' דלא הוי במתא ולא
הגע א"נ רב סב' כאידך תנא דר"ש הוא דאית ליה
מתרומת הלשכה וא"כ לא היה לו לשמוע מיהו
הרצב"ס ז"ל כה' שקלים פ' דבתחלה גובין עליון
ואפ"ה חייב אשם תלוי ולא חשיב שונג גמור' ולא
מזיד תרע דהא ר"מ מחייב ור"א אפי' ספק וכי כולחו
אית להו דמתרומת הלשכה הן באין א"כ חו"ל ר'
יחודה יחידא ואין פסק חרימב"ס דבתחלה גובין
אלא דאפי' גובין מהם חשיב שונג ולא מזיד גמור'
ולא שונג גמור' [ולא פריך חגמ' אלא אר"ש דפטור
לגמרי דחשיב ליה שונג] ולכך חרימב"ס ז"ל לא חילק
בין הוה במתא ללא הוה במתא וע"פ מ"ס ניחא
אפי' לת' ראשון .

ורע דהא קאמ' וחזיל וברשות כ"ד [היינו
שעשו כמי רוב ליבוי] ולאו משום

דשכ' דיקור שעשה בהוראת כ"ד [פטור] דא"כ כולחו
תנאי ס"ל הכי ולעיל לא אשכח כ"א ר"י [אור ר"ג]
ותו דר"ש אית ליה כה' המלניע [ר' ז"ג] דיקור
שעשה בהוראת כ"ד חייב לגי' רש"י שם וכתב רש"י
שם דאילו לשטת' דחבא מיהו חרימב"ס פסק דיקור
שעשה בהוראת כ"ד חייב ולכך לא חילק בין דהוי
במתא וטעמו משום דעשו רוב ליבוי וחזרו כהן
חשיב כעושה ע"פ עלמא ועיין בהראב"ד ז"ל ואין
לחאריך וק"ל :

דף ד' ע"ב גמ' בעי' רב יוסף אין חרישה
כשבת כה' רש"י חכא

לא מיבעיא ליה דברר שחלוקין מורים בו אין כונה
רש"י דחולק על שמואל דלעולם אית ליה דשמואל

ליכא לאקשוויי אי תני דבר וספכו ופשוט וק"ל :
דף ז' ע"א גמ' אימא מה ליכר' חורו ועשו
 אחרי' בחוראחו וכו'.

כ"ל דלא מני למימ' מה ליכר' אין חייבי' עד שיוורו
 לחם אחרים אף כהן משיח וכו' דהא בקרא כתיב
 כהדיוא אס חכחן חמשיח יטטא חדי שחגגה ע"פ
 עלמו וכתיב לאשתת חעם ר"ל שמביא פר ודיווכעם
 וכהכי יתשייב קר' חתום' למחר"א איטנגנין ז"ל ויש
 סעור לרברו מדבריו רש"י שכתב במשנה במסכת דלו
 כתר איסורא מקרא מלא-חורא ומאי מקשה רש"י חא
 חור"א דאס חורא לעלמו אינו חייב עד שיוורו לו
 אחרים אלא רוח פשוט מעקר' חנו"ל וכו' דאחא
 לדיוקא דאס חורו לו אחרים פטור' הא לא משתמע'
 מעתני' וק"ל דא"כ ברישא דקתני כהן משיח שטטא
 לעלמו מביא פר מאי אחא לאשמעי' ועוד למח' לא
 חכריק רש"י ז"ל דהא כבר תנא לה לעיל וכו' דמדרקתני
 מתכפר כצ"ע משמ' דאחא לאשמעי' שלא יתכפר
 עם חלכו' כשעשה חורא ועשו אחרים כמותו ולוח
 כת' דהא פשיטא דקרא כתיב כהדיוא שיביא פר לברו
 אבל לעיל מאי דאיתא בקרא כן דרך התנא אבל כאן
 א"ת כתר איסור' ומוכרח מאי דאחא לאשמעי' שלא
 יתכפר עם חלכו' שעשו כמותו וזה מקרא מלא ועוד
 אשמעי' ברישא כולד חייב וכו' כהא פשימ' ולקמ'

נאריך בזה כס"ד :

ע"ב מתני' חורה עם חלכו' מתכפר לו עם
 חלכו' ה' שער יוסף ז"ל כתב חוכ'

דלא עשו רוב ליכר' דמיתות כל קר כשבה כהן משיח
 מביא פר ותימא לי דאשתמטתיה דברי הרמב"ם
 בפט"ו מה' שגגות שכת' אס חור כ"ר מביאין וכו'
 ואס חוראין מביאין ר"ל שלא עשו רובן שדונים
 כותירים כהן משיח פטור' דהא אימעיט מכשבה וכו' ע'
רש"י ד"ה נתכפר שאין כ"ר חייבין וכו' ושתנ'
 כר"מ וכו' עכ"ל לכאורה
 קשה מדבריו רש"י לעיל בריש מכלתין שכתב אחא
 דאח' שמואל לעולם אין כ"ר חייבין וכו' כהן רש"י
 כלומ' בין למ"ד כ"ר מביאין פר בין למ"ד ליכר' וכו'
 [א"מ עיין בשע' יוסף ז"ל לעיל בזה עכ"ה] וכו' לא
 דלק"מ דלעיל דנקט כ"ר הרבות' הוא למ"ד [כ"ר]
 מביאין דלכאור' מאחר שהחייב ת"וי ככ"ר א"כ מאי
 כ"מ שאצרו לחם מותרין אתם חא כיון שהחייב על
 כ"ר ואס ס"ל שמות' מאי כ"מ שאצרו לעם מותרין
 אבל כאן אדרבא הרבות' למ"ד ליכר' מביאין דלא
 מיכעיל למ"ד כ"ר מביאין דחורא דעקורת כל
 הניף ודאי דלא מיקריא חורא [ואין מביאין] אלא
 אפי' למ"ד לכו' מביאין דלכאור' מאח' שטעו מאי
 כ"מ [וא"כ אצאי נקט כ"ר ח"י] דנקט כ"ר לכתום
 כר"מ ועוד דהתנא לא ליתני דב' שיש בו מחלוקת
 תנאים אבל הוא מפרש לכולהו תנאי ומאי כ"מ דנקט
 כ"ר (סא) :

דף ח' ע"א משנה אין כ"ר חייבין עד שיוורו
 דרב' שזדונו בכרת וכו'
 ובגמ' מנ"ל נאמ' כאן עליה ונאמ' להלן עליה וכו'
 איתא מלות מלות וכו' אע"ג דשא' מלות יל' צי' כג"ש
 דב' חלמר כג"ש חור' ומלמד כג"ש כראיתא בפ'
 איזהו מקומן ותימה לי על מהר"א ז"ל בתום' שחק'
 דלעיל דב' ולא כל הגוף דב' חלמר כג"ש אינו

חור' ומלמד כג"ש דאמאי לא חקשה חכא . ועוד
 חא קי"ל דב' חלמר כג"ש חור' ומלמד כג"ש ולשיטתו
 תנ"ל בשנדרין ד' איך זקן ממרא יליף כג"ש מפר
 העלם כחנחקין אלא ע"כ דרב' חלמר כג"ש חור'
 ומלמד כג"ש מיהו ק' לרבנן דיליף מסיקא' אין חור'
 ומלמד לזקן ממרא חא דב' חלמר כחיקא אינו חור'
 ומלמד כג"ש אס לא שנאמ' דבחר למר חולי' וחלמר
 חולין דחיינו זקן ממרא ועיין מהרש"א ביבמות ד'
 ט'. וכו' דלא חשיב ע"א משא' מלות חיקא' כיון דע"כ
 יליף משא' מלות וכשא' מלות כתיב כהדיוא א"כ
 חוימו ורב' אס' חוימו וכו' לא חוי חיקא' [א"מ]
 עיין בס"פ איזהו מקומן ד' כ"ז ותוס' שבעור' ד'
 יו"ד ע"א ד"ה וליהקוט וכו' עכ"ה .

וראיתי לה' חק נתן, ז"ל שכתב דלא חשיב
 קדשים אלא גוף חקרבן וחיליה
 מתום' דובחי' ד' כ"א ע"ש וליהא דלא כת' חתום'
 חתום אלא גבי קידוש ידים ורגלים דלא חוי גוף
 חקרבן מיהו חכא גבי פר אס הוא מכס' על דב'
 שזדונו כרת או לא חשיב גוף חקרבן ותרע דבשביע'
 [ד"י ע"א] גבי שיעורי חרגלים אס הוא מכס' על
 שאין בה ידיעה אי לא . חשיב גוף חקרבן [רמקשו
 חתום'] דב' חלמר [כג"ש אינו חור'] ומלמד כחיקא
 (סא) .

ורפמ"ש מתיישב לנו דבריו מהרש"א דייבג'
 ד' ט' דלכאורה דבריו תמוהים כמ"ש דרב' חלמר
 בחיקא חור' ומלמד כג"ש פיהו פעם כ' אינו חור'
 ומלמד כג"ש [א"מ כאן חא' כש' ההפך ד' רשין
 ומע"ד] :

דף י"א ע"ב גמ' זה טעון משיחה וכו'
 [א"מ כב' כזבהי]

שחזרו ד' רשין ותחלת דף זה הוא באמצע הדברים
 וכו' שחזר בגמ' חנו' לתרץ קר' ה' האזה לעינים
 ז"ל וחזרו ה' שצ' יוסף ז"ל דאיתא דזה טעון
 משיחה ואין בנו טעון משיחה ומנ"ל למעוטי מלכו
 ישראל ע"ש עכ"ה] מדרכתיב כי נתינת טעם דמה
 טעם הוא אלא למה תאשס אותו כשביט זה דור
 אבל אחר לא עוד כ"ל רבני בניו לאו איסורא איכא
 ואס רנח למשוח מושח חרע דאס מיה מחלוקת
 מושחין אבל במלכו ישראל איסורא איכא ותי (חסד)
 וע"פ חסוד יש ליצור פי' חענין כי שצן האשמה
 חור' יסוד דאבא וזהו שס ע"כ בחכמה כי חור' וכו'
 לוגין שס ע"כ כילום והם י"ב לירוצי חור' ועס
 דור' הם כ"ו לירוצי חור' כי זה חור' ר"ל ז"ה חור'
 יסוד דאבא ועס חור' י"ד והו כ"ו לירוצי חור' .
 וכו' חטעס דלרין מלכו בית דור כי שצן חמשה
 חור' ע"כ כי יש בו י"ב לוגין והוא ע"כ כילום שהוא
 ביסוד חכמה חנק' בשס ע"כ ולכך לרין דור שהוא
 כסיד המלכות וזהו ז"ה חור' כי ז"ה חור' גי' י"ב
 וחור' גי' גי' י"ב סך חבל כמנין כ"ד שהוא לירוצי
 ארנו"ת וכוה יתחברו יסוד ומלכות וכוה כ"ל לרמז
 כי קום משחחו ס"ת הוא מילוי ע"כ שהוא מ"ו
 גס כי זה חור' ס"ת י"ה שהוא בחכמה (חסד)
 מוחין דאדין שנק' חור' גס זה חור' יסוד דחור'
 (חסד) דאבא שנק' חור' שנאמ' כי חור' לחינו' :

דף י"ג ע"ב גמ' אמר רבא חמרר וריסני
 פקחין טעם משני

מסכת חורין בס"ד

דף י"א ע"א גמ' מנא הא מילתא דאמר רבנן זיל בתר רובא וכו' אחיה מעגלה ערופה וכו' ואמר אחיה מעולה וכו' חקשו המפרשים דלמ"ד שצ"ק דאוריות' לחומר' הוא מדרבנן דמאוריות' כל שצ"ק שרי וא"כ מאי ראיה מייאזב דילמא שצ"קא הוה וסצ"קא שרי ולדעת חט"ז כ"ד ס' ק"ו דרבנן המפרש החירו בחורה אין בחביר חבמים לאזר' וא"כ החורה חתור' שצ"ק' בנ"י אין כח ביד חבמים לאזר' שצ"ק' (חס' ואע"ד)

תוס' ד"ה מנא הא מילתא וכו' רובא אמר וכו' עכ"ל ור"ל וכיון דלא מצי למילף ול"ל חוק' קא פריך ורבנן מהרש"א תמיה' שבת' דאין רבין ק"ו מהלכה דלא שייך כאן דרובא אי החומר' מהלכה (חסר) וכ"כ הרשב"א שבת' גאון אבל אי פשיט' ולב"י (חס') וכו' דמנ"ל דוה הוא הלכה דלא דאמר רבנן וכו' ע

ובמ"ש מנא הא מילתא דאמר' זיל בת"ר רש"י כת' איורי (דאיורי במנא הא מילתא) דאמר' רבנן זיל בתר חוקא בעי הכי אבל הר"ן פי' דאמילת' דר"ה (דלע"י דאמר' נאמטה בחוקת חתור עומדת וחיינו) מטע' רובא וכו' עכ"ל אבל רש"י לשיטתו' כנ' אין לדין (ד' כ"ח שצ"י) דבחוקת חתור' [עומדת] מטעם חוקא (חסר). (ויש להביא) ראיה לדבריו רש"י (מראש' התם אילומא) לאפוקי מדרבנן חונא וכו' ואיכא שייך דפליג על ר"ה דחא מתני' הוא בקטן וקטנה (דאולי' בתר רובא) אבל על פי פירש"י (דמטע') חוק' אצט' דא"ל כרב אחא רבין ליה חוקא ומכאן ראיה דלאו הלכה למשה מסיני ומא' שהקט' (חס') דכאן דלאו חוקא ראצט' שחיה לה מן חכמין לאו קו' היא דהיכא דלא איתרע חוק' דלאו ריעות' הוא דיש לתלות לאחר שמיטה ובחוקת שחיה בשדה כיון דלא יד ריעות' (חס') :

ע"ב ד"ה וד' חוש דילמא באקום סייף נקב וכו' לענין באיזה מיתא הוא נהרג לא אולי' בת"ר וכו' עכ"ל מקשים העולם דא"כ בת כהן למה שורפין אות' דילמא אביה לאו כהן הוא ולא הויה כשריפה ולא אולי' בתר רוב' וכבר התוס' במש' סנהדרין (ד' פ"א) לולי דברייהם דלענין אינו מיתא הוא נהרג לא אולי' בת"ר לחייב מי שלא עשה עבירה זו אבל בת כהן היא עשה אותה [עבירה] וא"כ ודאי אולי' בתר רובא וק"ל :

דף ט"ז ע"ב גמ' כי ירחיק ה' אלהיך רש"י (במקום) דא"כ ודאי אולי' בתר רובא וק"ל : **דף ט"ז ע"ב גמ' כי** ירחיק ה' אלהיך רש"י (במקום) דא"כ ודאי אולי' בתר רובא וק"ל : **דף ט"ז ע"ב גמ' כי** ירחיק ה' אלהיך רש"י (במקום) דא"כ ודאי אולי' בתר רובא וק"ל : **דף ט"ז ע"ב גמ' כי** ירחיק ה' אלהיך רש"י (במקום) דא"כ ודאי אולי' בתר רובא וק"ל :

מא' רבא היה אוחז יין דאמר' חמר' ורחמי פקחין וסיה שותה יין כל מעלי יומא דשסחא לפי ששמתו של רבא היתה בלוט כדאית' בבבלי חמר' וכו' עכ"ל דבתו' "בלעדי דק" "אמר ר"ת רב"א וכו' המלכא' אל לוט בליל פסח ועשה לחם משתה ארבעה כוחו' ומלות חבל אלל אברהם באו כחוס חיוס ועשה לחם מינו תרגמ' (א"ה עיון במ"ש העמכר ז"ל בהשכח מגולה ד' ז' יע"ש) ולשמה חז' לרזי ועשי עונות ואית' הלילה נתקלקל לוט (א"ה ז"ל דר"ל שבאית' הלילה נתקלקל לוט לשתי בנותיו וע"ז גרס שכתב עממ' חז' וכמ"ס ח' נחל קדומים במ"ס לתאוס וקבש רלוט נתאזה לב' בנותיו בהקצן במ"ס לתאוס וקבש נפרד זה לוט וכו' ע"ש עכ"ל) וכתב עם כ' בנותיו לבן רבא חקן שיתא יין כל מעלי יומא דשסחא כרי שיאכל מלה לתואכין לחקן פעם ראשונה :

סליקא לה מא' הוריות פ"ד

ובלחא ס' מוקין בע"ה

מסכת זבחים בס"ד

(א"ה כל מ"ס במש' זבחים ומש' מנחות נדרף כלו כלול וזה מלל מאז ואע"ד) :

דף ח"ף ע"ב תוס' ד"ה מכפרין וכו'

התם בערבין וכו' ופריך התם ממעיל ומכתובה שצ"ק על שצ"ק רמיה לא פריך מידו וכו' עכ"ל דבריהם תמיהים דאמאי לא פריך נמי חז"ל וכו' עכ"ל חז"ל וכו' עכ"ל חז"ל דרעבין דמז' דסיניא (והשאר נדרף) (א"ה עיון מ"ס המעבר ז"ל בערבין ד' ט"ז עכ"ל) :

מסכת מנחות בס"ד

דף ה' ע"ב תוס' ד"ה בדבר

וכי' דאמר' להקריב חזק קודם העומר [עכ"ל ר"ל כיון] דדבר שאינו ראוי לעבודה וא"כ הוא חידוש שהותר [קודם לעומר וא"כ נר' דגרסי נמי כג' רש"י] דקודם הוא וסראכ"ד כפ"ד [מש' פיס' חמוק' גרים דחדש הוא וכו' כהתוס'] אלא שהביא דגם אחר העומר [אמר] להקריב קודם לשתי הלחם [וא"כ הוא א"כ שהביא מנה] [מן חמור אחר העומר] קודם לשתי הלחם אין מחשבה מועלת]. ורבנן מין מרפאן איגרי [במ"ס דחזקוניא חזק] ועוד קאמ' דחס חזק פסק [חזקוניא] חס ס"ס ז"ו דאמ' שלקטן הלכונה תשל נס הוא חזק [מתני' דקחני חזק ממנחת] חוטא ומנחת קנאות וחט"ס [מסיק טעמא דבתו'] היא . גס קו' התוס' וסראכ"ד י"ל דאמ' [התם גלי קרא] דכתוב היא ואצט' דכונתם נילוף [מינה] . גס על סראכ"ד יס לתמוה למה לא חקט' ממנחה ערוכה וכמ"ס ואגידו לי שכינתו לדעת בעל [בר"הו במש' זבחים ע"ש] :

סליקא לה מא' מנחות פ"ד

ודלא כהר"ם :

דף י"ז ע"א גמ' צבי ואיל גופיה מי שרי
יש להקשות לפי דעת
התוס' כיבמות [ד' ע"א ע"ב] דילודים [במדבר בדרך
שלא מלו ואסורים לאכול בקרש' כיון דערלים הם]
שרי להו בשר תאווה ע"ש [א"כ] מאי קפריך ולק"מ
דילודי' אין להם קרש' [וקרא משמע כאשר יאכל
הגבוי וכו'] ולא כאשר יאכל הקרש' [וא"כ ודאי קאי
על האוכלים קרש' . מיהו הא ק"ל דמאי קאמ'
דבשלמא לר' ישמעאל הוינו דכתיו' הלאן ובקר ישחט
להם וכו' ולר"ש מי ניח' הא איתמר להו בשר תאווה
ואין לומר' דהאי קרא קאי על הילודים במדבר דהא
כתיב הלאן ובקר ישחט להם ומלא להם והילודים
הם מעטי' וודאי ישפיק להם ועוד דהאי קרא בשנה
שנייה והילודים עדין לא גרלו [א"מ כל זה לקטתי
וסדרתי לבע"ד מה שכתתי מדבריו והשאר חסר
וחע"ד עכ"ה] :

שם בעי' ר' ירמיה אבינו בשר נמירה וכו' חבציל
היא מהו כונת התורה לאשר' בש' נמירה
שינארו מחדש או תלוי בזמן בביאת הארץ ואינו
נכנס בזה המחלוקת של הוה"ל (כאן תצ' [א"מ
מסיום דברי הממכ' ז"ל נראה כונתו על מחלוקת
רב ושמואל בקירושין ד' כ"א ע"כ בכהן מהו ביאת
תאר רל"ק בביאה ראשונה כ"ע ל"פ דשריא דלא
דברה תורה אלא כנגד ילד' כי פליגי אביהא ב'
רב אמ' מותרת הוה"ל ואישתריא אישתריא ושמואל
אמ' אסורא דהו"ל גיורת וכו' וע"ז קאמ' הממכ'
ז"ל דאינו דומה בעי' דר' ירמיה דהכא למחלוקתם
דחתם אין שנוי בזמן שעב' לעבדיו ומש"ה סב' רב
הוה"ל ואישתריא אישתריא ושמואל סב' אף ביאה
א' לא הותרה אלא בשביל ילד' וביאה ב' שכל'
נתקדשה רוחו אסורה אבל הכא יש שנוי בזמן שעב'
לעבדיו שבהו לאחר ומש"ה בעי' ד' ירמיה מהו כונת
התורה לאשר' לנארו' עבדיו ולאכול או תלוי בזמן
עכ"ה [ה' ולפ"ז דברי הרא"ש [שכתב דכ"מ לנור' לזמן
וכו ע"ש היינו דיש להסתפק נמו] מה כונת הנור'
אם כונתו על הזמן או על הפירות ונפלה בזה קו'
ה' טירת כסף והש"ס דקאמ' הוה"ל ואישתריא אישתרי
(תצ')

אבל קשה על מחלוקת רב ושמואל בקירושין
גבי כהן מהו ביה"ת דהוה"ל מחלוק'
תנאים (תצ') [א"מ מסיום דברי נראה כונתו על
ר"י ורבנן במס' חגיגה ד' כ"ו ובבבלי ד' י"א ע"כ
הפותר את חביתו ומתחיל בעיסתו על גב הדגל ר"י
אומר' ינמו' ומכ"א לא ינמו' ע"ש עכ"ה] ויש לחלק
בין הוה"ל דקירושין' להוה"ל דבינה דהוה"ל דהפותר
את חביתו התם [מתיו' ר"י משום דהתירו סופן] משו'
תחלתו ומשו' שמתח' יו"ט אבל הוה"ל דיה"ת אינו
מות' ביה"ת אלא כנגד ילד' [ובביאה ב' כב'
נתקדשה רוחו] אבל קשה להיפך לרעת רב למח
בהוה"ל דבינה מחלוקת [ומכמים אסורים] הא הוה"ל
ואישתריא אישתרי ויש לחלק :

שם השתא כותלי דחוריו וכו' הקשה בס' פרשת
דרכים דלפי מ"ש הרמב"ם בה'
מלכים דלא הוה' לתלוי לזכ' לאכול בשר' חוריו לא'
כשאין להם מה לאכול א"כ מאי פריך עש"כ ונראה

לי דזה למד הרמב"ם משום דפסק כאינעית אומא
דמשני כי אישתרי שלל כותים שלל דירחו לא אישתרי
דהיינו דוקא שלל כותים [כשנכנסו למלחמה] וכשאין
להם [מה לאכול] אבל שלל דירחו לא אישתרי שיש
להם מה לאכול :

ומה שהקשה עוד לבע"ה הרמב"ן דלמה
במלחמת סיחון ועוג לא הוזהרו
על טהרת כלים משום [רבין דצ"ו חס] דחות' להם
[אפי' כותלי דחוריו כ"ש גיפולו נכרים וכו' ע"ש]
והקשה לפי דעת הרמב"ם דלא הוה' [אלא כשאין
להם מה לאכול מאי איכא למימנ'] ל"ק דהרמב"ן ודאי
קאי כתי' קמא דהש"ס [ראשי' שלל דירחו אישתרי
אבל] לתי' דאבבע' א' י"ל [דבמלחמת סיחון ועוג דלא
הוזהרו על חכר כלים משום] דסתם כלים אינם בני
יומן אלא דמררבען [הוא דגורו אטו כנ"ו] אך במדין
שחזרו למשה [והביאו עמם נשיהם ובניהם וטעם]
וקלף עליהם משה ודאי באותו [יום נשתמשו] בכלים
טעם ונשיהם וא"כ הוו ודאי בני יומן [ולכך לריך
הכש'] ולא"ד כ"ט לצגס אסור' ז"ל דש"ל כתי' קמא
דגמ' וכטעם הרמב"ן [א"כ כמלא דתי' א' דגמרא
ואבבע' א' תלוים במחלוקת אי כ"ט לצגס מות' או
אסור' דתי' א' אתי כמ"ד כ"ט לצגס אסור' ואבבע' א'
אתי כמ"ד כ"ט לצגס מות'] מיהו הרמב"ם פסק כמ"ד
כ"ט לצגס מות' ולזה פסק בראבבע' א' דדוקא כשאין
להם מה לאכול ולא יתרץ תי' הרמב"ן אלא כתיורונו
מיהו למ"ד כ"ט לצגס אסור' ז"ל דש"ל כתי' הרמב"ן
משום דאשתרי להו כותלי דחוריו אפילו שיש להם
[ובתי' א' של חגמ'] :

תוס' ד"ה ורע"ק וכו' סיכי הותר להם בשר
נמירה וכו' עכ"ל הקשו
המפ' לזי מ"ש התוס' בפ' הערל דילודים נמצא
בדרך [שלא מלו] אוכלין בש' תאווה א"כ אימא קרא'
[דחת' להם נמירה] איירי דילודים ולק"מ דהא כתי'
כי ירחק [תמצך וכו' וזכות מכלל רעד השתא לא
נעטור על הזכיות] ובודאי דקאי גם על הקדמונים
[שלא] באו לארץ . ועוד לריך להבין מה ענין ריחוק
מקום אלא איסור' בש' נמירה [וכן מאי קאמ' ועכשיו
שגלו יכול יחזרו להזיזין וכו' ונ"ל דכשחיו במדבר
וקרובים למשכן ויכולים להקריב בכל יום בלא טורח]
הוה' להם בש' נמירה ולא חיישינן שמא ינארו
קרש' ולא איכפת להם לזכות במשכן אבל אחר
שבאו לארץ ולריך לעלות קרש' לירושלים חיישי'
שמא ינארו בקדשים אבל לגבי הילודים במדבר'
לא חיישי' שמא ינארו בקדשים כיון דנאשרו להם
מאח' ראין אוכלים קדשים וא"כ אין להם קרש'
אבל כשנכנסו לארץ והם רחוקים מהמשכן נאס'
להם דחיישי' שמא ינארו קדשים וא"כ בזמן הזה
שאסור' להקדיש [ואם הקדיש] תיעקד א"כ לכאור'
הוה' להם בש' נמירה ולא חיי קמני לעולם שומטין
הוה"ל ונאס' נאס' .

ומ"ש התוס' אבל בקדשים מורה רבנו שמיט'
בדמשת' לקמן עכ"ל לכאור' קשה
מהו בדמשת' דהא קאמ' בחדר' קרש' שאני ולכאור'
י"ל דאח' דמיייתי הש"ס נמירתו זו היא שמיטתו כזה
יתורז קו' הא' ולא לריבין לגמ' קדשים שאני ומיהו
בדברנו יתור' דלכאור' מ"ל בריחוק מקום או בקירוב
מקום

דוראין [יורה' ממאס] לא קנסי' דחור סוף חגבול [ועיון
תוס'] דביטין [ר' מ"ר ע"א]. מיהו דכרי רש"י שפי'
דחפוטון פשיט דרוק' [קאמ' וגבי עבר] מאס וגבי
בהמה [ער עשרה קסה כיון דאכתי לא ס"ר אחי
טעמא דעבר דכל יומא ויומא] מעקע ליה מאלות
[א"כ מאי שגא דגבי עבר קנסי' ליה ער מאס וגבי
בהמה ער עשרה] ונ"ל דפשיט ליה [דוקא לגבי בהמה
ער עשרה דוקא אכל' לגבי עבר לאו דוקא] [מאס
אלא בוחמא קאמ'] [א"מ וכו' מ"מ דרש"י בניטין דללוש'
קמא דאי ער מאס בוחמא ע"ש עכ"ל] ולא בא
למימ' [כאן חס' ולא נשא' כ"א דאשי שטין וכן
מתחלת המסכת' ער סופה ולא נשא' כ"א מעט
ממע' מה שיכולתי ללקט וקע"ד] :

דף ר' ע"א גמ' דההוא דהוי קרי ליה
למכריה דיוור
בר דיוורת' וכו' ופרש"י גר כן גיורת [א"מ מלאחי
לשון זה ותחלתו חס' כי נאס' מספ' חסעקא ג' רפי'
וכ"ל דקאי במקום חס' עכ"ל] ולולוי דמחפוטון
[אמינא במ"ש תוס'] בע"א ר' יו"ד ע"כ ד"ח [סדר
ליה וכו' הנושא] והנושא מתרגמי' ביורשלמי גיורא
וגיורתא ע"ש וא"כ אמ' לו נואס' [בר נואס' והשיב
לו תיתי לי דלא אכלי פירות] שביעות א"כ ודאי
חמור' [לחו שביעות מניאום] ובהכי נישא דהא תנן
[אס היה כן גרים לא ואמ' לו] וכו' מעשה אבותיה
(תשר) :

דף ל"א תוס' ד"ה שהנאתן לבעלים
ער כאן
מראוריותא וכו' עכ"ל [בר' דרוקא] לרב דשרי [מכיר'
במעש' בהמה לאס' שחיטה ולא אשי' אלא מדרבנן
[ואור דשייך] הא דאין נאכרין באיטלוי הוא מדאוריית'
כיון דהמכירה פלגה מותרת מן התורה ומוס' י"ל
(תשר) . ומיהו ק"ל בדבריהם דההיא משמע
לחו דהוא מדאורייתא דהא בגמ' סוכה כפ' חטון
אופלוגי ריה"ו ור"מ [גבי סוכה ע"כ בהמה דאינה
ראויה כל שבעה] דיה"ו ס"ל כיון דמדרבנן לא
חזיא חשיב' אינה ראויה [כל שבעה ע"ש] ויש לחלק
דבשלמא גבי סוכה חשי' אינה ראויה משום דשייכה
בזמן חזק אכל גבי עיר הנדחת לא שייכ' אח' גזירה
רבנן דאף בזמן בית' ל' ליכא עיר הנדחת דהוי
מזרחים כיון העכו"ם ולי' (חס' וקע"ד) :

ע"ב גמ' ופרקה רב שזת במעש' של יתוצי'
וכו' לדעז' אביו דבשמך
דלא שרי אלא בהכלעה א"כ ר"ש חיידי בהכלעה וזה
דוקא ואפש' שלוח שרש"י דבכעל מ"ס קמיורי ומות'
אשילו שלל בהכלעה דרוקא דומיא דתמורה דאין
כ"מ עושה תמורה (ותשא' חס') :

דף נ"ה ע"א גמ' בהנאי וכו' נ"ל דהאי
כתנאי לא קאי
אפלוגת' דר"מ ורבנן דר"מ איכא למימ' דחשוב א"י
רק מטעם דעשהו [גבול] כז"ע וגם רבנן ס"ל דחשי'
א"י אלא דלא ס"ל דחשוב גבול כז"ע אלא דקאמ'
כתנאי לענין [אי יורדן במעש' בהמה] משסיק או
לא דלמאן דס"ל דח"ל הוא דרשי [היירדן] משסיק וזהו
דקדוק בדברי רש"י דהבב' כתנאי אי חשיב א"י
ומפסיק או לא . וסו"ד לה' פתח עינים ז"ל שפי'
כן וזהו טעם מהרש"א שחמק תיכף לימא ורו"ק :
ע"כ גמ'

מקום (חס') :

דף מ' ע"א גמ' שחט כה סו' א' חסרה
וכו' [א"מ עיון במ"ש
המחב' ז"ל בסוגי' זו ובדברי תוס' בחי' לג"א בר'
כ"ד וכו' נ"ט עכ"ל] :

דף קט"ו ע"א תוס' ד"ה חוריש וכו'
רש"ת
לרס און ככור ליתסר וכו' לרמי נכרי וי"ל מדרשו
דחמא קרשים שהיממו א"כ אינו דבר מתועב עכ"ל
עיון בס' הלכות יו"ט שפי' דהתוס' מקשים לר"א
דוריש [בספרי מל"ת כל תועבה לזרם און ככו'
א"כ] מכל שתיעבתי ליתס' אשילו לרמי נכרי אכל'
לרבנן ל"ק דלא דרשי כל שתיעבתי להכי עש"כ ולפי'
דבריו תירוצם תמוה מחו שכתבו אינו דב' מתועב
דחא [לפי האמת] דריש כל שתיעבתי לזרם און
ככו' א"כ חשיב מתועב אלא ודאי דק' תוס' הו"ל
לרבנן אפאי לא דרשי כל שתיעבתי לזרם און ככו'
לוח כתבו כיון דשרי דחמא קרשים שהיממו [א"כ
אינו מתועב] . ומ"ש בן שפי' לרמי נכרי לאלומי
קו' כ"כ ואחא תי' שז' דלא חשיב מתועב בשלמא
כש' בחלב לא מלינו בו חתי' בגקוס אח' [אכל כלור'
אשכחן דרשי] וקע"ג דהתם כגזל בו מחילוי אש"ה
כיון דמות' לא חשיב מתועב ורו"ק :

דף קי"ד ע"א ד"ה מה בא ללמדנו וכו'
דבפעילה פירק
קרשי מוכח וכו' עכ"ל עיון מה : שחקט' מהרש"א
ול"כ [דלק"מ דכונת התוס'] כמו חס' דר' דמדרבנן
אפ"ג [דוריש ליה מקרא ח"כ ר' ינאי אפ"ג דרריש
לח מקרא אינו אלא אשמת'] מיהו קרא דבאשר
יורם מבח קו' תוס' [ע"כ לומ' דאשמת' הוא]
אף לזי המסקנא [אכל קרא דכל חלב לזי המסקנא
לאו אשמת' וכמ"ש] תוס' במעילה פ' קרשי מוכח
ע"ש . ודע דהתם דמזין הכי מבח הא דר"י קרשי'
שמתו ינאי מירי מעילה ד"ת במאי חילומא בקב"ה
אפי' כי מתו נמי לא ינאי אלא דאקריש אשמה וכו'
וראיתי למין חכ"מ ה' מעילה [כז"ג במ"ש חרמכ"ס
דקרשי מוכח שמתו אין בהם מעילה ד"ת] ותמה
מין דאמאי נקט [קרשי מוכח] אפי' חרב"ה נמי ע"ש
מה שתי' ותמה עניו ה' בעל יתר הכו' [בליקוטיו
על חרמכ"ס] מצינוהו חנו' ע"ש ולק"מ דהאמת עש'
מין ולא [רק חרב] הטיב ונעלם מעיניו דברי תוס'
שם שכתבו דאוגי' [התם ס"ל כמ"ד דקרב"ה] לא
בעי העמדה והערכה [וגז"ה פירק אשילו ממו נמי
לא ינאי אלא דאקריש אשמה וכו'] אכל רבי' סוכר
כמ"ד [דקרב"ה כעו העמדה והערכה וא"כ כי ממו
אין בהם מעילה וכו' תוס' ה' שם ושפי' חקקה מין
על רבינו] (עכ"מ וכו' מולל מאס) :

סלוקא לח מס' חולין כז"ד

מסכת בכורות בע"ה

דף ג' ע"א גמ' דוקא או לאו דוקא עיון
פי' רש"י [שפי' ל"ד
דלא קנסינ ליה כולי חאי וכו' סוכרת] לב' כן מסו'
דרש' לרמיה [אפעיף כמי ללושנא] כדרא דס"ל לרש"י

ע"ב גמ' מנה"מ דא"ק בכור בניך תתן לי

וכו' מה בניך אין בלוקח וכו' ומאי בכור כתיב א"ק וכן תעשה עיני פרט"י וק"ק [אמאי לא משני אס אינו ענין בכור] דלא שייך בכור' למעט חלקות [שחרי קדוש מרחם וכמ"ס רש"י תכחו ענין למעשר וכו"ג משני לקמן ע"כ נבי שותפות] ועוד קשה [דהא ילפי'] מדאחש' מעשר כהנה לכבוד ברכתיו מעשרותכם ובכורות בקרבם ולרע"ק [כדוש פרקין] הו"ל למימ' מדאחש' מעשר כהמה למעשר דגון [מעש' דגון לקוח פטור ברכות תפוחת זרעך כדאמ' בב"מ ר' פ"ח] וכו"ל דאזינ' [לשנויי] מחאי קרא כרי למעט שלא בשעת עשייה כדמפרש לקמן שר"ר לח' שמחת יו"ט ו"ל [אי' ט"ו] שחק' קו' זו חב' והי' כן יעש"ב . אבל לקמן קשה דקאמר אס אינו ענין לכבד' וכו' דהא כתיב יהיה כדורשין לעול [ד' נ"ג ע"ב] ולא שכבד קדוש ומיחו יט לחלק בין יהיה קדוש ובין יהיו לך ולקמן נאריך בזה בע"ה [חע"ד] :

דף נ"ו ע"ב גמ' זונה כותית וכו' תתן בתמורה חקשו דל"ל גזירת כ"ד של חשמונאי בלאו הכי לרבא הויה זונה לאורייתא . וראיתי לח' בעל חסיונך כפ' אחרי מות שכתב שזה שאמרו שאין החיוב אלא מדרבנן [לא אמרו] אלא באושי ישראל אבל כהן ודאי לוקה עליו [משום] זונה וע"ש ומיהו דבריו תמוהים שלא הביא [מחלוקת רבאיו ורבא במס' תמורה] ולאביו נית' שציר (חכ') :

שם במשנה קטו בתפוסת הכית וכו' עיין בדבריו חר" . במז"ל בפ"ו מה'

בכורות ועיין מה שחק' הלח"מ שם מההיא דפ' חנוול ד' ק"ו דמכע"ל כגון שנעלו עשר כהמות כגול חגר חייב לאפרושי מנייחו מעשר או לא וכו' ע"כ ומהה' חרמכ"ס שם הביא בעיא זו ונקיט לה בכחן א' שנעלו [לו יו"ד כהמות] דלכא שותפי וגבי גול חמץ ועבר עליו הפסח נקיט לה כח' גזילה בסתם (חסר) מיהו ק"ל איך שייך לומר' בכחן כחר דהא מתחלק לכל אנשי משמ' וכו"ג ק' על הלח"מ שכתב דאי איכא למבעי ביוז' חר וכו' ע"ש ואפשר דס"ל לרבי' דאי בעי ליתנו לכל כהן שירצה לכן בתו כהן וכו' א"כ כיון דלאו מכח אכיהם אלא משום לה' לכהן ואחר משום כח ה' והקב"ה חר ולא חשיב אין ברירה . אךמה שקשה לי הוא מה ענין קטו בתפוסת הכית לבאן ושמצתי ולא ידענא (ושא"ל חסר וחע"ד) :

דף נ"ט ע"א תוס' ד"ה במחשבה וכו' וי"ל

מדומע שאני שכבר נתקן וכו' עכ"ל [א"מ כאן חסר דף אחד משער החעתק ותחלת הלשון חלו חסר ונ"ל ששייך בתוספות חנו' עכ"ה] וכן כתבו התוספות בערך כל הגט ועיין מה שהקשה השע"ה [בשלכות תרומות] מחשיא דפ"ק רבינא גבי חלת ח"ל ולק"מ דחלת ח"ל דרבנן וחקילו כח [וחשיב כאילו כבר נתקנה] [א"מ ועוד דהתם שריא בלא חזרטה כלל וכלא נותן עיניו בלד זה ואוכל בלד אחר דכלא חפרטה כלל מותרת א"כ אינו מתקן כלל ומש"ה צריך שציר אבל חבא בלא נותן עיניו

בלד זה ואוכל בלד אחר אסור כנמלא שהוא מתקן ושציר כתבו התוספות דתחלת תקין לא שרינן וכו' עכ"ה] [כאן חסר] אך לא ידעתי מי הכריחם להתוספות דחבא לומר דחשיא דפ"ק דחילין [אזינ'] בדמאי בשלמא להתוספות דפ"ק דחילין [ד"ה] דחכריתו [דאזינ'] בדמאי משום דס"ל דבטבל גמור לא סגי [בנותן עיניו בלד זה וכו' דרבנן פלוגי על ראב"ג גס על מחשבה מש"ס מוקמ'] לחשיא דחילין דצריך דילגא נהן עיניו וכו' בדמאי אבל התוספות דחבא דס"ל דבנותן עיניו וכו' [לכ"ע] מחני כמ"ס לעיל] מי הכריחם לומר דחשיא דפ"ק דחילין בדמאי הוה ול"ע :

דף ס' ע"א במשנה אמרו משום ר"מ אינו

היה תמורה לא היה קרב וכו' דע דמגמר' מוכח דר"י אית ליה דאחר עשר אף שהוא תמורה היה קרב [אע"ג דתמורת בכור' ומעש' אינה קריבה בראי' בתמורה ר' ה' וד' כ"ה] משום דגלי כה קרא דרש' מן חלפן וכו' להכות ו"א דראיתא לקמן . אך ראיתי להח"ט שכתב וחלבה דתמורת בכור' קריבה ע"ש ולכאור' הוא תמיה ודוקק לפ' דבריו [דקאי כו"ה] ברכת' [דחא בכור קאמר] ועוד מהו כדתנן ס"ג דתמורה :

וראיתי להרמב"ם כפי' השמעה שפי' ר"מ ס"ל דתמורת בכור' מתה

פ"ט וא"כ לז"ד בחכי פלוגי ר"מ ור"י דר"י ס"ל חרעה וא"כ אית כה קדושה לכך אינה עושה תמורה [דאין תמורה עושה תמורה] אבל ר"מ ס"ל דמתה . וא"כ בזה יתיישבו דבריו דה"ל רמ"ס קריבה ר"ל דראויה לוקרב אלא דחרצה וז"ש כדתנן בספ"ג דתמורה . אך ר"מ ס"ל דמתה והכרחו לרבינו לפ' כך דאי ר"י ס"ל דקריבה כדעלמ' לוי' למימ' דהא כתי' הם ולא תמורותם וב"ת דמכח רבוי' דקרא א"כ למה אינה עושה תמורה דהא גלי קרא דהקדש ראשון הוא אלא דס"ל דבעלמא חרעה וא"כ אע"ג [דקרא] גלי דקריבה אפ"ה אינה עושה [תמורה] כיון דבעלמ' אית כה קדושה אלא דקרא גלי חבא [כו"ה] דקריבה ממט דמשונה מן התמורות אבל עדין לאו הקדש ראשון ומש"ס אינה עושה תמורה אבל ר"מ ס"ל דתמורת בכור' ומעשר] דעלמא מתה ולכך לית לה קדושה וא"כ כיון דקרא גלי כו"ה דקריבה אינה תמורה כלל אלא דהקדש ראשון הוא ושציר עושה תמורה ועיין כח' חק נהן ז"ל וק"ל :

תוס' ד"ה יצאו שנים וכו' מחולקין פו"ח כגון שיצאו שנים וכו' מספק'

לן וכו' עכ"ל ק"ל דבשלמא רש"י שצ"י הטעם משו' דמנאן מלמעלה למטה נישא שצ"י ז' וא' ולא כפי' הרמב"ם שצ"י ילאו ב' כאחת הם הראשונים א' וב' משום דלצ"ז הם כדרכן ולכא טעמא דרש"י אך לצ"י חזושות שצ"י הטעם משום ספיק' למח הוצרכו לפ' ז' וא' דמספק הוא אפי' הראשונים וז"ל דלאו דוקא אלא שסם חשתיקו דבריו רש"י לחור ודו"ק :

בא"ד ואע"ג דאיכא מ"ד בגמרה עשירי למנין

בשמות קדוש וכו' עכ"ל ז"כ דומה

מסכת ערביין

דף ט"ו ע"ב גמ' ובג"ע כתי' ואין אעשה
הרעה הגדולה
הזאת וכו' כ"ל לפי כונת הכתוב דהנה יש לדרק
מהו הזאת מכלל דאיכא אחריתי וי"ל בחקרים מ"ש
בגמ' ר"פ גט פשוט רוב בגזל ומיעוט בעריות והכל
בלה"ר ופריך בלה"ר ס"ד אלא אימא באבא לה"ר
ויש לדרק דמאי קו' דילמא אה"נ וי"ל משום דברית
חלשין מכון כנגד ברית הצעיר ומי שקוטא בלה"ר
יבא לידי חטא בברית הצעיר וא"כ אי הכל בלה"ר
חייב שייך לומר מיעוט בעריות אלא אימא באבא
לה"ר וכו' . והנה יוסף הכיף דבה של אחיו אל אביו
והוא כונתו לשם שמים אבל אחיו סבורים שהוא לה"ר
וז"ש אם אקטא בעריות א"כ ודאי יאצרו שטמאטי
בלה"ר וזהו ואין אעשה הרעה הגדולה הזאת וטמאטי
לאחיים [מכלל דאיכא אחריתי דהיינו לה"ר וזהו
וטמאטי לאחיים שכל הצעיר לה"ר כאילו כוצר
בציק- כראצרו' לעיל] :

עוד נ"ל בהקדים לז' שצ"ק וברית ה' כל
שצ"ק חלקות וכו' ונ"ל לפי
שירוע שבעלי לה"ר מדברים א"י בגדולים מהם אך
מיראה שמים שצ"ק חלקות וזהו וברית ה' כל שצ"ק
חלקות לשון מרבית גדולות אשר אצרו ללשוננו
גביר שצ"ק אצנו וכו' אך העניינים אינם מתייחדים
מהם וזהו משה עניינים מאצנת אביונים עשה אקום
יאצרו ה' שטא תלוי ביד ה' כי הוא הניקם נקמתם
(חסד) :

דף ט"ז ע"א רש"י ד"ה אהנו מעשיו
וכו' ואין
ק' אצאי לא מותיב משצ"ב דמים משום דכולהו
מכפרין על הערבות אבל לה"ר אין בו ערבות עכ"ל
מיהו החזק' בשנהדרין ד' לז' גבי מיום שקרב בית
הזקק וכו' דין ד' מיתות לא בטלו דהא רלא נקט
אדבעי' שנה קודם שקרב בית' מ' משגלתא השנהדרין
משום דבגדי כחונה היו מכפרין ע"ש רובנאים דף
פ"ח כתבו דמכפרין אג"ע ואע"ז אבל אש"ר אין
מכפרין אלא על הערבות דומיא דעגלה ערופה
וסיימו וכן משמע בערכין דפריך אלה"ר ולא פריך
אש"ר וכו' וק"ל דהא לא פריך נמי אג"ע וי"ל דהתוס'
דחתם ס"ל כפי' החזק' דהכא בערכין דהנו מעשיו
קאי נמי אג"ע ולא אהנו מעשיו היינו כצו דשהו
קניניהו מעלה עליהם הכתוב כאילו שכבים אבל כש"ד
לא יתכן נמי לפי' כן כש"ש החזק' דהא רלא אהנו
מעשיו כמו המלכין פני סבירו וכו' שהרי באוק
הסוגיא דהא רובנאי' פריך מעגלה ערופה ומשני
הא דיריע מאן קטליה הא רלא יריע מאן קטליה
מוכרח דלא קאי אש"ר [אלא דבגדי כחונה מכפרין
על הדינה ממש אלא שאין מכפרין אלא על הערבות
דומיא דע"פ] :

מיהו ק"ל על החזק' בשבועות [ד' ז' ע"ב ד"ה]
במזיד ולא חזרו בו לחקשו וחלא
בגדי כחונה מכפרין על מזיד ולא אצרו ביה וכו'
ולא ידענא איך יפרשו הסוגיא [אין כפרש"י לק"מ
דאין מכפרין רק על הערבות ואין כפי' ר"י נמי ל"ק
דאין מכפרין רק על הדינה אבל נגעים ב"ז עליו
וע"ז]

דזהו קושיא דש"ס וז"ל רבנאם לפי טעמא [דשניא
דחש"ס] ממילא משום דמספק"ל וכוונתם דבשכי ניק'
טעמא דהש"ס משום דממילא יפול הספק ור"ק :
ע"ב גמ' דהא מני ראב"ש וספר לה באבא דאין
מני' חז' ומני' זהו ס' ר"י בזהו
אבל ר"ל ס' לבתמ' ד"ט לר"ש מית' וחו' ומית' וז"ע איך
יתרן קו' זו ומיהו בלא"ה כבר מית' דהש"ס תניא
כות' דר"י ות"כ דר"ל ע"ש :

רש"י ד"ה יצאו כ' בעשירי היינו כצו אשר
מר לא ידעתי מי הכריחו
לזה ולא פי' כפשוטו דילא כ' בעשירי פלוגת' הוא
ואע"פ דהכריחו לזה דא"כ היל"ל בהפך תני חז'
ילא כ' בעשירי יקרבו כדרך כל תני חז' ודומק :
דף ס"א ע"א תוס' ד"ה והא דתניא
יקדכו

וכו' ויורש מביא קרבן אביו אע"פ שאינו סומך וכו'
עכ"ל לא ידענא מאי ק' ל' דהאי סברא דאינו סומך
היא ס' ר' יהוד' [בריש תמורה ויליף לה מדרכות
קרבנו ולא על קרבן אביו] ומדגלי קרא דאינו סומך
ש"מ דמביא דאי אינו מביא ל"ל מיעוט' וא"כ כיון
דגלי קרא מאי קושיא (כאן חס') [א"מ אהמ"מ לא
ידענא מאי ק' ל' רבנא דהש"ס דאצאי לא ילפי' מחת'
דאע"ג דאינו סומך וכול' להביא קרבן אביו דמביא
לא מעכב' א"כ בשולח קרבנותיו מזה"ה נמי אצאי
לא מקבלי' אלא בעוף או בקרבן נזיר' כיון דסמיכ'
לא מעכב' חול"ל דמקבלי' כמו יורש ועוד דגנ"ל
דיוורש מביא קרבן אביו נמצא כיון דאע"פ קרא
דאינו סומך מצינא אינו מביא דאי לא מעטי' קרא
חז' יורש במקום אביו וסומך ומביא וכיון דאע"פ
קרא דאינו סומך מצינא אינו מביא כמו שולח קרבן
ממז'ה ואינו מביא אלא עולת עוף של אביו דאין
בה סמיכה וע"כ לריבון אנו לתי' החזק' עכ"ה] :
בא"ד ובפרק האשה וכו' עכ"ל החזק' כת'
שם משום דרובם עשו פסחוא"כ
בשכיל א' לא יביאו כלם בלא סמיכה לכחילה וידת'
הא' והתוס' כאן לא תי' כלום ע"ז ואע"פ שסאצו
על דבריהם שם וק"ל :

רש"י ד"ה בזה"ו רלא ס"ל הא דר"ה וכו'
עכ"ל פי' דהלי' לר"ה אע"ג
דחל עליו שם מעשר מ"מ ירעו [רל"ל חש' תקלה
אלא משום לקוח ויהוה מיהו למאי דמאזיק רבה לעיל
טעמ' משום] תקלה אצאי שציר דחיישי' לגיזה ועבוד'
ועיין מה שחקש' ה' קהלת יעקב ד' י"ד ע"ב ולק"מ
(חס') . גם מה שחקש' על רבינו דשחק ירעו ולא
כתב דומותו ע"ש לק"מ דרבי' לא נחית אלא לאשמעו'
דינא דהלה עליו שם מעשר ודינו הוא שלא יאכל
אלא במומו וסומך על מ"ש בה' ערכין כש"ס שחם
הקדוש בהמה כה"ז נועל דלת בשניה והוא מתה
וכ"מ שחם הקדישה במומה יאכל אותה מיר א"כ
רבינו אינו מפ' כפי' רש"י ז"ל מטעם קש' גיזה
ועבוד' דהא לא חיישי' אלא מט' שחא ואכלנה
תמימה ויהחייב כרת על שחא קדשי' בחז' וכמ"ס
רבי' שם וא"כ אי הקדישה במומה מותר להשחיתה
[א"מ ועיין לה' גופיה כש' הלכות יו"ט כש"ה שתי'
כת"ש המכיר ודחאו וע"ש ומ"מ אין דחיישו מוכרחת
יע"ש עכ"ה] :

מסכת תמורה

דרוקא כשר בחלב דלעולם אסור וזו כונתם בחולין ד' קט"ו ר"ה כל וכו' ול"ק מה שחשש הרמ"ם ז"ל כג' ראה בקו' חב' ולקו' חא' עיין בה' פר"ח ז"ל ובס' זרע יספ' ז"ל וק"ל :

דף ה' ע"א ד"ה מיתבי וכולי וי"ל דאיתקש

גירושין למיתתה וכו' עכ"ל לכאור' דכריחם כאן סותרים למ"ס לקמן ד"ו ע"א ר"ח ומשתא וכו' שחקשו וא"ת נימא דפליגי בהכי כגון אדם שנשבע שלא לגרש וכו' איבר' דיש לדקדק בדכריחם שם דת"ל להנצ' פסול דהרי חרמב"ם ז"ל כתב בה' גירושין שכותב גט בשבת פסול כיון ששערים עברו על התורה ועדים פסולים הם א"כ אדם שנשבע שלא לגרש א"כ הרי שערים פסולים שעברו על לפני עור כמו שחתמו בשטר שיש בו רבות וז"ל דאיידי שלא ידעו העדים שנשבע או להנצי' עור לא משמע להו לאינשי על מי שמכשילו בדבר אסור א"כ חששא יתיישבו דברי התוס' דלקמן דהשנועה היתה שלא לגרש א"כ משעת גירושין עבר אמומרא דרחמנא אפי' מחזירה אבל כאן אם מחזירה לא עבר דהרי כתיב בחדא לא יוכל לשלחה כל ימיו ומיחו ס"ד דהתוס' כיון דלדון להחזיר' א"כ עדין היא אשת איש ולזה כתיב התוספות דאיתקש מיתה לגירושין אבל גבי שנועה ודאי דעבר אשנועה אפי' מחזירו וק"ל :

ע"ב ד"ה י"אני וכו' כפ' החולז' וכו' ואין מחזור וכו' עכ"ל אבל רש"י

לא כתב כך אלא ממעמעות חילול וקו' התוס' אינה קו' דזה סברה ר' יהושע אבל לדעת התוס' ק' א"כ לרבא מנ"ל אחר לו ואחר לה . מיחו ראיתי בת"כ כפ' אחר דנפ"ל ממעמעות חילול מי שחיס כשר וכתלל וקאי אלה אבל זרעו מחולל מעיקרו ולא שייך ביה חילול . ולדעת התוס' פי' הש"ס חבי ולאבוי נימא קרא לא יחל אבל הוא מדברי הגאון ומשני אחר לו ואחר לה . אבל לדעת רש"י האני נימא קרא לא יחל אבל דברי המתקן וזו שכת' התוס' משמע לאשקו שלא תגרש כדברי רש"י ולזה כת' משמע דלפ"ש י' מהו זה שאמר נימא קרא וכו' הול"ל משום דידה חילט' דהעיקר אחר .

וראיתי לרש"י בקידושין ד' ע"ה שכתב כדילוף לקמן מלא יחלל ב' חילולין

וכתב מהרש"ל זה לא היה ולא נברא ועיין למהרש"א כפ' חיה טעל דחשיב עליו מסוגין . מיחו ראיתי לה' ק"א שפי' הכרייהא מבח לא יחלל ועוד הכריח הכריח אחר ממעמעות לא יחלל מהו מרש"י לקמן לא משמע חבי וז"ע :

דף ז' ע"ב ד"ה לא שט אלה וכו' ומקוי לה בתועד וכו' מיידי

בבבור וכו' והתם בזה"ו וכו' עכ"ל יש לדקדק דמי הגיר להם דאיידי בבבור דילמא איירי בפסולי המוקדשין שלא נצרו אבל בכיר דלכהן הוא קרינן ביה שור רעחו ועוד ק"ל דלמא הזכירו ומקוי לה בתועד אפי' את"ל דאיידי בתם יש להביא ראיה דהא לרבינא רביע נזק הוא דמשלם משום דאידך פלגא לא קרינן ביה שור רעחו וגם לאבוי דמשלם ח"נ הוא משום דס"ל כר' נתן . ועוד ק"ל דמי חניד דאיידי כו"ס

וע"ז מכשר השעיר דיה"כ וכפ'ו י"מ נמי ל"ק דאין כגרי כהו' מכפרין וקסוי' דלא אהנו מעשיו] וז"ע : **ולעיקר קושית** רש"י והתוס' כ"ל דלק"מ שהרי התוס' בסנהדרין כת'

הא דבגרי כהונה מכפרין דוקא בשעשה תשובה ע"ש ולהכי כש"ד ובשאר עבירות לא [פריך עליוהו דאיכא לשנויי] הא בשעשה תשובה הא [דלא] עשו תשובה אבל בלש"ר פריך שזיר כיון שסיפר [ואהנו מעשיו אין] לו תקנה [כדלמרי] לעיל וע"כ הא דבגרי כהונה מכפרין בדלא אהנו מעשיו] וזו כונת השאון יכרית ח' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות משום דתמיד מוסיפין ומתגברין ואין להם תקנה ודו"ק הטיב :

סליקא לה מס' ערכין כס"ד

מסכת תמורה בע"ה

דף ב' ע"ב ריש"י ד"ה ה"ג תפשוט וכו' ה"מ ק"י

מוסיף חומש וכו' אבל מימר וכו' אבל אם גאלו אחר וכולי עכ"ל לא זכיתי להבין דבריו מדברי רבי אבהו הם מבוארים בגמ' לקמן [ד"ו] דהיינו לאשקו מתכשר שאינו מוסיף חומש אבל מה ענין מימר לכאן ומימר הוא דברי ריב"ז לקמן ד"ט ע"ב על הקדש ראשון מוסיף חומש ועל הקדש שני אינו מוסיף חומש ומה בא לאשנועה ר"א וז"ע :

דף ד' ע"ב תוס' ד"ה רבא וכו' וי"ל דבירושלמי

יש קרא להכשיר וכו' עכ"ל ועיין בתוס' ב"ה חיים שכתב אומר ריב"ז דהשתא כשר דהא לא שנה עליו הכתוב לעכב והקשה הר"מ ז"ל בחי' דהא קי"ל כרבא דאי עביר לא מהני ומשע"ה בה' ק"פ כת' דבקרש' לא אמרינן דלא מהני ובעי' שנה עליו לעכב וע"ש ואשתמיטתיה תלמוד' דידן דפריך לרבא מקדשי' ומבכור ומעשר [א"מ] לא זכיתי להבין דבריו דהא דבקרש' בעי' שנה עליו לעכב היינו דלא נפסל הקרבן בדיעבר אבל לענין מיקדש כגון הקדש בעלי מומין למזבח ודאי דשון קדשי' לשאר דברים דאילא מהני גם לענין הקדש לא קדשי' וכן לענין פדיון בבכור ומעשר כיון דאסור לפרות אי לא מהני אין הפדיון פדיון ולא שייך כאן בעי' שנה עליו לעכב דלא נאמר אלא לענין הכשיר הקרבן בדיעבר עכ"ה] גם אשתמיטתיה תוס' כאן שחקשו לרבא דאי עביר לא מהני א"כ שוחט פסח על החמץ לפסול [א"מ] ג"ז ל"ק דריב"ז מתקן כן לקו' התוס' אבל התוס' לא ס"ל כן עכ"ה] וז"ל שנונת ריב"ז דכיון דלא שנה עליו הכתוב יועיל קרא דירושלמי דכתי' וכו' אבל אי שנה עליו לא יועיל קרא אלא וי"ל שקראו זבח דאל"כ אמאי שנה עליו ודו"ק [א"מ] וזוה יתיישב הל"ע של השע"ה שם על התוס' חנו' ומחרש"א שם ע"ש וכ"כ הרב משתרות כהונה בפסח' עכ"ה :

בא"ד וי"ר דלא גרע מאלו נפל בו מום מאילוי וכולי עכ"ל ר"ל רכיון

דנפל בו מאילוי מותר א"כ לא חשיב דבר מתועב

כן ו"ג אבל האמת הוא דהא דקתני דאין מטמאים למתו' חיינו ולא לטמא' לחו בידים וכמו דם ושרצים ראית בחו לאו לא תאכלום קרי ביה לא תאכלום וכן גבי שרצים דכתו' לא יאכלו לחיוב את המאכל כחובל דחיינו להטנים כמ"ש רש"י בפ' שמיני וא"כ ודאי ראית בחו לאו ולוקה עליהם ובגמ' בפ' חרש מרמי לחו אחרדי טומאה ודם ושרצים וכולהו אית בחו לאו ולוקה עליהם הטמא' והמאכלים ודמיו' למטמא' כהן וחורא שוגג דלוקה הטמא' וא"כ ליתני אין סופגין את חמ' על הטמא' כיון דהא דקתני ואינם מטמאין למתים הוא על הטמא' ושפיר קא ק"ל לתוס' ודר"ק :

ועוד ג' לתו' לקו' מהרש"א ז"ל דלק"מ דוראי ברישא איירי בגדולים דהא קתני ואין נושאין לחם נשים וחיובי שייך דבקטנות לא שייך נושאין ועוד דהא אין חולקין תרומה לקטן וחיובי קתני וחילקין חלק אחר בגורן [א"מ וק"ק דהא קטן היורע לישא את כפיו חולקין לו תרומה בגורן וכמ"ש תוס' שם עכ"ה] אלא ודאי דרישא איירי בגדולים וחיובי קתני כל זמן שלא שיחדרו אין נושאין וכו' ואינם מטמאין למתים אבל הגדילו ושיחדרו זא"ז אינן מטמאין למתים ואינן סופגין את חמ' ולהכי הק' תוס' שפיר דהו"ל לכתני ברישא ואין סופגין את חמ' ודר"ק :

ישם היינו בהמתה וכו' לעולם בבע"מ דתקן כל פיסו' חמ' נמכרין וכו' מכאן ראי' דהא דאין נמכרין באיטלו' הוא מראוריית' וכ"כ תוס' בר"פ כל פיסולי המוק' . מיהו לדעת [ר"מ באוכה ד' כ"ח] דס"ל דאף שאינו ראוי אלה מדרבנן יקרא מי שאינו נאכל ומי שאינו ראוי ועיין לה' שפ"ה ה' לולב [ד' ז"ב] . ועיין ברש"י ז"ל בסנהדרין בפ' חלק ד' קי"ב שפ' מי שאין לו שם לז"ז בכור ומעשר שאין אומרים בהמצ' עיר הנדחת אלא אומרי' בהמת מעשר של עיר הנדחת ומדבריו תוס' לא משמע חכי אלא דמשפטי סוגין דסנהדרין כמו סוגין . **ורע דמסוגיא** דהבא יש להביא סיוע לדברי הראב"ד בפ' דמא' עכו' סדר"ט ורבנן לא פליגי לאפוקי מהדמב"ס שמי' דפליגי ופסק בת"ק דא"כ מאי קאמ' תפ"ל משללה תק"ל מ"ט דת"ק וכו' דרבנן לעולם אית ליה [דלח] פליגי ופסק כשמואל ואליבא דר"ט דבבע"מ מורה ר"ט ולא קאי אלא אתתמימים ולכך פסק דתמימים לא שללה אלא שלל שמים ומבהמתה הוא דרריש ליה וגמ' לא (חסד) .

אך ק"ל דאמאי לא אתר מי שאינו בתורת בהמתה לענין דאסור בגויה ועבודה וכו' :

ישם אמר ריכויא לעולם בבע"מ וכו' כן היא חגי' בסנהדרין ד' קי"ב (חסד חיוה שיטות) . ורע דבגמ' דסנהדרין תירץ שמואל תו' אחר וכו' פ' חרמב"ס ז"ל וז"ל דהרמב"ס מ"דריש ליה כר' יוחנן שם ולא כר"ל ועיין במהרש"א שם בפ' שפ"י ודלח במהרש"ל שם ודר"ק . וכו' לדעת מהרש"א דלר"י איבא למימר דלא פליגי מיהו לר"ל ז"ל דפליגי ולהכי פריך הבא חלח' ד' תפ"ל משללה ולא פריך א"כ מ"ט דת"ק דסוגיא דהבא חולח' :

בזה"ז דהא בפסולי המוקדשי' קאמר רבא לענין כלים וכו' לענין כור פטור ע"ש ופיסולי המוק' לא שייך בזה"ז דהא אם הקדיש בהמה תיעקר ולא שייך לומר' פיסולי המוק' וגם רבא קאמ' [שם בדו"ג] תורה שחזיקה גובה מבשרה וכו' ואפי' חילכת' למשיח' לא פריך לה אלא רב יוסף אבל אביי לא פריך לה [כדאיתא במס' בכורות ד' נ"א ע"ב ע"ש בתוס'] וגם רוב התנאים לא היו בזמן הבית וא"כ פליגי לענין קרבנות . והנראה לי לתרץ כל ש' הקו' וחורא דבשלמא דיני קרבנות [אפי' ג' דליתנהו בזה"ז מ"מ] משכחת להו לימות המשיח' מיהו במועד לא משכחת לא בימות המשיח' דהא כתוב ובר זאב עם כבש לא ירועו ולא ישתחו' ובשלמא תם שייך באקראי איתרמי דחזוק מיהו במועד לכך לא שייך וחורא חכר' רב יחוראי גאון ז"ל דפ' דאורי' בבכור [דחור' בזה"ז שחדי] לא משכחת לה מועד לימות המשיח' מיהו (חסד חיוה שיטות) בקמא ד' י"ג לא הזכירו זה משום דס"ל דכמו פיסולי המוק' שלא נפדו כמו בכור כמ"ש מהר"ם מלובלין ז"ל [שם בד' נ"ג] ובכור כיון דשייך בזה"ז מהתמא' גם בזה"ז קאי וקשה עליהם מה שחשביהו וק"ל . ודברי מהר"ם ז"ל שם תמוהים שחדי ר"נ כאן חילק בבכור משום דלכתן הוא חור' מעורו וכמ"ש רש"י ומכ"ל לתוס' לז' דתתם בבכור' וחלוב' דרבנן דילמא אליבא דר"י [חגלול] ואיירי בפסול המוק' [שלא נפדו] כשלמא לרש"י וז"ל דאורי' לקמן בזמן הבית מיהו לתוס' דס"ל דאורי' בזה"ז מכ"ל לז' דאורי' בבכור ורבנן דילמ' דאורי' בפסולי המוק' אלא ודאי דעיקר תוס' הבא והתם שוים כמו שפ' רב יחוראי גאון . ומ"ש שם וכן פיסולי המוק' שלא נפדו אין כונתם לזרש דברי רבא [דאורי' בהכי] אלא לענין דינא קאמרי דלענין דינא כך לאפוקי פיסולי המוק' שגדו כמו שסיימו וק"ל .

וראי' דמהרש"ל ז"ל שם בד' נ"ג שמתק מדבריו רש"י [כל דיבור ח"ג בבכור וכו' משום דרש"י לעיל בד' נ"א כתב דבכור כ"מ קרינן ביה שור רעהו ע"ש] ולדבריו א"ץ למחוק דלעיל איירי בזה"ז ולקמן איירי בזמן הבית [א"מ ק"ל דבכ"מ מה חילוק יש בין בזה"ז לזמן הבית דדוקא בבכור תם מחלק ר"נ הבא בין בזמן הבית וראוי להקריבה לז"ז דאין ראוי להקריבה ואית ליה לכתן זכיה בגויה ויכול למוכרו אבל כמ"מ אפי' בזמן הבית יכול למוכרו עכ"ה] מיהו לתוס' לריך לזרש בדבריו :

דף ד' ע"א גמ' בהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה וכו' משנה היא ביבמות [וגמ' כאן הביאה בקינור] וקתני ברישא ואינן מטמאין למתים ובסיפא קתני הגדילו וכו' אינן מטמאין וכו' ואין סופגין את חמ' וכו' והקס' תוס' דאמאי לא קתני ברישא ואין סופגין את חמ' ועיין במהרש"א שם שהק' דהא בריש' בקטני' איירי וכו' ע"ש ועלה בדעתי לתרץ דהגדילו דמשחררין חיינו כרי שיהיו מותרין בכת ישראל ומסתמא חיינו כן י"ח לחופה וא"כ רישא איירי מכן י"ג ועד י"ח וא"כ חול"ל אין סופגין את חמ' וכן שמעתי שתי' כן ה' זרע ילחק ז"ל ודומק הוא דמי לא עסקי' כשיהיה ראוי לנישואין ואפי'

אזלא אליבא דר"י ודר"ק . והשתא אין אנו זריכות
 לרבני מהרש"א דלר"י איכא למימר דלא פליגי ולר"ל
 [הוא] רמולד [רש"י] לירמק ולומר דפליגי :
תוס' ד"ה ובמאי אילמא וכו' וא"ת ולימ'
 דאיתא ברכנן דאמרי דלאו
 ממנויה הוא וכו' וכ"כ התוס' בב"ק דלרבנן [אש']
 בזה"ז ל"ל לכהן זכיה בנזיה דזמון גבוה הוא
 כיון דאסור בנזיה ועבודה [ולר"י הגלילי הוא
 דאמ' ר"נ] חכי דעיקר פלוגת' דר"י ורבנן בזה"ז
 אבל בזמן בהמ"ק קיים לכ"ע משלחן גבוה קא
 זכו ואש' לר"י . והתוס' שכת' לעיל בד"ה לא שנו
 וכו' דלפ"ז לא מיתוקמא סוגיא דפ' שפרט וכו' היינו
 לפי חס"ד אבל לז' המסקנא ר"נ אתי כר"י [הגלילי]
 וה' [חסר] לא סבין דברי התוס' ועשה מחלוקת
 בין תוס' רב"ק לתוס' דתמורה [וליתא] ודר"ק :
ע"ב אמר ר"ח ל"ש אלא כהן לכהן וכו' וא"ל
 בכור זה נתן לי כהן וכו' והקשה ח'
 הלכות יו"ט דהא אמרי' בבכורות [ד' ל"ח] אמר
 כהן ישראל נתן לי בכור זה וזמנו עמו נאמן מ"ט
 מילתא דעביר' לאגלווי לא עביר' דמסקר [וא"כ
 ח"נ] מילת' דעביר' לאגלווי וכו' ע"ש ולק"מ דבשלמ'
 [כהן] מאחר דאשורי' על המוס' לריך למשע עליו
 [וא"כ הוי מילת' דעביר' לאגלווי ולא משקר] אבל
 ישראל מאחר שאינם תשודים ודאי אין מחשש'
 עליוסם [ולא הוי מילת' דעביר' לאגלווי] :
תוס' ד"ה דילמא וכו' דמה לו לטרוח וכו'
 כיון דלאו דירי' הוא וכו'
 עכ"ל ונראה לבאר דבריהם דכת' שחילקו בין
 יוכל להשמיט בין אינו יכול להשמיט [דאז ירא]
 יתורו לנו קו' אחת למה הולך לומר כהן נתן
 לי בזמנו ולימא שלי הוא ונזל בו מוס' אלא דהשת'
 ירא [דאין לו להשמיט] והשתא חוק' ל' קו' אחת למה
 יאמר כהן נתן לי ולימא כהן שלח לי להראותו לחכם
 ואהא תי' דמה לו לטרוח כיון דלאו דיריה הוא
 וע"כ ל"ל כהן נתן לי בזמנו ואחר מדבריהם קו'
 אחת ודר"ק היטב [א"מ ויותר נ"ל להגיה בדבריהם
 א"כ דילמא יתשרו וכו' והם ב' תירולי' ומעיקר'
 תי' עפ"ד דלעיל דכה"ג לא עביר' כיון דאין לו
 להשמיט ועוד תי' דילמא יתשרו וכו' עכ"ל] :
דף ט' ע"א גמ' בוצינא טב מקרא מכאן
 דאיה שבונינא
 וקרא חס מין א' דבונינא דהשתא וקרא כשתגדל
 ורלא כהתוס' שהם שני מינים דא"כ חו"ל לז' בוצינא
 דהשת' טב מקרא דלמחר ולא למסתם סתומי ועוד
 מה ענין זל"ז ועיין בתוס' דסוף סוכה :
ישם הא לאו דינא הוא מי גרע טוב מרע וכו'
 ק"ל דלעיל [ד' ג' ע"ב] אמרי' ואימא
 מוליא שם שמים לבטלה תיסגי ליה במלקות מקלל
 חבירו בשם לא תיסגי ליה במלקות ע"ש ח"כ נימא
 חכי רע בטוב דעלווי עליוס תיסגי ליה במלקות
 טוב בטוב לא תיסגי ליה במלקות והו' טעם דאין
 עונשין מ"ה כמ"ש מהרש"א בחי' לז' ד' מיתות וי"ל
 דטוב ברע יוכיח דגרועי גרעיה וסגי ליה במלקות
 כמו שתי' הרש"ס ב' בחקתי כמה שהק' ואימא
 אינא להחפשה ע"ש והו' כונת התוס' כמה שז'
 לסוגי' דבכורות דלא ק"ל אלא מטוב ותק"ל ארע

בטוב ל"ל אלא דאמרי' דאינא להחפשה .
וראיתי לרש"י שתי לקו' הרש"י דאבוי לטעמי'
 דאמ' כל מילתא דאמר דאמר
 לא תעביר' אי עביר' מהני ולא ידענא מאי קאמר
 הא לעיל אמרינן אי לאו דכת' והיה הוא ותמורתו
 הוה אמינא תלא זו ותכנס זו וא"כ נימא אי לאו
 דכת' טוב ברע או טוב בטוב חו"ל תלא זו ותכנס
 זו לחכי אינא קר' למינ' דתרווייהו קדושי' א"כ דברי
 הרש"ס שכת' דלא חלה קדושה עליו וכן התוס' כאן
 שכת' דאינא להחפשה שלא בדקדוק נכתבו דהא
 ההפשה פשיט' דאי עביר' מהני אלא דהו"ל תלא
 זו ותכנס זו אם לא שדחוק ונאמר דכונתם עלהבהמה
 דראשונה ודר"ק .
וראיתי להתוס' דבכורות שכת' ואין לתמוה
 מהא דפ' אלו הנשרפין דאיכ'
 איפכא וכו' והשיב אבוי וכו' ע"ש ודבריהם קשי'
 מהכנה ועיין במהרש"א שם ונ"ל להגיה בדבריהם
 ואין לתמוה מהא דפ' אלו הנשרפין וכו' ולמסקר
 תיבת איפכא והשיב לו אבוי גלווי מילתא וכו' [וכונתם
 דהכא] השיב אבוי מי גרע [משמע אש"ג] דלאו גלווי
 מילתא הוא אש"ה לא אמרי' אשע"ה] וילפי' מכא
 מי גרע והתם ב' הנשרפין השיב אבוי גלווי מילת'
 בעלמ' ור"ל ואינו לימוד אלא משו' דבת בתו מקורבה
 דבתו והוי כאילו כתוב בהדיא לזה אין לתמוה דהשיב
 לו עדיף' מינא מיהו גבי אחתו תיקשי לכ"ע ר"ל
 בין להדיא דפ' הנשרפין בין להדיא דתמורה דהא
 גבי אחתו איכא מי גרע וגלווי מילת' בעלמ' דהא
 בת אבוי ובת אמו היא לזה תירלו דהתם משמע
 שבא למעט מיהו גבי רע בטוב לא נחית למעט שא
 דאינא להחפשה [אבל] ב' הנשרפין לא משמע שבא
 למעט כיון דבת בתו מקורבה דבתו וכוה מתורץ
 הדיא דפ' הנשרפין משו' דמשמ' שבא למעט לזה
 השיב לו גלווי מילת' בעלמ' ולא אחי מי גרע וא"כ
 בזה יתבאר דברי התוס' דהכל הוא מקושר וח"פ
 ואין לתמוה מהדיא דפ' הנשרפין דהשיב לו גלווי
 מילת' בעלמ' משום דגבי אחתו תיקשי לכ"ע וינא
 להשיב משום שבא למעט וא"כ ב' הנשרפין יטורד
 להשיב גלווי מילת' בעלמ' ודר"ק כי נכון הוא .
וראיתי לבער מנחת יעודה שהביא פרש"י
 [בכונת שכתב וק"ו טוב בטוב]
 והקשה בין לאבוי בין לרבא אין עונשין מ"ה ולן
 ידענא מאי קאמר דהא לאבוי [בכח"ג] עונשין מ"ה
 וי"ל שט"ס נפל בדבריו ונ"ל לרבא וחוק' ל' אין שבק
 [רש"י דברי] רבא ורש"י דברי אבוי . ועוד הקש'
 דליכתו' סתמא ולא ידענא מאי קא מקשה דאחיקא
 משמא רע בטוב ותי' דאינא להחפשה' וסוף דבריו
 אין להם מוכן וז"ע .
וראיתי לבער נח"י שהק' על הרש"ס דהא
 אינא לטוב בטוב כי חדרי
 וגם לטוב מעיקרו עושה תמורה וכו' ולק"מ דקו'
 הרש"ס לאבוי שרייק מדכתיב בטוב יתיר' הק"ל
 על רע בטוב גופה רכולה יתיר' לזה תי' דאינא
 להחפשה' :
הוס' ד"ה לאבוי וכו' וי"ל דהתם ח"ק
 דליכתו' וכו' כלומר טוב
 ל"ל וכו' עכ"ל וי"ל דהתם קאמ' חש' רע בטוב
 וכו'

מבעי לן ומאי דנקט רבי' תרתי בעי' כ"ל דרבי' אינו מפירש כפרש"י אלא דתרתי בעי' לחו כח' גוף אחר וב' קדוש' ב' גופין וב' קדוש' אכל' ב' גופין וקדוש' א' [פשיט"ל דאינו מוסיף חומש] לזה רצום רבי' בדבריו וכ"ה בלוי' קצא וזהו דנקט בגמ' ואח"ל חרין גוף א' כיון דבארתה קדוש' קאים וכו' ואכלהו בעי' ורלא כפרש"י שבי' רב' גופין וב' קדוש' פשיט' דמוסיף חומש ודו"ק

דף י"ד ע"א רש"י ד"ה א"ב וכו' ואין

גמ' ר' ינן לקמן ממעשר דקרבן יחיד וכו' עכ"ל לבאור' יש לדקדק למה תפס דברי ר"ש דלקמן וחינו דברי ת"ק וכו' לר' הוסיף לרש"י ומאי פריך דילמא אה"נ הויא דשור שליט להקדוש עושין תמורה ונחתיתין דלקמן מוירי דללא שור שליט לכך כת' רש"י דלר"ש כיון דגמר ממעשר א"כ איז' שור שליט דהא כמעשר לא שייך שור שליט דליכא חכא מתכפר ולא [שייך בשותפין כלל ומדר"ש נשמע לרבנן דלא פליגי בהכי ולפ"ד רש"י מאי דקאמר בתר הכי מאי הוי עלה ואע"ג דר' איהו ראשונה לא נרחות און לתי' כצ"ש ה' בני שמואל שכת' [לתי' משו' דיש לרחות דמתני' דללא שור שליט וכו' ע"ש שחרי עדין] יש להכרח מר"ש כפרש"י אבל [מה שג"ל לתי' ומאי דקאמר] מאי הוי עלה משו' דאיכא למומר דפליגי בהכי ר"ש ות"ק להכי קאמר מאי הוי עלה ודו"ק :

תוס' ד"ה אמר רבא וכו' כגון דשור שליט

לאו דליבור היא אלא דייחיד עכ"ל (תחלת לשון זה חסר) [א"מ מסיום דברי המחבר כ"ל להשלים דבריו כך נראה מדבריהם דהיינו דאקדוש בהמה משלחם להתכפר בה יחידו וכו' דנקראת דליבור כיון דהיא משלחם ואי בתר מתכפר אזלי' א"כ מלינו קרבן ליבור וכו' ואחא תי' דאע"ג דהיא משלחם כיון דייחיד מתכפר בה לאו דליבור היא אבל און לב' דבריהם דאקדוש בהמה להתכפר בה יחידו והיא משלו דא"כ מאי ס"ד דהתוס' כיון דשל יחיד היא וגם מתכפר בה יחיד ואין איירינן לצי' הדר דבתר מתכפר אזלי' ודאי דלאו דליבור היא אלא ע"כ כמ"ש דהבחהם משלחם וא"כ לב' מאי דקאמר' נמי בגמ' כגון דשור שליט לאקדושי הוי פו' נמי לאקדושי משלו להתכפר בה ליבור והוי דומיא דלעיל דמקדוש מוסיף חומש דהיינו מקדוש משלו וכן מוכרח דאי איירי משל ליבור אלא דשור שליט להקדוש חז' קי"ל שלוחו של אדם כמותו והוי כאילו הם מקדושי' ומאי פשיט לבעי' דרמב"ם דמקדוש משלו איז' דהקדוש משלו ולפ"ז מאי דקאמר' דשור שליט לאקדושי ל"ד שחרי הם אינם יכולים להקדוש שזינה שלחם והוא דוקא יכול להקדוש שהיא שלו אלא שאח"כ מוכח אוחס להם וזכוייה מדין שליחות עכ"ה] והא דקאמר' דשור שליט וכו' ל"ד אלא ר"ל שנעשה שליט מאיליו ומזה יתיישב קו' ה' מח"א [בה' שלוחו' סי' ז'] מסוגיון על מחרימ' ט"ל שכת' [בח"א סי' קכ"ז] שמי שעשאו שליט להקדוש אחר משוריו לא עשה כלום דמילי לא מימשרן לשליט וע"פ מ"ש נוח' וראיתי לה' חמניה שם שכת' דמפ' סוגיון שעשאו שליט להקדוש שורו של שליט ע"ש וקולר דבריו ובינתו כמ"ש מכא

הראיות

וכו' רמזמ' דמק"ו נפק' והא לאביי מרבתי' בטוב יתיר' נפק' וי"ל דה"ק חש"ס טוב ברע יתיר' ולא אחא אלא להתפסם א"כ שממי' מניה דטוב [בטוב נמי דנתפס וא"כ לא אינוט' בטוב אלא למדרש טוב מעיקרו וכו'] יתיישב דמי חביר [להם דסוגי' דבכורו' אחיה דלא] כרבא דס"ל דתרווייהו מיתרי דילמ' ס"ל נמי הכי [ולא נקט חתם אלא מאי דאירי ביה] לא חשחא נוח' מרעשה הק"ו [ע"כ כאביי ועוד] דמאי נפקא מינה כק"ו ת"ל מרבתי' בטוב יתיר' [אלא ודאי דסוגי' דבכורות אחיה כאביי דלא מיתיר' אלא חרף בטוב] ומרעשה הק"ו ש"מ דס"ל [דלא שייך אעתי' דמי גרע וכו' כאביי וא"כ טוב] בטוב כי חרדי נפקא מק"ו [וא"כ לא אינוט' בטוב אלא לומ' טוב מעיקרו וכו'] ודו"ק :

שם בגמ' וליכתוב לא וליבנו וכו' רש"י

פוי' דכ"ש הוא דמי גרע ולשיטתו קו' חש"ס היא לאביי דס"ל דלא הוי עונשי'

מ"ה דמי גרע אבל לרבא ל"ק דאעתי' (חסר) :

שם במשנה וב' באחד וכו' פרש"י ואמר חרי

אלו תחת זו ולא ירעתו מי חזקיקו לזה דחרי כתב רבי' [בצ"א מה' תמורה] בין בב"א בין בזה אחר זה והוא מוכרח מהבג' דקאמר' מורה ר"ש דממירין וחזירין וממירין מכלל דלת"ק פשיט' דחזירין וממירין וא"כ פשיט' אפי' בוא"ז וכ"כ מרן סס וי"מ משום דר"ש לא פליג אלא אכב"א אבל בוא"ז לא פליג ר"ש דהיינו ממירין וחזירין וממירין (כאן חסר איזה שיטות) [א"מ כ"ל להשלים דבריו כך כדאמר' ר"ל ומש"ה פרש"י דאירי בב"א וכן לר"י נמי משת' דלא איירי ר"ש אלא בב"א דקאמר' כשם שאין ממירין ב' ב' כן וכו' . מיהו נר' דאפ"ה יכול רש"י לב' אפי' בוא"ז כצ"ש רבי' ואע"ג דר"ל קאמר' מורה ר"ש דממירין וחזירין וממירין ה"ד שחזיר וחזר וחזיר פעם אחת עכ"ה] שכבר כלתה החמרה הראשונה והוי כל חרף באפי' נצט' אבל בוא"ז היינו בחר' חמרה חזיר לכלן דהיינו שאמר' זו תחת זו וזו וזו ולא כללן כלן בב"א ומרן הביא ראיה לזה מכא כ"ש וא"כ ר"ש פליג אכולהו [בין בב"א בין בוא"ז] א"י דרש"י לאו דוקא [א"מ ולפ"ז א"ש מה ששנה חרמב"ם סס בה' ט"ו אבל המומר כבחה וחזר וחזיר' בה וכו' דלכאור' קשה שהרי כב' כתבו בהלכה הקודמת כמ"ש בין בב"א בין בוא"ז ולפ"ד המחבר ו"ל נוח' עכ"ה] :

שם בגמ' מצינו בהצ' שקרוי' בהצ' שנאמר'

ובבחה רבה יש לדקדק אמאי לא הביא מרבתי' ויקח משה וכו' את האחו' א' מן חממתי' מן האדם וזן אבחה וגם וימח את כל היקום וכו' מאדם עד בהמה וי"ל דכת' חתום' בחולין חובא דליכא למיטעי לא חיישי' ושייך על שם חמין אבל דאיתחם היא מרבתי' בהמה רבה ואי ע"ש חמין הו"ל לומ' ובבחה רב דשם חמין הוא לשון זכר :

ע"ב גמ' בעי' ד' אבין שפירש' אשם להתכפר

בו והומם וכו' עיין להרימב"ם בה' ערכין ודברי הלח"מ במה שחשקה על מרן לק"מ ודבריו יש בהם ט"ס דשי' דשני גופים וקדוש' אחת פשיט' דאינו מוסיף חומש מיהו גוף א' וב' קדוש'

הראיות הנ"ל.

ושמעתי מפי חזו"ש מופת הדור כמחר"ר יוסף אזולאי שחק' לדעת

מחרימ"ט
איך שלום ליכור מוליד את הרבים ו"ח הא מילי לא מומסין לשלום וגם כן לדעת ח' מחנה אפרים קשה איך שלום ליכור עושה שלום אחר תחתיו הא מילי לא מימסרין לשלום וא"כ לא גזי למעבר שלום ולק"מ דש"ץ הוא חייב בתפלה עם הליכור אלא שמוליא נמי את הרבים ו"ח בתפלתו ולא חוי כח"ג מילי לא מימסרין לשלום [ח"מ ור"ל רצינו שמוליא את ע"מו מוליד נמי אחרים ו"ח מיהו אכתי ק' חיבא דש"ץ ונא ו"ח כולל מוליד אחרים ו"ח ועיין ב"ש שם יוסף ב"ה גיטין סי' ק"ך ד' ק"ה ע"כ שהביא דברי המחבר חללו ות' משו' דשומע כעונה ע"ש ול"כ ע"פ מ"ש התוס' בדברכות ד' מ"ח דהטעם דהגדול אע"פ שלא חבל שיעור בהמ"ז מדאורייתא מוליד אחרים ו"ח משום דכל ישראל ערבים זל"ז והוא מחוייב להולידו ע"ש וה"ל ש"ץ מה"ט מוליד את הרבים ו"ח עכ"ה].

ד"ה ואזדא וכו' אבל אין לפ' וכו' ראש"ג דאין קדושה חלה על העובר אפ"ה לא אזיל הולד למיתה וכו' עכ"ל [וק"ל על דבריהם] לזי המסקנא שכתבו [לכר פדא ח"א לומר כן] דא"כ תק"ל מתני' דלקמן בפ' כולל מערימתין ח"כ ע"כ לר"י קדושה חלה על העוברין דאל"ה תק"ל מתני' דלקמן ונ"ל דבר' יומקן ליכא למימר חבי דא"כ תק"ל מתני' דהא ע"כ תנאי היא ובלא"ה ר"י איתורב [לקמן ד' כ"ה מחבריות' ומוכרח הוא להטווי תנאי הוא] מיהו לכר פדא ליכא למימר חבי דא"כ ר"י ובר פדא פליגי [בפולוגתא] דתנאי ודו"ק :

ע"ב רש"י ד"ה איתביה ר"י לר"ז וכו' וקתני ולא שלימין בהן עכ"ל לא ידענא מי הכדוהו לרש"י לפ' מכא סב' דהא קתני ברישא בהדיא ולא אברים בעוברין מכלל דעוברים קדשי דאי לא קדשי מהי תיתי דימירו בהם וכן נמי התוס' כ"כ מכא השלמי' ולא ידענא למא :

ד"ה אמורי וכו' ועובר לאו בהמה הוא עכ"ל [כת' ה' בעל תי"ט [לפי מסקנ' חגמ' בחולין ד' ס"ט] דעובר איקרי בהמה [והא דאינו בתמורה הוא] מהיקשא [דר"ש דמקיש תמורה למעשר הוא] דנפ"ל ומה שחלק ח' בעל כנו שמואל בין ילא לאויר העולם בין בגמי אמו לא דק דא"כ מאי פריך בחולין מהא דקתני אין ממירין וכו' דילמ' היינו דוק' בגמי אמו אלא ודאי לא שגא ורש"י שלא בדקדוק נקט טעם זה ודו"ק :

ד"ה אי ר' יחודה וכו' דהאי תנא אית ליה האי סברא מוקא מיהדר וכו' כתב רש"י חבי דלא תימא דקדש אבר אחר לכר דהא מורה ר' יחודה דקדש אבר ח' בדקאמר לקמן יכול תנא לחולין וכו' מיהו לזי מאי דאמרין בגמ' דחולין דר' יוסי טעמא דנפשיה קאמר ח' לכל זה [וא"ז לשנויי באבר שהנשמה תלויה בו] ואפשר דבדבר שהנשמה תלויה בו כיון דפשטא קדושה [בכולה ה"ל] ממירין בהן והו' כונת ח' לח"מ בה' תמורה ולא ידענא מאי קא

מק' עליו חרב בני שמואל דאח"כ דחרימב"ס ס"ל דטעמ' דנפשיה קאמר וכתוס' דלא גרסי כל ז' מיהו חרימב"ס גרסי ליה ומצ' דהאנויות פליגי כוח : **דף י"א ע"ב גמ' בעי** רבא בעוף מהו נראה [מלכרי חרימב"ס ששהא]

מזרש לבגיא זו לריה"ו ובאבר שהנשמה תלויה בו והק' חלמ"מ דהא [לר' יחודה] בדבר שהנשמה תלויה בו לא מקרי נפקי והיכי אמר בה ז' ח' וכו' מיהו ראיתי לחרימב"ס ב"ש בחקותי שכת' דבדבר שהנשמה תלויה בו ילפי' מערכין דכת' נפשות [דנותן ערך כולו] ולא אינו' קרא אלא לבר שאין הנשמה תלויה בו [דסד"א כיון דכת' ואם בהמה וי"ו מוסף על ענין ראשון וילמוד תמסרין מעלין דדוק] דבר שהנשמה תלויה בו לבד חזר וכתב כאן כל אשר יתן ממנו לה' סתמא לכלול הכל בין דבר שהנשמה תלויה בו בין שאין הנשמה וכו' ע"ש ול"ז] שזיר קתני בדרייתא יכול האומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה וחיינו מכא דומיא דערכין [דנותן ערך כולו ואע"ג דבערכין דוק אבר שהנשמה תלויה בו חבא מרבי' אפי' שאין הנשמה תלויה] מכא יחיה קדש וחיינו דקתני בדריית' יכול ר"ל אי לא כתוב ממנו חו"א דיחיה קדש מרבה אפי' אבר שאין הנשמה תלויה בו דפשט' קדושה בכולה מיהו בדר דכת' ממנו נשמע דלא פשט' ושידין ליה על דבר שאין הנשמה תלויה בו דלא פשט' [אלא דוק] איתו אבר יהיה קדש וגם שדי' יהיה קדש] על דבר שהנשמה תלויה דפשט' קדוש' בכולה [דילפי' מערכין מכא וי"ו מוסף על ענין ח']. וכו' יתייבשו דברי התוס' דקידושין ד' ז' ע"א שכת' דבדבר שהנשמה תלויה בו נפיק מקרא ע"ש. ועיין לה' לח"מ ז"ל שכת' לת' דאי לאי רגלי קרא דתל קדוש' על אבר ח' לא הו' ידעי' דשחול קדוש' כלל אפי' על אבר שהנשמה תלויה בו אבל השת' דילפי' מקד' דחלה קדוש' על אבר ח' ממילא אגדין דבאבר שהנשמה תלויה בו דפשט' קדוש' בכולה ע"ש וא"כ בריש' דקתני יכול האומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה היינו מכא קרא דיהיה קדש וא"כ ח' לרבריו [למילף מערכין] דשזיר קאי איהו והא דקאמר בהמה אחר דהנשמה חיינו דקאי איהו [אך לא] יתייבשו דברי רבינו שכת' דהשפק אס קדשה כולה או לא ולרבריו חיל"ל דהשפק הוא גם על האבר אס קדוש אי לא ונ"ע :

י"ם בעוף מהו בהמה ח' ודא לאו בהמה הוא ח' דקרבן ח' ודא ח' נמי קרבן שזעתי מק' דז' מחלוקת תנאים במנחות ד' כ"ח בענין כל תקטירו ר"א אומ' כל שזעתי לאישי' למעוטי כשר עוף ור"ע אומ' כל שזעתי קרבן אפי' עוף ע"ש ואני אומ' דל"ק דתיקשי נמי לשיטתם על חרימב"ס שזעק בה' איסורי מזבח דאף בעופות איכא כל תקטירו ופסק בבאן דבבעיא זו י' ספק אלא דשני חתם דהני לאישי' לרבות ב' חלקם [ע"ש בר' ז"ז ע"ב] וכו' דאין מקלתו ממא לאישי' הוי שאיוריתו כל תפטיירו וא"כ חאי מבע"ל לרבות [אשר אינו שטר'] [ח"מ נר' להשלים דבריו כך ב' חלקם וא"כ ודאי קרבן לרבות עוף ור"א סבר לחזק דקרבן אינו' לשום דרשה וממנו לאישי' למעוטי עוף ואכא מבע"ל אס קרבן אינו' לשום דרשה וא"כ נחמה למעוטי עוף

והשמיט דבר שבקוּבָה משום דס"ל עולה חבא מן המותרות לנדרת לבור אולה וא"ץ מיעוט אבל חוסיף דקדשי עכו"ם אין עושי' תמורה (חסר) :

תוס' ד"ה רע"ק אומר אין תרומת שניהם תרומה פרש"י ואצ"ל

ראשון וכו' וכמשנה לא פי' כן אלא דאם תרם וחזר ותרם אין שניה תרומה [ומשמ' דמש' למתני' דלאו בשותפין מיורי אלא הוא בעלמו חזר ותרם] ולפי"ז ל"ק קו' חתום' וחש"ס חזי פי' מאחר שר"א ס"ל אצ"ל כב' בני אדם שותפי' תרומת שניהם תרומה כ"ש דאם חזר ותרם הוא בעלמו אלא ע"כ דמקב"ל רע"ק חזי וכן ראיתי לה' מחנה ראובן שפי' כן ובודאי חתום' לא חזי להם בפרש"י מ"ש במשנה וק"ל :

ע"ב גמ' מאי קאמר אי קאמר מותרות לנדרת לבור אולי וכו' המורס מתוך סוגיא זו דלמ"ד מותרות לנדרת ליבור אולי פשיט' דלא עבדי תמור' וא"כ דברי רש"י לעול' ד"י ע"כ ד"ה וניתק וכו' שחבא סברת לנדרת ליבור אולי כפי' הבעיא שלא בדקדוק דהא למ"ד לנדרת ליבור אולי פשיט' דליכ' למבעי ודו"ק :

דף י"ד ע"ב גמ' נסכים הבאים בפ"ע קריבין אצ"ל

כלילה וכו' נודמנו וכו' המורס מתוך סוגיא זו דאם חבאין עם חזבא נזקדשו בשחיטת חזבא מוטו אס לא חבאין עם חזבא שלא נודמנו לו מבאין ומקריבין אצ"ל כלילה וה"ה אס הנזקד נאכס בפ"ע קריבין אצ"ל כלילה וזהו בפ"ע דקאמר ר"פ אצ"ל אס חזי חזבא חזבא כשלא נודמנו לו ביום מקריבין אצ"ל כלילה וזהו דקדש ר"פ ודלא כ"ס מוקטין מדברי ר"פ כל זה וזה פרש"י בנצ"ל תענית ד"ב ע"כ דכתב מקריב חזבא נאכסיו אצ"ל כלילה ודלא כמו שדמאן ה' בעל בני יהוד' שכת' לענין ההבאה בלעד ועיין עליו :

שם מ' איכא לנ"ד דמור לאו נידר ונידב וכו' כ"ז אלוכא דל"ק דובחי' דלא פליגי אלא בחטאת ואשם וכו' מוטו לנ"כ ל"ל דרבנן ס"ל דלאו נידר ונידב וזהו מה שכיוונו חתום' אלוכא דל"ב וע"ש :

שם דא' תימא לאקריבין וכו' ראיתי לרלב"ג שכת' ידמה שחיתה במה גרולה כמכרון ע"ש ול"ע דזה חזן הפסוקי' שחיתה חבמה כנבעון כדכתיב כנבעון נראה וכו' ול"ע :

דף י"ז ע"ב גמ' שמעיה לר"ז וכו' חתום' כתבו דפ"ר ש

השמעת' לא זו אף זו ולפי"ז קשה דלמא לי לומר שמעי' לר"א וכו' וחול"ל לא זא"ז ונ"ל משום ולדן וילד ולדן לא שייך לא זא"ז משו' דכשתי תיבות לא שייך לזא"ז כמ"ש חתום' ברש"י דקידושין ולכד קאמ' שמעי' לר"א וכו' מוטו באיפא ודאי לזא"ז ובחזי ל"ק מה שחשק' בס' יבין שמועה מהבא לרבין חתום' דקידושין ופי' אין לו שחר דבני תורה דאיפא ז"ל כך ודו"ק :

דף ח"י גמ' גמירי לה דלרעיון אולה מכאן ראיה דחלבה למשם מסיני

חזי ולא כדברי חזי"ט שהבין מדברי הרמב"ם דלאו חל"ט

עוף כמו לענין תמורה עכ"ה] דממעט' מבהמה עוף דאין עושוין תמור' [וקרבן למעוטי בר"ה] וא"כ ח"כ יש למעט לענין קדושה [א"ר להיפך דבהמה אינו' לשום דרשה וקרבן לרבות עוף] . ואין להק' מרתנן חתם [ר"פ י"ב דמנחות ד' ק'] הערצות שנטעמו אין להם פדיון שלא נאמר אלא בהמה דל' דשאינו חתם דכתי' בהמה יתור' כדכתי' בהמה הטמאה חגם והתם נמי כתי' אשר לא יקריבו ממנה קרבן וכו' ולא דמי ודו"ק :

תוס' ד"ה ר"ה סבר כמ"ד טריפה אינו חזי וכו' וזו מן הסוגיות שזכרו'

וכו' עכ"ל חתום' כסנהדרין כת' דע"כ חבא גרסי' רבה שחזר בר פלוגתיה דר"ה ואח"כ כת' ועוד דסברתיה שפוכה בפ"ק דבכורות ע"ש מזה מוכח דהשבו חגי' אצ"ל שהוא רבא [דגמ' ל' דרבא דפליג חבא עם ר"ה אי טריפ' חזי הוא ניהו דפליג עם ר"ה בבכורות אי טריפ' חזי או שניהם רבה או כ' רבא] ודלא כה' ברכת חזבא כאן . מוטו חתום' בבכורות כתבו והא דקאמר רבא חזם ושטו נקוב אמו טמאה לירא אצ"ל אי גרסי' בשמעת' רבא שהוא אחר ר"ה וכו' ומתירט' א"ז ל' מחק אית' ונ"ל שכותסם [דמעיקרא] פשיט' ל' דבתרומתו בבכורות [ובתמורה גרסי'] רבה שחזר בר פלוגתיה דר"ה [והעיקר כגו' דתמורה] ואח"כ כת' שאין להוכיח כן מדאמ' רבא [חתם אמו טמאה ליר' אלאמא אית' ליה טריפ' חזי] אצ"ל אי תנודס רבא שהוא אחר ר"ה ומדמאדר דבריו אחר ר"ה ודאי שהוא רבא [וא"כ] יש להוכיח דהשבו חזבא [והעיקר כגו' דתמורה] דס"ל לרבא דטריפ' חזי] ואחא כת' דאין להוכיח מזה [ריש לחלק וכו'] וגם חתום' כסנהדרין לא הוכיחו מדאמ' רבא כנדה משום דאית' לחו חזי חילוק' אלא [תמס' בבכורות] וכן חתום' הבא מבח' ההיא דנדה לא כת' [שהיא חזן חזי דבכורות מה"ט ועוד אצ"ל דאית' לחו דהחזי דחתם ודחבא חזי [רבה ומש"ה לא ק"ל] לא מהחזי דבכורות ודו"ק :

שם בגמ' בעי רבא הקדש אכר לרמיו וכו' רש"י פי' דבעיא זו היא ג"כ

לר' יוסי אבל לר' יהוד' ודאי אי בקה"ג [לא פשט'] כ"ש בקדוש' דמיס כרגש' בערבין ד' ה' דקאמר דקדוש' דמיס קילא מקה"ג דאף דבקה"ג פשטא בקדוש' דמיס לא פשט' . והא דלא פי' הבעיא בדבר שחשגמ' תלויה בו משום דדבר שחשגמ' תלויה בו א"ץ ל"עס מינוי אלא דהוי כגו' שחשגמ' כולה כהדיו וכן כ"ז (חסר ומע"ד) .

והנה ראיתי להזר"ח כס' מוס חזים שחק' מהחזי דפסק הרמב"ם בסו' פ"ב

מה' מתנות עניים מי שלוקט את הפאה ואמר ח"ו לפ' עני וכו' דאם הוא עני וזה לו אבל עשיר לעני לא וזה והטעם משום דתרי מינו לא אמרי' כדאית' כמלוע' ד' ט' ע"כ וא"כ מאי מספק"ל חבא ולק"מ דהרמב"ם ס"ל כהירך טעמ' דקאמ' בניטין ד' י"ב משום דכתי' לא תלקט לעני והאי אזהרה ודאי דלית' אלא בעשיר שמדבר עמו חכתי' שהוא בעל השדה ובעני ליכא ה"ט (חסר) :

דף י"ג ע"א גמ' אמר ר"ש וכו' חנה הרמב"ם העתיק דברי ר"ש

מסכת תמורה

אבן יש מקשים מכאן על התוס' לעיל ד' י"ג ע"ב שכת' דר' סבר מותרות לנדרת יחיד אזלי ע"ש אכן יש ביירושלמי דסקלים תו' אחר דבשלמ' פסח הוא בעלמא קרב שלמים משא"כ באשם אין מותרו עלמא קרב עולה וא"כ הש"ס דילן סו"מ לשנויי הכי א"כ נתיישבו דברי התוס' ודר"ק :

שם הני תרי גופי נינהו וכו' ופרש"י מגו דאין בעי מפקיר נכסיה ובקו' הש"ס פי' ואין נמי עני הוא עולה נרבה לא קרבה ברלות וכולי נראה ש'דין' למוקדו וכ"כ מדברי התוס' שחקשו על רש"י ואין בנ"י כתוב כך לא היו מקשי' אלא דרש"י נמי כמו התוס' שמע' לה בחוכה ודר"ק ועיין בש' חק נתן מה שגרחק בזה :

ע"ב גמ' ולד שני אינו קרב וכו' פרש"י ותמורה קרי ולד וכו' קשה דא"כ מאי פריך בגמ' איתבי' ולד תמורה וולד ולדן וכו' התם ולד ב' לתמורה כמו ולד וולד חוי ב' אבל הכא ולד ראשון ולולו פרש"י הוה כ"ל דפריך מולד ולדן דהא קאמ' ד"ה הוא עלמא יקרב עולה וכן נמי ולד ולדן [ולעולם לתמורה לא חוי כמו ולד] ודר"ק :

דף כ"א ע"א משנה אמר ר"ש מה טעם שחכור וחמשה י"ט לחם פרנסה וכו' רש"י פי' דקאי אאין מביאין מח"ל אבל רבינו בפי' המשנה מפ' לה אאין לחם פדיון ולבאורה ק' דהא לעיל קאמר בבכור כח"ל ואלוהא דר"ש דאמר אס באו תמימים יקרבו ומאי הודבר ר"ש הכא א"ו כדפרש"י ז"ל ומיחו ראיתי לחתום' בב"ק [ד' י"ב] שכת' דיותר יש לגרוס לעיל ד' ישמעאל וזהו גי' רבינו וק"ל :

שם כ"א קסבר אי קסבר קדושה א' וכו' לעולם קסבר קדשה וכו' לפי דעת הרמב"ם כח' תרומו' [פ' א' ובפ' ו' מה' בית חבהירה] דיש קילוי בין קדושת חצר לקדושת חבית ומין הכ"מ חבין רפסא כמ"ד קדשה ודוק' קדושת חבית איכל קדושת חצר בטלה אפי' למ"ד קדשה א"כ יש לתמוה מסוגי' דשבוטות ומגילה דאיתתא חזי פלוגת' לגבי בתי ערי חומה דיש מחלוקת דקדשה ולא קדשה ול"ל רפסא כמ"ד לא קדשה ודוק' קדושת חצר איכל קדושת חבית לא בטלה א"כ לפי' ק' מסוגיא דהכא דקאמ' דלמ"ד לא קדשה אפי' בכור נמי תיבעי ול"ע ואין להאריך כאן [ועיין בח"כ שהאריך בזה ליישב דעת הרמב"ם בטוב טעם ודעת] :

ע"ב תוס' ד"ה ולד חטאת וכו' ועוד לר"א קאמ' בגמ' הכל מורים וכו' עכ"ל עיין במה שחק' חת"ט וה' כח"ו ומה שתי' ה' מחנה ראובן אינו נראה דהא ודאי מחני' קתני אס משכפרו הבעלים וכו' מייירי בשלא נמלך דאי נמלך היו אומרים לו לך התכפר [באכור] ואפי' אס הוה ב"מ יפרנה ויביא ברמיה אחרת ושאונה אכור' רועה ואפי' לפרש"י דתרת' לריעות' מתה היינו אחר שנתכפר באחרת אבל קודם שנתכפר לא וכדגשמע ברש"י ברפ"ג דמעילה וכ"מ מדברי התוס' שם שכת' וז"ל אס משכפרו הבעלים באו לימלך וכו' תמות כיון דנמלאת ב"מ עכ"ל משמע דאס באו לימלך קודם כפרה אינה מתה וה' מחנה ראובן חביא מדבריהם עזר כנגדו וכן חת"ט הרגיש בזה ותימ' לי

הל"מ וכן ראיתי בש' מחנה ראובן שחק' עליו כן : **שם אלא** קרא ל"ל מבע"ל לכדבר הונא וכו' ולפ"ז אפ"ל דלא זריכנא למ"ש לעיל דאי עבר ואקריב קאי בעשה אלא דת"ק איירי בהכי באשם שניתק לרעייה מרמייתו לה מרק קדשיך ומר מייתו לה מאשם הוא ולפיכך הרמב"ם ז"ל לא הזכיר עשה זה כלל :

שם במשנה העיר ר"י ור"פ וכו' כת' ה' ב"ד לכן במשנה א' סתם הכי כרי לאשמעי' דהלכה כחכמים כדאית' במס' נידה ולית' דבלא"ה כל העיר הלכה הוא ותו דבלא"ה יחיד ורבים ה' כרבי' ובגמ' הקשו כך ותו' מהו דתימא מחתבר טעמי' ולא כלל דוכת' אמרי' הכי :

שם ולד שלמים וכו' רש"י בר"ה ד"ו ע"א פי' דחקרישה ואח"כ נתעברה וחקשה בש' מחנה ראובן דהא קי"ל דבשמה גסה וולדת לט' חרשי' וא"כ בע"כ עבר עליה סוכות ותיקשי לרבא דברגל א' עובר ע"ש ולק"מ דרש"י לא כתב על ערות השנייה אלא על ערות הא' שיקרב שלמים ועוד אפי' לפי שיטתו דהא קי"ל דיוולדת לז' וולדת למוקטעין וא"כ משכחת לה שחקרישה אחר הסוכה וולדת בפסח או לא זריכנא למקוטעין שאות' שנה היתה מעוברת ולק"מ :

שם בגמ' גזירה שמה יגדל וכו' רש"י פי' ואיתי' בהו לירי גיזה ועבודה אבל רבינו בפיו"מ פי' שמה ישהא אותם לחוליד ולדות ועובר ככל תאמר ע"ש ולרבי' ק' דלפי מ"ש ולד מולד ולד כיון דכולהו מטעם שהייה אבל לרש"י ניחא כיון דאקריא בעלמ' לא חיישי' לגיזה ועבור' :

דף י"ט ע"ב תוס' ד"ה זאת אומרת וכו' ותימ' למורי

חר"ש מ"ש ממקדוש לדמי נכסים וכו' ושמה י"ל דהתם איתא כר"ש וכו' עכ"ל מזה תימא על הרמב"ם שפסק כח' שקלים דנשדין תמימין ופסק כח"ק דהכא ועוד תימא על תירוסה דהא קאמר ר"י התם לרברי ר"ש אין נשדי' תמימים ולולו דבריהם כ"ל דלק"מ דדוק' נקבה לאשם דחויא לשאר קרבנות משא"כ בהמה לא חויא כלל לנכסים וכן מוכח לעיל ד' טו"ב דקאמ' דילמא האי הנא סבר כל היכא דלא חזי לגופ' לא נחת' לה קדושת חנוף ת"ש וכו' ואמאי לא מייתי מתני' דהכא א"ו דיש לחלק במ"ש ודר"ק היטב :

דף כ' ע"א גמ' קסבר מותרות לנדרת זיבור ולא עבדי

תמורה לבאור' קשה [דא"כ גבי עולה נמי אמאי עושה תמורה משו' דאיכא שם עולה בעוף] דהא בעוף לא עבדי תמורה דתנן העופות והמנחות אין עושי' תמור' ולא קשי' דבשלמ' הכא [גבי הפריש נקבה לאשם] אינו ממין החיוב בעלמא [דליכא אשם נקבה כלל אלא דאזה כח להחשיבו כאילו ניתותר דקרב עולה א"כ אכתיו אין עושה תמורה דמותרת לנדרת זיבור ולא עבדי תמורה] אבל הכה [גבי הפריש נקבה לעולה] האי חיוב' בעלמא שייך בעוף אס הוה עני [דמביא עולה עוף נקבה] וא"כ לא משגחי' במאי דלא דמי [לעוף] בתמורה כיון דזה החיוב בעלמא שייך בעוף [א"כ חלה עליו קה"ג ועושה תמורה] ודר"ק :

לעיל שחיי לעיל דימה פות' למצורש לאיבור [וא"כ
א"ל לשנוי דמלוא בל"א] א"כ ל"ק דהכא פסק כחכמי
ורו"ק [א"מ ר"ל דאליב' דרבנן פשיט"ל דרועה ולא
בא ר"א לומר אלא אפי' לר' רועה ואחא חולדן
לשנוי מלוא בל' ואין לא קי"ל לא בל' ולא בל' א"כ
אלא כרבנן דלדיהו פשיט"ל דרועה וא"ל לשנוי
מלוא בל' עכ"ל]:

שם שמא יגדל עדרים פרט' דחיישי' לתקלה
דגיוה ועבור' וכן לעיל ד' י"ח גבי
ולד שלמים דר"א ס"ל לא יקרב וגם לרבנן בולד
ולד לריב"ל דקי"ל כותי' דמודו דלא יקרב וטעמא
מפרט' משו' שמא יגדל עדרים כמ"ש התוס' שם
גם כן פרט' משו' גיוה ועבור' אכל הרמב"ם בפ'י
המשנה שם פ'י משו' שמא יעבור בכל תאמר והכרחו
לפ' כן [ואע"ג דהכא ביסולמי המוק' שנדרו לא שייך
ב"ת וע"כ לפ' כפרט' משו' גיוה ועבור' א"כ אמאי
שינה לפ' לעיל משום ב"ת ונראה] משו' דאיהו לא
משו' דהא דקאמ' [ר"י בר אבין] שמא יגדל עדרים
וכו' לר"ה [צוקים לה ולפסוקי מדר"ם כפרט' י'
בכורות] אלא דמשו' לה דרוק' לר"א [בר"ש] הוא
דקאמר אכל לרבנן ל"ל האי גזירה [וכמו שזכר
הרמב"ם ספ"א מה' בכורות] וא"כ ק' חילכתא
אחילכת' לכך משו' לה דחאי דלעיל גזירה בע"א
משום כל תאמר [אכל הכא דלא שייך ב"ת אלא משו'
גיוה ועבור' לא חיישי רבנן] מיהו לרש"י ל"ק ג"כ
דמטעם שער אינו חש לגדל עדרים מיהו מטעם
שרוצה לאכול הכל מגדל עדרים עדרים ורו"ק [א"מ
לכאור' לרש"י אין כאן מקום קר' כלל דהא הוא משו'
בכורות דצוקים לה לכביית' כר"ה ולפסוקי מדר"ם
ואפשר דכונת המאמר ז"ל לרעת רש"י כאן דנר'
מדבריו דמשו' כרעת הרמב"ם דסמך ולא פ'י כמ"ש
בכורות עכ"ל]:

דף כ"ד ע"ב תוס' ד"ה אמר רב יוחנן
וכו' ויש
לחלק וכו' עכ"ל עיין במ"ש ה' הלכות י"ט והס"כ
ז"ל וכו' ל' דבריהם דלעולם חאי דלמפרע הוא
קדוש מדאוריית' וע"ז כשיצא דרך רופן אינו קדוש
אלא דק"ל דבשלמא דרך רופן כיון דהקדשה חילה
מתחלה ומתחלה יצא דרך רופן שציר דאינו קדוש
אלא הכא כיון דמתחלה קודם שתחול הבכורה מכר
למה לא חלה המכירה כיון שקודם יציאת רובו מכר
אלא כיון דלמפרע הוא קדוש השקיעו חכמים המכירה
ולמה בכאן מותר להטיל מום לזה כת' דההפקעה
הוא מדרבנן משו' דהמכירה מרוב חשך הממונ' [יטעה]
משא"כ לענין הטלת מום [דאינו מדויק דלדיק ליתנו
לכהן ועוד דגבי מכירה] יש כח ביד חכמים לעקור
הממונ' ולעשותו הפקר משא"כ לענין הטלת מום
ולעולם חא דלמפרע קדוש ודאי דגדאוריית' הוא
ולכחי בדרך רופן אינו קדוש מיהו אידך בעי' דלקמן
הקדושו עם יציאת רובו וכו' ודאי דלא כר"ה כיון
דלמפרע הוא קדוש א"כ חלה קדושת בכור מתחילה
ואינו יכול לעשותו עולה מיהו מדברי התוס' דחולין
לא כת' חכי אלא שתי' גם חכמי חליב' דר"ה .
ובזה יתיישבו דברי הרמב"ם ז"ל שפ' כר"ה והביא
חכמי דלקמן ורו"ק .

מיהו

לי על ה' מחנה ראובן חזק לא הרגיש בחתי"ט
שחרגש בזה וק"ל :

דף כ"ב ע"ב גמ' ואליבא דמ"ד כוס
עושה חבירו
דחיי לא תבע"ל וכו' ק"ק דאליבא דמאן סוביא זו
אי חליב' דר"פ ביומא ד' כ"ז ע"כ הא קאמר התם
[אפי' למ"ד עושה שירים] דוקא היכא דאיתנהו קמי'
[דאי בעי מלי יחויב אכל נצטרעו דלא מלי יחויב לא
וה"כ כיון דאבר לא מלי יחויב וצאי קמבע"ל] ואי
אליבא דר"ה בריה דר"י הא קאמר התם דדוקא
היכא דחיי' בידים [הכא לא דחיי' בידים] ועוד ק"ל
דר"פ דהתם אדר"פ דהכא ויש לחלק בין לא מלי יחויב
[דהתם דנצטרע] בין אבר דאבר [גרע] [עדיף] טפי
[דאפשר דמשתכח] .

מיהו ק"ל דהא תנן בזבחים ד' פ"ב [חטאת שקבל
דמה בב' כושת] ולא אחר מהן לחוץ
הענימי כשר וא"כ אצאי כת' רש"י הכא דהזבח פסול
ואפשר דרוק' אבר דהוה תרתי לריעות' מיהו ק"ל
דאליב' דר' למה נריך להתיר לריעותא וכו' .
ובוראי האי סוביא לא איתא לא כר' אבא ולא
כר"ה דלר"ה וכו' הא קאמר הכל
מודים בנתפס כשאינה אבר' שאבד' מתה ואפי'
כמלאת קודם כפרה וא"כ מאי בעי אבר' בכוס מהו
כיון שלכנסו מתכפר [כשאינה אבר' א"כ ודאי אבר'
מתה] ובשלמא הכעיוא חב' הכעיוא היא אי הזבח
פסול או כשר אכל הכעיוא חא' קש' דהא הכל מודים
במתכפר כשאינה אבר' דאבד' מתה וכו' דלא איתא
כותייחו :

דף כ"ג ע"א גמ' אין אובליון עמה חולין כרי
שלא תחא נאכלת על
חגסה לכאור' ק' דהא בלל"ה אכילה גסה לא שמה
אכילה ומיאכלו לחורה נפיק ומדברי התוס' בפסחים
ד' ק"ך דכת' דתרי גווני אכילה גסה יש דהחיא דלא
שמה אכילה חיינו שנפשו קלה והכא מייורי בלות'
שחיא למעלה מן השבע שיכול לאכול קלת ואפ"ה
אינה מלוא מן המוכר דאיתא בנזיר ובמ"א הארכתו
בזה [א"מ עמ"ש המאמר ז"ל כב"מ ד' פ"ז עכ"ה] :
תוס' ד"ה דר' סבר וכו' כיון שיש ריוח בדבר
וכו' עכ"ל יש לירקק דא"כ מאי
פריך בגמ' מהחיא דשיירי מנחות שאני הכא שיש
ריוח בדבר וכן ראיתי להשע"ה ה' ק"פ בפ"ד שהק'
כן יע"ש וכו' דלק"מ דלא כת' התוס' כן אלא לענין
שאין מאבדין קדשים בידים אכל בלל"ה לא נריך
לטעמ' דריוח וגבי מנחה אינו מוכרן שיהיה נותר
וא"כ פריך מכא דהרנות ורו"ק :

ע"ב גמ' ישיה לנרבה וכו' לכאור' ק' דזה
הפך מ"ש לעיל סוף פ"א
דקאמר קסבר ר"ש מותרות לנרבת יחיד אולי וכו' :
דף כ"ד ע"א גמ' רב לטעמי' דאמר מלוא
בא' וכולי מכאן ק'
למ"ש מותר' קורקוס ז"ל בה' ק"פ פ"ד ה"ו שכת'
דלעולם הרמב"ם לא פסק דמלוא בא' אלא ה"ק
כשהקריב חא' חב' ירעה וכו' יע"ש דהא איהו פסק
כר"א ופסק דבעלי חיים אינם נדחי' וכו' דמלוא
בא' כדקאמ' הכא ועיין בלח"מ יע"ש וע"פ דברי
התוס' נוח' דס"ל לרבי' דהאי סוגי' בליגא אסוביא
לב

מיהו קשה לפ' אמאי קאמ' ודריב' דאי אשמע' חתם כהן מורה רבה וכו' הול' ל' דלאשמע' דכמכירה איכא למגור ולכאור' לא גמרי' כמו מטיל מוס וי"ל משו' דבנר הא' קאמ' דהקידוש לר"ה קאמר נמי דהקידוש הוא לרבה א"נ וי"ל משו' דלא הזכירו בדכירה המכירה אלא או אינו קדוש או קדוש קאמ' ודו"ק :

דף כ"ה ע"ב גמ' תיובת' דר"י תיובת' וכולי והכא

ה"ט דאמר קרא האשה וילריה תהיה לארונה וכו' יש לעיין בזה ולבתר דנמסקין שאני חתם דא"ק האשה וילריה א"כ קרא גלי דלא אמרינן בשפחה עובר לאו ירך אמו א"כ בזה ל"ק מההיא דאם חיתה עובר' זכתה לו רגבי שפחה גלי קרא דעובר ירך אמו מיהו כאמר לה הרי את שפחה וכו' לא אמרי' דהאם נגירת אחר הולד אלא דאינו למורי' קאי מיהו להפך אמרי' דהולד נגיד אחר האם (חסר) :

שם מהו דתימא תכ"ד וכו' דש"י כת' כרי תלמיד לרב ואמרי' לה וכו' ודבריו תמוהים

זוה חופך הש"ס דפ' מרובה ועיין בתוס' ואפשר דס"ל לרש"י דסוגיא דהכא פליגא אסוגיא דמרובה וס"ל דהטעם הוא משום דלא מהני חזרה בהקדש [מדקאמר בגמ' סתמא] וכמ"ש [חרמב"ס] ופליגא אסוגיא דמרובה אבל בתוס' דולים להסכים אסוגיא יחד ועיין במש"ל פט"ו מה' מע"ה וכו' שבונו' :

דף כ"ו ע"א תוס' ד"ה האומר וכו' וא"ת

וכו' חכא לא שייך למימר מדחול' למימר וכולי דמשמע דסותר דבריו וכו' עכ"ל (תחלת לשון זה חסר) ולעיקר קו' חתום' נ"ל דל"ק דחזיה [תמורת] עולה נמי חול' למימ' [בחדמה זו] לחלות' [לתמורת] עולה ולתמורת שלמים ועיין בזבחים ד' [ל] וכן כהיא שלמים וולד עולה חיה לו להפך לפתוח בעולה ודו"ק :

ד"ה ר"י אומר תמות וכו' דהכא מיידי דאמ' וחליה תמורת חטאת וכו' עכ"ל ומדברי

חרמב"ס נר' לכאור' דמפ' לה במחוייב חטאת וכמ"ש מרן ז"ל והכל הקשו עליו מסיפ' דקתני ושון באומר חליה חטאת וכו' שתמות דאמאי אינה קריבה חטאת לר"מ דתפוס ל' ראשון וכו' דרבינו לאו דינא דבריית' נקיט ואילו דבריות' ודאי מיידי בתמורת חטאת וכמ"ש חתום' ודינא דברייתא לא נקיט לוח רבינו דפשיטא הוא כיון דכבר פסק רבי' דאף בגמר דבריו אדם נתפס א"כ פשיט' דמתה ולא אינטי' דבריות' למתני אלא לאשמע' מחלוקת ר"מ ור"י וכיון דכבר רבי' פסק כר"י לא הולך להביאו אלא בא לחדש דין אחר דבאומר חליה עולה וחליה חטאת והוא מחוייב חטאת דמגד עולה מתה כיון דלא אפשר להקריבה חטאת תמות ומ"ש רבי' כמו שיתבאר בחטאות המתות ר"ל כדין חטאות המתות שנתבאר שם שבונין אותן לכיפה [א"מ] ומה שח' הלך מ"מ והח"כ ז"ל מ"ש מחטאת שעברה שנתה דרועה ע"ש ל"ק דהתם מתחלה חיתה ראיוה להקריבה אלא אח"כ נדחית מש"ה רועה ויביא בדמיה חטאת אבל הכא מעיקרא דחיוה ואינה קריבה ומש"ה מתה כנ"ל עכ"ה].

אך יש לרקק אמאי נקטו חמש חטאות מתות ולדברי רבי' שזה חו וי"ל דבפלוגת' לא קמיידי דזה אינו אלא לר"י אבל לר"מ אם אחר חליה עולה וחליה חטאת תקרב עולה ואם אחר להפך תקרב חטאת ותפוס ל' ראשון [א"מ לשון זה מלאכיו חסר ומעורבב וסדרתיו כפ"ד וא"ש את"מ עכ"ה] :

ע"ב ד"ה ש"מ וכו' וא"ת מאי קמ"ל ר"י כלחו שמעי' בפ' מי שחיה טמא וכו'

עכ"ל ודאי דכונת החתום' על התלמוד דקאמר ש"מ וכו' אמאי דיוק מר"י הא זה שמע"ל ממתני' אבל ר"י ודאי אינטי' משו' סיפ' ותמורתה כיוולא בה וכ"כ חתום' בפסמי' וזוה חקישור של חתום' דלאידך ג' דקאמ' ש"מ קדושת דמים מדרסא א"כ לא תיקשי אמאי דיוק מדר' דהא קאמר בהדיו דדיוק על התמורה אבל אחר שסתר ג' זו מכא הדיא דכריתות אהא הקשו אמאי דיוק מדר' וכ"כ מהרש"ל בקידושין . ומש"ש שם ומש"ה מיייתי מדברי האמוראים ע"ש האמוראים הם ר' יוחנן ור' אבשיא ודו"ק :

בא"ד משום אידך דאמר חתם וכו' נשתטח וכו' עכ"ל וא"כ מאי דקאמר

הש"ס ואי אשמע' בהא ר"ל חליה דאכל חלב ר"ל הו"ל לומ' בהחיה דאכל חלב המיר והפריש קרבן ולא אינטי' מומר' דנשתטח ודו"ק

בא"ד וי"ל דיש שם שיטה אחרת וכו' עכ"ל לא ידענא ל' דבריהם דקו' הו'

לפום מאי דקאמר ואידך ר"ל על ר"י מטע' דהא לא קזי א"כ אמאי אגר ר"י חכא דרחוי מעיקר' הוי דחוי א"כ מהו שתי' דלפי המסקנא ניח' אבל בגמ' שלנו לא יש ואידך אלא דהש"ס מקשה לרב מנ"ל הא וא"כ לא יש קו' חתום' דהש"ס לא נחית אלא לאקשווי על רב ועוד מהו לשון שיטה אחרת הו"ל למימר דלפי המסקנא ניח' אבל נ"ל דלפי תירולם רבו למחוק מלת ואידך מהגמ' ודו"ק :

בא"ד היינו משום דאילו לטעמי' וכו' עכ"ל וזוה כונת חתום' בקידוש' ר"ל

דר"ש איכא למימר ר"ש לטעמי' אבל ר"א לא מלינו בו לטעמי' ולכך קי מיייתי מר"א דהוא יסודאח ואדרבא לשיעמי' מרבנן אבל מר"ש רולא להק' מכ"ע ועיין במהרש"א שם מיהו לדעת רש"י בכריתות [ד] כ"ת] דס"ל דיש בו קדוש' דמים קשה קו' חתום' ונ"ל דהמקש' דחיק' ליה לומר דר' אבשיא כתנאי ושני ליה דאפ"ה תנאי חיי ור' אבשיא כרבנן ודו"ק :

ד"ה אמר אבוי חכל מורים וכו' וק' דאפי' אם כולה מעשר וכו' פכ"ל ויש לרקק

דאמאי לא חק' אתמורה כיון דלא קאי גביה איך קלה התמורה וא"כ מאי מבע"ל ונראה דבתמורה יש סבר' לקמן דאפי' לא הו"ל כבית דבריו קיימים דאין אדם מוילא דבריו לבטלה וא"כ יש בו חילולת תמורה :

בא"ד וא"ת וכו' דברי חרב וכו' וי"ל וכו' רובו וכו' עכ"ל וכו' דבמעשר אפי' לר"ה

דאמר למפרע הוא קדוש דוקא בבכור משום דקדוש מרסם אבל במעשר דלרין להקדשו ואם לא הקדשו אינו קדוש ולא דמי לבכור דאפ"ה דמנוה להקדשו מ"מ אם לא הקדשו קדוש . והן אגת דהתוס' לעיל חילקי

ודרך אגב ראיתי להביא דברי חתום בחולי
[ר' כ"ג ע"ב] כר"ס ותחא פרה וכו'
שחק' כיון דאיכא למעבר ק"ו חכי וק"ו חכי כל קר
תיקום אדרכת' וכו' יע"ש וקושייתם שייכא חכא
ותי' נמי שייך חכא דלא חוי סותר אלף ליתן זה
בזה לעשות מה שבאתן בנעבר [דחליפוי] מותר
וחוץ אסור ואף דסותר בנעבר מ"מ העיקר מה
שיוצא ממנו. אך ק"ל במה שסיימו דעביר ק"ו
משמיטת ועדיפה הא פירכת מה תחוי ויכח דחאי
פירכא דאוריית' ועוד תירושים האחרים לא יכולתי
להכין וז"ע ואכת"ל :

שם אר"ש יש ברובע וכו' חק' הרא"ם דילמא
שקולים הם ויבואו שניהם יע"ש מה
שתי' ומכריח דאל"כ אמאי לא גמיר ומקשי' העולם
דמכריח הדבר מעצמו וליתא דקושייתו היא דנימ'
שקולים הם ויבואו שניהם והכל נכנס במיעוט אחד
אף דאמרי' חתם מעניינא דקרא חיינו אי נכתבו
שניהם אבל אי מתר קרא כיון ששניהם יש בזה מה
שאין בזה א"כ יבואו ב' ומכריח דבר דע"כ אין
חומרות שקולים דאל"כ אפי' תימא דממיעוט א'
לא משמע אלף מיעוט א' מ"מ ליגמר קר מחבריה
במה מלנו. ונעלם מעיני ה' תוס' בכ"ק ד"מ ע"ב
כר"ה ויש בננוח וכו'. וכת' עוד שם ואין משכחת
שיקול אלף בריש מכלתין ועיין בס' למודי ה' ר'
פ"ב ע"ד במה שחקש' על דברי חש"מ דרוק' בריש
מכלתין דאין חומרות דאוריית' וחק' עליו מחסיא
דזבחים ד"ד ע"ב ולק"מ דהתם לאו חומרות כלל
אלא דאיכא למילף דבעי' דומה לו בזה הלך אר
דרומה לו בהאי לך ולכך אמרי' שקולים הם ולק"מ
אלא מחסיא דריש בכ"ק גבי שן ורגל דהנחו חומרות
הם דחזיקו מלוי או דבונתו לחזיק ולכך כת' דלא
הוו חומרות דאוריית'. מיהו חתום' בזבחים [ר"ד
ע"ב] כת' דגבי מיעוט מן לא אמרינן שקולים הם
דרוק' כרבו דמרכי כל מילי יע"ש ג' נעלם מעיני
הרא"ם וק"ל :

שם ומן חלון להוליא את המוקלה עיין במ"ש
הרא"ם ודבריו הם דברי הרמב"ם כפ"ד
מה' איסורי מזבח ועיין במה שחקש' הלח"מ ולדודי
אדרבא בנעבר שפיר כת' הרמב"ם שחרי חתום'
בחולין ר' מ' ר"ה כיון דקנייה לכפר' כדירי' דמיו
דחסיא סוגיא אתיא כר"ה דלשאר אמוראי כיון דקנייה
לכפרה כדירי' דמיו וא"כ שפיר כת' הרמב"ם דאוסר
דאי בקדשי' קלים ממון בעלים וכבר פסק רבינו בה'
נ"מ כר"י הגלילי ופסק כשאר אמוראי דהכי כת'
בה' שגגות דרוקא בחטאת חצוף כגון שחיה חזי
קנה פגוס וא"כ ל"ל הא דמקשה בזבחי' ס"ל דבמוקלה
אינו אוסר [אפי' במעשה] כת"ש הלח"מ ואיכא למימ'
דאז דעריך בזבחי' משום מוקלה הוא ויתורץ קו'
חתום' והסוגיא אתיא ככ"ע.

והעיקר ג"ל דהרמב"ם ז"ל סמך אסוגי' דע"ז
ר' כ"ד דמיותי עשה בה מעשה
אשרה מכלים דאז וכת' חתום' שם לעיל דהכי מיתי
מדאשר לגבוה במעשה זוטא שלא נשתנה הכלי יש
לאסור אף להדיוט במעשה רבה ואף לגבוה אסור
אף בלי מעשה דומיא דאז והיינו מדרבנן משום
קנסא וא"כ אף לאחר הקדש יש לאסור ג"כ מדרבנן
דש"ל

חילקו בין מכירה להנך מ"מ אין אנו זריכין לכך.
וראיתי בס' הלכות י"ט שכת' דלא יש חילוק בין
בכור למעשר. ומה שהקשה מהחסיא דבכורות לק"מ
דבשלמא במעבי אמו שכיח באורני' אבל ביולדת
סלון מסתמא יולא בפתח קטן וכשרולה לחטיל בו
מום ודאי יולא מהרה דבאמירה אינו שוהה כמו
חטלת מום אבל במום לא ירגיש בו אבל באמירה
הוא קודם שילא אומר כשיולא במיעוטו הוא עולה
ופשוט :

דף ז"ך ע"א גמ' אמר רבא וכו' כגון שהיה
הקדש כ"מ וכו' ודאי
דאיירי בקדש הקדישן למומן דאל"כ מה בא רבא
לחדש הא כיון דלא עבדי תמורה פשיטא דלשון אפולרי
הוא אלף דבקדש הקדישן למומן ואפי"ה לישנא
דאפולרי הוא ובא רב אפי' לחלק בין ידו אקודש בין
ידו אפולרי ועיין במהרש"א בפ' הזהב [ר' כ"ה] שדבריו
תמוהים ועיין במהרי"ל ז"ל שם דור"ק :

שם בעי' אביי חוי לפניו וכו' לקי וכו' לא ידענא
אין לוקה הא יכיל לומר דלאפולרי
[קמכוין] ואם חתרו בו בעי' ואמר ע"מ כן אני עושה
לאתפסי א"כ לא מלי למעבי דהא קאמר ופשיט'
וי"ל. ובפירוש (כאן חסר ד' א') :

דף כ"ח ע"ב גמ' מה לבעל מום שכן
מומו ניכר וכו'

חק' הר"ב חק נתן דנחשוד חק"ו מהנחשאים למקומי'
ואימא חכי ומה איסור' אכילה שאינו בב"מ ישנו
ברובע ונרבע איסור הקרבה שישנו בב"מ אינו דין
שישנו ברובע ונרבע ועוד דנכליע הפירכא בתוך
חק"ו יע"ש ונ"ל דהש"ס סמך אפירכא אחריתי שכן
עשו בו מקריבין כנקריבין כדפריך לה בכמה דוכתי
וחוי פירכא דאוריית' ואין מבליעין אות' בתוך חק"ו
ועוד פירכת מה תחוי ויכח ומקריבין יוכיחו שיסגן
בכ"מ ואין ברובע כדדרשי' כת"כ מכל אלה אי
אתה מקריב וכו' ודלא כחתי"ט בספ"ז דבכורות
שכת' שהכחן המגלה עריות פסול לעבור' יע"ש
דור"ק :

שם או חילוף וכו' כת' הר"ב קרבן אהרן משום
דחאי ק"ו משתבר לפי [שהליפוי] נמשך
אחר העלם יע"ש ובהכי נתיישבה קו' חתום' שחקש'
דאמאי לא אמרי' כל היכא דאיכא לאקדשי לקולא
ולחומר' לחומר' מקשי'. וכן קו' חתום' שחק'
דאמאי לא [עביר ק"ו כדעביר בפ' כ"ה וכו'] משום
דהנחו תרי ק"ו שקולים ואז אמרי' כל היכ' דאיכא
למעבר היקש' לקולא וכו' לחומר' אמרי' ולא אינא
קר'. מיהו ק' דסוף סוף אמאי אינא קרא וי"ל
שהייתי טועה לעשות חק"ו באופן אחר ולא הייתי
עושה כמו חק"ו דהתם. ועוד לשיטת הרמב"ם
דספיק' דאוריית' לחומר' הוא מדרבנן לק"מ דלחכי
אינא קרא דלא יחא אלף ספיקא אז חוי מדרבנן.
וכת' הדוקים שאמרו דלא חשיב חאי ספיק' דאוריית'
ודמילמא דאמרי' בעלמ' כל היכ' דאיכ' לאקדשי לקול'
ולחומר' לחומר' מקשינן [ולא חוי ספק] ליתא דהתם
בגוף התורה אמרי' כל היכא דאיכ' לאקדשי וכו'
לחומר' מקשי' משא"כ חכא חאי ק"ו מסברא הוא
ואי מספק"ל אי עבדי' חכי או חכי חוי ספיק'
דאורייתא.

כת' וע"כ דמייורי בהקדוש' ולבסוף נטרפה דאי
בנטרפה ואח"כ הקדשה תפ"ל ממסקנה ישראל וקשה
דאי בהקדוש' ולבסוף נטרפה היכי שייך לומר פרט
לטרופ' שאינה עוברת הרי עברה כבר ונתקדשה גם
רש"י לא כת' כן אלא דמייורי בנטרפה ולבסוף
הקדוש' :

שם ה"מ היכא דלא היתה לו שעת חכוש וכו'
נמצא לפ"ז דבעי' תלת קראי דממסקנה
ישראל לא שמעי' אלא דשמעי' אמו דלא היתה לו
שעת חכוש וא"כ במסקנה ונעבד מה יתר' רש"י
דנחי דלענין נקדשה ופ"ק כ' נעבד' תי' דאין אדם
אוסר וכו' אבל לענין דלא היתה לו שעת חכוש זה
לא שייך כנעבד וא"כ ממסקנה ישראל לא קאי עליו
דנעבד כיון דאית ליה שעת חכוש . מיהו התוס'
כתבו במנחות [ר"ו] כיון דגלי בטרופה שאין לחלק
א"כ לא אינטי' תלת קראי בכל דוכתי וזו כונת
התוס' כאן דכיון דגלי בטרופה שאין לחלק א"כ גם
כנעבד' כן והתוס' קיימי מקורם (חסר) .

אבל דברי התוס' בחולין ד' ק"מ גבי שתי
נפירות חיות פרט לטרופות תמורה'
ומה יתרנו באוגיף דהכא גבי מוקלה ונעבד מאחר
דל"ל דברי התוס' דמנחות ופ"ע :

שם לא זריב' דשקלה אגרי' חרף ויחייב לה מאה
דכולה מכא אתנן וכו' יש לדקדק דהא
אין בריר' ול"ל למימ' דכולהו מכא אתנן קאחו ועוד
דהא קתני אלו אוסרין בכל שהן האתנן וכו' ולא
שייך בהם ביטול ברוב ול"ל דמייורי שאמר לה בטלה
זה והוכר ויחייב לה המאה הכל כב"א וקאי אמאי
דקאמ' דבעלי לי בטלה זה . ודע דהאי דקאמ'
דשקלה ר"ל דהתנה עמה על חרף ולא בטלה שום
טלה אבל הנתינה נתן לה כולן כב"א דאי שקלה
אות' שהוכר תחלה ובתר הכי נהן לה השאר ודאי
דמתנה הם ואינן נאסרין וק"ל :

ע"ב גמ' ואי מלטרודן לך קני מעבדיו תרתי
זריב' דאי לא אמר לה קני
מעבדיו לא מציא לאקדושי רמה ביתו ברשותו וכו'
ואי לן א"ל עד גמר ביאה אפאי אסור דאסוב כמהנה
ועיין בפ"ה ח' פסח סי' ת"ן ואי לא אמר לה כלל
אלא נתנו לה סתם ודאי דכונתו על הביאה . ועיין
בתוס' כ"ב השוכר וק"ל :

שם כגון דקאי בחלירה התוס' בע"א הקשו דאמאי
לא משני הא דקאי בחלירה הא דלא
קאי בחלירה והקש' ה' לסתרים דאמאי לא הקשו
לפני דאמאי לא משני הא בגויה הא בישראלית ע"כ
ולית' דמריה האוקמת' הוא רב חסד' ור"ח ס"ל
כר"י דר"ת מעות קונו' וא"כ היכי מצי לחלק בין
גויה לישראלית הא לר"י הגוי דינו במשיכ' גלא
הקשו כ"א לאוקמת' הקאי בחלירה דהתוס' כת' שם
דזה התי' הוא לר"ח דסבד כר"י ור"ק. שו"ל מחבר"א
ז"ל שהק' ג"כ קושיא זו ופ"ע .

ודע שהרמב"ם ז"ל כה' א"מ בפ"ד דמ"ז התלמוד
אפי' אליב' דר"י וס"ל דלר"י
לגוי או במשיכה או בכסף ופי' לא קניא במשיכה
ר"ל שאינה זריב' משיכה ומקשי' עליו מדבריו בה'
תרגמו' בפ"ט שכת' יראה לי שכהן שמכר פרתו
לישראל ולא משך אסור להאכילה בחרומה מצינו
שד"ת

דשל חבירו ואחר הקדוש חרטומא הוא אבל מדאוריית'
ודאי מותר והיינו דקתני בבריית' של חבירו מותר
והיינו מדאוריית' וזהו כונת מרן ול"ק מה שהקש'
הלק"מ מיהו דברי רש"י שם שכת' דהאי עשה בו
מעשה הוא מדרבנן שכת' גורועליהם חזקיהו וסייעתו
אף להדיוט שהן הש"ס רחולין דמקשה על ר"ה
מנחיה דהשוחט מטאת לע"א חייב ג' מטאות דהיינו
מדאוריית' דמקש' אפאי חייב מטאת . אין שיהיה
לדברי רבינו דלהדיוט אף בעשה בה מעשה לא אסרה
ולגבוה יש לאסור מדרבנן אבל הא דלאחר הקדשו
דוחק לומר (חסר) אף מדברי (חסר"ס) [מר"ן]
שהביא התוס' דהא דר"ל דמפרש לה מדאוריית'
דקאי אקרא (חסר) [א"מ עיין במ"ש המחבר ז"ל
בע"ז ר' נ"ד עכ"ה] :

שם אלא מוקלה לשבע שנים לל"ק דרש"י ז"ל
דחכא ודאי הוראת שעה אלא דילפי
דרך המוקלה להיות לו' שנים מוקאמ' כן ז' שנים
אע"פ שעברה הקלפתו אפ"ה מותר א"כ פי' ז' שנים
ר"ל התחלת ז' שנים ולא נגמרה הקלפתו מכלל דלז'
שנים נגמרות אסור ומיהו ק"ל אפאי לא כת' רש"י
הכא דל"א עיקר דמקאמר אלא כמ"ש לקמן ונראה
דלא דיוק אלא דמקאמר אלא עד דאלא יתירה
כיון דקאמר עד אבל אלא למור' לא דייקין .

ומקשים העולם דהא פר כן ז' שנים זקן
הוא ואיך מקריבין אותו
ושמעתי מתרלים דפי' לו' שנים שיחורו לו' שנים
וליתא דלז' נפא אחרונה דרש"י מאי איכא למימר
דכת' דמכאן ואילך מישתרי אבל עיין במש"ל בה'
איסורי מוכח ובה' פרה אדומה פ"א ותורה
למאונק :

תוס' ד"ה נעבד וכו' אלמא דמחמרי' טפי
בתקדושת דבע"ס מליטוי

וכו' ונראה דהיינו דוקא בליטוי שהיה עליו בשעת
השתחויה עכ"ל לכאורה ק' דא"כ מאי קאמ' אני
אקיימנו בדבר שאין בו רוח חיים הו"ל לומר דאני
אקיימנו בשעת השתחויה ושר"ר שכן הקש' הל"ק
ונראה דוראי לפי האו חילוף ליטוי חר נמי מותר
דאל"כ תיקשי נעבד דהר יוכיח דהוא מותר וליטוי
אסור א"ו דלפי האו חילוף ליטוי חר מותר וקשיא
אמתני' אלא דקושייתם לפי המסקנה דר"ל דלפי
המסקנה נמי ליטוי כ"ח מותר אף דליכא האו ק"ו
מ"מ סבד' קיימת דלא תתמודד בדבר שאין בו רוח
חיים ואחא הקשו דלפי האמת דליטוי חר אסור דהא
קתני ומה שעליהם אסור כמ"ש במס' ע"ז ואחא
תי' דלפי המסקנה דכת' מן הדין דחשוב נעבד
א"כ ליטוי דבשעת השתחויה אסור כיון דהנעבד
אסור וחר נמי כיון דחשוב נעבד לגבי גבוה אסור
נמי הליטוי וכן מוכח מדבריהם בחולין ועוד כת'
דלפי המסקנה אסור הכל אפי' שלא בשעת השתחויה
ועיין בחולין :

ד"ה והאי תנא וכו' תימא דחכא משמע דר"ש
וכו' עכ"ל עיין בתוס' רחולין ד' כ"ג

דבדבריהם שם יתורן קושייתם דחכא ור"ק :
דף כ"ט ע"א גמ' ודא מהכא נפקא כל
אשר יעבור התת
השכט פרט לטרפה שאינה עוברת הרי"ס בפ' ויקרא

שפח' לעבד משר' שריא וכו' ל' ליושב הכל בחד' מחתא דאין לו אשה ובנים אינו כופהו בשפח' שלו אבל בשפח' של אחר' ודאי אסור ומחרש' א"ל קאי באין לו אשה ובנים דמסתמ' לא כיופי' לא שתקם ע"ע שיש לו אשה ובני' דוראי לא תרלה וכן התוס' שחקשו הוא על ע"ע דאין לו אשה ובנים . ודע דמסתמ' מוכח דבאין לו אשה ובני' איסור' איכא מרלא הוכיחו כי אם ממ"ד דמותר ואי ס"ל כהרשב"א א"ל לחק' אפי' ממ"ד האמר כיון דמותר בש"כ בכלן יבזו אותה משו' לא תהו בראש ודו"ק

ובמה שהקש' השע"ה על מהרש"א חכ"ל ל"ק דהא הכא רבו רנח למסור לו וקנה אות' בטלח שנתן בשכירותה וכו' כלל שפחה שלו (חסר) :

תוס' ד"ה ואידך וכו' וסמכין אבריר' וכו' ותו' הר"מ דיש לחלק בין הוכר האיסור וכו' עכ"ל כ"ו למ"ד יש בריר' אבל למ"ד אי"כ אפי' לא הוכר האיסור קודם דהא עיק' מחלוקתם בההיא דהלוקח יין דלא הוכר האיסור וכן בימא לא הוכר האיסור קודם דהתעורבות ודלא כהח"ן וה' בני שמואל שכת' דהשתא ל"ק לר"ת יע"ש דליתא דערין הקו' במקומה עומדת וא"כ יפה חקש' ה' לח"מ וה' מ"ק על רבי' שפסק לחלק חילוק הש"ס והוא פ' דבראוריית' אי"כ . אבל כ"ל דלק"מ דרקדוק ל' רבי' שכת' אם יש אחר מהן שדמיו כדמי הכלב וכו' והשאר מותרין ואח"כ כת' ואם כל אחד וכו' דמסתמ' הא אם כלם שוין כדמי הכלב מותרין וברינא לא משמע הכי אלא דרבי' תופס חקלוות דברינא ודאי מותר ובסיפ' ודאי אסור אבל אם כלן שוין כדמי הכלב אז אסורין מט' ספק ולא בוראי אלא משו' דאי"כ ורבי' לא עסיק בזה וכה"ג תו' הלח"מ ב' מכירה גבי הלוקח כלי מן האומן לבקרו ונאכז בירו וכו' ע"ש שו"ר ב' שורשי חיס בש' בריר' שפחד בכ"ו יע"ש :

ע"ב גמ' בשרו אסור פשו מותר מכאן ק' על התוס' (בקמא) (בשפח' ד' כ"ב) ד"ה סד"א וכו' ומאן דל"ל הא דרש"י וכו' דיש לבשרו לדרשא אחרונא ע"ש דמאי מספק' לחו הא איכא דרש' דהכא . והתוס' (בקיורושין) (בע"ז ד' ל"ד ע"ב ד"ה בשור וכו') הקשו דהא מבע"ל אע"ג דעבדי' כעין בשר וכת' דתרתו ש"מ ע"כ ועוד כ"ל במה שנקדים שחקש' השע"ה ה' יסו' דת' לרעת רבי' שכת' דאין לוקין על החנאה א"כ איכא קאמ' בגמ' לכתוב לא יחנה דהא אי כתו' לא יחנה הוא לקי על החנאה וטעמו דאין לוקין על החנאה משום דהוא חלק מחלקי האכלה ותירונו אינו מבורר דהא איכא למימר [רקו' חגמ' היא] דאינו' למיקסעליה באיסור' לאו דאי מבעל השור נקי לא משמע אלא איסור עשה . אבל כ"ל דהא רכת' רבי' דאין לוקין על החנאה הוא לר"א מיהו למזיקה פי' לא יאכל כאילו כתו' חנאה בפי' [ולקין] א"כ הא דקאמ' לכתו' לא יחנה הוא למזיקה ודלא כה' חנו' שכת' משם גר"ה דהא דקאמ' לכתו' לא יחנה הוא לר"א דוק' אבל למזיק' כאילו כתו' לא יחנה בפי' ע"ש וא"כ למזיק' א"ל את בשור לאע"ג דעבדי' כעין בשר ואת' בשור [אתא] לדרש' דהכא ורב ס"ל כחזקי' ואין להאריך . עוד כ"ל

שד"ת מעות קונו' . וכן נמי ישראל שמכר פרתו לבחן הישרא אפי' להאכלה בתרומ' כיון שלא משך דאזלי' לחומר' לעולם ע"ש ואמאי לא אזלי' לחומר' הכא לגבי אהן ואמאי פסק כיון שלו משכה האהן מותר ואזלי' לקולא וכו' דשאני הכא דהביאה במקום כסף וא"ל לא בחורה [א"מ ולפ"ד הרמב"ם תיקשי' קו' מהרש"א וכו' ל"ס דלעיל ולא יועיל תו' המחבר ו"ל ודריבין לתו' מהרש"א ע"ש עכ"ה] :

שם הא מני ר"ע דאמר אין קידושי' תושבי' וכו' והיינו דלא כר' סימאי דס"ל בפ' שאומ' ד' ס"ד דבפסולי כהונה אפי' ר"ע מורה דקידושי' תופסי' דכתו' לא יחלל חילולין הוא עושה ואינו עושה ממזרות אלא כר' יטב דאמר כל שאין לו ביאה בישראל אין קידושין תופסי' בהן מיהו לישנא אחרית' בעי לתרולי' אליב' דר' סימאי ולהכי משני הא מני ר"א היא וק"ל :

תוס' ד"ה גירסא ראשונה וכו' שנבעל' לא' מחייבי כריתות א"כ זונה שהיא מופקדת וכו' עכ"ל עיין בה' לח"מ בפ"ד מה' א"מ ומ"ש דהתוס' אית להו דרבא ל"ל ג"ש דתועבה אישחמטתיה תוס' דב"ק ד' ע"א שכת' דרבא אית ליה ג"ש ולהכי קאמר אפי' בא על אמו . ומ"ש הכא זונה מופקדת וכו' דס"ל כיון שיש בה איסור לאו דלא תהיה קרשה חשיבה מחייבי' לאוין ולגבי אהן דוק' מיהו זונה דכחן בעי' חייבי כריתות וילפי' מאהררי לענין זה וחיינו דקתני כגון אלמנה לכ"ג דהיא מחלואין וק"ל . ועיינו בס' בני שמואל כה"ש על הלח"מ ו"ל דמי דהיוהו לזה לומר דכונה וכו' ע"ש ולא דק דהוא לשיטתו אזיל שפי' דהתוס' ל"ל [דרבא אית ליה ג"ש דתועבה] מרביתו מופקדת וק"ל :

דף ל' ע"א בא"ד רב"ג לפרש וכולי אבל איכא דזונה היא מעיקר' וכו' כגון אם הוא נותן לאחותו וכו' עכ"ל כונת התוס' לפ' מאי דקאמ' אבל היכי דזונה מעיקר' אסור ר"ל דבאותה ביאה אסור' אפי' בסתמא וקאי לרבנן ולא כפרש"י דזו דוק' לר"א אבל לדעת התוס' גם כנבעלה כבר לאיבי כריתות בעי' שיערש אבל לדעת רש"י כנבעלה כבר א"ל לפרש אפי' לר"א ולא פליגי אלא בשנוי הכא על הפנויה ולכן הקשו עליו ולדבריהם מלת איכא דזונה מעיקר' לאו דוק' דהא ר"ל באות' ביאה וגם קאי לרבנן .

ולולי דבריהם כ"ל לפ' דקאי לאשוקי מאביי דלא תפסי בה קידושי' וקאמ' רבא היכי דזונה מעיקר' לא בעי' שיהא על דלא תפסי בה קידושי' ודו"ק : **שם גמ' והא** שפחה לעבד משרא שריא יש לרקוק לרעת הרמב"ם שפסק שאינו לוקח שתי שפחות הא איכא לפרושי שיש לעבדו שפחה אחת וא"כ הוי אהן זונה מיהו לזה ו"ל דא"כ מ"ט דר"מ . אך מכאן חק' חמט"ל ה' עבדי' פ"ג לרעת הרשב"א ו"ל דהא דקאמ' אין לו אשה ובנים אין מוסר לו ש"כ חיינו מדין כפיה אבל אה"ן דמותר דהא קאמ' הכא דהוי אהן . עוד חק' השע"ה על מהרש"א שכת' בניטוי' ד' מ"א דדוק' בשפח' שלו אבל בשפחה של אחרים אסור והיכי קאמר הכא

שם מחלוקת שנרבעו כשחן חולין וכו' כל זה
 קיורו כשנרבעו ולבסוף עיברו
 אבל עיברו ולבסוף נרבעו אין לחלק בין מוקדשין
 לחולין וכ"כ הרמב"ם בפ"ד מה' א"מ וחכי מוכח
 מהש"ס דע"א ר' כ"ד גבי ישראל משמרין אותה
 משעה שזוהר דלא פריך מחולין למוקדשין אלא
 כשנרבעו ולבסוף עיברו אבל כשעיברו ולבסוף נרבעו
 לא פריך הכי. ומכאן תראה שזה שהקט' ה' לשם
 סתרים בת' כל הלללים גבי חמשתהוה לקמה חטיו
 מהו למנחות לא רק כלל ע"ש ודו"ק היטב :
ד' ל"א ע"א גמ' למ"ד טריפה אינה יולדת
 וכו' משכחת לה כגון
 שעיברה ולבסוף וכו' מכאן יש להביא ראיה דזכר
 נמי אינו מוליד ראוי אסלא כן אפי' למ"ד אינה יולד'
 הו' משכחת לה דהולד טריף' חיינו הזכר ובכשר
 ולבסוף נהעברה הנקבה ממנו ופלוני בזה וזה
 גורם מהזכר שפסול ומחלל כשרה דהא שפוקי
 מחשק"ל אי חוששין לזרע האב כראית' בחולין אלא
 ש"מ דזכר נמי אינו מוליד ועיין בפ"ר חס' מים
 חיים בתשו'. אך ק"ל דא"כ אמאי קאמ' בחולין
 והולכת' בזכר כל י"ב חדש ובנקבה כל שאינה יולדת
 ואמאי בזכר לא קאמ' כל שאינו מוליד ונפקא מינה
 דאם עיברה אינו טריפה וכגון שהיו חבושי' בבית
 האסורים וי"ל ודו"ק :
והשע"ה בה' שחיטה הביא ראיה מפ"ק דע"א
 ע"ש ודחיקה אני ראייתו במ"א דהא לא שמשו בתיבה
 כל י"ב חדש וכוונת הקב"ה לקיים זרע אחר המבול
 וספק של השר"ח הוא בהנך י"ב חדש. ועתה ראיתי
 להקט"ל שביא דברים הללו בשם מהר"י אורלאי ודחה
 הוא שכן לא יורע כמה יהיו בתיבה והראיה מושלם
 את חיונה ע"ש ולית' דהא זה הדיבור של לחיות
 זרע הוא מפי הקב"ה והקב"ה יורע כמה יהיו בתיבה
 וגם נח יורע מן התיבה כל שהתיבה קולטתו בידוע
 שראוי לתיבה ודו"ק :
שם אלא מעתה האכילה כרשינו ע"א וכו' לא
 ירענא מאי ק"ל דהא איתא במס' ע"א
 בפ' כל הללמי' [ד' מ"ט] דלמ"ד זוז"ג אסור אף
 בפרה שנפטמ' בכרשינו ע"א אסור' ע"ש ור"מ ח'
 אנטונינוס קאי לר"א דאמ' ולד טריפה לא יקרב
 רפלוני בזוז"ג [ה"ל דאסור והא דאמ' לעיל מותרת
 כמ"ד זוז"ג מותר] וא"כ מאי ק"ל. [א"מ לע"ד ל"ק
 דקו' חגמ' היא ראפי' למ"ד חתם אסור' מ"מ אינה
 אסורה לעולם אלא תרזה א"כ חבא שינקה מן
 חטריפה ישחנה מעל"ע ותחא מותרת ואמאי קאמ'
 אסור' ואחא משני שינקה כל ימיה משחרית לשחרית
 ומש"ח אסור'. ולדעת חפר"ח י"ד סי' ס' גס זו אינה
 אסור' אלא למ"ד זוז"ג אסור אבל למ"ד מותר ג"ז
 מותרת שכן דעת רש"י ורמב"ם ע"כ וכוח נתיישבה
 קו' חכ' ג"כ עכ"ה]. ותו ק"ל דמאי מתרץ כגון
 שינקה וכו' משמ' דאף למ"ד זוז"ג מות' מ"מ בהאכילה
 כל ימיה בכרשינו ע"א אסור' [משו' דעיקר גידולה
 באיסור] וא"כ במס' ע"א אמאי לא משני הכי דכולהו
 כמ"ד זוז"ג מותר כאן שנפטמ' כל ימיה כאן שלא
 נפטמ' כל ימיה. מהו לזה וי"ל משו' דאכתי ק'
 שזה אסרה דחבא קתני תזרע וחבא קתני תבור וי"ע
 מהו רבי' בפ' התננה פי' דר"מ ח' אנטונינוס לא
 אסר

כ"ל לעיקר קו' השע"ה דלא כת' רבי' דאין לוקין על
 החנאה אלא היכא דקר' נחית אכילה ואחנאה אבל
 היכא דעיקר קרא לא נחית אלא אחנאה ודאי דלוקה
 דחשיב כאילו כת' לא יחנה בפ' [א"מ ועיין במ"ש
 המחבר ז"ל בקי' ד' כ"ו עכ"ה] :
שם וחכ"א לרבות את הריקועים מאן חכמים
 אר"ת ר"י בר יוסף' הוא זאת הסוגיה
 נעלמה מעיני ח' לחם סתרים במס' ע"א ר' יו'
 ברברי התוס' בר"ה מהו לעשות ממנו בית חבא
 לכה"ג שכת' נראה דלאו מדאוריית' קא בעי דהא
 אפי' ריקועים הוה שרי אי לאו ריבוי אבל מירי
 דהר הבית וכו' וחק' ה' דהא מריה דשמעת' [הוא
 ר"א] ור"א לא דריש ריקועים ות' דר"א מורה
 בריקועי' אלא דס"ל דא"ל קרא ע"ש וליתא דהא
 קאמר חבא מאן חכמים ריבוי' דתניא ריבוי' אומר
 וכו' ומאי ראייה דהא אפי' ר"א מורה [אלא ע"כ
 דר"א פליג]. ולעיקר קו' אינה קו' דחבא גרסי' ד'
 אלעזר דהא בר פלוגתי' הוא ריבוי' והתם הוא ר'
 אלעזר הגדול שהיו קדמון וכן במס' פרה גרסי'
 ר' אלעזר והוא ר' אלעזר בן שמוע ופי' דבריהם
 כך דהא גבי ריקועי' הוה שרי לחכמים וכ"ש לר"א
 דס"ל דשרי אבל מירי דהר הבית [לכ"ע שרי] דהא
 אפי' פרה אימעיט' ודו"ק .
ודע דהרמב"ם ז"ל בפ"ד מה' א"מ כת' לא
 יפשה ממנו ריקועי' למזבח
 שנאמ' לכל נדר לרבות הריקועי' והקשה ח' טוירת
 כסף כיון דפסק הרמב"ם דיש נעדר במחבר לגבוה
 ואיתא בפ' כל הללמים דילפי' ק"ו מאתנן ובאתנן
 נפק"ל מבית ח' אלאהך וא"כ מהיכא נפק"ל לרבות
 את הריקועי' ע"ש ולא ירענא מאי ק"ל דהא רבי'
 משיק לה מכלל נדר ואפשר דה"ט דלא נפק"ל מבית
 [משום דאינו לרבות מחובר] וס"ל לרבי' דהאי [דקתני
 מתני' לכל נדר] להביא את העוף אסמכת' בעלמא
 הוא דרבר זה מפי הקבלה כמ"ש רבי' לעיל. ואם
 לפי שיטתו י"ל דהא דילפי' מאתנן [חיינו מעיקר']
 כשהקשה לו מאי אולמי' דהאי סתמא דבית מחאי
 סתמא דלא חסרים אלהים ואי משום בית החור
 מבע"ל לרבות הריקועי' וכשאמ' לו לחומר' מקשי'
 א"כ ל"ל לבית ומבע"ל לרבות את הריקועי' :
שם דאמר רבא ולד נרבעת וכו' (א"ה מלאתי
 למחבר בענין זה ותחלתו חסר הי"ח)
 דע"כ רבא ס"ל טריפה יולדת דהא רבא מוקי
 פלוגתייהו דר"א ור"י בולד טריפה וכן ולד הנרבעת
 כנדרש ונרבעה ולבסוף עיברו דעיקרו ולבסוף
 נטרפו ונרבעו ד"ה אסורין דהיא וולדה נרבעו ונטרפו
 ועיין בחולין בפ' אלו טרפות וא"כ ע"כ דס"ל דיוולדת
 ותמא לי [על הרמב"ם] דהוא פסק דטריפה אינה
 יולדת ופסק כרבא דעיברו ולבסוף נרבעו ד"ה אסורין
 וי"ל דבריו דולד טריפה אזור קאי דחיינו דידעו'
 בוראי שאביו טריפה וא"כ נפשוט מחבא חספק של
 חפר"ח אס טריפה זכר מוליד אולא [א"מ עיין במ"ש
 המחבר לקמן ד' ל"א עכ"ה]. שו"ר שהתוס' בפ' כל
 האסורין [ד' ל"א] כנכסו בקו' זו ונדרקו בזה ועיין
 בס' המכריע שכת' כמ"ש דרבא ס"ל דטריף' יולדת
 ודלא כתוס' :

י"ל דרבנן דפליגי משו' דבעו העמד' והע' ולא מטעם דאין פודין את הקדשי' דהא לר"י בק"מ מה"ט הוא ולר"ל דאיידי בקב"ה לאור ליכא למימ' הכי דא"כ ליתני אס נעשו טריף' בדפריך שם בבכורות א"ו מט' מע' והע'. ועוד דאמאי לא פריך חגמ' הכא אמתני' דקתני לר"ש יפרו וא"כ זהו חכרם חתום' מדפריך אבריות' אק"מ ולא פריך אמתני' לר"ש ש"מ דבקב"ה ניח' דפודין ואחא תי' דמדרבנן הוא דאסור ואחא דקתני יפרו מדאוריות' ומש"ה לא פריך הכא אלא אק"מ דאין פודין מדאוריות'. ולפמ"ס חתום' עוד שם בר"ה משו' עורה וכו' דרוק' בקב"ה דמדרבנן הוא דפודין משו' עורה ע"ש ניח' טפי ולא פריך הכא אמתני' לר"ש אמאי פודין דאיכא לשנויי משום עורה דבקב"ה פודין משום עורה אבל בק"מ ליכא למימר הכי כיון דמדאוריות' אסור וא"כ לומ' דהאי יפרו מדאוריות' קאמ'. ולפמ"ס ככונת חתום' נתיישב ג"כ מה שחק' עוד מהרש"א שם דאמאי לא מתרני חתום' דפירו משו' עורה ע"ש ודו"ק :

וראיתי במס' מעשר שני בפ"ג משנה ו"א דקאמ' חתם רש"א יפרו וכת' הר"ם דס"ל לר"ש פודין את הקדשי' לאחכילין לכלביו ולכאור' יש לגמגם דא"כ מאי פריך בהאי דשבעו' וכי פודין את הקדשי' וכו' הא כבר אמר הא מני ר"ש הוא [א"מ לא ידעתי מ"ק דהא כבר סתד זה חתם מסופ' דלאו ר"ש הוא עכ"ה] וחי"ל לפרש דפירח משום עורו ורבנן לית לחו משום עורו דדמי לבכור שנטרף. ועוד חי"ל לז' דפליגי אי בעי' הע' והע' או לא כמו שפי' הר"ש ז"ל :

אך ק"ל בדברי חתום' שם שכת' אע"ג דפלוגת' דתנאי היא מ"מ סתם משנה חתם ובע' חזרוב כמ"ד אין פודין ולא ידענא מאי קאמרי דהא חתם בבכורות פי' בגמ' דפליגי בהע' והע' דאי אס לא כן ליתני אס נעשו טריף' וחי"ל להביא משנה דבכור שנטרף יקבר שאין פודין וכו' שהביאו חתום' אס"כ ואפשר דחתום' ס"ל ע"כ דפליגי נמי בחכי דאל"כ חו"ל ושטנן כמו שרייק מדלא קתני אס נעשו טריף' אלא דפליגי בתרתי דאס מתו ממש ומטעמ' דאין פודין ובאו חתום' להשמיענו דאיכא תרתי משניות דאי מחסיו דבכור תיקשי לן דהא מחמטניות אלו לא מוכח הכי ואיכא תרתי משניות כנגדה לכך הזכירו ראשי' חני מטעמ' דאין פודין ודו"ק חיטב [א"מ כל לשון זה מלאתיו חסד וקלויק ויתיר וסדרתיו כפע"ד וא"ש את"מ עכ"ה :

תוס' ד"ה כרתניא וכו' ר"מ כר"ש וכו' עכ"ל (לשון זה תחלתו

חסד) ועיין עוד בהשע"ה שכת' שלא אמרו כן אלא לר"ל אבל לר"י ודאי דר"מ כרבנן דס"ל דאמר זה וא' זה היו בכלל הע' והע' וסכריו כן מדאמ' בר"פ כסוי הדם דקאמר אי כר"מ דאמר הכל היו בכלל הע' והע' וכו' אלא ע"כ דחתם אליבא דר"י עש"ב ולא ידעתי דלר"י אמאי אוקמא בר"מ לוקמא כרבנן דר"ש דס"ל הכל היו בכלל הע' והע' ולא תיקשי קו' הש"ס דר"מ ס"ל שקיט' שאינה ראויה שמה שקיט' דאימא דרבנן ס"ל כר"ש דאמ' דלא שמה שקיט' ויש ליישב :

אשר אלא באותו יום בלבד משום דאכילתו כלו באיסור' וקאי אפי' למ"ד זו"ג מותר וכן דבי' פס' כח' ע"א דזו"ג מותר ופ' דבחסמ' שנתפסמ' בכרשני ע"א מותר' והשמיט דין דר"ק ו' אנטיוגנוס משום דס"ל דרבנן פליגי עליה (חסד). וראיתי בס' כריתו שהביא ראיה דרבנן פליגי אדרס מחסיא רפ' התעורבת דפריך טריף' דאייערב במאי וכו' ונדחק לאוקמ' בולד טריף' ואמאי לא משני בכשרה שינקה מן הטריפה א"ו דרבנן פליגי עליוה ע"ש ולא ידענא מאי קאמ' דהא אוקמ' בולד טריף' [וכר"א] ורבנן פליגי עליה ואפשר דכוננו מאחר דרבנן פליגי עליה א"כ מרא מנייהו נקט אבל אי הילכת' היא חו"ל לאוקמ' כותי' עדיף וק"ל :

ד' ל"ב ע"א תוס' ד"ה מקדישין וכו' כרמפ'

בערכין וכו' רע דרש"י באומש בפ' דהא גבי בכור כת' ונתן להקדש טובת הנאה וראיתו בגיליון שכת' אס נדר נתן כל דמיה והוא מס' דבכ' טוב ולית' דגבי בכור לא שייך למימר ט"ז זהו קדוש מרחם ולא שייך אלא כמה אדם רוצה ליתן לבן בתו כהן להקריבו כראית' בערכין ד' כ"ח מיהו אומדנא דחתום' שייכא גבי חרס דקתני מקדישין אותן הקדש עילוי כדכתבו חתום' והרא"ם הביא אומדנא זו גבי חרס כמה אדם רוצה ליתן לבן בתו כהן ואזיל לשיטת רש"י דהכא ולא ראה דברי חתום' וק"ל. ומה שחק' הרא"ם בפ' דהא דכת' רש"י שם דנותן להקדש ובערכין שם פי' דנותן לכהן ע"ש ל"ק דהתם [בערכין] איורי במחרים ולמ"ד שחתם [מחרים לכהנים כמבואר שם אבל באומש איורי במקדש לברק חבית] (חסד) : **ע"ב גמ' ור"ל** אמר לרבנן קרב"ה וכו' וק"ל דא"כ מתני' דר"פ דלא כמאן אי לרבנן ליחשוב יש בקרב"ה מה שאין בק"מ ולר"ש ליחשוב איכא בשלמא לר"י אתיא מתני' כרבנן ואין לומר דפלוגת' לא קמיירי דהא קתני סתם הקדשו' לכ"ה דלא כר' יהושע וי"ל :

תוס' ד"ה אלא לרשב"ל וכו' (זה הלשון תחלתו חסד אך זה מלאתי) ורע שמ"ס ח' מחנה ראובן כאן שדבריו הר"מ יתורן קו' חתום' בחולין ד' ל' ע"א ע"ש ליתא דלא כתב הר"מ אלא בקרב"ה ולא בק"מ וא"כ קו' חתום' במקומה עומדת דהא בפסח קאי :

דף ל"ג ע"א גמ' ר"ל מפיץ אפיך וכו' כ"ל דר"ל דהאי בר"א ז"ל

אמר דברי ר"ש והכי מוכח מדברי חתום' רכת' אתאן לת"ק וכו' מיהו מדברי רש"י לא מוכח כן ממ"ס דר"ש לא קאמ' בהדיא דתפ"ל דודאי לא קאי אלא אקרב"ה דהא לא הזכירו ק"מ כלל דהאי בר"א הוא בתר מלתו דר"ש וק"ל :

ע"ב גמ' י"מ פודין את הקדשי' לאחכילין לכלביו וכו' עיין בתום' דשבעו'

ד' ו"א ע"ב שכת' דגם בקרב"ה אין פודין מדרבנן ע"ש והא דלא פריך הכא גס לר"י מר"ש דקאמ' קב"ה יפרו וכי פודין את הקדשי' וכו' משו' דאיכא למימר הא דקאמ' יפרו מדאוריות' וכמ"ס חתום' שם ועיין במהרש"א שם. ומה שהקש' מהרש"א שם על קו' חתום' הא רבנן פליגי עליה דר"ש ע"ש

דף ל"ד גמ' וריבטור ברוב' וכו' עיין מ"ט

ה' בריתי ופליתי ומח' שרחה ח' מחנה ראוהו ליתא דהא פטר חמור אוקמ' בכבורות לאחר עריפה [א"מ בכבורות לא מלאתי אכל חרמב"ם וחר"ט במח' ערלה מפרשי לה לאחר עריפה כדי לאוקמא גס לה"ט ע"ט עכ"ה] ולאחר עריפה אין פורין . ועיין מ"ט ח' מש"ל פ"א מח' משכב ומושב ומח' שפי' בדברי מרן תמוה דהא דברי מרן הם דברי מחרי' קורקום וחר"י קורקום מחלק בח' אבות טומאה פ"א בין טומאה לאיסורין וא"כ הש"ס מקשה לכ"ע וע"פ דרכו אנו אשרש דפרכת הש"ס היא לאביי בכבורות דכ"ג דפליג עם ר' ירמיה . גס מח' שחילק בין דבר שתחילתו לח' בלח' בין דבר יבש וקשה מהחיה דכבורות לית' דהש"ס מקשה אר' ירמיה דאיידי [בגור] דהוא לח' בלח' וכונת מחרי' קורקום לחלק בעד רבי' מהחיה [דנכלה דנתערבה] בשחוטת לבחמה [ששפעת חררת דס' דהוא לח' בלח' וכונתו דחרמב"ם מקלקל כן כדי שלא תיקשי לר' יוחנן דברי ר' חייא דאמר גבי חררת דס' דאינה מטמאה במשא וגבי נבלה בשחוט' אית ליה דמטמאה במשא כדפי' ריב"ז דברי ר' חייא ומסתמא ר' יוחנן לא פליג אריב"ז דבין] .

מיהו א' קשיא חא קשיא שרינו פ' לחיה רר' [ירמיה גבי לור ופ' לחיה דחררת דס' ופ' כר' יוחנן וכו' ליישב] משום דהש"ס קאמר קשיא [ולא תיובתא] דכיון דהוא טומאה סרוחה ואפ"ג דהוא לכלב לענין זה בטל ברוב [א"מ עיין מ"ט] הנהפך ו"ל בבילה ר' ל"ח ע"כ עכ"ה] ודברי מרן בח' אבות טומאה שכתב פ' כר' יוחנן ואפ"ג דאסיקנא בקשיא [כיון דלא אסיקנא בתיובתא] תמוה הוא דאפי' ק' אינה אלא לר' ירמיה ולא לר' זריק לחניה ולחניה דבריו גבי הלוקח לור מעם הארץ שכתב [בפ"ו מח' ט"א] משיקו במים ולא כאן דכאן א"כ טעם משום דפ' כר' ודר"ק :

סליקא לה מח' תמורה כס"ד

מסכת בריתות בע"ה

דף ב' ע"א מתני' ל"ו בריתות וכו' כתב ח'

קולחדמ' ויש שולין שמלכו במשניות שנים כל העונשים ר' מיתות כ"ד בסנהדרין ומלקות במס' מכות ובריתות כאן ולמה לא תני ג"כ מיתה בידי שמים וי"ל דלא תני אלא המשפט שנעשה בידי אדם משא"כ מיתה בידי שמים המשפט לאלהים הוא ובריתות יגלל במלקות עכ"ל ודבריו תמוהים דמיתה בידי שמים ג"כ נפטר במלקות [א"מ עיין כס' חליכות אלו סי' שז"ז שכתב דמדברי התוספות בשבועות דו"ז משמע דמיתה כו"ט לא נפטר במלקות ע"ט ועיין כס' שמחת יחודה בהשמו"ר ד' כ"ו ע"ד שרחה דבריו ע"ט עכ"ה] כמ"ט חרמב"ם פו"ט מח' סנהדרין וע"ט ובעיקר קושייתו לק"מ דעיקר המשנה [דתני בריתות לפי שחייבין עליהן בשוגג חטאת] ולומר שאם עשאן כולן בהעלם א' חייב על כל א' וא' אכל במיתה בידי שמים ליכא איוב חטאת ובהנך משום דחייבין בידי אדם וק"ל :

שם והנותן מזרעו למולד וכו' כתב חסמ"ג טעם

למה העביר כל זרעו פטור אפשר שזה לא יספיק לכפרה וכתב מחרש"א בפ"ד מיתות שזו הטעם שאין עונשין מן הדין ע"ט ובזה ניחא דאיתא במכות אפי' למ"ד עונשין מ"ה אין מזהירין מ"ה דלגבי עונש מיתה דוחק לומר שיש עונש אחר למעלה ממיתה אך באזהרה אפשר [שלא יספיק לו עונש מלק' אלא] יש לו עונש אחר . ובזה ניחא דקאמר בדין מכות הוא שפעה מעשה כמזיד לא ליגלי כי חייב דלא תיחוי ליה כפרה דגבי עונש גלות אפשר שיש עונש אחר [ולא תיסגי ליה בגלות] וזהו [הטעם] דלגבי ממון עונשין מ"ה כדאיתא בדין כ"ק [ר"ד ע"א בתוס' ד"ה ועדים וכו'] דהממון לא ניתן לכפרה [אלא לדין תשלומין] . ובזה ניחא קו' התוס' בסנהדרין (ר' ס"ד ע"ב ד"ה העביר כל זרעו) שהק' מקמא מחייב ליה וכו' ע"ט וחסהא ניחא כיון שהעביר כל זרעו לא נתחייב אקמא כיון שפעה עבירה גדולה [לא ניתן לכפרה] וזהו שדבי' לא חילק חילוק התוס' דמיירי שאין לו אלא בן אחד דאדרבא כשאין לו אלא בן א' אס"כ דחייב ומיהו י"ל כיון שאין לו אלא הוא הוי כל זרעו ועבירה גדולה היא :

רש"י ד"ה ועל לא הורע וכו' ע"ז כסבור ויכוח וקטור אמרה תורה ולא השתחוה וכו' עכ"ל והיינו [בשלא כדרכה כשניחא קמא] בגמ' דהוריות (ר' ר') דאשכח ליה [אין] הלרדוקין מורין בו וקיום מקלח וביטול מקלח א"כ כאיבעית אימא דההם השתחוה דלית בה פישוט וידים ורגלים מותר . ובזבח וקטור מורים בו דאפי' שלא כדרכה מרינא זבוח' ללמד דבר שהיה בכלל וילא מן הכלל ללמד על הכלל כולו דאפילו שלא כדרכה אסור ובשתחוה אינן מורים בשלא כדרכה (א"ה דבריו נובעו) מהש"ס דסנהדרין ר' ס"ט ע"ב ע"ט וא"ת איך שייך דמורין הלרדוקין בדרשת שהיה בכלל וכו' וי"ל דסמך אכלתי לה' לבדו ע"ט בתוס' ד"ה המקטור . ולפי' ה' הממכר לדין לחניה דרש"י כן זיבוח וקטור וניסוך אמרה תור' ולא השתחוה דאל"כ אמאי מורו בקטור יותר מניסוך דוב"ד יוש"ר) ולא ידענא מאי ק"ל לה' ב"ט . ומ"ט ח' חק נתן אליכא דרב יוסף התם וכו' ע"ט לא ידענא מאי קאמר דשכח דבריו עלמא בהוריות בפי' דבריו רש"י וע"ט בתוס' ומחרש"א . אך דברי כולן תמוהים דא"כ מאי פשיט ח"ט וכולי הרי ע"כ לדין לאוקמא כדשנין דל"כ תיקשי הא בעי' דבר שאין הלרדוקי' מורים בו ול"ע [א"מ עיין בהב"ט שם מ"ט בזה עכ"ה] :

ע"ב גמ' מנינא ל"ל אר"י שאם עשאן וכו' עיין מח' שחק' חב"ש דנימא [לאפקוק]

מרר' דאמר פורק על וכו' בכרת וכו' יע"ט] ולא ידענא מי חגור לו דרבנן לא ס"ל [בהני ג'] דנכרת דהא בשבועות ד' וי"ג איתא דלכ"ע נכרת וליכא בינייהו אלא דלרבנן [דרשיהכרת בעה"ז תכרת בעה"ב] דלדין תשובה עם המיתה ולר' [דריש תכרת אף לאחר ית"כ דלדין] תשובה עם ית"כ [אכל לכ"ע בהני ג'] אית בהו כרת . וראיתי להתוס' ביומא ד' פ"ו שכתב [דרבנן] לית להו כרת [בהני ג'] ולר' הא דלא תני להו [במתני'] משום דלית בהו לאו ולית בהו חילוק ע"ט ותימא לי איך אשתעטתיהו סוגיא דשבועות

ומזוהירין מ"ה ואחותך מב"ל לכרית"י ודרוש ביבמו' (ר' כ"ב ע"ב) משום אסותו אסותו מחייבו ואי אסות מחייבו משום בת אשת אביו ולא מיותר ליה חיל אבל לפום אב"ע"ל ז"ל רמורה דאין מזוהירין מ"ה דאל"כ מאי אולמי' רעונת מאזרחת אלא ז"ל רמורה דאין מזוהירין מ"ה וכתובה אזהרה בחדא ויליף עונת מנה (א"ה וכו' ניחא מה שחק' מהרש"א שם בתום' דסוגייתו סותרת דכריהם ע"ש ר"ל דלעולם לתי' דיליף עונת מאזרחת סבר דעת"ה אבל אין מזוהירין אך לתי' קמא סבר עונשין וגם מזוהירין רוב"ר יוש"ר). ויש מקשי' מחא דאמרי' בב"ק (ר' ל"ח ע"א) נשא משם ק"ו בעלמו ומה מדינים שלא באו אלא לעזור את מואב אמרם תורה לרור את המדינים והכיתם אותם מואבי' עלמם לכ"ס וק' והא אעמ"ה ולפי דברי מהרש"א (א"ה בסנהדרין ר' ס"ד ע"ב) יתיישב דבא לאו מטעם כפרה ולא שייך לא תישגי ליה בכפרה ועי"ל דהא חשיב גלוי מלתא בעלמא כמו בת בתי חכאם מכא בתו. ודרך אגב ראיתי לעמוד במה שחק' החזק' שם דגבי עמון מאי איכא למימ' ע"ש וליתא דעמון ומואב בעלה א' היו מיהו שעוק' מואב כראית' בזוהר פ' בלק ושייך בזה ק"ו זה דהא עמון הן שכנים רעים ושייך המורא עליהן אלא דמואב ידע בחכמה דבלעס ופשוט (א"ה אע"ג שערין לריך למודעי משום אדום מ"מ חריות בזה מה שאמר חש"ס שם נעמנה העמונית רוב"ר יוש"ר):

שם אלא מאחבה וכו' חניט' לאביי וכו' ק"ל לנמ"ס החזק' בשבת ד' ע"ב ובסנהדרין ר' ס"א דמאי דפטור רבא מאחבה ומיראח דוקא בע"א שעובדין אות' מאחבה ומיראח ע"א א"כ נוקי הכא דאיידי בשתם וחייב אף לרבא מאחבה. ועוד ק"ל לשיט' החזק' שם שבת' דלעולם חייב ליחרג וא' יעבור אלא דפליגי אס לא מסר עלמו אס חייב מיתה או לא א"כ מאי ק"ל הכא דהא כיון דיחרג ואל יעבור ודאי בשוגג חייב חטאת [א"מ וכו' ג' כתב מהרש"א בסנהדרין ד' ס"ד ע"א בתום' ד"ה דורק אכן למקולס וכונחו לבותו דחייב חטאת ואע"ג דאינו חייב מיתה בזויר ע"ש עכ"ה]. ועוד ק"ל על דכריהם דא"כ מאי פניתי ראיה אביי מחסא דנעבד כחמן דהא מודה רבא דיחרג ואל יעבור לכתחילה ול"ע [א"מ ועיין במהרש"א בסנהדרין כמ"ש בגמ' דשם ודו"ק עכ"ה]. ומה שיש מקשי' מחסא דמגילה ד' י"ב דקאמ' חס לא עשו אלא לזנים וכו' דמשמע דמיראח אינן חייבין בעלם מהם החזק' בע"א (ר"ב') ובפסחים שכתב דע"א דחתם אנדרטא היא לורת המלך:

ע"ב גמ' אלא באומר מותר וחזו שזינו חייב אלא א' שהיא שגגת ע"א וא"כ תיפשוט בעיא דרבא כראיתא בסנהדרין, מיהו ק"ל על רש"י בריש מבלתין שכתב דאומר מותר פטור דאנוס הוא וכן חק' חב"ש וחב"ה"תי' בתתני' דרש"י כר"פ דלדודי' אומר מותר פטור ודלא כדקס"ד רע"ב לא בעי רבא מר"כ וכו' ע"ש וק' דתיקשי לר"פ ממתני' דהשוכח עיקר שבת דחייב בעין מה שחק' החזק' בשבת ד' ע"ב ע"ב ד"ה ע"כ וכו' ע"ש [א"מ ועל רש"י בעלמו לא ק"ל ממתני' דשבת דו"ל דלא כתב רש"י דאומר מותר אנוס הוא אלא דומיא דתיקון

דשבויות דקאמר בחדא דלרבנן אית בהו כרת דקאמר [ורבנן ופרש"י הא דגלי קרא בהני תלת וכו' ומשני] חכרת בעה"ז חכרת בעה"ב עונה בה וכו' שאם עשה תשוב' ומת מיתה ממרתק ע"ש. ולקושייתם י"ל כשיטתו' דעיקר חטא כונחו' לומר חייבין על זרונ' כרת ושגגתן חטאת ובהני לא שייך שגגה דפורק עול לא שייך שגגה דא"כ לאו פורק עול הוא וכן מגלה פנים כך הוא ומפר ברית הרי קתני לה והמילה מלות עשה ופשוט וכו' ניחא אף לר"ש ור"ע דש' ד' מיהות דמוקמי לקרא בענין אחר אש"ה לא מני למימר מניינא לאפוקי [חני ג'] שחרי לא אפשר למתנינא וכו' ע"ש. ועי"ל בקו' חפ"ש ז"ל דלא שייך לומר דמניינא לאפוקי מר' דהא מתני' דשבויות קתני שיעיר התשתלח מכפר על עשה וכו' ז"ל רר' היא [כדאוקי' לה חתם] וא"כ קשה חתם משנה אסתם משנה ומזה ק"ל על רש"י שכת' כאן במשנה ועובר ע"ז בכת חיינו מקר' רבי דבר ה' בזה וזהו דלא כר' ומי חכריתו לזה הא כתיב בע"ז כמה פסוקים שיש בהם כרת כגון ואבדתם מהרה גם איענוט גוים עליוס דכתי' כי בגלל התועבות האלה ה' אלהיך מוריסם מענין וכמה פסוקים אחרים:

דרך אגב ראיתי לעמוד במ"ש מהרש"א בשבועות' שם בתוספות ר"ה עומר במידו וכו' שחק' על קו' החזק' דהס דאימא כרבנן ובג' עבירות וכו' ע"ש וק"ל דנעלם ממנו החזק' ביומא שחק' דילמא דר' ובג' עבירות ות' דנגמר משיפא וכו' וע"ש וא"כ מאי ק"ל (חזר):

שם מניינא רשבת שאם עשאן וכו' מה שחק' חב"ש לך"מ דהכא קתני מחלל שבת עם עבירות אחרות [דמחייב ע"כ א' וא' ולא קתני דמחייב אשבת ע"כ אב ואב] וחתם בט"ל מלאכו' גבייהו קא מחלק [דמחייב ע"כ א' וא'] ופשוט: **שם ודלא** שלמים בכלל היו וכו' כתב רש"י בשבועות' (ר' ז' ע"א) וא"ת כלל ופרט וכו' וחתום' שם חק' עליו דלא דק דפרט וכלל הוא ונעשה כלל מוסיף על הפרט ואיחרבי כל מילי ובאמת דרש"י לא דק וא"כ ליתא כלל למ"ש חב"ש. אך ראיתי בת"כ דהבריותא מרבא שאר קדשי' מאשר יקרישו וא"כ מאי ק"ל לרש"י גם קו' חב"ש תיקשי יליבא בארעא וגוירא בשמי שמיא דקתני אין לי אלא חנאכלין לב' ימים וכו' ול"ע. ולרש"י דק"ל אין בכלל אלא מה שפירט ז"ל דהבריותא פליגי ודלא כנעל מדות אהדן שהסכימם יחד:

דף ג' ע"א גמ' ואבע"א יליף עונת מאזרחת החזק' במכות ד' י"ד ע"א ד"ה ואידך וכו' פי' דחיינו מטעם ק"ו ואית ליה נמי עונשין מ"ה והביאו ראיה מרקאח' חתם ואפי' לג"ד עונשין מ"ה דחיינו ר' ילחק וכו' ע"ש ולכאור' ק' דילמא חמ"ד הוא ר"ש דסבד בסנהדרין (ד' ע"ד ע"א) דעונשין מ"ה וכן ר"א בריה סבר כאבוח ואפשר משום דחתם פריך אר"ש וכו' עונש' מ"ה א"כ לא שייך לומר אפי' למ"ד [וכו' כאילו אמר חכי בחדא] ואני מוסיף עוד על דכריהם דע"כ לפי חאי שנוייא דאבע"א הוא דפריך אפי' למ"ד עונשין מ"ה אין מזוהירין מ"ה דאי לשינוי' קמא דמשני דקסבר עונש' מ"ה מאי פריך דילמא אה"כ דסבר דעונש'

לוקה אפי' קרא ופשוט ועיין בתוס' דמנחות ובפסחי' כס"פ כ"ש יע"ש ודו"ק :

ישם אי' כ"ד שור חו"א נילף שור שור מסיני ורש"י גרי' משבת וכן איתא בב"ק ר' כ"ד ומה שהק' חכ"ש אחר האמת ג"ש מאי אהני ולכאור' הוא תמזה דבכ"ק שם ילפי' מינה כמה דברים וכן הק' עליו הכה"ז יע"ש ולק"מ דכונתו להק' לשי חגי' דגרסי שור שור מסיני דלפ"ז ע"כ לא נתקבלה תיבות דהיכי ילפי' תיבות מסיני דלא כתי' שור אלא בהמה א"ר דלא נתקבלה כ"א חלב בהמה מסיני ולפי האמת [ג"ל] דלא נתקבלה . והאמת דל"ל משבת וכ"כ רש"י . ויש מקשי' דא"כ דילפי' מג"ש לרבות הכל למ"ג ג"ש כלל נכתוב כל חלב [סתם והכל בכלל] ונ"ל דל"ק בגמ' שדקדק בגמ' דקאמ' מעיקר' אי כתי' כל חלב חו"א אפי' חיה ולא אחר ועוף ולכסוף אפי' אי כתי' שור חו"א נילף שור משבת אחר אפי' חיה ועוף וחטעם משו' דחלב עוף אינו שוה לחלב בהמה ולא איקרי חלב סתמא ותדע שהרי בקרא דכרת כתי' כל בהמה אשר יקריבו ממנו משג' דוק' בהמה אכל עוף לא ואפי' דאית' בקדשים בשלמא חיה דליתא בקדשי' לכפרה לפיכך אין קיימי' עליו אכל עוף דאית' בקדשי' אגאלי לא וע"כ הטעם משום דחלב עוף לא הוי בכלל חלב סתמא א"כ אפי' דהשתא לא ס"ד מהאי קרא דכרת מ"מ לענין עוף ירעיו' מסבד' דלא איקרי חלב סתמא ומש"ה קאמר אי כתי' כל חלב חו"א אפי' חיה ולא קאמ' ועוף אכל אי ילפי' שור משבת וליצינ אפי' עוף דאין ג"ש למחלה :

ישם עז למ"ג ש"מ לחלק דליכא למימר דוקא שור וכשב שיש בהן לר רבוי כדלעיל דוראין כיון שיש בו כרת דכתי' מן הבהמה אשר יקריבו וכו' ועז בכלל א"כ ליכא למימר שכת' יש בו אכל לאו אין בו דכ"ש הוא אכל להיפך דאמרי' דחיה אין בה כרת אכל לאו יש בה בזה הוא דאמרי' לאו מכת' לא ילפי' ועיין לה' ק"כ ז"ל דלא דק בזה :

ע"ב גמ' ואי' כתיב כל חלב שור חו"א חלב דחולין הוא דאסור דלא חותר מכללו אכל חלב מוקדשי' דחותר מכללו חו"א מדהותר בשדן אישתרי נמי חלבן פירש"י לא יכולתי לחולמו [א"מ נר' דק"ל לפרש"י מאי דקאמר מדהותר בשדן וכולי והלא חבשר לא נאסר כלל אלא החלב ומש"ה אליה דכבש דקרויה חלב קרבה אכל דשור ועז אינה קרויה חלב אלא בשר והיכן מצינו חלב שחותר מכללו בקדשי' עכ"ה] ואמר' פשוט בפי' הש"ס דגבי קדשים דמבשר כולו קודש ואסור לזרים וגבי שלמים הותר חבשר מכללו וחו"א מראשיתיו בשדן אישתרי נמי חלבן משא"כ בחולין ודו"ק . ודע דבחולין ד' ק"ך ע"א קרי לחלב חותר מכללו אכל חיה [וא"כ ק' הרי גבי חולין נמי חותר מכללן] וי"ל . ורש"י ודאי יש לו גי' אחרת : **ישם אוציא** שרעים וכו' והא מהבא נפקא וכו' לא ידעתי מאי פריך דאימא דעיקר הפסוק אינו' לומר דרס חטמאס אינו מלטרף לבשרם ולא אינו' לשדעים ואי לאו וזה לכס חטמא חו"א דשרעים אפי' דהרס אינו חלוק אינו מלטרף [א"מ ור"ל דחו"א דחיקאש חכי מיררש מה חלב אינו מל' עם חבשר אף דס אינו מל' עם חבשר ולא הוה מחלקי'

שנשבה דלא ידע כלל מעולם וכדמשמע מדברי רש"י בשבת ד' ס"ח ע"ב ד"ה פטור וכו' ע"ש אכל חכיר ולכסוף שכן חייב והיינו מתני' דשבת אכל לדברי ה' כה"ז דרש"י ס' כר"פ דמוקי לה כתיובק שנשבה דחייב א' אכל אומר מותר פטור ורלא כרס"ד דע"כ לא בעי רבא מר"נ וכו' א"כ ע"כ איירי בחכיר ולכסוף שכן א"כ תק"ל מתני' דשבת ואני תמזה לי עוד על חכ"ה דאין אפשר לומר דר"פ ס"ל אומר מותר פטור דאנוס הוא ותיובק שנשבה חייב וכי יש לך אונס ויתר מזה ואין איפכא אשכחן דר"י ור"ל שם בשבת פטרי כתיובק שנשבה ומחייבי בחכיר ולכסוף שכן עכ"ה] : **ישם בתינוק** שנשבה וכו' וכת' רש"י וחזר ושמע דאית' ע"א אסור' בר' עבודות וכו' ולא ירענא למח כתי' זה כאן ולא [כ"כ לעיל] באוקמתא דאומר מותר דהא ודאי לר"ך ידיעה כסוף :

ישם דקא טעי בהדין קרא וכו' פרש"י דסבר אין ע"א של עז ל"ע דבקר א' כי תבא ועברתם שם אלהים אחרים עז ואכן וכן בפי' נלבים ועוד ק"ל דהאי קרא לאו בעובד ע"א אלא בעושה פסל אלהי כסף ואלהי זהב וי"ל :

ישם והאיכא כת אשתו חב"ש מחץ בת אשתו משו' דהא קתני אשה ובתה וכתב כס' אחלי ילמך דאשה ובתה דקתני במתני' תרוויחו לאיסור' דמניא דפי' הכשרפין ולית' דא"כ שבע ואלתון חזו ובחכי יתיישבו דברי רש"י שכתב במתני' וכן חמתו ואם חמתו ודו"ק :

ישם א"ה ל"ז נוטח דאיכא חמעה ואחמעה וכו' חתום' בזהמים ד' ק"ז חקשו נימא מתני' כרית"ג וח' ח"כ חק' שם איך שייך לאוקמא כרית"ג וחרי מתני' אוקמי' לה חבא ולקמן ד' ז' ע"א כר"ע ור"ע סבר שם דמוקטרי חוץ שחסרו והעלן בחוץ פטור משמע הא שלמין חייב וכ"ש למאי דאוקמי' לה לעיל כרית"ג ובמגדף ס"ל כר"ע [ולרי"ש אמרינן שם] דאילו' תרי קראי וחד מנייהו למוקטרי חוץ שחסרו וכו' ע"ש ולק"מ שחרי מאן קאמר דר"י ע"ש פטרי במוקטרי חוץ שחסרו דמשמע הא שלמין חייב שם קאמר לה וחתום' ק"ל על הש"ס דאגאלי אסיק רב ביבי [אותה] בקר' נימא דס"ל לרי"ש ור"ע כרית"ג ורי"ש דר"ש חר למוקטרי פנים שחסרו וחד למוקטרי חוץ אפי' לא חסרו [ואילו' דסד"א נילוף חבאם הבאה כמו דילפי' שמיטה קמ"ל דלא] ולר"ע נמי נימא חר למוקטרי פנים א"כ למוקטרי חוץ אפי' לא חסרו . ומה שהק' עוד דר"ב ח"כ דהיכי יתחייב [כ' חטאות] כיון דחר לאו וחד [כרת] ע"ש ליתא דכיון דילפי' מג"ש או בחיקש הוי כאילו כתי' [במוקטרי חוץ לאו וכת' בגופיה כמו בשמיטה דילפי' אזהרה מג"ש דאין ג"ש למחלה וילפי' כולא מילתא ופשוט :

דף ד' ע"א גמ' ורבנן סברי אין לוקין על לאו שכללות עיין מה שהק' בס' כ"ש מש"פ כל שעה לא"ר דאית ליה דאפי' קרא לא לקי וכו' ע"ש ולק"מ דדוקא כי אם ללי אש שאינו מפורש כהדין וכן מכל אשר יעשה מגבן היין אכל חבא [האיסורים] מפורשים נחי דס חלב חר הוא מ"מ לוקה משום חלב אכל לא תאכלו על הדם וכן לא תעבדם שלא נזכר האיסור אינו

אבל ג"ש ככתובה דמיא א"כ ו"ל לרעת התוס' דרוק' ג"ש אין דין מעלמו וא"כ יאמר למה שאר המדות אדם דין מעלמו ובג"ש לא לזה אמר לפי שיש בה גופי תורה. אבל רש"י באוכה ס"ל שכל המדות אין אדם דין מעלמו. א"כ ו"ל דבשאר מדות חסבר' נותנת משא"כ מלה במקום זה ומלה במקום זה לכאור' שהיא קלה לזה אמר שהיא גופי תורה ולמידין ממנה. ומ"ש הב"ש דאביי קור' בו מכא האו דרבא ליתא דהא בפ"ק דתמורה ד' ט' ס"ל לאביי חכי ויליף מק"ו הובא דגלוי מילת' בעלמ' והיכן מלינו שקור' שם. ועוד רב"ש לריך שקבלה מרבו ולמה לא קור' מעיקרא :

שם ומאי בד כבר שלא יכנס משקל במשקל וישקול מכאן ק' לרעת חל"מ בה' חנוכה פ"ד ה"ט שכת' בההיא דלעג של מ"ש דדוקא פירות דאש' שיתקשר אבל מעות כיון דלמנוה קבעי לחו מותר לשקול כנגדו ולא דמי לקינסא יע"ש והא חבא דלמנוה קבעי לחו ולא דמי לקינסא ואש"ה אשור ואע"ג דליכא טעם שמה יתקשרו דהא אש' באותו רגע ששקל ממנו אש' הכתוב וי"ל דאדרבא מדאילט' קרא גבי קטורת ש"מ דוקא בקטורת הוא דאשור אבל בעלגא הובא דלמנוה בעי מותר. ולפי [הנראה מרע"ה] רבינו [שלא הביא] האו דרשא דסובר רבא דלאו דרשא גמורה הוא אלא כמ"ש רש"י בחומש דהא בד' כבר מב' ל' דאלו ד' סגמנים משקלן שום [אבל] לשקול כנגדו מותר כיון דלמנוה בעי לחו וק"ל :

ע"ב גמ' מה טל אין בו מעילה אף שזמן וכולו טל הוא טל דבדולחא כדאיתא באר"ר ונמלא הוא טל הוא שזן :

דף ו' ע"א גמ' והמריה בה פטור וכו' אין לש' דבמפטסקאי

דוראי אין בו מעילה דדוקא בשל ליבור הוא דיש מעילה וכדפרש"י. ודברי הר"ם בכאן בפ' כי תשא תמזהים דהא קודם שתעלה תמרתו כוראי יש בו מעילה כדקתני חבא ודברי חש"י אין להם מוכן :

שם והרי' תה"ד וכו' מה שהק' חכ"ל לק"מ דאשור' דיות מדרבנן משא"כ תה"ד דאוריית'.

גם מה שהק' עוד דמה ענין ע"ע לתה"ד דתה"ד אית בה מעילה וכו' לק"מ דהרי שזין הו' דיש בהם איסור' דאורייתא אלא דבקודש מעל אבל ע"ע לא שייכא בה מעילה דלאו קודש היא : ודע שדברימרן בה' מעילה פ"ט ה' ו"ד שהביא על דברי רבי' שכת' בין קודם הרמא בין אחר הרמא מועלין הביא סוגיא דמעילה בענין אש' שעל התפוח מחלוקת ר"י וכו' ע"ש וק"ל דמה ענין זל"ו דרבי' איירי בהרמת הדשן אלא חמזכא דמועלין בו אף אחר שהניחו אבל כדפרש' שעל התפוח כשתרם תה"ד ואש"כ מוילאו חוץ לג' מחנות אין מועלין דלא כתיב ושמו שם וז"ע. אך אש"כ דקביעות דבריו לעיל דרין ג' שכת' רבי' ומועלין בהן עד שתלא לבית הדשן ולא כת' עד שתראה לבית הדשן והיינו משום דפ' כר"י ובכאן ז"ל תחלת דבריו בפ' כ"ש אגרי' וברפ"ג דמעילה וכו' עד סוף הלשון אבל ריש הלשון שייך לעיל (א"ה) לא ירענא מאי ק"ל על מרן דילמא רבי' איירי באש' שע"ג התפוח דמועלין בו אף אחר הרמא

מחלקי' בין דמו חלוק מבשרו או לא ולחכי כתיב וזה לכם חטמא לגלוי על היקשא דדוקא מי שדמו חלוק מבשרו וכו' עכ"ה] וי"ל דקור' הש"ס היא לג"ל היקשא תפ"ל מדאילט' וזה לכם חטמא לרבות דם השרץ שמלט' ש"מ דרם דעלמ' אינו מלט' דאי דם דעלמ' מלט' למ"ל לגלות בשרץ שמלט' לישמע'י אש' דרם דעלמ' דחלוק [וכ"ש בשר'] לא ש"מ דוק' בשר'י' שאינו חלוק אבל דם דעלמ' אינו מלט' ות"י דאילט' דאי לאו היקש' חו"א ח"מ לטומאה. ומיהו ק' דהשתא מיהא מחיבא משמע דשרץ מלט' לאכילה אינא דהתורה גילת' אע"ג שאינו חלוק לא מלט' ואש' דר'י' נמי מיהו לטומאה מלט' וקרא וזה לכם לטומאה כיון שאינו חלוק לגמרי וז"ע :

שם ור"י סבר כי כתי' חלב שור בעניינא דקדשי' ופרש"י וחלב חולין נפק"ל מדאמ' באלו עוברין וכו' ובריות' זו בעלגא מעיני ה' אור חקיים בפ' ויקר' דאיהו מפיק לה מלרורותיכם בכל מושבותיכם יע"ש :

דף ה' ע"ב גמ' לכתוב קרא לא תוכל לאכלם וחקשו

חתום וז"ל אך ק' לכתוב דגן ויגד וכו' וז"ל רל"ק דהו"א דעל מאי דאיתא מחייב קרא ואכולמו לא כדפריך גבי קלי דאימא דוקא קלי וכו' ודוקא גבי קלי מתר'י' מרבת' קלי באגזע אבל גבי מעשר תיקשי קר' הש"ס ולא מלי לתר'י' מרבת' באגזע. אבל ק' דא"כ תיקשי בשור ובשכ ועו כמו שהקשינו אימא עו דמיתר מחייב קרא אכולמו מחייב קרא (א"ה כבר כתב חבא' לעיל דילפי' בדבר שהיה בכלל ועמ"ש הש"י ד"ה אימא קלי וכו' אך ק"ל דגא' ק"ל דליכתוב דגן ויגד וליתי תירוש מנייחו מה לרנן ויגד שכן נתרבו בהנחות וכן ק' במ"ש יגד בהנחות ועיין להש"י במ"ש כוז דרב"ר יוש"ד) [א"מ ולק"מ דרנן כולל כל חצאת חמינין שנתחייבו בחלה ואש' כוסתים וסבלת שיעל ושיפין דליתנהו בהנחות ופשוט עכ"ה]. שוב נ"ל דשפיר מקשו אף גבי מעשר ולא אמרי' דדוקא דר'י' מחייב קרא אכולמו מחייב קרא כיון דלא ירעינן הי מנייחו מיתר אי תירוש אי יגד. ומיהו בעיקר קושייתם לק"מ דקושט' אגרי' [דא"כ לכתוב אש' חר רק לא תוכל לאכלם] ופשוט :

שם אמר אביי וכו' שהרי בתו מאנוסתו וכולו ומיהו בתו ממנו הרי כתיב ערות אשה ובתה וכתב רש"י דאשה ובתה משמע בין ממנו בין מאי אחר וכתב אשה דהיינו באינות אבל מאנוסתו לא כתיב ובכן ל"ק מ"ש הרשב"ד והביאו הרמב"ן ז"ל בחי' ליבמות. ומיהו אחרת כת אביי ובת אמו באונסין לא כתיבה כלל. ובעיקר דברי אביי לכאור' ק' דהא בפ' הנשרפין (ר' ע"ו ע"א) ס"ל לאביי דילפי' לה מק"ו וכן ראיתי שהק' כן חתום' שם ולא תי' וז"ל רל"ק דהא דקט בתו ל"ד [אלא ר"ל בתו ובת בתו ובת בנו] דהא לריך ג"ש לבת בתו ובת בנו [דחויא בשריפה] וכדאיתא בפ' הנשרפין בכריתות (ר' ע"ה). ודע דהא דקאמר אל תהי ג"ש קלה בעיניך לפי שאמר האומר למה נבראה חב"ש הלא יש ללמוד בבנין אב או במה מלינו לזה אמר שריכה לפי שאין עונשין מן הדין ואין מזחירין מ"ה

מלוא וכו' הרי חסור לאו מט' ביאה ריקנית .
וראיתי להגש"ל כה' ביאת מקדש פ"ב שכת' שאם
חסר אחד מסגמניה אינו לוקח משום חסור וחביא
דאיה מרפריך ביומ' ות"ל משום ביאה ריקנית נימא
דכ"מ להלקוחו ב' משום ביאה ריקנית ומשום חסור
אלא ע"כ דמשום חסור אינו לוקח ע"ש ולא ידענא
למה אינו לוקח [א"מ לער"ן לפי שאין אזהרה בחסור]
דחא חסור ולפי' מרבתי וכסה ענן הקטרת וכולי
ולא ימות ורשאי' הקטרת כשהיא שלימה חא אם
חיתה חסרה ימות א"כ ליכא אזהרה אלא דלוקח
משום דהויא ביאה ריקנית מרבתיב ואל יבא בכל
עת אל הקודש עכ"ה] ומ"מ אכתי לא שלט דלימא
כ"מ לקוברו בין רשעים גמורים כדאיה' ביבמות ד'
ל"ב [א"ה במיתה בידי שמים אם עשה תשובה מוחלין
לו ואין קוברין אותו עם רשעים גמורים דוב"ר יוש"ר]:
ע"ב גמ' י"א סימנים נאמרו למשה תסיני הרמב"ם
בפיה"מ פי' על התשקל קאי וז"ל
דמאי קראה חיינו פל י"א סגני' (חסר) :

שם מה נתינה דעלמא בזית וכו' לפ"ד התוס'
במנחת ד' ס' ובגיטין ד' כ' דכת' דחאי
דקאמר ואין נתינת פחות מכזית חיינו מדשני קרא
מסיבה לנתינת דחיינו סיבה וחיינו נתינה ואפקא
בלשון נתינה לאפיקוי ממנאצות דסיבה ולריך בזית
פ"ט משמ' דס"ל דסיבה ונתינה קר הוא דבתרווייהו
בעי' בזית וא"כ במלכו' וכחנים אפילו בכזית פטר
ר"י דחא דמשני קאי אבתרווייהו וזה דלא כהרמב"ם
והראב"ד בפ"א דה' כלי המקדש ע"ש ולפ"ז בריית'
דהרי ר"ח לקמן מנין לכ"ג שסך על בני מיעוי' הוא
כר"מ ודלא כר"י א"כ דעל מיעוי' דוקא דלאו מקום
משיח' הוא אבל כדאשו ח"נ דפטר . ולרעת התוס'
חא דקאמ' אבל לממשח מלכו' וכו' כל שהוא חיינו
סיבה דמלוא וכו"כ התוס' הכא וא"כ פליגי בסיבה
ונתינה דר"מ ככ"ש ולר"י בכזית (וכ"כ הש"י) וק"ל
לרעת הרמב"ם מאחר דכתיב אשר יתן מהני על זר
ומלכו' וכהני' לאו זרים נטחו א"כ מהיכא [ילפי'
לחו מושל בשר אדם לא יוסך א"כ מה"ת שלא] יתחייבו
רק בכזית [א"מ וי"ל רכיון דור אינו חייב אלא בכזית
א"כ כ"ש מלכו' וכהני' דחא חאי קרא כולל כולם
ביחד א"כ דינס שזה עכ"ה] :

דף ז' ע"א גמ' א"נ רעבר עברתי סגון
לשקיעת חממה חאי
א"נ אינו כשאר א"נ אלא מעיקר' קאי אכרת דאכילה
וחאי א"נ קאי אכרת דמלאכה דבתרווייהו כתי' כרת
[דמלאכה לא משכחת לה כ"כ דמת בתוך מלאכתו]
ותימא לי על התוס' בשבועות [ד' ו"ג ע"ב ד"ה
רעבר וכו'] שנתקן לחם נייר משנויף קמא ע"ש
דחא תרווייהו לריכו' קר אכרת דאכילה וקר אכרת
דמלאכה דלא שייך מנקה' אומלא וז"ע . התוספר'
בשבועות שם חביאו בריית' דשעיר מכפר מיד ויה"כ
אינו מכפר עד שתחשך ע"ש וז"ע דבגמ' לקמן ד'
י"ח ע"ב קאמר אבוי מאן לימא לן דיה"כ כל שעה'
מכפר דילת' כוליה יומא מאורת' וכו' א"ל רבב"ח
הירא תנן מי שבה לידו וכו' שכל חיום מכפר ע"ש
ואין לומר דהתם קאי אשעיר דחא ברייתא קתני
דשעיר מכפר מיד [א"מ ר"ל דאינו מכפר אחר
עשייתו כמו שנתנה מרביתם הם וכמ"ס מהרש"א
סס

חרמה וכו' וכו' חו"ל לחק' על מרן מאי מיייתי
מחאי דאמרי' בפ' ב"ש דתה"ד לאחר שנעשית מלות'
מועלי' בה חא התם מייורי בתה"ד משו' דכתי' ושמו
והכא באפר תפוח ולא כתיב ושמו ויתרן דהכא איורי
בתה"ד ולעיל קאי כמ"ש ואפשר דמשום תירוורלעיל
קאי וכאן בתה"ד נקט בקו' כן דוב"ר יוש"ר [א"מ
וכ"ל דהוכרח המחבר ז"ל לפ' דברי הר"מ כמז"ל
בתה"ד משום דאי באפר שע"ג התפוח הרי כבר כת'
לעיל דמועלין עד שינא לבית הרשן וחיינו כר"י
ועוד לעיל כתב עד שינא לבית הרשן והכא כתב
אחר חרמה מועלין משמע לעולם וז"ל דוראי דאחר
שינא לבית הרשן לכ"ע אין מועלי' וכדתנן התם
ועוד דא"כ אמאי לא חביא הרמב"ם חאי דינא דתה"ד
דמועלין בה אפי' אחר שנעשית מלות' שמביא חגמ'
ככ"מ בלי חולק אלא ע"כ דפי' דברי הרמב"ם בכאן
הם בתה"ד דאפי' לאחר חרמה והנח' שנעשית מלות'
מועלי' בה לעולם שחרי אין מוסיפין אות' לארץ וכ"כ
דעת הר"ב עין משפט שרשם בגמ' דהא"ז וחרי
תה"ד וכו' מיימוני פ"ב מה' מעילה ה' י"ד וזהו
כרעת המחבר עכ"ה] :

שם פ"טום הקטרת כילד וכו' יש לרמוז כי בקטרת
יבוא השפע וישרר הקלי' כי קטרת
ג' שב"ת ז' שיבא השפע לז' ימי השבוע כמו שהשכת
[שמוריד השפע ומשכר הקלי' דאפי' אש של ג' נהנס
שוקטת] ושב"ת ג' ד' מילוי חו"ה וג' מילוי אחיה
שחם רל"ב תנ"ה ג' תרפ"ז ועם י"ה עולה שבת
כמ"ש מרן האר"י ז"ל ולכך חדשים לקטרת שכל מי
שמקטירו הוא מתעשר וזהו קטרת קיסור העולמות :
שם י"ן קפריסין כתב רש"י שהוא ממקום קפרים
והתוס' כבילה כת' שהוא מן חללף ולכך
חללף נק' עז באילנות ורש"י כת' שם לא ידעתי מהו
עזותו ואיזל לשיטתו דהכא שאינו מין ללף : והנה
בביאור חברייתא דפ"טום הקטרת וכו' ולמה אין
מערבין בה דבש וכו' וז"ל דמה בה לומ' הלא מקרא
מלא הוא ולכאור' עלה בדעתי משום דמה התקרא
בא לומ' דמה"ת שיקרבו ויערבו עמה דבש לז"א
משום אילו היה נותן ומערב בה קורטוב של דבש
אין אדם יוכל לעמוד מפני חריק לזה אילט' קרא
וזה הדרך הוקשה לי דמה אילט' בשאר יוש' לי
דרך אחר אבל טוב מלאתי בתוס' דמכלתין שהביאו
בריית' בת"כ אין לי אלא דבש כשאר קרבנות קטרת
מנין ת"ל כל דבש וחופי' חבריית' הכא רבם בקטרת
מנין דאדרבא נ"ט לשבח לז"א דכתיב כי כל וכו' :
רש"י ד"ה חייב מיתם כי עייל ביה"כ וכו'
רבים מקשים עליו דזה חיפך
גמ' דיומא ועיין בס' מש"ל כה' כלי המקדש פ"ב
ובפר"ח א"ח סי' קל"ג וכבר כתבתי במ"א . וראיתי
לה' בה"ז שכת' דרש"י לקח ס"ד דגמ' ע"ש ודבריו
סתומים ואפשר דבונתו דהמק' דלא אסיק אדעת'
זום אוקמת' וראי' בלא"ה חייב משום ביאה ריקנית
ופריך עלה ותז"ל משום ביאה ריקנית ואחר האמת
הוא הדין דמני [רש"י] לאוקמא חכי ודוקא . עיין
מ"ש חב"י א"ח סי' קל"ג שהרמב"ם שכת' דאם חסר
חייב מיתה הוא מטעם ביאה ריקנית מלבד מה שהק'
המש"ל שם עוד ק"ל שהרי הרמב"ם כה' [עבוד' יח"כ]
כתב ואם חסר וכו' או בא ביאה ריקנית שלא לשם

[בירור] שמחמת פסולו נדח' והאי כנראה ונדח' (תס'): **ע"ב גמ' שפחה** מנ"ל לכאור' ק' דגעיקר' פריך מנ"ל וחדר פריך מאי וכן ופרש"י פשיט' וכו' ועור ק"ל הדפריך מאי וכן לצורך אבריות' ל"ל קרא ולחא י"ל דאבריות' לא פריך משום דעיקר קרא אילנ' לגיורת ושפחה אגב ולחא פריך אמתני' דקאני וכן משמע דיש רבות' בשפחה (חסד וחסד"ר):

תוס' ד"ה ושניהם מביאין וכו' תימא דחא בעי סמיכ' וכו' עכ"ל ותימ' לי מאי מקשו חזו' וכי בשביל סמיכה דלא מעבכ' מבטלין קרבן דקייבי' דאוריות' והתוס' חק' כעין זה בתם' פסחי' [ד' פ"ט] גבי ה' שנתעברו פסחיהם וכו' ותי' משום דרובם עשו פסח וכו' ע"ש והכא לא שייך תי' זה וא"כ מאי ק"ל [ועור] דילמא סבר כר' יוחנ' [דאית ליה בריש] תמורה דקרבן בעלי חוברין לית לחו [סמיכה] ע"ש [א"מ] ולע"ד א"ח"מ אין סגורין דומה לרפיה דתתם חס שותפי' בו ובעי' קרבנו המיוחד לו אבל הכא דמיותו ומתנו ומחול לחבריה נמלא של אחד מהם ואין הוא דלא ידעי' וקמי' שמיא גליא וקייב בשמיכה עכ"ל [מיהו התוס' ס"ל [במנחם' ד' ז"ג] דפי' דלית לחו היינו דאחד יעשה סמיכה על כלן והכא לא שייך זה דכל אחד [שמא] יעשה עבוד' בקדשי':

ד"ה תלד' וכו' דוילד' והלד' משמ' מיעוט ולא יולד' דרובן עכ"ל מיהו רבנן לא משמ' לחו לצעט דאפי' יולד' דרובן קרוי לידה דלא משמ' [מיעוט] אלא מרבתי' כי תזריע וילד' [ממקום] שמזרעת מיהו דש"י לא פי' כן אלא מיהו' וזהו דקאפי' לרבות ליד' אחרת דמינו יו"דו דלעיל אפי' כי תזריע וילד' ליד' ממז' וא"כ מרבתי' ליד' אחרת: **דף ח' ע"א רש"י ד"ה קיני'** כרבעתים כשני רבעי

דינוי כסף ל"א לשון חלי הוא ולל"א האי רבעתים כלשון רובע ונקט רבעתים לשון חלי והכי כת' רש"י לקמן [ד' ט' ע"א] גבי גר בזה"ז דהאי רבעתים הוא לשון רובע ומא' שהביאו חזו' ככ"כ ד' קס"ו ע"ב דהאי רבעתים הוא לשון רובע. הוא מפי' רש"י דהכא ודו"ק:

תוס' ד"ה ניתני' וכו' משום ה"ט אגרי' נזיר שנטמא וכו' ואומר ר' רז"ל וכו' נזירות טהרה לא חיללם עד למחר וכו' עכ"ל לא ידענא מאי ק"ל והתי' פשוט דחא גמ' ערוכה היא בנזיר ד' י"ח ע"ב דתריץ הש"ס דחא כחא תלוא דאי לילה מחוסר זמן א"כ נזירות טהרה לא חיללם עד לפרא והויא כולא נזירות אריכות' יע"ש:

דף ט' ע"א ד"ה דבתי' כי מלים היו ואפי' שאלתן שחיו נמולים כימי אברהם לא מלו אותן ביז"מ וכו' עכ"ל לשמ"ש התוס' ב' סערי ד' ע"א ע"ב [דחילולאים ממלרים] מלו ופרעו לק"מ דלא ניתנה פריעה לאברהם אבינו [וא"כ אפי' הנמולים כבר חזרו ומלו בשביל השריעה] ואיתא במדרש משא מל ואחרן פורע. ואפי' דקאמ' שוב מול וכו' לא לאותן חילולאים ממלרים אלא קאי אילורי' במדרש דמלו ולא פרעו ועיין בתוס' סס. מיהו ק"ל לדבריהם שם שכת' דחילורי' בארבר מות' להם

סס וכן יש לחק' מדאגרינן עור סס והא בין אכילה לשתיות א"ל דלא הוה שחור ביום דמתוירע ליה וכפר ליה וכו' משמ' דכל שעת' ושעת' וה"כ מכפר ואפי' בלג' קורס הבאת השעיר מדלא מוקי לה הכי מיהו אין לחק' אגרי' לא מוקי לה דאכל ושתה כלילה דאין כלילה מכפר כדאמרי' הכא דמשמע ליה בין ביום בין כלילה דחא סתמא קתני עכ"ל [ה' ו"ע]. ומא' שחק' מהרש"א ז"ל שם מהאי בריית' על פירושם קמא דקאגרי' דשעיר מכפר כל היום ע"ש לא ידענא מאי קו' [רלפי' א' איכא למימר דפי' דברייתא חכ' דשעיר מכפר מיד ומכפר נמי כל היום לאפוקי י"כ שאלו מכפר אלא עד שתחשך וק"ל [א"מ וכו'] משמרי' כחונה ז"ל שם נדחק בפי' דברי מהרש"א ואין דברי מהרש"א סובלין פירושו ע"ש עכ"ל [ה']:

רש"י ד"ה כרת וכו' ואם יש לו מתים עכ"ל חוק' לרש"י מאחר דמת מהו כרת לזה כת' דהכרת הוא לזרעו מיהו לשיט' התוס' דס"ל דאין בניו נכרתים ק' דמהו הכרת ונ"ל דהכרת הוא לעוה"כ וק"ל על דברי רש"י דחא איתא ביבמו' דליכא כרת דזרעו נכרת אלא בחנך דכתי' בחו עיריכם ימותו או עירי' יחיו ונ"ל ע"ע עיין בתוס' דיבמו' ד"ב: **תוס' ד"ה ובפלוגת' וכו'** התוס' בשבועות [ר' י"ג ע"א] חק' וא"ת

ונימ' דיה"כ לא יכפר על המזיד וחק' מהרש"א דחא כתוב ומשעיהם לכל חטאתם ומה שתי' ה' ק"א רבונת התוס' איה"כ בלא שיעיר ע"ש ליתא דאפי' מאי מקשי' התוס' דילמא [דברייתא] קאי בשעיר ועור מה שתי' דילפי' משעיר הנעשה בפנים ק' דאדרבא הו"ל לתי' דנילוף משעיר המשתלח [דרמי ליה"כ שגכפר על כל שאר עבירות] וי"ל וק"ל [ע"ע מהרש"א סס]. ומ"ש חק' א"ש שאין קושיית' קו' כלל דאדרבא נילוף מחנאו חטאות ואשמות שגכפרין על [המזיד] ע"ש ל"ק דכל איכא דאיכ' לאקדשי' לקולא ולקומרא לחומר' מקשי' וכ"ש לרעת רש"י דילפי' מרוב חטאות עדיף:

ד"ה הואיל ונדח' נדח' וכו' שאלו נדח' מחמת פסולו וכו' אבל האי נדח' מחמת פסול חנוף וכו' עכ"ל ק"ל דחא אית' כסוכה ד' ל"ג חיו עגביו מרובו' פסול ואין ממעטי' בי"ט ואם מעטן כזר והתוס' שם תי' על ד' יוחנן דאית ליה דקוי מעיקר' חיו דקוי משום דחוי בידו ע"ש והתוס' פסולו מחמת חנוף ואפשר דברקו מעיקר' אפי' פסולו מחמת חנוף כל שביר לא חוי דקוי אבל גבי נדחא ונדחא יש לחלק והשת' ניח' דנקט ר' יוחנן אבל חלב ודשנים קרבן ולא נקט דקוי מעיקר' שחוי מומר והפריש קרבן משום דהתוס' חוי בידו. מיהו התוס' כסוכה כת' דמומר לא חשיב בידו משו' דאין דעתו לקזור. והכ"ש לא דקדק בזה דהכא דברי התוס' שם פכאן דלא ק"ל התוס' אלא לשיטתם שם דחשיב אין בידו. ובדברי התוס' חללו יתייבב מאי דמבע"ל כסות' בפ' הים מביא [ד' ט"ו ע"ב] גבי החזירן לכבשן האש מהו ע"ש דמאי מבע"ל הא כל שביר לא חוי דקוי וכבר במ"א ישבנו [א"מ עיין במ"ש המחבר ז"ל באוק' חגיגה ובסו' שם ובע"ז ר' מ"ז עכ"ל] הרמב"ם פ' דאם מעטן כזר משום דכל שביר לא חוי דקוי מיהו במ"ש התוס' דלא חשיב

השמטות

אכל ברישא חו"א שלא יעשה כשאר מתים לכל דבר
כל"ו גירסת חספרי' דגרסי שלא ישתנה מוטעית היא.
ודע דמדבריו כאן שכתב כלומר באניקות ודמימות
אתה שזה לאבלים א"כ גשמע רפי' האנק ר"ל לזותה
כמו וישמע אלהים את נאקתם וא"כ חירושלמי
[שחביו שם בפי' ו"ג] רקאמ' מכאן שהאבל לרין
לזווח לאו ממלת דוס רלעולם רפי' דוס הוא שהאבל
אסור בד"ת כהש"ס רירן [אלא ממלת האנק רירש]
ופי' האנק הוא שרין לזווח והיינו כשאר אבילות
[דבאניק' ודמימ' שום יקזקאל לשאר אבלים וכמ"ס
לעיל בין לתי' א' בין לתי' ב']. ודלא כה' מנחת
שמאל שחק' על הש"ס רירן דילוף שהאבל אסור
בד"ת דאדרבא ככתוב מורה לחיפך שהאבל לרין
לזווח והוא לא יעשה כשאר אבלים וכתב רבשלמא
לפי' חירושלמי שרין לזווח ניח' וכו' ע"ס שהבין
שחירושלמי [ממלת דוס] דיוק ולית' כדגשמע מדברי
הגאון הזה וק"ל [א"מ וממ"ס המקבר ז"ל תראה
שדברי ה' מקנה לויה שם ג"כ תמוהים ע"ס עכ"ח].
ודע רבות ניח' מה שחק' למח לא דרשי' בהפך משר'
דרוס דומיא דהאנק שפי' זווח והאבלים ג"כ לזיו'
וראי וא"כ ח"כ דכותה דוס פי' כזה שזה אתה לשאר
אבלים ודו"ק :

ירושלמי

נִשְׁמַט מִמַּסַּכַּת סוּטָה דָּף מ"ז ע"ב

דף מ"ו ע"ב גמ' ת"ר אשר לא יעבד וכו' אמר רבא לחבבא כ"ע לא פליגי וכו' ר"ל [כלא יזרע כ"ע] לא פליגי אבל בלא יעבד [פליגי דלר' יאשיה חינו] קלא לשעבר אבל בלאבא חינו [אסור בשאר עבודו' ואע"ג] דאיכא למימר חכי ואיכא למימר חכי [מ"מ אחר רבתיב]

סליק כל החיבור בס"ד

ג'קסון

ל'ג' אב' וסוף חשוון יב' עשרת אלפים

גדל סי' שצ"ז כ"ב

צאצאיהם יצאו וישבו בנחלתם